

Share & Learn

ปี 2567-2568

สร้างโอกาส
สร้างงาน
สร้างชุมชน

Share & Learn

ปี 2567-2568

สร้างโอกาส
สร้างงาน
สร้างชุมชน

หนังสือ Share & Learn ปี 67-68 สร้างโอกาส สร้างงาน สร้างชุมชน

จัดทำโดย สำนักพัฒนานวัตกรรมเพื่อสร้างโอกาสการเรียนรู้ กสศ.

สงวนลิขสิทธิ์ สำนักพัฒนานวัตกรรมเพื่อสร้างโอกาสการเรียนรู้
กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.)
อาคาร เอส.พี. ชั้นที่ 13 เลขที่ 388 ถนนพหลโยธิน
แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพฯ 10400
โทรศัพท์ 0-2079-5475 กด 8

กองบรรณาธิการ คณะทำงานกำกับทิศทางโครงการส่งเสริมโอกาสทางการเรียนรู้
และคณะทำงาน และพัฒนาทักษะประชากรวัยแรงงาน เจ้าหน้าที่ กสศ. ผู้ทรงคุณวุฒิ
และทีมหนุนเสริมวิชาการโครงการส่งเสริมโอกาสการเรียนรู้ที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน

จัดทำเนื้อหา ออกแบบ บริษัท ไอแอนดีโฮม คอมมิวนิเคชั่น จำกัด
59/9 พหลโยธิน 4 แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพฯ 10400
โทร. 0 2270 1350 - 4 e-mail: iandihome@gmail.com

คำนำ

หนึ่งในปัญหาเชิงโครงสร้างที่ฝังรากลึกและเรื้อรังที่สุดของสังคมไทย คือ “ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา” ซึ่งไม่เพียงส่งผลต่อโอกาสในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคลเท่านั้น แต่ยังเป็นต้นตอของ ความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคม รวมถึงปัญหาความยากจนข้ามชั่วรุ่น ที่ดำรงอยู่มาหลายทศวรรษ การแก้ไขปัญหานี้จึงไม่ใช่เพียงเรื่องของการจัดการเรียนการสอนเท่านั้น แต่คือการสร้างระบบนิเวศทางการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ “ทุกคน” สามารถเข้าถึงและพัฒนาศักยภาพของตนเองได้อย่างแท้จริง

กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) ซึ่งก่อตั้งขึ้นตามมาตรา 54 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มีบทบาทเป็นกลไกอิสระในการขับเคลื่อนการปฏิรูปเชิงระบบเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา บนแนวคิด “ปวงชนเพื่อการศึกษา การศึกษาเพื่อปวงชน (All for Education, Education for All)” ผ่านการบูรณาการกับหน่วยงานในทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคท้องถิ่น ภาคประชาสังคม และภาคเอกชน เพื่อร่วมกันสร้างระบบการศึกษาและการเรียนรู้ที่เป็นธรรมและเท่าเทียม

และหนึ่งในกลไกสำคัญของการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาดังกล่าว คือ โครงการส่งเสริมโอกาสการเรียนรู้ที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน ที่มุ่งสร้างโอกาสทางการศึกษาและการเรียนรู้ให้กับเยาวชนนอกระบบและแรงงานนอกระบบ โดยดึงศักยภาพของชุมชนและทุนทางสังคมในพื้นที่มาเป็นฐานในการออกแบบการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่น หลากหลาย และสอดคล้องกับบริบทจริงของผู้เรียน โดยมี “หน่วยจัดการเรียนรู้” ที่ประกอบไปด้วย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น วิชากิจชุมชน ศูนย์ปราชญ์ องค์กรสาธารณประโยชน์ กิจกรรมเพื่อสังคม สถาบันการศึกษา ภาครัฐ และภาคเอกชน เป็น “คานงัด” สำคัญในการเชื่อมโยงทุนทางสังคมและวัฒนธรรมในพื้นที่มาใช้ออกแบบการเรียนรู้ที่ตอบโจทย์พื้นที่ เพื่อยกระดับขีดความสามารถของชุมชน หน่วยจัดการเรียนรู้ ผู้ร่วมเรียนรู้ และภาคีเครือข่าย เพื่อให้ผู้ร่วมเรียนรู้มีทักษะอาชีพตามความถนัด และมีศักยภาพในการพึ่งพาตนเอง

โดยในปี พ.ศ. 2567 โครงการส่งเสริมโอกาสการเรียนรู้ที่ใช้ชุมชนเป็นฐานมี หน่วยจัดการเรียนรู้ที่เข้าร่วมโครงการทั้งสิ้นจำนวน 115 หน่วย ครอบคลุมพื้นที่ 44 จังหวัดทั่วประเทศ ประกอบด้วย โครงการขยายผล 11 โครงการ โครงการต่อยอด 37 โครงการ และโครงการใหม่ 67 โครงการ สามารถสร้างสร้างงาน สร้างอาชีพให้กับผู้ร่วมเรียนรู้ทั้งสิ้น 8,237 คน

หนังสือ Share & Learn ปี 67-68 สร้างโอกาส สร้างงาน สร้างชุมชน เล่มนี้ ได้รวบรวมแนวคิด ประสบการณ์ และรูปแบบการทำงานของ “หน่วยจัดการเรียนรู้” ทั่วประเทศ ซึ่งเปรียบเสมือน “ห้องเรียนชุมชน” ขนาดใหญ่ที่เปิดกว้างให้คนทุกช่วงวัยได้เรียนรู้และเติบโตไปพร้อมกับพื้นที่ของตนเอง เนื้อหาในเล่ม สะท้อนให้เห็นว่าความเสมอภาคทางการศึกษาไม่อาจเกิดขึ้นได้จากนโยบายส่วนกลางเพียงลำพัง หากแต่ต้องอาศัยพลังร่วมของทุกภาคส่วนที่มุ่งมั่นให้การศึกษาและการเรียนรู้เป็นเรื่องของ “ทุกคน เพื่อทุกคน” อย่างแท้จริง

โครงการส่งเสริมโอกาสการเรียนรู้ที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน กสศ.

สารบัญ

หน้า

คำนำ	2
สร้างโอกาส สร้างอาชีพประชากรวัยแรงงานด้วยการพัฒนาทุนมนุษย์	14
พื้นที่ดำเนินงานทุนส่งเสริมโอกาสการเรียนรู้ที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน กสศ. ปี 2567-2568	18
ทุนส่งเสริมโอกาสการเรียนรู้ที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน (โครงการขยายผล)	20
<u>เชียงใหม่</u>	
วิสาหกิจชุมชนบ้านหัวทุ่งเชียงดาว	22
โครงการขยายผลการจัดการเรียนรู้งานอาชีพบนฐานทรัพยากรชุมชน โดยบูรณาการร่วมในพื้นที่รอบดอยหลวง	
วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าฝ้ายเชิงดอย	24
โครงการสร้างเครือข่ายพัฒนาพื้นที่ขยายผลเพื่อความยั่งยืน	
วิสาหกิจชุมชนสินค้าแม่แตदन้อย	26
โครงการขยายผลการเรียนรู้สัมมาอาชีพและเพิ่มรายได้ครัวเรือนชุมชนปากะญอ ตำบลบ้านจันทร์	
<u>บึงกาฬ</u>	
ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอเมืองบึงกาฬ	28
โครงการขยายผลและพัฒนาทักษะอาชีพโดยใช้ชุมชนเป็นฐานพื้นที่จังหวัดบึงกาฬ	
วิทยาลัยนวัตกรรมการท่องเที่ยว (บึงกาฬ) มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี	30
โครงการสร้างโอกาส สร้างทักษะ ยกระดับสู่การเป็นแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชน	
<u>ลำพูน</u>	
วิสาหกิจชุมชนพัฒนาอาชีพผู้สูงอายุบ้านก้อทุ่ง	32
โครงการขยายผลศูนย์เรียนรู้ชุมชนก้อเพื่อสร้างการเรียนรู้ ระดับตำบล	
<u>เลย</u>	
ชมรมเพื่อคนพิการ จังหวัดเลย	34
โครงการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้องค์กรคนพิการเพื่อการแบ่งปันสู่สังคมเอื้ออาทร	
<u>สงขลา</u>	
วิสาหกิจชุมชนส้มจุกจะนะ	36
โครงการพัฒนากลไกการส่งเสริมโอกาสการเรียนรู้ตลอดชีวิตโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน	
สถาบันนโยบายสาธารณะ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	38
โครงการพื้นที่เรียนรู้เพื่อพัฒนาอาชีพสู่คุณภาพชีวิตอำเภอสะเดา	

สารบัญ

หน้า

สุราษฎร์ธานี

เครือข่ายคนเลี้ยงผึ้ง

40

โครงการส่งเสริมตลาดการเรียนรู้จากฐานชุมชนเพื่อสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้สู่การพัฒนาชีวิต

หนองบัวลำภู

วิสาหกิจชุมชนแปรรูปเกษตรอินทรีย์บ้านวังหินชา

42

โครงการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ฐานอาชีพชุมชนสู่โมเดลต้นแบบ “วังชาพิทยาลัย”

ทุนส่งเสริมโอกาสการเรียนรู้ที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน (โครงการต่อยอด)

44

กรุงเทพมหานคร

ศูนย์ประสานงานอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.)

46

เขตลาดพร้าว องค์การสาธารณประโยชน์

โครงการส่งเสริมพัฒนาทักษะอาชีพและนวัตกรรมแก่กลุ่มคนเปราะบางในชุมชน

กาญจนบุรี

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเพื่อการพัฒนาผลผลิตตำบลไล่โว่

48

โครงการพัฒนาส่งเสริมต่อยอดการเรียนรู้สู่การเป็นผู้ประกอบการชุมชนบนฐานวิถีภูมิปัญญากะเหรี่ยง
ทุ่งใหญ่นเรศวร

กาฬสินธุ์

วิสาหกิจชุมชนผู้ส่งเสริมการเลี้ยงไก่พื้นเมืองและไส้เดือนจังหวัดกาฬสินธุ์

50

โครงการยกระดับสายพานอาชีพการเลี้ยงไก่พื้นเมืองเพื่อสร้างเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ไท่กาฬสินธุ์

เชียงราย

วิสาหกิจชุมชนเกษตรทฤษฎีใหม่ตำบลดงมะตะ

52

โครงการการจัดการเรียนรู้การเลี้ยงผึ้งโพรงป่าธรรมชาติ

และขยายกลุ่มงานเลี้ยงผึ้งโพรงแปลงใหญ่ อำเภอแม่ลาว

วิสาหกิจชุมชนกลุ่มปลูกกล้วยบ้านสามัคคีเก่า

54

โครงการการเพาะเลี้ยงหนอนเยื่อไผ่ สู่การท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

ศูนย์เรียนรู้เชิงวิชาชีพบ้านครู (บ้านครูอิว ครูเขียว)

56

โครงการนวัตกรรมสิ่งทอที่ยั่งยืนและการพัฒนาชุมชน

เชียงใหม่

วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

58

โครงการการสร้างอาชีพจากการพัฒนาผลิตภัณฑ์บนฐานทรัพยากรชุมชนกลุ่มผู้บำบัดยาเสพติด ต.ม่อนปิ่น

วิสาหกิจชุมชนพัฒนาและยกระดับสินค้าการเกษตรและพืชสมุนไพรบ้านสันโป่ง

60

โครงการพัฒนาและยกระดับกระบวนการเรียนรู้และขยายงานอาชีพการแปรรูปสมุนไพรบ้านสันโป่ง

วิสาหกิจกลุ่มส่งเสริมอาชีพและกระจายสินค้าบ้านต้นเปา

62

โครงการพัฒนาและต่อยอดภูมิปัญญากระดาษสาช้อนบาง สู่การท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านต้นเปาอย่างยั่งยืน

วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผู้ปลูกไม้ผลบ้านแม่หยอด

64

โครงการพัฒนาทักษะอาชีพยกระดับและต่อยอดผลผลิตชุมชน องค์ความรู้และภูมิปัญญาปกากะญอ บ้านแม่หยอด จ.เชียงใหม่

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนผ้าทอย้อมสีธรรมชาติ เชซูโหม่ Che Su Mo

66

โครงการการยกระดับศักยภาพผู้หญิงการเป็นผู้ประกอบการชุมชนบนฐานองค์ความรู้ปกากะญอ เช ซู โหม่ (Che Su Mo)

นครพนม

คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยนครพนม

68

โครงการการพัฒนาทักษะ สร้างอาชีพแก่เยาวชนสถานพินิจฯ นครพนม เพื่อการเป็นผู้ประกอบการ

นครราชสีมา

มูลนิธิเพื่อพัฒนาคนพิการ

70

โครงการยกระดับเครือข่ายกลุ่มคนพิการผลิตปุ๋ยดินของเครือข่ายมูลนิธิเพื่อพัฒนาคนพิการ จังหวัดนครราชสีมา

นครศรีธรรมราช

สำนักวิทยบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

72

โครงการเรียนรู้วิถีชีวิตชาวเล ยกระดับอาชีพประมงชายฝั่ง บ้านท้องโก่งกวาง อำเภopakพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช

สภาองค์กรชุมชน เทศบาลตำบลสวนขัน

74

โครงการวิถีชุมชนคนข้างกลาง สร้างการเรียนรู้สู่การพัฒนาชีวิต ปี 2

นครสวรรค์

วิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์บางประมุง

76

โครงการสมุนไพรไทย อาชีพทางรอด

นราธิวาส

เครือข่ายสภาองค์กรชุมชนการส่งเสริมเศรษฐกิจและทุนชุมชนผลิตขนมปัง

78

โครงการการสร้างสายพานอาชีพระดับครัวเรือนสู่เศรษฐกิจและทุนชุมชนที่ยั่งยืน

มหาวิทยาลัยฟาฏอนี

80

โครงการส่งเสริมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานเพื่อพัฒนาทักษะการเป็นผู้ประกอบการขนาดย่อม สำหรับแรงงานนอกระบบ

สารบัญ

หน้า

ปัตตานี

เทศบาลตำบลพ้อมิ่ง

82

โครงการยกระดับคุณภาพชีวิตเยาวชนและแรงงานนอกระบบตำบลพ้อมิ่งเพื่อสร้างอาชีพที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน

ชมรมผู้ปกครองบุคคลออทิสติกจังหวัดปัตตานี

84

โครงการสายใยสัมพันธ์สู่ผู้ประกอบการของครอบครัวผู้เปราะบางจังหวัดปัตตานี

แพร่

สหกรณ์เครดิตยูเนี่ยนสร้อยหล้า จำกัด

86

โครงการการพัฒนาไกการจัดการกลุ่มอาชีพของผู้ร่วมเรียนรู้ให้เป็นผู้ประกอบการขนาดย่อมบนฐานวัฒนธรรมชุมชน

ภูเก็ต

สมาคมความมั่นคงด้านอาหารอันดามัน

88

โครงการสร้างอาชีพให้เครือข่ายแรงงานและเยาวชนนอกระบบชุมชนชายฝั่ง จังหวัดภูเก็ต พังงา

มหาสารคาม

สมาคมอภัยแห่งเบิ่งแวงคนมหาสารคาม

90

โครงการยกระดับและขยายนั้กจัดการเมล็ดพันธุ์ชุมชน เพื่อสร้างเศรษฐกิจของกลุ่มผู้ด้อยโอกาสในภาคเกษตร

แม่ฮ่องสอน

เครือข่ายการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดแม่ฮ่องสอน

92

โครงการต่อยอดการเรียนรู้สู่การท่องเที่ยวอย่างรับผิดชอบเครือข่าย CBT แม่ฮ่องสอน

ร้อยเอ็ด

วิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์ชุมชนบ้านศรีโพธิ์ทอง ม.1 ต.โพธิ์ทอง

94

โครงการยกระดับทักษะการผลิตและการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ชุมชนแบบครบวงจร

ลำพูน

วิสาหกิจชุมชนสุขศิริ

96

โครงการต่อยอดต้นกล้าเพื่อพัฒนาชุมชน และขยายผลการเรียนรู้สู่พื้นที่ “บวร”

วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าทอกระเหรี่ยงดอยยาว

98

โครงการการแปรรูปผลิตภัณฑ์ผ้าทอและการสร้างแหล่งเรียนรู้ ตลาดชุมชน
ที่ใช้ชุมชนเป็นฐานให้มีความเข้มแข็ง

ศรีสะเกษ

วิสาหกิจชุมชนเลี้ยงผึ้งโพรงแท้ 100% ตราพญาภูปรี

100

โครงการยกระดับการเลี้ยงผึ้งโพรงสู่ศูนย์เรียนรู้ชุมชน

สกลนคร

ชมรมผู้ปกครองบุคคลออทิสติกจังหวัดสกลนคร

102

โครงการสัมมนาชี้แจงตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน

สงขลา

วิสาหกิจชุมชนสมุนไพรคุณธรรมวัดคูเต่า

104

โครงการส่งเสริมความเข้มแข็งนวัตกรชาวบ้าน อำเภอบางกล่ำ จังหวัดสงขลา

สตูล

สภาองค์กรชุมชนตำบลละงู

106

โครงการพัฒนาศักยภาพการประกอบอาชีพบนฐานการเรียนรู้ให้แก่กลุ่มที่ได้รับการสนับสนุนที่อยู่อาศัย (บ้านพอเพียง)

สุรินทร์

คณะเทคโนโลยีการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสุรินทร์

108

โครงการยกระดับทักษะผู้ประกอบการด้วยนวัตกรรมสมัยใหม่ สู่แหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิต

ชุมชนสำโรงทาบ จังหวัดสุรินทร์

คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

110

โครงการต่อยอดการเรียนรู้พืชเศรษฐกิจหลังนา และทักษะอาชีพทางเลือกคนโนนนารายณ์ จังหวัดสุรินทร์

กลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่บ้านตาเพชร

112

โครงการสร้างสุขชุมชนด้วยสมุนไพรไทย

มูลนิธิขวัญชุมชน

114

โครงการยกระดับการเรียนรู้เยาวชนและแรงงานนอกระบบในสายพานการผลิตผ้าไหม

โดยฐานครอบครัวและชุมชนสุรินทร์

หนองบัวลำภู

วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตปุ๋ยและแปรรูปผลิตผลทางการเกษตร บ้านทรายทอง

116

โครงการเสริมศักยภาพชุมชน เติมพลังคน เติมพลังเรียนรู้

อุบลราชธานี

องค์กรผู้ใช้น้ำตำบลสำโรง

118

โครงการส่งเสริมและพัฒนาทักษะการแปรรูปอาหารสู่การบริหารจัดการกลุ่มอาชีพในเขตพื้นที่ตำบลสำโรง

สารบัญ

หน้า

ทุนส่งเสริมโอกาสการเรียนรู้ที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน (โครงการใหม่)

120

กรุงเทพมหานคร

บริษัท บางกอก ลิงค์ จำกัด

122

โครงการพัฒนาทักษะอาชีพและการใช้เทคโนโลยี เพื่อส่งเสริมโอกาสการเรียนรู้ในเขตชุมชนเมือง

กาญจนบุรี

ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอด่านมะขาม

124

โครงการส่งเสริมโอกาสทางการเรียนรู้ด้านการประกอบอาชีพและสร้างรายได้ โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน

กาฬสินธุ์

วิสาหกิจชุมชนเกษตรผสมผสานสมุนไพรพื้นบ้านพืชผักอินทรีย์บ้านหนองแวง

126

โครงการวิถีชีวิตใหม่หัวใจเกษตรอินทรีย์

กองทุนหมู่บ้านหนองแซ่ ม.15

128

โครงการสร้างทักษะการใช้ชีวิตและฝึกอาชีพให้กับเยาวชนและแรงงานนอกระบบด้วยพลังชุมชนบ้านหนองแซ่

ขอนแก่น

เครือข่ายบ้านมั่นคงเมืองชุมแพ

130

โครงการคนวัยใสหัวใจคืนถิ่นกับวิถีทำกินคนจนเมืองชุมแพ

ชัยนาท

วิสาหกิจชุมชนกลุ่มอาชีพบ้านหัวเด่น

132

โครงการส่งเสริมโอกาสการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้วยทักษะของชุมชนจังหวัดชัยนาท

ชัยภูมิ

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ หนองบัวระเหว

134

โครงการพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวโดยชุมชน เพื่อสร้างโอกาสให้กับชุมชนคนหนองบัวระเหว

ชุมพร

วิสาหกิจชุมชนชีววิถีบ้านท่า

136

โครงการพัฒนาทักษะอาชีพตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

เพื่อผู้ด้อยโอกาสจากศูนย์เรียนรู้บ้านชีววิถีบ้านท่า

เชียงราย

วิสาหกิจชุมชนมีชีวมวลผลิตภัณฑ์เพื่อสุขภาพ

138

โครงการสร้างผู้ประกอบการ การเพาะเลี้ยงและแปรรูปไข่ฝำ อำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย

เทศบาลตำบลพญาเม็งราย

140

โครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตส่งเสริมโอกาสการเรียนรู้ด้วยภูมิปัญญาพืชสมุนไพรพื้นบ้าน (จิม ช้อป แซะ)

กลุ่มการเดินทางของเมล็ดพันธุ์ (Seeds Journey)

142

โครงการปฏิบัติการอาหารเพื่อคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืน

เครือข่ายสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่น

144

โครงการการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าปักลายวิถีชีวิตชนเผ่าม้ง

กลุ่มเกษตรยั่งยืนบ้านป่าเกี๊ยะ

146

โครงการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ สร้างอาชีพ สร้างรายได้ ให้ชุมชนบ้านป่าเกี๊ยะ

สำนักยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นและบริการวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

148

โครงการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพทางเลือกสำหรับชุมชนชาติพันธุ์

ต.โป่งงาม อ.แม่สาย จ.เชียงราย

เชียงใหม่

ศูนย์บริการส่งเสริมศักยภาพคนहुหนวกจังหวัดเชียงใหม่

150

โครงการส่งเสริมศักยภาพคนहुหนวกการเรียนรู้และพัฒนาทักษะชีวิตแก่คนहुหนวกในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

152

โครงการกลุ่มเรียนรู้ทักษะอาชีพเกษตรและอาหารชุมชน เพื่อคนมีรายได้ไม่น้อยในสบเปิง แม่แตง เชียงใหม่

ศูนย์วิจัยพัฒนาธรรมชาติและนโยบายการศึกษา สถาบันวิจัยพหุศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

154

โครงการชุมชนส่งเสริมการเรียนรู้ในการปรับตัว สร้างทักษะ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำ

และสร้างความมั่นคงริมคลองแม่ข่า

เทศบาลตำบลสันป่าตอง

156

โครงการส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาทักษะอาชีพของชุมชนเทศบาลตำบลสันป่าตองสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน

วิสาหกิจชุมชนชาพันธ์ปิ่นมิ่งใน

158

โครงการสร้างเศรษฐกิจชุมชนบนฐานต้นทุนทรัพยากรท้องถิ่นและภูมิปัญญาของชุมชนปกากะญอแม่เงา

นครพนม

คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม

160

โครงการพัฒนาและยกระดับทักษะอาชีพการผลิตไบโอดีเซล เพื่อเพิ่มรายได้กลุ่มผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์

และด้อยโอกาส

คณะเกษตรและเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยนครพนม

162

โครงการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพเพื่อสร้างรายได้ของเครือข่ายชมรมผู้พิการ อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม

นครราชสีมา

สำนักการศึกษา เทศบาลนครนครราชสีมา

164

โครงการพัฒนาทักษะชีวิตและส่งเสริมอาชีพตามความต้องการของผู้ร่วมเรียนรู้ โดยศูนย์วิจัยนวัตกรรมการศึกษา

สารบัญ

หน้า

นครศรีธรรมราช

วิสาหกิจชุมชนกลุ่มอนุรักษ์ไถ่ศรีวิชัยตำบลควนหนองควัว 166

โครงการการเรียนรู้สู่อาชีพที่มีกินมีรายได้ประจำสร้างนวัตกรรมชุมชน

สมาคมคนรักถิ่น

168

โครงการสร้างกระบวนการเรียนรู้เพื่อสร้างโอกาสทางการศึกษาให้กับกลุ่มเปราะบางเครือข่ายคนคูเมืองนคร

ชมรมผู้ปกครองเด็กพิการจังหวัดนครศรีธรรมราช

170

โครงการสร้างเสริมสุขภาวะและอาชีพตามบริบทครอบครัวผู้ปกครองและเด็กพิการ จังหวัดนครศรีธรรมราช

สภาองค์กรชุมชนตำบลกรุงหยันจังหวัดนครศรีธรรมราช

172

โครงการเรียนรู้ชีวิตสู่การพัฒนาอาชีพและยกระดับผลิตภัณฑ์บนฐานสัมมาชีพชุมชนตำบลกรุงหยัน

นนทบุรี

บริษัท ทีเค ศรีเอช จำกัด

174

โครงการ I CHANGE MY CHANCE: สร้างโอกาสใหม่ให้ชีวิต

นราธิวาส

สภาองค์กรชุมชนเทศบาลตำบลบูเกะตา

176

โครงการปลูกพริกปลอดภัยเพื่อสร้างรายได้เสริมในครัวเรือน

น่าน

วิสาหกิจชุมชนการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนห้วยพ่าน

178

โครงการพัฒนาอาชีพชุมชน ด้วยแนวคิดการทำกรั๊วกินได้ในชุมชนบ้านห้วยพ่าน จ.น่าน

บุรีรัมย์

คณะเกษตรศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสุรินทร์

180

โครงการพัฒนาอาชีพ ผลิตภัณฑ์อาหารสัตว์เพื่อเพิ่มมูลค่า ด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม

ตำบลไพศาล จังหวัดบุรีรัมย์

ปราจีนบุรี

วิสาหกิจชุมชนเกษตรแปลงใหญ่อินทรีตำบลนทรี จังหวัดปราจีนบุรี

182

โครงการส่งเสริมการเพาะเลี้ยงเห็ดและแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร เพื่อการพัฒนาอาชีพอย่างยั่งยืน

ปัตตานี

องค์การบริหารส่วนตำบลปะกาฮะรัง

184

โครงการสร้างการเรียนรู้ พัฒนาอาชีพ สู่วิถีชุมชนพอเพียง

สหกรณ์ประมงพื้นบ้านปาตาทิมอ จำกัด

186

โครงการส่งเสริมโอกาสการเรียนรู้ด้านการประกอบอาชีพแก่กลุ่มแรงงานนอกระบบ

ในชุมชนประมงพื้นบ้านปาตาทิมอ

องค์การบริหารส่วนตำบลสาครอน

188

โครงการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้และพัฒนาศักยภาพกลุ่มแรงงานและเยาวชนนอกระบบ
ในพื้นที่สาครอน-สาครไต่

วิสาหกิจชุมชนผักยกแคร่อร์บ้านสวน

190

โครงการกินดี อยู่ดี ชุมชนดี ที่โคกโพธิ์

พิษณุโลก**ชมรมบูรณาการอย่างยั่งยืนคนพิการปากโทก**

192

โครงการพัฒนาอาชีพและผลิตภัณฑ์จากผ้า

มูลนิธิบ้านร่มพระคุณ (องค์กรเพื่อสาธารณะประโยชน์)

194

โครงการพัฒนาทักษะการประกอบอาชีพร้านอาหารอย่างยั่งยืนโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน

องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านกลาง

196

โครงการส่งเสริมอาชีพการตกแต่งสถานที่สำหรับงานพิธีกรรมในชุมชน

มหาสารคาม**คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม**

198

โครงการพัฒนาอาชีพจากผ้าพื้นเมืองด้วยศิลปะผ้าพิมพ์สีสดลายจากใบไม้สู่การสร้างศักยภาพใหม่
ของผู้ขาดโอกาส

คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

200

โครงการสร้างความมั่นคงทางสุขภาพ เศรษฐกิจและสังคมแบบ“ยังแคร่”ยกระดับผู้ร่วมเรียนรู้
รองรับสังคมสูงวัย

ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอเมืองมหาสารคาม

202

โครงการเกษตรอินทรีย์เพื่อทางเลือกและทางรอดของผู้ร่วมเรียนรู้ในวิถีชุมชนกิ่งเมืองกิ่งชนบท
จังหวัดมหาสารคาม

ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้วัฒนธรรมพื้นบ้านอีสาน

204

โครงการพัฒนาวัฒนธรรมพื้นบ้านอีสานสู่อาชีพนางรำ-กลองยาวสำหรับผู้มีรายได้น้อยอย่างยั่งยืน

วิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์บ้านหนองโจด

206

โครงการเสริมสร้างและพัฒนาผู้ประกอบการในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองมหาสารคาม
สู่ความมั่นคงทางด้านอาหารที่ยั่งยืน

มุกดาหาร**องค์กรต้นกล้า (เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก เยาวชน และครอบครัว)**

208

โครงการส่งเสริมและพัฒนา เยาวชน เกษตรกรในการประกอบอาชีพตามศักยภาพ
และความถนัดที่สามารถพึ่งพาตนเองได้

กลุ่มหอแก้วสิริรุ่ง จังหวัดมุกดาหาร

210

โครงการส่งเสริมความรู้และพัฒนาทักษะอาชีพของกลุ่มความหลากหลายทางเพศ จังหวัดมุกดาหาร

สารบัญ

หน้า

แม่ฮ่องสอน

สภาองค์กรชุมชนตำบลเมืองปอน

212

โครงการนิเวศเรียนรู้ เถาะซู “ปศุสัตว์วิถี” ในชุมชนเปราะบาง

ยะลา

วิสาหกิจชุมชน Concur

214

โครงการชุมชนสร้างสรรค์ พัฒนาทักษะเพื่ออนาคต

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

216

โครงการพัฒนาระบบการเรียนรู้และทักษะอาชีพเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตโดยใช้ไฟฟ้าพลังงาน

ร้อยเอ็ด

สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดร้อยเอ็ด

218

โครงการเพิ่มทักษะอาชีพคนพิการด้วยการเลี้ยงปลาตู้และอาชีพตามศักยภาพ ความสนใจ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนพิการ

ลำปาง

วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเศรษฐกิจพอเพียงบ้านศรีบุญเรือง

220

โครงการส่งเสริมการเรียนรู้ทักษะอาชีพการแปรรูปส้มเกลี้ยงและมะนาวในชุมชนบ้านศรีบุญเรือง

เลย

ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอภูกระดึง

222

โครงการส่งเสริมและพัฒนาทักษะอาชีพการแปรรูปผลิตภัณฑ์หนองไผ่

ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอเอราวัณ

224

โครงการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาอาชีพแปรรูปผ้าสำลี

ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอด่านซ้าย

226

โครงการส่งเสริมอาชีพการทำผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกผีตาโขน

ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอผาขาว

228

โครงการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาอาชีพการทอผ้าฝ้ายและการแปรรูปผ้าฝ้าย

ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอนาแห้ว

230

โครงการส่งเสริมทักษะอาชีพการทำแจ่วดำน้าผักสะทอน สร้างอาชีพ สร้างรายได้ พัฒนาสู่การค้าออนไลน์

ศรีสะเกษ

วิสาหกิจชุมชนแปลงใหญ่ข้าว หมู่ 6 ตำบลนิคมพัฒนา อำเภอขุขันธ์ จังหวัดศรีสะเกษ

232

โครงการสร้างกระบวนการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาสัมมาชีพชุมชนบนฐานทุนทรัพยากรชุมชน ตำบลนิคมพัฒนา

สภาองค์กรชุมชนตำบลสมอ

234

โครงการสร้างรายได้เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้มีรายได้น้อย อำเภอปรางค์กู่ จังหวัดศรีสะเกษ

สงขลา

สถาบันทักษิณคดีศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ

236

โครงการพัฒนาอาชีพบนฐานความหลากหลายชีวภาพและภูมิปัญญาชุมชนบ้านม้าเงย

มูลนิธิเพื่อการพัฒนาแรงงานและอาชีพ

238

โครงการการพัฒนา “Food & Souvenir HUB” เพื่อยกระดับเศรษฐกิจฐานราก

กรณีกลุ่มแรงงานนอกระบบ จังหวัดสงขลา

สระแก้ว

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

240

โครงการยกระดับทักษะอาชีพผู้มีรายได้น้อยด้วยนวัตกรรมเรียนรู้สร้างมูลค่าเศรษฐกิจเหลือทิ้งทางการเกษตร

สมุทรปราการ

ชมรมผู้ปกครองคนพิการทางสติปัญญาจังหวัดสมุทรปราการ

242

โครงการปั้นดินเป็นดาวอยู่อย่างพอเพียงตามรอยพ่อหลวง

อำนาจเจริญ

กองบุญสวัสดิการประชาชนตำบลนาผือ

244

โครงการสร้างอาชีพ คนคืนถิ่น อยู่อย่างมีศักดิ์ศรี

อุดรธานี

วิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปอาหารจากปลาบ้านถ่อนนาเพลิน หมู่ 6

246

โครงการสร้างการเรียนรู้และพัฒนาอาชีพการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากปลาของชุมชนบ้านใหม่ถ่อนนาเพลิน

อุทัยธานี

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนส่งเสริมการท่องเที่ยวสัตว์ป่าตำบลระบำ

248

โครงการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการท่องเที่ยวสัตว์ป่าตำบลระบำ

อุบลราชธานี

เครือข่ายชุมชนคนฮักน้ำของจังหวัดอุบลราชธานี

250

โครงการพัฒนาและเพิ่มมูลค่าฝ้ายริมโขงบนฐานชุมชน

องค์กรยุวสตรี

252

โครงการสร้างแรงบันดาลใจ พัฒนาทักษะ พัฒนาความรู้ สู้ชีวิตที่ยั่งยืน

คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม

254

โครงการพัฒนาทักษะการทำฝ้ายเส้นมือคุณภาพดี ผ่านกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของเครือข่ายการพัฒนา

สร้างโอกาส สร้างอาชีพประชากรวัยแรงงาน ด้วยการพัฒนาทุนมนุษย์

การพัฒนา “ทุนมนุษย์” (Human Capital) ถือเป็นรากฐานสำคัญที่สุดในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อประเทศไทยกำลังเผชิญกับความท้าทายเชิงโครงสร้างประชากร คือ การก้าวเข้าสู่สังคมสูงวัยโดยสมบูรณ์ ซึ่งข้อมูลในปี 2567 แสดงให้เห็นว่า จำนวนเด็กเกิดใหม่มีเพียง 461,421 คน หรือคิดเป็นสัดส่วนไม่ถึงร้อยละ 10 ของประชากรวัยแรงงาน ในขณะที่ประชากรสูงอายุ (60 ปีขึ้นไป) กำลังกลายเป็นกลุ่มใหญ่ที่ต้องพึ่งพาการสนับสนุนจากวัยแรงงานที่ลดลงอย่างต่อเนื่อง ปัญหานี้ส่งผลให้ผลิตภาพโดยรวม (Total Productivity) ของประเทศกำลังเผชิญกับแรงกดดันอย่างหนัก การลงทุนในการศึกษาที่มีคุณภาพจึงเป็นมาตรการเชิงยุทธศาสตร์ที่จำเป็นเร่งด่วนในการยกระดับคุณภาพของกำลังแรงงานที่เหลืออยู่และป้องกันความสูญเสียทางเศรษฐกิจจากภาวะ “แรงงานด้อยทักษะ”

กสศ. กับบทบาทการเป็น “กลไกเชิงนวัตกรรม” เพื่อสร้างความเสมอภาคทางการศึกษา

กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) ก่อตั้งขึ้นตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 (มาตรา 54) โดยมีพระราชบัญญัติกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา พ.ศ. 2561 เป็นกฎหมายเฉพาะเพื่อรองรับการดำเนินงาน โดย กสศ. ทำหน้าที่เป็นกลไกเชิงนวัตกรรมในการสร้างความเสมอภาคทางการศึกษา ช่วยเหลือผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์ ลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา เสริมสร้างและพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพครู ทั้งนี้ เพื่อให้คนไทยมีโอกาสดำเนินการศึกษามีคุณภาพและทั่วถึงเพื่อตัดวงจรความยากจนข้ามรุ่น ซึ่งเป็นสาเหตุสำคัญของความเหลื่อมล้ำที่นำไปสู่อุปสรรคในการพัฒนาประเทศไทย

ตลอดระยะเวลา 7 ปีที่ผ่านมา กสศ. มุ่งขับเคลื่อนภารกิจเพื่อสร้างความเสมอภาคทางการศึกษาของประเทศและของชุมชนท้องถิ่นในพื้นที่ต่าง ๆ ทั่วประเทศไทย โดยการสร้างโอกาสทางการศึกษาและการเรียนรู้ให้กับเด็ก เยาวชน และประชาชนผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์หรือด้อยโอกาส รวมทั้งพัฒนาระบบนิเวศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ด้วยการพัฒนาหน่วยจัดการเรียนรู้ที่มีทางเลือกและยืดหยุ่น ให้สามารถเข้าถึงการศึกษาและการเรียนรู้ที่มีคุณภาพใน 3 ประเด็น ตามแผนกลยุทธ์ กสศ. ปี 2568 – 2570 เพื่อเหนี่ยวนำความร่วมมือจากทุกภาคส่วนให้ตระหนักและเร่งมือพัฒนาทุนมนุษย์ของประเทศ โดยเฉพาะเด็กและเยาวชน และประชากรวัยแรงงานให้ได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ ภายใต้วิสัยทัศน์ “เด็ก เยาวชน และประชาชนที่ขาดแคลนทุนทรัพย์หรือด้อยโอกาสทุกคนสามารถเข้าถึงการศึกษาและการเรียนรู้ที่มีคุณภาพได้เต็มตามศักยภาพ” ซึ่งมุ่งเน้นการทำงานโดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน การระดมทรัพยากรและความร่วมมือ เพื่อผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเชิงระบบที่สร้างความเสมอภาคทางการศึกษาอย่างยั่งยืน และการทำงานในรูปแบบห่วงโซ่คุณค่า (Policy Value Chain) เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเชิงระบบที่สำคัญ 3 เรื่อง คือ 1. เกิดหลักประกันการเข้าถึงโอกาสทางการศึกษาและการเรียนรู้เต็มตามศักยภาพสำหรับเด็กและเยาวชนที่ขาดแคลนทุนทรัพย์หรือด้อยโอกาส 2. เกิดต้นแบบการจัดการศึกษาและการเรียนรู้ที่มีทางเลือก และยืดหยุ่นอย่างมีคุณภาพ 3. ทุกภาคส่วนร่วมเป็นเจ้าของและมีส่วนร่วมในการสร้างความเสมอภาคทางการศึกษา (All for Education)

พัฒนาทุนมนุษย์ด้วยทุนส่งเสริมโอกาสการเรียนรู้ที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน

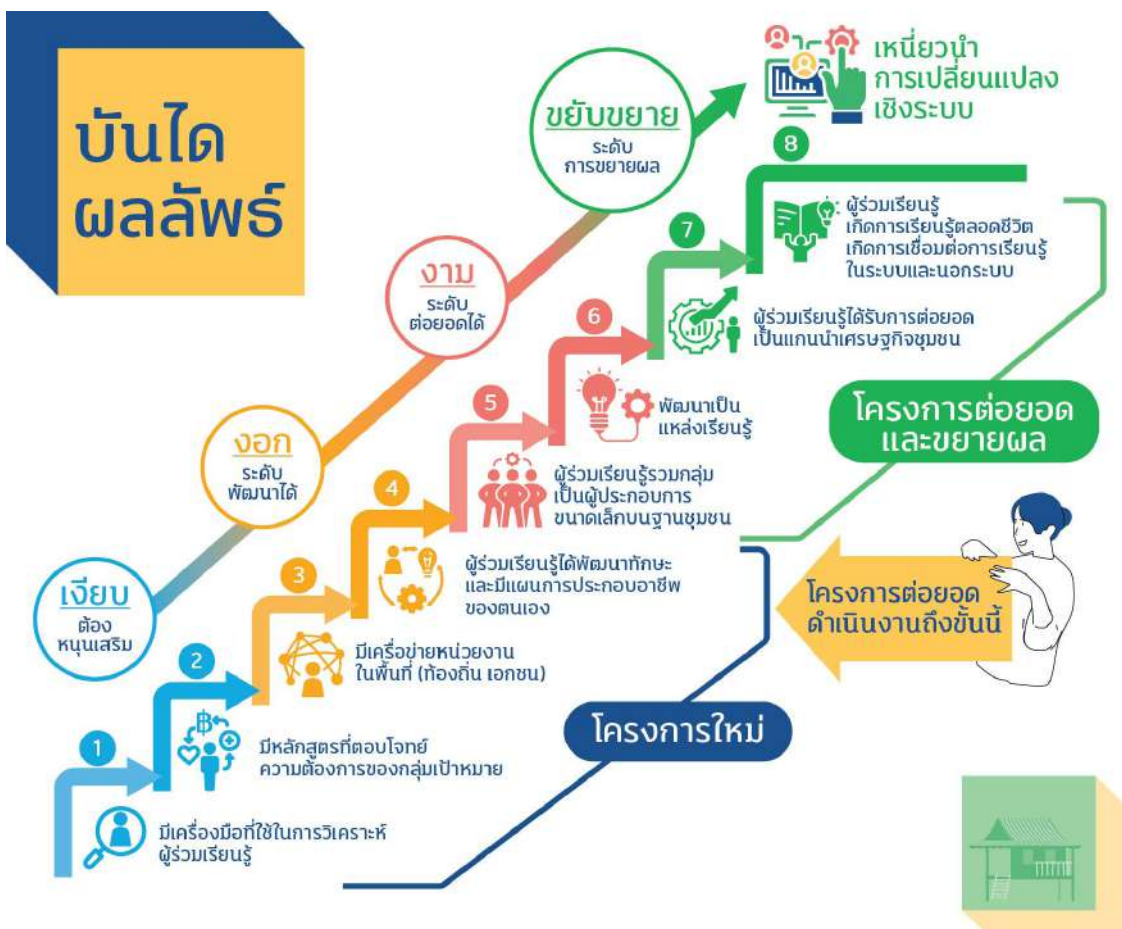
โครงการส่งเสริมโอกาสการเรียนรู้และพัฒนาทักษะประชากรวัยแรงงานนอกระบบ กสศ. เป็นโครงการที่มุ่งส่งเสริมให้เกิด “ตัวแบบ” และ “กระบวนการทางสังคม” ใหม่ เพื่อสร้างระบบนิเวศที่เอื้อต่อการเรียนรู้สำหรับกลุ่มเยาวชนและแรงงานนอกระบบที่เป็นผู้ด้อยโอกาสหรือขาดแคลนทุนทรัพย์ เน้นทำงานร่วมกับเครือข่ายในพื้นที่ ทั้งภาครัฐ ภาคท้องถิ่น ภาคประชาสังคม ภาควิชาการ และภาคเอกชน ด้วยการส่งเสริมการเรียนรู้ที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน เน้นการวิเคราะห์ศักยภาพชุมชนและผู้ร่วมเรียนรู้เชื่อมโยงทุนสังคมและวัฒนธรรมในพื้นที่นำไปสู่รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่สนับสนุนให้เกิดการค้นคว้าและสร้างนวัตกรรม ในการพัฒนาการศึกษาที่ยืดหยุ่นและมีทางเลือกที่หลากหลายสำหรับเยาวชนนอกระบบการศึกษาและแรงงานนอกระบบ ผ่าน “แนวคิด” การเรียนรู้ที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ และการพัฒนาทักษะอาชีพที่เชื่อมโยงกับฐานเศรษฐกิจฐานสังคม และฐานทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน ซึ่งครอบคลุมทั้งมิติข้อมูล ความรู้ สังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม สุขภาพและจิตใจ รวมถึงใช้ ‘แนวคิดการเรียนรู้ร่วม’ ที่เปิดโอกาสให้ทุกคน ทุกหน่วยจัดการเรียนรู้และผู้ร่วมเรียนรู้สามารถออกแบบการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นที่สอดคล้องกับความต้องการของพื้นที่ชุมชนตนเอง โดยมีชุมชนเป็นแหล่งเรียนรู้หรือแหล่งประกอบอาชีพ ที่นำไปสู่การมีรายได้และมีคุณภาพชีวิตดีขึ้น

อย่างไรก็ตาม เนื่องจากโครงการฯ นี้มุ่งเน้นไปที่การพัฒนาทักษะอาชีพที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน ที่มีเป้าหมายเพื่อแก้ปัญหาค่าความเหลื่อมล้ำด้านการศึกษา กระจายโอกาสในการเข้าถึงความรู้หรือแหล่งเรียนรู้ที่จะช่วยให้ผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์และด้อยโอกาสได้พัฒนาศักยภาพและยกระดับคุณภาพชีวิต ซึ่ง “กลไก” สำคัญในการขับเคลื่อนโครงการฯ ให้เกิดผลเชิงรูปธรรม คือ คณะทำงานที่มีหลากหลายระดับ ตั้งแต่คณะกรรมการกำกับทิศทางโครงการฯ กสศ. ทีมนักวิชาการ กสศ. ทีมหนุนเสริมทางวิชาการ และทีมหนุนเสริมทางวิชาการระดับภาค 5 ภูมิภาค ได้แก่ 1. ภาคเหนือ 2. ภาคเหนือและภาคตะวันตก 3. ภาคกลาง ภาคตะวันตก และภาคตะวันออก 4. ภาคตะวันออก เชียงเหนือ และ 5. ภาคใต้ ทำหน้าที่หนุนเสริมทางวิชาการ ติดตาม และถอดบทเรียนการทำงานของหน่วยจัดการเรียนรู้ทั่วประเทศ

บันได 8 ขั้นสู่การพัฒนาทุนมนุษย์ไทย

ทั้งนี้ เพื่อให้การดำเนินโครงการส่งเสริมโอกาสการเรียนรู้ที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน สามารถสร้างงาน สร้างอาชีพ ให้เยาวชนนอกระบบและประชากรวัยแรงงาน รวมถึงมีทักษะที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิต ปี 2567 มีโครงการ เข้าร่วมทั้งสิ้น 115 โครงการ มีการจำแนกประเภทหน่วยจัดการเรียนรู้ออกเป็น 3 ประเภท คือ 1. โครงการ ขยายผล จำนวน 11 โครงการ 2. โครงการต่อยอด จำนวน 37 โครงการ และ 3. โครงการใหม่ จำนวน 67 โครงการ ซึ่งแต่ละประเภทมีการออกแบบการเรียนรู้ให้แก่หน่วยจัดการเรียนรู้เพื่อนำไปสู่บันไดผลลัพธ์ตาม เป้าหมายของ กสศ. ดังนี้

โครงการใหม่: มีเครื่องมือในการวิเคราะห์ศักยภาพ ข้อจำกัด ทุนชุมชน ความทุกข์ยาก ความต้องการ ของผู้ร่วมเรียนรู้ ที่นำไปสู่การออกแบบการเรียนรู้ที่ตอบโจทย์ความต้องการของผู้ร่วมเรียนรู้ได้อย่างแท้จริง มีหลักสูตรที่ตอบโจทย์ความต้องการของผู้ร่วมเรียนรู้และตลาดแรงงาน เกิดการออกแบบหลักสูตรที่สอดคล้องกับ การทำงานภายใต้สถานการณ์ปัจจุบัน และเกิดการบูรณาการการทำงานร่วมกัน มีเครือข่ายหน่วยงานในพื้นที่ (ท้องถิ่น/เอกชน) เข้ามามีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนโครงการฯ ตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ เพื่อผลักดัน ให้เกิดเป็นนโยบายท้องถิ่นสู่นโยบายระดับประเทศ มีทักษะอาชีพและมีแผนประกอบอาชีพที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน ทั้งเรื่องทักษะสุขภาพกายและใจ ทักษะอาชีพและผู้ประกอบการ ทักษะการเรียนรู้ในโลกปัจจุบัน และทักษะชีวิต การจัดการเงิน และบริหารหนี้สิน รวมถึงการพัฒนาและยกระดับมาตรฐานฝีมือ ด้วยการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ให้สามารถเพิ่มมูลค่าการประกอบอาชีพที่สอดคล้องกับต้นทุนที่มีอยู่ในชุมชน

โครงการต่อยอด: รวมกลุ่มเป็นผู้ประกอบการขนาดเล็กบนฐานชุมชน โดยการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์สินค้าที่เป็นอัตลักษณ์ชุมชนไปสู่การจำหน่ายสินค้าที่หลากหลายทั้งออนไลน์และออฟไลน์ โดยบางกลุ่มอาชีพสามารถยกระดับไปสู่การจัดตั้งเป็นวิสาหกิจชุมชน เกิดการบริหารจัดการร่วมของคนในชุมชน เพื่อให้ผู้บริโภคสามารถเข้าถึงสินค้าในราคาที่เป็นธรรม สามารถสร้างรายได้ ลดรายจ่ายให้ผู้ร่วมเรียนรู้ในระดับครัวเรือน **มีแหล่งเรียนรู้** เพื่อเป็นต้นแบบการพัฒนาให้เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ เพื่อการถ่ายทอดองค์ความรู้เกี่ยวกับการสร้างโอกาส สร้างงานที่ใช้ชุมชนเป็นฐานต่อไปในอนาคต **ยกระดับแกนนำเศรษฐกิจชุมชน** ในการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์สินค้าชุมชนและนวัตกรรมเพื่อชุมชน และร่วมกันพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากของชุมชนให้เข้มแข็ง เกิดการสร้างรายได้ สร้างอาชีพที่มั่นคงให้กับคนในชุมชน **เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต** เกิดการเชื่อมต่อการเรียนรู้ทั้งในระบบและนอกระบบการศึกษา เพื่อยกระดับมาตรฐานฝีมือและการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาด การดำเนินชีวิต และการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น

โครงการขยายผล: เป็นการขยายพื้นที่การดำเนินงานและขยายผลผู้ร่วมเรียนรู้ในรูปแบบ **Scale Up & Speed Up** มีการดึงคนรุ่นใหม่ แกนนำชุมชน ภาควิชาเครือข่าย เข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างการเปลี่ยนแปลงเชิงระบบให้กับผู้ร่วมเรียนรู้ 3 ระดับ คือ **ระดับบุคคล** ด้วยการพัฒนาทักษะที่จำเป็นสำหรับแต่ละบุคคล โดยคำนึงถึงความสนใจ ความถนัด ผ่านการเรียนรู้แบบ **Active Learning** **ระดับชุมชนท้องถิ่น** ผ่านการสร้างกลไกการทำงานชุมชน พัฒนาโมเดลการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับชุมชน สร้างนิเวศแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ สร้างโอกาสทางการเรียนรู้ ด้านการเมือง สิ่งแวดล้อม และเศรษฐกิจให้กับคนในชุมชน และเปิดพื้นที่การสื่อสารสำหรับการอภิปราย แลกเปลี่ยนความรู้ และร่วมสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ให้เป็นพื้นที่ปลอดภัยในการปรับตัว สุข และสร้างความสัมพันธ์อันดีซึ่งกันและกัน **ระดับชาติ** เน้นการสร้างระบบสนับสนุนที่มีประสิทธิภาพ เพื่อเชื่อมโยงการทำงานระดับชุมชนกับนโยบายระดับชาติ เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถาบันการศึกษา กระทรวงมหาดไทย กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น เป็นต้น กล่าวโดยสรุป การขับเคลื่อนงานโครงการขยายผล ที่ใช้ชุมชนเป็นฐานทั้ง 3 ระดับจะช่วยสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้ที่ครอบคลุม เชื่อมโยง และยั่งยืน โดยเริ่มจากการพัฒนาศักยภาพของปัจเจกบุคคล ผ่านการสร้างความเข้มแข็ง ของชุมชน และเชื่อมโยงสู่นโยบายระดับชาติ

กล่าวได้ว่า กระบวนการทำงานของโครงการส่งเสริมโอกาสการเรียนรู้ที่ใช้ชุมชนเป็นฐานมีเป้าหมายปลายทาง คือ การสร้างนิเวศการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นและทางเลือกที่เอื้อต่อการพัฒนาศักยภาพ ยกระดับสติปัญญา ยกระดับคุณภาพชีวิตของผู้ร่วมเรียนรู้ที่เป็นแรงงานผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์และด้อยโอกาส ถือเป็นมิติใหม่ของการสร้างการเรียนรู้ที่สามารถลดช่องว่าง สร้างโอกาส เพื่อแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำด้านการศึกษาและการเรียนรู้ เป็นการพัฒนาทุนมนุษย์ของไทยให้อยู่รอดได้ในโลกอนาคต

ทุนส่งเสริมโอกาสการเรียนรู้ที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน (โครงการขยายผล)

เชียงใหม่

- **วิสาหกิจชุมชนบ้านหัวทุ่งเชียงดาว**
โครงการขยายผลการจัดการเรียนรู้ฐานอาชีพบนฐานทรัพยากรชุมชน โดยบูรณาการร่วมในพื้นที่รอบคอตยสอง
- **วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าฝ้ายเชียงตอง**
โครงการสร้างเครือข่ายพัฒนาพื้นที่ขยายผลเพื่อความยั่งยืน
- **วิสาหกิจชุมชนสินค้าแม่แตดน้อย**
โครงการขยายผลการเรียนรู้ภูมิปัญญาอาชีพและเพิ่มรายได้ครัวเรือนชุมชนปากกะญอ ตำบลบ้านจันทร์

บึงกาฬ

- **ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอเมืองบึงกาฬ**
โครงการขยายผลและพัฒนาทักษะอาชีพโดยใช้ชุมชนเป็นฐานในพื้นที่จังหวัดบึงกาฬ
- **วิทยาลัยนวัตกรรมการท่องเที่ยว (บึงกาฬ) มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี**
โครงการสร้างโอกาส สร้างทักษะ ยกระดับสู่การเป็นแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชน

ลำพูน

- **วิสาหกิจชุมชนพัฒนาอาชีพผู้สูงอายุบ้านก้อทุ่ง**
โครงการขยายผลศูนย์เรียนรู้ชุมชนเพื่อการสร้างการเรียนรู้ ระดับตำบล

เลย

- **ชมรมเพื่อคนพิการ จังหวัดเลย**
โครงการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้องค์กรคนพิการเพื่อการแบ่งปันสู่สังคมเอื้ออาทร

สงขลา

- **วิสาหกิจชุมชนส้มจุกจะนะ**
โครงการพัฒนาบุคลากรส่งเสริมโอกาสการเรียนรู้ตลอดชีวิตโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน
- **สถาบันนโยบายสาธารณะ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์**
โครงการพื้นที่เรียนรู้เพื่อพัฒนาอาชีพสู่คุณภาพชีวิตอำเภอสะเดา

สุราษฎร์ธานี

- **เครือข่ายคนเลี้ยงผึ้ง**
โครงการส่งเสริมตลาดการเรียนรู้จากฐานชุมชนเพื่อสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้สู่การพัฒนาชีวิต

หนองบัวลำภู

- **วิสาหกิจชุมชนแปรรูปเกษตรอินทรีย์บ้านวังหินชา**
โครงการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ฐานอาชีพชุมชนสู่โมเดลต้นแบบ “วังชาพิทยาลัย”

ทุนส่งเสริมโอกาสการเรียนรู้ที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน (โครงการต่อยอด)

กรุงเทพมหานคร

- **ศูนย์ประสานงานอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.) เขตลาดพร้าว องค์การสาธารณประโยชน์**
โครงการส่งเสริมพัฒนาทักษะอาชีพและนวัตกรรมแก่กลุ่มคนเปราะบางในชุมชน

กาญจนบุรี

- **กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเพื่อการพัฒนาผลผลิตตำบลไล่โว่**
โครงการพัฒนาส่งเสริมต่อยอดการเรียนรู้สู่การเป็นผู้ประกอบการชุมชนบนฐานวิถีภูมิปัญญาเกษตรเชิงพึ่งพิงใหญ่ในนครสวรรค์

กาฬสินธุ์

- **วิสาหกิจชุมชนผู้ส่งเสริมการเลี้ยงไก่พื้นเมืองและไก่เคื่องจังหวัดกาฬสินธุ์**
โครงการยกระดับสายอาชีพการเลี้ยงไก่พื้นเมืองเพื่อสร้างเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่เพื่อกาฬสินธุ์

เชียงราย

- **วิสาหกิจชุมชนเกษตรทฤษฎีใหม่ตำบลมดตะนอย**
โครงการจัดการเรียนรู้การเลี้ยงผึ้งโพรงปารมชาติและขยายกลุ่มงานเลี้ยงผึ้งโพรงแปลงใหญ่ อำเภอแม่ลาว
- **วิสาหกิจชุมชนกลุ่มปลูกกล้วยบ้านสามัคคีเก่า**
โครงการเพาะเลี้ยงหน่อกล้วยไข่สู่การท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
- **ศูนย์เรียนรู้เชิงวิชาชีพบ้านครุ (บ้านครุอีว ครัวเขียว)**
โครงการนวัตกรรมสิ่งทอที่ยั่งยืนและการพัฒนาชุมชน

เชียงใหม่

- **วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่**
โครงการสร้างอาชีพจากการพัฒนาผลิตภัณฑ์บนฐานทรัพยากรชุมชน กลุ่มผู้ป้าบ้านเสียดิต ต.ม่อนปิ่น
- **วิสาหกิจชุมชนพัฒนาและยกระดับสินค้าการเกษตรและพืชสมุนไพรบ้านสันโง**
โครงการพัฒนาและยกระดับกระบวนการเรียนรู้และขยายงานอาชีพการแปรรูปสมุนไพรบ้านสันโง
- **วิสาหกิจกลุ่มส่งเสริมอาชีพและกระจายสินค้าบ้านต้นเปา**
โครงการพัฒนาและต่อยอดภูมิปัญญาการสาขาสีของนางสู่การท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านต้นเปาอย่างยั่งยืน
- **วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผู้ปลูกไม้สับ้านแม่หยอด**
โครงการพัฒนาทักษะอาชีพยกระดับและต่อยอดผลผลิตชุมชน องค์ความรู้และภูมิปัญญาปากกะญอ บ้านแม่หยอด จ.เชียงใหม่
- **กลุ่มวิสาหกิจชุมชนผ้าทออัตลักษณ์สิริธรรมชา เขลางค์ใหม่ Che Su Mo**
โครงการยกระดับศักยภาพผู้ประกอบการเป็นผู้ประกอบการชุมชนบนฐานองค์ความรู้ปากกะญอ เขลางค์ใหม่ (Che Su Mo)

นครพนม

- **คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยนครพนม**
โครงการการพัฒนาทักษะ สร้างอาชีพแก่เยาวชนสถานพินิจฯ นครพนมเพื่อการเป็นผู้ประกอบการ

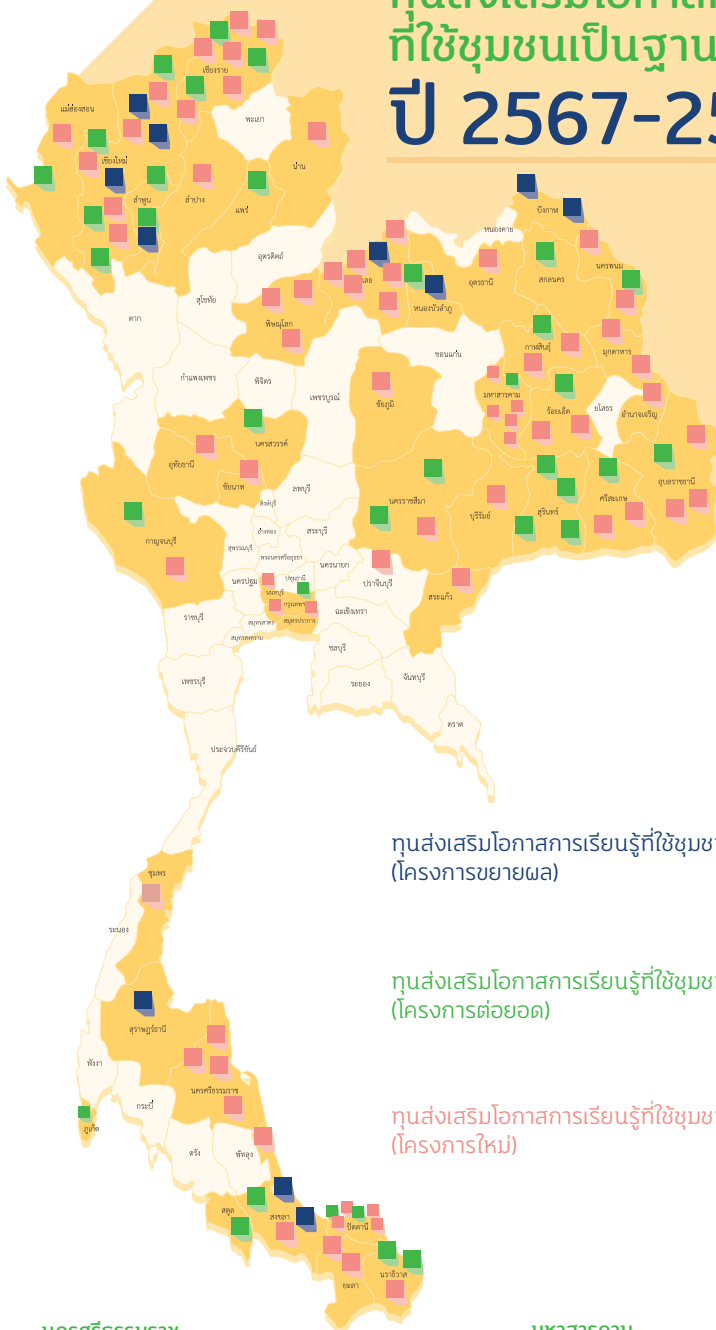
นครราชสีมา

- **มูลนิธิเพื่อพัฒนาคมนาคม**
โครงการยกระดับเครือข่ายกลุ่มคนพิการผลิตปุ๋ยดินของเครือข่ายมูลนิธิเพื่อพัฒนาคมนาคม จังหวัดนครราชสีมา

พื้นที่การดำเนินงาน

ทุนส่งเสริมโอกาสการเรียนรู้ที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน กสศ. ปี 2567-2568

115
โครงการ

ทุนส่งเสริมโอกาสการเรียนรู้ที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน (โครงการขยายผล)

11
โครงการ

ทุนส่งเสริมโอกาสการเรียนรู้ที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน (โครงการต่อยอด)

37
โครงการ

ทุนส่งเสริมโอกาสการเรียนรู้ที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน (โครงการใหม่)

67
โครงการ

นครศรีธรรมราช

- **สำนักวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์**
โครงการเรียนรู้วิถีชีวิตชาวเล ยกระดับอาชีพประมงชายฝั่ง บ้านท้องโกกลาง อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช
- **สภาองค์กรชุมชน เทศบาลตำบลสวนขัน**
โครงการวิสาหกิจชุมชนเชิงกลาง สร้างการเรียนรู้สู่การพัฒนาชีวิต ปี 2

นครสวรรค์

- **วิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์บางประมุง**
โครงการสมุนไพรไทย อาชีพทางรอด

นราธิวาส

- **เครือข่ายสภาองค์กรชุมชนส่งเสริมเศรษฐกิจและทุนชุมชนผลิตนมบึง**
โครงการการสร้างสายอาชีพพระคัมภีร์เรียนรู้สู่เศรษฐกิจและทุนชุมชนที่ยั่งยืน
- **มหาวิทยาลัยฟาเวอีน**
โครงการส่งเสริมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานเพื่อพัฒนาทักษะการเป็นผู้ประกอบการขนาดย่อมสำหรับแรงงานนอกระบบ

ปัตตานี

- **เทศบาลตำบลพ้อมัง**
โครงการยกระดับคุณภาพชีวิตเยาวชนและแรงงานนอกระบบตำบลพ้อมังเพื่อสร้างอาชีพที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน
- **ชมรมผู้ปกครองบุคคลออทิสติกจังหวัดปัตตานี**
โครงการสายใยสัมพันธ์สู่ผู้ปกครองของครอบครัวผู้เปราะบางจังหวัดปัตตานี

แพร่

- **สหกรณ์เครดิตยูเนียนสร้อยห้วย จำกัด**
โครงการพัฒนากลไกการจัดการกลุ่มอาชีพของผู้นำชุมชนให้เป็นผู้ประกอบการขนาดย่อมบนฐานวัฒนธรรมชุมชน

ภูเก็ต

- **สมาคมความมั่นคงด้านอาหารอันดามัน**
โครงการสร้างอาชีพให้เครือข่ายแรงงานและเยาวชนนอกระบบชุมชนชาวฝั่งจังหวัดภูเก็ต พังงา

มหาสารคาม

- **สมาคมอีกแ่งแ่งแ่งคนมหาสารคาม**
โครงการยกระดับและขยายการจัดการผลิตพันธุ์ชุมชนเพื่อสร้างเศรษฐกิจของชุมชนผู้ด้อยโอกาสในภาคเกษตร

แม่ฮ่องสอน

- **เครือข่ายการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดแม่ฮ่องสอน**
โครงการต่อยอดการเรียนรู้สู่การท่องเที่ยวอย่างรับผิดชอบต่อเครือข่าย CBT แม่ฮ่องสอน

ร้อยเอ็ด

- **วิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์ชุมชนบ้านศรีโพธิ์ทอง ม.1 ต.โพธิ์ทอง**
โครงการยกระดับทักษะการผลิตและการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ชุมชนแบบครบวงจร

ลำพูน

- **วิสาหกิจชุมชนสุขศิริ**
โครงการต่อยอดสินค้าเพื่อพัฒนาชุมชน และขยายผลการเรียนรู้สู่คน “บวร”
- **วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าทอเกษตรเหียงคอตยาว**
โครงการพัฒนาและต่อยอดผลิตภัณฑ์ผ้าทอและการสร้างแหล่งเรียนรู้ ตลาดชุมชนที่ใช้ชุมชนเป็นฐานให้มีความเข้มแข็ง

ศรีสะเกษ

- **วิสาหกิจชุมชนเลี้ยงผึ้งโพรง 100% ต.ราพญาภู**
โครงการยกระดับการเลี้ยงผึ้งโพรงสู่ศูนย์เรียนรู้ชุมชน

สกลนคร

- **ชมรมผู้ปกครองบุคคลออทิสติกจังหวัดสกลนคร**
โครงการสัมมนาติดตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน

สงขลา

- **วิสาหกิจชุมชนสมุนไพรคุณธรรมวัดเต่า**
โครงการส่งเสริมความเข้มแข็งเชิงวัฒนธรรมชาวปักษ์ อำเภอบางกล่ำ จังหวัดสงขลา

- **ศูนย์ส่งเสริมการศึกษาศึกษาภาคหนุหนวกจังหวัดเชียงใหม่**
โครงการส่งเสริมศึกษาศึกษาภาคหนุหนวกการเรียนและพัฒนาทักษะชีวิตแก่คนหนุหนวกในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่
- **สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่**
โครงการกลุ่มเรียนรู้ทักษะอาชีพเกษตรและอาหารชุมชน เพื่อคนมีรายได้น้อยในสบเปิง แม่แตง เชียงใหม่
- **ศูนย์วิจัยพัฒนวัฒนธรรมและนโยบายการศึกษา สถาบันวิจัยพหุศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่**
โครงการชุมชนส่งเสริมการเรียนรู้ในการปรับตัว สร้างทักษะ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำและสร้างความมั่นคงริมคลองแม่ข่า
- **เทศบาลตำบลสันป่าตอง**
โครงการส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาทักษะอาชีพของชุมชนเทศบาลตำบลสันป่าตองสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน
- **วิสาหกิจชุมชนชาฟัพปีแม่มิ่งเงิน**
โครงการสร้างเศรษฐกิจชุมชนบนฐานต้นทุนทรัพยากรท้องถิ่นและภูมิปัญญาของชุมชนปากอถอยแม่มิ่งเงิน

- **สภาองค์กรชุมชนตำบลละงู**
โครงการพัฒนาศักยภาพการประกอบอาชีพบนฐานการเรียนรู้ให้แก่กลุ่มที่ได้รับการสนับสนุนที่อยู่อาศัย (บ้านพอเพียง)
- **สุรินทร์**
 - **คณะเทคโนโลยีการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน**
วิทยาเขตสุรินทร์
โครงการพัฒนาระดับทักษะผู้ประกอบการด้วยนวัตกรรมสมัยใหม่ สู่แหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตชุมชนสำโรงทาบ จังหวัดสุรินทร์
 - **คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์**
โครงการต่อยอดการเรียนรู้ทักษะเศรษฐกิจหลังน้ำ และทักษะอาชีพทางเลือกคนในนารายณ์ จังหวัดสุรินทร์
 - **กลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่บ้านคาเพชร**
โครงการสร้างสุขชุมชนด้วยสมุนไพรไทย
 - **มูลนิธิชีววิถีชุมชน**
โครงการยกระดับการเรียนรู้เยาวชนและแรงงานนอกระบบในสายพานการผลิตผ้าไหม โดยฐานครอบครัวและชุมชนสุรินทร์

- **หนองบัวลำภู**
 - **วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตปุ๋ยและแปรรูปผลิตภัณฑ์จากเกษตร บ้านพรายทอง**
โครงการเสริมศักยภาพชุมชน เดิมปลั่งคน เดิมพลังเรียนรู้

- **อุบลราชธานี**
 - **องค์กรผู้ใช้ชี้นำตำบลสำโรง**
โครงการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพทักษะการแปรรูปอาหารสู่การบริหารจัดการกลุ่มอาชีพในเขตพื้นที่ตำบลสำโรง

ทุนส่งเสริมโอกาสการเรียนรู้ที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน (โครงการใหม่)

- **กรุงเทพมหานคร**
 - **บริษัท บางกอก ลิงค์ จำกัด**
โครงการพัฒนาทักษะอาชีพและการใช้เทคโนโลยีเพื่อส่งเสริมโอกาสการเรียนรู้ในชุมชนเมือง

- **กาญจนบุรี**
 - **ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอท่ามะกา**
โครงการส่งเสริมโอกาสทางการเรียนรู้ด้านการประกอบอาชีพและสร้างรายได้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน
- **กาฬสินธุ์**
 - **วิสาหกิจชุมชนเกษตรผสมผสานสมุนไพรที่บ้านพิฆัถอินทรีหยับ้านหนองแขง**
โครงการวิถีชีวิตใหม่หัวใจเกษตรอินทรีย์
 - **กองทุนหมู่บ้านหนองแซ่ ม.15**
โครงการสร้างทักษะการใช้ชีวิตและฝึกอาชีพให้กับเยาวชนและแรงงานนอกระบบด้วยพลังชุมชนบ้านหนองแซ่

- **ขอนแก่น**
 - **เครือข่ายชนวนันคนเมืองชุมแพ**
โครงการคนวัยใสหัวใจดินถิ่นกับวิถีทำกินคนจนเมืองชุมแพ

- **ชัยนาท**
 - **วิสาหกิจชุมชนกลุ่มอาชีพบ้านหัวเตน**
โครงการส่งเสริมโอกาสการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้วยทักษะของชุมชนจังหวัดชัยนาท

- **ชัยภูมิ**
 - **กลุ่มวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ หมอองค์บัวระเหว**
โครงการพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวโดยชุมชน เพื่อสร้างโอกาสให้กับชุมชนคนหนองบัวระเหว

- **ชุมพร**
 - **วิสาหกิจชุมชนชีวิวิดีบ้านท่า**
โครงการพัฒนาทักษะอาชีพตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อผู้ด้อยโอกาสจากศูนย์เรียนรู้บ้านชีวิดีบ้านท่า

- **เชียงราย**
 - **วิสาหกิจชุมชนมีชีวาผลิตภัณฑ์เพื่อสุขภาพ**
โครงการสร้างผู้ประกอบการ การเพาะเลี้ยงและแปรรูปไข่ผ้าอำเภอยางซ้าย จังหวัดเชียงราย
 - **เทศบาลตำบลบุญมีราษฎร์**
โครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตส่งเสริมโอกาสการเรียนรู้ด้วยภูมิปัญญาพืชสมุนไพรพื้นบ้าน (ขมิ้น ขมิ้น แซบ)
 - **กลุ่มการเดินทางของเมล็ดพันธุ์ (Seeds Journey)**
โครงการปฏิบัติการอาหารเพื่อคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืน
 - **เครือข่ายสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่น**
โครงการการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าปักลายวิถีชีวิตชนเผ่าม้ง
 - **กลุ่มเกษตรยั่งยืนบ้านป่าเกี๊ยะ**
โครงการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ สร้างอาชีพ สร้างรายได้ ให้ชุมชนบ้านป่าเกี๊ยะ
 - **สำนักยุทธศาสตร์การพัฒนากับท้องถิ่นและบริการวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย**
โครงการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพทางเลือกสำหรับชุมชนชาติพันธุ์ ด.โป่งงาม อ.แม่สาย จ.เชียงราย

- **เชียงใหม่**
 - **ศูนย์บริการส่งเสริมศึกษาศึกษาภาคหนุหนวกจังหวัดเชียงใหม่**
โครงการส่งเสริมศึกษาศึกษาภาคหนุหนวกการเรียนและพัฒนาทักษะชีวิตแก่คนหนุหนวกในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่
 - **สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่**
โครงการกลุ่มเรียนรู้ทักษะอาชีพเกษตรและอาหารชุมชน เพื่อคนมีรายได้น้อยในสบเปิง แม่แตง เชียงใหม่
 - **ศูนย์วิจัยพัฒนวัฒนธรรมและนโยบายการศึกษา สถาบันวิจัยพหุศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่**
โครงการชุมชนส่งเสริมการเรียนรู้ในการปรับตัว สร้างทักษะ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำและสร้างความมั่นคงริมคลองแม่ข่า
 - **เทศบาลตำบลสันป่าตอง**
โครงการส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาทักษะอาชีพของชุมชนเทศบาลตำบลสันป่าตองสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน
 - **วิสาหกิจชุมชนชาฟัพปีแม่มิ่งเงิน**
โครงการสร้างเศรษฐกิจชุมชนบนฐานต้นทุนทรัพยากรท้องถิ่นและภูมิปัญญาของชุมชนปากอถอยแม่มิ่งเงิน

- **นครพนม**
 - **คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม**
โครงการพัฒนาระดับทักษะระดับทักษะอาชีพการผลิตใบตองจัดเพื่อเพิ่มรายได้กลุ่มผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์และด้อยโอกาส
 - **คณะเกษตรและเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยนครพนม**
โครงการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพเพื่อสร้างรายได้ของเครือข่ายชมรมผู้พิการอำเภอเมือง จังหวัดนครพนม

- **นครราชสีมา**
 - **สำนักงานศึกษา เทศบาลนครนครราชสีมา**
โครงการพัฒนาทักษะชีวิตและส่งเสริมอาชีพตามความต้องการของผู้ร่วมเรียนรู้โดยศูนย์วิวัฒนาการศึกษา

- **นครศรีธรรมราช**
 - **วิสาหกิจชุมชนกลุ่มอนุรักษ์วิถีการร้อยผ้าอวดควนหนองคว่ำ**
โครงการการเรียนรู้สู่อาชีพที่มีถิ่นมาแต่ประจําสร้างนวัตกรรมชุมชน
 - **สมาคมศรัทธาชน**
โครงการสร้างกระบวนการเรียนรู้เพื่อสร้างโอกาสทางการศึกษาให้กับกลุ่มเปราะบางเครือข่ายคนคูเมืองนคร
 - **ชมรมผู้ประกอบการจังหวัดนครศรีธรรมราช**
โครงการสร้างเสริมสุขภาพและอาชีพตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและเด็กพิการจังหวัดนครศรีธรรมราช
 - **สภาองค์กรชุมชนตำบลกรูหยันจังหวัดนครศรีธรรมราช**
โครงการเรียนรู้วิถี สู่การพัฒนาอาชีพ และยกระดับผลิตภัณฑ์บนฐานสัมมาชีพชุมชนตำบลกรูหยัน

- **นนทบุรี**
 - **บริษัท ทีเค ศรีอินทร์ จำกัด**
โครงการ I CHANGE MY CHANCE: สร้างโอกาสใหม่ให้ชีวิต

- **นราธิวาส**
 - **สภาองค์กรชุมชนเทศบาลตำบลบึงเตา**
โครงการปลูกกรีกปลูกค้ายเพื่อสร้างรายได้เสริมในครัวเรือน

- **น่าน**
 - **วิสาหกิจชุมชนการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนห้วยพ่าน**
โครงการพัฒนาอาชีพชุมชน ด้วยแนวคิดการทำกรักไว้ได้ในชุมชนบ้านห้วยพ่านจ.น่าน

- **บุรีรัมย์**
 - **คณะเกษตรศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสุรินทร์**
โครงการพัฒนาอาชีพ ผลิตภัณฑ์อาหารสัตว์เพื่อเพิ่มมูลค่า ด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม ตำบลไพศาล จังหวัดบุรีรัมย์

- **ปราจีนบุรี**
 - **วิสาหกิจชุมชนเกษตรแปลงใหญ่อินทรีหยัตำบลบพวิ จังหวัดปราจีนบุรี**
โครงการส่งเสริมการเพาะเลี้ยงเห็ดและแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรเพื่อการพัฒนาอาชีพอย่างยั่งยืน

- **ปัตตานี**
 - **องค์การบริหารส่วนตำบลปะการัง**
โครงการสร้างการเรียนรู้ พัฒนาอาชีพ สุวิถีชุมชนพอเพียง
 - **สหกรณ์ประมงห้วยบ้านปากค้อม จำกัด**
โครงการส่งเสริมโอกาสการเรียนรู้ด้านการประกอบอาชีพแก่กลุ่มแรงงานนอกระบบในชุมชนประมงพื้นบ้านปากค้อม
 - **องค์การบริหารส่วนตำบลสาออบน**
โครงการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้และพัฒนาศึกษาศึกษาพัฒนาคุณภาพกลุ่มแรงงานและเยาวชนนอกระบบในพื้นที่สาออบน-สาออด
 - **วิสาหกิจชุมชนผักกอกแก้วบ้านสวน**
กินดี อยู่ดี ชุมชนดี ที่โคกโพธิ์

- **พิษณุโลก**
 - **ชมรมบูรณาการอย่ายั่งยืนคนพิการปากโทก**
โครงการพัฒนาอาชีพและผลิตภัณฑ์จากผ้า
 - **มูลนิธิบ้านร่มระคน (องค์การเพื่อสาธารณประโยชน์)**
โครงการพัฒนาทักษะการประกอบอาชีพทำอาหารอย่างยั่งยืนโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน
 - **องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านกลาง**
โครงการส่งเสริมอาชีพการตกและตกงานที่สำนักงานพิทักษ์กรรมในชุมชน

- **มหาสารคาม**
 - **คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม**
โครงการพัฒนาอาชีพจากผ้าพื้นเมืองด้วยศิลปะผ้าไหมที่สืบลายจากไปไม่สู่การสร้างศักยภาพใหม่ของผู้ขาดโอกาส
 - **คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม**
โครงการสร้างความมั่นคงทางสุขภาพ เศรษฐกิจและสังคมแบบ"ยั่งยืน"
 - **ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอเมืองมหาสารคาม**
โครงการเกษตรอินทรีย์เพื่อทางเลือกและทางรอดของผู้ร่วมเรียนรู้วิถีชุมชนทั้งเมืองทั้งหมด จังหวัดมหาสารคาม

- **ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้วัฒนธรรมพื้นบ้านอีสาน**
โครงการพัฒนาวัฒนธรรมพื้นบ้านอีสานสู่อาเซียนน่ารู้-กลองยาวสำหรับผู้เฒ่าได้น้อยอย่างยั่งยืน
- **วิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์บ้านหนองโจด**
โครงการเสริมสร้างและพัฒนาผู้ประาบางในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองมหาสารคามสู่ความมั่นคงทางด้านอาหารที่ยั่งยืน

- **มุกดาหาร**
 - **องค์กรต้นกล้า (เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก เยาวชน และครอบครัว)**
โครงการส่งเสริมและพัฒนา เยาวชน เกษตรกรในการประกอบอาชีพตามศักยภาพและความถนัดที่สามารถพึ่งพาตนเองได้
 - **กลุ่มหมอแก้ววังง จังหัดมุกดาหาร**
โครงการส่งเสริมความรู้และพัฒนาทักษะอาชีพของกลุ่มความหลากหลายทางเพศจังหวัดมุกดาหาร

- **แม่ฮ่องสอน**
 - **สภาองค์กรชุมชนตำบลเมืองปอน**
โครงการนิเทศเรียนรู้ เกาะซุ "ปศุสัตว์วิถี" ในชุมชนประาบาง

- **ยะลา**
 - **วิสาหกิจชุมชน Concur**
โครงการชุมชนสร้างสรรค์ พัฒนาทักษะเพื่อนาคต
 - **คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา**
โครงการพัฒนากระบวนการเรียนรู้และทักษะอาชีพเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตโดยใช้ไม่พลังงาน

- **ร้อยเอ็ด**
 - **สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดร้อยเอ็ด**
โครงการพื้นที่ทักษะอาชีพคนพิการด้วยการเลี้ยงปลาดุกและอาชีพตามศักยภาพความสนใจ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของจนพิการ

- **ลำปาง**
 - **วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเศรษฐกิจพอเพียงบ้านศรีบุญเรือง**
โครงการส่งเสริมการเรียนรู้ทักษะอาชีพการแปรรูปส้มเกลี้ยงและมะนาวในชุมชนกบตันศรีบุญเรือง

- **เลย**
 - **ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอภูกระดึง**
โครงการส่งเสริมและพัฒนาทักษะอาชีพการแปรรูปผลิตภัณฑ์หนองไม้
 - **ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอเอราวัณ**
โครงการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาอาชีพแปรรูปผ้าสาส์
 - **ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอคำชะอี**
โครงการส่งเสริมอาชีพการทำผลิตภัณฑ์ของที่จะสีกมีดาคอน
 - **ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอผาขาว**
โครงการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาอาชีพการทอผ้าฝ้ายและการแปรรูปผ้าฝ้าย
 - **ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภออนาแหว่**
โครงการส่งเสริมทักษะอาชีพการทำด้านผักสะทอน สร้างอาชีพ สร้างรายได้พัฒนาสู่การค่อนโลน

- **ศรีสะเกษ**
 - **วิสาหกิจชุมชนแปลงใหญ่ข้าว หมู่ 6 ตำบลนิคมพัฒนา อำเภอขุขันธ์ จังหวัดศรีสะเกษ**
โครงการสร้างกระบวนการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาสัมมาชีพชุมชนบนฐานทุนทรัพยากรชุมชนตำบลนิคมพัฒนา
 - **สภาองค์กรชุมชนตำบลมอ**
โครงการสร้างรายได้เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้มีรายได้น้อย อำเภอปรางค์กู จังหวัดศรีสะเกษ

- **สงขลา**
 - **สถาบันทักษิณคดีศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ**
โครงการพัฒนาอาชีพบนฐานความหลากหลายชีวภาพและภูมิปัญญาชุมชนบ้านม่วงยาง
 - **มูลนิธิเพื่อการพัฒนาแรงงานและอาชีพ**
โครงการการพัฒนา "Food & Souvenir HUB" เพื่อยกระดับเศรษฐกิจฐานรากกรณีกลุ่มแรงงานนอกระบบ จังหวัดสงขลา

- **สระแก้ว**
 - **มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์**
โครงการยกระดับทักษะอาชีพผู้เฒ่ารายได้น้อยด้วยนวัตกรรมเรียนรู้สร้างมูลค่าเศรษฐกิจท้องถิ่นทั้งทางเกษตร

- **สมุทรปราการ**
 - **ชมรมผู้ประกอบการทางสวัสดิการจังหวัดสมุทรปราการ**
โครงการป็นต้นเป็นดาวอยู่อย่างพอเพียงตามรอยพ่อหลวง

- **อำนาจเจริญ**
 - **กองทุนสวัสดิการประชาชนตำบลนาผือ**
โครงการสร้างอาชีพ คนดีถิ่น อยู่อย่างมีศักดิ์ศรี

- **อุดรธานี**
 - **วิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปอาหารจากปลาบ้านถ่อนนาเพิน หมู่ 6**
โครงการสร้างการเรียนรู้และพัฒนาอาชีพการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากปลาของชุมชนบ้านใหม่ถ่อนนาเพิน

- **อุทัยธานี**
 - **กลุ่มวิสาหกิจชุมชนส่งเสริมการท่องเที่ยวสัตว์ป่าบ้านระบ่า**
โครงการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการท่องเที่ยวสัตว์ป่าตำบลระบ่า

- **อุบลราชธานี**
 - **เครือข่ายชุมชนคนอีกน้าของจังหวัดอุบลราชธานี**
โครงการพัฒนาและเพิ่มมูลค่าฝ้ายริมโขงบนฐานชุมชน
 - **องค์กรยุวสตรี**
โครงการสร้างแรงบันดาลใจ พัฒนาทักษะ พัฒนาคาวมรู้ สุชีวิตที่ยั่งยืน
 - **คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม**
โครงการพัฒนาทักษะการทำขนมขึ้นเมื่อกาพย์ ผ่านกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของเครือข่ายการพัฒนา

ทุนส่งเสริมโอกาสการเรียนรู้ที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน (โครงการขยายผล)

เชียงใหม่

- **วิสาหกิจชุมชนบ้านหัวทุ่งเชียงดาว**
โครงการขยายผลการจัดการเรียนรู้งานอาชีพบนฐานทรัพยากรชุมชน
โดยบูรณาการร่วมในพื้นที่รอบดอยหลวง
- **วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าฝ้ายเชิงดอย**
โครงการสร้างเครือข่ายพัฒนาพื้นที่ขยายผลเพื่อความยั่งยืน
- **วิสาหกิจชุมชนสินค้าแม่แตदन้อย**
โครงการขยายผลการเรียนรู้สัมมาอาชีพและเพิ่มรายได้ครัวเรือนชุมชนปากะญอ
ตำบลบ้านจันทร์

บึงกาฬ

- **ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอเมืองบึงกาฬ**
โครงการขยายผลและพัฒนาทักษะอาชีพโดยใช้ชุมชนเป็นฐานพื้นที่จังหวัดบึงกาฬ
- **วิทยาลัยนวัตกรรมการท่องเที่ยว (บึงกาฬ) มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี**
โครงการสร้างโอกาส สร้างทักษะ ยกระดับสู่การเป็นแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชน

ลำพูน

- **วิสาหกิจชุมชนพัฒนาอาชีพผู้สูงอายุบ้านก้อทุ่ง**
โครงการขยายผลศูนย์เรียนรู้ชุมชนก้อเพื่อสร้างการเรียนรู้ ระดับตำบล

เลย

- **ชมรมเพื่อคนพิการ จังหวัดเลย**
โครงการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้องค์กรคนพิการเพื่อการแบ่งปันสู่สังคมเอื้ออาทร

สงขลา

- **วิสาหกิจชุมชนสัมจุจะนะ**
โครงการพัฒนากลไกการส่งเสริมโอกาสการเรียนรู้ตลอดชีวิตโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน
- **สถาบันนโยบายสาธารณะ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์**
โครงการพื้นที่เรียนรู้เพื่อพัฒนาอาชีพสู่คุณภาพชีวิตอำเภอสะเดา

สุราษฎร์ธานี

- **เครือข่ายคนเลี้ยงผึ้ง**
โครงการส่งเสริมตลาดการเรียนรู้จากฐานชุมชนเพื่อสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้
สู่การพัฒนาชีวิต

หนองบัวลำภู

- **วิสาหกิจชุมชนแปรรูปเกษตรอินทรีย์บ้านวังหินชา**
โครงการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ฐานอาชีพชุมชนสู่โมเดลต้นแบบ “วังชาพิทยาลัย”

วิสาหกิจชุมชนบ้านหัวทุ่งเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่

โครงการขยายผลการจัดการเรียนรู้งานอาชีพ
บนฐานทรัพยากรชุมชนโดยบูรณาการร่วม
ในพื้นที่รอบดอยหลวง

ลักษณะองค์กร องค์กรชุมชน
ประเภทโครงการ โครงการขยายผล
ประเภทอาชีพ เกษตรกรรม

พื้นที่ดำเนินการ

- บ้านทุ่งละคร หมู่ 1 บ้านดอน หมู่ 2 บ้านหัวทุ่ง หมู่ 14 และบ้านศรีสะอาด หมู่ 15 ตำบลเชียงดาว บ้านใหม่ หมู่ 3 และบ้านสหกรณ์ หมู่ 8 ตำบลเมืองงาย อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่

ฐานทุนชุมชน

- ทุนทรัพยากรธรรมชาติ: ทรัพยากรธรรมชาติรอบดอยหลวงเชียงดาว เป็นสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สำคัญของจังหวัดเชียงใหม่
- ทุนความรู้ภูมิปัญญา: การสานก๋วย การทำขนมพื้นบ้าน เช่น ขนมดอกจอก ขนมทองม้วน
- ทุนภาคีเครือข่าย: กลุ่ม ปตท. หน่วยงานภาครัฐในพื้นที่

กระบวนการเรียนรู้

- การพัฒนาทักษะชีวิตด้านการเงิน การบริหารหนี้สินในครัวเรือน ทักษะการดูแลสุขภาพกายใจ
- การพัฒนาและยกระดับกลุ่มผู้ร่วมเรียนรู้เดิมเป็นนักจัดการเรียนรู้บนฐานทรัพยากรชุมชน เช่น การเลี้ยงผึ้งโก้น และการเพาะเห็ดนางฟ้า
- กิจกรรมเชิงปฏิบัติการงานอาชีพทางเลือกบนฐานทรัพยากรชุมชน พื้นที่รอบดอยหลวงเชียงดาว
- พัฒนานองค์ความรู้เรื่องการแปรรูปเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์จากผง่านชาโคล และช่องทางการจำหน่ายสินค้า
- วิเคราะห์สินค้าชุมชนเพื่อส่งเสริมช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้า และผู้ประกอบการธุรกิจชุมชน
- พัฒนาสื่อการเรียนรู้งานอาชีพและศูนย์การเรียนรู้บนฐานทรัพยากรและภูมิปัญญาท้องถิ่นแก่ปราชญ์ชุมชน
- เวทีคืนข้อมูล โดยนำเสนอผ่านนิทรรศการ บูธสาธิตการทำงาน การแสดงทางวัฒนธรรมพื้นบ้าน อาหารพื้นถิ่น และเวทีเสวนา

ที่มาและความสำคัญ

ผลจากการทำโครงการส่งเสริมโอกาสการเรียนรู้ที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน กศศ. ต่อเนื่อง 3 ปี (2564-2566) ของวิสาหกิจชุมชนบ้านหัวทุ่งเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ ก่อให้เกิดการรวมกลุ่มทำงานภายใต้ชื่อ “กลุ่มทุนพัฒนาอาชีพผู้สูงอายุและผู้พิการบ้านหัวทุ่ง” เกิดการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากเศษวัสดุเหลือใช้จากการสานก๋วย โดยแปรรูปจากผง่านชาโคล เช่น สบู่ ยาสีฟัน รวมถึงองค์ความรู้ในการใช้วัชกรรมเตาเผาประสิทธิภาพสูง เกิดคู่มือการเรียนรู้งานอาชีพสานก๋วย เพื่อใช้ในการศึกษาเรียนรู้ และต่อยอดอาชีพให้ผู้สนใจ เกิดการขยายการเรียนรู้งานอาชีพสานก๋วย ไปสู่พื้นที่อื่น ยกย่องผู้ร่วมเรียนรู้เป็นปราชญ์ถ่ายทอดความรู้ รวมถึงการพัฒนาศูนย์ป่าไม้เศรษฐกิจให้เป็นศูนย์การเรียนรู้ การจัดการทรัพยากรบนฐานชุมชนบ้านหัวทุ่ง ปี 2567 วิสาหกิจชุมชนบ้านหัวทุ่ง เชียงดาว จึงทำโครงการขยายผลการจัดการเรียนรู้งานอาชีพบนฐานทรัพยากรชุมชนโดยบูรณาการร่วมในพื้นที่รอบดอยหลวง เพื่อขยายผลการจัดการเรียนรู้และสร้างกลุ่มงานอาชีพบนฐานทรัพยากรชุมชนให้แก่ผู้ร่วมเรียนรู้ พัฒนาหน่วยจัดการเรียนรู้และปราชญ์ชุมชน ในการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้อย่างครบวงจร หนุนเสริมให้เกิดกลไกความร่วมมือด้านอาชีพบนฐานทรัพยากรรอบดอยหลวงเชียงดาว เพื่อการบริหารจัดการทรัพยากรที่ยั่งยืน

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 150 คน

- เกษตรกร 87 คน ● ผู้สูงอายุ 62 คน
- ผู้พิการ 1 คน

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- เกิดกลไกความร่วมมือด้านงานอาชีพบนฐานทรัพยากรรอบดอยหลวงเชียงดาวเพื่อการบริหารจัดการทรัพยากรที่ยั่งยืน ดังนี้
 - องค์การบริหารส่วนตำบลเชียงดาวสนับสนุนงบประมาณปรับปรุงซ่อมแซมโฮงฮอมฮักฝักปลอดภัย
 - หน่วยงานป้องกันและพัฒนาป่าไม้ ชม.4 สนับสนุนพื้นที่ในการเลี้ยงผึ้งโกน
 - มูลนิธิแม่ฟ้าหลวง สนับสนุนการอบรมพัฒนาศักยภาพปราชญ์ชุมชนคาร์บอนเครดิต
 - กลุ่ม ปตท. สนับสนุนด้านการตลาดผลิตภัณฑ์ตุ๋นดินถิ่นทรงรงเท้า ถ่านก้อนตุ๋นดินหลากอารมณ์ และการรับรองมาตรฐาน มผช.
 - พื้นที่สงวนชีวมลชดอยหลวงเชียงดาว ร่วมดำเนินโครงการ และประสานงาน
 - สำนักงานเกษตร สนับสนุนบุคลากรวิทยากร เมล็ดพันธุ์ฝักสวนครัว การจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชน
 - มหาวิทยาลัยแม่โจ้ สนับสนุนโรงอบพลังงานแสงอาทิตย์ ลดต้นทุนการผลิตตุ๋นดินถิ่นทรงรงเท้า ถ่านก้อนตุ๋น

ผู้ร่วมเรียนรู้

- เกิดแบรนด์สินค้าชื่อ “หลากหลายอารมณ์”
- เกิดแผนการพัฒนาระดับมาตรฐานผลิตภัณฑ์เดิม แผนการตลาดออฟไลน์และออนไลน์ภายใต้แบรนด์ “หลากหลายอารมณ์” แผนการบริหารจัดการกลุ่มงานอาชีพ
- ยกระดับเป็นแกนนำชุมชน 30 คน
- มีรายได้เกิดขึ้นจากการแปรรูปผลิตภัณฑ์ถ่านชาร์โคลหลังหักค่าใช้จ่ายเหลือเข้ากลุ่มเพื่อเป็นเงินทุนหมุนเวียนของสมาชิกกลุ่มเฉลี่ยปีละ 15,000 - 20,000 บาท
- มีรายได้จากศูนย์การเรียนรู้การจัดการทรัพยากรบนฐานชุมชนบ้านหัวทุ่งเข้าสู่กองทุนกลางพัฒนาหมู่บ้านเฉลี่ยปีละ 10,000 - 15,000 บาท
- เกิดการจัดตั้งวิสาหกิจนางฟ้าศรีสะเกษเชียงดาว และกลุ่มเลี้ยงผึ้งโกนเพื่อรักษาสมดุลสิ่งแวดล้อม กลุ่มแปรรูปขนมพื้นถิ่น

ชุมชน

- เกิดแหล่งเรียนรู้งานอาชีพ 3 แห่ง ได้แก่ 1. ศูนย์เลี้ยงผึ้งโกนธรรมชาติเพื่อรักษาสมดุลสิ่งแวดล้อม 2. กลุ่มงานอาชีพแปรรูปขนมพื้นถิ่น 3. กลุ่มเพาะเห็ด และมีแผนพัฒนาเป็นเส้นทางศึกษาดูงานแหล่งเรียนรู้งานอาชีพบนฐานทรัพยากรพื้นที่รอบดอยหลวง

องค์ความรู้

- หลักสูตรการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิตสู่การพัฒนาพื้นที่เชิงระบบอำเภอเชียงดาว
- หลักสูตรการแปรรูปถ่านชาร์โคล

ผลิตภัณฑ์:

ผลิตภัณฑ์จากผึ้งโกน เห็ดนางฟ้า ที่ดูดซับกลิ่นจากถ่านชาร์โคลขนมดอกจอก

ช่องทางการจัดจำหน่าย:

- ในชุมชน
- ออนไลน์ Facebook วิสาหกิจชุมชนบ้านหัวทุ่งเชียงดาว

วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าฝ้ายเชิงดอย จังหวัดเชียงใหม่

โครงการสร้างเครือข่ายพัฒนาพื้นที่ขยายผลเพื่อความยั่งยืน

ลักษณะองค์กร	องค์กรชุมชน
ประเภทโครงการ	โครงการขยายผล
ประเภทอาชีพ	หัตถกรรมและงานฝีมือ

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 150 คน

- เกษตรกร 62 คน
- ค้าขาย 5 คน
- บริการ 1 คน
- รับจ้าง 39 คน
- ผู้สูงอายุ 27 คน
- ผู้ว่างงาน 8 คน
- ผู้พิการ 6 คน
- เยาวชนนอกระบบการศึกษา 2 คน

พื้นที่ดำเนินการ

- บ้านเชิงดอย บ้านทุ่งปุ่น บ้านหนองอาบช้าง และบ้านเด่นตะวันใต้ ตำบลสบเตี๊ยะ อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่
- บ้านเมืองอาง บ้านขุนยะ บ้านห้วยเฮี้ยะ และบ้านห้วยเฮี้ยะใหม่ ตำบลบ้านหลวง อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่
- บ้านขุนแปะ บ้านแม่จร บ้านท่าข้ามเหนือ และบ้านสบแจ่ม ตำบลบ้านแปะ อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่

ที่มาและความสำคัญ

4 ปีของการทำโครงการส่งเสริมโอกาสการเรียนรู้ที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน กศศ. (2563-2566) ของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าฝ้ายเชิงดอย สามารถยกระดับคนและยกระดับการทำงานได้หลากหลายมิติ ดังนี้ ปี 2563 สามารถยกระดับความรู้เรื่องการย้อมสีธรรมชาติ การทอผ้า และการทำเส้นฝ้าย รวมถึงทักษะการทอจก้านนา ปี 2564 ยกระดับการทอผ้าให้ประณีตสวยงาม เกิดการร่างหลักสูตรการย้อมผ้าและการทอผ้าจก้านนา ปี 2565 เกิดหลักสูตรการย้อมผ้าสีธรรมชาติและหลักสูตรการทอผ้าจก้านนา เกิดคู่ค้าทางธุรกิจ มีรายได้จากการแปรรูป เพิ่มมูลค่าทางการตลาด จากผ้าทอลายพระราชทาน ปี 2566 ยกระดับหลักสูตรการทอผ้าและย้อมสีธรรมชาติสู่ระบบการศึกษาของกรมส่งเสริมการเรียนรู้ (สกร.) และมีการยกระดับแหล่งเรียนรู้และปราชญ์ชุมชน ปี 2567 วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าฝ้ายเชิงดอย จังหวัดเชียงใหม่ จึงทำโครงการสร้างเครือข่ายพัฒนาพื้นที่ขยายผลเพื่อความยั่งยืน เพื่อหนุนเสริมพื้นที่เดิมและพื้นที่ขยายผลให้เป็นภาคีเครือข่ายที่ส่งเสริมด้านการเรียนรู้ วัตถุประสงค์ วัตถุประสงค์ พัฒนาหลักสูตรทอผ้า/การย้อมผ้าให้เหมาะสมกับผู้เรียนทั้งในและนอกระบบการศึกษา ยกระดับหลักสูตร C-Smart ให้สามารถเทียบโอนการศึกษาได้ ส่งเสริมให้แต่ละพื้นที่พัฒนาผลิตภัณฑ์และสร้างแกนนำกลุ่มที่มีศักยภาพในการพัฒนาคุณภาพชุมชนของตนเอง

ฐานทุนชุมชน

- **ทุนทรัพยากรธรรมชาติ:** อยู่ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์ที่มีความอุดมสมบูรณ์ เหมาะกับการทำเกษตร โดยเฉพาะผัก ผลไม้ ดอกไม้เมืองหนาว มีทรัพยากรธรรมชาติที่นำมาผลิตสีสำหรับย้อมผ้า
- **ทุนวัฒนธรรม:** วิถีชีวิต ประเพณีวัฒนธรรมของชาติพันธุ์กะเหรี่ยง ลวดลายผ้าที่เป็นเอกลักษณ์
- **ทุนความรู้ภูมิปัญญา:** การทอผ้า การย้อมสีธรรมชาติ การเย็บผ้าด้วยมือ
- **ทุนภาคีเครือข่าย:** เทศบาลตำบลสบเตี๊ยะ สกร.ระดับอำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ วิทยาลัยการอาชีพจอมทอง

กระบวนการเรียนรู้

- ประชุมคณะทำงานและแกนนำร่วมเพื่อเตรียมความพร้อม วิเคราะห์ ทบทวนทุนชุมชน 3 ตำบล
- จัดทำและทดลองหลักสูตรผ้าทอมือสี่ตะกอล
- ให้ความรู้ด้านการทอผ้าจก้านนา และย้อมผ้าสีธรรมชาติผ่านหลักสูตร C-Smart การทอผ้า ณ สสช.ฮากเกียะ บ้านขุนยะ
- ให้ความรู้ด้านการพัฒนาแปลงปลูกหอม เช่น เตรียมพื้นที่ จัดทำระบบน้ำ และปุ๋ยหมัก
- พัฒนาลายผ้าทอเมืองอางและผ้าทอขุนแปะ แปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ เช่น เสื้อผ้า เครื่องแต่งกาย ของใช้ ของที่ระลึก ทำแพทเทิร์นต้นแบบ ตัดเย็บเสื้อและเย็บมือ
- จัดกิจกรรมอบรมและศึกษาดูงานเพื่อพัฒนาศักยภาพแกนนำ
- จัดกิจกรรมปิดโครงการ

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- เกิด “เชิงดอยโมเดล” มีการขยายผลหลักสูตรการเรียนรู้ย้อมผ้าสีธรรมชาติ การทอผ้าจากล้านนา การปลูกพืชให้สี การปักผ้าและเย็บผ้าด้วยมือ
- เกิดการพัฒนาหลักสูตรการย้อมสีธรรมชาติเป็นหลักสูตรท้องถิ่นเพื่อใช้ในโรงเรียนขยายโอกาสในพื้นที่ คือ โรงเรียนบ้านสบเตี๊ยะ และโรงเรียนไทยรัฐวิทยา 79
- แหล่งเรียนรู้ย้อมผ้าสีธรรมชาติสีหินโมคคัลลาน เปิดโอกาสให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เข้ามาศึกษาเรียนรู้เพื่อต่อยอดอาชีพและการเรียนตั้งแต่ปีการศึกษา 2567 - 2569 นำไปสู่การวัดผลประเมินผลสมรรถนะของนักเรียนในรายวิชาการงานพื้นฐานอาชีพ (กพอ.) โรงเรียนบ้านสบเตี๊ยะ
- เกิดภาคีเครือข่ายทั้งในและนอกพื้นที่ ดังนี้
 - ศูนย์พัฒนาสตรี 72 จังหวัดลำพูน
 - เทศบาลตำบลสบเตี๊ยะ ปรับปรุงหลักสูตรการย้อมผ้าสู่หลักสูตรท้องถิ่นใช้ในโรงเรียนขยายโอกาส สนับสนุนบุคลากรและพื้นที่จัดการประชุม/จัดอบรม
 - ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอจอมทอง สนับสนุนงานวิชาการบุคลากร และแผนงานพัฒนาร่วมกันระหว่าง ศสช.ในพื้นที่และหน่วยจัดการเรียนรู้
 - วิทยาลัยการอาชีพจอมทอง พัฒนาเทคโนโลยีเครื่องมือหินสำหรับช่วยการบัดหินผ่นแรง เพื่อนำมาใช้เป็นสีย้อมทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ
 - ศูนย์พัฒนาสตรีและครอบครัวเฉลิมพระเกียรติ 72 พรรษา พระบรมราชินีนาถจังหวัดลำพูน จัดอบรมพัฒนาผลิตภัณฑ์

ผู้ร่วมเรียนรู้

- เกิดผู้ประกอบการชุมชน 3 รายใน 3 พื้นที่ คือ บ้านขุนแปะ บ้านขุนยะ และบ้านเมืองอาจ
- นำพื้นฐานความรู้ไปปรับคุณภาพด้านการศึกษาให้กับตนเองได้ 2 ประเภท ได้แก่ เพิ่มวุฒิระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาจำนวน 8 ราย และอ่านออกเขียนได้ 20 ราย
- มีรายได้จากการรับออร์เดอร์เสื้อกะเหรี่ยงทอหลายชิ้นต่อเนื่อง
- มีรายได้หลักเฉลี่ย 4,000-5,000 บาทต่อเดือน
- มีรายได้เสริมเฉลี่ย 500-1,500 บาทต่อเดือน

ชุมชน

- เกิดแหล่งเรียนรู้การปลูกหอมฟักให้สีสำหรับย้อมผ้าควบคุมไปกับการดูแลรักษาธรรมชาติและป่าไม้
- เกิดแหล่งเรียนรู้การปลูกหอมกับการทำเกษตรผสมผสานตามแนวพระราชดำริ
- เกิดการพัฒนาโครงการปลูกหอมสู่โครงการสร้างป่า สร้างรายได้เป็นแหล่งเรียนรู้ ณ บ้านฮากเกี๊ยะ
- เครือข่ายวิสาหกิจชุมชน 4 พื้นที่เกิดการเชื่อมโยงความร่วมมือด้านวัตถุดิบ แรงงาน ความรู้ และการตลาด

องค์ความรู้

- หลักสูตร C-Smart
- หลักสูตรการทอผ้า/การย้อมผ้า
- หลักสูตรการย้อมผ้าสีธรรมชาติในท้องถิ่น
- หลักสูตรการทอผ้ากี่เอว กี่มือ การทอพื้นฐาน และทอจากล้านนา

ผลิตภัณฑ์:

เสื้อผ้าทอจากล้านนา หมวก เสื้อผ้าชนเผ่ากะเหรี่ยง ผลิตภัณฑ์ผ้าฝ้ายทอมือย้อมสีธรรมชาติ

ช่องทางการจัดจำหน่าย:

- ในชุมชน
- ออนไลน์ Facebook วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าฝ้ายเชิงดอย
- การออกบูทแสดงสินค้า

วิสาหกิจชุมชนสินค้าแม่แตดน้อย จังหวัดเชียงใหม่

โครงการขยายผลการเรียนรู้สัมมาอาชีพ และเพิ่มรายได้ครัวเรือนชุมชนปกากะญอ ตำบลบ้านจันทร์

ลักษณะองค์กร องค์กรชุมชน
ประเภทโครงการ โครงการขยายผล
ประเภทอาชีพ เกษตรกรรม

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 173 คน

- เกษตรกร 51 คน
- ผู้สูงอายุ 20 คน
- ผู้พิการ 4 คน
- ผู้ด้อยโอกาส 35 คน
- ผู้ว่างงาน 57 คน
- เยาวชนนอกระบบการศึกษา 6 คน

พื้นที่ดำเนินการ

- บ้านสันม่วง หมู่ที่ 2 บ้านห้วยฮ่อมหมู่ที่ 1 และบ้านหนองแดง หมู่ที่ 6 ตำบลบ้านจันทร์ อำเภอกัลยาณิวัฒนา จังหวัดเชียงใหม่

ฐานทุนชุมชน

- ทุนทรัพยากรธรรมชาติ: เป็นพื้นที่ราบเชิงเขา ตั้งอยู่ระหว่างหุบเขาที่สูงชันสลับซับซ้อน อยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ดินมีความอุดมสมบูรณ์ สภาพอากาศหนาวเย็นตลอดปี
- ทุนความรู้: ชุมชนมีความรู้และประสบการณ์การทำโครงการส่งเสริมโอกาสการเรียนรู้ที่ใช้ชุมชนเป็นฐานต่อเนื่อง 5 ปี
- ทุนภาคีเครือข่าย: ผู้นำชุมชน สำนักงานปศุสัตว์อำเภอกัลยาณิวัฒนา สำนักงานประมงอำเภอกัลยาณิวัฒนา สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอกัลยาณิวัฒนา สำนักงานเกษตรอำเภอกัลยาณิวัฒนา มูลนิธิรักษ์ไทย

กระบวนการเรียนรู้

- การเลี้ยงหมูดำครบวงจร (การจัดการคอกและสุขาภิบาล) การพัฒนาสูตรอาหารหมูจากวัตถุดิบในชุมชน
- การจัดทำปุ๋ยอินทรีย์จากมูลสัตว์
- การแปรรูปผลิตภัณฑ์จากหมูดำ
- การเลี้ยงไก่ครบวงจร (การจัดการเล้าและสุขาภิบาล) การพัฒนาสูตรอาหารไก่โดยใช้วัตถุดิบในชุมชน และการเลี้ยงกบในบ่อวง
- การตลาดและการบริโภคแบบหมุนเวียนในชุมชน การบริหารจัดการกลุ่มอาชีพชุมชน (จัดการกลุ่มหมู กลุ่มผ้า กลุ่มไก่ กลุ่มปุ๋ย)
- การจัดทำแผนพัฒนาระดับชุมชนและระดับตำบลในการขับเคลื่อนการพัฒนาอาชีพ
- กิจกรรมยกระดับครอบครัวสุขภาวะกลุ่มเปราะบางและเยาวชนนอกระบบการศึกษา
- การถอดบทเรียนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างคณะทำงานและผู้ร่วมเรียนรู้

ที่มาและความสำคัญ

ผลจากการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนสินค้าแม่แตดน้อย อำเภอกัลยาณิวัฒนา จังหวัดเชียงใหม่ ในโครงการส่งเสริมโอกาสการเรียนรู้ที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน ปี 2562 - 2566 ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของชุมชนบ้านแม่แตดน้อยและบ้านสันม่วง ในการพัฒนาอาชีพและการจัดสวัสดิการชุมชน ไม่ว่าจะเป็นร้านค้าชุมชน การออมเงินแรกคลอด และเงินกู้ชุมชน รวมถึงสามารถพัฒนาเป็นศูนย์เรียนรู้ให้กับโรงเรียนในชุมชนเรื่องผ้า กาแฟ การเลี้ยงหมูดำครบวงจร การเลี้ยงไก่ครบวงจร การเลี้ยงกบ การชำแหละหมู การทำอาหารหมู การตลาดหมูวนเวียนในชุมชน และสวัสดิการชุมชน เป็นที่ศึกษาดูงานโดยมีวิทยากรชุมชนที่มีความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาทักษะอาชีพ รวมถึงมีคนรุ่นใหม่เข้ามามีส่วนร่วมบริหารจัดการในพื้นที่ ปี 2567 วิสาหกิจชุมชนบ้านแม่แตดน้อย จึงขยายพื้นที่การทำงานในโครงการขยายผลการเรียนรู้สัมมาอาชีพและเพิ่มรายได้ครัวเรือนชุมชนปกากะญอ เพื่อสร้างการเรียนรู้ทักษะอาชีพและเพิ่มรายได้ครัวเรือนชุมชนปกากะญอ ถอดบทเรียนและพัฒนาฐานการเรียนรู้สัมมาอาชีพ ตำบลบ้านจันทร์ พัฒนากลไกและความร่วมมือการเรียนรู้สัมมาอาชีพและเพิ่มรายได้ครอบครัวชุมชนพื้นที่ขยายผลและภาคีเครือข่าย จัดทำแผนพัฒนาชุมชน และท้องถิ่นสู่การขับเคลื่อนการเรียนรู้สัมมาอาชีพและรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของโลก

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- เกิดกลไก 2 กลไก คือ กลไกจุดศูนย์กลางการรับซื้อหมูดำครบวงจร และกลไกการแปรรูปหมูดำในชุมชน
- เกิดการขยายผลจาก 3 หมู่บ้าน เป็น 5 หมู่บ้าน คือ บ้านหนองแดง หมู่ 6, บ้านโป่งขาว หมู่ 6, บ้านห้วยฮ่อม หมู่ 1, บ้านดอยตุง หมู่ 1 และบ้านห้วยครก หมู่ 2 ตำบลบ้านจันทร์ อำเภอภักดีชุมพล จังหวัดชัยภูมิ
- เกิดแหล่งเรียนรู้ 8 แห่ง ได้แก่ 1. การทำอาหารหมู 2. การเป็นผู้ประกอบการรายย่อย 3. การจัดการกลุ่มหมู/ไก่ 4. การออมทรัพย์ 5. การเลี้ยงหมูดำ 6. การเลี้ยงกบ 7. การตลาดหมูนเวียน และ 8. การทำคอกหมู GSM ฟาร์ม
- เกิดภาคีเครือข่ายในพื้นที่ ดังนี้
 - สำนักงานปศุสัตว์อำเภอภักดีชุมพล ให้ความรู้ด้านการเลี้ยงหมู เลี้ยงไก่ สนับสนุนยา เวชภัณฑ์ แร่ธาตุ
 - สำนักงานประมงอำเภอ ให้ความรู้ด้านการเลี้ยงกบ สนับสนุนพันธุ์กบ
 - สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอภักดีชุมพล ให้ความรู้ด้านการออมทรัพย์ การจัดการกลุ่ม สนับสนุนสมุดออมทรัพย์
 - สำนักงานเกษตรอำเภอ ให้ความรู้ด้านการทำปุ๋ยหมักอินทรีย์จากมูลสัตว์ การทำแปลงปลูกพืชผักสวนครัว สนับสนุนต้นกล้า มะเขือ พริก
 - มูลนิธิริรักษ์ไทย ให้ความรู้เรื่องการถอดบทเรียน

ผู้ร่วมเรียนรู้

- เกิดผู้ประกอบการร้านค้าขายของชำ ขายหมูดำ ขำแหละหมูดำ มีกำไร 1,000 บาทต่อสัปดาห์
- มีรายได้เกิดขึ้น ดังนี้
 - ขำแหละหมูและจำหน่าย 1 ตัว 5,000 บาทต่อครอบครัว และแบ่งเข้ากลุ่ม 100 บาท
 - การขายไก่ดำไรสุทิสัปดาห์ละ 500 บาทต่อครัวเรือน
 - การขายอาหารหมูสัปดาห์ละ 4,000 บาท (กลุ่มเลี้ยงหมู)
 - การขายผ้าทอ 3,000 บาทต่อเดือน
 - การขายหมูปิ้ง ใส่อั่ว แคปหมู แหนม กำไร 200 บาทต่อวัน

ชุมชน

- เกิดตลาดหมูนเวียนในชุมชนจากการขายหมูดำและขำแหละหมูดำ
- เกิดแกนนำชุมชน 20 คน

องค์ความรู้

- นวัตกรรมการประดิษฐ์สูตรอาหารหมู และสูตรเครื่องปรุงชุมชน
- หลักสูตร 7 หลักสูตรได้แก่ 1. การเลี้ยงหมูดำครบวงจร 2. คลินิกเดปอถู 3. การจัดการกลุ่มออมทรัพย์ 4. การตลาดหมูนเวียนในชุมชน 5. การเป็นผู้ประกอบการขนาดเล็ก 6. การทำปุ๋ยอินทรีย์จากมูลสัตว์ การเลี้ยงกบ การขำแหละหมู การจัดการคอกหมู GSM ฟาร์ม และ 7. การรู้เท่าทันมิจฉาชีพ

ผลิตภัณฑ์:

หมูดำ ไก่ หมูปิ้ง ใส่อั่ว แคปหมู แหนม หัวอาหารหมู/อาหารหมูเข้มข้น ปุ๋ยอินทรีย์จากมูลสัตว์ ผลิตภัณฑ์จากหมูดำ ผ้าทอกระเหรี่ยงลายประยุกต์

ช่องทางการจัดจำหน่าย:

- ในชุมชน
- ออนไลน์ Facebook วิสาหกิจชุมชนสินค้าแม่แต่น้อย

ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอเมืองบึงกาฬ จังหวัดบึงกาฬ

โครงการขยายผลและพัฒนาทักษะอาชีพ โดยใช้ชุมชนเป็นฐานพื้นที่จังหวัดบึงกาฬ

ลักษณะองค์กร	สถาบันการศึกษา
ประเภทโครงการ	โครงการขยายผล
ประเภทอาชีพ	หัตถกรรมและงานฝีมือ

ที่มาและความสำคัญ

ปี 2562 – 2563 ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอเมืองบึงกาฬ จังหวัดบึงกาฬ ได้จัดทำโครงการส่งเสริมโอกาสการเรียนรู้ที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน กสศ. ทำให้ผู้ร่วมเรียนรู้สามารถพัฒนาทักษะฝีมือในการทอเสื่อและการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากกกและผือ มีผลิตภัณฑ์จากกกและผือ 22 ชนิด มีรายได้เสริมเฉลี่ยวันละ 100-300 บาทต่อคน สามารถผลิตลายเสื่อที่เป็นอัตลักษณ์ ลายชั้นหมากเบ็ง และลายสองฝั่งโขง ผลิตภัณฑ์ได้รับมาตรฐาน มผช. เกิดศูนย์เรียนรู้ ก.กก บึงกาฬ ได้รับมาตรฐาน SHA เกิดการต่อยอดอาชีพสู่การเป็นผู้ประกอบการ เกิดการยกระดับผู้ร่วมเรียนรู้เป็นวิทยากร เกิดเครือข่ายอาชีพ เกิดกองทุนอาชีพขึ้นในชุมชน และที่สำคัญเกิดหลักสูตรท้องถิ่นด้านการสืบสานภูมิปัญญาและวัฒนธรรมการทอเสื่อ โดยหน่วยจัดการเรียนรู้มีการยกระดับการทำงานมาโดยตลอด แม้จะไม่ได้รับทุนสนับสนุนจาก กสศ. ก็ตาม ปี 2567 ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอเมืองบึงกาฬ จังหวัดบึงกาฬ ขยายผลการดำเนินงานในพื้นที่ผ่านโครงการขยายผลและพัฒนาทักษะอาชีพโดยใช้ชุมชนเป็นฐานพื้นที่จังหวัดบึงกาฬ เพื่อขยายผลไปสู่ผู้ร่วมเรียนรู้ และขยายฐานการผลิตไปสู่พื้นที่อื่น ยกกระดับแหล่งเรียนรู้ “เฮือนเฮียนกก” ให้มีศักยภาพในการเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านวัฒนธรรม ภูมิปัญญา ที่จะสามารถสร้างเศรษฐกิจชุมชน ผ่านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมภูมิปัญญา

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 171 คน

- เกษตรกร 24 คน
- ค้าขาย 2 คน
- รับจ้างทั่วไป 49 คน
- ผู้สูงอายุ 48 คน
- ผู้ว่างงาน 10 คน
- ผู้พิการ 1 คน
- เยาวชนนอกระบบการศึกษา 37 คน

พื้นที่ดำเนินการ

- พื้นที่เดิม ศูนย์เรียนรู้ ก.กก บึงกาฬ ตำบลโนนสมบูรณ์ อำเภอเมืองบึงกาฬ จังหวัดบึงกาฬ
- พื้นที่ขยายผล เทศบาลตำบลศรีวิไล ตำบลศรีวิไล อำเภอศรีวิไล และ ศกร.ระดับตำบลโนนสมบูรณ์ ศกร.ระดับตำบลวิศิษฐ์ ศกร.ระดับตำบลคำนาดี อำเภอเมืองบึงกาฬ จังหวัดบึงกาฬ

ฐานทุนชุมชน

- ทุนทรัพยากรธรรมชาติ: หนองน้ำ (หนองจันทร์) ที่มีกก ผือ และหญ้าหัวขอต
- ทุนความรู้ภูมิปัญญา: การทอเสื่อลายต่าง ๆ การออกแบบผลิตภัณฑ์
- ทุนชุมชน: ศูนย์เรียนรู้ ก.กก บึงกาฬ
- ทุนภาคีเครือข่าย: ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอ วิทยาลัยนวัตกรรมการท่องเที่ยว (บึงกาฬ) มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี โรงเรียนโพธิ์ทองวิทยานุสรณ์ สำนักงานเกษตรอำเภอเมืองบึงกาฬ องค์การบริหารส่วนตำบลโนนสมบูรณ์ กองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบลโนนสมบูรณ์

กระบวนการเรียนรู้

- ค่ายพัฒนาระบบความคิดทักษะทางสังคมเชิงบวก (Growth Mindset) และค่ายเยาวชนคนคุณธรรมตามแนวทาง MOT Program
- ฝึกทักษะการปลูกกก การบริหารจัดการวัตถุดิบ การทอเสื่อ (พื้นที่เดิม พื้นที่ใหม่)
- ฝึกทักษะอาชีพการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากกก และทักษะอาชีพอื่นตามความสนใจ (พื้นที่ใหม่)
- พัฒนาผลิตภัณฑ์จากกกสู่ตลาดบนและตลาดต่างประเทศ (พื้นที่เดิม)
- พัฒนาผู้ร่วมเรียนรู้สู่การเป็นวิทยากร
- การอบรมทักษะด้านการเงิน (Financial Literacy) การวางแผนการเงิน การตลาด และเทคนิคการขาย
- กิจกรรมตลาดนัดอาชีพ
- การอบรมทักษะนักเล่าเรื่องชุมชน การผลิตสื่อสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาการเรียนรู้สู่สังคม และประชาสัมพันธ์สินค้า
- ศึกษาดูงานเพื่อพัฒนาศักยภาพคณะทำงานและแกนนำที่เข้มแข็งคล้า และหมู่บ้านผ้าขาวม้า จังหวัดอุดรธานี
- พัฒนาฐานการเรียนรู้ให้เป็นแหล่งเรียนรู้ และพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ “เฮือนเฮียนกก”
- เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของเครือข่ายและผู้เข้าร่วมโครงการ
- จัดเวทีปิดโครงการ “วันดอกไม้บาน”

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- เกิดการยกระดับการประกอบอาชีพ และรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นสู่ ศกร.อื่น ทั้งในระดับอำเภอและระดับจังหวัด ปัจจุบันกรมส่งเสริมการศึกษานำแนวคิดและรูปแบบการทำงานกำหนดเป็นนโยบาย 1 ศกร.ตำบล 1 หลักสูตรอาชีพ และยกระดับสู่ผลิตภัณฑ์ต้นแบบ ศกร. (ศกร.จังหวัดละ 1 แห่ง ทั่วประเทศ)

- เกิดการขยายตัวแบบการจัดการเรียนรู้สู่โรงเรียนโพธิ์ทองวิทยานุสรณ์ โรงเรียนโนนคำพิทยาคม และโรงเรียนในพื้นที่ โดยนำไปบรรจุในโครงสร้างหลักสูตรรายวิชาเลือก 1 หน่วยกิต ได้แก่ วิชาโครงการวิชาการทำไม้กัตลาย ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และวิชาการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากกก ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5
- วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นไปขยายผลในพื้นที่อื่น
- เกิดหลักสูตรทักษะอาชีพท้องถิ่นที่มาจากการใช้ชุมชนเป็นฐาน เพื่อยกระดับการเรียนรู้ให้แก่เยาวชนและประชากรวัยแรงงาน 13 หลักสูตร ได้แก่ 1. หลักสูตรผลิตภัณฑ์จากกก 2. หลักสูตรผลิตภัณฑ์จากหวาย 3. หลักสูตรการทำขนม 4. หลักสูตรการขงเครื่องตี 5. หลักสูตรการทำดอกไม้จันทน์ 6. หลักสูตรการทำเตาอั้งโล่ 7. หลักสูตรการทำไม้กวาด 8. หลักสูตรเกษตรผสมผสาน 9. หลักสูตรผลิตภัณฑ์จากพลาสติก 10. หลักสูตรการเพ้นท์เล็บ 11. หลักสูตรช่างซ่อมเครื่องยนต์ขนาดเล็ก 12. หลักสูตรการเลี้ยงกบ 13. หลักสูตรไก่ทอดสมุนไพร
- เกิดการขยายตัวแบบการจัดการเรียนรู้สู่ สกร.ระดับอำเภอ และสำนักงาน สกร.ประจำจังหวัด 6 แห่ง ได้แก่ สำนักงาน สกร.ประจำจังหวัดมหาสารคาม สำนักงาน สกร.ประจำจังหวัดภูเก็ท (เป็นวิทยากร แลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ทำงานร่วมกัน) สำนักงาน สกร.ประจำจังหวัดร้อยเอ็ด สำนักงาน สกร.ประจำจังหวัดเลย สำนักงาน สกร.ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ และสำนักงาน สกร.ประจำจังหวัดยโสธร
- เกิดภาคีเครือข่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนและออกแบบกิจกรรมร่วมกัน ดังนี้
 - เทศบาลตำบลศรีวิไล สนับสนุนงบประมาณ 30,000 บาท พร้อมบุคลากร วัสดุอุปกรณ์ สถานที่ และร่วมเป็นคณะกรรมการ
 - สถาบันส่งเสริมศิลปหัตถกรรมไทย ส่งเสริมองค์ความรู้สืบทอดภูมิปัญญา และขยายตลาด และร่วมเป็นคณะกรรมการ
 - วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ (บึงกาฬ) มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี ร่วมสนับสนุนวิทยากร และร่วมเป็นคณะกรรมการ
 - โรงเรียนโพธิ์ทองวิทยานุสรณ์ สนับสนุนบุคลากรร่วมพัฒนาและส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรท้องถิ่นในสถานศึกษา
 - สำนักงานเกษตรจังหวัดบึงกาฬ สนับสนุนวิทยากร และร่วมเป็นคณะกรรมการ
 - องค์การบริหารส่วนตำบลโนนสมบูรณ์ องค์การบริหารส่วนตำบลค่านาคี สนับสนุนบุคลากร วัสดุอุปกรณ์สถานที่ และร่วมขับเคลื่อนโครงการ
 - ผู้นำท้องที่ร่วมสนับสนุนข้อมูล และค้นหาผู้ร่วมเรียนรู้ และร่วมเป็นคณะกรรมการ
 - ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอศรีวิไล ร่วมสนับสนุนบุคลากร สถานที่ และร่วมเป็นคณะกรรมการในพื้นที่

- สำนักงานพัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัดบึงกาฬ ร่วมสนับสนุนบุคลากร วัสดุอุปกรณ์ และร่วมขับเคลื่อนโครงการ
- องค์การพัฒนาศักยภาพสตรีระดับตำบล ร่วมสนับสนุนข้อมูล ค้นหาผู้ร่วมเรียนรู้ และร่วมเป็นคณะกรรมการขับเคลื่อนโครงการ มีการบูรณาการข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) จาก รพ.สต.

ผู้ร่วมเรียนรู้

- กลุ่มแรงงานนอกระบบยกระดับเป็นครูภูมิปัญญาชุมชน 14 คน
- กลุ่มเยาวชนนอกระบบการศึกษายกระดับเป็นแกนนำชุมชน 11 คน
- ผู้ร่วมเรียนรู้เดิมยกระดับเป็นผู้ประกอบการชุมชน 21 คน
- เกิดอาชีพธุรกิจดอกดาวเรือง รถพุ่มพวง ด้วยการนำผลผลิตของคนในชุมชนไปจำหน่าย
- เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกลุ่มผู้ร่วมเรียนรู้เดิมและผู้ร่วมเรียนรู้ใหม่

ชุมชน

- เกิดแหล่งเรียนรู้ 9 แห่ง ดังนี้ 1. การปลูกกก 2. การย้อมกกและการทอเสื่อ 3. การทอเสื่อด้วยไม้กัตลาย 4. นวัตกรรมในการทำไม้ลาย 5. การแปรรูปผลิตภัณฑ์จากกก 6. การแปรรูปปลา 7. การปลูกดอกดาวเรือง 8. การเลี้ยงไก่ไข่ 9. การเลี้ยงสุกร มีผู้เข้ามาเรียนรู้ 3,254 คน
- เกิดกลุ่มอาชีพ 7 กลุ่ม คือ กลุ่ม ก.กก บึงกาฬ กลุ่มธุรกิจดาวเรือง กลุ่มแปรรูปปลา กลุ่มการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากกก (พื้นที่ใหม่) กลุ่มผลิตภัณฑ์จากหวาย กลุ่มการทำเตาอั้งโล่ กลุ่มผลิตภัณฑ์จากพลาสติก

องค์ความรู้

- หลักสูตรทักษะอาชีพท้องถิ่นที่มาจากการใช้ชุมชนเป็นฐานเพื่อยกระดับการเรียนรู้ให้แก่เยาวชนและประชากรวัยแรงงาน 13 หลักสูตร

ผลิตภัณฑ์:

ผลิตภัณฑ์จากกกและฝื่อ เต้าอั้งโล่ ผลิตภัณฑ์จากหวาย ขนมเครื่องตีต่าง ๆ ดอกไม้จันทน์ ไม้กวาด พืชผัก ผลิตภัณฑ์จากพลาสติก ช่างซ่อมเครื่องยนต์ขนาดเล็ก กบ ไก่ทอดสมุนไพร

ช่องทางการจัดจำหน่าย:

- ในชุมชน
- ออนไลน์ Facebook ก.กก บึงกาฬ

วิทยาลัยนวัตกรรมการท่องเที่ยว (บึงกาฬ) มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี (พื้นที่ดำเนินการจังหวัดบึงกาฬ)

โครงการสร้างโอกาส สร้างทักษะ
ยกระดับสู่การเป็นแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชน

ลักษณะองค์กร สถาบันการศึกษา
ประเภทโครงการ โครงการขยายผล
ประเภทอาชีพ หัตถกรรมและงานฝีมือ

ที่มาและความสำคัญ

วิทยาลัยนวัตกรรมการท่องเที่ยว (บึงกาฬ) มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี เข้าร่วมโครงการส่งเสริมโอกาสการเรียนรู้ที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน กสศ. มาตั้งแต่ ปี 2564 ทำให้ผู้ร่วมเรียนรู้นำความรู้ไปประกอบอาชีพการทอผ้าได้ ปี 2565 สามารถยกระดับผู้ร่วมเรียนรู้เป็นคณะทำงานในพื้นที่ และเกิดการยกระดับทักษะอาชีพหลายด้าน เช่น การย้อมสีธรรมชาติจากวัตถุดิบในชุมชน การออกแบบลายผ้า การปักผ้าแบบเล่าเรื่องราวชุมชน การแปรรูปผลิตภัณฑ์ รวมถึงพัฒนาผลิตภัณฑ์เชดดี้ใหม่ อาทิ สีสียาวจากครามและดอกดาวเรือง สีโอลด์โรสจากฝางและดอกจาน และสามารถถ่ายทอดความรู้แก่ผู้ร่วมเรียนรู้อื่นได้ รวมถึงเกิดแหล่งเรียนรู้ในชุมชน ปี 2566 เกิดแหล่งเรียนรู้ 2 แห่ง คือ 1. แหล่งเรียนรู้ผ้าทอมือย้อมสีธรรมชาติ เพื่อเรียนรู้กระบวนการทอผ้าและจัดจำหน่ายสินค้า 2. แหล่งเรียนรู้ชุมชน การผลิตและแปรรูปครามเพื่อเทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อเรียนรู้กระบวนการปลูกคราม ฝ้าย ดอกดาวเรือง พัฒนาเทคนิคการมัดย้อมสีจากธรรมชาติ 3 สีในผืนเดียว มีการแปรรูปผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกหลายรูปแบบ ปี 2567 วิทยาลัยนวัตกรรมการท่องเที่ยว (บึงกาฬ) มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี จึงขยายผลการทำโครงการสร้างโอกาส สร้างทักษะยกระดับสู่การเป็นแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชน เพื่อส่งเสริมสนับสนุนเยาวชนนอกระบบการศึกษา และแรงงานนอกระบบให้มีความสามารถในการประกอบอาชีพตามความถนัด มีรายได้เพิ่มขึ้น ยกระดับเป็นผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดย่อม และพัฒนาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ที่นำไปสู่การท่องเที่ยวโดยชุมชน

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 153 คน

- เกษตรกร 87 คน
- ค้าขาย 11 คน
- บริการ 9 คน
- ผู้สูงอายุ 33 คน
- ผู้ว่างงาน 6 คน
- เยาวชนนอกระบบการศึกษา 7 คน

พื้นที่ดำเนินการ

- ตำบลลำเจริญ ตำบลคำแก้ว ตำบลโซ่ และตำบลหนองพันทา อำเภอโซ่พิสัย ตำบลหอคำ อำเภอเมืองบึงกาฬ จังหวัดบึงกาฬ

ฐานทุนชุมชน

- ทุนทรัพยากรธรรมชาติ: อยู่ติดแม่น้ำโขง มีสถานที่ท่องเที่ยวตามธรรมชาติขึ้นชื่อ เช่น ภูทอก ป่าบึงโขงหลง
- ทุนความรู้ภูมิปัญญา: องค์ความรู้ด้านการทอผ้าที่เป็นเอกลักษณ์ ตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ
- ทุนวัฒนธรรม: ชนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นภูไทที่สืบทอดจากบรรพบุรุษ

กระบวนการเรียนรู้

- ประชุมสร้างแรงบันดาลใจและความเข้าใจในการดำเนินงาน วิเคราะห์และประเมินผู้ร่วมเรียนรู้
- สร้างชุดความรู้เกี่ยวกับการยกระดับแหล่งเรียนรู้ท่องเที่ยวโดยชุมชน
- อบรมเชิงปฏิบัติการเทคนิคการย้อมเส้นฝ้าย เส้นด้ายจากสีธรรมชาติ การใช้เทคโนโลยีด้านการผลิตสื่อ
- การออกแบบลายผ้าทอสำหรับสร้างสรรค์แฟชั่นร่วมสมัย เช่น สี รูปทรง และลวดลายพื้นบ้านนำมาประยุกต์กับแนวคิดแฟชั่นร่วมสมัย การย้อมสีธรรมชาติและออกแบบเสื้อก/คล้า สร้างสรรค์แฟชั่นร่วมสมัย และการออกแบบเสื้อผ้าแฟชั่นอย่างมืออาชีพ
- อบรมเชิงปฏิบัติการการสร้างวิทยากรชุมชนมืออาชีพและนักเล่าเรื่องชุมชน
- อบรมการออกแบบชุดฝึกกิจกรรมสำหรับแหล่งเรียนรู้
- ให้ความรู้ด้านการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ท่องเที่ยวโดยชุมชน การคำนวณต้นทุน และผลตอบแทน ในแหล่งเรียนรู้เชิงท่องเที่ยวโดยชุมชน
- กิจกรรมอบรมภาษาอังกฤษสำหรับการท่องเที่ยวโดยชุมชน การบริการบ้านพักชุมชนสู่การเป็นโฮมลอร์ดและโฮมสเตย์มาตรฐาน การยกระดับภูมิปัญญาอาหารพื้นบ้านสู่ร้านอาหารเพื่อการท่องเที่ยว และการวางแผนธุรกิจชุมชนโดยใช้เครื่องมือ Business Model Canvas (BMC)
- กิจกรรมถอดบทเรียนการเรียนรู้ของผู้ร่วมเรียนรู้ชุมชน และภาคีเครือข่าย

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- เกิดการบูรณาการร่วมกับแผนปฏิบัติการราชการประจำปี 2568 ขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองพันทา
- อำเภอโซ่พิสัย จังหวัดบึงกาฬ ทำให้เกิดโครงการพัฒนาทักษะอาชีพ การจักสานคล้าและการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนของตำบลหนองพันทา โดยจัดสรรงบประมาณสนับสนุน 50,000 บาท
- เกิดภาคีเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน ทั้งในและนอกจังหวัด รวมถึงพันธมิตรทางการค้า เช่น
 - องค์การบริหารส่วนตำบล สำนักงานพัฒนาฝีมือแรงงาน สำนักงาน วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม สำนักงานท่องเที่ยวและกีฬา สนับสนุนทรัพยากร วิทยาการ และงบประมาณในการพัฒนาทักษะอาชีพ
 - สำนักงานวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมบึงกาฬ (สสว.) สนับสนุนผู้ร่วมเรียนรู้ให้ยกระดับเป็นผู้ประกอบการผ่านโครงการ ส่งเสริมและพัฒนาการเริ่มต้นผู้ประกอบการ SME ด้วย Soft Power
 - แบรินด์ “พิมพาปารีส” สนับสนุนให้เกิดชมรมดีไซเนอร์รุ่นใหม่ใน จังหวัดบึงกาฬ “Textile Art Buengkan” เชื่อมโยงตลาดต่างประเทศ นำผ้าย้อมครามทอมือของกลุ่มทอผ้าบ้านถ้ำเจริญ ไปออกแบบและ ตัดเย็บเสื้อผ้า เพื่อนำเสนอในงานแฟชั่นวีคในประเทศสักเซมเบิร์ก
 - ร้านเรือนฉันทน์ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สนับสนุนด้าน การตลาดและการพัฒนาผลิตภัณฑ์
- ได้รับรางวัล Circular Design Gold จากมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
- เกิดการจัดทำคู่มือการฝึกอบรมจำนวน 15 หลักสูตร ครอบคลุม 4 ด้าน ได้แก่ ทักษะด้านการผลิต ทักษะด้านการบริหารและสื่อสาร ทักษะด้าน การตลาดและการจัดกิจกรรม และทักษะด้านการบริหารจัดการ ซึ่งมีการทดสอบการใช้งานจริงจากแกนนำชุมชน

ผู้ร่วมเรียนรู้

- มีรายได้เกิดขึ้น ดังนี้
 - การขายวัตถุดิบ เช่น ปลูกดอกดาวเรือง ฝ้ายขาว ฝ้ายดู่ เนื้อครามเปียก เส้นคล้า เฉลี่ย 1,000 บาทต่อเดือน
 - ผลิตภัณฑ์จากผ้าทอ เช่น ผ้าฝ้าย/ไหมมัดหมี่ย้อมสีธรรมชาติ ผ้ามัดย้อมคราม ผ้าทอจกสายโบราณ หมวก เสื้อคลุมกีโมโน ชุดทำงานสตรี เสื้อซาฟารี กระเป๋าใส่ เหรียญ กระเป๋าปักลายใบเล็ก/ใบใหญ่ พวงกุญแจปลามงคูล ตุ๊กตา กระดืบข้าว ตะกร้าจักสานคล้า
 - รับจ้างในกระบวนการทอผ้า เช่น เย็บฝ้าย มัดหมี่ ย้อมสีธรรมชาติ ทอผ้า 150 – 220 บาทต่อวัน
 - การเป็นวิทยากร 600 บาทต่อชั่วโมง ผู้ช่วยวิทยากร 300 บาทต่อชั่วโมง

- ยกระดับเป็นวิทยากรชุมชน 28 คน
- เกิดตลาดสายฟ้าใหม่ 3 สาย ได้แก่ สายหัวใจแห่งศรัทธา สายบูรณพรพรรณานาค และสายกมลวารีนาคา
- ย้อมเส้นฝ้ายและเส้นด้ายด้วยสีธรรมชาติที่มีคุณภาพ มีสีที่คงทนและ หลากหลายตามความต้องการของตลาด ลดการใช้สารเคมี สร้างมูลค่า เพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือ และสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่น
- เกิดนักเล่าเรื่องชุมชน 10 คน
- สามารถออกแบบตลาดสายฟ้า/คล้าที่มีความร่วมสมัย และมีเอกลักษณ์ เฉพาะถิ่น

ชุมชน

- เกิดศูนย์เรียนรู้ชุมชน 4 แห่ง ได้แก่ 1. ศูนย์เรียนรู้โกต็อกไอดีคราฟต์ (Kaitock Idea Craft) 2. ศูนย์การเรียนรู้ผ้าทอมือย้อมสีธรรมชาติ 3. ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนการผลิตและแปรรูปครามด้วยเทคโนโลยีและ นวัตกรรม 4. แหล่งเรียนรู้ผ้าทอมือบ้านดอนเสียด
- เกิดการพัฒนา “พิพิธภัณฑ์คราฟต์ร่วมสมัยแบบมีชีวิต” ที่แสดง ภูมิปัญญาการทอผ้าครบวงจร

องค์ความรู้

- คู่มือการฝึกอบรมจำนวน 15 หลักสูตร ครอบคลุม 4 ด้าน ได้แก่ ทักษะด้านการผลิต ทักษะด้านการบริหารและสื่อสาร ทักษะด้าน การตลาดและการจัดกิจกรรม และทักษะด้านการบริหารจัดการ

ผลิตภัณฑ์:

ผ้าฝ้าย/ไหมมัดหมี่ย้อมสีธรรมชาติ ผ้ามัดย้อมคราม ผ้าทอจกสาย โบราณ หมวก เสื้อคลุมกีโมโน ชุดทำงานสตรี เสื้อซาฟารี กระเป๋าใส่ เหรียญ กระเป๋าปักลายใบเล็ก/ใบใหญ่ พวงกุญแจปลามงคูล ตุ๊กตา กระดืบข้าว ตะกร้าจักสานคล้า

ช่องทางการจัดจำหน่าย:

- ในชุมชน
- ออนไลน์ Facebook, TikTok

วิสาหกิจชุมชนพัฒนาอาชีพผู้สูงอายุ บ้านก้อทุ่ง จังหวัดลำพูน

โครงการขยายผลศูนย์เรียนรู้ชุมชนก้อ เพื่อสร้างการเรียนรู้ ระดับตำบล

ลักษณะองค์กร องค์กรชุมชน
ประเภทโครงการ โครงการขยายผล
ประเภทอาชีพ หัตถกรรมและงานฝีมือ

พื้นที่ดำเนินการ

- ตำบลก้อ ตำบลลี้ ตำบลนาทราย และตำบลแม่ลาน อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน

ฐานทุนชุมชน

- ทุนทรัพยากรธรรมชาติ: แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ
- ทุนความรู้ภูมิปัญญา: การทอผ้า จักสาน การทำอาหาร
- ทุนทรัพยากรบุคคล: ครูชุมชนทำหน้าที่ถ่ายทอดความรู้ด้านการทอผ้า จักสาน การทำอาหาร

กระบวนการเรียนรู้

- วางแผนงาน สร้างความเข้าใจ สร้างทีมชุมชน ค้นหาผู้ร่วมเรียนรู้ ชี้แจงชุมชน
- พัฒนาพันธุ์ฝ้าย วิจัยดูแลและเพิ่มผลผลิต การออกแบบ เสื้อผ้าและการตัดเย็บ การแปรรูปผ้าฝ้าย (ตัดเย็บ ปักด้น ผลิตภัณฑ์ระลึก)
- เตรียมความพร้อมการเป็นศูนย์เรียนรู้เชิงรุก ยกกระดับผู้ร่วมเรียนรู้เป็นทีม จัดกระบวนการ ยกกระดับวิทยากร หรือครูช่าง ให้เป็น Creator ถ่ายทอดความรู้
- อบรมยกระดับศูนย์เรียนรู้ชุมชนสู่ศูนย์เรียนรู้เชิงท่องเที่ยว
- กิจกรรมภาคสนาม ดังนี้
 - สร้างการเรียนรู้ใหม่: ออกบูธจัดแสดงและจำหน่ายสินค้า เปิดตลาด Online ทดลองตลาดขายจริง ถอดบทเรียน
 - ระดับตำบล/อำเภอ: เข้าร่วมเวทีเสวนาและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ระดับตำบล 4 ครั้ง ระดับอำเภอ 8 ครั้ง จัดกิจกรรมในพื้นที่ เช่น งานชุมชน และตลาดนัด
 - ระดับชาติ: ได้รับคัดเลือกให้นำผลงานไปจัดแสดง ดังนี้
 - Bangkok Design Week 2025 และ TPBS ในหัวข้อ “ผ้าทอบ้านก้อทุ่ง” ภูมิปัญญาที่เกื้อหนุนทายาทคนรุ่นใหม่ที่จะสืบสาน
 - Craft Bangkok 2024
 - Style Bangkok 2025
- เวทีนำเสนอผลการดำเนินงาน

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- เกิดนวัตกรรม “ก้อทุ่งโมเดล” ซึ่งเป็นนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ในชุมชน โดยมีจุดเน้นสำคัญ 4 ประการ ดังนี้ 1. การออกแบบเส้นทาง การเติบโตที่ยืดหยุ่นและเปิดกว้าง 2. การถ่ายโอนบทบาทจากทีมโครงการสู่คนในพื้นที่ 3. การเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง 4. การสร้างระบบสนับสนุนและเศรษฐกิจเกื้อกูลระหว่างพื้นที่
- เกิดหลักสูตรต้นแบบ 3 หลักสูตร ได้แก่ 1. หลักสูตรการเรียนรู้อาชีพฝ้ายแบบครบวงจร (ปลูก ปั่น ทอ ย้อม ตัดเย็บ แปรรูปผลิตภัณฑ์) 2. หลักสูตรการจัดตั้งและบริหารกลุ่มอาชีพ/วิสาหกิจชุมชน (การรวมกลุ่ม การจัดการภายใน การตลาดชุมชน กองทุนกลุ่ม) 3. หลักสูตรการพัฒนาแกนนำ และการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (ครูชุมชน วิทยากร พี่เลี้ยง การถอดบทเรียน)

ที่มาและความสำคัญ

วิสาหกิจชุมชนพัฒนาอาชีพผู้สูงอายุบ้านก้อทุ่ง จังหวัดลำพูน ทำโครงการส่งเสริมโอกาสการเรียนรู้ที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน กศศ. มาตั้งแต่ ปี 2564 – 2566 ทำให้ผู้ร่วมเรียนรู้มีทักษะด้านการเย็บผ้าด้วยมือ การทำฝ้ายขึ้นมือ การทอพื้นฐาน การทอยกดอก การปักด้น การตัดเย็บ และการแปรรูปผ้าทอให้เป็นผลิตภัณฑ์อื่น ได้รับเครื่องหมายรับรอง 3มาตรฐาน ได้แก่ Otop Premium, Lumpfun Brand และ Green Product ที่นำไปสู่การสร้างอาชีพ สร้างรายได้ เกิดการรวมกลุ่มอาชีพในชุมชน ยกกระดับเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ที่เป็นบุคคลต้นแบบที่สร้างแรงบันดาลใจให้ผู้ด้อยโอกาสและคนในชุมชนลุกขึ้นมาเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเอง เกิดศูนย์เรียนรู้ชุมชนก้อที่เดิมเป็นโรงเรียนร้างเป็นที่ตั้งกลุ่มทอผ้า เป็นพื้นที่ที่กลางที่คนในชุมชนได้ใช้ประโยชน์ร่วมกัน รวมถึงเกิดภาคีเครือข่าย และแหล่งทุนระดับพื้นที่ ระดับอำเภอ และระดับจังหวัด เข้ามาขับเคลื่อนงานร่วมกัน ปี 2567 วิสาหกิจชุมชนพัฒนาอาชีพผู้สูงอายุ บ้านก้อทุ่ง จึงทำโครงการขยายผลศูนย์เรียนรู้ชุมชนก้อเพื่อสร้างการเรียนรู้ ระดับตำบล เพื่อสร้างทักษะอาชีพและการประกอบการเรื่องการทอผ้าฝ้าย ส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่ม สร้างพื้นที่กลางในการเรียนรู้ ยกกระดับผู้ร่วมเรียนรู้เป็นแกนนำกลุ่มหรือแกนนำกระบวนการเรียนรู้และการพัฒนาอาชีพ สร้างภาคีขับเคลื่อนและบูรณาการการทำงานร่วมกับชุมชน

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 150 คน

- เกษตรกร 30 คน
- บริการ 60 คน
- ผู้สูงอายุ 50 คน
- ผู้ว่างงาน 7 คน
- ผู้พิการ 2 คน
- ผู้ด้อยโอกาส 1 คน

- เกิดการตั้งกลุ่มอาชีพและการจัดตั้งกองทุนกลุ่มย่อย
- เกิดเครือข่ายการเรียนรู้และการพัฒนาอาชีพในพื้นที่
- เกิดแหล่งเรียนรู้ชุมชนที่มีชีวิต 4 ฐานการเรียนรู้ ได้แก่ 1. ฐานฝึกอาชีพฝ่ายครัวบวจร 2. ฐานฝึกการบริหารจัดการกลุ่ม 3. ฐานฝึกบทบาทแกนนำชุมชนและครูพี่เลี้ยง และ 4. ฐานฝึกการตลาดและการใช้สื่อออนไลน์
- ภาควิชาเครือข่ายทั้งในและนอกพื้นที่ร่วมสนับสนุนการทำงาน ดังนี้
 - สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ ลี นำข้อมูลและภาพถ่ายจากพื้นที่ไปนำเสนอในเวทีชุมชนต้นแบบ มขช. 2567 เพื่อใช้เป็นตัวอย่างการพัฒนาในพื้นที่
 - เทศบาลตำบลก้ออยู่ระหว่างการร่างข้อเสนอเชิงนโยบาย เพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณถาวร สำหรับการดูแลและพัฒนาศูนย์เรียนรู้ให้เติบโตต่อเนื่อง
 - ศูนย์เรียนรู้การพัฒนาศรีและครอบครัวเฉลิมพระเกียรติ 72 พรรษาบรมราชินีนาถ จังหวัดลำพูน มีบทบาทด้านเวทีแสดงผลงานแข่งขันทักษะอาชีพ และส่งเสริมให้สมาชิกกลุ่มเข้าร่วมอบรมความรู้ด้านการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ในการประกอบอาชีพ
 - สำนักงานพาณิชย์จังหวัดลำพูน หนุนเสริมด้านการตลาดโดยยกระดับผลิตภัณฑ์ จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์และส่งเสริมโอกาส Business Matching กับคู่ค้าทั้งในและต่างประเทศ ในงาน Style Bangkok
 - มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ร่วมพัฒนาผลิตภัณฑ์ และเชื่อมต่อภาคีที่เกี่ยวข้องให้มาร่วมสนับสนุน เช่น บริติชเคาท์ซิล CDC เป็นต้น
 - สำนักงานอำเภอ ลี กิ่งกาชาดอำเภอ ลี สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ ลี สกร., สำนักงานเกษตร เข้าร่วมรับฟังและติดตามผลการทำโครงการ

ผู้ร่วมเรียนรู้

- มีรายได้เกิดขึ้น ดังนี้
 - การผลิตและจำหน่าย เฉลี่ย 3,000-4,000 บาทต่อเดือน
 - การรับงาน/จ้างงานในกลุ่ม 2,000-4,000 บาทต่อเดือน
 - รายได้หมุนเวียนภายในกลุ่ม/กองทุน เฉลี่ย 70,000 บาทต่อเดือน
- ผู้ร่วมเรียนรู้เดิมยกระดับเป็น “ผู้จัดการระบบการเรียนรู้ชุมชน” มีแผนยกระดับศูนย์เรียนรู้ให้เป็นฐานจัดการเรียนรู้จัดระบบฝึกงานจริงในพื้นที่ พัฒนาทีมงานภายในศูนย์จากคนในพื้นที่ ตลอดจนมีบทบาทในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น
- มีแผนการประกอบอาชีพ เช่น แผนการตลาดและการใช้อัตลักษณ์ชุมชนเพื่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์ 7 แผน
- เกิดผลิตภัณฑ์ใหม่ 3 ประเภท ได้แก่ ผ้าทอลายใหม่ เส้นฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ และเสื้อผ้าแบบใหม่ (มากกว่า 2 แบบ)
- เกิดการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชนบ้านแพะหนองห้า

ชุมชน

- เกิดบริการใหม่ 2 ประเภท ได้แก่ 1. บริการศูนย์เรียนรู้ชุมชน เช่น จัดฐานการเรียนรู้ จัดหลักสูตร โปรแกรม กระบวนการ ทีมงาน อาหาร และเครื่องดื่ม และ 2. ร้านกาแฟชุมชน
- เกิดอาชีพผู้บริหารจัดการศูนย์เรียนรู้ชุมชน เช่น ออกแบบหลักสูตรจัดการระบบแกนนำ คู่มือเวที และ Workshop พัฒนาศูนย์เรียนรู้ให้เป็นฐานฝึกอาชีพ

องค์ความรู้

- นวัตกรรมจัดการการเรียนรู้ในชุมชน “ก้อทุ่งโมเดล”
- หลักสูตรต้นแบบ 3 หลักสูตร ได้แก่ 1. หลักสูตรการเรียนรู้อาชีพฝ่ายครัวบวจร (ปลูก ปั่น ทอ ย้อม ตัดเย็บ แปรรูปผลิตภัณฑ์) 2. หลักสูตรการจัดตั้งและบริหารกลุ่มอาชีพ/วิสาหกิจชุมชน (การรวมกลุ่ม การจัดการภายใน ตลาดชุมชน กองทุนกลุ่ม) 3. หลักสูตรพัฒนาแกนนำและการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (ครูชุมชน วิทยากร พี่เลี้ยง การถอดบทเรียน)

ผลิตภัณฑ์:

ผ้าทอ ผ้าปัก เสื้อผ้าชาย-หญิง ของที่ระลึก

ช่องทางการจัดจำหน่าย:

- ในชุมชน เช่น ศูนย์เรียนรู้ชุมชนก้อ วิสาหกิจชุมชนพัฒนาอาชีพผู้สูงอายุบ้านก้อทุ่ง
- ออนไลน์ Facebook วิสาหกิจชุมชนพัฒนาอาชีพผู้สูงอายุบ้านก้อทุ่ง
- การออกบูธแสดงสินค้าทั้งในและนอกพื้นที่

ชมรมเพื่อคนพิการ จังหวัดเลย

โครงการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้องค์กรคนพิการ
เพื่อการแบ่งปันสู่สังคมเอื้ออาทร

ลักษณะองค์กร	ชมรม
ประเภทโครงการ	โครงการขยายผล
ประเภทอาชีพ	ผู้ประกอบการ

พื้นที่ดำเนินการ

- **พื้นที่เดิม:** ตำบลท่าสะอาด อำเภอนาดวง จังหวัดเลย
- **พื้นที่ขยายผล:** ตำบลหนองบัว อำเภอภูเรือ และตำบลห้วยสีเสียด อำเภอภูหลวง จังหวัดเลย

ฐานทุนชุมชน

- **ทุนความรู้ภูมิปัญญา:** ด้านสมุนไพรพื้นบ้าน งานจักสาน งานไม้ อาหารพื้นถิ่น การให้บริการจัดงานพิธี องค์ความรู้ประสบการณ์ การสร้างการเรียนรู้ด้านทักษะอาชีพสำหรับคนพิการและผู้ดูแล
- **ทุนภาคีเครือข่าย:** องค์กรคนพิการ กลุ่มจิตอาสา ชมรมคนพิการ ระดับตำบล อาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) และโรงเรียนหรือ ศูนย์การศึกษาพิเศษที่ทำงานร่วมกับชุมชน

กระบวนการเรียนรู้

- พัฒนาศักยภาพแกนนำที่เลี้ยงคนพิการในพื้นที่ ให้สามารถติดตาม เสริมพลัง และสอนงานคนพิการได้อย่างมีคุณภาพ
- ฝึกปฏิบัติงานอาชีพกับกลุ่มอาชีพจริงที่ประสบความสำเร็จในพื้นที่
- ฝึกอบรมการเป็นวิทยากรกระบวนการประจำศูนย์เรียนรู้
- สัมมนาติดตามความก้าวหน้าและปรับปรุงแผน IDP
- สาธิตการปฏิบัติงานร่วมกับแกนนำในพื้นที่ เพื่อให้คนพิการและครอบครัว เกิดการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน
- สามารถวางแผนอาชีพแบบมีส่วนร่วมเป็นรายครอบครัวร่วมกับแกนนำในพื้นที่
- ประชุมภาคีเครือข่าย “รูปแบบ ทิศทาง แนวทางการจัดการเรียนรู้ สำหรับคนพิการ”
- จัดสัมมนาเครือข่าย “เชื่อมโยงธุรกิจและอาชีพ” ของคนพิการ

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- พัฒนาตนเองเป็น “หน่วยขยายผลในชุมชน” เพื่อส่งต่อความรู้และ ประสบการณ์ให้กับพื้นที่ใกล้เคียง
- เกิดการพัฒนาเครือข่ายคนพิการและผู้ดูแลคนพิการ ให้มีศักยภาพ และความพร้อมจนสามารถเป็นศูนย์กลางการถ่ายทอดองค์ความรู้ ประสบการณ์ เพื่อรองรับการศึกษาดูงานจากภายนอก

ที่มาและความสำคัญ

ชมรมเพื่อคนพิการ จังหวัดเลย ขับเคลื่อนงานเพื่อสร้างการเรียนรู้ สร้างอาชีพ สร้างรายได้ให้กับคนพิการในจังหวัดเลย ผ่านการทำโครงการ ส่งเสริมโอกาสการเรียนรู้ที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน กสศ. มาตั้งแต่ปี 2563 – 2566 โดยเน้นการพัฒนาทักษะอาชีพด้านการทำเกษตรอินทรีย์ครบวงจร ให้กับคนพิการทุกประเภท ตั้งแต่การเพาะต้นกล้า การย้ายต้นกล้า การทำปุ๋ยหมัก การทำสารชีวภัณฑ์ พัฒนากายอุปกรณ์ให้เหมาะกับ กลุ่มคนพิการแต่ละประเภท เสริมสร้างรูปแบบการประกอบอาชีพร่วมกัน ของบุคคลออทิสติกและครอบครัวคนพิการทางสติปัญญา ยกระดับ เป็นพื้นที่ต้นแบบในการฝึกทักษะอาชีพให้แก่คนพิการและผู้ดูแล สามารถ ดำเนินกิจกรรมได้อย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ เกิดเครือข่ายการเรียนรู้อาชีพ การประกอบการ สุขภาพ การออม และการลงทุนในระบบออนไลน์ รวมถึง มีแผนอาชีพร่วมกับครอบครัวอย่างเป็นระบบ บางรายสามารถต่อยอด เข้าสู่ระบบการจ้างงานตามมาตรา 35 ได้ ปี 2567 ชมรมเพื่อคนพิการ จังหวัดเลย จึงขยายผลการดำเนินงานในโครงการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ องค์กรคนพิการเพื่อการแบ่งปันสู่สังคมเอื้ออาทร ในระดับตำบลและ ระดับอำเภอ สร้างสรรค์รูปธรรม “แกนนำจิตอาสา” และพัฒนาเครือข่าย พลเมือง เพื่อหนุนเสริมการทำงานด้านคนพิการที่สอดคล้องกับบริบทพื้นที่ เปิดพื้นที่การเรียนรู้ตามหลักสูตรของ 3 ศูนย์เรียนรู้ และพื้นที่เรียนรู้ ในระบบออนไลน์ พัฒนารูปแบบการทำงานเพื่อพัฒนาความรู้ขององค์กร คนพิการ และภาคประชาสังคม ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 150 คน

- ผู้พิการทางการได้ยิน 29 คน
- ผู้พิการทางสติปัญญา 19 คน
- ผู้พิการทางร่างกาย 33 คน
- ผู้ดูแลคนพิการ 69 คน

- เกิดการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในพื้นที่ ดังนี้
 - องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สนับสนุนงบประมาณบางส่วน จัดสรรพื้นที่ และทรัพยากรในท้องถิ่น รวมถึงช่วยประสานงาน
 - โรงเรียน มหาวิทยาลัย สถาบันอาชีวศึกษา ให้ความร่วมมือด้านการถ่ายทอดองค์ความรู้ การจัดหาวิทยากรผู้เชี่ยวชาญ การให้คำปรึกษาทางวิชาการ และการพัฒนาหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้ร่วมเรียนรู้
 - สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดเลย ศูนย์บริการคนพิการ ช่วยคัดกรองและแนะนำผู้เข้าร่วมโครงการ ให้คำปรึกษาด้านสิทธิประโยชน์และสวัสดิการ ตลอดจนสนับสนุนข้อมูลเพื่อกำหนดแผนและติดตามผล
 - เครือข่ายภาคเอกชน สนับสนุนช่องทางการตลาด การให้คำปรึกษาเชิงธุรกิจและการพัฒนาผลิตภัณฑ์ เพื่อให้สามารถแข่งขันในตลาดได้
 - ชมรมคนพิการระดับตำบล ประธานผู้เข้าร่วมในพื้นที่ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชน ติดตามความก้าวหน้า และสนับสนุนการขยายผลอย่างต่อเนื่อง
 - บริษัท ศรีตรังแอร์โรนิกส์สรี จำกัด (มหาชน) สาขาเลย ให้ความรู้เรื่องการพัฒนาผลิตภัณฑ์สมุนไพรให้ได้มาตรฐาน
- เกิดกลไกความร่วมมือการพัฒนาอาชีพของเยาวชนนอกระบบการศึกษาและแรงงานนอกระบบ ได้แก่ การจัดตั้งกลุ่มอาชีพหรือวิสาหกิจชุมชนที่มีคนพิการเป็นสมาชิก การจับคู่คนพิการกับพี่เลี้ยงอาชีพหรือผู้เชี่ยวชาญ การเปิดตลาดหรือช่องทางการขาย

ผู้ร่วมเรียนรู้

- ผู้ร่วมเรียนรู้เดิมมีระดับเป็นผู้ประกอบการขนาดย่อม
- ยกระดับทักษะอาชีพ 5 ทักษะ ได้แก่ ทักษะการทำสมุนไพรสเปรย์แก้ปวด (กระตุกไค้ดำและหญ้าเอ็นยัด) ทักษะการทำลูกประคบ ทักษะการทำยาต้มสมุนไพรสูตรโบราณ ทักษะงานไม้พาเลท และทักษะการจัดทำฉลากผลิตภัณฑ์
- มีรายได้เสริมจากการผลิตสินค้าแปรรูปสมุนไพรพื้นบ้าน และเฟอร์นิเจอร์จากไม้พาเลท และงานออกแบบดีไซน์ เฉลี่ย 1,000 - 3,500 บาท ต่อเดือน

- แกนนำพี่เลี้ยงที่ยกระดับมาจากผู้ร่วมเรียนรู้ได้รับการสนับสนุนให้พัฒนาเป็น “วิทยากรจิตอาสา” ประจำชุมชนหรือกลุ่มเครือข่าย
- เป็นต้นแบบในการสร้างแรงบันดาลใจให้กับคนพิการและประชาชนทั่วไป
- สามารถจัดตั้งฐานการเรียนรู้ในหมู่บ้านของตนเอง เพื่อเป็นแหล่งสาธิตและฝึกทักษะให้กับเพื่อนคนพิการและประชาชนทั่วไป

ชุมชน

- เกิดแหล่งเรียนรู้ชุมชน และฐานการเรียนรู้ต้นแบบ 2 ฐาน ที่ส่งเสริมการเรียนรู้แบบ “เพื่อนช่วยเพื่อน”
- เกิดแผนพัฒนาผลิตภัณฑ์สมุนไพร แผนพัฒนาผลิตภัณฑ์ไม้พาเลท และแผนการตลาดออนไลน์
- เกิดการเชื่อมโยงกลุ่มผู้ผลิตสมุนไพรในตำบลท่าสะอาด กับกลุ่มสมุนไพรในตำบลหนองบัว เพื่อร่วมกันจัดจำหน่ายและกระจายสินค้า

องค์ความรู้

- หลักสูตร 3 หลักสูตร ได้แก่ 1. หลักสูตรการแปรรูปสมุนไพร การทำสเปรย์แก้ปวดจากสมุนไพรพื้นบ้าน (กระตุกไค้ดำและหญ้าเอ็นยัด) 2. หลักสูตรการผูกผ้าและจัดดอกไม้ในพิธีต่าง ๆ 3. หลักสูตรขนมไทย

ผลิตภัณฑ์:

ผลิตภัณฑ์จากไม้พาเลท สเปรย์ฉีดแก้ปวด สมุนไพรต้มเพื่อขับผิว ผลิตภัณฑ์จากขี้เลื่อย งานประดิษฐ์ประติมากรรมรูปปั้นหรืออัดแม่พิมพ์ขี้เลื่อย ขนมไทยสำเร็จรูป

ช่องทางการจัดจำหน่าย:

- ในชุมชน

วิสาหกิจชุมชนสัมจุกณะนะ จังหวัดสงขลา

โครงการพัฒนากลไกการส่งเสริมโอกาสการเรียนรู้ตลอดชีวิตโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน

ลักษณะองค์กร	องค์กรชุมชน
ประเภทโครงการ	โครงการขยายผล
ประเภทอาชีพ	เกษตรกรรม

สงขลา

พื้นที่ดำเนินการ

- ตำบลแค ตำบลคู ตำบลท่าหม่อไทร อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา

ฐานทุนชุมชน

- **ทุนทรัพยากรธรรมชาติ:** พื้นที่เหมาะกับการทำเกษตร โดยเฉพาะสวนผลไม้ สวนยางพารา มีฐานทรัพยากรที่สามารถส่งเสริมด้านการท่องเที่ยวชุมชน
- **ทุนความรู้ภูมิปัญญา:** การเพาะพันธุ์และการดูแลสวนสัมจุกชุดความรู้และประสบการณ์ในการพัฒนาศักยภาพคนในพื้นที่ผ่านกระบวนการเรียนรู้ทักษะอาชีพ
- **ทุนภาคีเครือข่าย:** มีภาคีการทำงานร่วมกันที่เข้มแข็ง ทั้งหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม โดยเฉพาะผู้นำชุมชน ทั้งผู้นำท้องถิ่น ผู้นำท้องที่ และผู้นำศาสนา

กระบวนการเรียนรู้

- ประชุมคณะทำงานระดับหน่วยจัดการเรียนรู้ เพื่อนำเสนอแนวคิดเป้าหมายโครงการ และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับสถานการณ์ความเหลื่อมล้ำและสถานการณ์ผู้ร่วมเรียนรู้ในพื้นที่ เพื่อพัฒนาศักยภาพคณะทำงาน จัดทำแผนกิจกรรมการดำเนินงาน
- อบรมเชิงปฏิบัติการพัฒนาศักยภาพคณะทำงานระดับหน่วยจัดการเรียนรู้ระดับพื้นที่ขยายผล เตรียมความพร้อมและกำหนดแผนการดำเนินงานร่วมกัน
- วิเคราะห์พฤติกรรมกรรมการบริโภค การปฏิบัติตน และการดูแลสุขภาพที่ดีรวมถึงการวิเคราะห์และค้นหาอาชีพที่เหมาะสมของผู้เข้าร่วม
- ประชุมเชิงปฏิบัติการถอดบทเรียน สิ่งที่ได้ดีและควรทำต่อสิ่งที่ยังไม่ได้ทำและควรเริ่มทำ สิ่งที่ต้องเลิกทำ ทบทวนปัญหาที่ไม่สามารถแก้ไขได้ นำเสนอสิ่งที่คาดหวัง เช่น 1. ความรู้ (ต้องรู้อะไร) 2. ทักษะ (ต้องทำอะไรได้) 3. เจตคติ (ต้องมีความคิดแบบไหน)
- พัฒนาศักยภาพผู้ร่วมเรียนรู้ จัดทำแผนการประกอบอาชีพ การบริหารจัดการเงินและหนี้สิน การจัดตั้งและการจัดการตลาดชุมชนบนฐานทรัพยากร การเป็นผู้ประกอบการ จัดทำแผนผังตลาดสัมจุกและกิจกรรมสำคัญ
- เปิดตลาดสัมจุก ทดลองเป็นผู้ประกอบการ
- พัฒนาระบบการเรียนรู้ต้นแบบและพัฒนาศักยภาพวิทยากรประจำฐานเรียนรู้ 5 ฐาน ประกอบด้วย 1. ฐานเรียนรู้หนังสือคือชีวิต 2. ฐานเรียนรู้ต้นไม้ให้ชีวิต 3. ฐานเรียนรู้พืชมหัศจรรย์ชีวิต 4. ฐานเรียนรู้ชั้นโรงจรรโลงชีวิต 5. ฐานเรียนรู้สัมจุกปลูกชีวิต

ที่มาและความสำคัญ

วิสาหกิจชุมชนสัมจุกณะนะ จังหวัดสงขลา เข้าร่วมโครงการส่งเสริมโอกาสการเรียนรู้ที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน กสศ. มาตั้งแต่ปี 2562 ทำให้เกิดการพัฒนากลไกเกี่ยวกับการขยายพันธุ์และดูแลสวนสัมจุก ปี 2563 ยกย่องผู้ร่วมเรียนรู้เป็นวิทยากรให้ความรู้ และขยายพื้นที่การทำงานไปยัง 2 ตำบลข้างเคียง เกิดภาคีในพื้นที่ร่วมขับเคลื่อนงาน ปี 2564 พัฒนาศูนย์เรียนรู้วิทยาลัยสัมจุก ปี 2565 ยกย่องการโค้ชจากค้นหา ติดตามเป็นการให้คำปรึกษาและหนุนเสริมไปสู่การเรียนรู้ตามความต้องการพัฒนาผู้ร่วมเรียนรู้สู่การเป็น Family Coach ปี 2566 เกิดภาคีเครือข่ายร่วมขับเคลื่อนงานในพื้นที่ เช่น ผู้นำท้องถิ่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลแค อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) นายกองค์การบริหารส่วนตำบล ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภोजะนะ โรงเรียนบ้านแค โรงเรียนบ้านป่าระไผ่ และสำนักงานเกษตรตำบลหลักสูตรการขยายพันธุ์และดูแลสวนสัมจุกได้รับการผลักดันให้เป็นหลักสูตรท้องถิ่นของสถานศึกษาในพื้นที่ เช่น ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับตำบลแค โรงเรียนบ้านแค ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมัสยิดคูแค ปี 2567 วิสาหกิจชุมชนสัมจุกณะนะ จังหวัดสงขลา จึงขยายผลการทำงานในโครงการพัฒนากลไกการส่งเสริมโอกาสการเรียนรู้ตลอดชีวิตโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เพื่อพัฒนาหน่วยจัดการเรียนรู้และพื้นที่ขยายผลให้มีศักยภาพในการจัดการเรียนรู้ พัฒนากลไกความร่วมมือและเครือข่ายให้มีศักยภาพในการส่งเสริมโอกาสการเรียนรู้ และพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้มีศักยภาพในการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของชุมชน

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 150 คน

- เกษตรกร 117 คน
- เยาวชนนอกระบบการศึกษา 33 คน

- ลงพื้นที่ติดตามและเก็บข้อมูลผู้ร่วมเรียนรู้
- จัดทำรายการ “คิดได้ ทำเป็น เห็นคุณค่า” ผ่านเพจสังคมจะชนะในรูปแบบการถ่ายทอดสด
- ถอดบทเรียนการดำเนินโครงการ

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- เกิดภาคีเครือข่ายขับเคลื่อนงานในพื้นที่ ประกอบด้วย วิสาหกิจชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานราชการในพื้นที่ ผู้นำชุมชน ครู สกร. เยาวชน และภาคประชาสังคม
- เกิดเครือข่ายแหล่งเรียนรู้ในพื้นที่ขยายผลที่สามารถยกระดับการเรียนรู้และพัฒนาอาชีพได้ เช่น ฐานเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง และฐานเรียนรู้เกษตร 3 มิติ ที่ตำบลท่าหม่อไทร ส่วนที่ตำบลคูเกิดฐานเรียนรู้อาชีพการเพาะถั่วงอกและฐานเรียนรู้การเพาะเห็ด
- เกิดกลไกความร่วมมือการพัฒนาอาชีพของเยาวชนนอกระบบการศึกษาและแรงงานนอกระบบ ได้แก่ สภาเสมอภาค 3 ตำบล เป็นการรวมตัวกันของกลุ่มบุคคลและหน่วยงานในพื้นที่ ประกอบด้วย ผู้นำท้องที่ เช่น กำนันผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้าน ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) และอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) อีหม่าม คอเต็บ บิหลั่น คณะกรรมการมัสยิด นายกองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล ครู สกร.ตำบล เกษตรตำบล คณะทำงานวิสาหกิจชุมชนสังคมจะชนะ และตัวแทนผู้ร่วมเรียนรู้
- เกิดนโยบายส่งเสริมอาชีพที่ใช้ชุมชนเป็นฐานระดับท้องถิ่น เน้นการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก โดยใช้ทรัพยากรภูมิปัญญา และศักยภาพของชุมชนเป็นจุดตั้งต้นในการสร้างอาชีพ เพิ่มรายได้และเสริมความมั่นคงในชีวิตให้กับคนในพื้นที่
- เกิดกลไกการเรียนรู้ของผู้ร่วมเรียนรู้ คือ “ที่ปรึกษาประจำบ้าน (Family Coach)” หรือคณะทำงานระดับพื้นที่ขยายผล ตำบลละ 10 คน รวม 30 คน

- เกิดกลไกความร่วมมือกับสมาคมอาสาสร้างสุข ที่ดำเนินโครงการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อลดความเหลื่อมล้ำจังหวัดสงขลา (ABE) ผ่านการจัดกิจกรรมร่วมกันและร่วมเป็นคณะทำงานในการบริหารจัดการและการขับเคลื่อน “ศูนย์การเรียนรู้เยาวชนสร้างสุข”

ผู้ร่วมเรียนรู้

- เยาวชนนอกระบบการศึกษาและแรงงานนอกระบบยกระดับเป็นแกนนำจิตอาสาในชุมชน
- ผู้ร่วมเรียนรู้เดิมยกระดับเป็นผู้ประกอบการขนาดย่อม 50 คน
- เกิดแผนการจัดตั้งตลาดชุมชนและการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน
- ผู้ร่วมเรียนรู้และสมาชิกในครอบครัวมีการใช้เวลาร่วมกันทำให้ครอบครัวมีรายได้ มีความอบอุ่นเพิ่มขึ้น

ชุมชน

- เกิดแหล่งเรียนรู้ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของคนในชุมชน 5 ฐานการเรียนรู้ ประกอบด้วย ฐานเรียนรู้หนังสือคือชีวิต ฐานเรียนรู้ต้นไม้ให้ชีวิต ฐานเรียนรู้พอเพียงเลี้ยงชีวิต ฐานเรียนรู้ชั้นโรงจรรโลงชีวิต และฐานเรียนรู้สังคมปลูกปลุกชีวิต
- เสริมสร้างให้ชุมชนเกิดความรัก ความสามัคคี ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และการแบ่งปัน มีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของคนทุกช่วงวัย

องค์ความรู้

- หลักสูตรการขยายพันธุ์และดูแลสวนส้มจุก
- คู่มือหลักสูตรแหล่งเรียนรู้ และรูปแบบอื่น 3 หลักสูตร

ผลิตภัณฑ์:

ส้มจุกแปรรูป สมุนไพรชุมชน งานฝีมือ

ช่องทางการจัดจำหน่าย:

- ในชุมชน ตลาดส้มจุก
- ออนไลน์ Facebook วิสาหกิจสังคมจะชนะ
- ความร่วมมือกับภาคีธุรกิจในพื้นที่

สถาบันนโยบายสาธารณะ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ จังหวัดสงขลา

โครงการพื้นที่เรียนรู้เพื่อพัฒนาอาชีพ
สู่คุณภาพชีวิตอำเภอสะเดา

ลักษณะองค์กร สถาบันการศึกษา
ประเภทโครงการ โครงการขยายผล
ประเภทอาชีพ อาหาร

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 150 คน

- เกษตรกร 28 คน
- ค้าขาย 39 คน
- บริการ 39 คน
- ผู้สูงอายุ 30 คน
- ผู้พิการ 8 คน
- ผู้พิการ 1 คน
- เยาวชนนอกระบบการศึกษา 5 คน

พื้นที่ดำเนินการ

- เทศบาลตำบลปรีก เทศบาลเมืองปาดังเบซาร์ เทศบาลเมืองสะเดา และเทศบาลตำบลคลองแงะ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา

ฐานทุนชุมชน

- **ทุนทรัพยากรธรรมชาติ:** เป็นเขตพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษสงขลา พื้นที่เหมาะกับการทำเกษตร เป็นแหล่งท่องเที่ยว แหล่งการค้าชายแดนที่สำคัญของจังหวัดสงขลา
- **ทุนความรู้ภูมิปัญญา:** หน่วยจัดการเรียนรู้มีต้นทุนการทำงานในพื้นที่หลายด้าน เช่น ดิจิทัลแพลตฟอร์ม iMedCare การทำเกษตรอินทรีย์ การปลูกผักไฮโดรโปนิกส์ การทำขนมพื้นบ้าน การทำน้ำพริกและเครื่องแกง
- **ทุนภาคีเครือข่าย:** มีความร่วมมือกับกลุ่มชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคีเครือข่ายทั้งภายในและภายนอก
- **ทุนชุมชน:** แกนนำชุมชนมีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้และประสานงาน

กระบวนการเรียนรู้

- สร้างการมีส่วนร่วมกับภาคีเครือข่ายและผู้ร่วมเรียนรู้ “ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจ”
- การสร้างเสริมสุขภาวะ เสริมสร้างความเป็นอยู่ที่ดีในทุกมิติ ทั้งกาย ใจ สังคม จิตวิญญาณ (ปัญญา)
- การยกระดับคุณค่าการดำเนินงาน ด้วยกระบวนการถอดบทเรียน ที่นำไปสู่การพัฒนาหลักสูตรการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงการศึกษาทางเลือก และการเรียนรู้ตลอดชีวิต ให้เป็นระบบและเป็นกลไกในชุมชนที่ชัดเจน
- การเรียนรู้โดยการลงมือปฏิบัติ โดยส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ทั้งครอบครัว ยกกระดับผู้ร่วมเรียนรู้ให้ป็นโค้ช สามารถถ่ายทอดความรู้ให้กับผู้อื่นได้

ที่มาและความสำคัญ

สถาบันนโยบายสาธารณะ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ดำเนินโครงการส่งเสริมโอกาสการเรียนรู้ที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน กสศ. มาตั้งแต่ปี 2564 ในนามคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ส่งเสริมให้ผู้ร่วมเรียนรู้เรียนรู้การเป็นนักบริหารผ่านหลักสูตรการอบรม 120 ชั่วโมง ทำให้ผู้ร่วมเรียนรู้มีรายได้เฉลี่ย 20,000 บาทต่อเดือน ปี 2565 ส่งเสริมอาชีพด้านการเกษตรอินทรีย์ การปลูกผักไฮโดรโปนิกส์ การทำขนมพื้นบ้าน การทำน้ำพริกและเครื่องแกง ให้กับเยาวชนนอกระบบการศึกษา เยาวชนในสถานพินิจฯ และศูนย์ฝึกอาชีพยะลา รวมถึงยกระดับผู้ร่วมเรียนรู้ให้เป็นแกนนำ/โค้ช ปี 2566 พัฒนารูปแบบและกลไกการเรียนรู้ทางเลือกในการเสริมสร้างทักษะให้กับเด็กและเยาวชน ผู้ว่างงานและแรงงานนอกระบบ ทำให้ผู้ร่วมเรียนรู้มีรายได้เสริมจากการจำหน่ายสินค้าทั้งในชุมชนและตลาดโรงงาน เกิดการรวมกลุ่มอาชีพ เกิดเครือข่ายการทำงานเพื่อพัฒนากลไกการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ให้แก่ผู้ร่วมเรียนรู้ โดยร่วมมือกับเทศบาลตำบลปาดังเบซาร์ เทศบาลตำบลปรีก และภาคีเครือข่ายอื่น ๆ อาทิ สำนักพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดสงขลา (พมจ.จังหวัดสงขลา) อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.) คณะกรรมการชุมชน กองสวัสดิการสังคม และภาคเอกชน ได้แก่ บริษัท เซฟลิน อินดัสทรีส์ (ประเทศไทย) จำกัด ปี 2567 สถาบันนโยบายสาธารณะ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ จึงขยายผลการทำงานในโครงการพื้นที่เรียนรู้เพื่อพัฒนาอาชีพ สู่คุณภาพชีวิตอำเภอสะเดา เพื่อนำแหล่งเรียนรู้และกลุ่มอาชีพต่าง ๆ มาบูรณาการกับการพัฒนาศักยภาพแกนนำชุมชน และเครือข่ายความร่วมมือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่เดิม อันนำไปสู่กระบวนการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงสู่การศึกษาทางเลือกและการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้เป็นระบบที่ชัดเจน

- การสร้างเครือข่าย ซึ่งเป็นการสร้างความร่วมมือระหว่างบุคลากรของหน่วยงานในพื้นที่ ชุมชน หรือองค์กรภายนอก ให้เข้ามามีบทบาทในการช่วยเหลือ สนับสนุนผู้ร่วมเรียนรู้ให้เกิดการเรียนรู้แบบบูรณาการ และยังเป็นการสร้างเครือข่ายที่ช่วยเหลือกัน เพื่อพัฒนาความรู้และทักษะของผู้ร่วมเรียนรู้ให้เป็นองค์รวม
- การเรียนรู้ทักษะอาชีพและการพัฒนาผลิตภัณฑ์โดยบูรณาการกับการศึกษาทางเลือกและการเรียนรู้ตลอดชีวิต เช่น ขนมหันพื้นบ้าน ขนมหันแปรรูปจากวัตถุดิบท้องถิ่น น้ำพริก และชุดสลัดผักเพื่อสุขภาพ ฯลฯ
- การเรียนรู้ทักษะการเป็นผู้ประกอบการขนาดย่อม
- การพัฒนาศักยภาพที่เลี้ยงในชุมชน

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- เป็นแม่ข่ายในการทำงานร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 3 พื้นที่ ได้แก่ เทศบาลเมืองปาดังเบซาร์ เทศบาลเมืองสะเดา และเทศบาลตำบลคลองแงะ
- เกิดกลไกความร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อการพัฒนาอาชีพ ได้แก่
 - พื้นที่คลองแงะ ร่วมกับ คณะกรรมการชุมชน
 - พื้นที่สะเดา ร่วมกับ อพม.
 - พื้นที่ปาดังเบซาร์ ร่วมกับ อสม. และผู้ช่วยเหลือคนพิการ
- เกิดกลไกความร่วมมือกับศูนย์การเรียนรู้เยาวชนสร้างสุข ในการจัดกิจกรรมสร้างการเรียนรู้ทักษะอาชีพพร้อมกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อลดความเหลื่อมล้ำ

ผู้ร่วมเรียนรู้

- เกิดแผนการประกอบอาชีพ 3 แผน ได้แก่ กลุ่มน้ำพริกปาดังเบซาร์ กลุ่มผักปลอดภัยปาดังเบซาร์ และกลุ่มขนมตีวิถีชุมชนปาดังเบซาร์
- ผู้ร่วมเรียนรู้ได้เกิดทักษะการเป็นผู้ประกอบการขนาดย่อม 13 คน
- เกิดการยกระดับ 5 ทักษะอาชีพเดิม ได้แก่ การปลูกผักปลอดภัย การทำน้ำพริก การทำขนม การเลี้ยงไก่ไข่ และผู้ประกอบการ/ค้าขาย
- แกนนำชุมชนและพี่เลี้ยงสามารถยกระดับเป็นวิทยากรส่งเสริมอาชีพ 13 คน
- เกิดแกนนำชุมชนที่ยกระดับมาจากผู้ร่วมเรียนรู้ 23 คน
- ผู้ร่วมเรียนรู้ใหม่เกิดการเรียนรู้ 12 ทักษะอาชีพ ได้แก่ การปลูกผักปลอดภัย การเลี้ยงไก่ไข่ การซ่อมมอเตอร์ไซด์ การรับซื้อ-ขายขยะ การก่อสร้าง การทำดอกไม้ประดิษฐ์ การบริการรับทำความสะอาด การบริการรับซักอบรีด การเลี้ยงปลาตก การทำขนม การทำน้ำพริก และผู้ประกอบการ/ค้าขาย

ชุมชน

- เกิดแหล่งเรียนรู้ 7 แห่ง ได้แก่ 1. แหล่งเรียนรู้การทำน้ำพริกเทศบาลเมืองปาดังเบซาร์ 2. แหล่งเรียนรู้การปลูกผักปลอดภัยเทศบาลเมืองปาดังเบซาร์ 3. แหล่งเรียนรู้การทำขนมเทศบาลเมืองปาดังเบซาร์ 4. แหล่งเรียนรู้การเลี้ยงไก่ไข่เทศบาลเมืองปาดังเบซาร์ 5. แหล่งเรียนรู้เกษตรเพาะพันธุ์คนคลองผ่านเทศบาลตำบลคลองแงะ 6. แหล่งเรียนรู้เกษตรชุมชนโรงฆ่าสัตว์เทศบาลตำบลคลองแงะ และ 7. แหล่งเรียนรู้เกษตรชุมชนสถานีรถไฟเทศบาลตำบลคลองแงะ
- เกิดการขยายตัวแบบการจัดการเรียนรู้และกลไกความร่วมมือระหว่างเทศบาลเมืองปาดังเบซาร์ เทศบาลเมืองสะเดา เทศบาลตำบลคลองแงะ และ อบต.ปริก (บ้านควนเสม็ด)
- เกิดเครือข่ายการเรียนรู้ข้ามพื้นที่ในอำเภอสะเดา ได้แก่ เครือข่ายผู้ประกอบการอาชีพทำขนม เครือข่ายผู้ประกอบการอาชีพซ่อมมอเตอร์ไซด์ เครือข่ายผู้ประกอบการอาชีพปลูกผักปลอดภัย และเครือข่ายผู้ประกอบการอาชีพเลี้ยงไก่ไข่
- เกิดภาคีเครือข่ายในพื้นที่ 4 หน่วยงาน นอกพื้นที่ 3 หน่วยงาน

องค์ความรู้

- หลักสูตรทักษะอาชีพท้องถิ่น 7 หลักสูตร ได้แก่ การทำน้ำพริก การทำขนม การปลูกผักปลอดภัย การเลี้ยงไก่ไข่ การซ่อมมอเตอร์ไซด์ การเลี้ยงปลาตก และผู้ประกอบการ (ค้าขาย)

ผลิตภัณฑ์:

ขนมพื้นบ้าน ขนมแปรรูปจากวัตถุดิบท้องถิ่น น้ำพริก ผักตระกูลสลัด ชุดสลัดผักเพื่อสุขภาพ

ช่องทางการจัดจำหน่าย:

- ในชุมชน เช่น ตลาดชุมชน และร้านค้าชุมชน

เครือข่ายคนเลียงผิง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

โครงการส่งเสริมตลาดการเรียนรู้จากฐานชุมชน
เพื่อสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้สู่การพัฒนาชีวิต

ลักษณะองค์กร	กลุ่มชุมชน
ประเภทโครงการ	โครงการขยายผล
ประเภทอาชีพ	เกษตรกรรม

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 181 คน

- เกษตรกร 108 คน
- ค้าขาย 25 คน
- บริการ 7 คน
- ผู้สูงอายุ 17 คน
- ผู้ว่างงาน 10 คน
- เยาวชนนอกระบบการศึกษา 14 คน

พื้นที่ดำเนินการ

- ตำบลตะกุกเหนือ ตำบลตะกุกใต้ อำเภอวิภาวดี ตำบลปากฉลุย อำเภอท่าฉาง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ฐานทุนชุมชน

- ทุนทรัพยากรธรรมชาติ: ป่าชุมชนจำนวน 765 ไร่ ที่เป็นแหล่งเรียนรู้ เรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ
- ทุนความรู้ภูมิปัญญา: การเลี้ยงผึ้ง การแปรรูปผลิตภัณฑ์ ชุมชนความรู้ ประสพการณ์และหลักสูตรการพัฒนาทักษะอาชีพต่าง ๆ

กระบวนการเรียนรู้

- จัดประชุมระดับอำเภอ เพื่อสร้างความเข้าใจผู้ร่วมเรียนรู้ คณะทำงานกลไก และภาคีที่เกี่ยวข้อง
- ศึกษาดูงานเพื่อสร้างแรงบันดาลใจในการเรียนรู้
- พัฒนาศักยภาพโค้ช แกนนำชุมชน และคณะทำงานในการถ่ายทอด ความรู้ และการทำงานแบบ Active Learning
- พัฒนาทักษะอาชีพตามความถนัดของผู้ร่วมเรียนรู้ เช่น การทำผ้ามัดย้อม การทำผ้าพิมพ์ลาย การทำอาหารพื้นบ้าน จักสาน ช่างแอร์ ช่างไฟฟ้า ช่างเสริมสวย
- พัฒนาชุดความรู้หลักสูตรการเรียนรู้และพื้นที่ต้นแบบ ร่วมกับ สกร. และโรงเรียน 11 แห่งในอำเภอวิภาวดี เพื่อเทียบโอนสู่ระบบโรงเรียน ในทุกระดับชั้น และ สกร. กับแหล่งเรียนรู้ชุมชน
- การสร้างการตลาดอย่างมีส่วนร่วมในพื้นที่เพื่อให้เป็นแหล่งเรียนรู้ ของเด็กเยาวชน และคนในชุมชน
- ส่งเสริมวินัยครัวเรือน/จัดการหนี้สินครัวเรือน
- ยกระดับการสร้างมูลค่าเพิ่มแก่ผู้ร่วมเรียนรู้เดิมสู่ผู้ประกอบการ เช่น การวิเคราะห์ต้นทุน กำไร การวางแผนการผลิต การกำหนดราคา บรรจุภัณฑ์ และการเป็นผู้ประกอบการ
- สรุปรูปการพัฒนาหลักสูตรความรู้ ชุดความรู้ และพัฒนาทักษะอาชีพของ ผู้ร่วมเรียนรู้ และครูภูมิปัญญาชุมชน
- การขับเคลื่อนงานระดับตำบล
- ถอดบทเรียนการทำงานทีมโค้ช แกนนำ ครูภูมิปัญญา ครูพี่เลี้ยง และ สรุปรูปบทเรียนการทำงาน

ที่มาและความสำคัญ

ตลอดระยะเวลา 4 ปีของการทำโครงการส่งเสริมโอกาสการเรียนรู้ที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน กสศ. (2563-2566) เครือข่ายคนเลียงผิง จังหวัดสุราษฎร์ธานี นอกจากทำให้ผู้ร่วมเรียนรู้มีรายได้เพิ่มขึ้นจากการขายน้ำผึ้ง ลด ละ เลิกใช้สารเคมีในแปลงเกษตร เกิดศูนย์เรียนรู้ด้านการเลี้ยงผึ้ง เกิดหลักสูตรการเรียนรู้ 14 หลักสูตร เกิดแหล่งเรียนรู้ในชุมชน เกิดการรวมกลุ่มอาชีพ 12 กลุ่ม เกิดกลไกการทำงานในพื้นที่ร่วมกัน เช่น อบต. พัฒนาชุมชน เกษตรอำเภอ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน อสม. อพม. เกิด “ตัวแบบ” การสร้างการเรียนรู้โดยบูรณาการหลักสูตรท้องถิ่นร่วมกับ หน่วยงานการศึกษา เช่น สกร. ระดับอำเภอวิภาวดี โรงเรียนมัธยมวิภาวดี โรงเรียนบ้านท่าหนิงวิทยา เพื่อให้เป็นการศึกษาทางเลือกให้แก่คนในชุมชน โดย สกร. ระดับอำเภอวิภาวดีมีการนำหลักสูตรการเรียนรู้ไปใช้ในวิชาพัฒนาผู้เรียน และเทียบโอนรายวิชาที่นักเรียนสนใจร่วมกับ ครูภูมิปัญญาของศูนย์การเรียนรู้ พัฒนาชุมชนนำแหล่งเรียนรู้ชุมชน ขยายผลต่อในระดับตำบล อำเภอ และจังหวัด เกิดการต่อยอดแหล่งทุน จากธนาคารออมสิน ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ปี 2567 เครือข่ายคนเลียงผิง จังหวัดสุราษฎร์ธานี จึงขยายผลการทำโครงการส่งเสริมตลาดการเรียนรู้จากฐานชุมชนเพื่อสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้สู่การพัฒนาชีวิต เพื่อยกระดับผู้ร่วมเรียนรู้เป็นวิทยากรกระบวนการ จัดการเรียนรู้ด้านวิชาการ วิชาชีพ วิชาชีวิต พัฒนาหลักสูตรการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิต รวมถึงยกระดับแกนนำให้มีทักษะการถ่ายทอดองค์ความรู้ ภูมิปัญญา การพัฒนาอาชีพ และพัฒนาเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- เกิดการจัดตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนการเรียนรู้ระดับอำเภอที่มีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน
- เกิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ (Learning Community) ที่มีชีวิตสำหรับคนทุกช่วงวัย
- เกิดหลักสูตรทักษะอาชีพท้องถิ่นที่มาจากการใช้ชุมชนเป็นฐานและใช้ในการยกระดับการเรียนรู้ให้แก่เยาวชนและประชากรวัยแรงงานทั้งในและนอกระบบจำนวน 18 หลักสูตร
- เกิดแหล่งเรียนรู้ชุมชน/พื้นที่มีชีวิต 23 ฐานการเรียนรู้ มีผู้เข้ามาเรียนรู้ 2,675 คน
- เกิดภาคีเครือข่ายในพื้นที่ 15 หน่วยงาน นอกพื้นที่ 2 หน่วยงาน
- เกิดกลไกความร่วมมือระหว่างภาครัฐ เอกชน และชุมชน เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาอาชีพให้สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่
- เกิดกลไกการบูรณาการภาคีเครือข่ายด้านการศึกษาประกอบด้วย โรงเรียนบ้านท่าหนูงิ โรงเรียนมัธยมวิภาวดี โรงเรียนตะกุกใต้ศึกษา โรงเรียนอรัญญาราม โรงเรียนบ้านวังแวน โรงเรียนบ้านสหกรณ์ โรงเรียนเขี้ยวมะปราง โรงเรียนเขี้ยวเฟื่อง โรงเรียนโพธิ์พนา โรงเรียนโพธิ์น้อย และ สกร.ระดับอำเภอวิภาวดี
- เกิดการขยายตัวแบบการจัดการเรียนรู้ไปยังพื้นที่ใหม่ ได้แก่ อบต.บ้านน้ำหัก อำเภอศรีรัตนนิคม สกร.ระดับอำเภอศรีรัตนนิคม และสภาองค์กรชุมชนตำบลวัง อำเภอท่าชนะ จังหวัดสุราษฎร์ธานี
- เกิดฐานข้อมูลด้านอาชีพ ภูมิปัญญา ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม
- เกิดการพัฒนาหน่วยจัดการเรียนรู้ในลักษณะเครือข่าย (แม่ข่าย-ลูกข่าย) เพื่อผสานพลังในการสร้างการเปลี่ยนแปลงระดับพื้นที่
- เกิดแผนประกอบอาชีพ 5 แผน ได้แก่ 1. แผนด้านการพัฒนาทักษะอาชีพ 2. แผนการเพิ่มมูลค่าสู่การเป็นผู้ประกอบการ 3. แผนด้านการพัฒนาสร้างตลาดการเรียนรู้ 4. แผนการวิเคราะห์ทุนและศักยภาพของตนเอง 5. แผนการ บริหารจัดการหนี้สิน

ผู้ร่วมเรียนรู้

- ยกระดับเป็นแกนนำชุมชน 45 คน
- กลุ่มทำขนมปังอบมีการทำงานร่วมกันในครอบครัว ทำให้เกิดรายได้ 3,000-5,000 บาทต่อเดือน
- กลุ่มทำเย็บผ้าและกลุ่มทำผ้าพิมพ์ลายร่วมกันผลิตสินค้าจำหน่ายทั้งตลาดชุมชน เพจเฟซบุ๊ก และบูธแสดงสินค้า มีรายได้เฉลี่ย 3,000 - 10,000 บาท ต่อเดือน

- กลุ่มอาหารพื้นบ้านและแปรรูปสินค้าชุมชนตามฤดูกาล ผลิตสินค้าจำหน่ายผ่านเพจ เช่น ตลาดชุมชนคนวิภาวดี วิวาห์ออนไลน์ บางครามออนไลน์ เป็นต้น มีรายได้เฉลี่ย 5,000 -20,000 บาทต่อเดือน
- ผู้ปกครองและเด็กในระบบมีอาชีพที่สามารถทำร่วมกัน มีรายได้เพิ่มขึ้น 42 ครอบครัว
- เด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษายกระดับเป็นแกนนำ 13 คน
- ยกระดับเป็นแกนนำและครูภูมิปัญญา 15 คน
- เกิดการยกระดับและทักษะอาชีพ 181 คน เกิดทักษะอาชีพ 13 ทักษะ ได้แก่ ผ้ามัดย้อม ผ้าพิมพ์ลาย อาหารพื้นบ้าน จักสาน ช่างแอร์ ช่างไฟฟ้า ตัดผมและช่างเสริมสวย ผักปลอดสาร น้ำสมุนไพร ผลิตภัณฑ์แปรรูป จัดดอกไม้ในงานพิธี เพาะเห็ดนางฟ้า เย็บผ้าตัดผ้า และงาน DIY

ชุมชน

- มีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้ เห็นคุณค่าของภูมิปัญญาท้องถิ่น ลดช่องว่างระหว่างวัย
- นำไปใช้ต่อยอดมิติต่าง ๆ ดังนี้ **ด้านการศึกษา** พัฒนาเป็นศูนย์การเรียนรู้ที่สามารถจัดการเรียนรู้ให้กับเด็ก เยาวชน และกลุ่มพัฒนาผู้เรียน **ด้านอาชีพ** พัฒนาทักษะเพื่อต่อยอดสร้างรายได้ เช่น การแปรรูปผลผลิต การเลี้ยงผึ้ง การจักสาน การทำการเกษตร การขายสินค้าออนไลน์ **ด้านสังคม** ใช้กิจกรรมสร้างสรรค์ลดพฤติกรรมเสี่ยงในกลุ่มเยาวชน ทำให้เกิดการยกระดับการศึกษาในระดับอำเภอที่มีความเชื่อมโยงระหว่างโรงเรียน สกร. แหล่งเรียนรู้ และภาคีอื่น ในการสร้างการเรียนรู้ให้เด็กเยาวชนและผู้สนใจทุกช่วงวัย

องค์ความรู้

- เกิดหลักสูตรทักษะอาชีพท้องถิ่นที่มาจากการใช้ชุมชนเป็นฐานในการยกระดับการเรียนรู้ 18 หลักสูตร

ผลิตภัณฑ์:

ผ้ามัดย้อม ผ้าพิมพ์ลาย ไตปลา ลากอบ น้ำพริก เครื่องแกง น้ำปลาหวาน ปลาตากแห้ง ขนรังผึ้ง ข้าวต้มมัด สบู่ผ้าฝ้าย สบู่สมุนไพร จักสาน ช่างแอร์ ช่างไฟฟ้า ตัดผมและช่างเสริมสวย ผักปลอดสาร น้ำสมุนไพร ผลิตภัณฑ์แปรรูป จัดดอกไม้ในงานพิธี เพาะเห็ดนางฟ้า เย็บผ้า ตัดผ้า และงาน DIY

ช่องทางการจัดจำหน่าย:

- ในชุมชน
- ออนไลน์ Facebook ตลาดชุมชนคนวิภาวดี, วิวาห์ออนไลน์, บางครามออนไลน์

วิสาหกิจชุมชนแปรรูปเกษตรอินทรีย์ บ้านวังหินชา จังหวัดหนองบัวลำภู

โครงการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ฐานอาชีพชุมชน สู่โมเดลต้นแบบ "วังชาพิทยาลัย"

ลักษณะองค์กร	องค์กรชุมชน
ประเภทโครงการ	โครงการขยายผล
ประเภทอาชีพ	การแปรรูป

พื้นที่ดำเนินการ

- บ้านวังหินชา บ้านโนนสง่า บ้านดงมะไฟ ตำบลดงมะไฟ อำเภอสุวรรณคูหา จังหวัดหนองบัวลำภู

ฐานทุนชุมชน

- **ทุนทรัพยากรธรรมชาติ:** พื้นที่เกษตรกรรมและแหล่งน้ำธรรมชาติ เหมาะกับการปลูกผัก เลี้ยงสัตว์ มีแหล่งวัตถุดิบสำคัญสำหรับนำมาแปรรูปผลิตทางการเกษตร
- **ทุนความรู้ภูมิปัญญา:** การแปรรูป ทำอาหารพื้นบ้าน หัตถกรรม แหล่งเรียนรู้ด้านการฝึกอาชีพ
- **ทุนทรัพยากรบุคคล:** ผู้นำชุมชน วิทยากร ที่สามารถถ่ายทอดความรู้ สร้างแรงบันดาลใจ และเชื่อมโยงกับหน่วยงานภายนอกได้

กระบวนการเรียนรู้

- ออกแบบและพัฒนาหลักสูตร “ประวัติศาสตร์หน้าใหม่จากมือชุมชน” ครอบคลุมทั้งด้านอาหาร การเกษตร การแปรรูปผลิตภัณฑ์ และงานฝีมือ เช่น การทอผ้าขัดอีสาน การทำขนมพื้นบ้านประเภทบั้งลิบ และการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากเห็ด
- พัฒนาศักยภาพหน่วยจัดการเรียนรู้สู่การเป็นแหล่งเรียนรู้ “วังชาพิทยาลัย” แบบมีส่วนร่วม
- ออกแบบหลักสูตรมาตรฐานการเรียนรู้มืออาชีพ เช่น การเตรียมความพร้อม สถานที่ผลิตอาหาร มาตรฐานอาหารปลอดภัย (Quality of Food Product) การตรวจสอบและรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.) เพื่อต่อยอดเป็นผลิตภัณฑ์ OTOP, OFOS (One Family One Soft Power) วิสาหกิจชุมชนดีเด่น และการจัดทำบัญชี การบริหารจัดการเงิน การจัดตั้งกองทุน การวางระบบบัญชี เป็นต้น
- การพัฒนาภูมินิเวศการเรียนรู้ และยกระดับและพัฒนารฐานอาชีพชุมชนเดิม 8 ฐาน
- อบรมหลักสูตรการเป็นวิทยากรชุมชน และหลักสูตรนักเล่าเรื่อง เมืองสุวรรณคูหา การใช้เครื่องมือการสื่อสาร และการนำเสนอชุดความรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่น
- สาธิตการศึกษาดูงานและกระบวนการจัดการเรียนรู้ต้นแบบชุมชน โดยผู้ร่วมเรียนรู้ใหม่
- ฝึกอบรมทักษะพื้นฐานอาชีพตามฐานการเรียนรู้
- ทดสอบตลาดและการจัดทำบัญชีสำหรับกิจการขั้นต้น
- กิจกรรมเปิดตัวจุดปักหมุดอาชีพ (พื้นที่ขยายผลใหม่)
- การประชาสัมพันธ์และสร้างการรับรู้ร่วมกับหน่วยงานในพื้นที่
- เวทีเสวนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ “ฐานอาชีพชุมชนสู่แหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตที่ยั่งยืน”
- การวิเคราะห์และสังเคราะห์จุดเชื่อมโยง และประโยชน์ร่วมภายใต้โครงสร้าง “แผนที่เขียน”
- การประเมินศักยภาพและผลผลิตวังชาพิทยาลัย

ที่มาและความสำคัญ

วิสาหกิจชุมชนแปรรูปเกษตรอินทรีย์บ้านวังหินชา จังหวัดหนองบัวลำภู ทำโครงการส่งเสริมโอกาสการเรียนรู้ที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน กสศ. มาตั้งแต่ ปี 2565 ทำให้คนในชุมชนบ้านวังหินชามืออาชีพ มีรายได้ ลดรายจ่าย ในครัวเรือน มีทักษะความรู้ FAMERS MODEL เกิดชมรมเครือข่าย เกษตรอินทรีย์วิถีใหม่ เกิดกลุ่มอาชีพใหม่ในชุมชน 6 กลุ่มอาชีพ ปี 2566 เกิดการจัดตั้งกองทุนนาจังหัน มีภาคีเครือข่ายร่วมขับเคลื่อนงานในพื้นที่ ศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดหนองบัวลำภู นำองค์ความรู้ไปขยายผล สู่เยาวชนผู้กระทำความผิด ปี 2567 ขยายผลไปสู่โครงการสร้างเครือข่าย การเรียนรู้ฐานอาชีพชุมชนสู่โมเดลต้นแบบ “วังชาพิทยาลัย” เพื่อพัฒนา แหล่งเรียนรู้ชุมชน “วังชาพิทยาลัย” ให้พร้อมเป็นแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิต และรองรับการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย ส่งเสริมศักยภาพด้านอาชีพ สุขภาพ และความเป็นอยู่ของผู้ร่วมเรียนรู้ สู่การเป็นผู้นำเศรษฐกิจฐานราก ของชุมชน เป็นแบบอย่างการพึ่งพาตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ในกลุ่มกองทุนอาชีพนาจังหัน สร้างภาคีความร่วมมือและขยายเครือข่าย การจัดการเรียนรู้ที่ใช้ชุมชนเป็นฐานร่วมกับหน่วยงานภาครัฐเอกชน ประชาชน และสถาบันการศึกษาทั้งในและนอกพื้นที่

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 150 คน

- เกษตรกร 66 คน
- ผู้สูงอายุ 33 คน
- ผู้ว่างงาน 41 คน
- เยาวชนนอกระบบการศึกษา 10 คน

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- เกิดกลไกความร่วมมือการพัฒนาอาชีพของเยาวชนนอกระบบการศึกษา และแรงงานนอกระบบ 4 กลไก ได้แก่ 1. กลไกการเรียนรู้แบบมีพี่เลี้ยง 2. กลไกความร่วมมือเชิงพื้นที่ การเชื่อมโยงการจัดการเรียนรู้กับ โครงสร้างการพัฒนาท้องถิ่น เช่น อบต., เกษตรอำเภอ, สาธารณสุข, สกร., ผู้นำชุมชน 3. กลไกการถ่ายทอดหลักสูตรท้องถิ่น และ 4. กลไกตลาดรองรับผลิตภัณฑ์และการเข้าถึงทุน การสร้างความร่วมมือระหว่าง หน่วยงานภายนอก
- พื้นที่บ้านดงมะไฟ บ้านโนนสง่า และบ้านวังหินชา เตรียมพัฒนา เป็นศูนย์การเรียนรู้ตามมาตรา 12
- เกิดศูนย์การเรียนรู้ชุมชน “วังชาพิทยาลัย” 1 แห่ง มีฐานการเรียนรู้ 10 ฐาน
- เกิดหลักสูตร 22 หลักสูตร แบ่งเป็น หลักสูตรมาตรฐาน 6 หลักสูตร และหลักสูตรอาชีพ 16 หลักสูตร
- ผลิตภัณฑ์จากโครงการผ่านการรับรองมาตรฐาน เช่น มผข., Smart Product, อย.ควอลิตี้วอร์รด์ และรางวัลวิสาหกิจชุมชนดีเด่น ระดับประเทศ
- เกิดภาคีเครือข่ายในพื้นที่ 18 หน่วยงาน ทั้งภาครัฐ เอกชน สถาบันการศึกษา และชุมชน
- เกิดนวัตกรรม “แผนที่เขียนดงมะไฟ” เป็นเครื่องมือรวบรวมภูมิปัญญาชุมชน และจุดเรียนรู้
- เกิดอาชีพเพื่อการพัฒนาและสืบทอดองค์ความรู้ในท้องถิ่น
- เกิดการขยายตัวแบบการจัดการเรียนรู้ไปยังพื้นที่ใหม่ 3 พื้นที่ ได้แก่ บ้านโนนสมบูรณ์ ตำบลนาดี บ้านโคกนกสาลิกา ตำบลบ้านโคก อำเภอสุวรรณคูหา จังหวัดหนองบัวลำภู และตำบลนาด้วง อำเภอนาด้วง จังหวัดเลย

ผู้ร่วมเรียนรู้

- มีรายได้เกิดขึ้น ดังนี้
 - กลุ่มเลี้ยงไก่ไข่ มีรายได้เฉลี่ย 3,000–4,000 บาทต่อเดือน
 - กลุ่มจักสานมีรายได้สะสม (มีนาคม-เมษายน) 18,000 บาท
- เกิดทักษะการเป็นผู้ประกอบการชุมชน 29 คน
- เกิดการยกระดับและทักษะอาชีพ 50 คน 14 ทักษะ ได้แก่
 - การแปรรูปอาหารและขนม เช่น การทำขนมปั้นสิบ ครองแครง ข้าวเกรียบ การแปรรูปผลไม้ การทำแป้งกล้วย
 - การเลี้ยงสัตว์เศรษฐกิจ ได้แก่ การเลี้ยงกบพื้นบ้าน ปลาตุ๊ก ไก่พันธุ์ ไก่ไข่ ไก่พื้นเมือง หอยเชอร์รี่ทอง
 - การเพาะปลูกและทำเกษตรกรรม การปลูกผักสวนครัว การทำ โรงเรือนเพาะเห็ด การเตรียมดิน และการปลูกพืชด้วยระบบน้ำหยด
 - งานจักสานและหัตถกรรม การสานตะกร้าเส้นพลาสติก การทอผ้าชนิดอีสาน การทำผลิตภัณฑ์จากใบตองหรือหญ้าแฝก

ชุมชน

- วิทยากรชุมชนได้รับการพัฒนาศักยภาพ 20 คน พร้อมให้บริการเป็น แหล่งศึกษาดูงานระดับจังหวัด

องค์ความรู้

- หลักสูตรมาตรฐาน 6 หลักสูตร และหลักสูตรอาชีพ 16 หลักสูตร

ผลิตภัณฑ์:

น้ำพริกเห็ด เห็ดอบกรอบ ผักกาดดองหวาน ชาสมุนไพร ขนมปั้นสิบ ครองแครงกรอบ ข้าวเกรียบ ผลไม้แปรรูป แป้งกล้วย กบ ปลาตุ๊ก ไก่ไข่ ไก่พื้นเมือง หอยเชอร์รี่ทอง ผักสวนครัว เห็ดฟาง เห็ดนางฟ้า สบู่ยี่เป็งงาน งานจักสานเส้นพลาสติก ผ้าทอ พรมเช็ดเท้า

ช่องทางการจัดจำหน่าย:

- ในชุมชน
- ออนไลน์ Facebook วิสาหกิจชุมชนแปรรูปเกษตรอินทรีย์ บ้านวังหินชา

ทุนส่งเสริมโอกาสการเรียนรู้ที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน (โครงการต่อยอด)

กรุงเทพมหานคร

- ศูนย์ประสานงานอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.) เขตลาดพร้าว องค์การสาธารณประโยชน์ โครงการส่งเสริมพัฒนาทักษะอาชีพและนวัตกรรมแก่กลุ่มคนเปราะบางในชุมชน

กาญจนบุรี

- กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเพื่อการพัฒนาผลผลิตตำบลไผ่ โครงการพัฒนาส่งเสริมต่อยอดการเรียนรู้สู่การเป็นผู้ประกอบการชุมชน บนฐานวิถีภูมิปัญญาเกษตรเชิงห่วงใยในธรรมชาติ

กาฬสินธุ์

- วิสาหกิจชุมชนผู้ส่งเสริมการเลี้ยงไก่พื้นเมืองและไส้เดือนจังหวัดกาฬสินธุ์ โครงการยกระดับสายพานอาชีพการเลี้ยงไก่พื้นเมือง เพื่อสร้างเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ไทกาฬสินธุ์

เชียงใหม่

- วิสาหกิจชุมชนเกษตรทฤษฎีใหม่ตำบลมะตะคะ โครงการจัดการเรียนรู้การเลี้ยงผึ้งโพรงป่าธรรมชาติ และขยายกลุ่มงานเลี้ยงผึ้งโพรงแปลงใหญ่ อำเภอแม่ลาว
- วิสาหกิจชุมชนกลุ่มปลูกกล้วยบ้านสามัคคีเก่า โครงการการพัฒนาและยกระดับคุณภาพสินค้าการเกษตรและพืชสมุนไพรบ้านสันโป่ง
- ศูนย์เรียนรู้เชิงวิชาชีพบ้านครู (บ้านครูอ้อ ครูเขียว) โครงการนวัตกรรมสิ่งทอที่ยั่งยืนและการพัฒนาชุมชน

เชียงใหม่

- วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ โครงการการสร้างอาชีพจากการพัฒนาผลิตภัณฑ์บนฐานทรัพยากรชุมชน กลุ่มผู้บำบัดยาเสพติด ต.ม่อนปิ่น
- วิสาหกิจชุมชนพัฒนาและยกระดับสินค้าการเกษตรและพืชสมุนไพรบ้านสันโป่ง โครงการพัฒนาและยกระดับกระบวนการเรียนรู้และขยายงานอาชีพ การแปรรูปสมุนไพรบ้านสันโป่ง
- วิสาหกิจกลุ่มส่งเสริมอาชีพและกระจายสินค้าบ้านต้นเปา โครงการพัฒนาและต่อยอดภูมิปัญญากระดาษสาชิ้นบาง สู่การท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านต้นเปาอย่างยั่งยืน
- วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผู้ปลูกไม้ผลบ้านแม่หยอด โครงการพัฒนาทักษะอาชีพยกระดับและต่อยอดผลผลิตชุมชน องค์ความรู้ และภูมิปัญญาปากะญอ บ้านแม่หยอด จ.เชียงใหม่
- กลุ่มวิสาหกิจชุมชนผ้าทอย้อมสีธรรมชาติ เชซูใหม่ Che Su Mo โครงการยกระดับศักยภาพผู้ประกอบการเป็นผู้ประกอบการชุมชน บนฐานองค์ความรู้ปากะญอ เช ซู ใหม่ (Che Su Mo)

นครพนม

- คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยนครพนม โครงการการพัฒนาทักษะ สร้างอาชีพแก่เยาวชนสถานพินิจฯ นครพนม เพื่อการเป็นผู้ประกอบการ

นครราชสีมา

- มูลนิธิเพื่อพัฒนาคนพิการ โครงการยกระดับเครือข่ายกลุ่มคนพิการผลิตปุ๋ยของเครือข่ายมูลนิธิ เพื่อพัฒนาคนพิการ จังหวัดนครราชสีมา

นครศรีธรรมราช

- สำนักวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ โครงการเรียนรู้วิถีชีวิตชาวเล ยกระดับอาชีพประมงชายฝั่ง บ้านท้องโกาง อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช
- สภาองค์กรชุมชน เทศบาลตำบลสวนหิน โครงการวิถีชุมชนคนช่างกลอง สร้างการเรียนรู้สู่การพัฒนาชีวิต ปี 2

นครสวรรค์

- วิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์บางปะมุง โครงการสมุนไพรไทย อาชีพทางรอด

นราธิวาส

- เครือข่ายสภาองค์กรชุมชนการส่งเสริมเศรษฐกิจและทุนชุมชนผลิตขนมปัง โครงการการสร้างสายพานอาชีพระดับครัวเรือนสู่เศรษฐกิจและทุนชุมชนที่ยั่งยืน
- มหาวิทยาลัยฟาฏอนี โครงการส่งเสริมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานเพื่อพัฒนาทักษะ การเป็นผู้ประกอบการขนาดย่อมสำหรับแรงงานนอกระบบ

ปัตตานี

- เทศบาลตำบลพ้อมิ่ง โครงการยกระดับคุณภาพชีวิตเยาวชนและแรงงานนอกระบบตำบลพ้อมิ่ง เพื่อสร้างอาชีพที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน
- ชมรมผู้ปกครองบุคคลออทิสติกจังหวัดปัตตานี โครงการสายใยสัมพันธ์สู่ผู้ประกอบการของครอบครัวผู้เปราะบางจังหวัดปัตตานี

แพร่

- สหกรณ์เครดิตยูเนียนสร้อยหล้า จำกัด โครงการการพัฒนาบุคลากรจัดการกลุ่มอาชีพของผู้ร่วมเรียนรู้ ให้เป็นผู้ประกอบการขนาดย่อมบนฐานวัฒนธรรมชุมชน

ภูเก็ต

- สมาคมความมั่นคงด้านอาหารอันดามัน โครงการสร้างอาชีพให้เครือข่ายแรงงานและเยาวชนนอกระบบชุมชนชายฝั่ง จังหวัดภูเก็ต พังงา

มหาสารคาม

- สมาคมอภัยแห่งเบ่งแวงคนมหาสารคาม โครงการยกระดับและขยายนักจัดการเมล็ดพันธุ์ชุมชน เพื่อสร้างเศรษฐกิจของกลุ่มผู้ด้อยโอกาสในภาคเกษตร

แม่ฮ่องสอน

- เครือข่ายการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดแม่ฮ่องสอน โครงการต่อยอดการเรียนรู้สู่การท่องเที่ยวอย่างรับผิดชอบเครือข่าย CBT แม่ฮ่องสอน

ร้อยเอ็ด

- วิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์ชุมชนบ้านศรีโพธิ์ทอง ม.1 ต.โพธิ์ทอง โครงการยกระดับทักษะการผลิตและการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ชุมชนแบบครบวงจร

ลำพูน

- วิสาหกิจชุมชนสุขศิริ โครงการต่อยอดต้นกล้าเพื่อพัฒนาชุมชน และขยายผลการเรียนรู้สู่พื้นที่ “บวร”
- วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าทอเกาะเหวียงคอยยาว โครงการการพัฒนาและยกระดับคุณภาพผ้าทอและการสร้างแหล่งเรียนรู้ ตลาดชุมชน ที่ใช้ชุมชนเป็นฐานให้มีความเข้มแข็ง

ศรีสะเกษ

- วิสาหกิจชุมชนเลี้ยงผึ้งโพรงแท้ 100% ตราพญาภูปรี โครงการยกระดับการเลี้ยงผึ้งโพรงสู่ศูนย์เรียนรู้ชุมชน

สกลนคร

- ชมรมผู้ปกครองบุคคลออทิสติกจังหวัดสกลนคร โครงการสัมมนาชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสามารถพึ่งพาตนเอง ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน

สงขลา

- วิสาหกิจชุมชนสมุนไพรคุณธรรมวัดคูเต่า โครงการส่งเสริมความเข้มแข็งนวัตกรชาวบ้าน อำเภอบางกล่ำ จังหวัดสงขลา

สตูล

- สภาองค์กรชุมชนตำบลละงู โครงการพัฒนาศักยภาพการประกอบอาชีพบนฐานการเรียนรู้ ให้แก่กลุ่มที่ได้รับการสนับสนุนที่อยู่อาศัย (บ้านพอเพียง)

สุรินทร์

- คณะเทคโนโลยีการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสุรินทร์ โครงการยกระดับทักษะผู้ประกอบการด้วยนวัตกรรมสมัยใหม่ สู่แหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิต ชุมชนสำโรงทาบ จังหวัดสุรินทร์
- คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ โครงการต่อยอดการเรียนรู้เพื่อเศรษฐกิจท้องถิ่น และทักษะอาชีพทางเลือก คนในนารายณ์ จังหวัดสุรินทร์
- กลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่บ้านตาเพชร โครงการสร้างสุขชุมชนด้วยสมุนไพรไทย
- มูลนิธิขวัญชุมชน โครงการยกระดับการเรียนรู้เยาวชนและแรงงานนอกระบบในสายพานการผลิตผ้าไหม โดยฐานครอบครัวและชุมชนสุรินทร์

หนองบัวลำภู

- วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตปุ๋ยและแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร บ้านทรายทอง โครงการเสริมศักยภาพชุมชน เดิมพลังคน เดิมพลังเรียนรู้

อุบลราชธานี

- องค์กรผู้เข้าตำบลสำโรง โครงการส่งเสริมและพัฒนาทักษะการแปรรูปอาหารสู่การบริหารจัดการกลุ่มอาชีพ ในเขตพื้นที่ตำบลสำโรง

ศูนย์ประสานงานอาสาสมัคร พัฒนาสังคมและความมั่นคง ของมนุษย์ (อพม.) เขตลาดพร้าว องค์กรสาธารณประโยชน์ จังหวัดกรุงเทพมหานคร

โครงการส่งเสริมพัฒนาทักษะอาชีพ
และนวัตกรรมแก่กลุ่มคนเปราะบางในชุมชน

ลักษณะองค์กร องค์กรไม่แสวงหาผลกำไร
ประเภทโครงการ โครงการต่อยอด
ประเภทอาชีพ อื่น ๆ

กรุงเทพมหานคร

พื้นที่ดำเนินการ

- แขวงจระเข้บัว และแขวงลาดพร้าว เขตลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร

ฐานทุนชุมชน

- ทุนทางสังคม: ภาควิชาเครือข่ายทั้งในและนอกชุมชน
- ทุนความรู้ภูมิปัญญา: การทำกระเป๋าสาน

กระบวนการเรียนรู้

- การวิเคราะห์ผู้ร่วมเรียนรู้ ทั้งความต้องการ และทักษะที่แตกต่างกัน เพื่อออกแบบกระบวนการเรียนรู้ให้สอดคล้องหลายระดับ พร้อมทั้งให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคล
- ส่งเสริมการออมและใช้จ่ายอย่างเหมาะสม โดยภาควิชาเครือข่ายการออมแห่งชาติ (กอช.)
- ยกระดับผู้ร่วมเรียนรู้เดิมสู่การเป็นผู้ประกอบการ ฝึกคำนวณต้นทุนการผลิต การกำหนดราคา และการหาแหล่งจำหน่าย
- การเสริมทักษะอาชีพ สำหรับผู้ร่วมเรียนรู้เดิมที่ยังขาดความชำนาญ และต้องการ Reskill พร้อมหนุนเสริมทักษะ Upskill ให้สามารถประกอบอาชีพได้ เช่น การทำน้ำซัง การทำ Boxset อาหารว่าง
- การสร้างแรงบันดาลใจให้เกิดความชำนาญ เชื่อมมั่นในทักษะอาชีพ และเปิดโอกาสให้กล้าแสดงออกในการออกแบบเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์
- การสร้างพลังกลุ่มและระบบนิเวศการเรียนรู้ ส่งเสริมให้ผู้ร่วมเรียนรู้ได้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และแสดงออกทางความคิดด้วยการทำกิจกรรมร่วมกัน

ที่มาและความสำคัญ

ศูนย์ประสานงานอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.) เขตลาดพร้าว องค์กรสาธารณประโยชน์ ทำโครงการส่งเสริมการเรียนรู้ เพื่อสร้างอาชีพแก่กลุ่มคนเปราะบางในชุมชนเขตลาดพร้าว ปี 2565 ทำให้ผู้ร่วมเรียนรู้มีรายได้เพิ่มขึ้นเฉลี่ย 1,000 – 3,000 บาทต่อเดือน เกิดการรวมกลุ่มอาสาสมัครจากหลายองค์กรเพื่อหนุนเสริมการทำงาน ส่งเสริมโอกาสทางการศึกษาแก่กลุ่มคนเปราะบางในชุมชน ปี 2567 ศูนย์ประสานงานอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.) เขตลาดพร้าว องค์กรสาธารณประโยชน์ จึงต่อยอดการทำโครงการ ส่งเสริมพัฒนาทักษะอาชีพและนวัตกรรมแก่กลุ่มคนเปราะบางในชุมชน เพื่อเสริมสร้างทักษะใหม่ให้กับคนในชุมชน ส่งเสริมการสร้างรายได้ของกลุ่มคนเปราะบาง เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจและคุณภาพชีวิตของชุมชน ในระยะยาว สร้างเครือข่ายระหว่างผู้ร่วมเรียนรู้ ผู้เชี่ยวชาญ หน่วยงานภาครัฐ และภาควิชาเครือข่ายในท้องถิ่น เพื่อเพิ่มโอกาสในการเรียนรู้และพัฒนาทักษะอาชีพจากผู้มีประสบการณ์

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 72 คน

- ผู้สูงอายุ 23 คน
- ผู้ว่างงาน 19 คน
- ผู้เร่ร่อน 1 คน
- ผู้ด้อยโอกาส/ผู้ดูแลคนพิการ 18 คน
- ผู้พิการ 10 คน
- เยาวชนนอกระบบการศึกษา 1 คน

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- เกิดความร่วมมือกับภาคีเครือข่าย ดังนี้
 - หน่วยงานท้องถิ่นและศูนย์ฝึกอาชีพกรุงเทพมหานคร ในการขับเคลื่อนอาชีพแก่กลุ่มคนเปราะบาง
 - ศูนย์พัฒนาอาชีพบ้านเกร็ดตระการ ส่งเสริมด้านวิชาการ และอาชีพในชุมชน
 - ตลาดหัวมุม ส่งเสริมการจำหน่ายสินค้าในตลาดคนเดิน
 - สถาบันการศึกษา หน่วยงานราชการ และภาคีเครือข่ายเอกชน เอื้อเฟื้อสถานที่และอุปกรณ์จัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมขายสินค้าในพื้นที่ เช่น ตลาดประชารัฐ ตลาดนัดชุมชน ตลาดถนนคนเดิน ตลาดออนไลน์
- เปิดโอกาสให้คนทุกช่วงวัยสามารถเข้าถึงการเรียนรู้ ด้วยการจัดกิจกรรม Workshop ในงานต่าง ๆ ที่หน่วยงานจัดขึ้น

ผู้ร่วมเรียนรู้

- สามารถพัฒนาผลิตภัณฑ์ และได้รับการหนุนเสริมเทคโนโลยีการจำหน่ายผ่านช่องทางการตลาดออนไลน์ ยกย่องเป็นผู้ประกอบการ 10 คน
- สามารถสร้างแบรนด์สินค้าให้เป็นที่รู้จักของตลาด
- เกิดการรวม “กลุ่มอาชีพ” เพื่อร่วมกันผลิต ขาย และแบ่งปันทรัพยากร ส่งผลให้สามารถต่อรองทางการตลาดได้ดีขึ้น และเกิดความเข้มแข็งในเศรษฐกิจฐานรากของชุมชน
- สามารถถ่ายทอดสื่อการเรียนรู้สู่ระดับชุมชนได้
- นำความรู้ไปประกอบอาชีพเพื่อสร้างรายได้เสริม เช่น การทำน้ำขิง การทำ Boxset อาหารว่าง

ชุมชน

- เกิดพื้นที่การเรียนรู้ที่เปิดให้บุคคลทั่วไปเข้ามาเรียนรู้ เช่น ศูนย์เรียนรู้ชุมชน
- เกิดการรวมกลุ่มแม่บ้านในชุมชน สร้างรายได้กลับสู่ชุมชน
- เกิดแกนนำชุมชนที่สามารถถ่ายทอดและสร้างแรงบันดาลใจให้แก่ผู้อื่นได้

องค์ความรู้

- หลักสูตรเชิงปฏิบัติการที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาด เน้นการลงมือปฏิบัติจริง เช่น ทักษะการทำผลิตภัณฑ์จากวัสดุเหลือใช้ งานฝีมือ เป็นต้น

ผลิตภัณฑ์:

กระเป๋ากลองสานจากเส้นพลาสติก น้ำขิง Boxset อาหารว่าง

ช่องทางการจัดจำหน่าย:

- ในชุมชน
- ออนไลน์ Facebook, Shopee

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเพื่อการพัฒนา ผลผลิตตำบลไล่โว่ จังหวัดกาญจนบุรี

โครงการพัฒนาส่งเสริมต่อยอดการเรียนรู้สู่การเป็น
ผู้ประกอบการชุมชนบนฐานวิถีภูมิปัญญากะเหรี่ยง
ทุ่งใหญ่นเรศวร

ลักษณะองค์กร	องค์กรชุมชน
ประเภทโครงการ	โครงการต่อยอด
ประเภทอาชีพ	การแปรรูป

พื้นที่ดำเนินการ

- ชุมชนสนพ่อง ชุมชนกองม่องทะ และชุมชนทิลป่า ตำบลไล่โว่ อำเภอสว่างวีรกรรม จังหวัดกาญจนบุรี

ฐานทุนชุมชน

- ทุนทรัพยากรธรรมชาติ: มีความมั่นคงทางอาหารจากผลผลิตชุมชนที่หลากหลาย
- ทุนทางสังคม: แคนนำชุมชนทำงานขับเคลื่อนอยู่ในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง คนทำงานส่วนใหญ่เป็นคนรุ่นใหม่ที่เข้าใจชุมชน และมีภาคีเครือข่ายทั้งในและนอกพื้นที่ รวมถึงระดับนานาชาติ
- ทุนความรู้ภูมิปัญญา: ปราชญ์ชุมชนที่เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เช่น อาหาร การแปรรูปผลผลิตตามฤดูกาล

กระบวนการเรียนรู้

- สร้างความเข้าใจระหว่างคณะทำงานและผู้ร่วมเรียนรู้ วิเคราะห์สถานการณ์ บริบทพื้นที่ ปัญหา และความต้องการของผู้ร่วมเรียนรู้ เพื่อออกแบบกระบวนการเรียนรู้ที่สอดคล้องและเหมาะสม
- การติดตามและเสริมสร้างพลังการเรียนรู้ร่วม นำไปสู่การยกระดับการเป็นผู้ประกอบการขนาดย่อม เช่น การคิดต้นทุนกำไร รายรับ รายจ่าย และแนวทางการจำหน่ายผลิตภัณฑ์
- การผนวกองค์ความรู้ใหม่กับภูมิปัญญาเดิม สำหรับการแปรรูปผลิตภัณฑ์ เพื่อตอบโจทย์ตลาด
- การนำผลผลิตชุมชนผนวกเข้ากับกิจกรรมใหญ่ของชุมชนหรือตำบล เช่น ร่วมกันทำบุญและอาหารพื้นถิ่นในงานถวายมงคล เพื่อให้เกิดการสื่อสารในชุมชน
- การศึกษาดูงานนอกสถานที่เพื่อเสริมความรู้การเป็นผู้ประกอบการ เช่น การดูงานตลาดค้อยาว ตลาดเชงูใหม่ ฯลฯ
- การแปรรูปผลผลิตตามฤดูกาล เช่น น้ำพริกปลารมควัน ยำบุก ลาบบุก ผัดเผ็ดบุก คงสภาพสับปะรดและทุเรียน เพื่อนำไปกวนเป็นทอฟฟี่ และแยม

ที่มาและความสำคัญ

ชุมชนตำบลไล่โว่ อำเภอสว่างวีรกรรม จังหวัดกาญจนบุรี ตั้งอยู่ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งใหญ่นเรศวรฝั่งตะวันตก ที่องค์การยูเนสโก (UNESCO) ประกาศให้เป็น “มรดกโลกทางธรรมชาติ” และมติคณะรัฐมนตรี วันที่ 3 สิงหาคม พ.ศ. 2553 ประกาศให้เป็น “พื้นที่วัฒนธรรมพิเศษ” เนื่องจากประชากรส่วนใหญ่ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เป็นชาติพันธุ์กะเหรี่ยง ซึ่งลงหลักปักฐานอยู่ในพื้นที่ที่เป็นป่าอนุรักษ์ มีวิถีชีวิต ประเพณีวัฒนธรรม ที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว แม้จะเป็นพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์ระดับโลก แต่ด้วยความพิเศษของพื้นที่ดังกล่าวกลับเป็นเงื่อนไขและข้อจำกัดในการพัฒนา กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเพื่อการพัฒนาผลผลิตตำบลไล่โว่ จังหวัดกาญจนบุรี จึงต่อยอดโครงการพัฒนาส่งเสริมต่อยอดการเรียนรู้สู่การเป็นผู้ประกอบการชุมชนบนฐานวิถีภูมิปัญญากะเหรี่ยงทุ่งใหญ่นเรศวร เพื่อเชื่อมโยงกับแผนนโยบาย 3 ระดับ ได้แก่ ระดับชุมชน ส่งเสริมให้เกิดอาชีพทางเลือกที่เหมาะสมกับบริบทและฐานทุนชุมชน เพื่อการอยู่ร่วมกันของคนกับสัตว์ป่า ระดับท้องถิ่น เน้นให้เกิดการมีอาชีพและการจัดตั้งองค์กรหรือวิสาหกิจชุมชน ระดับประเทศ ผลักดันให้เกิดสิทธิเท่าเทียมในการเข้าถึงทรัพยากรชุมชนบนบริบทการบริหารจัดการทรัพยากรร่วมกับเจ้าหน้าที่ โดยเน้นความยั่งยืน ตามมติคณะรัฐมนตรี วันที่ 3 สิงหาคม 2553 ว่าด้วยการฟื้นฟูวิถีชีวิตชาวกะเหรี่ยงและชาวละ

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 73 คน

- เกษตรกร 62 คน
- ผู้สูงอายุ 8 คน
- เยาวชนนอกระบบการศึกษา 3 คน

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- เกิดแผนการทำงานสำหรับการเป็นผู้ประกอบการขนาดย่อม ได้แก่
 1. แผนการทำแบรนด์ Chong Chi ผ่องฉี เพื่อเป็นศูนย์รวมในการทำ Hub สินค้า
 2. แผนการทำตลาดชุมชนสนเือง (โผล่ง สะนีฟ่ง เพี้ย)
 3. แผนการทำตลาดชุมชนกองม่งทะเล
 4. แผนการทำตลาดชุมชนจะแก
 5. แผนการพัฒนาผลิตภัณฑ์บุกในชุมชนที่ไล่ป่า (พื้นที่กลางในการแปรรูปรวมในกลุ่ม)
- เกิดการทำงานร่วมกับ สกร. เช่น การเรียนรู้ร่วมในกิจกรรมพัฒนาทักษะอาชีพ และการออกแบบงานร่วมกับผู้เรียนของ สกร.
- เกิดการเชื่อมโยงเครือข่าย เช่น เครือข่ายสตรี เครือข่ายชนเผ่าพื้นเมือง เครือข่ายชนเผ่ากะเหรี่ยง ฯลฯ รวมถึงเกิดภาคีเครือข่ายระหว่างภูมิภาค ภายใต้แนวคิดการทำงานร่วมกันในระดับประเทศ
- เกิดภาคีเครือข่ายภาครัฐและภาคเอกชนเข้ามาทำงานร่วมกัน
- เกิดการพัฒนางานร่วมกันในระดับตำบล
- เห็นโอกาสการพัฒนาพื้นที่ภายใต้ทรัพยากรที่มีอยู่

ผู้ร่วมเรียนรู้

- สามารถแปรรูปผลผลิตต่าง ๆ ตามฤดูกาล และคิดต่อยอดการพัฒนาผลผลิตด้วยตนเอง
- สามารถเพิ่มมูลค่าและคุณค่าของผลผลิตได้ด้วยตนเอง
- เกิดกลุ่มผู้ประกอบการขนาดย่อมทั้ง 3 ชุมชน และเกิดกลุ่มแปรรูปผลผลิตตามฤดูกาลและแผนการทำงานล่วงหน้า 3 เดือน
- เกิดความรู้สึกร่วมเป็นเจ้าของงานร่วมกัน มีการแบ่งบทบาทหน้าที่กันอย่างชัดเจน
- เปลี่ยนจาก “ผู้ถูกพัฒนา” เป็น “ผู้ขับเคลื่อนการทำงานและออกแบบการเรียนรู้” ด้วยตนเอง

ชุมชน

- การขับเคลื่อนงานของแต่ละชุมชนมีการเชื่อมและร้อยเรียงกัน เพื่อให้เกิดผลรูปธรรม
- เกิดปฏิสัมพันธ์และพื้นที่กลางในการเรียนรู้ร่วมกันทั้ง 3 ชุมชน
- เกิดโครงสร้างกลุ่มของทั้ง 3 ชุมชน ประกอบด้วย ประธาน รองประธาน บัญชี ทีมงาน และกรรมการกลุ่ม
- เกิดพื้นที่รับซื้อผลผลิตของชุมชน
- ส่งเสริมให้หมู่บ้านอื่นฝากขายสินค้าของตนเองในตลาดชุมชน

องค์ความรู้

- เครื่องมือรีดเส้นบุก

ผลิตภัณฑ์:

บุกเส้น บุกก้อน และลูกเต๋า สารกาแฟ น้ำพริกปลารมควัน น้ำพริกเห็ด น้ำพริกตามฤดูกาล ผงโรยข้าวจากใบเหลียงปรุงรส ทุเรียนกวน สับปะรดกวน

ช่องทางการจัดจำหน่าย:

- ในชุมชน เช่น ตลาดชุมชน และร้านค้าชุมชน
- ออนไลน์ Facebook

วิสาหกิจชุมชนผู้ส่งเสริม การเลี้ยงไก่พื้นเมืองและไข่เดือน จังหวัดกาฬสินธุ์

โครงการยกระดับสายพานอาชีพการเลี้ยงไก่พื้นเมือง
เพื่อสร้างเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ไทยกาฬสินธุ์

ลักษณะองค์กร	องค์กรชุมชน
ประเภทโครงการ	โครงการต่อยอด
ประเภทอาชีพ	เกษตรกรรม

ภาพสั้น

พื้นที่ดำเนินการ

- ตำบลโนนน้ำเกลี้ยง อำเภอสหัสขันธ์ ตำบลภูดิน อำเภอเมืองกาฬสินธุ์
ตำบลสำราญ อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

ฐานทุนชุมชน

- ทุนทรัพยากรธรรมชาติ: อยู่ใกล้ภูเขาและแหล่งน้ำธรรมชาติ มีความหลากหลายทางชีวภาพและระบบนิเวศ สามารถพัฒนาเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์
- ทุนวัฒนธรรม: ลายผ้าทอถิ่นที่เป็นเอกลักษณ์ ประเพณีท้องถิ่น เช่น งานบุญบั้งไฟ ประเพณีสงกรานต์
- ทุนความรู้ภูมิปัญญา: การทอผ้า การเลี้ยงไก่ แหล่งอบรมและศึกษาดูงานการเลี้ยงสัตว์ปีก
- ทุนทรัพยากรบุคคล: เครือข่ายวิสาหกิจที่รองรับด้านการตลาด ผู้นำชุมชน มีบทบาทในการวางแผนขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชน และคนรุ่นใหม่ มีบทบาทในการร่วมกิจกรรมชุมชน

กระบวนการเรียนรู้

- ถอดบทเรียน และชุดประสบการณ์การทำโครงการปี 2565 และเตรียมความพร้อมคณะทำงาน ออกแบบแผนงานและกระบวนการจัดการเรียนรู้ ค้นหาและเข้าถึงผู้ร่วมเรียนรู้แบบเจาะลึก
- วิเคราะห์ศักยภาพโดยใช้แบบฟอร์มประเมินตนเองและกลุ่ม ทั้งกลุ่มเดิมและกลุ่มใหม่
- กิจกรรมต่อยอดกระบวนการเรียนรู้ฐานอาชีพสำหรับกลุ่มต้นน้ำ (ผลิตภัณฑ์ อาหารปักษ์ และเครื่องจักสาน) กลุ่มกลางน้ำ (การเพาะเลี้ยงไก่ 3 ก.) และกลุ่มปลายน้ำ (ผลิตภัณฑ์แปรรูปจากไก่ไข่ และหัตถกรรม)
- การจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชนและเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน
- ฝึกอบรมทักษะวิทยากรพื้นฐาน และการนำเสนอเรื่องเล่าชุมชนเป็นฐาน
- ออกแบบหลักสูตรฐานอาชีพเพื่อการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม
- ศึกษาดูงานฐานเรียนรู้และทดลองเผยแพร่ผลงานจริง
- ฝึกวางแผนธุรกิจเบื้องต้น พร้อมให้คำปรึกษารายกลุ่ม
- ประชุมเชิงปฏิบัติการกับภาคีเครือข่ายภาครัฐ ภาคเอกชน สถาบันการศึกษา และผู้นำชุมชน เพื่อความยั่งยืนในกลุ่มอาชีพชุมชน
- กิจกรรมถอดบทเรียนและพิธีลงนามข้อตกลงพัฒนากลุ่มฐานอาชีพชุมชน ภายใต้ความร่วมมือ “แผนที่เขียนอีสาน”

ที่มาและความสำคัญ

พื้นที่จังหวัดกาฬสินธุ์มีศักยภาพด้านการเกษตรและวิถีพื้นบ้าน โดยเฉพาะการเลี้ยงไก่พื้นเมืองแบบผสมผสานกับเกษตรอินทรีย์และเศรษฐกิจพอเพียง โดยเฉพาะตำบลโนนน้ำเกลี้ยง อำเภอสหัสขันธ์ ที่มีทรัพยากรและองค์ความรู้ในการพัฒนาเป็น “ศูนย์กลางการเรียนรู้ด้านการเลี้ยงไก่พื้นเมือง” ผลจากการดำเนินงานที่ผ่านมาพบว่า มีผู้ร่วมเรียนรู้เดิมที่มีศักยภาพในการเลี้ยง การคัดเลือกพันธุ์ และต่อยอดเป็นผลิตภัณฑ์แปรรูป แต่ยังขาดระบบสนับสนุนที่เชื่อมโยงอย่างครบวงจร เช่น เครื่องมือและเทคโนโลยีที่เหมาะสม ระบบการตลาดที่ได้มาตรฐาน ตลอดจนกลไกในการถ่ายทอดความรู้ระหว่างคนรุ่นใหม่ในชุมชน วิสาหกิจชุมชนผู้ส่งเสริมการเลี้ยงไก่พื้นเมืองและไข่เดือนจังหวัดกาฬสินธุ์ จึงต่อยอดการทำงานในโครงการยกระดับสายพานอาชีพการเลี้ยงไก่พื้นเมืองเพื่อสร้างเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่ไทยกาฬสินธุ์ เพื่อยกระดับเป็นศูนย์กลางการถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตไก่พื้นเมืองและการตลาดเพื่อสร้างเศรษฐกิจชุมชนที่มั่นคง ให้เกษตรกรมีทักษะการคัดเลือก ปรับปรุง และขยายพันธุ์ไก่พื้นเมือง เพื่อจดลิขสิทธิ์เป็นเอกลักษณ์ประจำท้องถิ่น และสร้างเครือข่ายผู้เลี้ยงไก่พื้นเมือง

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 80 คน

- เกษตรกร 27 คน
- ผู้สูงอายุ 15 คน
- ผู้ว่างงาน 7 คน
- ผู้พิการ 2 คน
- ผู้พันโท 23 คน
- เยาวชนนอกระบบการศึกษา 6 คน

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- เกิดการจัดตั้งคณะทำงานร่วมกับเทศบาลตำบลโนนน้ำเกลี้ยง และกำหนดบทบาทหน้าที่ร่วมกัน
- ข้อมูลจากชุมชนถูกรวบรวมและนำเสนอต่อเทศบาลตำบลโนนน้ำเกลี้ยง ปศุสัตว์อำเภอเสถียรสันธิ์ ปศุสัตว์จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยมีการบรรจุไว้ในแผนพัฒนาท้องถิ่น และได้รับงบประมาณสนับสนุนกิจกรรมต่อเนื่อง
- เกิดการสร้างเครือข่ายเรียนรู้ข้ามชุมชน
- ขยายความร่วมมือกับเครือข่ายภายนอก ได้แก่ มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มหาวิทยาลัยขอนแก่น กลุ่มวิสาหกิจชุมชน ISAN-BEEF อำเภอเขาวัว ไร่ จังหวัดมหาสารคาม

ผู้ร่วมเรียนรู้

- มีรายได้จากการจำหน่ายลูกไก่และไข่ไก่พื้นเมืองเฉลี่ย 1,500–3,000 บาท ต่อเดือน
- ผู้ร่วมเรียนรู้เดิมจำนวน 20 คน ยกระดับเป็นผู้ประกอบการขนาดย่อม 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มแปรรูปไก่พื้นเมือง กลุ่มเพาะฟักลูกไก่ และกลุ่มจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น แต่ละกลุ่มมีระบบบริหารจัดการกลุ่ม วางแผนการผลิต และการจำหน่ายในระดับพื้นที่ ทำให้สามารถดำเนินกิจกรรมได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน
- มีการจัดทำแผนเชิงกลยุทธ์เพื่อการพัฒนาอาชีพ 5 แผน ได้แก่ แผนประกอบอาชีพ แผนการตลาด แผนการสร้างแบรนด์ (Branding) แผนใช้ทรัพยากรท้องถิ่น/ภูมิปัญญา และแผนขยายช่องทางจำหน่าย
- ผลิตภัณฑ์ชุมชน เช่น ไก่หมักสมุนไพร ไข่ไก่ปลอดสาร และของที่ระลึกจากลายผ้า ได้รับความสนใจจากผู้ซื้อในพื้นที่และงานแสดงสินค้า

ชุมชน

- เกิดการยกระดับผลิตภัณฑ์ที่ใช้วัตถุดิบท้องถิ่นที่นำไปสู่การตลาดเชิงสร้างสรรค์
- มีต้นแบบในการสร้างพื้นที่ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่ทุกคนสามารถเข้าถึงได้
- คนรุ่นใหม่หรือเยาวชนในพื้นที่สนใจเข้ามาเรียนรู้ชุมชน
- มีแนวโน้มจะพัฒนาเป็นแหล่งเรียนรู้ในอนาคต

องค์ความรู้

- ชุดความรู้การพัฒนาทักษะอาชีพที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน
- หลักสูตรการเลี้ยงไก่เพื่อการบริโภค และการเลี้ยงไก่เพื่อสันถนาการ (ไก่สวยงาม ไก่ประดับ)

ผลิตภัณฑ์:

ไก่/ไข่พื้นเมือง ไก่หมักสมุนไพร ไข่ไก่ปลอดสาร ไข่เค็มสมุนไพร ไข่ัวไก่/เหวมไก่ ขนมหึง สุ่มไก่ ยาเมล็ดฟ้าทะลายโจรชนิดละลายน้ำ ผงขมิ้นชัน

ช่องทางการจัดจำหน่าย:

- ในชุมชน
- งานแสดงสินค้า

วิสาหกิจชุมชนเกษตรทฤษฎีใหม่ ตำบลดงมะเดะ จังหวัดเชียงราย

โครงการการจัดการเรียนรู้การเลี้ยงผึ้งโพรงป่าธรรมชาติ
และขยายกลุ่มงานเลี้ยงผึ้งโพรงแปลงใหญ่ อำเภอแม่ลาว

ลักษณะองค์กร	องค์กรชุมชน
ประเภทโครงการ	โครงการต่อยอด
ประเภทอาชีพ	เกษตรกรรม

พื้นที่ดำเนินการ

- ตำบลดงมะเดะ และตำบลโป่งแพร่ อำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย

ฐานทุนชุมชน

- ทุนทรัพยากรธรรมชาติ: ป่าชุมชน สภาพแวดล้อมในชุมชน มีความเหมาะสมในการเลี้ยงผึ้งโพรง ตั้งอยู่ในพื้นที่ที่เข้าถึงง่ายและเหมาะสมสำหรับการขนส่งผลผลิต
- ทุนวัฒนธรรม: มีสังคมและวัฒนธรรมที่เหมาะสมกับการเลี้ยงผึ้งโพรง

กระบวนการเรียนรู้

- ประชุมเครือข่ายวางแผนการดำเนินงาน ลงพื้นที่ประสานงานกับหัวหน้าชุมชนเพื่อคัดเลือกผู้ร่วมเรียนรู้
- อบรมการเลี้ยงผึ้งโพรงป่าธรรมชาติ เช่น การรู้จักเพศและวรรณะของผึ้ง การสร้างสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเลี้ยงผึ้ง สร้างโพรงผึ้งไม้
- กิจกรรมสาธิตอาชีพในกระบวนการเลี้ยงผึ้งและสามารถเลือกอาชีพตามความรู้และความถนัด
- ลงพื้นที่ศึกษาดูงาน อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย
- ฝึกอบรมการแปรรูปน้ำผึ้ง น้ำผึ้งกระชายดำ คุณสมบัติของน้ำผึ้ง และส่วนประกอบสบู่ สรุปลำดับทางอาชีพในกระบวนการทำน้ำผึ้งกระชายดำ
- ฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการการสร้างตลาดออนไลน์ เพิ่มช่องทางการจำหน่ายสินค้า
- ติดตามและเสริมสร้างพลังการเรียนรู้ร่วมกันของผู้ร่วมเรียนรู้ ชุมชน และภาคีเครือข่าย
- เวทีชี้แจงปิดโครงการและรายงานผลการดำเนินงาน

ที่มาและความสำคัญ

ตำบลดงมะเดะ อำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย มีความอุดมสมบูรณ์ด้านทรัพยากรธรรมชาติ (ป่าแม่ลาวและสายน้ำแม่ลาว) ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม อาทิ ทำนา ทำไร่ (ข้าวโพด ยาสูบ สับปะรด) และปลูกผักผลไม้เมืองหนาว (ผักกาด ถั่วเขียว ถั่วลิสง ถั่วเขียว ถั่วลิสง) มีการใช้สารเคมีที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ มีภาระหนี้สินสูง และมีปัญหาความยากจน ปี 2566 วิสาหกิจชุมชนเกษตรทฤษฎีใหม่ดงมะเดะ ทำโครงการสร้างอาชีพจากการเลี้ยงผึ้งโพรงป่าธรรมชาติเพื่อสร้างสมดุลสิ่งแวดล้อมในกลุ่มแรงงานนอกระบบ ตำบลดงมะเดะ อำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย ทำให้ผู้ร่วมเรียนรู้สามารถสร้างอาชีพที่เหมาะสมกับตัวเอง เช่น การทำโพรงผึ้ง (โก้นผึ้ง) จากวัสดุที่มีอยู่ในครัวเรือน แต่ยังมีปัญหาเรื่องการจัดการและดูแลรักษาผึ้งโพรง เนื่องจากไม่เข้าใจกระบวนการและวิธีการที่ถูกต้อง ทำให้เกิดความเสียหายจากการสูญเสียผลผลิต และขาดการเชื่อมโยงกับตลาด ปี 2567 วิสาหกิจชุมชนเกษตรทฤษฎีใหม่ตำบลดงมะเดะ จึงต่อยอดการทำงานในโครงการการจัดการเรียนรู้การเลี้ยงผึ้งโพรงป่าธรรมชาติและขยายกลุ่มงานเลี้ยงผึ้งโพรง แปลงใหญ่ อำเภอแม่ลาว เพื่อส่งเสริมทักษะการจัดการผึ้งโพรงป่าธรรมชาติ การอนุรักษ์ป่าชุมชนและระบบนิเวศขยายพื้นที่การเลี้ยงผึ้งโพรงป่าธรรมชาติเป็นแปลงใหญ่ สร้างช่องทางการตลาดเพื่อส่งเสริมการจำหน่ายผลิตภัณฑ์แปรรูปทั้งออนไลน์และออฟไลน์ และยกระดับผู้ร่วมเรียนรู้ให้เป็นปราชญ์ชุมชนเรื่องการจัดการผึ้งโพรงป่าธรรมชาติ

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 70 คน

- เกษตรกร 20 คน
- ผู้สูงอายุ 25 คน
- ผู้ว่างงาน 25 คน

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- เกิดการทำงานร่วมกับภาคีเครือข่าย ดังนี้
 - สำนักงานปศุสัตว์อำเภอแม่ลาว ให้คำแนะนำและส่งเสริมให้หน่วยจัดการเรียนรู้เป็นศูนย์เรียนรู้เกี่ยวกับผึ้ง
 - สำนักงานเกษตรอำเภอแม่ลาว ให้การสนับสนุนและส่งเสริมการรวมกลุ่มการเลี้ยงผึ้งแปลงใหญ่ในอำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย
 - สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอแม่ลาว ให้การสนับสนุนแนะนำการสร้างผลิตภัณฑ์และส่งเสริมให้เป็นสินค้า OTOP
 - เทศบาลตำบลดงมะดะ สนับสนุนการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในพื้นที่ให้ความร่วมมือในการประชาสัมพันธ์กิจกรรมต่าง ๆ ที่หน่วยเรียนรู้จัดขึ้น
- สำนักงานจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด ส่งเสริมการปลูกป่าเพื่อสร้างแหล่งอาหารให้ผึ้งในอนาคต

ผู้ร่วมเรียนรู้

- มีแผนจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจเครือข่ายวิสาหกิจผึ้งแปลงใหญ่ร่วมกับภาครัฐ
- มีรายได้เสริมจากการเลี้ยงผึ้ง สามารถเก็บน้ำผึ้งได้ 6-10 ขวด (ขวดขนาด 700 มล.) ต่อโก้น (รัง) ราคาขายเริ่มต้นที่ขวดละ 200 บาท
- มีรายได้เสริมจากการสร้างโก้นผึ้ง (โพรงผึ้ง รังผึ้ง) โดยนำเศษไม้เหลือใช้ในบ้านมาทำโก้นผึ้งจำหน่ายในชุมชน ในราคาเริ่มต้น 500 บาทต่อโก้น (โก้นไม้)
- มีรายได้เสริมจากการแปรรูป เช่น ไขผึ้ง สบู่ผึ้ง น้ำผึ้งกระชายดำฟโรโมน โดยสบู่ผึ้งได้วางจำหน่ายที่ร้านกาแฟดอยมะค่า ราคาก้อนละ 55 บาท
- มีรายได้เสริมจากการปลูกสมุนไพร กระชาย ขมิ้น และการขายอุปกรณ์เกี่ยวกับผึ้ง
- ยกระดับจากผู้เรียนรู้เป็นปราชญ์ชุมชน
- ต่อยอดการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากน้ำผึ้ง เช่น การทำน้ำผึ้งมะขาม น้ำผึ้งขมิ้น และน้ำผึ้งมะนาว

ชุมชน

- ผู้นำชุมชนแต่ละหมู่บ้านในพื้นที่ตำบลดงมะดะ อำเภอแม่ลาว ให้ความร่วมมือในการขยายการเลี้ยงผึ้งโพรงป่าธรรมชาติสู่ป่าชุมชนของแต่ละหมู่บ้าน เพื่อเพิ่มรายได้จากการเลี้ยงผึ้ง และขยายพื้นที่ป่าชุมชน เพื่อเพิ่มพื้นที่ความสมบูรณ์ทางธรรมชาติ
- คนในชุมชนตระหนักถึงการใช้ประโยชน์จากป่าชุมชน
- เกิดการรวมกลุ่มในการจัดการผึ้งโพรงป่าในป่าชุมชน
- เกิดข้อตกลงในการแบ่งปันผลประโยชน์จากผลผลิตให้กับสมาชิกและชุมชนเพื่อใช้ในการพัฒนาชุมชนต่อไป

องค์ความรู้

- ชุดความรู้เรื่องการทำโก้นผึ้งจากวัสดุเหลือใช้ และการแปรรูปไขผึ้ง ทำสบู่ผึ้ง น้ำผึ้งกระชายดำ

ผลิตภัณฑ์:

โก้นผึ้ง น้ำผึ้ง สบู่ผึ้ง น้ำผึ้งกระชายดำ

ช่องทางการจัดจำหน่าย:

- ในชุมชน

วิสาหกิจชุมชนกลุ่มปลูกกล้วย บ้านสามัคคีเก่า จังหวัดเชียงราย

โครงการการเพาะเลี้ยงหนอนเยื่อไผ่สู่การท่องเที่ยว
ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

ลักษณะองค์กร องค์กรชุมชน
ประเภทโครงการ โครงการต่อยอด
ประเภทอาชีพ เกษตรกรรม

พื้นที่ดำเนินการ

- บ้านสามัคคีเก่า บ้านสามัคคีใหม่ และบ้านห้วยปูใหม่ ตำบลแม่ฟ้าหลวง อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย

ฐานทุนชุมชน

- ทุนทรัพยากรธรรมชาติ: พื้นที่เอื้อต่อการเพาะเลี้ยงหนอนไหม
- ทุนความรู้ภูมิปัญญา: การเพาะเลี้ยงและการเก็บหนอนไหม และการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติ

กระบวนการเรียนรู้

- เวทีขับเคลื่อนโครงการส่งเสริมโอกาสการเรียนรู้ที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน การวิเคราะห์บริบทชุมชน การออกแบบหลักสูตร/กิจกรรมการเรียนรู้ วิเคราะห์ศักยภาพและข้อจำกัดของผู้ร่วมเรียนรู้ ออกแบบการเรียนรู้ บนฐานทุนและศักยภาพของผู้ร่วมเรียนรู้
- กิจกรรมพัฒนาทักษะการเพาะเลี้ยงหนอนเยื่อไผ่และความรู้เฉพาะด้าน เช่น วงจรชีวิตหนอนเยื่อไผ่ การจัดการแปลงเพาะเลี้ยงอย่างถูกต้อง การทำระบบเพาะเลี้ยง การควบคุมแมลง และการแปรรูปผลิตภัณฑ์ เช่น การอบแห้ง การปรุงแต่งรสชาติ หรือบรรจุภัณฑ์
- กิจกรรมให้ความรู้ด้านการบริหารจัดการแปลงเพาะเลี้ยงหนอนเยื่อไผ่ ที่มีประสิทธิภาพ เช่น การบริหารจัดการแปลงเพาะเลี้ยง การวางแผนการผลิต การจัดเก็บข้อมูลผลผลิต และการวิเคราะห์ความคุ้มค่า
- กิจกรรมให้ความรู้ด้านการตลาดออนไลน์และการจัดการข้อมูลลูกค้า เช่น การขายผ่าน Facebook, TikTok, Shopee รวมถึงการใช้ Google Sheet เพื่อเก็บข้อมูลลูกค้าและวางแผนการผลิต-ส่งสินค้าอย่างเป็นระบบ เช่น เปิดเพจ “รถด่วนชวนอร่อย” ใช้ระบบจัดการออเดอร์ผ่าน Google Form และส่งสินค้าผ่านขนส่งเอกชนภายใน 1 วัน ทำให้มีลูกค้าทั่วประเทศ

ที่มาและความสำคัญ

ผลจากการวิเคราะห์ปัญหาในพื้นที่บ้านสามัคคีเก่า บ้านสามัคคีใหม่ และบ้านห้วยปูใหม่ ตำบลแม่ฟ้าหลวง อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย พบว่า คนในชุมชนมีปัญหารายได้ไม่เพียงพอต่อการดำเนินชีวิต อาชีพและรายได้ไม่ตอบโจทย์คนรุ่นใหม่ หลังจบการศึกษาชั้นพื้นฐานหลายคนจึงมุ่งหน้าสู่การเป็นแรงงานทักษะต่ำทั้งในและต่างประเทศ คนในชุมชนที่เหลืออยู่จึงเป็นกลุ่มผู้สูงอายุ แรงงานนอกระบบ ผู้ว่างงาน ผู้พิการ และกลุ่มเยาวชนที่จบการศึกษาชั้นพื้นฐานและยังว่างงานหรือรอเดินทางไปทำงานต่างถิ่น ประกอบกับต้นทุนการผลิตทางการเกษตรมีราคาสูงขึ้น ขาดการวางแผนเพื่อลดต้นทุนการผลิต ขาดแนวคิดในการยกระดับสินค้า เพื่อพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ของตนเอง วิสาหกิจชุมชนกลุ่มปลูกกล้วยบ้านสามัคคีเก่า จังหวัดเชียงราย จึงทำโครงการการเพาะเลี้ยงหนอนเยื่อไผ่สู่การท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งต่อยอดมาจากโครงการเพาะเลี้ยงหนอนเยื่อไผ่และการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากไหมไผ่บนพื้นที่สูง ปี 2565 เพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้ร่วมเรียนรู้สามารถสร้างการเรียนรู้ที่จะพัฒนาเป็นอาชีพบนฐานทุนและศักยภาพของชุมชน เกิดการรวมกลุ่มและสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ สร้างภาคีเครือข่ายการเรียนรู้ทั้งในและนอกพื้นที่ และมีรายได้จากการประกอบอาชีพบนฐานทุนและศักยภาพชุมชน

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 80 คน

- เกษตรกร 36 คน ● ผู้สูงอายุ 23 คน
- ผู้ว่างงาน 13 คน ● ผู้พิการ 4 คน
- เยาวชนนอกระบบการศึกษา 4 คน

- กิจกรรมการพัฒนาทักษะอาชีพบนฐานทุนและศักยภาพสู่การเป็นผู้ประกอบการ สำรวจทุนและศักยภาพในพื้นที่ ออกแบบผลิตภัณฑ์หรือบริการจากทุนที่มีในพื้นที่ จัดทำแผนธุรกิจในพื้นที่ การฝึกปฏิบัติอาชีพจริงในพื้นที่ การเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ เช่น คลิปวิดีโอ
- กิจกรรมเทศกาลวันสงกรานต์ต่ออาษา Workshop การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม เชื่อมโยงทักษะอาชีพกับภูมิปัญญา ถอดบทเรียนภูมิปัญญา จัดบูธแสดงผลภัณฑ์
- กิจกรรมสร้างภาคีเครือข่ายการเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกพื้นที่ โดยนำเสนอผ่านฐานการเรียนรู้ 5 ฐาน ฐานที่ 1 การค้นหาลักษณะของชุมชน ฐานที่ 2 การพัฒนาผลิตภัณฑ์ต้นแบบ ฐานที่ 3 การบริหารจัดการธุรกิจเบื้องต้น ฐานที่ 4 โซเชียลและการตลาด ฐานที่ 5 การนำเสนอผลิตภัณฑ์หรือสินค้า
- กิจกรรมถอดบทเรียนการพัฒนาผู้ร่วมเรียนรู้เพื่อสะท้อนผลการเรียนรู้

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- สามารถออกแบบและพัฒนาหลักสูตรการเรียนรู้และบูรณาการความรู้ที่เชื่อมโยงกับบริบทพื้นที่ เช่น การเลี้ยงหนอน การอนุรักษ์ผ้า และการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
- เกิดการเชื่อมโยงเครือข่ายสนับสนุนด้านความรู้ทางวิชาการระหว่างหน่วยงานภาครัฐ อบต. พัฒนาชุมชน เกษตรอำเภอ ส่งเสริมให้กลุ่มสามารถจัดทำข้อเสนอเพื่อขอรับทุนสนับสนุน และเชื่อมโยงกับตลาดท้องถิ่น ร้านค้าชุมชน หรืองานแสดงสินค้า

ผู้ร่วมเรียนรู้

- เกิดเพจเฟซบุ๊ก “รด่วนชวนอรรอย” สำหรับจำหน่ายผลิตภัณฑ์
- คราวเรือนมีรายได้เพิ่มขึ้นสามารถจัดการค่าใช้จ่ายพื้นฐานในชีวิตได้ดีขึ้น
- มีอาชีพมั่นคง ไม่ต้องอพยพไปทำงานต่างถิ่น
- มีความมั่นใจในตนเอง และเกิดทักษะใหม่ในการดำเนินชีวิต

ชุมชน

- เกิดการรวมกลุ่มและการเป็นผู้ประกอบการเพื่อจัดตั้งกลุ่มเกษตรกร/วิสาหกิจชุมชน เพื่อรวมตัวกันผลิตและจำหน่ายสินค้า
- ความสัมพันธ์ในครอบครัวและชุมชนดีขึ้น

องค์ความรู้

- เกิดคู่มือ 5 คู่มือ ได้แก่ 1. คู่มือการเพาะเลี้ยงหนอนเยื่อไผ่ 2. คู่มือการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากหนอนเยื่อไผ่ 3. คู่มือการตลาดและการสร้างแบรนด์ชุมชน 4. คู่มือการจัดการกลุ่มและการบริหารธุรกิจชุมชน 5. คู่มือการจัดการเรียนรู้ในชุมชน
- เกิดแหล่งเรียนรู้ชุมชน 4 แห่ง ได้แก่ 1. แหล่งเรียนรู้แปลงเพาะเลี้ยงหนอนเยื่อไผ่ 2. แหล่งเรียนรู้การแปรรูปหนอนเยื่อไผ่ 3. แหล่งเรียนรู้การพัฒนาผลิตภัณฑ์และภูมิปัญญาท้องถิ่น 4. แหล่งเรียนรู้เชิงวัฒนธรรม

ผลิตภัณฑ์:

หนอนเยื่อไผ่แช่แข็งแบบคัตพิเศษ หนอนเยื่อไผ่ทอดสมุนไพรสดดั้งเดิม หนอนเยื่อไผ่ทอดสมุนไพรท้องถิ่น ถ่านไบโอชาร์จากไม้ไผ่สุกปุ๋ยอินทรีย์

ช่องทางการจัดจำหน่าย:

- ในชุมชน
- ออนไลน์ Facebook รด่วนชวนอรรอย

ศูนย์เรียนรู้เชิงวิชาชีพบ้านครู (บ้านครูอัว ครูเขียว) จังหวัดเชียงราย

โครงการนวัตกรรมสิ่งทอที่ยั่งยืน และการพัฒนาชุมชน

ลักษณะองค์กร	กลุ่มชุมชน
ประเภทโครงการ	โครงการต่อยอด
ประเภทอาชีพ	หัตถกรรมและงานฝีมือ

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 107 คน

- เกษตรกร 42 คน
- ผู้สูงอายุ 41 คน
- ผู้ว่างงาน 16 คน
- ผู้พิการ 1 คน
- ผู้พันโท 3 คน
- ผู้ติดเชื้อ HIV หรือครอบครัวที่ได้รับผลกระทบ 4 คน

พื้นที่ดำเนินการ

- ตำบลศรี้ง อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย

ฐานทุนชุมชน

- ทุนทรัพยากรธรรมชาติ: ความหลากหลายของวัตถุดิบในชุมชน
- ทุนทางสังคม: การเชื่อมโยงภาคีเครือข่ายทั้งในและนอกพื้นที่
- ทุนความรู้ภูมิปัญญา: งานหยาบ งานทอ งานเย็บ งานปัก การปลูกหม่อน เลี้ยงไหม/ไหมอีรี่

กระบวนการเรียนรู้

- ทบทวนปัญหาและอุปสรรคของผู้ร่วมเรียนรู้และหน่วยจัดการเรียนรู้
- การต่อยอดด้วยนวัตกรรมฝ้าย ไหมอีรี่ หวายไผ่ มัง ไยถั่ว ขมิ้น จัดกลุ่มผู้ร่วมเรียนรู้ตามความต้องการและความถนัด หาจุดเชื่อมโยงการทำงาน ซึ่งแต่ละกลุ่มมีทั้งผู้ร่วมเรียนรู้เดิมและผู้ร่วมเรียนรู้ใหม่
- การสร้างผู้นำนวัตกรรมการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์และชิ้นงานด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่ พัฒนาผู้ร่วมเรียนรู้ให้คิดเป็นสู่การทำเป็นจากฐานของผู้ร่วมเรียนรู้เพื่อความยั่งยืนของชุมชน
- การออกแบบผลิตภัณฑ์งานหยาบ หวายผสมกก และไผ่ เป็นเก้าอี้ผ้าใบ เสื้อผ้า ชุดกาแฟ ชิงช้า กระเป๋าถัก
- เรียนรู้การขยายผลด้วยเทคนิคการร้อยตะกร้อของก้นวัดกรรม การทอผ้าไหมมัดหมี่และยกดอก
- การออกแบบการย้อมสีธรรมชาติสำหรับทอเป็นผืนผ้าและกระเป๋า การออกแบบงานชาติพันธุ์ม้ง จิ๋มมอ้ง งานปัก และตกแต่งเครื่องประดับ
- เรียนรู้การทำเบเกอรี่ น้ำพริกตาแดง ขนมปังไส้กวน ลิขสิทธิ์จากน้ำมันดักแด่ไหมอีรี่ ผงลาบไหมอีรี่
- จัดเวทีเสวนาภาคีเครือข่ายผู้ใช้ ผู้ซื้อ ผู้สนับสนุน เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้สู่ความยั่งยืน

ที่มาและความสำคัญ

อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย เป็นพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์สูง ทั้งไทลื้อ ขมุ เมอเข อั้ง ม้ง เย้า จึงมีต้นทุนทางวัฒนธรรมประเพณีที่สามารถใช้เป็นต้นทุนด้านอาชีพได้ โดยเฉพาะเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกาย ปี 2565 ศูนย์เรียนรู้เชิงวิชาชีพบ้านครู (บ้านครูอัว ครูเขียว) ทำโครงการเกษตรแปรรูปผลิตภัณฑ์ผสมผสาน (ฝ้าย ไหมอีรี่) ส่งผลให้เกิดการฟื้นฟูกลุ่มปลูกหม่อนเลี้ยงไหมบ้านเพื่อรองรับการทำเส้นใยมาตรฐานของการรับรองตราสัญลักษณ์กัญ มีการจัดตั้งกลุ่มแปรรูป สามารถผลิตเส้นไหมมาตรฐานขายได้ราคาสูงขึ้นจาก 1,200 บาท เป็น 1,700 บาท มีทักษะความรู้ด้านอาชีพการเกษตร การแปรรูปผลิตภัณฑ์ผสมผสาน (ฝ้ายไหมอีรี่ ไผ่ หวาย) และมีแผนงานประกอบอาชีพ รวมถึงพัฒนาตนเองให้เป็นผู้ประกอบการ ปี 2567 ศูนย์เรียนรู้เชิงวิชาชีพบ้านครู (บ้านครูอัว ครูเขียว) จึงทำโครงการนวัตกรรมสิ่งทอที่ยั่งยืนและการพัฒนาชุมชน เพื่อพัฒนาทักษะและองค์ความรู้ด้านการผลิตและแปรรูปผลิตภัณฑ์สิ่งทอจากเส้นใยธรรมชาติ สามารถออกแบบ พัฒนา ผลิตภัณฑ์สิ่งทอที่ยั่งยืนได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมกลุ่มผู้ประกอบการขนาดย่อมด้านการผลิตและแปรรูปผลิตภัณฑ์สิ่งทอจากเส้นใยธรรมชาติ เพื่อสร้างอาชีพและรายได้ที่ยั่งยืน ควบคู่ไปกับการสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงระหว่างการศึกษาในระบบและนอกระบบ โดยใช้การผลิตและแปรรูปผลิตภัณฑ์สิ่งทอจากเส้นใยธรรมชาติเป็นฐานการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของชุมชน

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- เกิดความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ศูนย์ความเป็นเลิศทางวิชาการด้านไหม คณะเกษตร และคณะอุตสาหกรรมเกษตร ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร ติดตามผลการเลี้ยงไหมออร์แกนิกตามมาตรฐาน KU Standard ส่งเสริมก้นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพิ่มการยอมรับของสังคมของเส้นใยฝ้าย
- เกิดระบบนิเวศการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงระหว่างการศึกษาในระบบและนอกระบบ โดยใช้การผลิตและแปรรูปผลิตภัณฑ์สิ่งทอจากเส้นใยธรรมชาติเป็นฐานการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของชุมชน

ผู้ร่วมเรียนรู้

- Upskill ทักษะที่มีอยู่เดิม สามารถออกแบบผลิตภัณฑ์ที่หลากหลายได้ เช่น
 - งานหวาย ได้แก่ ชุดโคมไฟผืนเสื่อและทรงโคมสูง ชุดโต๊ะกาแฟหวายแท้ ชุดโต๊ะกาแฟผืนเสื่อ ชุดโต๊ะกาแฟเก้าอี้ทรงเล็ก ชุดโซฟาคู่
 - ตะกร้าสานเส้นกก งานถัก ปัก ร้อย ด้วยเส้นใยไหมหม่อน ไหมออร์แกนิก และใยกล้วย ได้แก่ กระเป๋าถักด้วยเส้นใย ถุงใส่สบู่เป็นของชำร่วย
 - งานผ้าแปรรูป ได้แก่ ชุดแซกสั้น งานตกแต่งจิกมือ ผ้าไหมทอมือ กำไลข้อมือ ต่างหูเข้าชุด กระเป๋าถือสตรีด้วยผ้าไหมและออร์แกนิก งานถักใยกล้วย
- ผู้ร่วมเรียนรู้เดิมรวมกลุ่มเป็นผู้ประกอบการขนาดย่อม 45 คน
- ผู้ร่วมเรียนรู้ใหม่ นำความรู้ที่ได้ไปประกอบอาชีพ 36 คน
- กลุ่มหวาย สามารถผลิตชิ้นงานเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคได้ มีการผสมผสานกับพิธีกรรมทางศาสนา เช่น การทำเชิงเทียน ชันไม้ดอกไม้ธูปเทียน
- กลุ่มชาติพันธุ์ม้งนำเสนอโครงการตัดเย็บเสื้อผ้าต่อกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน (อยู่ระหว่างการประสานงาน)
- กลุ่มงานผ้าไหมออร์แกนิก ประสานกับกรมหม่อนไหมเฉลิมพระเกียรติ เชียงราย ในการวางแผนผลิตชิ้นงานเพื่อเข้าร่วมการประกวดผ้าผืนและผลิตภัณฑ์

ชุมชน

- เกิดแหล่งเรียนรู้ได้แก่ ศูนย์เรียนรู้เชิงวิชาชีพบ้านครู (บ้านครูอิว ครูเขียว) กลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์หวาย ไม้ กลุ่มปลูกหม่อนเลี้ยงไหมบ้านสันทรายมูล
- เกิดแกนนำชุมชน

องค์ความรู้

- แผนพัฒนาผู้ประกอบการขนาดย่อม 5 แผน ได้แก่ 1. แผนพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนในรูปแบบ BCG โมเดล 2. แผนพัฒนาผลิตภัณฑ์ Green Product สินค้าที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม 3. แผนพัฒนาอาชีพกลุ่มสตรีบ้านทุ่งน่าน้อย 4. แผนการสืบสานงานฝีมือสู่โรงเรียน 5. แผนพัฒนาการจัดการวัตถุดิบในการสานงานหวายด้วยโดมพลังงานแสงอาทิตย์ขนาดใหญ่ เพื่อเพิ่มพื้นที่ในการตากหวายคุณภาพ
- หลักสูตร 5 หลักสูตร ได้แก่ การออกแบบลายผ้าบนก้นนวัตกรรม การตัดเย็บงานผ้า การย้อมสีและการผสมสีธรรมชาติ การทำลิปสติกจากน้ำมันดักแด้ไหมออร์แกนิก การทำผงบาหม่อนออร์แกนิก

ผลิตภัณฑ์:

ผลิตภัณฑ์จากหวาย ไม้ หวายผสมกก ผ้าทอจากฝ้าย ไหมออร์แกนิก ใยกล้วย เบเกอรี่ ขนมปังไส้ถั่ววน น้ำพริกตาแดง ผงลาบไหมออร์แกนิก ลิปสติกจากน้ำมันดักแด้ไหมออร์แกนิก

ช่องทางการจัดจำหน่าย:

- ในชุมชน

วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่

โครงการสร้างอาชีพจากการพัฒนาผลิตภัณฑ์
บนฐานทรัพยากรชุมชนกลุ่มผู้บำบัดยาเสพติด
ตำบลม่อนปิ่น

ลักษณะองค์กร	สถาบันการศึกษา
ประเภทโครงการ	โครงการต่อยอด
ประเภทอาชีพ	การแปรรูป

เชียงใหม่

พื้นที่ดำเนินการ

- บ้านห้วยจะนู และบ้านห้วยหมากเหลี่ยม ตำบลม่อนปิ่น อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่

ฐานทุนชุมชน

- **ทุนทรัพยากรธรรมชาติ:** พื้นที่ติดชายแดนไทย-เมียนมา มีป่าไม้และภูเขา เป็นพื้นที่เสี่ยงสูงด้านยาเสพติดของหน่วยงานด้านความมั่นคง (พื้นที่สีแดงเข้ม) มีลำน้ำแม่มาว เชื้อนเก็บน้ำเพื่อการเกษตร มีแหล่งท่องเที่ยว ขึ้นชื่อ เช่น เชื้อนไฟฟ้าพลังงานน้ำแม่มาว อุทยานแห่งชาติดอยฟ้าห่มปก (น้ำรู) และสวนสัมมนาธาร
- **ทุนวัฒนธรรม:** วัดพระธาตุเฉลิมพระเกียรติตำบลม่อนปิ่น
- **ทุนภาคีเครือข่าย:** อบต.ม่อนปิ่น สถานีตำรวจภูธรอำเภอฝาง

กระบวนการเรียนรู้

- บูรณาการการทำงานร่วมกับภาคีเครือข่าย และจัดเวทีชี้แจงวัตถุประสงค์โครงการในพื้นที่ดำเนินงานและวิเคราะห์ผู้ร่วมเรียนรู้
- สร้างทักษะที่สูงขึ้นให้แก่ผู้ร่วมเรียนรู้ นำไปสู่การรวมกลุ่มผู้ประกอบการ ขนาดย่อมด้วยการอบรมยกระดับ พัฒนาทักษะการจัดงานผลิตภัณฑ์ จากไม้ไผ่ที่มีความหลากหลายและได้มาตรฐาน
- อบรมพัฒนาผลิตภัณฑ์สัมผัสอบแห้งคลุกเกลือกหิมาลายัน
- ให้ความรู้ด้านการสร้าง Branding ของท้องถิ่น
- พัฒนาแหล่งเรียนรู้ในชุมชนที่นำไปสู่การส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต รวบรวมองค์ความรู้และจัดทำคู่มือประกอบการอบรม
- เวทีสรุปผลการดำเนินงานและปิดโครงการ

ที่มาและความสำคัญ

ปี 2566 วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ดำเนินโครงการสร้างอาชีพจากการพัฒนาผลิตภัณฑ์บนฐานทรัพยากรชุมชนให้กับกลุ่มผู้บำบัดยาเสพติดและผู้สูงอายุ ตำบลม่อนปิ่น อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ ส่งผลให้ผู้บำบัดยาเสพติด 33 คน ได้เรียนรู้ทักษะอาชีพ การทำยาต้มสมุนไพรจากเปลือกส้ม การทำยาหม่องน้ำกลั่นส้ม การทำ บาล์มสมุนไพรกลั่นส้ม การจักสาน รวมถึงการดูแลสุขภาพกายและ สุขภาพจิต สามารถเข้าสู่วิถีสุขภาพสิ่งแวดล้อมที่ดี และมีทักษะในศตวรรษ ที่ 21 ทำให้ผู้ร่วมเรียนรู้มีรายได้เสริมจากการออร์เดอร์ผลิตภัณฑ์ของ คนในชุมชนและชุมชนใกล้เคียง ปี 2567 วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ จึงต่อยอดการทำงานในโครงการสร้าง อาชีพจากการพัฒนาผลิตภัณฑ์บนฐานทรัพยากรชุมชนกลุ่มผู้บำบัด ยาเสพติด ตำบลม่อนปิ่น เพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างรายได้ และเป็น ผู้ประกอบการขนาดย่อมให้กับผู้ผ่านการบำบัดยาเสพติด ตำบลม่อนปิ่น และสร้างแนวทางพัฒนาแหล่งเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐานในการส่งเสริม การเรียนรู้ตลอดชีวิต

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 70 คน

- ผู้ด้อยโอกาสและผู้บำบัดยาเสพติด จำนวน 70 คน

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- แนวทางการดำเนินงานของโครงการสามารถบรรจุเข้าสู่แผนการพัฒนาท้องถิ่น
- เกิดการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายทั้งในและนอกพื้นที่ ดังนี้
 - ภาคีเครือข่ายจากหน่วยงานภายในพื้นที่จำนวน 5 หน่วยงาน ได้แก่
 1. องค์การบริหารส่วนตำบลม่อนปิ่น
 2. สถานีตำรวจภูธรฝาง
 3. ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอฝาง
 4. โรงเรียนบ้านห้วยหมากเหลี่ยม
 5. วิทยาลัยการอาชีพฝาง
 - ภาคีเครือข่ายจากหน่วยงานนอกพื้นที่จำนวน 2 หน่วยงาน ได้แก่
 1. สำนักงานส่งเสริมการจัดประชุมและนิทรรศการ (องค์การมหาชน)
 2. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
- เป็นต้นแบบในการสร้างพื้นที่ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตในการประกอบอาชีพ สร้างรายได้ และลดความเหลื่อมล้ำทางการเรียนรู้สำหรับคนทุกช่วงวัย

ผู้ร่วมเรียนรู้

- เกิดแบรนด์สินค้า DARA-ANG
- มีรายได้จากการขายผลิตภัณฑ์ระหว่างเดือน กุมภาพันธ์ - เมษายน 2568 เป็นจำนวนเงินทั้งสิ้น 61,206 บาท
- มีพื้นที่จำหน่ายสินค้า ดังนี้
 - อำเภอฝาง ได้แก่ ส้มอบแห้งคลุกเกล็ดหิมาลายัน วางขายที่ร้าน Complement ร้าน Tamora และร้าน Gafre Café
 - จังหวัดเชียงใหม่ ได้แก่ พัด กระเป๋าหนังผสมงานสาน และส้มอบแห้งวางขายที่ร้านมหาศาล ตลาดวโรรส และหน้าร้านที่ตลาด JJ Market (เปิดทุกวันเสาร์ - อาทิตย์) อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่
 - ออนไลน์ผ่านเพจเฟซบุ๊กวิสาหกิจชุมชนรักชม่อนปิ่น และ Marketplace
- ผลิตภัณฑ์จักสานถูกยกระดับโดยการนำไปผสมกับงานหนังเพิ่มมูลค่าให้สูงขึ้น
- ยกระดับเป็นวิทยากรถ่ายทอดองค์ความรู้สู่ชุมชนได้ 11 คน
- เกิดกลุ่มผู้ประกอบการขนาดย่อมใหม่ 2 กลุ่ม ณ หมู่บ้านห้วยจะนู 1 กลุ่ม และหมู่บ้านห้วยหมากเหลี่ยม 1 กลุ่ม

ชุมชน

- กลุ่มผู้ประกอบการขนาดย่อมมีแผนการพัฒนาอาชีพเพื่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์ (Branding) ของท้องถิ่น 1 แผน
- เกิดแหล่งเรียนรู้ในชุมชน ณ โรงเรียนบ้านห้วยหมากเหลี่ยม ประกอบด้วยฐานการเรียนรู้ 2 ฐาน ได้แก่ ฐานการย้อมสีดอกและการจักสาน และฐานสาธิตการทำส้มอบแห้ง
- เกิดการยกระดับผลิตภัณฑ์ที่ใช้อัตลักษณ์ของท้องถิ่นเพื่อนำไปสู่การตลาดเชิงสร้างสรรค์ที่เพิ่มรายได้และช่องทางการตลาดที่หลากหลาย
- เกิดการตระหนักถึงคุณค่าของทรัพยากรชุมชน

องค์ความรู้

- คู่มือประกอบการอบรมการย้อมสีงานจักสาน และการทำส้มอบแห้งคลุกเกล็ดหิมาลายัน

ผลิตภัณฑ์:

ผลิตภัณฑ์จากงานจักสาน เช่น พัด กระเป๋าตังค์ Card Holder กระเป๋าใส่แว่นตา และผลิตภัณฑ์ส้มอบแห้งคลุกเกล็ดหิมาลายัน ภายใต้แบรนด์ DARA-ANG

ช่องทางการจัดจำหน่าย:

- ในชุมชน ร้าน Complement ร้าน Tamora และร้าน Gafre Café
- นอกชุมชน ได้แก่ ร้านมหาศาล ตลาดวโรรส และตลาด JJ Market (เสาร์-อาทิตย์) อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่
- ออนไลน์ Facebook วิสาหกิจชุมชนรักชม่อนปิ่น และ Marketplace

วิสาหกิจชุมชนพัฒนาและยกระดับสินค้าการเกษตรและพืชสมุนไพรบ้านสันโป่ง จังหวัดเชียงใหม่

โครงการพัฒนาและยกระดับกระบวนการเรียนรู้และขยายงานอาชีพการแปรรูปสมุนไพรบ้านสันโป่ง

ลักษณะองค์กร องค์กรชุมชน
ประเภทโครงการ โครงการต่อยอด
ประเภทอาชีพ การแปรรูป

เชียงใหม่

พื้นที่ดำเนินการ

- บ้านสันโป่ง หมู่ 3 และบ้านป่าตั่ว หมู่ 2 ตำบลสันโป่ง อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่

ฐานทุนชุมชน

- ทุนทรัพยากรธรรมชาติ: พื้นที่สีเขียวในชุมชน และสมุนไพรหลากชนิด
- ทุนความรู้ภูมิปัญญา: การเย็บผ้า การปลูกและแปรรูปสมุนไพรพื้นถิ่น
- ทุนทางสังคม: ภาวศรัทธาซึ่งกันและกันนอกพื้นที่ พื้นที่กลางในการเรียนรู้

กระบวนการเรียนรู้

- การวิเคราะห์พื้นที่และปัญหาของผู้ร่วมเรียนรู้ ออกแบบการเรียนรู้ตามความถนัดและเหมาะสม
- การพัฒนาและยกระดับออกแบบผลิตภัณฑ์ให้เกิดความโดดเด่นและเป็นที่น่าสนใจตามเทรนด์การตลาด การคำนวณต้นทุน การตั้งราคาสินค้า และการตั้งชื่อแบรนด์สินค้าให้น่าสนใจ
- การยกระดับเป็นผู้ประกอบการชุมชน
- ฝึกอาชีพสายพานอาชีพตามความถนัดและข้อจำกัดของผู้ร่วมเรียนรู้
- การผสมผสานองค์ความรู้ด้านการปักเย็บและแปรรูปสมุนไพร เช่น การปักกลดลายลงบนผลิตภัณฑ์แปรรูปสมุนไพรเพื่อดึงดูดความสนใจของผู้บริโภค และเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์
- การฝึกเทคนิคการเป็นวิทยากรกระบวนการ การสร้างสื่อความรู้เพื่อการเรียนรู้และพัฒนากิจกรรมชุมชน
- การพัฒนากระบวนการทำงานให้เป็นระบบทดสอบตลาด (Market Test) ผลิตภัณฑ์เดิมและผลิตภัณฑ์ใหม่ตามความต้องการของผู้บริโภค
- การส่งเสริมการตลาดและการประชาสัมพันธ์เชิงรุกทั้งออนไลน์และออฟไลน์

ที่มาและความสำคัญ

บ้านสันโป่ง ตำบลสันโป่ง อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่ เป็นพื้นที่ทำการเกษตรสำหรับปลูกข้าวและพืชผักสวนครัว ซึ่งส่วนใหญ่ร้อยละ 80 ของชุมชนทำอาชีพการเกษตร (ปลูกข้าว: พันธุ์ข้าวเหนียวสันป่าตอง) มีวิถีชีวิตและวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของคนล้านนา ทั้งที่อยู่อาศัย อาหาร อาชีพ มีภูมิปัญญาด้านสมุนไพรที่โดดเด่นที่มีการถ่ายทอดสู่รุ่นลูกหลาน อีกทั้งชุมชนยังมีกลุ่มเย็บผ้าที่มีความเข้มแข็ง มีออร์เดอร์ตลอดทั้งปี ปี 2566 วิสาหกิจชุมชนพัฒนาและยกระดับสินค้าเกษตรและพืชสมุนไพรบ้านสันโป่ง จังหวัดเชียงใหม่ ทำโครงการสร้างรายได้ด้วยการแปรรูปสมุนไพรของกลุ่มแรงงานนอกระบบและผู้สูงอายุบ้านสันโป่ง นำจุดเด่นภูมิปัญญาด้านสมุนไพรมายกระดับเป็นหมอนสมุนไพร ประคบร้อน ยาหม่องสมุนไพร เพิ่มรายได้ให้ผู้ร่วมเรียนรู้ ปี 2567 จึงต่อยอดโครงการพัฒนาและยกระดับกระบวนการเรียนรู้และขยายงานอาชีพการแปรรูปสมุนไพรบ้านสันโป่ง เพื่อยกระดับการเรียนรู้จากฐานภูมิปัญญาการแปรรูปสมุนไพร พัฒนาและส่งเสริมช่องทางการตลาดออนไลน์และออฟไลน์เชิงรุก เพื่อการพัฒนาแปรรูปสมุนไพรแบบครบวงจร

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 70 คน

- เกษตรกร 4 คน
- ค้าขาย 3 คน
- บริการ 2 คน
- รับจ้าง 5 คน
- ผู้พิการ 6 คน
- ผู้สูงอายุ 35 คน
- ผู้ว่างงาน 15 คน

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- ร่วมมือกับ สกร.ระดับอำเภอแม่ริม จัดทำหลักสูตรการศึกษาต่อเนื่อง สาขาพาณิชยกรรมและการบริการ การทำผลิตภัณฑ์จากสมุนไพรและข้าว (พย014213-68) จำนวน 40 ชั่วโมง สามารถเรียนรู้ได้ทั้งในและนอกระบบการศึกษา
- ร่วมมือกับมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่พัฒนาองค์ความรู้พัฒนาผลิตภัณฑ์และนำผลิตภัณฑ์ของสินค้าโป่งโค้งไปแสดงในงาน Thailand Research Expo
- เกิดการจับคู่ค้าร้านค้าและหน่วยงานภาครัฐ เช่น โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลทุ่งโป่งในการรับซื้อผลิตภัณฑ์ชุมชน เพื่อใช้ในการปฏิบัติการแพทย์แผนไทย และร้านไม้เหือน 60 จัดโซนจำหน่ายผลิตภัณฑ์ชุมชน เพื่อจำหน่ายแก่นักท่องเที่ยว
- เกิดการเชื่อมโยงภาคีเครือข่ายทั้งในและนอกพื้นที่ให้เข้ามามีส่วนร่วมขับเคลื่อนงานในพื้นที่

ผู้ร่วมเรียนรู้

- เกิดการรวมกลุ่มอาชีพตามความถนัดภายใต้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนสามารถจำหน่ายผลิตภัณฑ์ได้รวมทั้งสิ้น 12,000 บาท นำไปเป็นทุนในการประกอบอาชีพและหนุนเสริมการบริหารจัดการกลุ่มต่อไป
- เกิดแบรนด์สินค้า “สันโป่งโค้งล้อม”
- เกิดการรวมกลุ่มผู้ประกอบการในชุมชนสันโป่งโค้งล้อม ผลิตชิ้นงานให้กับร้านค้า ผู้ประกอบการเอกชน (แบรนด์ยาจากโฮโซ, ยาโน) มีรายได้เสริม 500 – 1,000 บาท
- ผู้ร่วมเรียนรู้เดิมยกระดับเป็นปราชญ์ชุมชนถ่ายทอดความรู้ด้านฐานอาชีพและการเป็นผู้ประกอบการชุมชน

ชุมชน

- เกิดแกนนำชุมชน ได้แก่ ประธานแม่บ้าน ประธานผู้สูงอายุ และชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน
- เกิดแนวคิดในการสร้างแหล่งเรียนรู้สมุนไพร เป็นพื้นที่กลางในการรับฟังและทำกิจกรรมด้านอาชีพและกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชน เช่น ศาลาวัด, ศาลา SML เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน
- เกิดฐานการเรียนรู้แจ้งผลหมู่บ้านสันโป่งสำหรับฝึกทักษะอาชีพบนฐานภูมิปัญญา บ้านสันโป่งและศึกษาเรียนรู้การจัดการชุมชน โดยคนรุ่นใหม่

องค์ความรู้

- หลักสูตรการศึกษาต่อเนื่อง การทำผลิตภัณฑ์จากสมุนไพรและข้าว (พย014213-68) จำนวน 40 ชั่วโมง

ผลิตภัณฑ์:

ลูกประคบอารมณ์ดี พวงกุญแจสมุนไพร ถุงหอมสมุนไพร ยาต้มสมุนไพรโป่งควายบ้านสันโป่ง

ช่องทางการจัดจำหน่าย:

- ในชุมชน
- ออนไลน์ Facebook สันโป่งโค้งล้อม

วิสาหกิจกลุ่มส่งเสริมอาชีพ และกระจายสินค้าบ้านต้นเปา จังหวัดเชียงใหม่

โครงการพัฒนาและต่อยอดภูมิปัญญากระดาษสาชอนบางสู่การท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านต้นเปาอย่างยั่งยืน

ลักษณะองค์กร	องค์กรชุมชน
ประเภทโครงการ	โครงการต่อยอด
ประเภทอาชีพ	หัตถกรรมและงานฝีมือ

พื้นที่ดำเนินการ

- บ้านต้นเปา หมู่ที่ 1 และบ้านหนองโค้ง หมู่ที่ 2 ตำบลต้นเปา อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่

ฐานทุนชุมชน

- ทุนความรู้ภูมิปัญญา: เป็นแหล่งผลิตกระดาษสาขึ้นชื่อของจังหวัดเชียงใหม่ มีทรัพยากรบุคคลที่มีองค์ความรู้และประสบการณ์ ในการทำกระดาษสาชอนบางแบบดั้งเดิม มีแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญา ด้านการทำโคมแขวนจากกระดาษสา การแปรรูปผลิตภัณฑ์จากกระดาษสา ที่สามารถพัฒนาเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวได้หลายรูปแบบ

กระบวนการเรียนรู้

- เตรียมความพร้อมคณะทำงานและผู้ร่วมเรียนรู้
- อบรมวิทยากรกระบวนการเพื่อการเรียนรู้และพัฒนากิจกรรมชุมชน
- เวทีแลกเปลี่ยนปรับพื้นฐานการเรียนรู้คนสามวัย และวิเคราะห์ผู้ร่วมเรียนรู้
- ให้ความรู้ด้านการทำกระดาษสาแบบดั้งเดิมทั้งทฤษฎีและปฏิบัติ
- อบรมการแปรรูปผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกเพื่อจัดจำหน่ายในการท่องเที่ยวโดยชุมชน เช่น พวงกุญแจจิ๋วคอนติสา เฟรมกระดาษสาจิ๋ว หมวกกระดาษสา ผลิตภัณฑ์แปรรูปจากงาน Eco Print
- อบรมการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน นักสื่อความหมายท้องถิ่น และวิทยากรประจำฐานการเรียนรู้ การบริหารจัดการบ้านพักโฮมสเตย์ การยกระดับอาหารพื้นถิ่นส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านต้นเปา และการออกแบบโปรแกรมเที่ยวที่เหมาะสมและกิจกรรมตลอดการท่องเที่ยว
- อบรมการตลาดออนไลน์และประชาสัมพันธ์เชิงรุก
- ถอดบทเรียนคณะทำงานและผู้ร่วมเรียนรู้ สรุปบทเรียน และคืนข้อมูลชุมชน

ที่มาและความสำคัญ

ชุมชนบ้านต้นเปา อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ เป็นชุมชนผลิตกระดาษสาและสินค้าหัตถกรรมที่ทำจากกระดาษสาที่สืบทอดกันมา กว่า 100 ปี ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เศรษฐกิจจะชะลอตัว บางครอบครัวขายเครื่องมือสำหรับการทำกระดาษสา หันไปทำงานรับจ้าง หรืออาชีพอื่นเพื่อหาเลี้ยงครอบครัว ส่งผลให้การผลิตกระดาษสาในชุมชนลดลง ปี 2566 วิสาหกิจกลุ่มส่งเสริมอาชีพ และกระจายสินค้าบ้านต้นเปา ทำโครงการกระดาษชอนบางเพิ่มรายได้ และสร้างงานอาชีพ จากการท่องเที่ยวเชิงคุณค่าภูมิปัญญากระดาษสาบ้านต้นเปา สามารถสร้างรายได้ให้กับผู้ร่วมเรียนรู้หลังการดำเนินโครงการเป็นจำนวน 101,620 บาท ปี 2567 วิสาหกิจกลุ่มส่งเสริมอาชีพและกระจายสินค้าบ้านต้นเปา จึงต่อยอดการทำงานในโครงการพัฒนาต่อยอดภูมิปัญญากระดาษสาชอนบางสู่การท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านต้นเปาอย่างยั่งยืน เพื่อยกระดับการจัดกระบวนการเรียนรู้จากฐานภูมิปัญญาการทำกระดาษสาชอนบาง หนุนเสริมการสร้างงาน สร้างอาชีพ จากอาชีพการบริการในสายพานอาชีพการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านต้นเปาให้กับกลุ่มแรงงานนอกระบบ กลุ่มเยาวชนนอกระบบการศึกษา และกลุ่มผู้ด้อยโอกาส รวมถึงพัฒนาและส่งเสริมช่องทางการตลาดออนไลน์และออฟไลน์

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 83 คน

- เกษตรกร 50 คน
- ผู้สูงอายุ 15 คน
- ผู้ว่างงาน 11 คน
- ผู้พิการ 5 คน
- เยาวชนนอกระบบการศึกษา 2 คน

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- เกิดการรวบรวมองค์ความรู้ข้อมูลของดีชุมชนบ้านต้นเปา และ ภูมิปัญญาการทำกระดาษสาซ้อนบาง เพื่อบรรจุเป็นโปรแกรมการท่องเที่ยว โดยชุมชนจังหวัดเชียงใหม่ด้านวิถีชีวิตวัฒนธรรมล้านนา ที่สามารถต่อยอดและขยายผลร่วมกับภาคีเครือข่ายด้านการท่องเที่ยวทั้งภายในและภายนอกพื้นที่ เช่น สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดเชียงใหม่ สมาคมมัคคุเทศก์เชียงใหม่ ททท. สภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่ สมาคมการท่องเที่ยวโดยชุมชนภาคเหนือ เครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดเชียงใหม่ ธนาคารอสมสินภาค 8 สมาคมการบินภาคเหนือ บริษัททัวร์ในจังหวัดเชียงใหม่ ที่พักในอำเภอสันกำแพง เทศบาลเมืองต้นเปา เกษตรอำเภอสันกำแพง เป็นต้น
- เกิดการขยายผลและเผยแพร่องค์ความรู้ภูมิปัญญาการทำกระดาษสาซ้อนบางผ่านสื่อโซเชียล และรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน ทำให้ชุมชนเป็นที่รู้จักเพิ่มมากขึ้น
- เกิดการขยายสายพานอาชีพจากการทำกระดาษสาซ้อนบาง ไปสู่ การสร้างงาน สร้างอาชีพ และสร้างรายได้ให้แก่ชุมชน

ผู้ร่วมเรียนรู้

- มีรายได้หลังดำเนินโครงการทั้งสิ้น 166,655 บาท แบ่งตามกลุ่มอาชีพ ดังนี้
 - กลุ่มทำพวงกุญแจค้อนดีสาจิว 14,500 บาท
 - กลุ่มการท่องเที่ยวโดยชุมชน เกิดโปรแกรมทัวร์ (วันเดียทริป) จำนวน 1 โปรแกรม มีบริษัททัวร์ติดต่อและส่งนักท่องเที่ยว จำนวน 3 บริษัท รับนักท่องเที่ยว จำนวน 145 คน มีรายได้ 65,250 บาท (หัวละ 450 บาท) และเกิดรายได้ตามสายพานอาชีพการท่องเที่ยวโดยชุมชน ดังนี้ กลุ่มทำอาหาร 23,200 บาท กลุ่มทำอาหารว่าง 7,250 บาท
 - กลุ่มการทำกระดาษสาซ้อนบาง ทดลองขายผ่านระบบออนไลน์ 7,500 บาท
 - ออกบูธสาธิตการทำกระดาษสาซ้อนบางและขายผลิตภัณฑ์ที่ทำขึ้น ระหว่างทำโครงการที่ช่วงประตู่ท่าแพ/อนุสาวรีย์สามกษัตริย์ จังหวัดเชียงใหม่ 48,955 บาท

- เกิดนักสื่อความหมายท้องถิ่นและวิทยากรประจำฐานการเรียนรู้ 26 คน
- เกิดกลุ่มผู้ประกอบการรายย่อย 5 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มจัดทำอาหารและเบเกอรี่ กลุ่มการท่องเที่ยวโดยชุมชน กลุ่มจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก กลุ่มนักสื่อความหมายท้องถิ่น และกลุ่มรถพ่วงข้างรับส่งนักท่องเที่ยว
- เกิดการพัฒนาและยกระดับผู้ร่วมเรียนรู้ไปสู่การเป็นผู้ถ่ายทอดภูมิปัญญาการทำกระดาษสาซ้อนบาง

ชุมชน

- เศรษฐกิจชุมชนดีขึ้น สร้างรายได้และอาชีพเสริมตามสายพานอาชีพการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านต้นเปา
- เกิดพื้นที่ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตในชุมชน เช่น ฐานการทำกระดาษสา 5 ต ได้แก่ 1. ต้นสา 2. ต้มเยื่อสา 3. ตีเยื่อสา 4. ตักกระดาษสา 5. ตากกระดาษสา

องค์ความรู้

- หลักสูตรการแปรรูปผลิตภัณฑ์ที่ทำจากกระดาษสา โดยความร่วมมือของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านต้นเปาและศูนย์การเรียนรู้ระดับอำเภอสันกำแพง ในการร่วมกันออกแบบและบรรจุในหลักสูตรการเรียนการสอน
- หลักสูตรการท่องเที่ยวโดยชุมชนคนทำกระดาษสาบ้านต้นเปา เป็นความร่วมมือของวิสาหกิจชุมชนบ้านต้นเปาและเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดเชียงใหม่

ผลิตภัณฑ์:

กระดาษสาแบบซ้อนบาง โคมไฟกระดาษสา เชือกกระดาษสา กระดาษสา และผลิตภัณฑ์จากกระดาษสา เช่น ค้อนดีสา พวงกุญแจ ดอกเปา และหมวก

ช่องทางการจัดจำหน่าย:

- ร้านค้าในชุมชน

วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผู้ปลูกไม้ผลบ้านแม่หยอด จังหวัดเชียงใหม่

โครงการพัฒนาศักยภาพอาชีพยกระดับและต่อยอดผลผลิตชุมชน องค์ความรู้ และภูมิปัญญาปกาเกอญอ บ้านแม่หยอด จังหวัดเชียงใหม่

ลักษณะองค์กร	องค์กรชุมชน
ประเภทโครงการ	โครงการต่อยอด
ประเภทอาชีพ	การแปรรูป

พื้นที่ดำเนินการ

- ชุมชนแม่หยอด ชุมชนแม่ราจี และชุมชนปากกล้วย ตำบลแม่ตีก อำเภอมะแจ่ม จังหวัดเชียงใหม่

ฐานทุนชุมชน

- ทุนทรัพยากรธรรมชาติ: พื้นที่ปลูกข้าวโพด พื้นที่ป่าชุมชนที่เอื้อต่อการพัฒนาอาชีพ
- ทุนความรู้ภูมิปัญญา: การจัดการระบบเกษตรบนฐานประเพณี เช่น วิธีการทำไร่หมุนเวียนที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม การจัดการทรัพยากรธรรมชาติเชิงอนุรักษ์ การจัดการผลผลิตตามฤดูกาล
- ทุนทรัพยากรบุคคล: ผู้นำ แกนนำ กลุ่มเกษตรกรที่รวมกันเป็นกลุ่มคนทำงานร่วมกันในพื้นที่

กระบวนการเรียนรู้

- วิเคราะห์สถานการณ์กลุ่มและค้นหาผู้ร่วมเรียนรู้ และออกแบบกระบวนการพัฒนาศักยภาพอาชีพเพื่อต่อยอดโครงการ
- ออกแบบกระบวนการเรียนรู้และสร้างโอกาสการเรียนรู้
- ต่อยอดการเลี้ยงหมูดำ การเพาะและขยายพันธุ์ การดูแลและป้องกันโรค
- ขยายพื้นที่การเลี้ยงผึ้งโพรงและชันโรง เรียนรู้การเพิ่มมูลค่าและคุณภาพน้ำผึ้ง
- เสริมทักษะการเพิ่มผลผลิตของกาแฟสุก้าแปรรูป ขยายการแปรรูปและเก็บกาแฟในทุกกระบวนการ (เก็บจนถึงคั่ว) การเพิ่มมูลค่าเศษกาแฟเหลือทิ้ง
- การออกแบบตราสินค้าและพัฒนาบรรจุภัณฑ์
- การศึกษาดูงานพื้นที่ต้นแบบเพื่อยกระดับการบริหารจัดการกลุ่ม
- การออกแบบยกระดับกลุ่มทักษะอาชีพสู่การเป็นผู้ประกอบการชุมชน
- การบริหารจัดการกลุ่มอาชีพชุมชน (กาแฟ ผึ้ง หมูดำ)
- เรียนรู้การออกแบบและสร้างกลไกการตลาด
- การสร้างภาคีความร่วมมือและแผนขับเคลื่อนเศรษฐกิจชุมชน
- ถอดบทเรียนและสรุปผลการดำเนินงาน

ที่มาและความสำคัญ

บ้านแม่หยอด ตำบลแม่ตีก อำเภอมะแจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ เป็นชุมชนปกาเกอญอ ในอดีตคนในชุมชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำไร่หมุนเวียนที่มีการผสมผสานของพืชท้องถิ่นกว่า 100 ชนิด แต่ระยะหลังเริ่มมีการส่งเสริมการทำเกษตรเชิงเดี่ยว การทำไร่หมุนเวียนและการปลูกพืชดั้งเดิมเริ่มสูญหายไป กลายเป็นพื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์แทนสิ่งที่เกิดขึ้นตามมาคือ สุขภาพของคนในชุมชนแย่จากการใช้สารเคมี เมล็ดพันธุ์ท้องถิ่นเริ่มหายไป รวมถึงและการทำเกษตรตามประเพณีและภูมิปัญญาอย่างไร่หมุนเวียนลดน้อยลงอย่างเห็นได้ชัด ส่งผลให้องค์ความรู้ในการดูแลจัดการทรัพยากรของปกาเกอญอค่อย ๆ เลือนหายไป วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผู้ปลูกไม้ผลบ้านแม่หยอด จังหวัดเชียงใหม่ จึงทำโครงการพัฒนาศักยภาพอาชีพยกระดับและต่อยอดผลผลิตชุมชน องค์ความรู้และภูมิปัญญาปกาเกอญอ บ้านแม่หยอด จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อให้ชุมชนมีอาชีพทางเลือกและมีรายได้บนฐานทรัพยากรชุมชน ลดปัจจัยการพึ่งพาภายนอก ยกระดับการเป็นผู้ประกอบการชุมชน เกิดพื้นที่กลางในการทำงาน เกิดแกนนำผู้ร่วมเรียนรู้ในการถ่ายทอดองค์ความรู้ทักษะอาชีพ สามารถอนุรักษ์วิถีชีวิต ประเพณี วัฒนธรรมปกาเกอญอในพื้นที่ได้อย่างยั่งยืน

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 80 คน

- ผู้พิการ 2 คน
- เกษตรกร 62 คน
- ผู้สูงอายุ 2 คน
- เยาวชนนอกระบบการศึกษา 14 คน

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- เกิดการพัฒนาเป็นหลักสูตรท้องถิ่น โดยผู้ร่วมเรียนรู้ทำหน้าที่ถ่ายทอดองค์ความรู้และทักษะอาชีพให้กับโรงเรียนขุนแม่หยอด ปัจจุบันหลักสูตรดังกล่าวได้มีการแลกเปลี่ยนกับโรงเรียนในประเทศเยอรมนี
- เกิดภาคีเครือข่ายในพื้นที่ ดังนี้
 - สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอแม่แจ่ม ส่งเสริมทักษะการจัดการกลุ่มอาชีพ และการออกแบบการจัดการรายได้
 - ปศุสัตว์อำเภอแม่แจ่ม หนุนเสริมทักษะความรู้กลุ่มหมูดำ สนับสนุนวัคซีน
 - สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ (องค์การมหาชน) หรือ BEDO หนุนเสริมทักษะการแปรรูปผลผลิต และการออกแบบบรรจุภัณฑ์ และการยืดอายุผลิตภัณฑ์
 - องค์การบริหารส่วนตำบลแม่ศึก ช่วยประสานงานชุมชนภาคีเครือข่ายให้เกิดแผนการทำงานแลกเปลี่ยนกันในระดับตำบล
 - โรงเรียนขุนแม่หยอด ร่วมออกแบบพื้นที่ทดลองตลาดชุมชน และพัฒนาศักยภาพผู้ร่วมเรียนรู้ในการถ่ายทอดความรู้
 - สมาคมปากกะญอเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน หนุนเสริมการพัฒนาศักยภาพผู้ร่วมเรียนรู้ในการคิดออกแบบอาชีพที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน
 - มูลนิธิรักษ์ไทย หนุนเสริมทักษะการแปรรูปผลผลิต และการออกแบบบรรจุภัณฑ์และการยืดอายุผลิตภัณฑ์
- กลุ่มผู้ประกอบการขนาดย่อมมีแผนการพัฒนา 3 แผน ได้แก่ 1. การพัฒนาฐานข้อมูลผลผลิตตามฤดูกาลของชุมชน และการผลิต 2. การจัดการผลประโยชน์กลุ่ม 3. การจัดพื้นที่การทำตลาดทั้งในและนอกชุมชน
- มีการปั้นแบรนด์ชุมชน “ฟือฟือ” โดยคนรุ่นใหม่

ผู้ร่วมเรียนรู้

- ผู้ร่วมเรียนรู้เดิมยกระดับเป็นผู้ประกอบการ 30 คน
- ผู้ร่วมเรียนรู้ใหม่สามารถนำความรู้ไปประกอบอาชีพได้ 27 คน
- เกิดการรวมตัวเป็นผู้ประกอบการขนาดย่อม 3 กลุ่ม

ชุมชน

- เกิดการยกระดับผลิตภัณฑ์ที่ใช้อัตลักษณ์ของท้องถิ่นเพื่อนำไปสู่การตลาดเชิงสร้างสรรค์เพื่อเพิ่มรายได้และช่องทางการตลาดที่หลากหลาย
- เกิดการดูแลและจัดการทรัพยากรของชุมชนร่วมกัน เช่น การบวชป่า การอนุรักษ์พันธุ์สัตว์ป่า เป็นต้น

องค์ความรู้

- ชุดความรู้ 3 ชุด ได้แก่ การเลี้ยงหมู การแปรรูปกาแฟ การเพิ่มมูลค่าน้ำผึ้ง

ผลิตภัณฑ์:

ผงโรยข้าว กาแฟ ผ้าทอย้อมสีธรรมชาติ ผ้าย้อมสีธรรมชาติ น้ำผึ้งโพรงชันโรง และการแปรรูปหมูดำขายสดในชุมชน

ช่องทางการจัดจำหน่าย:

- ในชุมชน

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนผ้าทอ ย้อมสีธรรมชาติ เชซูโม่ Che Su Mo จังหวัดเชียงใหม่

โครงการยกระดับศักยภาพผู้หญิงการเป็น
ผู้ประกอบการชุมชนบนฐานองค์ความรู้ปกาเกอญอ
เช ซู โม่ (Che Su Mo)

ลักษณะองค์กร องค์กรชุมชน
ประเภทโครงการ โครงการต่อยอด
ประเภทอาชีพ ผู้ประกอบการ

พื้นที่ดำเนินการ

- ชุมชนห้วยอีค่าง ชุมชนโป่งลมแรง และชุมชนห้วยเย็น ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่

ฐานทุนชุมชน

- ทุนทรัพยากรธรรมชาติ: ป่าผู้หญิงที่อุดมไปด้วยพืชสมุนไพรและอาหารป่า
- ทุนความรู้ภูมิปัญญา: ด้านการทอผ้า ย้อมผ้า จักสาน สมุนไพร และอาหาร
- ทุนวัฒนธรรม: พิธีกรรมต่าง ๆ
- ทุนทางสังคม: ภาควิชาเครือข่ายทั้งในและนอกพื้นที่

กระบวนการเรียนรู้

- วิเคราะห์ผู้ร่วมเรียนรู้ เพื่อออกแบบกระบวนการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความต้องการ
- สร้างความตระหนักเรื่องการรักษาป่า และการใช้ประโยชน์จากป่าผู้หญิง และป่าเดบอยอย่างยั่งยืน
- สร้างการเรียนรู้โดยใช้ความรู้ภูมิปัญญาของคนในชุมชนเป็นฐาน เช่น การทอผ้าย้อมสีธรรมชาติและพัฒนาตลาดลายอัตลักษณ์ การทำผ้าย้อมธรรมชาติครบวงจร การเกษตรพื้นบ้าน การทำครัวเชิงเหียง การแลกเปลี่ยนแบ่งปันเมล็ดพันธุ์ การส่งเสริมศักยภาพการทำตลาดนัด การสร้างแบรนด์ และการเป็นผู้ประกอบการชุมชน
- พัฒนาเทคนิคและวิธีการแปรรูปวัตถุดิบจากพืชหรือแหล่งธรรมชาติ เป็นสิ่งที่มีคุณภาพ เก็บได้นาน ใช้งานง่าย และจำหน่ายเชิงพาณิชย์ได้
- การศึกษาดูงานการพัฒนาทักษะอาชีพที่ใช้ชุมชนชาติพันธุ์เป็นฐานสำหรับผู้ร่วมเรียนรู้ใหม่ และยกระดับการเป็นผู้ประกอบการที่ใช้ชุมชนชาติพันธุ์เป็นฐานสำหรับผู้ร่วมเรียนรู้เดิม

ที่มาและความสำคัญ

บ้านห้วยอีค่าง ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ เป็นชุมชนปกาเกอญอที่มีประเพณี วัฒนธรรม และการดำรงชีวิตที่ใกล้ชิดกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นองค์ความรู้ที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการสร้างอาชีพได้อย่างยั่งยืน ปี 2566 วิสาหกิจชุมชนผ้าทอมือย้อมสีธรรมชาติ เชซูโม่ (Che Su Mo) ทำโครงการพัฒนาศักยภาพและทักษะการทำอาชีพบนฐานวัฒนธรรมปกาเกอญอ เชซูโม่ (Che Su Mo) ทำให้ผู้ร่วมเรียนรู้มีทักษะการย้อมผ้าสีธรรมชาติ เกิดอาชีพใหม่ เช่น การทำผ้าพิมพ์ลาย (Eco Print) มีการเปิดตลาดชุมชนทุกวันเสาร์ทำให้ผู้ร่วมเรียนรู้และครอบครัวมีรายได้เพิ่มขึ้น ปี 2567 วิสาหกิจชุมชนผ้าทอมือย้อมสีธรรมชาติ เชซูโม่ (Che Su Mo) จึงต่อยอดโครงการยกระดับศักยภาพผู้หญิงการเป็นผู้ประกอบการชุมชนบนฐานองค์ความรู้ปกาเกอญอ เช ซู โม่ (Che Su Mo) ให้สามารถพึ่งพาตัวเองบนฐานวัฒนธรรมและต้นทุนชุมชนตามความถนัด สร้างแกนนำในกลุ่มอาชีพแต่ละกลุ่ม และยกระดับการเป็นผู้ประกอบการชุมชน สร้างพื้นที่กลางที่ผ่านการออกแบบร่วม และลงมือปฏิบัติการของผู้ร่วมเรียนรู้

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 104 คน

- เกษตรกร 86 คน
- ผู้สูงอายุ 13 คน
- คนพิการ 2 คน
- เยาวชนนอกระบบการศึกษา 3 คน

- การปลูก เก็บรักษา และแปรรูปสมุนไพรตามฤดูกาล จัดทำแปลงสาธิตสมุนไพรในชุมชน การใช้สมุนไพรดูแลสุขภาพในครัวเรือน
- การแปรรูปอาหารตามฤดูกาล เช่น การดอง การตาก การหมัก การอบแห้ง การทำแยม ไวน์ ไชร์ป และออกแบบผลิตภัณฑ์ให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด
- การออกแบบบรรจุภัณฑ์ โลโก้ และแบรนด์
- การออกแบบการสื่อสารและพัฒนาศักยภาพนักสื่อสารชุมชน เช่น การโพสต์ Live การถ่ายภาพนิ่ง วิดีโอ การเขียนคอนเทนต์
- การบริการและการท่องเที่ยวชุมชนและโฮมสเตย์
- เปิดพื้นที่กลางในการแลกเปลี่ยนบทเรียนระหว่างผู้สูงวัย และคนรุ่นใหม่ ทดลองขายจริงในตลาดชุมชน

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- เกิดการขับเคลื่อนงานร่วมกับภาคีเครือข่ายภายในและภายนอก เช่น หน่วยงานท้องถิ่น โรงเรียน อบต. องค์กรเครือข่าย โครงการหลวง ฯลฯ
- คนรุ่นใหม่ที่มีศักยภาพเป็นแกนนำ ได้นำกิจกรรมในโครงการไปขับเคลื่อนอย่างต่อเนื่อง

ผู้ร่วมเรียนรู้

- ผู้ร่วมเรียนรู้เดิมจำนวน 20 คน สามารถเป็นผู้ประกอบการในชุมชน และเป็นแกนนำชุมชนถ่ายทอดความรู้แก่ผู้อื่นได้
- เกิดการรวมกลุ่มผลิตผลิตภัณฑ์เพื่อสร้างรายได้
- คิดต่อยอดผลิตภัณฑ์ใหม่ เช่น ปักผ้าโพกหัวที่มีสีสันและคงความเป็นเอกลักษณ์ที่สวยงามของชนเผ่า
- ครอบครัวสามารถลดรายจ่าย ลดหนี้สิน บางครอบครัวสามารถปลดหนี้ได้

ชุมชน

- ครอบครัวผู้ร่วมเรียนรู้ 9 ครอบครัว สามารถลดความรุนแรงในครอบครัว บางครอบครัวเลิกกินยาซึมเศร้าสามารถกลับมาใช้ชีวิตตามปกติได้ และสร้างรายได้ร่วมกัน
- เกิดพื้นที่เรียนรู้เศรษฐกิจชุมชนอย่างสร้างสรรค์สำหรับเด็กและเยาวชน
- เกิดพื้นที่กลางในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และพื้นที่กลางทางเศรษฐกิจที่ทุกคนมีส่วนร่วม เช่น ตลาดนัดชุมชน กลุ่มโฮมสเตย์ การท่องเที่ยวชุมชน
- เห็นคุณค่าและมีส่วนร่วมในการรักษาป่ามากขึ้น
- เกิดปฏิสัมพันธ์ที่ดีในครัวเรือน เกิดความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมของตนเอง และมีแรงจูงใจในการสืบสานวัฒนธรรม

องค์ความรู้

- ด้านการทอ การย้อมสีธรรมชาติ และการทำสีผง
- ด้านการปลูกและการแปรรูปสมุนไพร

ผลิตภัณฑ์:

ผ้าทอย้อมสีธรรมชาติ อาหารป่า ผลิตภัณฑ์จากสมุนไพร ของชำร่วยของที่ระลึก

ช่องทางการจัดจำหน่าย:

- ในชุมชน
- ออนไลน์ Facebook CHE SU MO

คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยนครพนม จังหวัดนครพนม

โครงการการพัฒนาทักษะ สร้างอาชีพ
แก่เยาวชนสถานพินิจ นครพนม
เพื่อการเป็นผู้ประกอบการ

ลักษณะองค์กร	สถาบันการศึกษา
ประเภทโครงการ	โครงการต่อยอด
ประเภทอาชีพ	ผู้ประกอบการ

พื้นที่ดำเนินการ

- สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดนครพนม และองค์การบริหารส่วนตำบลโนนตาล อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม

ฐานทุนชุมชน

- **ทุนทางสังคม:** ภาควิชาช่วยการทำงานทั้งภาครัฐและเอกชน สามารถทำงานบูรณาการร่วมกันกับโครงการ “นครพนมโมเดล” ซึ่งมีการลงนามบันทึกความเข้าใจร่วมกับ 23 หน่วยงาน สถานประกอบการในพื้นที่ที่มีความพร้อมในการสนับสนุนทางวิชาการ และมาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติ
- **ทุนความรู้ภูมิปัญญา:** หลักสูตรทักษะอาชีพที่ตอบโจทย์ความต้องการของผู้ร่วมเรียนรู้ ชุดความรู้และประสบการณ์การทำโครงการส่งเสริมโอกาสการเรียนรู้ที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน กสศ.

กระบวนการเรียนรู้

- อบรมเชิงปฏิบัติการหลักสูตรช่างซ่อมรถจักรยานยนต์ การบำรุงรักษาจักรยานยนต์ จริยธรรมในการทำงาน การบริการลูกค้า ต้นทุน กำไร การทำบัญชีเบื้องต้น การสร้างรายได้ การเป็นผู้ประกอบการ
- อบรมเชิงปฏิบัติการหลักสูตรการปลูกผักไฮโดรโปนิกส์ การเพาะเมล็ด การแยกกล้าลงฟองน้ำ การนำฟองน้ำลงกล่องโฟม การใส่ปุ๋ย การดูแลผัก การเก็บเกี่ยวผลผลิต การสร้างโรงผัก
- อบรมเชิงปฏิบัติการหลักสูตรช่างเครื่องปรับอากาศ และช่างติดตั้งไฟฟ้า ภายในอาคาร จริยธรรมในการทำงาน การบริการลูกค้า ต้นทุน กำไร การทำบัญชีเบื้องต้น การสร้างรายได้ การเป็นผู้ประกอบการ
- กิจกรรมสร้างแกนนำเยาวชนนอกระบบการศึกษา และเครือข่ายผู้ปกครอง

ที่มาและความสำคัญ

ผลจากการทำโครงการส่งเสริมโอกาสการเรียนรู้ที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน กสศ. ปี 2562 - 2563 และปี 2565 ของคณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยนครพนม สามารถช่วยเหลือเด็กและเยาวชนในสถานพินิจ และคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดนครพนมให้ได้รับโอกาสในการศึกษาต่อ จนจบการศึกษาภาคบังคับ หรือศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น รวมถึงนำความรู้ที่ได้ประกอบอาชีพช่างไฟฟ้า หรือนำวุฒิการศึกษาที่ได้ไปสมัครงาน เป็นต้น ปี 2567 คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยนครพนม จังหวัดนครพนม จึงต่อยอดการทำโครงการพัฒนาทักษะสร้างอาชีพ แก่เยาวชนสถานพินิจ นครพนม เพื่อการเป็นผู้ประกอบการ เพื่อฝึกทักษะอาชีพตามมาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติและการเป็นผู้ประกอบการ จัดตั้งศูนย์บริการซ่อมบำรุงรถจักรยานยนต์แก่ชุมชน “ซ่อมรถ ซ่อมใจ” จัดตั้งสถานประกอบการจำลอง “Hope&Chance Café” และจัดทำโปรเจกต์เพื่อประกอบการเรียนในรูปแบบการจัดการศึกษาทางเลือก ตามมาตรา 12

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 101 คน

- เยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก และเยาวชนจังหวัดนครพนม 72 คน
- เยาวชนนอกระบบการศึกษา 29 คน

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- เกิดภาคีร่วมขับเคลื่อนงานการจัดการศึกษาที่ยืดหยุ่น เช่น ศูนย์การเรียนรู้ CYF คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยนครพนม สำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษา นครพนม (นวัตกรรม 1 โรงเรียน 3 รูปแบบ) และนครพนมโมเดลที่ขับเคลื่อนงานการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่ และโครงการขับเคลื่อนมาตรการ Thailand Zero Dropout
- เกิดรูปแบบการจัดการศึกษาทางเลือก จำนวน 5 หลักสูตร ได้แก่ 1. หลักสูตรการซ่อมรถจักรยานยนต์เบื้องต้น 2. หลักสูตรการบำรุงรักษารถจักรยานยนต์ 3. หลักสูตรการซ่อมบำรุงเครื่องปรับอากาศ 4. หลักสูตรช่างไฟฟ้าภายในอาคาร 5. หลักสูตรการปลูกผักไฮโดรโปนิกส์
- เกิดระบบการเรียนรู้ที่เชื่อมต่อกับหน่วยกิต (Credit Bank) โดยสามารถจัดการเรียนที่สถานพินิจและ อบต.โนนตาล ผ่านการเรียนในระบบศูนย์การเรียนรู้ CYF ทำให้ได้รับเกียรติบัตรที่สามารถนำไปประกอบการเทียบโอนบางส่วนในรายวิชาของคณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยนครพนมได้ ส่วนเยาวชนที่ทดสอบผ่านมาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติ สาขาอาชีพช่างติดตั้งไฟฟ้าภายในอาคาร ระดับ 1 สามารถนำไปเทียบโอนรายวิชาของคณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยนครพนม (อยู่ระหว่างกำหนดแนวปฏิบัติ)
- เกิดภาคีเครือข่ายนอกพื้นที่ ได้แก่
 - ศูนย์การเรียนรู้ CYF สนับสนุนการจัดการศึกษาทางเลือก ตามมาตรา 12
 - ฟาร์มบ้านผักต้นรัก จังหวัดนครพนม และฟาร์มผักออร์แกนิก จังหวัดสกลนคร สนับสนุนสถานที่ศึกษาดูงาน เป็นที่ปรึกษาในการปลูกผักไฮโดรโปนิกส์
 - สถานประกอบการด้านช่างไฟฟ้าและเครื่องปรับอากาศ สนับสนุนวิทยากร
 - มหาวิทยาลัยนครพนมสนับสนุนวิทยากร และสนับสนุนอาจารย์นักศึกษา เป็นพี่เลี้ยงในการเปิดบริการศูนย์ “ซ่อมรถ ซ่อมใจ”

ผู้ร่วมเรียนรู้

- เกิดผลิตภัณฑ์น้ำยาล้างรถ น้ำยาจัดคราบ และน้ำยาขัดยางดำ แบรินด์ “DEKDEE NAKHON PHANOM” วางจำหน่ายที่ “ศูนย์ซ่อมรถ ซ่อมใจ” ในสถานพินิจฯ

- เยาวชน 6 คน ผ่านการทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติ สาขาช่างติดตั้งไฟฟ้าภายในอาคาร ระดับ 1 ได้รับใบรับรองมาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติ
- เกิด “กลุ่มปลูกผักไฮโดรโปนิกส์เด็กดี” และกลุ่ม “เด็กน้อยโนนตาล” ทำให้เยาวชนสามารถฝึกการบริหารจัดการ และสามารถสร้างรายได้จากการปลูกผัก

ชุมชน

- เกิดแหล่งเรียนรู้ 4 ได้แก่ 1. ศูนย์บริการซ่อมบำรุงรถจักรยานยนต์แก่ชุมชน “ซ่อมรถ ซ่อมใจ” 2. โรงผักไฮโดรโปนิกส์ที่สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดนครพนม 3. โรงผักไฮโดรโปนิกส์ในพื้นที่ อบต.โนนตาล 4. โรงผักไฮโดรโปนิกส์บ้านคำฮาก ในเขตพื้นที่ อบต.โนนตาล
- มีต้นแบบในการสร้างพื้นที่ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่ทุกคนสามารถเข้าถึง เพื่อเรียนรู้เรื่องการประกอบอาชีพ สร้างรายได้ และเป็นพื้นที่ลดความเหลื่อมล้ำทางการเรียนรู้สำหรับคนทุกช่วงวัย

องค์ความรู้

- หลักสูตรการจัดการศึกษาทางเลือก 5 หลักสูตร ได้แก่ 1. หลักสูตรการซ่อมรถจักรยานยนต์เบื้องต้น 2. หลักสูตรการบำรุงรักษารถจักรยานยนต์ 3. หลักสูตรการซ่อมบำรุงเครื่องปรับอากาศ 4. หลักสูตรช่างไฟฟ้าภายในอาคาร 5. หลักสูตรการปลูกผักไฮโดรโปนิกส์

ผลิตภัณฑ์:

ผักไฮโดรโปนิกส์ ผลิตภัณฑ์แชมพูล้างรถ น้ำยาจัดคราบ และน้ำยาขัดยางดำ ภายใต้แบรนด์ “DEKDEE NAKHON PHANOM”

ช่องทางการจัดจำหน่าย:

- ในชุมชน และศูนย์ซ่อมรถ ซ่อมใจในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดนครพนม

มูลนิธิเพื่อพัฒนาคนพิการ จังหวัดนครราชสีมา

โครงการยกระดับเครือข่ายกลุ่มคนพิการผลิตปุ๋ยดิน
ของเครือข่ายมูลนิธิเพื่อพัฒนาคนพิการ
จังหวัดนครราชสีมา

ลักษณะองค์กร	องค์กรไม่แสวงหาผลกำไร
ประเภทโครงการ	โครงการต่อยอด
ประเภทอาชีพ	ผู้ประกอบการ

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 100 คน

- ผู้พิการทางการมองเห็น 17 คน
- ผู้พิการทางการได้ยิน 9 คน
- ผู้พิการทางสติปัญญา 9 คน
- ผู้พิการทางร่างกาย 65 คน

พื้นที่ดำเนินการ

- ตำบลบัวลาย อำเภอบัวลาย ตำบลบัวใหญ่ อำเภอบัวใหญ่ และตำบลสีดา อำเภอสีดา จังหวัดนครราชสีมา

ฐานทุนชุมชน

- ทุนความรู้ภูมิปัญญา: ความรู้เกี่ยวกับพัฒนาอาชีพ การสร้างแรงบันดาลใจให้คนพิการ
- ทุนทรัพยากรบุคคล: แกนนำจิตอาสารวมกลุ่มช่วยเหลือคนพิการ

กระบวนการเรียนรู้

- จัดประชุมคณะทำงานและตัวแทนผู้ร่วมเรียนรู้เพื่อสร้างความเข้าใจโครงการและออกแบบการทำงานร่วมกัน
- จัดประชุมสร้างความเข้าใจโครงการ วิเคราะห์และวางแผนชีวิตของกลุ่มผู้ร่วมเรียนรู้
- ออกแบบหลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับคนพิการร่วมกันโดยคณะวิทยากรแกนนำและภาคีเครือข่าย
- จัดอบรมแกนนำคนพิการเพื่อให้สามารถเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ตามความถนัด
- จัดอบรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้การพัฒนาสายพานอาชีพ
- จัดอบรมการผลิตและตรวจสอบคุณภาพปุ๋ยดิน
- จัดอบรมการใช้เทคโนโลยีสำหรับระบบน้ำเพื่อการเกษตรที่เหมาะสมกับคนพิการ
- อบรมเชิงปฏิบัติการสร้างพื้นที่กลางในการพัฒนาการผลิตปุ๋ยดินเพื่อการเกษตร โดยใช้เทคโนโลยีสำหรับระบบน้ำที่เหมาะสมกับคนพิการ
- ฝึกปฏิบัติการถ่ายทอดความรู้โดยวิทยากรแกนนำ
- ลงพื้นที่ติดตามหนุนเสริมการประกอบอาชีพ/การประเมินผล
- จัดประชุมสรุปบทเรียนการประกอบอาชีพปลายทาง

ที่มาและความสำคัญ

จังหวัดนครราชสีมามีประชากร 3,630,058 ชาย 1,28,728 คน หญิง 1,333,788 คน มีคนพิการ 94,614 คน มูลนิธิเพื่อพัฒนาคนพิการ จังหวัดนครราชสีมาเป็นองค์กรไม่แสวงหาผลกำไร มีวัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุนให้เกิดการรวมกลุ่มคนพิการในการเข้าถึงสิทธิที่พึงได้รับ ทั้งด้านการศึกษา สาธารณสุข การประกอบอาชีพ สนับสนุนการฟื้นฟูสมรรถภาพเด็กพิการ สื่อสารประชาสัมพันธ์ผลงานของคนพิการ ให้สังคมยอมรับ สามารถนำประสบการณ์ต่าง ๆ ไปพัฒนาคนพิการต่อไป ปี 2562 มูลนิธิฯ ได้ดำเนินโครงการสร้างคนพิการประกอบอาชีพและสร้างรายได้เครือข่ายกลุ่มคนพิการของมูลนิธิเพื่อพัฒนาคนพิการ อำเภอบัวใหญ่ ทำให้ผู้ร่วมเรียนรู้ที่เป็นคนพิการเกิดการเรียนรู้และมีทักษะการประกอบอาชีพ และเพื่อให้คนพิการมีรายได้ต่อเนื่อง ปี 2567 มูลนิธิเพื่อพัฒนาคนพิการจังหวัดนครราชสีมา จึงต่อยอดการทำโครงการยกระดับเครือข่ายกลุ่มคนพิการผลิตปุ๋ยดินของเครือข่ายมูลนิธิเพื่อพัฒนาคนพิการจังหวัดนครราชสีมา เพื่อยกระดับผู้ร่วมเรียนรู้ให้เป็นผู้ประกอบการผลิตปุ๋ยดินเพื่อสร้างรายได้อย่างต่อเนื่อง ยกระดับศูนย์เรียนรู้ใน 3 อำเภอ สร้างแกนนำคนพิการที่สามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการผลิตและการตลาดปุ๋ยดิน เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในศูนย์เรียนรู้ให้กับคนพิการและหน่วยงานที่สนใจ ต่อยอดความร่วมมือกับภาครัฐและเอกชนในการสนับสนุนทรัพยากรในด้านต่าง ๆ เพื่อประกอบอาชีพ รวมถึงเกิดสายพานอาชีพการผลิตปุ๋ยดิน

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- สามารถออกแบบหลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับคนพิการ เพื่อให้คนพิการสามารถผลิตปุ๋ยดินที่มีคุณภาพได้ด้วยตัวเอง
- สามารถจัดอบรมแกนนำคนพิการ เพื่อให้สามารถเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ตามความถนัด และเพิ่มทักษะการผลิต การตลาด การพัฒนาคุณภาพการผลิต และการพัฒนาแกนนำคนพิการที่จะเข้าไปหนุนเสริมคนพิการรายใหม่ให้เกิดความพร้อมในการพัฒนาอาชีพ และการผลิตปุ๋ยดิน
- สามารถจัดอบรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้การพัฒนาสายพานอาชีพ เพื่อให้เกิดการเพิ่มมูลค่าของสินค้าและการพัฒนาอาชีพเดิมควบคู่กับการผลิตปุ๋ยดินแบบต่อเนื่อง

ผู้ร่วมเรียนรู้

- มีรายได้จากการผลิตปุ๋ยดิน 8,400 บาทต่อคนต่อปี
- ยกระดับเป็นแกนนำชุมชน 26 คน
- เกิดสายพานอาชีพ 3 กลุ่ม คือ กลุ่มผลิตปุ๋ยดิน กลุ่มจักสาน กลุ่มช่างซ่อมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเทคโนโลยีการให้น้ำเพื่อการผลิตปุ๋ย
- สามารถวิเคราะห์สมรรถภาพทางด้านร่างกายของตัวเอง เพื่อนำไปวางแผนการประกอบอาชีพที่เหมาะสมกับตัวเอง และลดการพึ่งพาคนในครอบครัว และวางแผนการผลิตปุ๋ยดินให้เกิดเป็นรายได้ในอนาคต

ชุมชน

- เกิดกลุ่มผู้ประกอบการขนาดย่อม 3 กลุ่ม ได้แก่ เครือข่ายสินค้าชุมชน คนพิการอำเภอบัวลาย เครือข่ายสินค้าชุมชนคนพิการอำเภอบัวใหญ่ เครือข่ายสินค้าชุมชนคนพิการอำเภอสีดา จังหวัดนครราชสีมา
- เกิดการหนุนเสริมในลักษณะเพื่อนช่วยเพื่อน 4 ระดับ ได้แก่ ระดับหมู่บ้าน ระดับตำบล ระดับอำเภอ และระดับเครือข่ายต่างอำเภอที่สามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้การผลิตหรือการขายสินค้าร่วมกัน
- เกิดการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างคนพิการ จิตอาสา และครอบครัวคนพิการ

องค์ความรู้

- ชุดความรู้ด้านการพัฒนาทักษะอาชีพผู้พิการด้านการผลิตปุ๋ยดิน

ผลิตภัณฑ์:

ปุ๋ยดินที่ผลิตจากฟาง ปุ๋ยแห้ง ใบไม้แห้ง

ช่องทางการจัดจำหน่าย:

- ในชุมชน

สำนักวิชาพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช

โครงการเรียนรู้วิถีชีวิตชาวเล
ยกระดับอาชีพประมงชายฝั่ง
บ้านท้องโก้งกาง อำเภopakพนัง
จังหวัดนครศรีธรรมราช

ลักษณะองค์กร สถาบันการศึกษา
ประเภทโครงการ โครงการต่อยอด
ประเภทอาชีพ งานช่าง

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 80 คน

- ผู้ว่างงาน 20 คน
- ประมง 20 คน
- คนพิการ 1 คน
- ผู้สูงอายุ 10 คน
- เยาวชนนอกระบบการศึกษา 29 คน

พื้นที่ดำเนินการ

- บ้านท้องโก้งกาง ตำบลปากพนังฝั่งตะวันตก อำเภopakพนัง
จังหวัดนครศรีธรรมราช

ฐานทุนชุมชน

- ทุนทรัพยากรธรรมชาติ: อุดมสมบูรณ์ด้วยพื้นที่อ่าวปากพนังและ
คลองสาขาต่าง ๆ ทั้งป่าชายเลน และสัตว์หลากหลายชนิด
- ทุนทางสังคม: กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเดิม 2 กลุ่ม และได้รับการสนับสนุน
องค์ความรู้จากภาคีเครือข่ายทั้งภายในและภายนอก
- ทุนความรู้ภูมิปัญญา: ประชาชนชุมชนที่มีความรู้ด้านการแปรรูปปลา
และงานช่าง เช่น การทำอวน การทำ/ซ่อมเรือประมง

กระบวนการเรียนรู้

- การวิเคราะห์บริบทพื้นที่และผู้ร่วมเรียนรู้ทั้งปัญหา ความต้องการ ข้อจำกัด
เพื่อออกแบบการเรียนรู้ที่สอดคล้องและเหมาะสมกับความต้องการ
- การวิเคราะห์บริบทและการสร้างคุณค่าในตนเองของผู้ร่วมเรียนรู้
- การส่งเสริมทักษะการอ่าน เขียน คิดคำนวณ
- การส่งเสริมทักษะ “ภาษารัก” เพื่อเพิ่มความรักความสามัคคีในชุมชน
- การส่งเสริมทักษะ “ครอบครัวตื่นรู้” เพื่อสร้างความอบอุ่นในครอบครัว
และเพิ่มรายได้
- การสร้างแกนนำแบบมีส่วนร่วม เพื่อเพิ่มคุณค่านาคักยภาพชุมชน
มาใช้ให้เต็มศักยภาพ
- การส่งเสริมทักษะอาชีพตามความถนัด และต่อยอดทักษะใหม่
เช่น การแปรรูปปลา การทำอวน การทำ/ซ่อมเรือประมง การเป็น
มัคคุเทศก์ชุมชน การทำน้ายาเอนกประสงค์ ฯลฯ

ที่มาและความสำคัญ

บ้านท้องโก้งกาง หมู่ 4 ตำบลปากพนังฝั่งตะวันตก อำเภopakพนัง
จังหวัดนครศรีธรรมราช มีลักษณะพื้นที่เป็นที่ราบลุ่ม น้ำทะเลท่วมถึง
เป็นพื้นที่ชนบท แต่รวมกลุ่มกันอยู่แบบชุมชนแออัดบริเวณชายฝั่ง
แม่น้ำปากพนัง คนในชุมชนไม่มีที่ดินสำหรับการประกอบอาชีพ
มีรายได้จากการทำประมง แต่ขาดอุปกรณ์สำหรับประกอบอาชีพ เช่น
เรือประมง เครื่องมือประมง ทำให้รายได้ไม่เพียงพอต่อรายจ่าย
บุตรหลานต้องหลุดออกจากระบบการศึกษาจำนวนมาก ปี 2566
สำนักวิชาพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช
จึงทำโครงการพัฒนาอาชีพและนวัตกรรมการแปรรูปปลา บ้านท้องโก้งกาง
อำเภopakพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช ทำให้เกิดการเชื่อมโยง
ภาคีเครือข่ายในพื้นที่เข้าร่วมขับเคลื่อนงานในโครงการ เกิดอาชีพ 3 กลุ่ม
ได้แก่ กลุ่มทำอวน กลุ่มซ่อมแซมเรือประมง และกลุ่มเยาวชน ผู้ร่วมเรียนรู้
มีรายได้เพิ่มขึ้น ปี 2567 สำนักวิชาพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์
จังหวัดนครศรีธรรมราช จึงต่อยอดโครงการเรียนรู้วิถีชีวิตชาวเล
ยกระดับอาชีพประมงชายฝั่ง บ้านท้องโก้งกาง อำเภopakพนัง
จังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อให้กลุ่มเยาวชนและประชาชนผู้ว่างงาน
มีทักษะการดำเนินชีวิต เรียนรู้การจัดการอาชีพ การจัดการการเงิน การออม
และการจัดการสุขภาพด้วยภูมิปัญญาวิถีชีวิตชาวเล สามารถยกระดับ
อาชีพประมงชายฝั่งได้ เกิดครอบครัวตื่นรู้ ด้วยกระบวนการเรียนรู้
สร้างสรรค์พัฒนาความสัมพันธ์ของสมาชิกในครอบครัวร่วมกับผู้นำชุมชน
เพิ่มขีดความสามารถในการจัดการชีวิต จัดการอาชีพ และจัดการสุขภาพ
ได้ต่อเนื่อง

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- เกิดรูปแบบการจัดการศึกษาทางเลือก 1 หลักสูตร คือ หลักสูตรครอบครัวต้นรู้ตามวิถีชีวิตชาวเล และมีระบบการเรียนรู้ที่เชื่อมต่อกับหน่วยกิต (Credit Bank) ของ สกร. 1 แห่ง
- เกิดวิทยากรชุมชนในการสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้ที่เชื่อมต่อการศึกษาทั้งในและนอกระบบ
- ภาคีเครือข่ายร่วมสนับสนุนการส่งเสริมอาชีพ เช่น
 - วิทยาลัยการพาณิชย์นาวินนครศรีธรรมราช (ต่อเรือ) สนับสนุนวิทยากรในการซ่อมแซมเรือ
 - สกร.ระดับอำเภอปากพนัง เป็นวิทยากรการทำน้ายาอเนกประสงค์ (น้ายาล้างจาน น้ายาซักผ้า) และสนับสนุนให้เด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษามีโอกาสศึกษาต่อ
 - อบต.ปากพนัง นำข้อมูลผลการขับเคลื่อนงานเข้าสู่แผนพัฒนาระดับตำบล
 - กรมชลประทาน โดยหัวหน้าฝ่ายโครงการพระราชดำริลุ่มน้ำปากพนัง ส่งเสริมเรื่องการประกอบอาชีพ ช่วงที่ไม่สามารถออกทะเลได้
 - รพ.สต. และโรงพยาบาลศูนย์การแพทย์มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ เข้ามาตรวจสุขภาพให้คนในชุมชน จัดกิจกรรมให้ความรู้เรื่องการดูแลสุขภาพที่ถูกต้อง
 - สื่อสารองค์กรมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ ให้ความรู้เรื่องการใช้เทคโนโลยีให้เกิดประโยชน์
 - สโมสรนักศึกษามหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์เป็นผู้ช่วยวิทยากรจัดกิจกรรมในหลักสูตรภาษารัก
 - ปราชญ์ชุมชนบ้านท้องโก้งกาง (หัวหน้ากลุ่ม) เป็นวิทยากรสอนการทำอวนและซ่อมเรือประมง

ผู้ร่วมเรียนรู้

- เกิดครอบครัวต้นรู้ด้วยกระบวนการเรียนรู้สร้างสรรค์พัฒนาความสัมพันธ์ของสมาชิกในครอบครัวร่วมกับผู้นำชุมชน 20 ครอบครัว
- ครัวเรือนมีรายได้เพิ่มขึ้นเฉลี่ย 2,000 บาทต่อเดือน
- มีการรวมกลุ่มเรียนรู้การทำอวน และการบริหารจัดการกลุ่มอวนเพื่อต่อยอดอาชีพ เช่น รับจ้างทำอวน ซ่อมเครื่องมือและเรือประมง
- ยกระดับการเป็นเยาวชนมัคคุเทศก์นำชมป่าชายเลน
- ผู้ร่วมเรียนรู้เดิมยกระดับเป็นผู้ประกอบการขนาดย่อม 20 คน รวม 4 กลุ่ม
- เกิดเพจเฟซบุ๊กมัคคุเทศก์ชุมชน “โพสโดนใจ”

ชุมชน

- เกิดการรวมกลุ่มและที่ทำการกลุ่มประมงชายฝั่งบ้านท้องโก้งกาง ซึ่งเป็นสถานที่รวมกลุ่ม แฉ่งข่าวสารประชาสัมพันธ์ต่าง ๆ ใช้ในการทำกิจกรรมการเรียนรู้ของชุมชน และเป็นสถานที่สำหรับฝึกอาชีพ
- เกิดกลุ่มแกนนำรวมตัวกันเพื่ออาสาพัฒนาชุมชน และสร้างชุมชนเข้มแข็ง
- เกิดการขยายตัวแบบการจัดการเรียนรู้ไปยังชุมชนข้างเคียงที่สนใจเข้ามาร่วมเรียนรู้การรวมกลุ่ม ทำอาชีพ และการบริหารจัดการกลุ่ม

องค์ความรู้

- หลักสูตรการแปรรูปปลา การทำอวน การทำ/ซ่อมเรือประมง และการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ป่าชายเลน

ผลิตภัณฑ์:

ปลากระบอกร้า อวน เรือประมง น้ายาอเนกประสงค์

ช่องทางการจัดจำหน่าย:

- ในชุมชน
- ออนไลน์ Facebook มัคคุเทศก์ชุมชน “โพสโดนใจ”

สภาองค์กรชุมชน เทศบาลตำบลสวนขัน จังหวัดนครศรีธรรมราช

โครงการวิถีสวนขันคนข้างกลาง สร้างการเรียนรู้
สู่การพัฒนาชีวิต ปี 2

ลักษณะองค์กร องค์กรชุมชน
ประเภทโครงการ โครงการต่อยอด
ประเภทอาชีพ เกษตรกรรม

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 81 คน

- เกษตรกร 54 คน
- ค้าขาย 6 คน
- ผู้สูงอายุ 14 คน
- ผู้ว่างงาน 5 คน
- ผู้ด้อยโอกาส 5 คน
- เยาวชนนอกระบบการศึกษา 4 คน

พื้นที่ดำเนินการ

- ตำบลสวนขัน ตำบลหลักช้าง และตำบลข้างกลาง อำเภอข้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช

ฐานทุนชุมชน

- **ทุนทรัพยากรธรรมชาติ:** พื้นที่ราบลุ่มอยู่ติดกับอุทยานแห่งชาติเขาหลวง และเทือกเขาเหมน (เขาพระสุเมรุ) มีแหล่งน้ำตามธรรมชาติ เหมาะกับการทำเกษตร โดยเฉพาะสวนยางพารา และสวนผลไม้ มีแหล่งท่องเที่ยว เช่น น้ำตกท่าแพ จุดชมวิวเขาเหมน
- **ทุนวัฒนธรรมประเพณี:** มีการผสมผสานทางวัฒนธรรมจีนและอินเดีย ที่เดินทางเข้ามาค้าขายในพื้นที่ ประเพณีแห่ผ้าห่มธาตุน้อย ประเพณีสงกรานต์เหมือนพ่อท่านคล้ายวาจาสิทธิ์ และรดน้ำผู้สูงอายุ
- **ทุนความรู้ภูมิปัญญา:** การเลี้ยงผึ้ง การทำขนม ไม้กวาด ปลูกผักปลอดภัย และแปรรูปผลิตภัณฑ์ชุมชน

กระบวนการเรียนรู้

- กิจกรรมประเมินผลและสรุปผลการสำรวจ โดยแกนนำฝ่ายปกครอง ท้องที่-ท้องถิ่น พี่เลี้ยง อาสาสมัคร เพื่อสร้างและพัฒนาเป็นกลไกสนับสนุน
- กิจกรรมสร้างการเรียนรู้และพัฒนาทักษะกลไก เพื่อสนับสนุนการสร้างครอบครัวต้นรู้ (นักจัดกระบวนการด้วยหัวใจ)

ที่มาและความสำคัญ

อำเภอข้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช คนในชุมชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำสวนยาง สวนผลไม้ เลี้ยงสัตว์ และรับจ้าง มีรายได้ไม่เพียงพอจุนเจือรายจ่าย เนื่องจากมีต้นทุนการผลิตทางการเกษตรสูง ขาดตลาดกลางในการประกันราคาสินค้า ทำให้ราคาผลผลิตตกต่ำและไม่แน่นอน ขาดโอกาสในการศึกษาเรียนรู้โดยเฉพาะการจัดการผลผลิตมีปัญหาหนี้สินทั้งในและนอกระบบ นอกจากนี้ ยังพบปัญหาการว่างงานและยาเสพติดเพิ่มสูงขึ้น ประกอบกับคนในชุมชนมีจำนวนเพิ่มขึ้นเกิดการแข่งขันกันในการดำรงชีวิตเพื่อความอยู่รอด จนหลงลืมประเพณี วัฒนธรรมและวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนรุ่นก่อน สภาองค์กรชุมชนเทศบาลตำบลสวนขัน จังหวัดนครศรีธรรมราช จึงทำโครงการวิถีสวนขันคนข้างกลางสร้างการเรียนรู้สู่การพัฒนาชีวิต เพื่อพัฒนาฐานข้อมูลความรู้ชุมชนสู่การขับเคลื่อนงานพัฒนาอาชีพและการพัฒนาชีวิตที่ดีในชุมชน พัฒนาศักยภาพแกนนำเครือข่ายในการหนุนเสริมกลุ่มผู้ร่วมเรียนรู้สู่การพัฒนาชีวิตที่ดี พัฒนาแหล่งเรียนรู้ชุมชนให้เกิดการถ่ายทอดผ่านการปฏิบัติจริงสามารถหนุนเสริมกลุ่มผู้ร่วมเรียนรู้ได้ และพัฒนาเครือข่ายหนุนเสริมกลุ่มผู้ร่วมเรียนรู้และบูรณาการการขับเคลื่อนงานพัฒนาอาชีพในชุมชน

- พัฒนาศักยภาพกลไกในการวิเคราะห์สถานการณ์ชุมชน ค้นหา ศักยภาพชุมชน และวิเคราะห์สายพานอาชีพที่เกี่ยวข้อง
- พัฒนาทักษะอาชีพบนฐานชุมชนของกลุ่มผู้ร่วมเรียนรู้ เช่น การปลูกผัก พร้อมกับการทำดินปลูก การเลี้ยงปลา การแปรรูปสมุนไพร การทำยาสมุนไพร และน้ำมันเหลือง การเพาะเห็ด การแปรรูป และการถนอมอาหาร การแปรรูปผลไม้ตามฤดูกาล (หลักสูตรการทำกล้วยฉาบ)
- พัฒนาศักยภาพแกนนำเยาวชน คนในชุมชน และผู้ร่วมเรียนรู้ด้วยการ แลกเปลี่ยนศึกษาดูงาน (สร้างแรงบันดาลใจ เจตจำนงในการทำงาน ชุมชน)
- พัฒนาศักยภาพการแปรรูปผลิตภัณฑ์ตามศักยภาพของชุมชน การจัดการ ระบบตลาดสินค้าชุมชน (CBMC) พัฒนาบรรจุภัณฑ์ และแบรนด์ สินค้าชุมชน (การเรียนรู้เพื่อการพัฒนาอาชีพของผู้ร่วมเรียนรู้)
- กิจกรรมส่งเสริมการบริหารจัดการหนี้สินครัวเรือน
- พัฒนาแหล่งเรียนรู้ในชุมชน 4 แหล่ง และสรุปความรู้/บทเรียนที่เกิดขึ้น จากการดำเนินงาน
- ถอดบทเรียน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และติดตามผลการขับเคลื่อนงานของกลุ่มผู้ร่วมเรียนรู้ และกลไกครอบครัวต้นรู้

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- เกิดความร่วมมือกับเกษตรอำเภอในการจัดทำโครงการพัฒนา เสริมศักยภาพให้กับผู้ร่วมเรียนรู้เรื่องการเพาะเห็ดทั้งระบบ เพื่อเป็น ผู้ประกอบการ 11 ราย และมีแผนขยายผลความร่วมมือไปสู่ภาคเอกชน และภาครัฐอื่น ๆ

ผู้ร่วมเรียนรู้

- มีรายได้เกิดขึ้น จากกลุ่มปลูกผัก กลุ่มแปรรูปผักและผลไม้ตามฤดูกาล กลุ่มเลี้ยงปลาและปลานิล กลุ่มทำขนมดอกจอก กลุ่มการเพาะเห็ด กลุ่มเลี้ยงไก่ไข่ เฉลี่ย 2,000 บาทต่อคนต่อเดือน
- ลดรายจ่ายในครัวเรือนเฉลี่ย 1,000 บาทต่อคนต่อเดือน
- สามารถยกระดับเป็นผู้ประกอบการขนาดเล็กและแรงงานฝีมือ

ชุมชน

- มีแหล่งเรียนรู้และสื่อในการขยายผลและสามารถถ่ายทอดความรู้ ให้กับสมาชิก (กลุ่มสามวัย)

องค์ความรู้

- ด้านการแปรรูปวัตถุดิบจากท้องถิ่น

ผลิตภัณฑ์:

ปลาดุก ปลานิล ไช้ไก่ เห็ด ผักตามฤดูกาล

ช่องทางการจัดจำหน่าย:

- ในชุมชน

วิสาหกิจชุมชน เกษตรอินทรีย์บางประมุง จังหวัดนครสวรรค์

โครงการสมุนไพรไทย อาชีพทางรอด

ลักษณะองค์กร	องค์กรชุมชน
ประเภทโครงการ	โครงการต่อยอด
ประเภทอาชีพ	เกษตรกรรม

ที่มาและความสำคัญ

ตำบลบางประมุง และตำบลนากลาง อำเภอโกรกพระ จังหวัดนครสวรรค์ มีอาณาเขตติดกับอำเภอเมืองนครสวรรค์ ปัจจุบันมีนักลงทุนเข้ามากว้านซื้อที่ดินในพื้นที่ ทำให้เกิดการขยายตัวของพื้นที่เมือง ส่งผลให้ผู้ร่วมเรียนรู้ไม่สามารถปรับตัวรับกับความเปลี่ยนแปลงได้ทันทั่วทั้งที่ ประกอบกับค่านิยมการใช้ชีวิตแบบคนเมือง ซึ่งสวนทางกับอาชีพรับจ้างทำนา ทำไร่ ทำให้ผู้สูงอายุต้องขายที่ดินทำกินเพื่อใช้หนี้ ขาดแรงงานในการทำเกษตร กลุ่มอาชีพรับจ้างมีรายได้ลดลง เนื่องจากพื้นที่ทางการเกษตรน้อยลง ผู้สูงอายุรับการดูแลสุขภาพในปศุกรรมเนื่องจากลูกหลานที่เป็นแรงงานย้ายไปทำงานในเมืองเพื่อให้มีรายได้สูงขึ้น ส่งผลกระทบกับการศึกษาต่อของเด็กและเยาวชนในพื้นที่ **วิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์บางประมุง จังหวัดนครสวรรค์** จึงทำโครงการ **สมุนไพรไทย อาชีพทางรอด** เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการเรียนรู้เพื่อยกระดับทักษะอาชีพด้านสมุนไพร และสร้างความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายในพื้นที่

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 70 คน

- เกษตรกร 21 คน
- ค้าขาย 10 คน
- บริการ 13 คน
- ผู้สูงอายุ 6 คน
- ผู้ว่างงาน 10 คน
- ผู้พิการ 6 คน
- เยาวชนนอกระบบการศึกษา 4 คน

พื้นที่ดำเนินการ

- ตำบลบางประมุง และตำบลนากลาง อำเภอโกรกพระ จังหวัดนครสวรรค์

ฐานทุนชุมชน

- **ทุนทรัพยากรธรรมชาติ:** เป็นพื้นที่ลุ่มน้ำที่มีความอุดมสมบูรณ์เหมาะกับการทำเกษตร มีพื้นที่ป่าขนาดเล็กในชุมชน เป็นแหล่งหาของป่าเพื่อใช้เป็นอาหารและเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัว อาทิ สมุนไพรเถาวัลย์เปรียง และอาหาร เช่น มันนกก เป็นต้น
- **ทุนความรู้ภูมิปัญญา:** ปราชญ์ด้านการเกษตรที่มีรู้

กระบวนการเรียนรู้

- ประชุมชี้แจงโครงการ และเตรียมความพร้อมผู้ร่วมเรียนรู้
- การสร้างแรงบันดาลใจและการเรียนรู้ต่อการทำอาชีพด้านสมุนไพรผ่านการศึกษาดูงาน
- ให้ความรู้ด้านการปลูกพืชสมุนไพรเชิงพาณิชย์ การรับรองมาตรฐานการปลูก และการแปรรูปสมุนไพรเป็นยา
- การออกแบบผลิตภัณฑ์และการสร้างแบรนด์สัญลักษณ์สินค้า
- การแปรรูปและพัฒนาผลิตภัณฑ์สมุนไพรเพื่อสร้างอาชีพ
- การค้นหาตลาด และพัฒนาทักษะการตลาดออนไลน์และออฟไลน์
- การถอดบทเรียนโครงการ

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- เกิดภาคีเครือข่ายร่วมขับเคลื่อนงานในพื้นที่ ดังนี้
 - สกร.ระดับอำเภอโกรกพระ แนะนำการทำอาชีพให้กับนักเรียน และมีการวางแผนพัฒนาหลักสูตรเกี่ยวกับสมุนไพร
 - เทศบาลตำบลบางปรุ่มและสำนักงานเกษตรอำเภอบางปรุ่ม พัฒนาให้เกิดแหล่งศึกษาดูงานด้านสมุนไพรในพื้นที่อำเภอโกรกพระ
 - กรมการพัฒนาชุมชน จังหวัดนครสวรรค์ สำนักงานเกษตรจังหวัด อุตรดิตถ์จังหวัด พัฒนาและหนุนเสริมให้กลุ่มและผู้ร่วมเรียนรู้ ยกระดับเป็นผู้ประกอบการ แนะนำและวางแผนการขึ้นทะเบียน สินค้า OTOP
 - สำนักงานเกษตรอำเภอ สนับสนุนชีวภัณฑ์ที่ใช้ในแปลงปลูกสมุนไพร
 - ผู้รับซื้อสมุนไพรรายใหญ่ ให้ความรู้ด้านการผลิต การตากพืชสมุนไพร การวางแผนการผลิตโดยใช้ตลาดนำ
- เกิดระบบการเรียนรู้ใช้ชุมชนเป็นฐาน 3 แห่ง คือ วิสาหกิจชุมชนเกษตร สรรพสิ่งบ้านนากลาง สกร.ระดับอำเภอโกรกพระ และโรงเรียนบ้านหาดสูง

ผู้ร่วมเรียนรู้

- เข้าใจแนวคิดการแปรรูปสมุนไพร สามารถวางแผนการผลิต การตลาด และเกิดการรวมกลุ่มในการทำผลิตภัณฑ์เพื่อจำหน่าย
- นำความรู้ด้านวิทยาศาสตร์ การสกัด การกลั่น สารประกอบต่าง ๆ มาใช้เพิ่มมาตรฐานให้กับสินค้า เพื่อออกสู่ตลาดภายนอก
- ลดการใช้สารเคมีในแปลงเกษตร และมีการผลิตสารชีวภัณฑ์และ ปุ๋ยอินทรีย์ใช้เองเพื่อลดค่าใช้จ่าย มีการผลิตของใช้ปลอดภัย อาทิ สบู่ แชมพู น้ำยาล้างจาน

- ผู้ร่วมเรียนรู้เดิมยกระดับเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ให้กับผู้ที่สนใจ มีการนำสายพานอาชีพด้านสมุนไพรไปแนะนำให้กับเยาวชน 3 โรงเรียน ที่ยังศึกษาอยู่และต้องการเพิ่มรายได้ รวมถึงกลุ่มเยาวชนและผู้ปกครอง ที่สนใจนำไปทำประกอบอาชีพ
- กลุ่มปลูกมีการวางแผนการผลิตสมุนไพรโดยใช้ตลาดนำการผลิต
- กลุ่มแปรรูปมีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่สามารถจำหน่ายในชุมชนและมีแผนยกระดับผลิตภัณฑ์ให้กว้างขึ้น

ชุมชน

- เกิดการรวมกลุ่มอาชีพขึ้นในชุมชน

องค์ความรู้

- หลักสูตรการแปรรูปสมุนไพร

ผลิตภัณฑ์:

ยากันยุง น้ำมันนวด สบู่ แชมพู น้ำยาล้างจาน

ช่องทางการจัดจำหน่าย:

- ในชุมชน

เครือข่ายสภาองค์กรชุมชน การส่งเสริมเศรษฐกิจและทุนชุมชน ผลิตขนมปัง จังหวัดนราธิวาส

โครงการสร้างสายพานอาชีพระดับครัวเรือน
สู่เศรษฐกิจและทุนชุมชนที่ยั่งยืน

ลักษณะองค์กร	องค์กรชุมชน
ประเภทโครงการ	โครงการต่อยอด
ประเภทอาชีพ	การแปรรูป

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 80 คน

- เกษตรกร 21 คน
- ค้าขาย 7 คน
- ผู้สูงอายุ 2 คน
- ผู้ว่างงาน 27 คน
- ผู้พิการ 2 คน
- ผู้ด้อยโอกาส 12 คน
- เยาวชนนอกระบบการศึกษา 9 คน

พื้นที่ดำเนินการ

- ตำบลแว้ง ตำบลฆอละห์ ตำบลเฮอร์วัน และตำบลกายุคละ อำเภอแว้ง จังหวัดนราธิวาส

ฐานทุนชุมชน

- ทุนทรัพยากรธรรมชาติ: พื้นที่เหมาะกับการทำเกษตร เช่น สวนยางพารา สวนผลไม้
- ทุนความรู้ภูมิปัญญา: มีพื้นที่การเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับบริบทชีวิต เช่น โรงปั่นแป้งชุมชน แปลงเกษตรอินทรีย์ โรงเพาะเห็ด พื้นที่ทำขนมพื้นบ้าน น้ำยาล้างจาน ผ้ามัดย้อม
- ทุนวัฒนธรรม: ความหลากหลายทางพหุวัฒนธรรม

กระบวนการเรียนรู้

- เวทีพัฒนาศักยภาพแกนนำและคณะทำงาน 2 หลักสูตร คือ หลักสูตร นักจัดกระบวนการ และการเรียนรู้อาชีพสายพานอาชีพ
- เวทีชี้แจงวัตถุประสงค์โครงการและวิเคราะห์ต้นทุนตนเองพร้อมออกแบบการเรียนรู้อาชีพตามความถนัด โดยใช้เครื่องมือสายพานอาชีพ (ปัญหา ศักยภาพผู้ร่วมเรียนรู้ ต้นทุนตนเอง ต้นทุนครัวเรือน ต้นทุนชุมชน)

ที่มาและความสำคัญ

อำเภอแว้ง จังหวัดนราธิวาส เป็นพื้นที่ติดชายแดนไทย-มาเลเซีย ประชาชนส่วนใหญ่มีเชื้อสายมลายู นับถือศาสนาอิสลาม และไทยพุทธ คนในชุมชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ทำสวนยางพาราและสวนผลไม้ ผลจากการสำรวจข้อมูลจำเป็นพื้นฐานด้านคุณภาพชีวิต ปี 2565 พบครัวเรือนเป้าหมายที่มีปัญหาด้านคุณภาพชีวิต ยากจน เป็นกลุ่มเปราะบาง มีปัญหาด้านสุขภาพ มีรายได้ไม่เพียงพอต่อการดำเนินชีวิต และเข้าไม่ถึงการบริการของรัฐ ขาดโอกาสและทักษะในการเข้าถึงความรู้และทักษะอาชีพใหม่ ซึ่งส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน เครือข่ายสภาองค์กรชุมชนการส่งเสริมเศรษฐกิจและทุนชุมชน ผลิตขนมปัง จังหวัดนราธิวาส จึงต่อยอดการทำโครงการสร้างสายพานอาชีพระดับครัวเรือนสู่เศรษฐกิจและทุนชุมชนที่ยั่งยืน เพื่อยกระดับครอบครัวและสมาชิกในชุมชนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี เกิดการลดรายจ่ายเพิ่มรายได้ในครัวเรือน มีกลไกในการขับเคลื่อนงาน และสร้างระบบเศรษฐกิจในระดับชุมชน เกิดการสร้างอาชีพที่นำไปสู่การขยายผลและมีหน่วยจัดการเรียนรู้ในพื้นที่ชุมชนต่อไป

- สนับสนุนการฝึกทักษะอาชีพตามความสนใจ เช่น คุกกี้น้ำแข็ง การตัดเย็บเสื้อผ้า การปลูกผักปลอดสาร
- กิจกรรมให้ความรู้ด้านการตลาด บัญชี และการบริหารจัดการกลุ่ม
- กิจกรรมให้ความรู้ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ระดับครัวเรือน
- กิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านการตลาดในประเทศมาเลเซีย
- สรุปและถอดบทเรียนผู้ร่วมเรียนรู้

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- ปรับบทบาทจาก “ผู้จัดการกิจกรรม” สู่ “โค้ช-พี่เลี้ยง” เพื่อหนุนเสริมการทำงานในระยะยาว

ผู้ร่วมเรียนรู้

- มีการตั้งชื่อกลุ่ม/แบรนด์ และบรรจุภัณฑ์ที่พร้อมจำหน่าย เช่น ผลิตภัณฑ์ข้าวสีบูกันตัง ปุติธิดาหลา โรตีกึ่งสำเร็จรูป S&P
- เกิดการรวมกลุ่มอาชีพ 3 กลุ่ม ดังนี้ กลุ่มผลิตภัณฑ์จากข้าวสีบูกันตัง กลุ่มขนมปัง และกลุ่มโรตีกึ่งสำเร็จรูป
- มีสินค้า เช่น ขนมพื้นบ้าน ขนมปัง โรตีกึ่งสำเร็จรูป คุกกี้ เสื้อผ้าตัดเย็บ ผักปลอดสารจำหน่ายในชุมชนและตลาดออนไลน์
- มีรายได้หมุนเวียนในกลุ่ม เช่น กลุ่มเกษตรมีรายได้สามารถแบ่งปันผลให้กับสมาชิก 200-300 บาทต่อเดือน
- ยกย่องเป็นครูชุมชน 20 คน

ชุมชน

- เกิดการเรียนรู้ระหว่างกันภายในกลุ่ม และมีแผนต่อยอดเป็นวิสาหกิจชุมชน
- เป็นจุดศูนย์รวมของการฝึกอาชีพและถ่ายทอดองค์ความรู้ในชุมชน 8 ฐาน ได้แก่ ขนมปัง คุกกี้ ขนมโบราณ ผักปลอดสาร ผ้ามัดย้อม น้ำยาล้างจาน ตัดเย็บ โรตีกึ่งสำเร็จรูป ขนมปังจากข้าวสีบูกันตัง เส้นหมี่จากข้าวสีบูกันตัง
- คนรุ่นใหม่กลับมาเห็นคุณค่าและสืบสานวัฒนธรรมการกิน การทำขนม

องค์ความรู้

- ด้านการแปรรูปอาหาร

ผลิตภัณฑ์:

ขนมพื้นบ้าน ขนมปัง โรตีกึ่งสำเร็จรูป คุกกี้ เสื้อผ้าตัดเย็บ ผักปลอดสาร น้ำยาล้างจาน

ช่องทางการจัดจำหน่าย:

- ในชุมชน

มหาวิทยาลัยฟาฏอนี จังหวัดนราธิวาส

โครงการส่งเสริมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน
เพื่อพัฒนาทักษะการเป็นผู้ประกอบการขนาดย่อม
สำหรับแรงงานนอกระบบ

ลักษณะองค์กร สถาบันการศึกษา
ประเภทโครงการ โครงการต่อยอด
ประเภทอาชีพ ผู้ประกอบการ

พื้นที่ดำเนินการ

- ตำบลกระหวะ อำเภอมายอ จังหวัดปัตตานี

ฐานทุนชุมชน

- ทุนทรัพยากรธรรมชาติ: พื้นที่เหมาะกับการทำเกษตร
- ทุนความรู้ภูมิปัญญา: การทำเกษตร ขนมหินบ้าน
- ทุนทรัพยากรบุคคล: กลุ่มอาชีพต่าง ๆ เช่น กลุ่มปลูกผักปลอดสารพิษ และกลุ่มเลี้ยงผึ้งชันโรง

กระบวนการเรียนรู้

- เตรียมความพร้อมคณะทำงาน วิเคราะห์ผู้ร่วมเรียนรู้ สร้างพี่เลี้ยง สร้างกลไกภาคีเครือข่ายการเรียนรู้ในพื้นที่ ออกแบบกระบวนการเรียนรู้ และสร้างโอกาสการเรียนรู้ของผู้ร่วมเรียนรู้
- เรียนรู้การจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจ วิเคราะห์ศักยภาพชุมชน การวางแผนธุรกิจเบื้องต้น
- กิจกรรมแม่ปลูกลูกกิน เพื่อเรียนรู้เทคนิคการปลูกผักกินเอง
- กิจกรรม Digital to Community เช่น การใช้ ChatGPT เป็นเครื่องมือในการสร้าง BMC และวิเคราะห์การเงินเบื้องต้น การขายออนไลน์ผ่านแพลตฟอร์ม TikTok และเฟสบุ๊ก การทำ Data Studio ในการออกแบบระบบข้อมูลกลุ่มวิสาหกิจแบบตาราง
- การเรียนรู้อาชีพ เช่น เพาะถั่วงอก ขนมหาลาเปา น้ำมันนวดสมุนไพร สบู่จากขมิ้นขาวพื้นถิ่น
- ถอดบทเรียนโครงการ และนำเสนอผลการดำเนินงาน

ที่มาและความสำคัญ

ผลจากการดำเนินโครงการสร้างกลไกการเรียนรู้ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมสำหรับเยาวชนนอกระบบการศึกษา โดยมหาวิทยาลัยฟาฏอนี ปี 2566 ทำให้ผู้ร่วมเรียนรู้มีอาชีพ มีรายได้เพิ่มขึ้น และมีความรักสามัคคีกัน ในชุมชน สามารถสร้างการเปลี่ยนแปลงเรื่องการทำงานแบบมีส่วนร่วม และมีนวัตกรรมทางเศรษฐกิจที่สามารถนำไปปรับใช้กับเยาวชนในพื้นที่อื่นได้ แต่ยังคงพบว่าคนในชุมชนตำบลกระหวะ อำเภอมายอ จังหวัดปัตตานี ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนาและรับจ้าง ยังมีรายได้ไม่เพียงพอกับรายจ่าย เนื่องจากในช่วงปีที่ผ่านมาประสบกับปัญหาฝนทิ้งช่วงและวิกฤตภัยแล้ง ทำให้ผลผลิตข้าวลดลง ส่งผลกระทบต่อรายได้หลักของครัวเรือน มหาวิทยาลัยฟาฏอนี จังหวัดนราธิวาส จึงต่อยอดการทำโครงการส่งเสริมการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เพื่อพัฒนาทักษะการเป็นผู้ประกอบการขนาดย่อมสำหรับแรงงานนอกระบบ เพื่อเพิ่มทางเลือกในการสร้างรายได้ และลดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงอาชีพ สร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจของครัวเรือนและชุมชนอย่างยั่งยืน

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 70 คน

- เกษตรกร 34 คน
- ผู้ว่างงาน 15 คน
- ผู้พิการ 3 คน
- ผู้ด้อยโอกาส 18 คน

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- เป็นต้นแบบของการพัฒนาเศรษฐกิจในระดับท้องถิ่นที่ขับเคลื่อนด้วยพลังของประชาชน
- ชุมชนกระหะกลายเป็นแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอก โดยมีแกนนำชุมชนที่ได้รับการพัฒนาศักยภาพให้เป็นผู้ถ่ายทอดความรู้และเป็นพี่เลี้ยง
- องค์การบริหารส่วนตำบลกระหะ สำนักงานเกษตรอำเภอมายอ สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดปัตตานี มหาวิทยาลัยฟาฏอนี และบริษัท อาสินฟู้ด (ประเทศไทย) จำกัด ร่วมกันบูรณาการความรู้ ทรัพยากร และบทบาทเฉพาะด้าน เพื่อขับเคลื่อนกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาอาชีพแก่ผู้ร่วมเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ
 - องค์การบริหารส่วนตำบลกระหะรับผิดชอบด้านการประสานงานและสนับสนุนนโยบายท้องถิ่น
 - สำนักงานเกษตรอำเภอส่งเสริมองค์ความรู้ด้านเกษตรกรรม
 - สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดให้การสนับสนุนด้านการบริหารจัดการกลุ่ม
 - มหาวิทยาลัยฟาฏอนีช่วยเสริมองค์ความรู้ด้านการตลาด และการใช้เทคโนโลยี
 - ภาคเอกชนร่วมพัฒนาด้านการแปรรูปอาหารและมาตรฐานสินค้า

ผู้ร่วมเรียนรู้

- มีรายได้เพิ่มขึ้นเฉลี่ย 500-2,000 บาทต่อเดือน ลดรายจ่ายในครัวเรือนจากการผลิตและบริโภคผลิตภัณฑ์ของตนเอง
- เกิดการรวมกลุ่มเป็นวิสาหกิจชุมชนขนาดย่อม ทำให้เกิดการสร้างงานและเศรษฐกิจหมุนเวียนในชุมชน
- นำความรู้ด้าน Digital to Community (D2C) มาใช้ขยายช่องทางการตลาดและบริหารจัดการธุรกิจ
- เยาวชนนอกระบบการศึกษาสามารถรวมตัวกันเป็นกลุ่มอาชีพ ผู้ประกอบการขนาดย่อม สามารถบริหารจัดการวางแผนการผลิต และดำเนินธุรกิจในระดับท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ชุมชน

- เกิดการยกระดับผลิตภัณฑ์ที่เป็นอัตลักษณ์ของท้องถิ่น ทำให้ผลิตภัณฑ์มีความโดดเด่นน่าสนใจ
- มีต้นแบบในการสร้างพื้นที่ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่ทุกคนสามารถเข้าถึงได้ เพื่อเรียนรู้เรื่องการประกอบอาชีพสร้างรายได้และเป็นพื้นที่ลดความเหลื่อมล้ำทางการเรียนรู้สำหรับคนทุกช่วงวัย

องค์ความรู้

- ด้าน Digital to Community (D2C) สู่การยกระดับทักษะและศักยภาพของผู้ประกอบการขนาดย่อม

ผลิตภัณฑ์:

ถั่วอก ซาลาเปา สบู่จุ่มข้าว น้ำมันนวดสมุนไพร

ช่องทางการจัดจำหน่าย:

- ในชุมชน
- ออนไลน์ Facebook, TikTok, LINE OA

เทศบาลตำบลพอมิ่ง จังหวัดปัตตานี

โครงการยกระดับคุณภาพชีวิตเยาวชน
และแรงงานนอกระบบตำบลพอมิ่ง
เพื่อสร้างอาชีพที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน

ลักษณะองค์กร องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
ประเภทโครงการ โครงการต่อยอด
ประเภทอาชีพ ผู้ประกอบการชุมชน

พื้นที่ดำเนินการ

- หมู่ที่ 3 บ้านพอมิ่ง หมู่ที่ 4 บ้านใหม่ หมู่ที่ 5 บ้านโต๊ะแมว ตำบลพอมิ่ง อำเภอบะนาระ จังหวัดปัตตานี

ฐานทุนชุมชน

- ทุนทรัพยากรบุคคล: มีผู้นำชุมชนที่เข้มแข็ง สามารถประสานงานกับสมาชิกเทศบาล และเทศบาล ในการต่อยอดโครงการอาชีพรายย่อย เช่น เกษตร เลี้ยงสัตว์ หรืออาหารพื้นบ้าน

กระบวนการเรียนรู้

- วิเคราะห์ต้นทุนและความต้องการของผู้ร่วมเรียนรู้ เช่น การพัฒนาอาชีพ ช่องทางรายได้ การพัฒนาตนเอง โดยใช้เครื่องมือ Body Paint
- ชี้แจงกิจกรรมและผลลัพธ์การพัฒนาอาชีพของผู้ร่วมเรียนรู้
- เปิดตลาดนัดชุมชน ขายสินค้าจากกลุ่มอาชีพ ได้แก่ กลุ่มทำโรตีสาน กลุ่มทำขนม กลุ่มค้าขาย กลุ่มตัดเย็บ กลุ่มปลูกผักและเลี้ยงสัตว์
- ยกระดับอาชีพผู้ร่วมเรียนรู้เดิม เช่น การแปรรูป การขาย
- ศึกษาดูงานการเป็นผู้ประกอบการที่สวนลุงรมย์ เพื่อการต่อยอดอาชีพ และแปรรูปผลิตภัณฑ์
- อบรมการทำบัญชีและการออม
- อบรมอาชีพตามที่ผู้ร่วมเรียนรู้สนใจ เช่น การปลูกผักบุ้ง
- อบรมการใช้สื่อโซเชียลมีเดียเพื่อยกระดับอาชีพ เรียนรู้ทักษะการขาย สินค้าออนไลน์ เช่น การตั้งราคาสินค้า การสร้างแบรนด์
- อบรมพัฒนาศักยภาพโค้ชแกนนำกลุ่มอาชีพ
- ประชุมออกแบบหลักสูตรการจัดการเรียนรู้เพื่ออาชีพโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน
- ประชุมภาคีเครือข่ายหนุนเสริมการทำงานร่วมกัน
- ประชุมคณะทำงานร่วมกับแกนนำผู้ร่วมเรียนรู้

ที่มาและความสำคัญ

เทศบาลตำบลพอมิ่ง อำเภอบะนาระ จังหวัดปัตตานี ได้ดำเนินโครงการส่งเสริมและพัฒนาพื้นที่การเรียนรู้สำหรับเยาวชนโดยใช้หลัก 3 ต MODEL ในปี 2565 ทำให้เกิดกลไกสำคัญที่เชื่อมโยงการทำงานร่วมกันระหว่างเจ้าหน้าที่ ท้องถิ่น เยาวชน ครูสอนศาสนา แกนนำชุมชน แกนนำผู้ร่วมเรียนรู้ และภาคีเครือข่าย/ผู้รู้เข้ามาหนุนเสริมการจัดการเรียนรู้กับเยาวชนผู้ร่วมเรียนรู้ แต่พบว่ายังมีเยาวชนบางส่วนไม่สามารถเข้าถึงพื้นที่การเรียนรู้ได้ เนื่องจากขาดทักษะการประกอบอาชีพที่หลากหลาย เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว ปี 2567 เทศบาลตำบลพอมิ่ง จังหวัดปัตตานี จึงต่อยอดโครงการยกระดับคุณภาพชีวิตเยาวชนและแรงงานนอกระบบตำบลพอมิ่งเพื่อสร้างอาชีพที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพที่สอดคล้องกับความต้องการและความสนใจของเยาวชน และแรงงานนอกระบบ ส่งเสริมการใช้ทรัพยากรและภูมิปัญญาท้องถิ่นในการเรียนรู้และพัฒนาอาชีพ สร้างพื้นที่การเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้เยาวชนและแรงงานนอกระบบได้แลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ในการพัฒนาอาชีพ ยกระดับคุณภาพชีวิตของเยาวชนและแรงงานนอกระบบสู่การเป็นผู้ประกอบการ และพัฒนากลไกเครือข่ายความร่วมมือภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชนในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเยาวชนและแรงงานนอกระบบในตำบลพอมิ่ง

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 71 คน

- เกษตรกร 15 คน
- ค้าขาย 19 คน
- ผู้ว่างงาน 10 คน
- ผู้สูงอายุ 6 คน
- ผู้พิการ 1 คน
- เยาวชนนอกระบบการศึกษา 20 คน

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- เกิดภาคีเครือข่ายร่วมขับเคลื่อนงานในพื้นที่ เช่น สกร. วิทยาลัยการอาชีพเทศบาลตำบล โรงเรียน ผู้นำศาสนา ผู้นำท้องถิ่น เป็นต้น
- เกิดนวัตกรรมการจัดการและการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ 3 นวัตกรรม ได้แก่ 1. หลักสูตรการอบรมอาชีพ 2. ตลาดนัดมีชีวิต หรือตลาดนัดได้ร่มไม้ 3. ปันโตปันสุข
- มีแหล่งเรียนรู้ครัวเรือนต้นแบบที่จัดการเรียนรู้ตลอดชีวิตในครัวเรือนต้นแบบที่มีการจัดการเรียนรู้ด้วยแบบจำลอง 3 ตัวแบบ (MODEL) ซึ่งสนับสนุนสมาชิกในครัวเรือนให้พัฒนาทักษะและความรู้ตามความสนใจและความต้องการของตนเอง

ผู้ร่วมเรียนรู้

- สามารถขับเคลื่อนการทำงานในรูปแบบกลุ่มอาชีพผู้ประกอบการขนาดย่อยในระดับท้องถิ่น 10 คน
- ผู้ร่วมเรียนรู้เดิมยกระดับเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ 10 คน
- ยกระดับเป็นแกนนำชุมชน 5 คน
- เกิดแผนประกอบอาชีพ แผนการตลาดและการใช้อัตลักษณ์ชุมชน เพื่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์สร้างสรรค์ (Branding) ของท้องถิ่น 7 แผน เช่น แผนอาชีพตัดเย็บเสื้อผ้าผู้ชาย แผนอาชีพการทำเกษตรแบบผสมผสาน แผนอาชีพการเลี้ยงสัตว์ แผนอาชีพการทำขนม (โรตีสีกรอบ ขนมฟูกกรัก ขนมมะพร้าวแก้ว) แผนอาชีพช่างเชื่อม แผนอาชีพการขายสินค้าผ่านช่องทางออนไลน์ แผนอาชีพการค้าขายและแปรรูปสินค้า
- ได้รับการพัฒนาทักษะการประกอบอาชีพ เช่น อาชีพเลี้ยงสัตว์ อาชีพปลูกผัก อาชีพค้าขาย (ขายโรตีสีกรอบ ขนมฟูกกรัก ขนมมะพร้าวแก้ว) อาชีพทำขนม (ขนมฟูกกรัก ขนมมะพร้าวแก้ว) อาชีพตัดเย็บเสื้อผ้า
- ได้รับการยอมรับในบทบาทผู้นำหรือแกนนำของชุมชน มีความมั่นใจในตนเองเพิ่มขึ้น

ชุมชน

- ความสัมพันธ์ของคนในชุมชนดีขึ้น

องค์ความรู้

- นวัตกรรมการจัดการและการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ 3 นวัตกรรม ได้แก่ 1. หลักสูตรการอบรมอาชีพ 2. ตลาดนัดมีชีวิต หรือตลาดนัดได้ร่มไม้ 3. ปันโตปันสุข

ผลิตภัณฑ์:

โรตีสีกรอบ ขนมฟูกกรัก มะพร้าวแก้ว ข้าวยา มันท้าปะหลังทอด เสื้อผ้า

ช่องทางการจัดจำหน่าย:

- ในชุมชน ตลาดนัดมีชีวิต

ชมรมผู้ปกครองบุคคลออทิสติก จังหวัดปัตตานี

โครงการสายใยสัมพันธ์สู่ผู้ประกอบการ
ของครอบครัวผู้เปราะบางบางจังหวัดปัตตานี

ลักษณะองค์กร องค์กรไม่แสวงหาผลกำไร
ประเภทโครงการ โครงการต่อยอด
ประเภทอาชีพ ผู้ประกอบการ

พื้นที่ดำเนินการ

- ชมรมผู้ปกครองบุคคลออทิสติกจังหวัดปัตตานี ร้านอาหารและคาเฟ่บ้านภูมิ ตำบลยาหมู อำเภอยะหริ่ง จังหวัดปัตตานี

ฐานทุนชุมชน

- ทุนความรู้ภูมิปัญญา: องค์ความรู้และประสบการณ์การทำงานส่งเสริมการเรียนรู้แก่บุคคลออทิสติก ผู้ปกครองการเรียนรู้ ผู้พิการทางสติปัญญา และผู้พิการซ้ำซ้อน
- ทุนทางสังคม: มีการเชื่อมโยงกับภาคีเครือข่ายภายในพื้นที่ 17 หน่วยงาน และภายนอกพื้นที่ 3 หน่วยงาน

กระบวนการเรียนรู้

- วิเคราะห์บริบทพื้นที่และผู้ร่วมเรียนรู้ ทั้งปัญหา ความต้องการ และข้อจำกัด เพื่อออกแบบการเรียนรู้ที่สอดคล้องและเหมาะสม
- พัฒนาทักษะอาชีพแก่ผู้ปกครองคนพิการ เพื่อเป็นผู้ประกอบการและรวมกลุ่มเป็นวิสาหกิจชุมชน เช่น การวิเคราะห์ธุรกิจด้วย BMC การเงิน การตลาด ช่องทางในการจำหน่ายสินค้าแบบออนไลน์
- พัฒนาศักยภาพของคนพิการและผู้ปกครอง ให้สามารถประกอบอาชีพตามความถนัด และมีโอกาสประกอบอาชีพที่เหมาะสมกับศักยภาพของตนเอง โดยวิเคราะห์ตนเองก่อนการเลือกอาชีพ ซึ่งเป็นอาชีพที่สามารถทำได้ที่บ้านและทำร่วมกันได้
- การอบรมด้านการตลาดออนไลน์ การสร้างแบรนด์ และการวางแผนธุรกิจ
- การพัฒนาทักษะ “Soft Skills” เช่น การสื่อสาร การทำงานเป็นทีม และการแก้ปัญหา
- การพัฒนาทักษะการเป็นพี่เลี้ยง Coaching ให้ผู้ปกครอง
- การลงพื้นที่เรียนรู้จากสถานที่จริง
- การเสริมสร้างพลังใจ และความร่วมมือในครอบครัว

ที่มาและความสำคัญ

จังหวัดปัตตานีเป็นพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม เชื้อชาติ ศาสนา และวิถีชีวิต ประชาชนส่วนหนึ่งต้องเผชิญกับความเปราะบางทางเศรษฐกิจและสังคม โดยเฉพาะครอบครัวที่มีสมาชิกเป็นบุคคลออทิสติก คนพิการ และผู้ว่างงาน ซึ่งมีข้อจำกัดในการเข้าถึงโอกาสทางการศึกษา และอาชีพอย่างเท่าเทียม ปี 2566 ชมรมผู้ปกครองบุคคลออทิสติกจังหวัดปัตตานี ได้ทำโครงการการเลี้ยงแพะขุนเพื่อครอบครัวออทิสติกสามารถสร้างแหล่งเรียนรู้ สร้างเครือข่ายและแหล่งบริการต่าง ๆ ในพื้นที่ เช่น องค์กรบริหารส่วนตำบล วิทยาลัยการอาชีพ วิทยาลัยอาชีวศึกษา วิทยาลัยเทคนิค หน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องในการดูแลบุคคลออทิสติกในจังหวัดปัตตานี ปี 2567 ชมรมผู้ปกครองบุคคลออทิสติกจังหวัดปัตตานี จึงต่อยอดทำโครงการสายใยสัมพันธ์สู่ผู้ประกอบการของครอบครัวผู้เปราะบางจังหวัดปัตตานี เพื่อต่อยอดเป็นผู้ประกอบการและรวมกลุ่มเป็นวิสาหกิจชุมชน พัฒนาศักยภาพผู้ปกครองบุคคลออทิสติกให้เป็นพี่เลี้ยงถ่ายทอดกระบวนการเรียนรู้แก่บุคคลอื่นในชุมชน พัฒนาหลักสูตรอาชีพบำบัดโดยการมีส่วนร่วมของครอบครัว ทดลองจัดการเรียนการสอนแบบ Home School ในระดับมัธยมศึกษาแก่บุคคลออทิสติก ผู้ปกครองทางการเรียนรู้ ผู้พิการทางสติปัญญา และผู้พิการซ้ำซ้อน

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 79 คน

- ผู้ปกครองบุคคลออทิสติก 40 คน
- คนพิการทางสติปัญญา 22 คน
- คนพิการทางการได้ยิน 5 คน
- คนพิการทางด้านร่างกายหรือการเคลื่อนไหว 11 คน
- ผู้ว่างงาน 1 คน

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- เกิดเครือข่ายความร่วมมือกับภาครัฐ 6 หน่วยงาน และเอกชน 7 หน่วยงาน
- เกิดการถ่ายทอดความรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน และเกิดพี่เลี้ยงถ่ายทอดความรู้ให้ผู้อื่น จำนวน 15 คน

ผู้ร่วมเรียนรู้

- ผู้ปกครองคนพิการสามารถต่อยอดสู่การเป็นผู้ประกอบการ รวมกลุ่มและจัดตั้งวิสาหกิจชุมชนภายใต้ชื่อ “วิสาหกิจชุมชนสายใยคนพิเศษปัตตานี” เพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานราก ร่วมกันพัฒนาผลิตภัณฑ์และขยายช่องทางจำหน่าย
- ผู้ดูแลที่ผ่านการฝึกอบรมและพัฒนาทักษะอาชีพ ได้รับการส่งเสริมให้เป็นพี่เลี้ยงในการดูแลคนพิการในการฝึกอาชีพหรือเป็นผู้ถ่ายทอดองค์ความรู้ในชุมชน เพื่อขยายผลการเรียนรู้ไปสู่ครอบครัวอื่น ๆ ที่มีความสนใจ และสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ในระดับชุมชน เกิดเป็น “ชุมชนแห่งการเรียนรู้” (Community of Practice – CoP)
- เกิดการยกระดับ 6 ทักษะอาชีพ ได้แก่ การปลูกผักไฮโดรโปนิิกส์ การเลี้ยงแกะ/ไก่ การเลี้ยงชันโรง การซ่อมรองเท้า การทำเบเกอรี่ และบาร์ิสต้า
- สามารถแปรรูปผลิตภัณฑ์เพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้า ได้แก่ การแปรรูปน้ำผึ้งชันโรงเป็นครีมถนอมมือและเล็บ การปลูกผักไฮโดรโปนิิกส์ ชนิดผักสลัด การซ่อมรองเท้าขายเป็นสินค้ามือสอง สบู่สมุนไพร และการนำกล้วยตากเกรตมาทำเค้กกล้วยหอม
- ครอบครัวผู้เปราะบางเริ่มมีรายได้เสริมจากการขายผลิตภัณฑ์ชุมชน เช่น เบเกอรี่ ผลิตภัณฑ์แปรรูปจากน้ำผึ้งชันโรง และผักปลอดสารสามารถลดรายจ่ายในครัวเรือนได้
- ผู้ร่วมเรียนรู้เดิมเกิดทักษะการเป็นผู้ประกอบการขนาดย่อม 9 คน
- สามารถพึ่งพาตนเองได้ มั่นใจในตนเองมากขึ้น มีทัศนคติในการใช้ชีวิตเปลี่ยนแปลงไป มีเครือข่ายทางสังคมมากขึ้น “ไม่โดดเดี่ยว”

ชุมชน

- ลดการพึ่งพาเงินช่วยเหลือจากภายนอก เพิ่มความสามารถในการพึ่งพาตนเอง
- ความสัมพันธ์ในครอบครัวและชุมชนแน่นแฟ้นขึ้น
- ลดความรู้สึกลดค่าและการถูกตีตราของผู้พิการและครอบครัวผู้เปราะบาง
- เกิดแกนนำชุมชนที่ยกระดับจากผู้ร่วมเรียนรู้ 12 คน
- ร่วมมือกับภาคเอกชนวางจำหน่ายสินค้าในร้านค้าชุมชน ห้างท้องถิ่น โรงแรม รีสอร์ท
- เชื่อมโยงการทำงานในพื้นที่ระหว่างผู้ปกครอง โรงเรียน ชุมชน หน่วยงานรัฐ และภาคเอกชน

องค์ความรู้

- หลักสูตรอาชีพบำบัด (Occupational Therapy) โดยครอบครัวมีส่วนร่วม และจัดการเรียนการสอนแบบ Home School แก่บุคคลออทิสติก ผู้บกพร่องการเรียนรู้ ผู้พิการทางสติปัญญา และผู้พิการซ้ำซ้อน (ผู้เปราะบาง)
- หลักสูตรเสริมพลังผู้ดูแลให้เข้มแข็ง เพื่อครอบครัวมั่นคงในบริบทชายแดนใต้
- หลักสูตรอาชีพ 2 หลักสูตร ได้แก่ 1. หลักสูตรอบอุ่นจากเตา อบใจจากบ้าน เพื่อส่งเสริมพัฒนาการน้องคนพิเศษ 2. หลักสูตรเลี้ยงแกะด้วยใจ สร้างอาชีพและพลังใจให้ครอบครัวคนพิเศษ
- คู่มือสอนทำเบเกอรี่ และการปลูกผักไฮโดรโปนิิกส์ในขวดน้ำพลาสติก
- นวัตกรรม 2 นวัตกรรม ได้แก่ 1. นวัตกรรมการผลิตฮอโมนสำหรับฉีดเร่งการออกดอกของพืชผักและการทำน้ำหมักจากเปลือกมังคุดเพื่อไล่แมลง 2. นวัตกรรมการทำตุ๋นรองเท้าให้การรองเท้าเซตตัวเร็วโดยไม่ต้องตากแดด

ผลิตภัณฑ์:

เบเกอรี่ ผลิตภัณฑ์แปรรูปจากน้ำผึ้งชันโรง ผักไฮโดรโปนิิกส์ สบู่สมุนไพร รองเท้ามือสอง

ช่องทางการจัดจำหน่าย:

- ในชุมชน ร้านค้าชุมชน
- ออนไลน์ Facebook และ TikTok

สหกรณ์เครดิตยูเนียนสร้อยหาล้า จำกัด จังหวัดแพร่

โครงการการพัฒนากลไกการจัดการกลุ่มอาชีพของผู้ร่วมเรียนรู้ให้เป็นผู้ประกอบการขนาดย่อมบนฐานวัฒนธรรมชุมชน

ลักษณะองค์กร	องค์กรไม่แสวงหาผลกำไร
ประเภทโครงการ	โครงการต่อยอด
ประเภทอาชีพ	เกษตรกรรม

ฐานทุนชุมชน

- **ทุนทรัพยากรธรรมชาติ:** ทรัพยากรน้ำและป่าชุมชนที่อุดมสมบูรณ์
- **ทุนวัฒนธรรม:** ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมกะเหรี่ยง “ยาง” เป็นเอกลักษณ์ชุมชน
- **ทุนความรู้ภูมิปัญญา:** ภูมิปัญญาพื้นบ้าน เช่น การปลูกพืชไร่ พืชสมุนไพร และการเลี้ยงสัตว์พื้นเมือง
- **ทุนทางสังคม:** สามารถเข้าถึงแหล่งทุน มีภาคีเครือข่ายภายในและภายนอก มีกลุ่มอาชีพในชุมชน

กระบวนการเรียนรู้

- การวิเคราะห์บริบทพื้นที่และผู้ร่วมเรียนรู้ เพื่อออกแบบการเรียนรู้ที่สอดคล้องและเหมาะสมกับความต้องการ
- อบรมให้ความรู้เรื่องการเลี้ยงหมูดำ และการคัดสายพันธุ์ การปรับปรุงพื้นที่เลี้ยงสัตว์ที่เหมาะสม
- อบรมให้ความรู้เรื่องการปลูกข้าวอินทรีย์ให้มีคุณภาพ การเตรียมพื้นที่ในการผลิตและคัดเลือกเมล็ดพันธุ์ในการเพาะปลูกฤดูกาลใหม่ การใช้สารชีวภัณฑ์ในการผลิตข้าวและพืชไร่ในชุมชนเพื่อควบคุมโรคและวัชพืช การพัฒนาสารปรับปรุงดินจากฐานทรัพยากรชีวภาพสู่การพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น การทำข้าวไรซ์เบอร์รี่ รวมถึงส่งเสริมการเกษตรอัจฉริยะ การลงทุนอุตสาหกรรมและนวัตกรรมดิจิทัล
- เรียนรู้เรื่องการทำฐานข้อมูล GIS พื้นที่ปลูกข้าว
- การออกแบบการสร้างธนาคารน้ำเชื่อและการจัดการพ่อบ้านแม่พันธุ์หมูดำอินทรีย์ ณ ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง
- การสร้างศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวอินทรีย์และผลผลิตจากข้าวอินทรีย์
- การสร้างแหล่งวัตถุดิบในพื้นที่ เพื่อสร้างระบบเวคอาหารบนฐานทรัพยากรท้องถิ่น
- ยกระดับกลุ่มเป็นผู้ประกอบการขนาดย่อมในชุมชน เพื่อสร้างพื้นที่กลางในการสร้างรายได้ให้ชุมชน

ที่มาและความสำคัญ

สหกรณ์เครดิตยูเนียนสร้อยหาล้า จำกัด จังหวัดแพร่ มุ่งเน้นการสร้างการเรียนรู้และสร้างอาชีพให้กลุ่มเกษตรกรในพื้นที่ โดยเฉพาะกลุ่มผู้ปลูกข้าวอินทรีย์และกลุ่มผู้เลี้ยงหมูดำที่ได้รับการพัฒนาและยกระดับทักษะสู่การจัดการกลุ่มในระบบสหกรณ์ และส่งเสริมวิธีการลดต้นทุนและสร้างรายได้เพิ่มขึ้นจากฐานอาชีพเดิม ผลจากการทำโครงการปี 2566 ทำให้ผู้ร่วมเรียนรู้สามารถลดต้นทุนการผลิต และมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการพัฒนาทักษะเดิมที่มีอยู่ แต่ยังติดปัญหาเรื่องการควบคุมต้นทุนการผลิต แรงงาน และการกำหนดราคาในตลาด ปี 2567 สหกรณ์เครดิตยูเนียนสร้อยหาล้า จำกัด จังหวัดแพร่ จึงต่อยอดทำโครงการการพัฒนากลไกการจัดการกลุ่มอาชีพของผู้ร่วมเรียนรู้ให้เป็นผู้ประกอบการขนาดย่อมบนฐานวัฒนธรรมชุมชน เพื่อพัฒนากลไกการจัดการกลุ่มผู้เลี้ยงหมูดำและกลุ่มผู้ปลูกข้าวอินทรีย์ให้เป็นกลุ่มผู้ประกอบการขนาดย่อมบนฐานวัฒนธรรมชุมชน สร้างรูปแบบกลไกการจัดการอาชีพและรายได้ที่เอื้อต่อผู้ร่วมเรียนรู้บนฐานวัฒนธรรมชุมชน

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 70 คน

- เกษตรกรจำนวน 70 คน

พื้นที่ดำเนินการ

- บ้านแม่พุงหลวง ตำบลแม่พุง อำเภอลอง จังหวัดแพร่

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- การใช้ศูนย์เมล็ดพันธุ์ในการคัดเมล็ดพันธุ์ ทำให้เกิดการขยายพื้นที่ปลูกข้าวไรซ์เบอร์รี่เพิ่มขึ้น 300 ไร่ ขยายเป็นพื้นที่นาแปลงใหญ่สามารถส่งต่อให้สหกรณ์จังหวัดแพร่ดูแล
- มีการใช้ระบบ GIS ในการทำข้อมูลรายแปลง ทำให้สามารถจัดการพื้นที่ปลูกข้าวอินทรีย์ติดตามและหนุนเสริมองค์ความรู้ให้ตรงกับความต้องการของพื้นที่
- เกิดภาคีเครือข่ายหนุนเสริมความรู้ ดังนี้
 - วิทยาลัยชุมชนกลุ่มหมูดำเหมยซาน เกษตรพอเพียง: การเลี้ยงหมูดำให้มีคุณภาพ และการคัดสายพันธุ์
 - ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง เด่งชุมพวง: การปรับปรุงพื้นที่เลี้ยงสัตว์ที่เหมาะสม
 - ผู้ปลูกข้าวอินทรีย์ในพื้นที่ต้นน้ำ: การปลูกข้าวอินทรีย์ให้มีคุณภาพ การเตรียมพื้นที่ในการผลิตและคัดเลือกเมล็ดพันธุ์ในการเพาะปลูกฤดูกาลใหม่
 - มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง: การใช้สารชีวภัณฑ์และการพัฒนาสารปรับปรุงดินจากฐานทรัพยากรชีวภาพสู่การพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น
 - มหาวิทยาลัยแม่โจ้-แพร่ เฉลิมพระเกียรติ: การบริหารจัดการกลุ่มและองค์กร
 - ร้านวังขึ้นรวมเกษตร: การใช้สารชีวภัณฑ์ในการผลิตข้าวและพืชไร่ในชุมชน
 - ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง (ละโว้ธานี): การทำข้าวไรซ์เบอร์รี่
 - DEPA การส่งเสริมวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมดิจิทัล: เครื่องมือการส่งเสริมการเกษตรอัจฉริยะ การลงทุนอุตสาหกรรมและนวัตกรรมดิจิทัล
 - ศูนย์วิจัยข้าวจังหวัดแพร่: โรคและความเสี่ยงในการผลิตข้าว
- เกิดการเชื่อมโยงกับหน่วยงานภายนอก เช่น องค์กรพัฒนาเอกชน มหาวิทยาลัย หน่วยงานรัฐ ทำให้ชุมชนได้รับความรู้และทรัพยากรสนับสนุน

ผู้ร่วมเรียนรู้

- สามารถถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้อื่น และสร้างรายได้ให้กับครัวเรือนได้อย่างต่อเนื่อง
- มีทักษะการค้าขาย มีแผนธุรกิจชุมชน สามารถเชื่อมตลาดภายนอกให้เข้ามาซื้อผลผลิตในชุมชนได้
- เกิดอาชีพใหม่ เช่น การปลูกข้าวไรซ์เบอร์รี่
- เกิดการรวมกลุ่มอนุรักษ์สายพันธุ์หมูดำ เพื่อขยายพันธุ์ต่อไปในชุมชน และสร้างห่วงโซ่การผลิตที่มีคุณภาพ ซึ่งปัจจุบันมีแม่พันธุ์ 16 ตัว พ่อพันธุ์ 1 ตัว

ชุมชน

- เกิดพื้นที่ต้นแบบในชุมชนด้านต่าง ๆ ดังนี้
 - บ้านแม่พุงหลวง เป็นพื้นที่ต้นแบบเรื่องการผลิตข้าวไรซ์เบอร์รี่ปลอดภัยในพื้นที่ต้นน้ำและการเลี้ยงหมูดำที่ยั่งยืน
 - บ้านคางปินใจ เป็นพื้นที่เก็บและดูแลธนาคารน้ำเชื้อ และเป็นแกนนำกลุ่มผู้ร่วมเรียนรู้ในการเลี้ยงหมูดำแม่พันธุ์และพื้นที่ปลูกข้าวไรซ์เบอร์รี่ปลอดภัย
- มีแผนจัดตั้งเครือข่ายการจัดการอาชีพบนฐานวัฒนธรรมชุมชนร่วมกับพื้นที่ใกล้เคียง
- เกิดพื้นที่กลางสำหรับผลิตและจำหน่ายสินค้า
- ลดปัญหาหนี้สิน ลดการอพยพแรงงานออกนอกพื้นที่ เพิ่มความมั่นคงทางเศรษฐกิจในครัวเรือน

องค์ความรู้

- ด้านการใช้โดรนอัจฉริยะ จากการสนับสนุนของ DEPA ศูนย์เทคโนโลยีและนวัตกรรม ในการฉีดพ่นสารชีวภัณฑ์ในนาข้าวอินทรีย์ เพื่อลดปัญหาด้านแรงงาน
- หลักสูตร/คู่มือและแนวทางปฏิบัติสำหรับผู้ปลูกข้าวและผู้เลี้ยงหมูดำอินทรีย์

ผลิตภัณฑ์:

ข้าวหอมอินทรีย์ ข้าวกล้อง ข้าวไรซ์เบอร์รี่ ข้าวสารถึง ข้าวพร้อมปรุง ผลิตภัณฑ์หมูดำแปรรูป

ช่องทางการจัดจำหน่าย:

- ในชุมชน เช่น ร้านค้าชุมชน

สมาคมความมั่นคง ด้านอาหารอันดามัน จังหวัดภูเก็ต

โครงการสร้างอาชีพให้เครือข่ายแรงงานและเยาวชน
นอกระบบชุมชนชายฝั่ง จังหวัดภูเก็ต พังงา

ลักษณะองค์กร องค์กรไม่แสวงหาผลกำไร
ประเภทโครงการ โครงการต่อยอด
ประเภทอาชีพ ผู้ประกอบการ

พื้นที่ดำเนินการ

- หมู่ 1 หมู่ 3 หมู่ 4 หมู่ 9 ตำบลปากลอก อำเภอลาง จังหวัดภูเก็ต และหมู่ 4 หมู่ 6 ตำบลหล่อยง หมู่ 1 หมู่ 8 ตำบลคลองเคียน อำเภอกะทู้ จังหวัดพังงา

ฐานทุนชุมชน

- ทุนทรัพยากรธรรมชาติ: ป่าชายเลนและทรัพยากรสัตว์น้ำ ที่อุดมสมบูรณ์ รวมถึงแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ
- ทุนความรู้ภูมิปัญญา: ด้านการทำสวนเกษตร สวนอินทรี ประมงพื้นบ้าน กะปิพื้นบ้าน การบริหารจัดการการเงินชุมชนในรูปแบบ กลุ่มออมทรัพย์และสถาบันการเงินประชาชน โดยกลุ่มผู้หญิงที่มี ประสบการณ์มากกว่า 20 ปี และการจัดการทรัพยากรชายฝั่งทะเล และป่าชายเลนกว่า 30 ปี
- ทุนทางสังคม: สถาบันการเงินประชาชน 2 แห่ง กลุ่มออมทรัพย์ เพื่อพัฒนาสังคม 1 แห่ง และตลาดนัดชุมชน (บ้านบางโรง) มีการทำกิจกรรมร่วมในลักษณะของเครือข่ายโดยแกนนำผู้หญิง

กระบวนการเรียนรู้

- วิเคราะห์บริบทพื้นที่และผู้ร่วมเรียนรู้ เพื่อออกแบบการเรียนรู้ที่สอดคล้อง และเหมาะสม การเตรียมตัว เตรียมใจ เพื่อเปลี่ยนแปลงตัวเองด้านอาชีพ
- การศึกษาดูงาน ตลาดชุมชน-ตลาดคลองแล พังงา และร้านค้าชุมชน
- การออกแบบอาชีพเพื่อการพึ่งพาตนเองบนต้นทุนชุมชนและ บริบทร่วมสมัย เช่น การเสริมทักษะการทำเครื่องดื่ม อาหารจานเดียว หรือเมนูประเภทต้ม ยำ ทอด การทำเครื่องมือประมง เช่น ไชปลา เครื่องมือจับไวยวาย การท่องเที่ยว เช่น การทำโฮมสเตย์ลอยน้ำ ทักษะภาษาอังกฤษ การออกแบบโปรแกรม การช่วยเหลือนักท่องเที่ยว การขับเรือ งานช่าง เช่น การซ่อมมอเตอร์ไซค์และรถยนต์ การตัดผม การตัดเย็บเสื้อผ้า ช่างไฟฟ้า

ที่มาและความสำคัญ

พื้นที่ชุมชนชายฝั่งจังหวัดภูเก็ตและพังงา มีระบบเศรษฐกิจที่พึ่งพา การท่องเที่ยวเป็นหลัก ปัญหาเยาวชนแรงงานนอกระบบการศึกษาและ/ หรือแรงงานนอกระบบมีหลากหลายกลุ่ม และมีความซับซ้อนของปัญหา ที่เชื่อมโยงกัน โดยปัญหาที่พบเห็นส่วนใหญ่คือ การรวมกลุ่มทำกิจกรรม ที่เสี่ยงต่อสารเสพติด ซึ่งรถมอเตอร์ไซค์ เล่นเกมพนันออนไลน์ ทำให้เด็ก และเยาวชนหลายคนต้องถูกดำเนินคดีทางกฎหมาย ปี 2565 สมาคม ความมั่นคงด้านอาหารอันดามัน จังหวัดภูเก็ต ได้ร่วมงานกับ กสศ. ด้วยการเปิดพื้นที่ให้กลุ่มแรงงานนอกระบบกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชน ได้ฝึกทักษะชีวิต ทักษะอาชีพ ให้สามารถพึ่งพาตัวเองได้และนำพาชุมชน ไปสู่ความยั่งยืนในอนาคต ปี 2567 สมาคมความมั่นคงด้านอาหารอันดามัน จังหวัดภูเก็ต จึงต่อยอดทำโครงการสร้างอาชีพให้เครือข่ายแรงงาน และเยาวชนนอกระบบชุมชนชายฝั่ง จังหวัดภูเก็ต พังงา เพื่อยกระดับ ผู้เรียนรู้เดิมด้านการประกอบอาชีพให้สามารถพึ่งพาตนเองด้านอาชีพ และด้านชีวิตได้อย่างมั่นคงทั้งในระดับบุคคลและระดับกลุ่ม พัฒนารูปแบบ หรือกลไก เครื่องมือ เพื่อเสริมและยกระดับการประกอบอาชีพให้มีความมั่นคง และพึ่งพาตนเองได้มากขึ้นในระยะยาว เปิดพื้นที่ให้ผู้เรียนรู้ใหม่เรียนรู้ การสร้างอาชีพเพิ่มมากขึ้น

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 75 คน

- เกษตรกร 9 คน
- ค้าขาย 15 คน
- บริการ 11 คน
- รับจ้างทั่วไป 12 คน
- ผู้พิการ 1 คน
- เยาวชนนอกระบบการศึกษา 27 คน

- การเสริมพลังเครือข่ายเยาวชนและแรงงานนอกระบบด้วยศิลปะบำบัด เช่น งานศิลปะ การจัดดอกไม้
- การฝึกอบรมการขายและการตลาด ผ่านระบบออนไลน์และออฟไลน์ เช่น กิจกรรมตลาดอินดี้: พวงข้า(พเจ้า)ไชวของ
- การสร้างผู้นำ ได้แก่ ทักษะการสื่อสารต่อสาธารณะ และความสัมพันธ์ของการประกอบอาชีพที่มีความเชื่อมโยงและสัมพันธ์กับมิติอื่น ๆ ในเชิงโครงสร้างและเชิงระบบ

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- เกิดการรวมกลุ่มออนไลน์ผ่านเพจ Facebook ดังนี้
 - เพจ Facebook อ่าวกุ้ง Photo: พื้นที่เพื่อการสื่อสาร การกระจายข่าว และการส่งภาพถ่ายของผู้ร่วมเรียนรู้ เพื่อช่วยกันเติมเต็ม ภาพ แคปชั่น ในการสื่อสารออนไลน์
 - เพจ Facebook โปรตุเกสเรา: พัฒนาเป็นพื้นที่กลาง จุดนัดพบระหว่างผู้ประกอบการ (เยาวชนและแรงงานนอกระบบ) และผู้บริโภค
 - Facebook ส่วนตัว: ช่องทางการขายสินค้าในตลาดออนไลน์
- การเข้าร่วมกับเพจสาธารณะอื่น ๆ เช่น ป่าลือกโพสท์ คลองเคียนบ้านเรา โคกกลอยบ้านเรา เพื่อเป็นช่องทางการขายสินค้าในตลาดออนไลน์

ผู้ร่วมเรียนรู้

- มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกัน
- เกิดทักษะอาชีพ 4 อาชีพ ได้แก่ การทำอาหาร/เครื่องดื่ม การทำประมง พื้นบ้าน การท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ และการซ่อมมอเตอร์ไซด์
- เกิดกลุ่มอาชีพที่รวมตัวกันหลวม ๆ แบบเครือข่าย “ขายของตลาดนัด”
- เกิดกลุ่มอาชีพรับจ้างตัดหญ้า 1 กลุ่ม
- สามารถยกระดับเป็นแกนนำระดับชุมชนและเครือข่าย 25 คน

ชุมชน

- เห็นความสำคัญของตลาดนัดชุมชนและตลาดวัฒนธรรมในการเป็นพื้นที่ทางการตลาดแบบใหม่ที่สร้างอาชีพ รายได้ และแสดงตัวตนของคนในชุมชน
- เกิดการออกแบบตลาดนัดชุมชนพื้นที่เชิงอัตลักษณ์เพื่อสร้างจุดขายสินค้า
- มีแนวทางในการขยายผลโครงการไปสู่ชุมชนอื่น

องค์ความรู้

- ชุดความรู้เกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบ กลไก เครื่องมือ เพื่อการยกระดับอาชีพบนฐานชุมชน

ผลิตภัณฑ์:

ปูดำ ปลาริมชายฝั่ง และไววาย (สัตว์ทะเลประเภทหมึก) เครื่องดื่ม และอาหารพื้นบ้าน การท่องเที่ยวแบบเรียนรู้ เช่น โฮมสเตย์ลอยน้ำ

ช่องทางการจัดจำหน่าย:

- ในชุมชน เช่น ร้านค้าชุมชน หน้าบ้านผู้ร่วมเรียนรู้
- ออนไลน์ เช่น เพจ Facebook โปรตุเกสเรา เพจ Facebook สาธารณะอื่น ๆ เช่น ป่าลือกโพสท์ คลองเคียนบ้านเรา โคกกลอยบ้านเรา และ Facebook ส่วนตัว

สมาคมอึกแพงเบ็งแง คนมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม

โครงการยกระดับและขยายนักรจัดการเมล็ดพันธุ์ชุมชน
เพื่อสร้างเศรษฐกิจของกลุ่มผู้ด้อยโอกาสในภาคเกษตร

ลักษณะองค์กร องค์กรไม่แสวงหาผลกำไร
ประเภทโครงการ โครงการต่อยอด
ประเภทอาชีพ ผู้ประกอบการ

พื้นที่ดำเนินการ

- สภาองค์กรชุมชนตำบลวังไชย สภาองค์กรชุมชน ตำบลหนองคูขาด และสภาองค์กรชุมชนตำบลโคกสีทองหลาง อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม

ฐานทุนชุมชน

- **ทุนทรัพยากรธรรมชาติ:** แหล่งปลูกข้าวในเขตชลประทาน ปลูกข้าวได้ทั้งในฤดูฝนและฤดูแล้ง มีความพร้อมในการขยายผลการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว
- **ทุนความรู้ภูมิปัญญา:** การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวจากเครือข่ายเกษตรกรรวมทางเลือกภาคอีสาน ศูนย์เรียนรู้การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวของชุมชน หลักสูตรกระบวนการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพ
- **ทุนทรัพยากรบุคคล:** สภาองค์กรชุมชนตำบล เป็นกลไกกลางในการทำงานร่วมกับประชาชน และมีบุคคลต้นแบบที่มีศักยภาพในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพที่พร้อมถ่ายทอดสู่ผู้อื่น

กระบวนการเรียนรู้

- ขยายผลความรู้การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพ
- อบรมเชิงปฏิบัติการยกระดับจากผู้ผลิตเป็นนักรจัดการพันธุ์ข้าวในชุมชนและผู้ประกอบการเมล็ดพันธุ์
- อบรมเชิงปฏิบัติการนักรจัดการเมล็ดพันธุ์ชุมชน การทำแปลงรวบรวมสายพันธุ์ข้าวและผักที่เหมาะสมกับพื้นที่
- อบรมเชิงปฏิบัติการเป็นผู้ประกอบการเมล็ดพันธุ์ผัก ตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ ปลายน้ำ โดยเน้นการลงมือปฏิบัติและไต่ถามแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน
- สังเคราะห์ความรู้และพัฒนาหลักสูตรขยายความรู้ชุมชนที่เหมาะสมและสอดคล้องกับพื้นที่
- จัดกิจกรรมเสริมศักยภาพนักรจัดการและผู้ประกอบการในการถ่ายทอดและขยายความรู้ในชุมชน พร้อมสนับสนุนปัจจัยในการประกอบอาชีพแก่ผู้ร่วมเรียนรู้ที่เหมาะสมตามบริบท

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- เกิดกลไกความร่วมมือในพื้นที่
 - เกิดการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างสภาองค์กรชุมชนตำบลและกองทุนสวัสดิการชุมชน

ที่มาและความสำคัญ

จังหวัดมหาสารคาม เป็นแหล่งปลูกข้าวที่สำคัญในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แต่เกษตรกรและชาวนาในพื้นที่ยังขาดทักษะในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพ และการเชื่อมโยงตลาด ทั้งยังมีปัญหาด้านทุนการผลิตสูงและรายได้ไม่มั่นคง ขณะที่ชาวนามีอายุเฉลี่ยสูงขึ้นและมีข้อจำกัดในการทำ การดำเนินงานในพื้นที่ตั้งแต่ปี 2566 จึงเป็นไปเพื่อพัฒนากระบวนการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว และส่งเสริมการจัดจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ข้าว ควบคู่ไปกับการพัฒนา กลไกการผลิตให้ได้คุณภาพ สามารถแก้ปัญหาและยกระดับคุณภาพชีวิต เกษตรกรได้ในระดับหนึ่ง แต่เพื่อสร้างการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและ นำไปสู่การพึ่งพาตนเองอย่างเข้มแข็ง ปี 2567 สมาคมอึกแพงเบ็งแงคนมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม จึงทำโครงการยกระดับและ ขยายนักรจัดการเมล็ดพันธุ์ชุมชนเพื่อสร้างเศรษฐกิจของกลุ่มผู้ด้อยโอกาส ในภาคเกษตร เพื่อต่อยอดและยกระดับการสร้งนักรจัดการและ ผู้ประกอบการเมล็ดพันธุ์ชุมชน เกิดการสร้างงานสร้างรายได้เพิ่มขึ้น จากการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพ ขยายพื้นที่การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพ เพื่อให้ได้เมล็ดพันธุ์ที่เพียงพอต่อความต้องการของคนในชุมชน ขยายรูปแบบ การจัดการเมล็ดพันธุ์ข้าวไปสู่การจัดการเมล็ดพันธุ์ผัก พัฒนาแหล่งเรียนรู้ และนวัตกรรมการขยายความรู้การผลิตเมล็ดพันธุ์พืชในชุมชน

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 75 คน

- เกษตรกร 40 คน
- ผู้สูงอายุ 32 คน
- ผู้ว่างงาน 3 คน

- เกิดการขับเคลื่อนงานร่วมกันระหว่างสภาอหังการแห่งเบ็งแกง คณมาธิการการสมัชชาสุขภาพจังหวัด คณะทำงานพัฒนาที่ดินและที่อยู่อาศัยระดับจังหวัด
- หนุนเสริมกระบวนการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว เช่น อำเภอบึงสามพัน จังหวัดบึงสามพัน และเกษตรอำเภอ
- เกิดการเชื่อมโยงเครือข่ายเมล็ดพันธุ์พืชในลักษณะคลัสเตอร์เมล็ดพันธุ์ข้าว และผัก และเครือข่ายสภาองค์กรชุมชนตำบลระดับจังหวัด
- เกิดการต่อยอดความร่วมมือกับภาครัฐและเอกชนเพื่อการสนับสนุนที่ครอบคลุมทุกมิติ เช่น สถาบันวิจัยวลัยรุกเวช มหาวิทยาลัยมหาสารคาม สถาบันจัดการความรู้เกษตรกรรมยั่งยืนภาคอีสาน เครือข่ายตลาดนัดสีเขียว จังหวัดขอนแก่น สภาเกษตรกรจังหวัดมหาสารคาม โรงพยาบาลมหาสารคาม และศูนย์พัฒนาการเมืองภาคพลเมือง สถาบันพระปกเกล้า จังหวัดมหาสารคาม ฯลฯ
- สามารถขยายผลสู่พี่น้องในครอบครัวของกลุ่มผู้ร่วมเรียนรู้และผู้สนใจ

ผู้ร่วมเรียนรู้

- เกิดต้นแบบนักจัดการเมล็ดพันธุ์ชุมชนข้าวและผัก พร้อมเป็นแหล่งเรียนรู้ในการขยายผลให้กับคนทั่วไปที่สนใจในระดับชุมชน ตำบล และพื้นที่ใกล้เคียง
 - มีเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพพร้อมจำหน่ายและบริการ 21 คน
 - มีเมล็ดพันธุ์ผัก ต้นกล้าพันธุ์ผักพื้นบ้านจำหน่าย 20 คน
- เกิดผู้ประกอบการธุรกิจทางสังคม ทำหน้าที่เป็นจตุรบรรณ แปรรูปสินค้าและจำหน่ายผลิตภัณฑ์ทั้งข้าวและผักของกลุ่ม ใน 3 ตำบล
- เกษตรกรเครือข่ายสภาองค์กรชุมชนจังหวัดมหาสารคาม มีรายได้เพิ่มขึ้นจากการผลิต/จำหน่ายเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพ และเมล็ดพันธุ์ผัก ต้นกล้าพันธุ์ผัก ผักสด รวม 75 คน มีรายได้เพิ่มขึ้น เดือนละ 100 บาท ใน 3 รูปแบบ
 - แบบที่ 1 จำหน่ายเอง และไม่ได้ซื้อเมล็ดพันธุ์ข้าวจากร้านค้า เป็นการลดรายจ่ายในครัวเรือน
 - แบบที่ 2 เกิดกลุ่มรวบรวมผลผลิตจากผู้ร่วมเรียนรู้ แปรรูป ทำตลาด และแบ่งกำไรให้กับผู้ร่วมเรียนรู้
 - แบบที่ 3 อาสาสมัครนักพัฒนาเมล็ดพันธุ์ผัก 20 คน จำหน่ายเมล็ดพันธุ์ ต้นกล้าพันธุ์ผัก และผักสด ในงานประชุมสัมมนาต่าง ๆ และตลาดนัดชุมชน
- ครอบครัวผู้ร่วมเรียนรู้ปรับเปลี่ยนมาผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพใช้เอง

ชุมชน

- เกิดแหล่งเรียนรู้ใหม่ที่นำไปสู่การส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของชุมชน
- เกิดพื้นที่กลางในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กระบวนการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว และแปลงเรียนรู้ร่วมของกลุ่มสภาองค์กรชุมชนตำบล
- เกิดศูนย์การเรียนรู้การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพและเมล็ดพันธุ์ผัก โดยองค์กรเกษตรกร
- เกิดศูนย์เรียนรู้ต้นแบบระดับครัวเรือน ในการเป็นแหล่งศึกษาดูงาน การถ่ายทอดความรู้ และฝึกปฏิบัติการเพื่อนำไปประยุกต์และต่อยอดจากต้นทุนเดิม 16 แห่ง
- มีชนิดพันธุ์ข้าวที่ได้พัฒนาและทำการอนุรักษ์รวม 10 สายพันธุ์
- ได้บุคคลต้นแบบในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพ และเมล็ดพันธุ์ผัก ต้นกล้าพันธุ์ผัก เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้และขยายผลเพื่อสร้างเศรษฐกิจในระดับชุมชน

องค์ความรู้

- หลักสูตรการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบยืดหยุ่นเหมาะสมกับพื้นที่ 2 ระดับ ดังนี้
 - ระดับตำบล คือ กระบวนการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพ
 - ระดับครัวเรือนต้นแบบ 7 หลักสูตร ประกอบด้วย 1. NK01 เทคนิคการปรับระบบการผลิตที่เหมาะสมกับนิเวศ 2. NK02 เทคนิคการผลิตเพื่อเพิ่มมูลค่าและลดต้นทุน 3. KS01 การจัดการระบบการผลิตอาหารปลอดภัยตลาดห่วงโซ่ 4. KS02 เทคนิคการจัดการปัจจัยการผลิตเพื่อลดรายจ่าย 5. KS03 การเพิ่มมูลค่าจากข้าวและผัก 6. WC01 การเพิ่มรายได้จากเกษตรด้วยตนเอง และ 7. WC02 การจัดการปัจจัยการผลิตเพื่อลดรายจ่าย

ผลิตภัณฑ์:

เมล็ดพันธุ์ข้าว ข้าวสาร ผลิตภัณฑ์แปรรูปจากข้าวสาร เมล็ดพันธุ์ผัก ต้นกล้าพันธุ์ผัก ผักสด และกล้วยน้ำว้า

ช่องทางการจัดจำหน่าย:

- ในชุมชน งานประชุมสัมมนาต่าง ๆ และตลาดนัดชุมชน
- ออนไลน์ Facebook

เครือข่ายการจัดการท่องเที่ยว โดยชุมชน จังหวัดแม่ฮ่องสอน

โครงการต่อยอดการเรียนรู้
สู่การท่องเที่ยวอย่างรับผิดชอบ
เครือข่าย CBT แม่ฮ่องสอน

ลักษณะองค์กร องค์กรไม่แสวงหาผลกำไร
ประเภทโครงการ โครงการต่อยอด
ประเภทอาชีพ ผู้ประกอบการ

แม่ฮ่องสอน

พื้นที่ดำเนินการ

- บ้านผามอน หมู่ 4 บ้านเมืองแพม หมู่ 5 ตำบลถ้ำลอด และบ้านลูกข้าวหลาม หมู่ 9 ตำบลปางมะผ้า อำเภอบางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ฐานทุนชุมชน

- **ทุนทรัพยากรธรรมชาติ:** แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม และแหล่งท่องเที่ยวชุมชน
- **ทุนวัฒนธรรม:** ความหลากหลายทางชาติพันธุ์และวิถีวัฒนธรรม
- **ทุนภาคีเครือข่าย:** สถาบันการท่องเที่ยวโดยชุมชน วิทยาลัยชุมชน แม่ฮ่องสอน การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สมาคมไทยท่องเที่ยวอย่างรับผิดชอบ บริษัททัวร์เมิ่งไต และกลุ่มคอยสเตอร์

ที่มาและความสำคัญ

ปี 2566 เครือข่ายการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน จังหวัดแม่ฮ่องสอน ได้ทำโครงการส่งเสริมการเรียนรู้สู่การท่องเที่ยวอย่างรับผิดชอบ เครือข่าย CBT แม่ฮ่องสอน ทำให้ผู้ร่วมเรียนรู้สามารถพัฒนาและปรับปรุงผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับสถานการณ์การท่องเที่ยวในปัจจุบัน มีทักษะด้านการตลาด ได้แก่ การพัฒนาแบรนด์ การนำเสนอสินค้า การบริหารจัดการกลุ่มเพื่อการจัดการกลุ่มท่องเที่ยวที่เป็นระบบและได้มาตรฐาน เกิดพื้นที่การทำงานร่วมกันระหว่างชุมชนท่องเที่ยวกับหน่วยงานต่าง ๆ อันนำไปสู่กลไกการทำงานเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในระดับพื้นที่ที่มีประสิทธิภาพ ปี 2567 เครือข่ายการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน จังหวัดแม่ฮ่องสอน จึงทำโครงการต่อยอดการเรียนรู้สู่การท่องเที่ยวอย่างรับผิดชอบต่อเครือข่าย CBT แม่ฮ่องสอน เพื่อต่อยอดให้ชุมชนเกิดทักษะอาชีพด้านบริการการท่องเที่ยวที่นำไปสู่การพัฒนาทางด้านท่องเที่ยวอย่างรับผิดชอบและยั่งยืนในพื้นที่ ยกกระดานประกอบการ เพื่อนำไปสู่การมีอาชีพ มีรายได้ มีคุณภาพชีวิตที่ดีพึ่งพาตนเองได้ และเกิดความภาคภูมิใจในวิถีชีวิตชาติพันธุ์ตนเอง เกิดการบูรณาการสร้างความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายภาครัฐและเอกชน ทั้งในและนอกพื้นที่

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 70 คน

- เกษตรกร 14 คน
- บริการ 40 คน
- ผู้สูงอายุ 9 คน
- ผู้ว่างงาน 7 คน

กระบวนการเรียนรู้

- เวทีเปิดโครงการเพื่อสร้างความเข้าใจ วิเคราะห์กลุ่มผู้ร่วมเรียนรู้ และออกแบบแผนการทำงาน
- เวทีวิเคราะห์การดำเนินงานด้านการท่องเที่ยวของกลุ่มท่องเที่ยวโดยชุมชนเพื่อทราบแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวในมิติต่าง ๆ ได้แก่ กิจกรรมท่องเที่ยว ที่พักโฮมสเตย์ สินค้าที่ระลึก การบริการอื่น ๆ
- ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และยกระดับทักษะการท่องเที่ยวอย่างรับผิดชอบต่อสำรวจพื้นที่เพื่อทบทวนการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนระหว่างผู้ร่วมเรียนรู้กับวิทยากร
- ยกระดับทักษะการบริการทางการท่องเที่ยว เสริมทักษะผู้ร่วมเรียนรู้เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์และสินค้าชุมชนบนพื้นฐานแนวคิดการท่องเที่ยวอย่างรับผิดชอบ ทดลองกิจกรรมท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ให้กลุ่มนักศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร และกลุ่มผู้สูงอายุจากบริษัท Oriental Voyage

- ต่อยอดทักษะทางการตลาด การสร้างแบรนด์ การสื่อสาร การตลาด การขาย การนำเสนอสินค้า และทดสอบการออกตลาด
- ต่อยอดเสริมทักษะการประกอบการ เช่น การบริหารจัดการกลุ่ม ธุรกิจชุมชน วิสาหกิจเพื่อสังคม และแนวทางการจดทะเบียนวิสาหกิจ
- ต่อยอดเครือข่ายความร่วมมือกับภาครัฐและเอกชน
- กิจกรรมสรุปบทเรียนและปิดโครงการ

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- เกิดการพัฒนาผลิตภัณฑ์ท่องเที่ยวที่ได้รับการทดลองใช้ในกิจกรรม เพื่อการพัฒนาทักษะด้านการบริหารจัดการ และการบริการ ทางการท่องเที่ยว ดังนี้
 - กลุ่มท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านผามอน มีการปรับปรุงเส้นทางท่องเที่ยว เดินป่าศึกษาธรรมชาติ “ตอยอ” ซึ่งเป็นการดำเนินงานต่อเนื่องจาก โครงการปี 2566
 - เกิดการพัฒนาเส้นทางเดินป่าจากบริเวณใกล้จุดชมวิวน้ำตกห้วยหลาม เข้าสู่หมู่บ้านของกลุ่มท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านลูกข้าวหลาม
 - กลุ่มท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านเมืองแพม มีการพัฒนากิจกรรมท่องเที่ยว สำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ ที่มีแนวโน้มจะเข้ามาท่องเที่ยว ในหมู่บ้านเพิ่มมากขึ้น
- เกิดการพัฒนาการตลาดการท่องเที่ยว โดยการพัฒนา “แบรนด์” ได้แก่ ตราสินค้า ช่องทางการประชาสัมพันธ์การจำหน่ายสินค้าบนพื้นที่ สื่อสังคมออนไลน์ การพัฒนาด้านการขายและนำเสนอสินค้า
- เกิดการยกระดับการดำเนินงานด้านการบริหารจัดการกลุ่ม การจดทะเบียน วิสาหกิจชุมชน

ผู้ร่วมเรียนรู้

- มีทักษะด้านการตลาดและการท่องเที่ยว ได้แก่ การพัฒนาแบรนด์ การขาย และการนำเสนอสินค้า รวมถึงการพัฒนาช่องทางการสื่อสาร บนสื่อสังคมออนไลน์เพื่อเป็นช่องทางการจำหน่ายสินค้าและ ประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว
- มีทักษะการบริหารจัดการกลุ่ม ได้แก่ การทบทวนการดำเนินงาน ของกลุ่มท่องเที่ยวในมิติต่าง ๆ ตั้งแต่โครงสร้างกลุ่ม เป้าหมาย การดำเนินงาน กฎระเบียบ และบทบาทหน้าที่ของสมาชิกกลุ่ม

ชุมชน

- มีพื้นที่เรียนรู้ด้านการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน

องค์ความรู้

- ด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยวตลอดสายพานธุรกิจ ตั้งแต่ผลิตภัณฑ์ การตลาด การขาย และการประชาสัมพันธ์
- ด้านการบริหารจัดการกลุ่ม
- ด้านการตลาดเพื่อการท่องเที่ยว ได้แก่ การสร้างแบรนด์ และการนำเสนอสินค้า
- ด้านการสร้างเครือข่ายการทำงาน

ผลิตภัณฑ์:

เส้นทางท่องเที่ยวชุมชน

ช่องทางการจัดจำหน่าย:

- ในชุมชน
- ออนไลน์ Facebook การท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดแม่ฮ่องสอน

วิสาหกิจชุมชนแปรรูป ผลิตภัณฑ์ชุมชนบ้านศรีโพธิ์ทอง หมู่ 1 ตำบลโพธิ์ทอง จังหวัดร้อยเอ็ด

โครงการยกระดับทักษะการผลิต
และการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ชุมชนแบบครบวงจร

ลักษณะองค์กร องค์กรชุมชน
ประเภทโครงการ โครงการต่อยอด
ประเภทอาชีพ เกษตรกรรม

พื้นที่ดำเนินการ

- ชุมชนบ้านศรีโพธิ์ทอง ชุมชนบ้านเขว้าน้อย และชุมชนบ้านเหล่าใหญ่-เหล่ายาว ตำบลโพธิ์ทอง อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดร้อยเอ็ด

ฐานทุนชุมชน

- **ทุนทรัพยากรธรรมชาติ:** มีความอุดมสมบูรณ์และความหลากหลายทางชีวภาพ เช่น วัตถุดิบธรรมชาติเพื่องานเกษตรกรรม ผลไม้และพืชพื้นบ้าน รวมถึงสมุนไพรนานาชนิด
- **ทุนความรู้ภูมิปัญญา:** การทอผ้า การทำขนมพื้นบ้าน การใช้สมุนไพร การเกษตร และหัตถกรรมพื้นบ้าน
- **ทุนภาคีเครือข่าย:** ผู้นำชุมชนเข้มแข็ง มีความร่วมมือกับหน่วยงานท้องถิ่น เช่น เทศบาล เกษตรอำเภอกอ มหาวิทยาลัย มีพื้นที่กลางสำหรับการเรียนรู้ร่วมกัน เช่น วัด โรงเรียน ศาลาชุมชน

กระบวนการเรียนรู้

- วิเคราะห์ศักยภาพและความสนใจของผู้ร่วมเรียนรู้เดิมและผู้ร่วมเรียนรู้ใหม่ ออกแบบกระบวนการเรียนรู้สู่การยกระดับที่ตอบโจทย์ผู้ร่วมเรียนรู้ทั้งด้านวิชาการและการปฏิบัติอย่างมีส่วนร่วม
- ยกระดับองค์ความรู้เกษตรกรรมสมัยใหม่ ผักการใช้เทคโนโลยีเกษตรสมัยใหม่ เช่น การใช้แอปพลิเคชัน เครื่องมือใหม่ ๆ ทางเกษตร การใช้เทคโนโลยีในฟาร์มหรือแปลงทดลอง และสร้างเครือข่ายสนับสนุนการเรียนรู้ผ่านแพลตฟอร์มโซเชียลมีเดีย
- ยกระดับทักษะการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร เช่น การทำผักดอง การทำกิมจิ การทำสลัดโรล การเลือกใช้วัตถุดิบ การแปรรูป และการตรวจสอบคุณภาพผลิตภัณฑ์แปรรูป
- ยกระดับทักษะงานฝีมือและสิ่งประดิษฐ์ เพื่อสร้างผลิตภัณฑ์ใหม่ตามความต้องการของตลาด พัฒนาเทคนิคการทำงานฝีมือและการสร้างสิ่งประดิษฐ์ เช่น การสานตะกร้า การทำไม้กวาด

ที่มาและความสำคัญ

จากประสบการณ์การทำงานปี 2566 เพื่อส่งเสริมสนับสนุนผู้ด้อยโอกาส ในชุมชนที่เผชิญปัญหาความยากจน ว่างาน และหนี้สะสมจากราคาผลผลิตทางการเกษตรตกต่ำ โดยเฉพาะประชากรวัยแรงงานที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในจังหวัดร้อยเอ็ด ให้สามารถใช้ประโยชน์จากทรัพยากรท้องถิ่นที่มีความหลากหลาย โดยนำมาแปรรูปและพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ เช่น การปลูกผักปลอดภัย การทำไม้กวาดดอกหญ้า การสานตะกร้าพลาสติก และการแปรรูปอาหาร แต่ชุมชนยังเผชิญกับ ข้อจำกัดด้านการผลิต การพัฒนาผลิตภัณฑ์ และการตลาด ทำให้สินค้าไม่สามารถแข่งขันได้อย่างมีประสิทธิภาพ ไม่มีรายได้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องปี 2567 วิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์ชุมชนบ้านศรีโพธิ์ทอง ม.1 ตำบลโพธิ์ทอง จังหวัดร้อยเอ็ด จึงทำโครงการยกระดับทักษะการผลิตและการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ชุมชนแบบครบวงจร เพื่อต่อยอดยกระดับทักษะผู้ร่วมเรียนรู้เรื่องการใช้เทคโนโลยี และยกระดับสินค้าชุมชนให้ได้มาตรฐาน ทั้งยังส่งเสริมให้เกิดผู้ประกอบการรายย่อย ซึ่งนำไปสู่การสร้างรายได้ที่ยั่งยืนในชุมชน

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 46 คน

- เกษตรกร 6 คน ● ค้าขาย 5 คน
- ผู้ว่างงาน 20 คน ● ผู้สูงอายุ 13 คน
- คนพิการ 2 คน

- การเตรียมความพร้อมสำหรับการนำสินค้าเข้าสู่มาตรฐาน เช่น มาตรฐาน OTOP หรือมาตรฐานสินค้าท้องถิ่น การตรวจสอบคุณภาพสินค้า เช่น การบรรจุ การติดฉลาก และการเก็บรักษา
- เรียนรู้การใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่เพื่อการตลาดออนไลน์ เช่น สร้างแคมเปญการตลาด Facebook Ads, Instagram, Google Ads และตลาดออฟไลน์ เช่น ป้ายโฆษณา โปรโมชันต่าง ๆ
- การติดตามและเสริมสร้างพลังการเรียนรู้ของผู้ร่วมเรียนรู้ ชุมชน และภาคีเครือข่าย โดยใช้เครื่องมือ SWOT Analysis เพื่อวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค สำหรับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- เกิดเครือข่ายร่วม เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ร่วมเรียนรู้ให้เป็นผู้เชี่ยวชาญในสาขาต่าง ๆ อาทิ
 - มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร สนับสนุนความรู้การใช้แพลตฟอร์มออนไลน์เพื่อการจำหน่ายสินค้า แปรรูปผลผลิตทางการเกษตร และการทำเกษตรสมัยใหม่
 - เทศบาลตำบลโพธิ์ทองจัดหาตลาดสำหรับกระจายสินค้าชุมชน
 - หน่วยงาน OTOP ประจำอำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด ส่งเสริมเรื่องมาตรฐานสินค้า
 - โรงเรียนศรีสมเด็จพิทยพัฒนาวิทยา สนับสนุนพื้นที่เรียนรู้ให้แกนนำชุมชนได้เป็นวิทยากร

ผู้ร่วมเรียนรู้

- เกิดรายได้เพิ่มจากการขายสินค้า ดังนี้
 - กลุ่มसानตะกร้า มีรายได้เฉลี่ย 5,000 บาทต่อเดือน
 - กลุ่มปลูกผัก มีรายได้เฉลี่ย 5,000 บาทต่อเดือน
 - กลุ่มทำไม้กวาดดอกหญ้า มีรายได้เฉลี่ย 6,000 บาทต่อเดือน
- เกิดกลุ่มผู้ประกอบการรายย่อยในชุมชน 2 กลุ่ม ได้แก่ วิสาหกิจชุมชน ตะกร้าพลาสติกบ้านเหล่ายาว หมู่ 5 มีสมาชิกในกลุ่ม 20 คน และสมาชิกหมู่ 2 เข้าร่วมกลุ่มกับวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์บ้านศรีโพธิ์ทอง
- เกิดแผนในการประกอบอาชีพ คือ การนำตะกร้าสานเส้นพลาสติกเข้าสู่มาตรฐานสินค้า OTOP

ชุมชน

- พัฒนาพื้นที่ทรงร้างหรือพื้นที่ที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์ให้เป็นพื้นที่ส่วนกลาง เพื่อเป็นพื้นที่ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับคนในชุมชน
- เกิดแกนนำชุมชนและหลักสูตรการเรียนรู้ในชุมชน
 - ส่งเสริมการเรียนรู้ออนไลน์ด้วยตนเอง ได้แก่ การเรียนสานตะกร้าผ่านยูทูบ
 - ส่งเสริมการฝึกทักษะอาชีพให้นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนศรีสมเด็จพิทยพัฒนาวิทยา
- เป็นแหล่งเรียนรู้และต้นแบบให้กับพื้นที่ใกล้เคียง เช่น การแปรรูปผักปลอดภัย การผลิตไม้กวาด และตะกร้าสาน
- กลุ่มผลิตผักปลอดภัยในระบบไฮโดรโปนิคส์ สามารถสร้างงานแก่สมาชิกในชุมชนด้านการดูแลสวนผัก และการผลิตสินค้าหลากหลายประเภท
- ชุมชนตำบลโพธิ์ทองกลายเป็นต้นแบบการพัฒนาอาชีพ มีหน่วยงานภายนอกเข้ามาศึกษาดูงานและสนับสนุนให้ขยายการผลิตสู่ตลาดมากขึ้น

องค์ความรู้

- นวัตกรรมการใช้เทคโนโลยีการตลาดออนไลน์ การสร้างเครือข่ายธุรกิจท้องถิ่น และการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้
- หลักสูตรการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรเพื่อเพิ่มมูลค่า เช่น การทำแยม น้ำผลไม้ และผลิตภัณฑ์อื่น ๆ
- หลักสูตรการตลาดออนไลน์ เช่น การใช้ Facebook, Instagram, E-commerce Platforms
- หลักสูตรการผลิตสินค้าท้องถิ่น เช่น การทำไม้กวาด การสานตะกร้า และการผลิตสินค้า OTOP
- หลักสูตรการบริหารจัดการธุรกิจขนาดย่อม เช่น การวางแผนธุรกิจ การจัดการเงิน การตลาด การดูแลลูกค้า

ผลิตภัณฑ์:

ผักไฮโดรโปนิคส์ ผักปลอดภัย สลัดโรล ผักดอง กิมจิ ตะกร้าสาน เส้นพลาสติก ไม้กวาดดอกหญ้า ผลิตภัณฑ์จากผักแปรรูปอื่น ๆ

ช่องทางการจัดจำหน่าย:

- ในชุมชน ตลาดนัดตำบล งานกีฬา งานประชุม ต่าง ๆ
- ออนไลน์ผ่าน Facebook, TikTok, Shopee, Lazada

วิสาหกิจชุมชนสุขศิริ จังหวัดลำพูน

โครงการต่อยอดต้นกล้าเพื่อพัฒนาชุมชน
และขยายผลการเรียนรู้สู่นิเวศ "บวร"

ลักษณะองค์กร	องค์กรชุมชน
ประเภทโครงการ	โครงการต่อยอด
ประเภทอาชีพ	การแปรรูป

พื้นที่ดำเนินการ

- บ้านห้วยแห่นพัฒนา ตำบลป่าไผ่ บ้านบวก ตำบลดงดำ และบ้านบุ ตำบลลี้ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน

ฐานทุนชุมชน

- ทุนทรัพยากรธรรมชาติ: สวนไม้ แหล่งท่องเที่ยว
- ทุนความรู้ภูมิปัญญา: ผู้รู้และปราชญ์ชาวบ้านที่มีความรู้ อาทิ การทอผ้า การจักสาน การทำอาหาร เป็นต้น
- ทุนภาคีเครือข่าย: มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง เกษตรอำเภอลี้ สก.ระดับอำเภอลี้ ผู้ใหญ่บ้าน

กระบวนการเรียนรู้

- ออกแบบกระบวนการเรียนรู้และสร้างโอกาสการเรียนรู้ของผู้ร่วมเรียนรู้ พัฒนาศักยภาพผู้ร่วมเรียนรู้ต้นแบบสู่ผู้นำการเปลี่ยนแปลง
- เสริมทักษะชีวิตด้วยหลักสามัคคี สร้างคนสู่การพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน
- ยกระดับการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากผลผลิตชุมชนและการเพิ่มมูลค่า ให้ผลิตภัณฑ์ ผ่านฐานการเรียนรู้ต่าง ๆ ได้แก่ ฐานงานฝีมือ เช่น ผ้าทอ ยกดอกดงดำ ผ้าทอกระเหรี่ยงห้วยต้ม ผ้าทอโบราณบ้านบุ สมุดผ้าทอ ลายไทย พวงกุญแจต้นไม้ เป็นต้น และฐานแปรรูปอาหารชุมชน เช่น น้ำพริกสมุนไพร
- การออกแบบและพัฒนาบรรจุภัณฑ์โดยใช้วัสดุจากชุมชนเป็นฐาน
- สร้างกลยุทธ์การตลาดยุคใหม่ด้วย Platform Marketing Online และแนวทางการประชาสัมพันธ์ รวมทั้งช่องทางการจำหน่ายผ่านเพจ
- ยกระดับผู้ร่วมเรียนรู้สู่ผู้ประกอบการชุมชนยุคใหม่ เช่น การสร้างแบรนด์ การทำบัญชีรายรับรายจ่าย การจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชน การสร้างเครือข่าย และการบริหารจัดการ
- ถอดบทเรียนและวางแผนแนวทางเพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน
- ศึกษาฐานงานร้านจันทร์ศรีผ้าฝ้าย อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน เพื่อพัฒนาศักยภาพผู้ร่วมเรียนรู้ด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์ การสร้างเครือข่าย และการกระจายสินค้า
- กิจกรรมตลาดนัดเปิดท้ายขยายภูมิปัญญาร่วมกับเครือข่ายชุมชนคนเมืองลี้

ที่มาและความสำคัญ

ปี 2566 วิสาหกิจชุมชนสุขศิริ ทำโครงการเพาะกล้าเครือข่ายชุมชน สร้างคนต่อยอดภูมิปัญญา โดยนำอาชีพของแต่ละชุมชนมาเป็นเครื่องมือในการจัดการเรียนรู้ให้ผู้ร่วมเรียนรู้สามารถทำสื่อประชาสัมพันธ์ด้วยตนเอง รวมถึงการนำความรู้มาขยายผลจัดทำเป็นตำราเรียนในรูปแบบคอร์สเรียน อาชีพออนไลน์ เพื่อต่อยอดภูมิปัญญาต่าง ๆ ไม่ให้สูญหาย ส่งผลให้ผู้ร่วมเรียนรู้เกิดการพัฒนาด้านอาชีพ มีรายได้เพิ่มขึ้น ปี 2567 วิสาหกิจชุมชนสุขศิริ จังหวัดลำพูน จึงทำโครงการต่อยอดต้นกล้า เพื่อพัฒนาชุมชนและขยายผลการเรียนรู้สู่นิเวศ "บวร" เพื่อพัฒนาผู้ร่วมเรียนรู้สู่ผู้ประกอบการชุมชนที่เข้มแข็ง เป็นผู้นำการถ่ายทอดการเรียนรู้ในชุมชน พัฒนาระบบการเรียนรู้ การหนุนเสริมซึ่งกันและกัน ด้วยนิเวศ "บวร" บ้าน วัด รัฐหรือโรงเรียนด้วยฐานของชุมชน โดยนำเทคโนโลยีมาสนับสนุนและใช้งานอย่างเหมาะสมในการพัฒนาอาชีพของชุมชนให้แพร่หลายมากขึ้น

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 86 คน

- เกษตรกร 37 คน
- ผู้สูงอายุ 28 คน
- ผู้ว่างงาน 14 คน
- ผู้พิการ 2 คน
- เยาวชนนอกระบบการศึกษา 5 คน

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- เกิดการจัดตั้งเป็นกองทุนส่งเสริมอาชีพจากความสนใจ ตั้งแต่เดือนกันยายน 2567 - ปัจจุบัน มีกองทุนรวมทั้งสิ้น 87,000 บาท เพื่อนำมาจัดซื้อวัสดุการผลิตและเป็นทุนหมุนเวียน เพื่อซื้อสินค้าของผู้ร่วมเรียนรู้มาจำหน่าย
- เกิดการสร้างเครือข่ายผู้ประกอบการเปิดบูธจำหน่ายสินค้าในโรงแรม แหล่งท่องเที่ยวในอำเภอ (กระจายเกือบทุกตำบล)
- เกิดภาคีเครือข่ายร่วมขับเคลื่อนงานในพื้นที่ ดังนี้
 - สำนักงานเกษตรอำเภอ หนุนเสริมการจัดการเรียนรู้ ลงพื้นที่สำรวจข้อมูลผู้ร่วมเรียนรู้ และสนับสนุนโครงการส่งเสริมและพัฒนาผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน 2 กลุ่ม คือ กลุ่มป้าวีโล่แก้ว และกลุ่มแปรรูปน้ำพริกถั่วลิสงบ้านปู
 - ประสานงานกับสำนักงานพลังงานจังหวัดลำพูน เพื่อเสนอขออุปกรณ์โรงตากระบบพลังงานแสงอาทิตย์ให้กับกลุ่มแปรรูป เพื่อใช้อบพืชผักสมุนไพรให้เก็บรักษาได้นานและประหยัดพลังงาน
 - สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ ร่วมถ่ายทอดความรู้ และยกระดับผู้ร่วมเรียนรู้สู่ผู้นำการเปลี่ยนแปลง และพัฒนาผลิตภัณฑ์สู่ผู้ประกอบการ OTOP
 - สกร.ระดับอำเภอ สนับสนุนการจัดฝึกอบรมในชุมชน เช่น คำวิสตอุปกรณ์ คำวิทยากร คำอาหารและอาหารว่าง

ผู้ร่วมเรียนรู้

- มีรายได้เกิดขึ้นจากกลุ่มต่าง ๆ ดังนี้
 - กลุ่มป้าวีโล่ 27,000 บาท
 - กลุ่มลำจังลำพูน 12,600 บาท
 - กลุ่มโกนั๊วอาหารเจ 46,00 บาท
 - กลุ่มพนาวัลย์ของชำร่วย 2,000 บาท
 - กลุ่มของดีดงคำ 14,300 บาท
 - บ้านใบบัว 5,800 บาท
 - อักสุคาเฟ่ 10,000 บาท
- ผู้ร่วมเรียนรู้เดิมยกระดับเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ 8 คน และยกระดับเป็นแกนนำชุมชน 3 คน
- เกิดการรวมกลุ่มประกอบอาชีพและพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้ทันยุคสมัย ตรงตามความต้องการของลูกค้า
- เกิดการรวมกลุ่มสร้างพื้นที่ สร้างงาน สร้างรายได้ในชุมชนของตนเอง เช่น
 - กลุ่มพนาวัลย์ของชำร่วย ผลิตภัณฑ์ที่ระลึกเป็นพวงกุญแจชิ้นเล็กส่งผู้ประกอบการในชุมชน เช่น ร้าน ส.ปราสาททอง ร้านของฝากลำปาง ร้านกาแฟในอำเภอ

- กลุ่มอักสุคาเฟ่ จัดสรรพื้นที่บริเวณบ้านในการปลูกผักปลอดสารพิษ เป็นอาหารของครอบครัวเพื่อลดรายจ่าย ควบคู่ไปกับการทำร้านน้ำชา กาแฟ ขนมโฮมเมด ทำให้เกิดช่องทางการบริการลูกค้าเพิ่มขึ้น มีรายได้เพิ่มขึ้น
- กลุ่มของดีดงคำ ได้รับออร์เดอร์จากหน่วยงานในพื้นที่อำเภอให้จัดทำสมุดบันทึกเพื่อใช้ในงานเกษียณ
- กลุ่มลำจัง ส่งเสริมให้ผู้สูงวัยที่มีพื้นที่ว่างในบริเวณบ้านปลูกพืชสมุนไพร เช่น ข่า ตะไคร้ พริก ขมิ้น และรับซื้อเพื่อผลิตน้ำพริก ทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้นต่อเนื่อง
- กลุ่มโกนั๊ววังดิน สามารถถ่ายทอดความรู้สูตรน้ำพริกต่าง ๆ เพื่อประกอบอาหารทั้งอาหารปกติและอาหารเจให้กับลูกหลาน ปัจจุบัน ได้เปิดพื้นที่ขายอาหารเพิ่มขึ้น ส่งผลให้สมาชิกในครอบครัว และเพื่อนบ้านมีรายได้ทุกวัน
- สามารถจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชน และ OTOP ได้ 5 กลุ่ม คือ กลุ่มพนาวัลย์ของชำร่วย กลุ่มวิสาหกิจชุมชนลำจังลำพูน กลุ่มป้าวีโล่แก้ว กลุ่มทอผ้าห้วยต้ม และกลุ่มวังขมิ้นดงคำ เป็นต้น และอยู่ระหว่างการจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชน และ OTOP ได้แก่ กลุ่มของดีดงคำ กลุ่มแม่ลองแสนดีเมด กลุ่มแม่มอนผ้าทอบ้านปู

ชุมชน

- เกิดแหล่งเรียนรู้ภายในและนอกชุมชน 11 แห่ง

องค์ความรู้

- หลักสูตรการเรียนรู้ที่ได้มาตรฐาน เช่น การแปรรูปผลิตภัณฑ์ผ้าทอ การแปรรูปอาหารอบแห้ง การจัดการอาชีพเพื่อยกระดับวิสาหกิจชุมชน

ผลิตภัณฑ์:

น้ำพริกขมิ้นอบแห้ง, น้ำพริกอบแห้งสูตรใหม่, น้ำพริกเห็ดเจ, คอร์สเรียน, อาชีพออนไลน์, สมุดบันทึก, ผ้าทอ, พวงกุญแจ, กระเป๋าปัก, กระเป๋ารูด, ใบเล็ก, ผลิตภัณฑ์ทำจากผ้าฝ้ายพื้นเมือง, ผ้าขาวม้า, ยามทอมือลายปักแสนดีเมด, ผ้าทอลายกดอก, ลายประยุกต์ เช่น สมุดลายพระราชทาน, ของชำร่วย, โคมล้านนา, ผักปลอดสารพิษ, ข้าวกล้องปกติและเจ

ช่องทางการจัดจำหน่าย:

- ในชุมชน สุขศิริ Shop
- ออนไลน์ Facebook ดังนี้ เพจวิสาหกิจชุมชนสุขศิริ, เพจพนาวัลย์ของชำร่วย, เพจของดีดงคำ, เพจป้าวีโล่แก้ว, เพจลำจังลำพูน, เพจกิน เที้ยว ลี, เพจอักสุคาเฟ่, เพจพื้นบ้านลานดิน

วิสาหกิจกลุ่มผ้าทอกะเหรี่ยงดอยยาว จังหวัดลำพูน

โครงการการแปรรูปผลิตภัณฑ์ผ้าทอ และการสร้างแหล่งเรียนรู้ ตลาดชุมชน ที่ใช้ชุมชนเป็นฐานให้มีความเข้มแข็ง

ลักษณะองค์กร องค์กรชุมชน
ประเภทโครงการ โครงการต่อยอด
ประเภทอาชีพ หัตถกรรมและงานฝีมือ

พื้นที่ดำเนินการ

- บ้านดอยยาว หมู่ 16 บ้านแม่ขนาด หมู่ 8 และ บ้านป่าเลา หมู่ 9 ตำบลทาภาท อำเภอมะหา จังหวัดลำพูน

ฐานทุนชุมชน

- ทุนทรัพยากรธรรมชาติ: พื้นที่เหมาะกับการทำเกษตร
- ทุนทางวัฒนธรรม: วิถีวัฒนธรรมชาติพันธุ์กะเหรี่ยง
- ทุนความรู้ภูมิปัญญา: ศูนย์การเรียนรู้ผ้าทอกะเหรี่ยงดอยยาวที่มีภาคีรัฐและเอกชนเข้ามาสนับสนุน
- ทุนทางสังคม: ผู้รู้ และเครือข่ายกะเหรี่ยงเพื่อวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่

กระบวนการเรียนรู้

- ใช้กระบวนการ Active Learning ส่งเสริมการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วม เพื่อทบทวนบทเรียนการทำงานในระยะแรก และออกแบบแผนการเรียนรู้ร่วมกับผู้ร่วมเรียนรู้
- เชื่อมโยงการทำงานที่สอดคล้องกับแผนการขับเคลื่อนงานของหน่วยงาน เช่น พัฒนาชุมชน เกษตรอำเภอ
- เรียนรู้เชิงปฏิบัติการเพื่อยกระดับผ้าทอ ผัก และตลาด โดยวิเคราะห์ข้อมูลผ้าทอกะเหรี่ยงดั้งเดิมเพื่อทำความเข้าใจตลาด เทคนิค และความหมาย การออกแบบผลิตภัณฑ์ใหม่ โดยผสมผสานภูมิปัญญาดั้งเดิมกับความต้องการของตลาดสมัยใหม่
- ส่งเสริมการปลูกผักพื้นบ้านปลอดสารพิษ การจัดทำระบบเชื่อมโยงผลผลิตสู่ตลาดที่น่าสนใจ การสร้างมูลค่าเพิ่มผ่านการแปรรูปและบรรจุภัณฑ์ที่ดึงดูด การจัดทำธนาคารอาหารชุมชน และการส่งเสริมการบริโภคอาหารพื้นบ้านเพื่อสุขภาพและความเข้มแข็งของชุมชน
- วิเคราะห์สภาพแวดล้อมและกลุ่มลูกค้า กำหนดเป้าหมาย แผนกลยุทธ์ ทั้งการผลิตและการตลาด ควบคู่ไปกับการกำหนดงบประมาณและติดตามประเมินผล เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการดำเนินธุรกิจ
- สรุบทบทเรียนและพัฒนาศักยภาพของชุมชนในการผลิตผ้าทอและผัก ควบคู่กับการพัฒนาช่องทางการตลาด เพื่อให้ผลิตภัณฑ์ตรงกับความต้องการของตลาดและสามารถแข่งขันได้ โดยมุ่งเน้นการสร้างองค์ความรู้ นวัตกรรม และแบรนด์สินค้าให้เป็นที่ยอมรับ
- ออกแบบตลาดโดยใช้ชุมชนเป็นฐานผ่าน 3 กระบวนการหลัก คือ การจัดตั้งตลาด การคัดเลือกกิจกรรม และการออกแบบกิจกรรมที่เชื่อมโยงของดีในชุมชนสู่การเรียนรู้ พร้อมทั้งสร้างเครือข่ายความร่วมมือทั้งภายในและภายนอกชุมชนเพื่อความยั่งยืนของตลาด

ที่มาและความสำคัญ

จากฐานทุนวัฒนธรรมชาติพันธุ์กะเหรี่ยง ที่มีการทอผ้าเป็นเอกลักษณ์ท้องถิ่นอยู่คู่วิถีชีวิตมายาวนาน ปี 2565 กลุ่มผ้าทอกะเหรี่ยงดอยยาว ได้มีการส่งเสริมทักษะด้านการย้อมสีธรรมชาติให้กับกลุ่มสตรีและผู้สูงอายุในพื้นที่ พัฒนาลิขสิทธิ์ตามความต้องการของตลาดยุคใหม่ รวมถึงพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ จากการแปรรูปผ้า ที่สามารถสร้างและเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์เดิมที่มีอยู่ ให้ชุมชนเป็นทั้งผู้ผลิต และผู้ค้าโดยตรง ทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้น แต่สถานการณ์เศรษฐกิจในช่วงสองปีที่ผ่านมา ส่งผลให้คนในพื้นที่มีภาวะซึมเศร้า มีอาการจิตเวชเพิ่มขึ้น มีปัญหาสุขภาพจิต มีรายได้ไม่เพียงพอต่อการดูแลสมาชิกในครอบครัว กลุ่มผ้าทอกะเหรี่ยงดอยยาว จังหวัดลำพูน จึงต่อยอดการทำโครงการแปรรูปผลิตภัณฑ์ ผ้าทอและการสร้างแหล่งเรียนรู้ตลาดชุมชนที่ใช้ชุมชนเป็นฐานให้มีความเข้มแข็งเพื่อต่อยอดอาชีพ ยกระดับความรู้และทักษะอาชีพแก่สมาชิกกลุ่มให้สามารถพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ที่มีมาตรฐานตรงกับความต้องการของตลาด และเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์ผ้าทอ ลดปัญหาการว่างงานให้แก่คนในพื้นที่ ควบคู่ไปกับการสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิใจความเป็นชนเผ่ากะเหรี่ยงของตนบนฐานชุมชนเข้มแข็ง มีความมั่นคงทางอาหาร และเกิดความมั่นคงทางเศรษฐกิจ โดยการเพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย จากทางเลือกอาชีพเพิ่มขึ้น

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 70 คน

- ผู้สูงอายุ 26 คน
- ผู้ว่างงาน 42 คน
- ผู้ป่วยจิตเวช 2 คน

- การศึกษาดูงานตลาดที่ใช้ชุมชนเป็นฐานที่ประสบความสำเร็จ และจัดกิจกรรมวิเคราะห์และประเมินผล เพื่อวางแผนการตลาดที่เหมาะสมกับพื้นที่ พร้อมทั้งทดลองตลาดและให้บริการความรู้ในศูนย์เรียนรู้ชุมชน

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- เกิดการเชื่อมต่อการทำงานเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ (Credit Bank) ของผู้ร่วมเรียนรู้กับ สกร. ในพื้นที่ 1 แห่ง
- ร่วมกับ สกร. แจ้งจดอนุสิทธิบัตรด้านทรัพย์สินทางปัญญา ลายผ้าทอกะเหรี่ยง และได้รับการขึ้นทะเบียนมรดกและภูมิปัญญาดั้งเดิมในปี 2568 (ลูกเต๋อยบนผ้าทอกะเหรี่ยง)
- ยกระดับเป็นองค์กรสาธารณประโยชน์จากกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ที่มีกฎหมายรับรอง
- สินค้าของกลุ่มได้รับคัดเลือกเป็นผลิตภัณฑ์ต้นแบบของกรมส่งเสริมการเรียนรู้ และเข้าสู่กระบวนการจดลิขสิทธิ์ลายผ้าที่เป็นมรดกทางภูมิปัญญา
- ได้รับการคัดเลือกให้เป็นหน่วยจัดการเรียนรู้และฟื้นฟูการปลูกฝ้ายกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน โดยสำนักงานเกษตรจังหวัดลำพูน
- ได้รับการแต่งตั้งเป็นศูนย์จัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาอาชีพให้กับแรงงานนอกระบบและเยาวชนที่หลุดออกจากระบบการศึกษา โดยสำนักงานจัดหางานจังหวัดลำพูน
- เป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับสถานศึกษา และเป็นแหล่งศึกษาดูงานให้กับศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอแม่ทา
- ได้รับการสนับสนุนการทำงานต่อยอดในพื้นที่จากเครือข่ายหน่วยงาน อาทิ สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดลำพูน สำนักงานวัฒนธรรม จังหวัดลำพูน สำนักงานจัดหางานจังหวัดลำพูน สำนักงานพัฒนาชุมชน อำเภอแม่ทา สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดลำพูน สำนักงานเกษตรอำเภอแม่ทา และศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอแม่ทา

ผู้ร่วมเรียนรู้

- ผู้ร่วมเรียนรู้เดิมยกระดับเป็นผู้ถ่ายทอดองค์ความรู้ให้แก่ผู้อื่น 25 คน ยกระดับเป็นแกนนำชุมชน 36 คน
- มีทักษะในการพึ่งพาตนเอง ทั้งด้านการตลาด การสื่อสาร การดูแลสุขภาพ และการแปรรูปผลิตภัณฑ์ มีทางเลือกในการประกอบอาชีพที่หลากหลาย และมีรายได้เพิ่มขึ้น

- สามารถเป็นผู้ประกอบการที่ทำหน้าที่ผลิต จำหน่าย และจัดตั้งตลาดชุมชนที่มีเอกลักษณ์เพื่อดึงดูดลูกค้ากลุ่มต่าง ๆ และสามารถรับสินค้าจากเครือข่ายในหมู่บ้านอื่น ๆ มาจำหน่ายเป็นกำไรเพิ่มขึ้น
- ตระหนักถึงความสำคัญของสุขภาพกายใจ การปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การบริโภค สามารถจัดการกับอารมณ์และสภาวะในจิตใจได้ ทำให้จำนวนผู้ป่วยโรคซึมเศร้ามีแนวโน้มลดลง

ชุมชน

- เกิดศูนย์เรียนรู้กลุ่มผ้าทอกะเหรี่ยงดอยยาว เป็นพื้นที่เรียนรู้ด้านการทอผ้า การย้อมสี การแปรรูป และการเกษตรแบบวิถีชาวนา และเป็นที่จัดกิจกรรม เรียนรู้ของหน่วยงานท้องถิ่นต่าง ๆ
- เกิดการรวมกลุ่มเพื่อประกอบอาชีพโดยใช้ตลาดเป็นกลไกสำคัญในการสร้างรายได้ให้เกิดความต่อเนื่อง และยกระดับผลิตภัณฑ์ที่ใช้เอกลักษณ์ท้องถิ่นสู่การตลาดเชิงสร้างสรรค์เพื่อเพิ่มรายได้
- เกิดความเข้มแข็งทางวัฒนธรรมท้องถิ่น มีความสัมพันธ์แน่นแฟ้นมากขึ้น
- คนรุ่นใหม่ในชุมชนเริ่มเปลี่ยนอาชีพจากการทำงานในโรงงานขนาดใหญ่ในตัวจังหวัดลำพูนมาเป็นผู้จำหน่ายสินค้าชุมชนในระดับชุมชน และเห็นประโยชน์ของทรัพยากรในพื้นที่ร่วมกัน

องค์ความรู้

- นวัตกรรมการพัฒนาลายผ้าทอมือกะเหรี่ยงให้เข้ากับเทรนด์แฟชั่น และการใช้หนังเป็นผ้าซับให้มีรูปทรง
- ชุดความรู้ในการประกอบอาชีพที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน อาทิ การออกแบบลายผ้า การออกแบบตลาด การนำผลิตภัณฑ์ในท้องถิ่นมาแปรรูป เช่น การแปรรูปอาหาร การทำบรรจุภัณฑ์จากธรรมชาติ

ผลิตภัณฑ์:

ผ้าทอลวดลายอัตลักษณ์ชาติพันธุ์กะเหรี่ยงย้อมสีธรรมชาติ ผลิตภัณฑ์แปรรูปผ้า เช่น กระเป๋าเป้ กระเป๋าสะพาย

ช่องทางการจัดจำหน่าย:

- ในชุมชน ตลาดนัดชุมชนทุกวันเสาร์ ตลาดสัญญาจรประจำเดือน ในวันประชุมกำนันผู้ใหญ่บ้าน ณ ที่ว่าการอำเภอแม่ทา และงานเทศกาลในจังหวัดลำพูน เช่น งานลำไย งานกาชาด

วิสาหกิจชุมชนเลี้ยงผึ้งโพรง 100% ตราพญาภูปริ จังหวัดศรีสะเกษ

โครงการยกระดับการเลี้ยงผึ้งโพรง
สู่ศูนย์เรียนรู้ชุมชน

ลักษณะองค์กร องค์กรชุมชน
ประเภทโครงการ โครงการต่อยอด
ประเภทอาชีพ เกษตรกรรม

ที่มาและความสำคัญ

อำเภอภูสิงห์ จังหวัดศรีสะเกษ มีลักษณะภูมิประเทศติดเทือกเขาพนมดงรัก มีความหลากหลายทางชีวภาพสูง เนื่องจากเป็นพื้นที่ป่าต้นน้ำที่สำคัญของจังหวัดศรีสะเกษ มีเขื่อนกักเก็บน้ำ 4 แห่ง สำหรับส่งน้ำชลประทานเพื่อการเกษตร คนในชุมชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนา ปลูกพารามันสำปะหลัง เลี้ยงโค กระบือ และหาของป่าตามฤดูกาล ปี 2566 วิสาหกิจชุมชนเลี้ยงผึ้งโพรง 100% ตราพญาภูปริ ทำโครงการสร้างรายได้จากการเลี้ยงผึ้งโพรง ตำบลไพรพัฒนา อำเภอภูสิงห์ จังหวัดศรีสะเกษ ทำให้ผู้ร่วมเรียนรู้ มีรายได้เพิ่มขึ้น ปี 2567 วิสาหกิจชุมชนเลี้ยงผึ้งโพรง 100% ตราพญาภูปริ จึงต่อยอดการทำงานในโครงการยกระดับการเลี้ยงผึ้งโพรงสู่ศูนย์เรียนรู้ชุมชน เพื่อให้ผู้ร่วมเรียนรู้มีทักษะในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กำหนดเป้าหมายชีวิต จัดทำแผนชีวิตครัวเรือน วิเคราะห์ความต้องการของตนเอง ยกย่องตนเองสู่การเป็นผู้ประกอบการทั้งรายบุคคล และรายกลุ่มสามารถสร้างงาน สร้างอาชีพ สร้างรายได้ รวมถึงยกระดับแกนนำให้มีทักษะในการถ่ายทอดความรู้ และพัฒนาให้เกิดศูนย์เรียนรู้ชุมชน

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 80 คน

- เกษตรกร 45 คน
- ผู้สูงอายุ 5 คน
- ผู้ว่างงาน 24 คน
- เยาวชนนอกระบบการศึกษา 6 คน

พื้นที่ดำเนินการ

- บ้านโอรังโก้ว บ้านนาสวรรค์ บ้านทางสายลวด ตำบลไพรพัฒนา บ้านนาตราว บ้านไร่ บ้านโนนจำปา บ้านจำปานาง บ้านกลาง ตำบลดงรัก อำเภอภูสิงห์ จังหวัดศรีสะเกษ

ฐานทุนชุมชน

- ทุนทรัพยากรธรรมชาติ: อยู่ติดเทือกเขาพนมดงรัก เป็นพื้นที่ป่าต้นน้ำ และสถานที่ท่องเที่ยวตามธรรมชาติ
- ทุนความรู้ภูมิปัญญา: ด้านการหาผึ้งป่า การเลี้ยงผึ้งโพรง และชุดความรู้ การเลี้ยงผึ้งโพรง ได้แก่ การผลิตกล่องเลี้ยงผึ้ง การผลิตไขผึ้ง การผลิตฟิโรโมน

กระบวนการเรียนรู้

- การจัดเก็บข้อมูลและพัฒนาทักษะการเรียนรู้แก่ผู้ร่วมเรียนรู้ 4 ด้าน ได้แก่ ทักษะสุขภาพกายใจ ทักษะผู้ประกอบการ ทักษะการใช้ชีวิตในโลกดิจิทัล ทักษะการบริหารจัดการชีวิต หนี้สิน และเงินออม
- เรียนรู้การวิเคราะห์ข้อมูลครัวเรือนเป้าหมาย วิเคราะห์ทักษะอาชีพทางเลือก
- ฝึกอบรมอาชีพพระยาสัน หลักสูตรความรู้ความเข้าใจแนวคิด การเลี้ยงผึ้งโพรง วงจรชีวิตของผึ้งโพรง การผลิตกล่องเลี้ยงผึ้งโพรง การแปรรูปผลผลิตน้ำผึ้งโพรง ได้แก่ กระเทียมโทนดองน้ำผึ้ง และสับนํ้าผึ้ง
- ฝึกอบรมอาชีพพระยาสัน หลักสูตรการตลาดและการจำหน่ายสินค้าออนไลน์
- ฝึกอบรมอาชีพพระยาสัน หลักสูตรระบบนิเวศที่เอื้อต่อการมีชีวิตของผึ้งโพรง
- ยกระดับผู้ร่วมเรียนรู้สู่การเป็นผู้ประกอบการรายย่อย การรวมกลุ่มวิสาหกิจชุมชน การบริหารจัดการกลุ่ม
- เรียนรู้แนวทางการพัฒนาต่อยอดผลิตภัณฑ์สินค้าที่ระลึก บรรจุภัณฑ์ และเรื่องราวของผลิตภัณฑ์
- จัดทำฐานข้อมูลด้านการเลี้ยงผึ้งแบบครบวงจร ถอดบทเรียนการดำเนินงาน การพัฒนาหลักสูตร และการจัดการความรู้ชุมชน
- พัฒนาทักษะผู้นำชุมชน ด้านการพูดในที่สาธารณะ การสื่อสารเพื่อสร้างแรงบันดาลใจ
- พัฒนาศูนย์เรียนรู้ชุมชนให้มีความพร้อมสำหรับการจัดกระบวนการเรียนรู้
- เวทีสรุปบทเรียนการดำเนินโครงการ

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- เกิดการบูรณาการภาคีเครือข่ายการพัฒนาเพื่อหนุนเสริมการสร้างอาชีพ และรายได้จากการเลี้ยงผึ้งโพรง ทั้งภาครัฐ ภาคประชาชน ภาคเอกชน 14 องค์กร เป็นเงิน 200,000 บาท

● เกิดภาคีเครือข่ายเข้ามามีส่วนร่วมขับเคลื่อนงาน ดังนี้

- องค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์พัฒนา หนุนเสริมการเลี้ยงผึ้งโพรง โดยจัดกิจกรรมปลูกต้นไม้ที่เอื้อต่อการขยายประชากรของผึ้ง
- สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอภูสิงห์ สนับสนุนการสร้างกระบวนการเรียนรู้ให้แก่ผู้นำชุมชน ส่งเสริมการรวมกลุ่มองค์กร เสริมสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มองค์กรชุมชน การพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน และการจดทะเบียน OTOP
- รพ.สต.โพธิ์พัฒนา ให้ความรู้ด้านสุขภาพ การจัดการระบบสุขอนามัย กำหนดแผนงาน และงบประมาณ สปสช. เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานด้านการเลี้ยงผึ้ง
- ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาศรีสะเกษ สนับสนุนความรู้ด้านการเงิน บัญชี การจัดการฟาร์ม การออม และการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของกลุ่ม
- ศูนย์พัฒนาอาชีพราษฎรตามแนวชายแดนไทย-กัมพูชา สนับสนุนงานพัฒนาในพื้นที่ชายแดน และการแปรรูปผลิตภัณฑ์ชุมชน
- สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน สนับสนุนงบประมาณโครงการสร้างการจัดการเลี้ยงผึ้งโพรง
- มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ สนับสนุนความรู้การเลี้ยงผึ้งโพรง และสนับสนุนกล่องเลี้ยงผึ้งให้เกษตรกร คนละ 4 กล่อง
- หน่วยพิทักษ์ป่าห้วยสวาย สนับสนุนงบประมาณขับเคลื่อนการเลี้ยงผึ้ง
- ศูนย์พัฒนาการเกษตรภูสิงห์อันเนื่องมาจากพระราชดำริ สนับสนุนกล้าไม้ในการจัดกิจกรรมระบบนิเวศที่เอื้อต่อการมีชีวิตและขยายประชากรผึ้ง จำนวน 1,000 ต้น
- สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดศรีสะเกษ สนับสนุนการดำเนินงานเพื่อพัฒนาสลากสินค้า บรรจุภัณฑ์ และหีบห่อสำหรับผลิตภัณฑ์
- สำนักงานอุตสาหกรรมภาค 7 อุบลราชธานี สนับสนุนการพัฒนาบรรจุภัณฑ์สินค้า ผลิตภัณฑ์น้ำผึ้ง
- สำนักงานเกษตรอำเภอภูสิงห์ สนับสนุนความรู้ด้านการจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชน และจัดทำแผนการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน 3 แห่ง รวมทั้งกำหนดแผนงานในการดำเนินการขับเคลื่อนงานเลี้ยงผึ้งโพรงสู่แผนงานด้านเกษตรมูลค่าสูงของจังหวัดศรีสะเกษ
- สำนักงานคลังจังหวัดศรีสะเกษ สนับสนุนความรู้การขับเคลื่อนศูนย์เรียนรู้ชุมชน
- สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดศรีสะเกษ นำเสนอผลการขับเคลื่อนโครงการฯ และเทศกาลการดัดน้ำผึ้งในวันขึ้น 15 ค่ำเดือน 5 เพื่อการสื่อสารสาธารณะในช่วงข่าวเช้า NBT

ผู้ร่วมเรียนรู้

- เกิดการสร้างรายได้ให้ผู้ร่วมเรียนรู้ 4 กลุ่ม รวมทั้งสิ้น 696,000 บาท ดังนี้
 - กลุ่มที่ 1 กลุ่มที่ยังไม่มีรายได้จำนวน 11 คน
 - กลุ่มที่ 2 กลุ่มที่มีรายได้ 1,000 - 5,000 บาท จำนวน 53 คน
 - กลุ่มที่ 3 กลุ่มที่มีรายได้ 5,000 - 10,000 บาท จำนวน 7 คน
 - กลุ่มที่ 4 กลุ่มที่มีรายได้ 10,000 บาทขึ้นไป จำนวน 9 คน

ชุมชน

- เกิดการรวมกลุ่มเกษตรกรเพื่อจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชน 3 แห่ง คือ 1. วิสาหกิจชุมชนการเลี้ยงผึ้งโพรงแท้ ตราพญาภูมิ 2. วิสาหกิจชุมชนน้ำผึ้งป่าทางสายลวด 3. วิสาหกิจชุมชนกลุ่มอนุรักษ์ผึ้งป่าวนาสวรรค์
- เกิดศูนย์เรียนรู้การเลี้ยงผึ้งโพรง 3 แห่ง ได้แก่ 1. ศูนย์เรียนรู้การเลี้ยงผึ้งโพรงบ้านโอรังโกว 2. ศูนย์เรียนรู้วิสาหกิจชุมชนน้ำผึ้งป่าทางสายลวด 3. ศูนย์เรียนรู้วิสาหกิจชุมชนกลุ่มอนุรักษ์ผึ้งป่าวนาสวรรค์
- เกิดการจัดตั้งกลุ่มอาชีพจำหน่ายผลิตภัณฑ์น้ำผึ้ง 1 กลุ่ม มีสมาชิก 10 คน
- เกิดการจดทะเบียนผลิตภัณฑ์สินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ OTOP โดยกลุ่มได้ดำเนินการจดทะเบียนผลิตภัณฑ์ OTOP ต่าง ๆ เช่น น้ำผึ้ง ตราพญาภูมิ ไวน์น้ำผึ้ง สบู่ น้ำ ไข่เค็มสมุนไพร เป็นต้น
- เกิดการดูแลสุขภาพทรัพยากรชุมชนร่วมกัน

องค์ความรู้

- หลักสูตรระยะสั้น 5 หลักสูตร ได้แก่ 1. หลักสูตรความรู้การเลี้ยงผึ้งโพรง 2. หลักสูตรการผลิตกล่องผึ้ง 3. หลักสูตรการแปรรูปน้ำผึ้ง 4. หลักสูตรการตลาดออนไลน์สำหรับผู้ผลิต ผู้ประกอบการชุมชนและผู้ร่วมเรียนรู้ 5. หลักสูตรการสร้างระบบนิเวศที่เอื้อต่อการมีชีวิตของผึ้ง
- นวัตกรรมเชิงกระบวนการเรื่องการสร้างรายได้จากการเลี้ยงผึ้งโพรงเพื่อสร้างสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน

ผลิตภัณฑ์:

น้ำผึ้งตราพญาภูมิ ไวน์น้ำผึ้ง สบู่ น้ำ ไข่เค็มสมุนไพร กระเทียมโทน ดองน้ำผึ้ง สบู่ น้ำผึ้ง

ช่องทางการจัดจำหน่าย:

- ในชุมชน
- ออนไลน์ Facebook

โครงการสัมมาชีพตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
สามารถพึ่งตนเองได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน

ประเภทอาชีพ การแปรรูป

 ที่มาและความสำคัญ

ชมรมผู้ปกครองบุคคลออทิสติกจังหวัดสกลนคร เป็นศูนย์บริการด้านการฝึกทักษะให้กับบุคคลออทิสติก รวมถึงเป็นสถานที่เฝ้าระวังจิตใจและให้คำปรึกษา ปี 2566 ชมรมผู้ปกครองบุคคลออทิสติกจังหวัดสกลนคร ทำโครงการสร้างอาชีพและรายได้ที่ยั่งยืนให้กับผู้พิการและครอบครัวในจังหวัดสกลนคร เพื่อพัฒนาทักษะการประกอบอาชีพให้กับผู้พิการ ผู้ดูแลคนพิการและครอบครัวในจังหวัดสกลนคร มีอาชีพ มีรายได้ ยกระดับศูนย์เรียนรู้บ้านอเจ้าสู่แหล่งเรียนรู้ชุมชน เพื่อการเรียนรู้ของผู้พิการและครอบครัว ปี 2567 ชมรมผู้ปกครองบุคคลออทิสติกจังหวัดสกลนคร ต่อยอดการทำงานในโครงการสัมมาชีพตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สามารถพึ่งตนเองได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน เพื่อส่งเสริมและพัฒนาความสามารถในการประกอบอาชีพและการเป็นผู้ประกอบการให้ผู้ร่วมเรียนรู้ ผู้ดูแล และครอบครัวมีอาชีพ พึ่งพาตนเองได้ สามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ในการดำเนินชีวิต และพัฒนาพื้นที่เรียนรู้ในชุมชน

 ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 70 คน

- แรงงานนอกระบบ 29 คน
- ผู้ดูแลคนพิการ 41 คน

พื้นที่ดำเนินการ

- ตำบลบ้านเนิน อำเภอฟนนาแก้ว ตำบลโพนแพง อำเภออากาศอำนวย ตำบลนาหัวบ่อ อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร

គ្រឹះស្ថានបោះឆ្នោតជាតិ

- **ทุนทรัพยากรธรรมชาติ:** มีพืชพื้นถิ่นสำหรับใช้ฝึกทักษะอาชีพ เช่น หนาน้อย เมา และคราม มีแหล่งวัตถุดิบจากปลาในลุ่มน้ำหนองหาร
- **ทุนทรัพยากรบุคคล:** การรวมกลุ่มของครอบครัวผู้พิการ โดยมีชมรมผู้ปกครองบุคคลออทิสติกจังหวัดสกลนครเป็นกลไกหลักในการประสานงาน สนับสนุน และจัดกิจกรรมเพื่อคนพิการอย่างต่อเนื่อง
- **ทุนความรู้ภูมิปัญญา:** การแปรรูปปลาจากมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสกลนคร และสำนักงานประมงจังหวัดสกลนคร

 กระบวนการเรียนรู้

- ประชุมชี้แจงการดำเนินโครงการ วิเคราะห์และประเมินศักยภาพผู้ร่วมเรียนรู้ ออกแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้
- การพัฒนาการผลิตและการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร เช่น การทำผลิตภัณฑ์จากต้นหมาน้อย
- จับคู่คนพิการกับผู้ดูแล เพื่อส่งเสริมทักษะทางสังคม การปรับตัว การสื่อสาร การช่วยเหลือตัวเองในชีวิตประจำวัน การพัฒนากล้ามเนื้อมัดเล็ก-มัดใหญ่
- เรียนรู้เรื่องการจักสาน การทอจากต้นกก เช่น วิธีการป้องกันเชื้อรา การย้อมสี การใช้ก่อก การออกแบบผลิตภัณฑ์รูปทรงต่าง ๆ สำหรับใช้ในครัวเรือนและสร้างรายได้เป็นอาชีพเสริม

- การพัฒนาผลิตภัณฑ์อาหารจากปลาเพื่อเพิ่มมูลค่า การทำประมงในพื้นที่สาธารณะ โดยเจ้าหน้าที่ประมงอำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร
- พัฒนาศักยภาพด้านการตลาดในรูปแบบออฟไลน์และออนไลน์ เช่น เทคนิคการถ่ายภาพผลิตภัณฑ์ การจัดวางสินค้า การคำนวณต้นทุน กำไร และการตั้งราคาเพื่อให้เข้าถึงกลุ่มลูกค้า
- พัฒนาศักยภาพการดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการเรียนรู้ตลอดชีวิต เช่น การฝากออมเงินกับธนาคารชุมชน
- พัฒนาสื่อการสอนผู้พิการร่วมกับมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสกลนคร

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- เกิดเครือข่ายความร่วมมือระหว่างคณะทำงานชุมชนและหน่วยงานภายนอก
- เกิดการรวมกลุ่มเพื่อทำกิจกรรมร่วมกัน โดยมี “ศูนย์ฮักแพง” เป็นศูนย์กลาง
- เกิดการเชื่อมโยงตลาดกับภาคีเครือข่ายในพื้นที่
 - สำนักงานพาณิชย์จังหวัดสกลนคร และพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เข้าร่วมจัดแสดงสินค้า/ออกบูธแสดงสินค้าในจังหวัด
 - มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ประสานให้เกิดการจัดจำหน่ายสินค้าในพื้นที่โรงแรมภูพานเพลส

ผู้ร่วมเรียนรู้

- ผู้ร่วมเรียนรู้ได้ยกระดับเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ให้กับกลุ่มผู้ร่วมเรียนรู้ใหม่ และสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการขยายพื้นที่การเรียนรู้เพิ่มขึ้นได้
- มีการพัฒนาการด้านร่างกายและจิตใจ มีพัฒนาการด้านกล้ามเนื้อมัดเล็ก-มัดใหญ่ มีทักษะทางสังคมที่ดีขึ้น
- มีแนวทางในการประกอบอาชีพ เช่น การปลูกหมาน้อย การเพาะเห็ด การปลูกผักสวนครัว เลี้ยงไก่ การแปรรูปผลผลิตในครัวเรือน
- เกิดการสร้างอาชีพใหม่ เช่น การปลูกต้นหมาน้อยที่ต่อยอดไปสู่การแปรรูปผลิตภัณฑ์ สามารถนำผลิตภัณฑ์ไปจำหน่ายและออกบูธแสดงสินค้า

- กลุ่มผู้ดูแลมีความรู้เพิ่มขึ้นเกี่ยวกับการดูแลผู้พิการอย่างเข้าใจ และเหมาะสม
- ผู้พิการทางจิตสามารถพูดคุยโต้ตอบได้ดีขึ้น ยิ้มแย้มแจ่มใส ร่าเริง และเข้ากับสังคมได้ดี ใช้ชีวิตได้เกือบปกติ
- ผู้พิการมีพฤติกรรมที่ก้าวร้าวลดลง ไม่ทำร้ายตนเองและคนรอบข้าง สามารถช่วยเหลือตนเองได้บ้าง

ชุมชน

- ความสัมพันธ์ในครอบครัวแน่นแฟ้นยิ่งขึ้น
- ตระหนักถึงบทบาทของผู้ดูแลคนพิการ

องค์ความรู้

- สื่อการสอนผู้พิการ

ผลิตภัณฑ์:

ผลิตภัณฑ์จากใบหมาน้อย ผลิตภัณฑ์จากการทอเสื่ออก ผลิตภัณฑ์จากปลา ผลิตภัณฑ์จากเห็ด

ช่องทางการจัดจำหน่าย:

- ในชุมชน และในจังหวัด
- ออนไลน์ Facebook

วิสาหกิจชุมชน สมุนไพรคุณธรรมวัดคูเต่า จังหวัดสงขลา

โครงการส่งเสริมความเข้มแข็งนวัตกรชาวบ้าน
อำเภอบางกล่ำ จังหวัดสงขลา

ลักษณะองค์กร องค์กรชุมชน
ประเภทโครงการ โครงการต่อยอด
ประเภทอาชีพ ผู้ประกอบการ

ที่มาและความสำคัญ

ปี 2566 วิสาหกิจชุมชนสมุนไพรคุณธรรมวัดคูเต่า ได้ทำโครงการส่งเสริมอาชีพนวัตกรชาวบ้านเพื่อยกระดับการท่องเที่ยวชุมชน อำเภอบางกล่ำ จังหวัดสงขลา ทำให้เกิดเครือข่ายความร่วมมือจากหน่วยงานต่าง ๆ เข้ามาส่งเสริมการพัฒนาทักษะอาชีพ เช่น เกษตรอำเภอ พัฒนาชุมชน สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัด ประมงจังหวัด เป็นต้น โดยหน่วยงานดังกล่าวให้การสนับสนุนความรู้ วัสดุอุปกรณ์ พันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ ผู้ร่วมเรียนรู้มีรายได้เพิ่มขึ้น และลดรายจ่ายจากการซื้อผักในครัวเรือน

ปี 2567 วิสาหกิจชุมชนสมุนไพรคุณธรรมวัดคูเต่า จังหวัดสงขลา จึงต่อยอดการทำงานในโครงการส่งเสริมความเข้มแข็งนวัตกรชาวบ้าน อำเภอบางกล่ำ จังหวัดสงขลา เพื่อพัฒนาศักยภาพกลุ่มแกนนำให้เป็นนวัตกรที่เลี้ยงชุมชนและพัฒนาทักษะอาชีพของผู้ร่วมเรียนรู้เดิม ตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของวิถีชีวิตท้องถิ่น ทรัพยากรชุมชน วัฒนธรรม ภูมิปัญญา ประเพณี และค่านิยมชุมชนกับการประกอบอาชีพ พัฒนาแหล่งเรียนรู้และพัฒนาศักยภาพของผู้ร่วมเรียนรู้ให้เป็นนวัตกรชุมชน มีความรู้ความสามารถมีส่วนร่วมในการถ่ายทอดและจัดกิจกรรมการเรียนรู้ พัฒนาแหล่งเรียนรู้และเพิ่มขีดความสามารถในการรองรับการจัดการท่องเที่ยว เพื่อการเรียนรู้บนฐานทรัพยากรชุมชน ให้ผู้ร่วมเรียนรู้มีรายได้เพิ่มขึ้น

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 70 คน

- เกษตรกร 20 คน
- ผู้สูงอายุ 17 คน
- ผู้ว่างงาน 16 คน
- ผู้พิการ 7 คน
- ผู้ด้อยโอกาส 10 คน

พื้นที่ดำเนินการ

- ตำบลแม่ทอม ตำบลบางกล่ำ ตำบลท่าช้าง อำเภอบางกล่ำ จังหวัดสงขลา

ฐานทุนชุมชน

- ทุนทรัพยากรธรรมชาติ: เป็นพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางสังคมและอาชีพ มีทรัพยากรท้องถิ่นที่สามารถต่อยอดได้ เช่น พื้นที่เกษตร ผักพื้นบ้าน สมุนไพร งานฝีมือ และอาหารท้องถิ่น
- ทุนความรู้ภูมิปัญญา: การทำเกษตรพื้นฐาน งานฝีมือในชุมชน

กระบวนการเรียนรู้

- ประชุมคณะทำงานพี่เลี้ยง และแกนนำชุมชน ลงพื้นที่ชี้แจง ค้นหาผู้ร่วมเรียนรู้ ระดมความคิดเห็น วิเคราะห์บริบทพื้นที่ และวางแผนร่วมกัน โดยเน้นให้พี่เลี้ยงและแกนนำมีส่วนร่วมในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้
- จัดอบรมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เน้นการเสริมแนวคิด “พื้นที่ปลอดภัย – ทุกคนเรียนรู้ได้” พร้อมฝึกทักษะที่จำเป็นต่อการเป็นพี่เลี้ยง เช่น การสื่อสารกับกลุ่มเปราะบาง เทคนิคการฟังอย่างเข้าใจ การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ การเก็บข้อมูล และการเป็นโค้ชในชุมชน
- เวทีวิเคราะห์ตนเองของผู้ร่วมเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม เช่น การเล่าเรื่องชีวิต การทำแผนที่ชีวิต
- เวทีวิเคราะห์สายพานอาชีพ โดยการวิเคราะห์ทุนเดิม เชื่อมโยงโอกาสทางการตลาด วางเส้นทางพัฒนา โดยมีพี่เลี้ยงและโค้ชร่วมชี้แนะ
- ศึกษาดูงานเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ วิเคราะห์การพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนและการยกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชน
- วิเคราะห์การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทักษะอาชีพ (ผู้ร่วมเรียนรู้เดิม) และการพัฒนาทักษะอาชีพ (ผู้ร่วมเรียนรู้ใหม่)

- เรียนรู้การจัดการด้านสุขภาพ เช่น การดูแลสุขภาพในผู้สูงอายุ การยืดเหยียดกล้ามเนื้อ โภชนาการพื้นบ้าน การใช้สมุนไพรไล่สัตว์หรือการป้องกันโรคเรื้อรัง เป็นต้น
- เรียนรู้การถ่ายภาพสินค้าอย่างง่ายด้วยโทรศัพท์มือถือ การเขียนเรื่องราวสินค้า/ตัวเอง (Story Telling) และการจัดทำสื่อโปรโมตสินค้า
- ถอดบทเรียนและตลาดนัดอาชีพ

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- เกิดเครือข่ายความร่วมมือกับภาคีระดับตำบล อำเภอ เช่น อบต. เทศบาล รพ.สต. สกร.ระดับอำเภอ มหาวิทยาลัยทักษิณ สหกรณ์การเกษตร อำเภอบางกล่ำ
- เกิด “กลไกร่วม” ในระดับพื้นที่ที่ร่วมกันหนุนเสริมอย่างต่อเนื่อง
- เกิดระบบการเรียนรู้ที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน เพื่อสร้างพื้นที่ใหม่สำหรับการศึกษาดูงานและอาชีพให้กับคนในชุมชน 4 แห่ง ได้แก่ ฐานเรียนรู้ในสวนเกษตรครัวเรือน ฐานเรียนรู้กลุ่มจักสานเตยปาหนัน ฐานแปรรูปสมุนไพรพื้นบ้าน และฐานขนมทองม้วน
- เกิดการขับเคลื่อนนโยบายระดับชุมชน เช่น การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ การส่งเสริมอาชีพ การพัฒนาผลิตภัณฑ์ การส่งเสริมการตลาด
- มีแผนพัฒนาอาชีพและแผนการตลาดในระดับชุมชน
- ได้แนวทางการดำเนินงานพัฒนาอาชีพโดยใช้ “ชุมชนเป็นฐาน คนเป็นศูนย์กลาง” โดยเรียนรู้จากการลงมือทำ

ผู้ร่วมเรียนรู้

- มีรายได้จากการขายผักปลอดสาร ขนมพื้นบ้าน ตามตลาดนัดและฝากขายตามร้านเฉลี่ย 500 – 1,500 บาทต่อเดือน
- ผู้ร่วมเรียนรู้เดิมมีความเชี่ยวชาญสามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ให้แก่ผู้อื่นได้ 14 คน
- ยกระดับเป็นแกนนำชุมชน 9 คน และผู้ประกอบการขนาดย่อม 14 คน

- มีแนวคิดต่อยอดการเรียนรู้จาก “ทำเพื่อขาย” สู่ “ทำเพื่อสอน” และ “ทำเพื่อพัฒนาคนรุ่นใหม่” เป็นการสร้าง “วัฏจักรแห่งการเรียนรู้” ที่ต่อเนื่องและยั่งยืน
- เกิดกลุ่มผู้ประกอบการขนาดย่อม 2 กลุ่ม คือ กลุ่มปลูกผักผสมผสานปลอดภัยบ้านแม่ทอม และกลุ่มขนมทองม้วนบ้านควนสายเดี่ยว

ชุมชน

- แหล่งเรียนรู้ชุมชน/พื้นที่ที่มีชีวิต 2 ฐานการเรียนรู้ คือ ฐานเกษตรผสมผสานบ้านห้วยอน ตำบลแม่ทอม และฐานขนมทองม้วน บ้านควนสายเดี่ยว ตำบลท่าช้าง

องค์ความรู้

- หลักสูตรเกษตรผสมผสานชีวิต

ผลิตภัณฑ์:

ขนมทองม้วน ผักปลอดภัย

ช่องทางการจัดจำหน่าย:

- ในชุมชน เช่น ตลาดนัด และฝากขายตามร้านค้าในชุมชน
- ออนไลน์

สภาองค์กรชุมชนตำบลละงู จังหวัดสตูล

โครงการพัฒนาศักยภาพการประกอบอาชีพ
บนฐานการเรียนรู้ให้แก่กลุ่มที่ได้รับการสนับสนุน
ที่อยู่อาศัย (บ้านพอเพียง)

ลักษณะองค์กร	องค์กรชุมชน
ประเภทโครงการ	โครงการต่อยอด
ประเภทอาชีพ	เกษตรกรรม

พื้นที่ดำเนินการ

- หมู่ 2, 3, 5, 9, และหมู่ 11 - 14 ตำบลละงู อำเภอละงู จังหวัดสตูล

ฐานทุนชุมชน

- ทุนทรัพยากรธรรมชาติ: มีแม่น้ำ ภูเขา และพืชพันธุ์ทางการเกษตรที่หลากหลาย
- ทุนความรู้ภูมิปัญญา: วิธีการทำเกษตรกรรม ค้าขาย ช่าง และการทำขนม

กระบวนการเรียนรู้

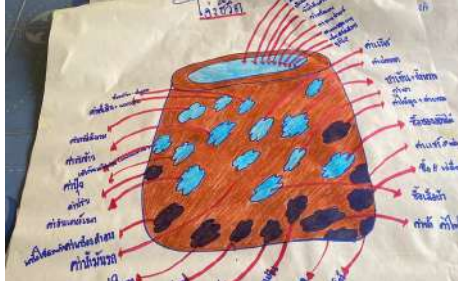
- จัดกิจกรรมวิเคราะห์ต้นทุนตนเอง ครอบครัว และชุมชน
- อบรมพัฒนาศักยภาพแกนนำผู้ร่วมเรียนรู้ และพี่เลี้ยง สรุปข้อมูลจากสายพานอาชีพเพื่อออกแบบการหนุนเสริมการเรียนรู้
- หารือรูปแบบการทำงานร่วมกับคณะทำงาน ภาครัฐหรือข่ายภาครัฐและเอกชน เพื่อออกแบบแผนการหนุนเสริมอาชีพตามความต้องการของผู้ร่วมเรียนรู้
- จัดอบรมฝึกทักษะการเป็นผู้ประกอบการ Community Business Model Canvas: CBMC
- จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนข้อมูล และเปิดพื้นที่การเรียนรู้สายพานอาชีพเพื่อออกแบบแผนการพัฒนาอาชีพอย่างมีส่วนร่วม
- พัฒนาทักษะอาชีพตามความสนใจ เช่น อบรมสร้างการเรียนรู้ด้านเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการเรียนรู้ และในชีวิตประจำวัน สอดแทรกทักษะชีวิตและอาชีพในระดับครัวเรือน ลดรายจ่ายเพิ่มรายได้ สุขภาพกายและใจ

ที่มาและความสำคัญ

ตลอดหลายปีที่ผ่านมา สภาองค์กรชุมชนตำบลละงู ได้สนับสนุนการเรียนรู้เพื่อการแก้ไขปัญหาเรื่องที่อยู่อาศัยให้กับคนในพื้นที่ตำบลละงู จังหวัดสตูล แต่ยังไม่สามารถยกระดับความเป็นอยู่ให้กับคนในพื้นที่ได้เนื่องจากขาดความสามารถในการพัฒนาตนเองเพื่อยกระดับอาชีพและรายได้ แม้ในปี 2566 จะมีการส่งเสริมศักยภาพเพื่อประกอบอาชีพตามความสนใจ และพัฒนาอาชีพสู่การเป็นผู้ประกอบการระดับครัวเรือนได้แล้ว แต่รายได้ที่เกิดขึ้นยังไม่เพียงพอต่อการดำเนินชีวิตในสถานการณ์สังคมปัจจุบัน ปี 2567 สภาองค์กรชุมชนตำบลละงู จังหวัดสตูล จึงต่อยอดโครงการพัฒนาศักยภาพการประกอบอาชีพบนฐานการเรียนรู้ให้แก่กลุ่มที่ได้รับการสนับสนุนที่อยู่อาศัย (บ้านพอเพียง) เพื่อต่อยอดกระบวนการพัฒนาผู้ร่วมเรียนรู้และครอบครัวให้สามารถเป็นผู้ประกอบการขนาดย่อม และมีอาชีพเสริมเพิ่มรายได้ พร้อมส่งต่อโอกาสให้ผู้ด้อยโอกาส คนพิการ คนยากจน และเยาวชนกลุ่มเสี่ยงในพื้นที่มีทักษะในการประกอบอาชีพเพิ่มรายได้และเป็นผู้ประกอบการครัวเรือน ยกระดับแหล่งเรียนรู้ที่นำไปสู่การเรียนรู้ตลอดชีวิต และพัฒนากลไกความร่วมมือภาครัฐเพื่อดูแลผู้ร่วมเรียนรู้ในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 80 คน

- เกษตรกร 52 คน
- ค้าขาย 1 คน
- ผู้สูงอายุ 20 คน
- คนพิการ 4 คน
- เยาวชนนอกระบบการศึกษา 3 คน

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- เกิดภาคีเครือข่ายขับเคลื่อนงานในพื้นที่ เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนจังหวัด ศูนย์วิจัยและพัฒนาประมงน้ำจืดจังหวัดสตูล กรมส่งเสริมการเรียนรู้ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลห้วยไทร สถานีตำรวจภูธรละงู เครือข่ายคุ้มครองผู้บริโภคจังหวัดสตูล พัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสตูล กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และอาสาสมัครภาคประชาชน ทำให้เกิดความร่วมมือในการทำงานที่สามารถยกระดับไปสู่การทำงานในด้านอื่นร่วมกันต่อไป
- เกิดการพัฒนาศักยภาพการให้คำปรึกษา ติดตาม และให้คำแนะนำ แก่ผู้ร่วมเรียนรู้ มีทักษะในการแสวงหาความรู้ ทักษะการฟัง และทักษะในการตั้งคำถามที่ดีขึ้น
- สามารถออกแบบการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับชีวิตจริง

ผู้ร่วมเรียนรู้

- เกิดแกนนำคนรุ่นใหม่ เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงในชุมชน ถ่ายทอด องค์ความรู้ และสร้างแรงบันดาลใจให้สมาชิกครัวเรือนและชุมชน รอบข้าง
- ยกระดับเป็นแกนนำถ่ายทอดความรู้และเป็นต้นแบบในการประกอบอาชีพ แก่ครัวเรือนและชุมชน เช่น ขายลูกชิ้น น้ำหวาน ผักที่ปลูกบริเวณบ้าน ปลาสาม เห็ดฟาง ปลาตุ๋นสด ปลาตุ๋นแห้ง ไข่ไก่ และน้ำพริก
- มีรายได้เพิ่มขึ้นเป็นรายได้เสริมของครอบครัว จากการรับจ้างจำหน่ายสินค้า ที่บ้านของตนเองและในตลาดชุมชน
- ลดรายจ่ายและเพิ่มรายได้ในครัวเรือน เข้าถึงอาหารที่ปลอดภัย และมีกิจกรรมร่วมกันเพื่อสานความสัมพันธ์ภายในครอบครัว
- มีทางเลือกอาชีพที่เหมาะสมกับตนเอง มีทักษะพื้นฐานที่จำเป็น เช่น การค้นหาข้อมูลที่น่าสนใจจากสื่อออนไลน์ต่าง ๆ พัฒนาอาชีพเสริมและ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน
- นำความคิดสร้างสรรค์ประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพและการดำเนินชีวิต เรียนรู้การทำงานเป็นทีม และตระหนักถึงความสำคัญของการเรียนรู้ ตลอดชีวิต
- รับรู้เท่าทันข้อมูลเศรษฐกิจครัวเรือนของตนเอง สามารถวางแผนการออม การจัดการการเงิน และเป็นผู้ประกอบการครัวเรือน 20 ครัวเรือน

ชุมชน

- เกิดแหล่งเรียนรู้ 8 ครัวเรือน 3 ด้าน คือ 1. การบริหารจัดการครัวเรือน 2. การสร้างสัมพันธ์ในครัวเรือน 3. วิทยากรชุมชน
- เกิดเครือข่ายความร่วมมือทั้งในครัวเรือน ระหว่างครัวเรือน และระดับชุมชน ทำให้เกิดการพึ่งพา เกื้อกูล และพัฒนาร่วมกัน
- เกิดรูปแบบการบริหารจัดการครัวเรือนแบบพอเพียงที่เปลี่ยนรายจ่าย เป็นรายได้ เกิดผู้ประกอบการครัวเรือนต้นแบบ ผลิตภัณฑ์และบริการใหม่ ๆ รวมทั้งเกิดเครือข่ายการเรียนรู้และการตลาดที่เข้มแข็ง

องค์ความรู้

- ด้านการเป็นผู้ประกอบการครัวเรือนภายใต้แนวคิด “พอเพียง” เปลี่ยนรายจ่ายเป็นรายได้

ผลิตภัณฑ์:

ลูกชิ้น น้ำหวาน ผักสด ปลาสาม เห็ดฟาง ปลาตุ๋นสด ปลาตุ๋นแห้ง ไข่ไก่ และน้ำพริก

ช่องทางการจัดจำหน่าย:

- ในชุมชน ตลาดในชุมชน หน้าบ้านผู้ร่วมเรียนรู้

คณะเทคโนโลยีการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์

โครงการยกระดับทักษะผู้ประกอบการ
ด้วยนวัตกรรมสมัยใหม่ สู่แหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิต
ชุมชนสำโรงทาบ จังหวัดสุรินทร์

ลักษณะองค์กร	สถาบันการศึกษา
ประเภทโครงการ	โครงการต่อยอด
ประเภทอาชีพ	ผู้ประกอบการ

ที่มาและความสำคัญ

ประชากรส่วนใหญ่ในพื้นที่ตำบลสำโรงทาบ จังหวัดสุรินทร์ เป็นกลุ่มชาติพันธุ์กวย (กวยหรือส่วย) มีภูมิปัญญาด้านการปักแซ้วผ้าพื้นเมือง และการทำเกษตรอินทรีย์ ซึ่งเป็นรายได้ในช่วงว่างเว้นจากการทำนา ซึ่งแม้จะเคยผ่านการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะด้วยนวัตกรรมสมัยใหม่ และ สนับสนุนการรวมกลุ่มการเรียนรู้เพื่อการประกอบอาชีพ แต่ปัจจุบัน มีผู้ด้อยโอกาสอีกหลายกลุ่มที่ยังเผชิญปัญหาเศรษฐกิจ มีรายได้ไม่เพียงพอ ต่อรายจ่าย และมีภาวะหนี้สิน คณะเทคโนโลยีการจัดการ มหาวิทยาลัย เทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสุรินทร์ จึงต่อยอดการทำงาน ในโครงการยกระดับทักษะผู้ประกอบการด้วยนวัตกรรมสมัยใหม่ สู่แหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตชุมชนสำโรงทาบ จังหวัดสุรินทร์ เพื่อพัฒนา ทักษะผู้ร่วมเรียนรู้ในการสร้างมูลค่าเพิ่ม รวมกลุ่มเป็นผู้ประกอบการ ด้านเกษตรอินทรีย์ การปักแซ้ว การแปรรูปอาหาร และทักษะอาชีพอื่น ๆ ประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมสมัยใหม่ เป็นแหล่งเรียนรู้ที่สามารถ ถ่ายทอดความรู้ทั้งภายในและภายนอก นำไปสู่การส่งเสริมการเรียนรู้ ตลอดชีวิตบนฐานทรัพยากรชุมชน เพื่อนำไปสู่การเป็น “ผู้นำการสร้าง นักปฏิบัติทักษะสูง นวัตกรรม และผู้ประกอบการ ด้วยเทคโนโลยีและ นวัตกรรม ที่มีพลังการพัฒนาอย่างยั่งยืน”

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 90 คน

- เกษตรกร 61 คน
- รับจ้าง 10 คน
- ผู้ว่างงาน 7 คน
- ผู้สูงอายุ 12 คน

พื้นที่ดำเนินการ

- บ้านตะเคียน บ้านอะลี บ้านกุง ตำบลสำโรงทาบ อำเภอสำโรงทาบ จังหวัดสุรินทร์

ฐานทุนชุมชน

- **ทุนทรัพยากรธรรมชาติ:** พื้นที่เหมาะแก่การเพาะปลูกด้านเกษตรอินทรีย์ มีแปลงสาธิตและพื้นที่การเกษตรระดับครัวเรือน
- **ทุนความรู้ภูมิปัญญา:** เป็นหมู่บ้านทอผ้าไหม มีวัฒนธรรมเป็นเอกลักษณ์ การปักแซ้วผ้าพื้นเมือง การย้อมผ้าไหมด้วยสีธรรมชาติ มีต้นแบบ พื้นที่เรียนรู้ “ศูนย์การเรียนรู้เกษตรอินทรีย์แบบครบวงจร” ที่ชุมชน สามารถใช้ประโยชน์และเรียนรู้ร่วมกัน
- **ทุนภาคีเครือข่าย:** มีการรวมกลุ่มในชุมชนเพื่อการประกอบอาชีพ ด้านต่าง ๆ โดยการสนับสนุนจากหน่วยงานในท้องถิ่น

กระบวนการเรียนรู้

- เน้นกระบวนการมีส่วนร่วม รับฟังความคิดเห็น และระดมสมอง ในการออกแบบหลักสูตรการเรียนรู้ร่วมกับผู้ร่วมเรียนรู้และภาคีเครือข่าย ที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้ร่วมเรียนรู้
- อบรมเชิงปฏิบัติการยกระดับผู้ประกอบการด้านเกษตรอินทรีย์ ด้วยนวัตกรรมสมัยใหม่ เช่น การเพาะกล้าผักอินทรีย์ การทำดินปลูก อินทรีย์คุณภาพสูง การปลูกเมล่อนอินทรีย์ การปลูกแตงโมอินทรีย์ ข้างโรงเรือนอัจฉริยะ
- อบรมเชิงปฏิบัติการยกระดับผู้ประกอบการด้านการปักแซ้วผ้าพื้นเมือง การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าปักแซ้วของกลุ่ม การออกแบบลวดลายร่วมสมัย
- อบรมเชิงปฏิบัติการยกระดับผู้ประกอบการด้านการแปรรูปอาหาร เช่น การทำทองม้วน มันทอด เผือกทอด กล้วยฉาบ ตลอดจนออกแบบ ตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์ที่น่าสนใจ
- จัดกิจกรรมดูงาน ณ ภูตะวันออร์แกนิกฟาร์ม จังหวัดอำนาจเจริญ เพื่อเรียนรู้กระบวนการผลิตผักอินทรีย์เชิงพาณิชย์ และการผลิตผ้าฝ้าย ย้อมสีธรรมชาติ ณ กลุ่มผ้าฝ้ายริมโขง อำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี
- ออกแบบแหล่งเรียนรู้ร่วมกับผู้ร่วมเรียนรู้ และอบต.สำโรงทาบ โดยจัดเวทีรับฟังความคิดเห็นของชุมชน ในการกำหนดเป้าหมาย ทิศทางการดำเนินงาน สามารถสร้างฐานการเรียนรู้และหลักสูตร ที่สอดคล้องกับความต้องการทั้งด้านเกษตรอินทรีย์ การปักแซ้ว และการแปรรูปอาหาร
- จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อติดตามการดำเนินงาน และการต่อยอด ขยายผลในระดับครอบครัวและชุมชน

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- เห็นความสำคัญของการสร้างทีมขับเคลื่อนงานในพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น ทีมแกนนำ CEO ชุมชน ทีมบริหารจัดการ ทีมประสานงาน ทีมกำกับติดตามในพื้นที่ ทีมประเมินผล ทีมเครือข่ายสัมพันธ์เพื่อประสานการทำงานระหว่างชุมชน องค์กรภาครัฐ และเอกชน
- มีตัวแบบหรือต้นแบบแห่งความสำเร็จจากการทำงานในพื้นที่ ร่วมเป็นวิทยากรที่พร้อมแบ่งปันความรู้ เป็นผู้ส่งต่อความรู้ให้กับชุมชน
- เกิดเครือข่ายความร่วมมือจากหน่วยงานในพื้นที่ ในการร่วมสนับสนุนคนในพื้นที่ให้เกิดการพัฒนาเพื่อการประกอบอาชีพต่อไป เช่น สำนักงานเกษตรจังหวัด สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัดสุรินทร์ อบต.ลำโรงเทา และเครือข่ายภาคประชาสังคมภาคอีสาน เป็นต้น
- เกิดผู้ประกอบการและศูนย์เรียนรู้ในชุมชน ร่วมส่งต่อโอกาสให้เด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษา และแรงงานนอกระบบได้รับโอกาสทางการศึกษาที่สูงขึ้น ผ่านการพัฒนาหลักสูตรระยะสั้นที่ผ่านการรับรองจาก มทร.อีสาน ร่วมกับพัฒนาฝีมือแรงงาน ในรูปแบบธนาคารหน่วยกิต

ผู้ร่วมเรียนรู้

- ผู้ร่วมเรียนรู้ใหม่สามารถนำความรู้ไปประกอบอาชีพได้ 20 คน และผู้ร่วมเรียนรู้เดิมมีทักษะในการเป็นผู้ประกอบการขนาดย่อม 70 คน ได้แก่ ผู้ประกอบการเกษตรอินทรีย์ ผู้ประกอบการด้านการปักแซ่ผ้าพื้นเมือง และผู้ประกอบการด้านการแปรรูปอาหารพื้นเมือง
- มีรายได้เพิ่มจากการใช้นวัตกรรมเพื่อการประกอบอาชีพ ดังนี้
 - ดินปลูกอินทรีย์ เฉลี่ย 35,000 บาทต่อปี
 - โรงเรือนอัจฉริยะปลูกเมล่อนและแตงโมอินทรีย์ เฉลี่ย 20,000 บาทต่อรอบ หรือ 60,000 บาทต่อปีต่อโรงเรือน
 - ต้นกล้าผักอินทรีย์ เฉลี่ย 50,000 บาทต่อปี
 - สินค้าปักแซ่ที่ได้รับการจดสิทธิบัตรการออกแบบของกลุ่ม 300,000 บาทต่อปี
 - ผลิตภัณฑ์ถุงผ้าปักแซ่ 200,000 บาทต่อปี
- ยกกระดับเป็นแกนนำถ่ายทอดองค์ความรู้

ชุมชน

- เกิดศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรแบบครบวงจรที่บ้านตะเคียน ซึ่งมีแหล่งเรียนรู้ชุมชน/พื้นที่ที่มีชีวิต 9 ฐานการเรียนรู้
- เกิดการรวมกลุ่มเกษตรอินทรีย์บ้านตะเคียน จัดกระบวนการเรียนรู้ด้านเกษตรอินทรีย์ ช่างโรงเรือน ก่อให้เกิดการเรียนรู้กระบวนการทำงานที่เป็นระบบ

- เกิดการรวมกลุ่มผู้ประกอบการปักแซ่ “โซ่กุยสำโรงเทา” ขึ้นทะเบียน OTOP และสามารถรับงานมาทำร่วมกันได้ และเกิดศูนย์เรียนรู้และฝึกอบรมการปักแซ่ผ้าของชาวกูย บ้านสำโรงเทา
- เกิดการรวมกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหาร เพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรอินทรีย์
- มีทักษะในการยกระดับผลิตภัณฑ์ที่ใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นไปสู่การตลาดเชิงสร้างสรรค์ที่สามารถสร้างรายได้เพิ่ม
- เกิดชุดความรู้ 5 ด้าน ในการพัฒนาทักษะอาชีพโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน และขยายผลความรู้ให้กับในชุมชนได้ดังนี้ ด้านการปลูกผักอินทรีย์ ด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมเกษตร ด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์ปักแซ่ ด้านการสร้างศูนย์เรียนรู้ในชุมชน และด้านการออกแบบหลักสูตรระยะสั้นร่วมกับ มทร.อีสาน และสถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัดสุรินทร์
- สร้างระบบนิเวศแห่งการเรียนรู้ที่เชื่อมต่อทั้งในและนอกระบบการศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายจากภายนอก ชุมชนได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานท้องถิ่นในการหนุนเสริมทักษะที่เชี่ยวชาญเพื่อการประกอบอาชีพอย่างต่อเนื่อง เช่น อบต.ลำโรงเทา สำนักงานเกษตรจังหวัด และสถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัด

องค์ความรู้

- หลักสูตรความรู้จากการปฏิบัติ 15 หลักสูตร อาทิ การปลูกผักผลไม้อินทรีย์ การทำขนม การแปรรูปผ้าปักแซ่เป็นผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ เป็นต้น
- นวัตกรรมการจัดการและการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ 12 นวัตกรรม อาทิ ดินปลูกอินทรีย์ การเพาะกล้าผักอินทรีย์ โรงเรือนอัจฉริยะ และการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร เป็นต้น

ผลิตภัณฑ์:

ผ้าปักแซ่ ผลิตภัณฑ์แปรรูปจากผ้าปักแซ่ เช่น เสื้อผ้า กระเป๋า ถุงผ้า สมุดโน้ต พวงกุญแจ ผัก/ผลไม้อินทรีย์ ต้นกล้าเคล และขนมต่าง ๆ เช่น ทองม้วน มันทอด เผือกทอด ฟักทองทอด กล้วยฉาบ

ช่องทางการจัดจำหน่าย:

- ในชุมชน ตลาดนัดในชุมชน และตลาดสร้างสรรค์ในงานต่าง ๆ ของจังหวัด ร้านกาแฟในตัวเมืองสุรินทร์
- ออนไลน์ Facebook

คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์

โครงการต่อยอดการเรียนรู้พืชเศรษฐกิจหลังนา
และทักษะอาชีพทางเลือกคนโนนนารายณ์
จังหวัดสุรินทร์

ลักษณะองค์กร	สถาบันการศึกษา
ประเภทโครงการ	โครงการต่อยอด
ประเภทอาชีพ	ผู้ประกอบการ

พื้นที่ดำเนินการ

- ตำบลหนองเทพ และตำบลโนน อำเภอโนนนารายณ์ จังหวัดสุรินทร์

ฐานทุนชุมชน

- ทุนทรัพยากรธรรมชาติ: พื้นที่เหมาะกับการปลูกพืชหลังนา
- ทุนความรู้ภูมิปัญญา: การทำเกษตร ปลูกข้าว ปลูกผักพื้นบ้าน บัณฑิตอาสา ศูนย์เรียนรู้ทางการเกษตร
- ทุนทรัพยากรบุคคล: หมอдинอาสา เกษตรกรต้นแบบ ผู้นำชุมชน และเครือข่ายการทำงานที่เข้มแข็ง มีกลุ่มอาชีพที่หลากหลาย

กระบวนการเรียนรู้

- ประชุมวางแผนการดำเนินงานร่วมกับเครือข่ายในพื้นที่ เช่น ผู้นำชุมชน สำนักงานเกษตรอำเภอ วัด อบต. วิสาหกิจชุมชน กลุ่มเกษตรกรปลูกพืชหลังนา
- วิเคราะห์บริบทชุมชน สำรวจค้นหาผู้ร่วมเรียนรู้ ออกแบบหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้ร่วมเรียนรู้
- ฝึกทักษะอาชีพด้านการเกษตรพืชเศรษฐกิจหลังนาแบบครบวงจร งานช่าง งานหัตถกรรม งานนวด การผลิตรูปโล่จากตะไคร้หอม และการบริหารจัดการกลุ่มอาชีพ
- เรียนรู้เชิงประสบการณ์ผ่านมหกรรมตลาดนัดอาชีพ เช่น ช่างชุมชน ช่างตัดผม ช่างซ่อมแซมบ้าน บริการนวดเพื่อสุขภาพ และการจำหน่ายสินค้าพืชเศรษฐกิจหลังนา สินค้าหัตถกรรมชุมชน
- ให้ความรู้ด้านการสื่อสาร การเรียนรู้ออนไลน์ การทำงานเป็นทีม การตลาด และการเป็นวิทยากร
- จัดเวทีแลกเปลี่ยนถอดบทเรียนร่วมกับภาคีเครือข่าย
- การสื่อสารผ่านช่องทางสาธารณะ เช่น E-Book Social Media การเล่าเรื่อง (Story Telling)

ที่มาและความสำคัญ

ตำบลหนองเทพ และตำบลโนน อำเภอโนนนารายณ์ จังหวัดสุรินทร์ ประสบปัญหาด้านเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม เนื่องจากพื้นที่เป็นดินร่วนปนทราย ไม่อุ้มน้ำ ขาดแร่ธาตุอาหารในดิน ประกอบกับสภาพภูมิอากาศเปลี่ยนแปลง ทำให้ผลผลิตทางการเกษตรไม่ได้อัตราตามต้องการ ปี 2566 คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ได้ทำโครงการปอเทืองพืชเศรษฐกิจหลังนาอาชีพทางเลือกใหม่คนโนนนารายณ์ ทำให้มีการถ่ายทอดองค์ความรู้ไปยังชุมชนอื่น เช่น อำเภอศีขรภูมิ อำเภอศรีณรงค์ และอำเภอรัตนบุรี นำไปสู่การลดรายจ่าย สร้างรายได้ และเกิดการต่อยอดเป็นเส้นทางท่องเที่ยวสัมผัสวิถีทุ่งปอเทืองในชุมชนตำบลหนองเทพ อำเภอโนนนารายณ์ จังหวัดสุรินทร์ ปี 2567 คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ จึงทำโครงการต่อยอดการเรียนรู้พืชเศรษฐกิจหลังนาและทักษะอาชีพทางเลือกคนโนนนารายณ์ จังหวัดสุรินทร์ เพื่อต่อยอดการเรียนรู้ตลอดชีวิตจากแหล่งเรียนรู้มีชีวิต พืชเศรษฐกิจหลังนาครบวงจร และแหล่งเรียนรู้อาชีพทางเลือก พัฒนาศักยภาพผู้ร่วมเรียนรู้ให้เป็นอาสาสมัครแกนนำชุมชนด้านการเกษตรและด้านการส่งเสริมอาชีพ สนับสนุนให้เกิดกลไกเครือข่ายการทำงานส่งเสริมการเรียนรู้สำหรับเกษตรกรและแรงงานนอกระบบ

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 70 คน

- เกษตรกร 42 คน
- ผู้พิการ 8 คน
- ผู้สูงอายุ 20 คน

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- มีการบูรณาการความร่วมมือกับหน่วยงานในพื้นที่ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน เพื่อสร้างโอกาสในการจ้างงาน ดังนี้
 - รพ.สต.โนนนารายณ์ และคลินิกสุขภาพชุมชน หรือคลินิกอบอุ่น (สปสช.) ร้านนวดในอำเภอรัตนบุรี รับผู้ร่วมเรียนรู้ที่ผ่านการฝึกอบรมจากโครงการเข้าทำงาน
 - กำนันตำบลโนน วัดสว่างโนนสะเดา ส่งเสริมให้ผู้ร่วมเรียนรู้รวมกลุ่ม “นวดไทยเพื่อสุขภาพ วิถีชีวาภิบาล” เพื่อรับงานจากหน่วยงานหรือองค์กรในพื้นที่ เช่น บริการนวดในงานกิจกรรมกีฬา อบต.สัมพันธ์ งานบุญประจำปี เป็นต้น
- เกิดเครือข่ายขับเคลื่อนงานส่งเสริมการเรียนรู้สำหรับเกษตรกรและแรงงานนอกระบบร่วมกัน เช่น โรงพยาบาลโนนนารายณ์ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลหนองเทพ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลคำผิง องค์การบริหารส่วนตำบลโนน สำนักงานเกษตรตำบล สกร.ระดับอำเภอโนนนารายณ์ เครือข่ายวัดในอำเภอโนนนารายณ์ และอำเภอใกล้เคียง กำนัน ผู้นำชุมชน เครือข่ายกลุ่มวิสาหกิจตำบลหนองเทพ เกษตรกรระดับตำบลและชุมชน ผู้ประกอบการร้านนวดในอำเภอเมือง อำเภอศรีขรภูมิ และอำเภอรัตนบุรี และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสุรินทร์

ผู้ร่วมเรียนรู้

- เกิดรายได้เสริม ดังนี้
 - ขายพืชสมุนไพรเฉลี่ย 1,500–2,000 บาทต่อเดือนต่อครัวเรือน
 - นวดแผนไทย เฉลี่ย 300–500 บาทต่อวัน หรือ 3,000–6,000 บาทต่อเดือน
 - กลุ่มปลูกสมุนไพร และกลุ่มผู้สูงอายุ เฉลี่ย 300–500 บาทต่อวัน
- ลดรายจ่ายการดูแลสุขภาพจากการใช้สมุนไพร 500–1,000 บาทต่อเดือน
- ยกระดับเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ 5 คน
- เกิดแกนนำชุมชน 15 คน
- เกิดอาชีพทางเลือก เช่น การขายเมล็ดพันธุ์ปอเทือง การทำอาหารจากปอเทือง การทำดินถุ กระจาย การเพาะพันธุ์ไม้ประดับ การรวบรวมผลผลิตทางการเกษตร

ชุมชน

- มีต้นแบบในการสร้างพื้นที่การเรียนรู้สำหรับคนทุกช่วงวัย ที่สามารถประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันและต่อยอดในการประกอบอาชีพ
- เกิดอาสาสมัครแกนนำชุมชนที่มีความรู้ประสบการณ์ความเชี่ยวชาญด้านการเกษตรและการส่งเสริมอาชีพ สามารถถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้อื่นได้
- เกิดแหล่งเรียนรู้มีชีวิตที่สำคัญของชุมชน ได้แก่
 - แหล่งเรียนรู้ด้านพืชเศรษฐกิจหลังนาครบวงจร แปลงสาธิตเกษตรอินทรีย์ บ้านสวนใจดี และสวนปันน้ำใจ
 - ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ตำบลโนน
 - แหล่งเรียนรู้อาชีพทางเลือก สถานชีวาภิบาลธรรมรักษ์แทนคุณแผ่นดิน วัดสว่างโนนสะเดา

องค์ความรู้

- หลักสูตรการพัฒนาทักษะอาชีพ 6 หลักสูตร ได้แก่ 1. หลักสูตรนวดแผนไทย เพื่อสุขภาพ 2. หลักสูตรพืชหลังนาพารวย “ตะไคร้หอม พารวย” 3. หลักสูตรโอบายตุงข้าวเหนียว 4. หลักสูตรแต่งหน้าเสริมบุคลิกภาพ 5. หลักสูตรต่อยอดทำผลิตภัณฑ์สมุนไพรพืชหลังนา 6. หลักสูตรสมุนไพร ลูกประคบ กระจับออบสมุนไพร

ผลิตภัณฑ์:

น้ำมันเขียว น้ำมันไพล ตุงข้าวเหนียว รูปตะไคร้หอมไฉ่ยง สเปรย์ไฉ่ยง นวดแผนไทย แต่งหน้า

ช่องทางการจัดจำหน่าย:

- ในชุมชน
- ออนไลน์ LINE

กลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่บ้านตาเพชร จังหวัดสุรินทร์

โครงการสร้างสุขชุมชนด้วยสมุนไพรไทย

ลักษณะองค์กร	กลุ่มชุมชน
ประเภทโครงการ	โครงการต่อยอด
ประเภทอาชีพ	การแปรรูป

พื้นที่ดำเนินการ

- ตำบลนานวน และตำบลโพนโก อำเภอสนม จังหวัดสุรินทร์

ฐานทุนชุมชน

- ทุนทรัพยากรธรรมชาติ: พื้นที่เหมาะกับการทำเกษตร มีพืชสมุนไพรหลายชนิด
- ทุนความรู้ภูมิปัญญา: การเกษตรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และเกษตรทฤษฎีใหม่

กระบวนการเรียนรู้

- พัฒนาคณะทำงาน แกนนำในพื้นที่ดำเนินงานให้มีศักยภาพในการทำงานกับเยาวชนและชุมชน เป็นกลไกการทำงานในพื้นที่ในระยะยาว
- ค้นหาและเข้าถึงเยาวชนและคนในชุมชน รวมทั้งวิเคราะห์สภาพปัญหาความต้องการ และศักยภาพในการค้นหาผู้ร่วมเรียนรู้
- สร้างพื้นที่ปลอดภัยและพื้นที่เรียนรู้ โดยร่วมกับครอบครัวและชุมชน เพื่อประสานเชื่อมโยงทรัพยากร และจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้
- สร้างแหล่งเรียนรู้ด้วยทักษะการปลูกพืชสมุนไพรเพื่ออนาคต
- เสริมทักษะและความรู้ด้านพืชสมุนไพร เช่น การปลูก การดูแล การศึกษาสรรพคุณ การแปรรูป และการจำหน่าย โดยบูรณาการทักษะชีวิต ทักษะวิชาการ และทักษะอาชีพ
- การสร้างผลิตภัณฑ์จากสมุนไพรในชุมชน เช่น การทำน้ำยาล้างจาน ผสมสมุนไพร การแปรรูปตะไคร้ การทำลูกประคบ
- ส่งเสริมความเข้าใจตลาดผลิตภัณฑ์ และสร้างภาคีเครือข่าย เพื่อสนับสนุนทรัพยากรและขยายโอกาสทางการตลาด
- สรุปบทเรียนและปิดโครงการ

ที่มาและความสำคัญ

ตำบลนานวน และตำบลโพนโก อำเภอสนม จังหวัดสุรินทร์ ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนาข้าวหอมมะลิ ยางพารา ข้าวโพด และถั่วพริ้ว มีฐานะยากจน มีรายได้ไม่เพียงพอจากรายจ่าย ส่งผลให้เยาวชนต้องออกจากระบบการศึกษา เพราะข้อจำกัดทางเศรษฐกิจ บางส่วนเข้าสู่กลุ่มเสี่ยง เช่น ตั้งครรภ์ก่อนวัย เด็กแว้น หรือเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ปี 2565 กลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่บ้านตาเพชร ทำโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่สู่การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง ทำให้เกิดกลไกการเรียนรู้และพัฒนาทักษะอาชีพในชุมชนอย่างต่อเนื่อง โดยชุมชนมีบทบาทเป็นศูนย์กลางในการถ่ายทอดความรู้ และส่งเสริมการเรียนรู้อย่างยั่งยืน มีระบบการสนับสนุนและเครือข่ายความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชนในพื้นที่ปี 2567 กลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่บ้านตาเพชร จึงต่อยอดการทำงานในโครงการสร้างสุขชุมชนด้วยสมุนไพรไทย เพื่อพัฒนาผู้ร่วมเรียนรู้ให้เป็นแกนนำที่มีทักษะความรู้เกี่ยวกับแผนอาชีพพืชสมุนไพร ผลิตภัณฑ์สมุนไพร สามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ให้แก่สมาชิก ในชุมชนและหน่วยงานอื่น ๆ พัฒนากลุ่มผู้ประกอบการ กลไก และเครือข่ายการเรียนรู้เกี่ยวกับพืชสมุนไพร นำไปสู่ระบบนิเวศการเรียนรู้ที่ครอบคลุมทั้งในและนอกระบบการศึกษา รวมถึงพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ด้านพืชสมุนไพร ผลิตภัณฑ์สมุนไพร ที่มีหน่วยงานภายนอก เข้ามาร่วมสนับสนุน และร่วมทำงานอย่างต่อเนื่อง

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 85 คน

- เกษตรกร 8 คน
- ผู้สูงอายุ 10 คน
- ผู้ว่างงาน 10 คน
- ผู้พิการ 2 คน
- เยาวชนนอกระบบการศึกษา 55 คน

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- เกิด “แกนนำชุมชนด้านสมุนไพร” ที่มีบทบาทเป็นที่เลื่อง ง่าย ทอด องค์ความรู้ และขยายผลสู่ภาคีเครือข่ายในระดับตำบลและอำเภอ
- มีการลงนามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) กับศูนย์ส่งเสริม การเรียนรู้ระดับอำเภอสนม เพื่อเทียบโอนผลการเรียน (Credit Bank) สูระบบการศึกษาตลอดชีวิต ต่อยอดสู่คุณวุฒิและการยอมรับ ในระดับสากล
- ยกระดับเป็นแหล่งเรียนรู้ต้นแบบ
- เกิดการจัดตั้งแปลงทดลองปลูกพืชสมุนไพร ณ บ้านเปื่อยป่าน เป็นพื้นที่ ฝึกทักษะอาชีพและการเรียนรู้เชิงประจักษ์ในด้านพืชสมุนไพรและ การแปรรูปผลิตภัณฑ์สมุนไพร
- เป็นแหล่งบ่มเพาะเยาวชนและแรงงานนอกระบบ เปิดโอกาสให้เยาวชน ที่หลุดจากระบบการศึกษาได้ฝึกทักษะอาชีพ และพัฒนาภาวะผู้นำ ในชุมชน

ผู้ร่วมเรียนรู้

- มีรายได้เกิดขึ้น ดังนี้
 - รายได้หลักของครัวเรือนจากการเพาะเมล็ดพันธุ์ผักพื้นบ้าน การทำผ้ามัดย้อมธรรมชาติ การแปรรูปสมุนไพร เฉลี่ย 3,500–5,000 บาท ต่อเดือน
 - รายได้เสริมของครัวเรือนจากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์แปรรูปสมุนไพร การขายผ้ามัดย้อมจากวัสดุธรรมชาติ การจำหน่ายพืชผักสวนครัว ในตะกร้า และการจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ผักพื้นบ้าน เฉลี่ย 1,000–3,000 บาท ต่อเดือน
- เกิดการรวมกลุ่มผู้ผลิตและผู้ประกอบการในชุมชน ส่งเสริมการพัฒนา ผลิตภัณฑ์ให้ได้มาตรฐาน และเชื่อมโยงตลาดทั้งในและนอกพื้นที่
- มีความรู้และความเข้าใจในการใช้สมุนไพรไทยและภูมิปัญญาท้องถิ่น

ชุมชน

- เกิดการเชื่อมโยงระหว่างเยาวชนรุ่นใหม่ ปราชญ์ชาวบ้าน และหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้อง ทำให้ชุมชนมีระบบพี่เลี้ยงและการพัฒนาศักยภาพ อย่างต่อเนื่อง
- กลุ่มเปราะบางในชุมชนมีทักษะอาชีพที่หลากหลายและสามารถ สร้างรายได้เสริม เพิ่มความมั่นคงทางเศรษฐกิจและคุณภาพชีวิต
- มีพื้นที่ต้นแบบการเรียนรู้เชิงปฏิบัติเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ สมุนไพร การแปรรูป และเศรษฐกิจพอเพียง
- เห็นคุณค่าของทรัพยากรชุมชน สามารถเพิ่มมูลค่าทุนท้องถิ่นให้เป็น โอกาสทางเศรษฐกิจและการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

องค์ความรู้

- นวัตกรรมการแปรรูปสมุนไพรเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม
- นวัตกรรมระบบเครดิตแบงก์เพื่อการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง
- หลักสูตรการสร้างผลิตภัณฑ์จากสมุนไพรในชุมชน เช่น การทำถุงหอม จากตะไคร้ การทำลูกประคบสมุนไพร การทำนํ้ายาล้างจาน การเพาะพันธุ์ เมล็ดพริกจินดา

ผลิตภัณฑ์:

เมล็ดพันธุ์ผักพื้นบ้าน ผ้ามัดย้อมธรรมชาติ สมุนไพรแปรรูป ผักตะกร้า ยาหม่องสมุนไพร ถุงหอมจากตะไคร้ สเปรย์สมุนไพรไล่ยุง

ช่องทางการจัดจำหน่าย:

- ในชุมชน
- ออนไลน์ Facebook กลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่บ้านตาเพชร

มูลนิธิวิญญูชุมชน จังหวัดสุรินทร์

โครงการยกระดับการเรียนรู้เยาวชน
และแรงงานนอกระบบในสายพานการผลิตผ้าไหม
โดยฐานครอบครัวและชุมชนสุรินทร์

ลักษณะองค์กร องค์กรไม่แสวงหาผลกำไร
ประเภทโครงการ โครงการต่อยอด
ประเภทอาชีพ หัตถกรรมและงานฝีมือ

พื้นที่ดำเนินการ

- ตำบลจารพัต และตำบลหนองเหล็ก อำเภอศีขรภูมิ จังหวัดสุรินทร์

ฐานทุนชุมชน

- ทุนทรัพยากรธรรมชาติ: พืชให้สีธรรมชาติ
- ทุนความรู้ภูมิปัญญา: แหล่งผลิตผ้าไหมขึ้นชื่อของจังหวัดสุรินทร์ ผ้าไหมมีลวดลายเฉพาะถิ่น มีภูมิปัญญาด้านการทอผ้าและการย้อมสีธรรมชาติ

กระบวนการเรียนรู้

- เตรียมความพร้อมพื้นที่เพื่อดำเนินโครงการต่อยอด ลงพื้นที่เยี่ยมบ้านแกนนำในหมู่บ้านต่าง ๆ ประสาน อบต.หนองเหล็ก และ อบต.จารพัต จัดประชุมกลุ่มผู้นำชุมชน ทั้งฝ่ายท้องถิ่น ท้องที่ และครูในสถานศึกษา เพื่อประชาสัมพันธ์โครงการ เปิดรับสมัครผู้สนใจเข้าร่วมโครงการ ปฐมนิเทศและชี้แจงหลักสูตรการเรียนรู้ แนะนำวิทยากร และกระบวนการเรียนรู้ตลอดหลักสูตร
- พัฒนาความรู้ภูมิปัญญา เตรียมความพร้อมแหล่งเรียนรู้ผ้าไหมชุมชน เพื่อให้เกิดแหล่งเรียนรู้สายพานการผลิตผ้าไหมชุมชน ด้านการมัดลาย การย้อมสี การทอผ้า พิธีพรรณไม้ให้สี
- พัฒนาทักษะอาชีพในสายการผลิตและการประกอบการ 5 โมดูล ประกอบด้วย 1. การเข้าใจตนเอง การตั้งเป้าหมาย การวิเคราะห์สายพานการผลิตผ้าไหม 2. การเตรียมพร้อมผู้ประกอบการวิสาหกิจผ้าไหม เช่น การบริหารการเงิน การทำแผนธุรกิจ (BMC) การตั้งเป้าหมายเชิงธุรกิจ 3. องค์ประกอบศิลป์สำหรับการออกแบบผลิตภัณฑ์ผ้าไหม และการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยกลุ่มวิสาหกิจอ้วนกลม แสบปี่ฟาร์ม 4. การสืบสี เรียนรู้พิธีพรรณไม้ให้สีที่มีอยู่ในป่าชุมชนและป่าใกล้บ้าน 5. การถอดบทเรียนเพื่อประโยชน์ในการประกอบการ
- การถอดบทเรียนโครงการ

ที่มาและความสำคัญ

ผลจากการสำรวจสถานการณ์ปัญหาแรงงานนอกระบบและเยาวชนนอกระบบการศึกษาในจังหวัดสุรินทร์ของมูลนิธิวิญญูชุมชน พบว่า เยาวชนนอกระบบการศึกษาขาดทักษะพื้นฐานที่จำเป็น ต่อการประกอบอาชีพ ไม่มีช่องทางการเรียนรู้ใหม่ที่สอดคล้องกับบริบทชีวิตจริง ส่วนแรงงานนอกระบบขาดการพัฒนาอย่างเป็นระบบและไม่ต่อเนื่องทำให้มีรายได้ไม่มั่นคง ชุมชนไม่มีระบบสนับสนุนหรือกลไกสร้างการเรียนรู้ ที่สามารถต่อยอดความรู้เดิม หรือบ่มเพาะความรู้/ทักษะที่เชื่อมโยงกับทุนทางสังคมและวัฒนธรรมในชุมชน ปี 2562-2564 มูลนิธิวิญญูชุมชน ได้ทำโครงการส่งเสริมโอกาสการเรียนรู้ที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน ทำให้ครัวเรือนมีรายได้เพิ่มขึ้น และเปิดช่องทางการขายผลิตภัณฑ์ผ้าไหมสู่ตลาดโมเดิร์นเทรด ปี 2567 มูลนิธิวิญญูชุมชน จึงต่อยอดการทำโครงการยกระดับการเรียนรู้เยาวชนและแรงงานนอกระบบในสายพานการผลิตผ้าไหมโดยฐานครอบครัวและชุมชนสุรินทร์ เพื่อยกระดับทักษะความรู้ภูมิปัญญาในสายพานการผลิตผ้าไหมและพัฒนาศูนย์เรียนรู้ ส่งเสริมสนับสนุนเยาวชนนอกระบบการศึกษา และแรงงานนอกระบบในสายการผลิตผ้าไหม เกิดการรวมกลุ่มผู้ประกอบการผ้าไหมสู่วิสาหกิจผ้าไหมสร้างสรรค์

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 76 คน

- เยาวชนนอกระบบการศึกษา 5 คน
- แรงงานนอกระบบ 64 คน
- ผู้ว่างงาน 7 คน

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- เกิดภาคีเครือข่ายทั้งในและนอกพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนงาน เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รพ.สต. แกนนำชุมชน ผู้ประกอบการรุ่นใหม่ สำนักงานพัฒนาชุมชนตำบลและอำเภอ
- เกิดครูภูมิปัญญาที่สามารถถ่ายทอดความรู้สายพานการผลิตผ้าไหม ตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ 17 คน
- เกิดการยกระดับผลิตภัณฑ์ที่ใช้ลายอัตลักษณ์ท้องถิ่น ประกอบด้วย ลายโฮลเปราะห์ โฮลเกียร์ ผ้าโฮล มาประกอบกับงานปักผ้าแบรนด์ WANNA NATURE ที่เป็นทั้งงานคราฟต์และงานศิลปะ รวมถึงการออกแบบงานผ้าพิมพ์ใบไม้ (Eco Print) สู้ตลาดเชิงพาณิชย์
- ภาคเอกชน ประกอบด้วย ไอคอนคราฟต์ แบรนด์ WANNA NATURE ร้านจักรพงษ์ไหมไทย และไหมศรีสะเกษ สนับสนุนการพัฒนาผลิตภัณฑ์และการตลาด และส่งเสริมให้เกิดการออมทรัพย์ในกลุ่มผู้ร่วมเรียนรู้

ผู้ร่วมเรียนรู้

- มีรายได้เพิ่มขึ้นเฉลี่ย 950 - 1,300 บาทต่อเดือน เป็น 2,200 - 2,500 บาทต่อเดือน
- มีรายได้เสริมในสายพานการผลิตผ้าไหม เช่น การผลิตน้ำย้อมสีธรรมชาติขายให้กับช่างทอในชุมชน การปลูกพืชไม้ให้สี เก็บดอกงานขาย และงานปักผ้าส่งให้แบรนด์ WANNA NATURE
- เยาวชนนอกระบบมีทักษะในการประกอบอาชีพ มีรายได้จากการแปรรูปผลิตภัณฑ์ผ้าไหมชุมชนให้มีตลาดขายทันสมัย และรวมกลุ่มขายออนไลน์
- เกิดผู้ประกอบการผ้าไหมชุมชน 13 คน
- เกิดการรวมกลุ่มเยาวชนชื่อ “ปะแฉะเอว” เพื่อเป็นจุดเรียนรู้ และเป็นผู้ประกอบการรุ่นใหม่ในการสืบสานงานทอผ้าทั้งลายอัตลักษณ์และลายประยุกต์ใหม่ของชุมชน
- ผู้ร่วมเรียนรู้เดิมยกระดับเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ 30 คน ยกระดับเป็นแกนนำชุมชน 40 คน

ชุมชน

- เกิดแหล่งเรียนรู้ในชุมชน 4 แห่ง 1. กลุ่มปะแฉะเอว 2. ศูนย์เรียนรู้ผ้าไหมสีธรรมชาติอาบโคลนดอกบัว 3. กลุ่มทอผ้าสีธรรมชาติบ้านลำหอก 4. กลุ่มวิสาหกิจผ้าไหมสีธรรมชาติบ้านจารย์
- เกิดการพัฒนาศูนย์เรียนรู้ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เช่น ศูนย์ผ้าไหมบ้านไทรและบ้านลำหอก จัดกิจกรรมเวิร์คช็อปการย้อมผ้า การทำบรรจุภัณฑ์จากฟางข้าว และการออกแบบลายผ้าให้นักท่องเที่ยว
- เกิดการรวมกลุ่มและการสร้างเครือข่าย เช่น กลุ่มผู้ทอผ้ากับผู้นำวัดอุทัย

องค์ความรู้

- หลักสูตรการเรียนรู้ 5 หลักสูตร ได้แก่ 1. หลักสูตรการตลาดผ้าไหมชุมชนสำหรับผู้ประกอบการมือใหม่ 2. หลักสูตรการย้อมไหมด้วยสีธรรมชาติ 3. หลักสูตรการวิเคราะห์ต้นทุนสำหรับผู้ประกอบการผ้าไหม 4. หลักสูตรผู้ประกอบการผ้าไหมและการผลิตผ้าไหมสีธรรมชาติ 5. หลักสูตรการออกแบบลายผ้าไหมสำหรับผู้ไม่มีพื้นฐานศิลปะ

ผลิตภัณฑ์:

ผ้าไหมย้อมสีธรรมชาติ ผ้าปัก น้ำย้อมสีธรรมชาติ

ช่องทางการจัดจำหน่าย:

- ในชุมชน
- ออนไลน์ Facebook

วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตปุ๋ย และแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร บ้านทรายทอง จังหวัดหนองบัวลำภู

โครงการเสริมศักยภาพชุมชน เติมพลังคน เติมพลังเรียนรู้

ลักษณะองค์กร	องค์กรชุมชน
ประเภทโครงการ	โครงการต่อยอด
ประเภทอาชีพ	การแปรรูป

พื้นที่ดำเนินการ

- บ้านทรายทอง และบ้านนาโก ตำบลสุวรรณคูหา บ้านโคก และบ้านนาโง ตำบลบ้านโคก และบ้านนาดี ตำบลนาดี อำเภอสุวรรณคูหา จังหวัดหนองบัวลำภู

ฐานทุนชุมชน

- ทุนทรัพยากรธรรมชาติ: พื้นที่เหมาะกับการทำเกษตร
- ทุนความรู้ภูมิปัญญา: การผลิตปุ๋ย การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร เผาถ่าน การทำดินปลูก เลี้ยงไส้เดือน ทำไวน์ ก่อสร้าง การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ การบริหารจัดการกองทุนเพื่อชุมชน
- ทุนทรัพยากรบุคคล: เครือข่ายผู้ประกอบการ Young Smart Farmer

กระบวนการเรียนรู้

- ถอดบทเรียนกลุ่มอาชีพ ออกแบบแผนงานและกระบวนการจัดการเรียนรู้ วิเคราะห์ศักยภาพตนเอง ศักยภาพชุมชน และความสัมพันธ์ในเครือข่าย เพื่อให้ผู้ร่วมเรียนรู้รู้จักตัวเอง เข้าใจชุมชน
- การต่อยอดการเรียนรู้ฐานอาชีพ ดังนี้
 - เครื่องดื่มจากน้ำผลไม้ ไวน์ เครื่องดื่มหมัก โดยใช้วัตถุดิบในท้องถิ่น
 - วัสดุดินปลูกแบบมูลค่าสูง การแปรรูปให้เป็นผลิตภัณฑ์พร้อมขาย
 - ถ่านสร้างสังคม ถ่านสร้างอาชีพ เช่น การเผาถ่านคุณภาพสูง แบบลดควัน สนุกถ่าน ถูดยอดกลืน
- ประเมินสมรรถนะวิชาชีพและมาตรฐานผลิตภัณฑ์
- การจัดการตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชนและเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน
- การฝึกอบรมทักษะวิทยากรพื้นฐานและการนำเสนอเรื่องเล่าชาวชุมชนเป็นฐาน

ที่มาและความสำคัญ

อำเภอสุวรรณคูหา จังหวัดหนองบัวลำภู คนในชุมชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมที่พึ่งพาสารเคมีในการเพาะปลูก ส่งผลให้ดินเสื่อมโทรม ผลผลิตลดลง ต้นทุนการผลิตสูงขึ้น และเกิดผลกระทบต่อสุขภาพของเกษตรกรทั้งทางตรงและทางอ้อม ปี 2566 วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตปุ๋ยและแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรบ้านทรายทอง ทำโครงการพัฒนาอาชีพเกษตรกรรม ปรับสมดุล 4 ธาตุทดแทนคุณแผ่นดินสุวรรณคูหา สามารถพัฒนาทักษะอาชีพเกษตรกรรม จำนวน 5 กลุ่ม ได้แก่ การเผาถ่าน เลี้ยงไส้เดือน ดินปลูก ไวน์ และก่อสร้าง ทำให้ครอบครัวมีรายได้เสริมลดรายจ่าย และมีเงินใช้คืนหนี้สินที่เกิดจากการกู้ยืมเพื่อการทำเกษตรมากขึ้น ปี 2567 วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตปุ๋ยและแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรบ้านทรายทอง จึงต่อยอดการทำงานในโครงการเสริมศักยภาพชุมชน เติมพลังคน เติมพลังเรียนรู้ เพื่อยกระดับกลุ่มอาชีพเดิมสู่การเป็นวิสาหกิจชุมชนเริ่มต้น เสริมศักยภาพและเสถียรภาพของกลุ่มอาชีพให้เกิดความยั่งยืน และพึ่งพาตนเองในระยะยาว ปรับกระบวนการเรียนรู้สู่การเป็นผู้ให้ เพื่อรองรับการศึกษาดูงานและการเป็นต้นแบบแหล่งเรียนรู้ชุมชน สร้างเครือข่ายพันธมิตร และภาคีความร่วมมือเพื่อเสริมเติมเต็มศักยภาพและส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 70 คน

- เกษตรกร 41 คน
- ผู้สูงอายุ 9 คน
- ผู้ว่างงาน 20 คน

- ออกแบบหลักสูตรฐานอาชีพเพื่อการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม 5 หลักสูตร ทดสอบการศึกษาฐานงานและการเผยแพร่ผลงานฐานการเรียนรู้สู่ชุมชนภายนอก
- แผนธุรกิจและการวางแผนพัฒนาโครงสร้างกลุ่มอาชีพสู่ความยั่งยืน ให้ความรู้เกี่ยวกับการตลาด เช่น การขายในตลาดท้องถิ่น การขายออนไลน์
- ถอดบทเรียนรู้และพิธีลงนามข้อตกลงพัฒนากลุ่มฐานอาชีพชุมชน ภายใต้ความร่วมมือ “แผนที่เขียนอีสาน”
- สัมมนาสุราษฎร์และมาตรฐานการผลิตเครื่องดื่มสู่สินค้าภูมิปัญญา

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- เกิดแบรนด์ชุมชน “ทรายสุวรรณ” เพื่อยกระดับการตลาดของผลิตภัณฑ์จากท้องถิ่นอย่างสร้างสรรค์
- เกิดการรวมกลุ่มวิสาหกิจชุมชนย่อย พร้อมแผนธุรกิจ 5 กลุ่ม
- มีภาคีเครือข่ายร่วมขับเคลื่อนงานในด้านต่าง ๆ ดังนี้
 - การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ได้แก่ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี บริษัท อັตลักษณ์ จำกัด (วิสาหกิจเพื่อสังคม) วิสาหกิจชุมชนแปรรูปเกษตรอินทรีย์บ้านวังหินชา
 - การส่งเสริมอาชีพ ได้แก่ สำนักงานเกษตรอำเภอสุวรรณคูหา สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอสุวรรณคูหา สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดหนองบัวลำภู และสถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัด ในการส่งเสริมอาชีพเกษตรอินทรีย์ การพัฒนาอาชีพเสริม การรวมกลุ่มอาชีพ และขึ้นทะเบียนกลุ่มวิสาหกิจชุมชน การยื่นขอใบประกอบพัฒนากลุ่ม
 - การพัฒนาผลิตภัณฑ์ ได้แก่ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี (คณะวิศวกรรมศาสตร์ฯ) สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด
 - การพัฒนาการตลาด ได้แก่ บริษัท อັตลักษณ์ จำกัด (วิสาหกิจเพื่อสังคม) สำนักงานสรรพสามิตจังหวัดหนองบัวลำภู ภาครัฐและผู้ซื้อ และเครือข่ายผู้ประกอบการในพื้นที่

ผู้ร่วมเรียนรู้

- มีรายได้เกิดขึ้น ดังนี้

- กลุ่มผลิตเครื่องดื่มไวน์พื้นบ้าน “ทรายสุวรรณ” 10 ครัวเรือน เฉลี่ย 1,500–3,000 บาทต่อครัวเรือนต่อเดือน
- กลุ่มผลิตภัณฑ์ถ่านคุณภาพสูงและถ่านแปรรูป 15 ครัวเรือน เฉลี่ย 800–2,000 บาทต่อครัวเรือนต่อเดือน
- กลุ่มผลิตภัณฑ์ถั่วลิสงแปรรูป 12 ครัวเรือน เฉลี่ย 1,000–2,500 บาทต่อครัวเรือนต่อเดือน
- กลุ่มผลิตดินปลูกและปุ๋ยอินทรีย์ 10 ครัวเรือน เฉลี่ย 1,200–2,000 บาทต่อครัวเรือนต่อเดือน
- กลุ่มบริการออกแบบงานพิธี (งานศพ งานมงคล) 15 ครัวเรือน เฉลี่ย 2,000–4,500 บาทต่อครัวเรือนต่อเดือน

ชุมชน

- เกิดแนวคิดการพัฒนาเชิงระบบในชุมชน
- เกิดการปรับเปลี่ยนทัศนคติของชุมชนต่อกลุ่มเปราะบาง
- มีแหล่งเรียนรู้ต้นแบบที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน 5 ฐานการเรียนรู้มีแผนต่อยอดเป็นศูนย์เรียนรู้ตำบลในอนาคต

องค์ความรู้

- หลักสูตรฐานอาชีพเบื้องต้น 5 หลักสูตร ได้แก่ หลักสูตรทำไวน์ผลไม้ หลักสูตรแปรรูปถั่วลิสง หลักสูตรการผลิตดินปลูกและปุ๋ยอินทรีย์ หลักสูตรการผลิตถ่านซาร์โคลและผลิตภัณฑ์จากถ่าน และหลักสูตรบริการจัดงานศพ (ออกแบบในชุมชน)

ผลิตภัณฑ์:

ถั่วลิสงเคลือบ ถั่วลิสงอบกรอบ ไวน์พื้นบ้าน ถ่านคุณภาพสูง สปูถ่าน ถูกดูกลิ้น ดินปลูก ปุ๋ยอินทรีย์ ออกแบบในชุมชน

ช่องทางการจัดจำหน่าย:

- ในชุมชน
- ออนไลน์ Facebook

องค์กรผู้ใช้น้ำตำบลสำโรง จังหวัดอุบลราชธานี

โครงการส่งเสริมและพัฒนาทักษะการแปรรูปอาหารสู่การบริหารจัดการกลุ่มอาชีพ ในเขตพื้นที่ตำบลสำโรง

ลักษณะองค์กร	องค์กรชุมชน
ประเภทโครงการ	โครงการต่อยอด
ประเภทอาชีพ	การแปรรูป

พื้นที่ดำเนินการ

- 11 หมู่บ้าน ในตำบลสำโรง อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี

ฐานทุนชุมชน

- ทุนทรัพยากรธรรมชาติ: เป็นที่ราบสูงสลับภูเขา ที่ราบลุ่มแม่น้ำ และเนินเขาเป็นแนวยาว มีป่าไม้และพันธุ์ไม้มีค่าหลายชนิด มีแม่น้ำโขงไหลผ่าน เหมาะแก่การทำเกษตรแบบผสมผสาน
- ทุนความรู้ภูมิปัญญา: การแปรรูปอาหาร การถนอมอาหาร การประมง

กระบวนการเรียนรู้

- ประชุมคณะทำงานเพื่อวางแผนการดำเนินงาน วิเคราะห์ศักยภาพและความต้องการของผู้ร่วมเรียนรู้ ทำแผนที่ผู้ร่วมเรียนรู้ร่วมกับภาคีเครือข่าย
- อบรมให้ความรู้ทักษะการเป็นผู้ประกอบการสู่การจัดตั้งกลุ่มและแนวทางการบริหารจัดการกลุ่ม
- ศึกษาดูงานพื้นที่ต้นแบบการแปรรูปผลผลิตการบริหารจัดการกลุ่มที่ประสบผลสำเร็จ
- อบรมให้ความรู้ทักษะอาชีพ เช่น การเลี้ยงสัตว์ การแปรรูปผลผลิต อาทิ การทำปลาต้ม ปลาร้า ปลาแดดเดียว ทำไส้กรอก เนื้อแดดเดียว หม่า ลูกชิ้น บรรจุภัณฑ์ การสร้างแบรนด์สินค้า การจำหน่ายสินค้าออนไลน์ การปิดหมุดพิกัดสินค้าของกลุ่มผู้ร่วมเรียนรู้
- การพัฒนาเป็นแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกชุมชนนำไปสู่การส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของชุมชน
- กิจกรรมทดลองการจัดทำตลาดจำหน่ายสินค้า และช่องทางโฆษณาสินค้าผ่านภาคีเครือข่ายในพื้นที่และพื้นที่ใกล้เคียง

ที่มาและความสำคัญ

ตำบลสำโรง อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี คนในชุมชนประกอบอาชีพเกษตรกรรม เช่น ทำนา ทำไร่ โดยการพึ่งพาน้ำฝนเป็นหลัก มีต้นทุนการผลิตสูง ทำให้รายได้ไม่พอเพียงกับรายจ่าย ปี 2565 องค์กรผู้ใช้น้ำตำบลสำโรง อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี ได้ทำโครงการส่งเสริมการเรียนรู้และทักษะพัฒนาอาชีพการเลี้ยงสัตว์ แก่ผู้ด้อยโอกาสตำบลสำโรง ทำให้ผู้ร่วมเรียนรู้มีทักษะความรู้สามารถนำไปประกอบอาชีพในครัวเรือนได้ ปี 2567 องค์กรผู้ใช้น้ำตำบลสำโรง จึงต่อยอดด้วยการทำโครงการส่งเสริมและพัฒนาทักษะการแปรรูปอาหารสู่การบริหารจัดการกลุ่มอาชีพ ในเขตพื้นที่ตำบลสำโรง เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ด้านอาชีพ และการแปรรูปผลผลิตให้กับผู้ร่วมเรียนรู้ ส่งเสริมการรวมกลุ่มอาชีพ และยกระดับเป็นผู้ประกอบการชุมชน ที่มีเทคโนโลยีในการสื่อสารและเป็นช่องทางการตลาด นำไปสู่การมีรายได้เพิ่มขึ้น พัฒนาเป็นแหล่งเรียนรู้ บนฐานอาชีพของผู้ร่วมเรียนรู้ด้านการผลิตและการแปรรูปผลผลิต โดยผู้ร่วมเรียนรู้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 100 คน

- เกษตรกร 81 คน
- ผู้สูงอายุ 4 คน
- ผู้ว่างงาน 15 คน

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- เกิดภาคีเครือข่ายร่วมขับเคลื่อนงานในพื้นที่ ดังนี้
 - ผู้นำชุมชน ช่วยติดต่อประสานงาน คัดเลือกผู้ร่วมเรียนรู้ ประชาสัมพันธ์ ข่าวสารความรู้ต่าง ๆ
 - องค์การบริหารส่วนตำบลสำโรง ให้คำแนะนำและแนวทาง ในการดำเนินโครงการ อำนวยความสะดวก แนะนำองค์ความรู้ ในการพัฒนาทักษะอาชีพของประชากรในเขตพื้นที่ตำบลสำโรง
 - สำนักงานพัฒนาชุมชน ให้ความรู้กลุ่มพัฒนาอาชีพ การจัดทำ บัญชีครัวเรือน รายรับ-รายจ่าย การวางแผนการใช้จ่ายเงินของครัวเรือน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ
 - สำนักงานปศุสัตว์ อบรมให้ความรู้เรื่องการเลี้ยงหมู การเลี้ยงไก่พันธุ์เนื้อ ไก่พันธุ์ไข่
 - สำนักงานประมงอำเภอ ให้ความรู้การเลี้ยงสัตว์น้ำ เช่น การเลี้ยงปลา ในกระชังบก น้ำ บ่อปูน บ่อดิน
 - สกร.ระดับตำบลสำโรงร่วมเป็นวิทยากรประจำฐานการเรียนรู้

ผู้ร่วมเรียนรู้

- มีรายได้เกิดขึ้น ดังนี้
 - ขายปลาตุ๋นเฉลี่ย 2,000 บาทต่อเดือน
 - ขายไก่พันธุ์พื้นเมือง เฉลี่ย 1,125 บาทต่อเดือน
 - ขายไข่ไก่ เฉลี่ย 700 บาทต่อเดือน
- ลดรายจ่ายในครอบครัว เฉลี่ย 1,000 - 1,500 บาทต่อเดือน

ชุมชน

- เกิดกลุ่มอาชีพ 7 กลุ่ม ดังนี้ 1. กลุ่มแตงกวาหีนเหล็กไฟ 2. กลุ่ม เนื้อแตงกวา วังผีแดง 3. กลุ่มลูกชิ้นแดงแซ่ใหญ่ 4. กลุ่มไส้กรอกอีสาน ริมโขง 5. กลุ่ม 6-8 แซบนิว 6. กลุ่มแตงกวา 10 ล้านบ้านน้ำคำ และ 7. กลุ่มปลาต้ม ปลาแซบ ผาชัน

องค์ความรู้

- หลักสูตรอาชีพ 7 หลักสูตร คือ 1. การทำปลาต้ม 2. การทำปลาร้า 3. การทำเนื้อแตงกวา 4. การทำปลาแตงกวา 5. การทำแจ่วบอง 6. การทำไส้กรอก 7. การทำลูกชิ้น

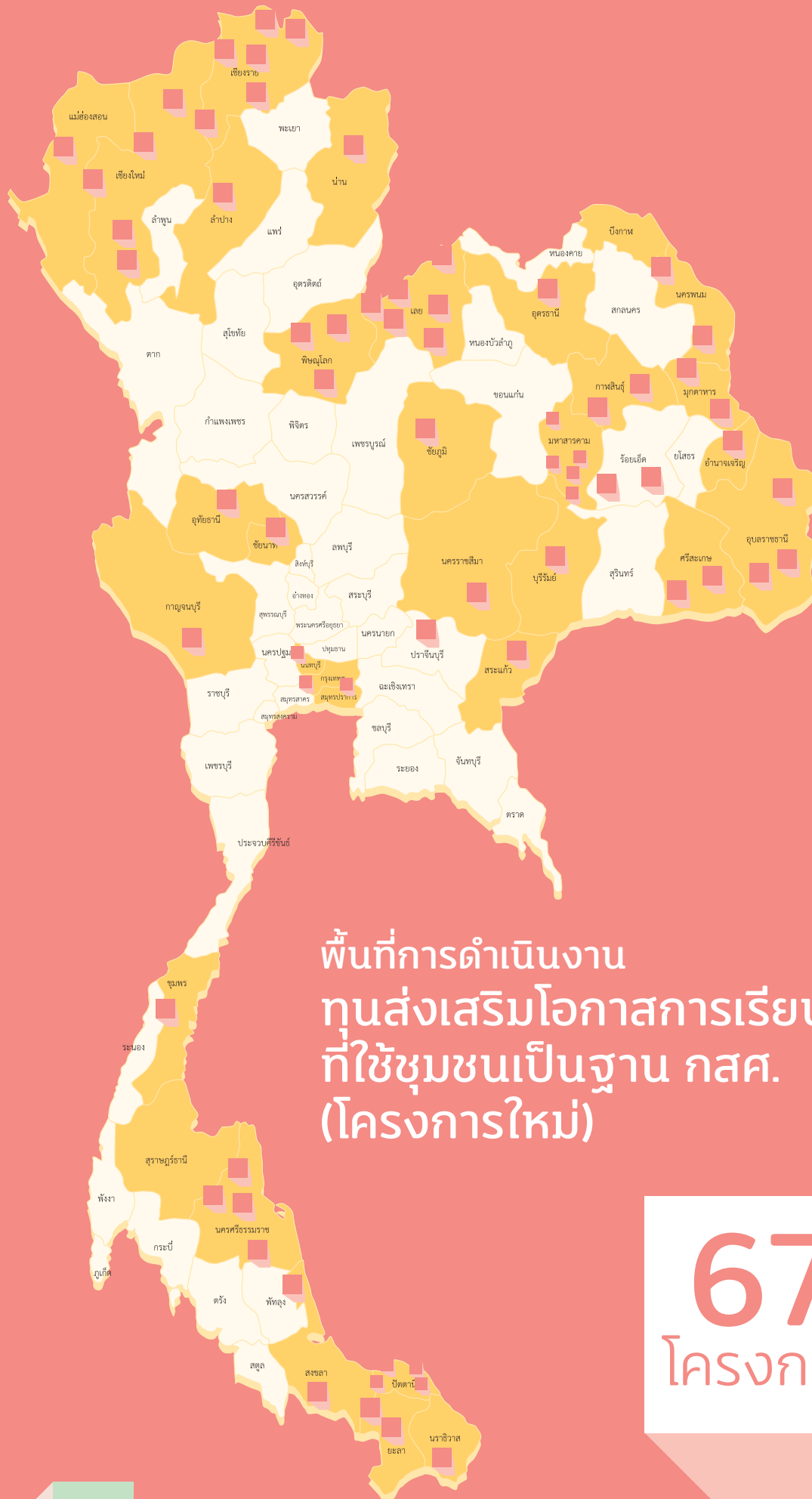

ผลิตภัณฑ์:

ปลาต้ม ปลาร้า ปลาแตงกวา เนื้อแตงกวา หมู หมา ไส้กรอก ลูกชิ้น

ช่องทางการจัดจำหน่าย:

- ในชุมชน
- ออนไลน์ Facebook

พื้นที่การดำเนินงาน
ทุนส่งเสริมโอกาสการเรียนรู้
ที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน กสศ.
(โครงการใหม่)

67
โครงการ

ทุนส่งเสริมโอกาสการเรียนรู้ที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน (โครงการใหม่)

กรุงเทพมหานคร

- บริษัท บางกอก ลิงค์ จำกัด
โครงการพัฒนาทักษะอาชีพและการใช้เทคโนโลยี เพื่อส่งเสริมโอกาสการเรียนรู้ในเขตชุมชนเมือง

กาญจนบุรี

- ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอท่ามะกา
โครงการส่งเสริมโอกาสทางการเรียนรู้ด้านการประกอบอาชีพและสร้างรายได้ โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน

กาฬสินธุ์

- วิทยาลัยชุมชนเกษตรผสมผสานสมบูรณ์โพธิ์เป็นบ้านพักอินทรีที่บ้านหนองวาง
โครงการวิถีชีวิตใหม่หัวใจเกษตรอินทรีย์
- กองทุนหมู่บ้านหนองแซะ ม.15
โครงการสร้างทักษะการใช้ชีวิตและฝึกอาชีพให้กับเยาวชนและแรงงานนอกระบบ ด้วยพลังชุมชนบ้านหนองแซะ

ขอนแก่น

- เครือข่ายบ้านมั่นคงเมืองชุมแพ
โครงการคนวัยใสหัวใจคืนถิ่นกับวิถีทำกินคนเมืองชุมแพ

ชัยนาท

- วิทยาลัยชุมชนกลุ่มอาชีพบ้านหัวตะกั่ว
โครงการส่งเสริมโอกาสการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้วยทักษะของชุมชนจังหวัดชัยนาท

ชัยภูมิ

- กลุ่มวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ หนองบัวระเหว
โครงการพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวชุมชน เพื่อสร้างโอกาสให้กับชุมชนคนหนองบัวระเหว

ชุมพร

- วิทยาลัยชุมชนชีววิถีบ้านท่า
โครงการพัฒนาทักษะอาชีพตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อผู้ด้อยโอกาสจากศูนย์เรียนรู้บ้านชีววิถีบ้านท่า

เชียงใหม่

- วิทยาลัยชุมชนมีชีวาผลิตภัณฑ์เพื่อสุขภาพ
โครงการสร้างผู้ประกอบการ การเพาะเลี้ยงและแปรรูปไข่ไก่ อำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย
- เทศบาลตำบลภูเม็งราย
โครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตส่งเสริมโอกาสการเรียนรู้ด้วยภูมิปัญญาเพื่อชุมชนโพธิ์พันบ้าน (มิม ซุป แปง)
- กลุ่มการเดินป่าของเมล็ดพันธุ์ (Seeds Journey)
โครงการปฏิบัติการอาหารเพื่อคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืน
- เครือข่ายสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่น
โครงการการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าปักลายวิถีชีวิตชนเผ่าม้ง
- กลุ่มเกษตรเชิงอินทรีย์บ้านป่าเกี๊ยะ
โครงการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ สร้างอาชีพ สร้างรายได้ ให้ชุมชนบ้านป่าเกี๊ยะ
- สำนักยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นและบริการวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
โครงการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพทางเลือกสำหรับชุมชนชาติพันธุ์ ต.โป่งงาม อ.แม่สาย จ.เชียงราย

เชียงใหม่

- ศูนย์บริการส่งเสริมศักยภาพคนหนุ่มสาวจังหวัดเชียงใหม่
โครงการส่งเสริมศักยภาพคนหนุ่มสาวการเรียนรู้และพัฒนาทักษะชีวิตแก่คนหนุ่มสาว ในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่
- สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
โครงการกลุ่มเรียนรู้ทักษะอาชีพเกษตรและอาหารชุมชน เพื่อคนมีรายได้มั่นคง ในสปป. แม่แตง เชียงใหม่
- ศูนย์วิจัยหัตถกรรมและนโยบายนการศึกษา สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
โครงการชุมชนส่งเสริมการเรียนรู้ในการปรับตัว สร้างทักษะ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำ และสร้างความมั่นคงริมคลองแม่ข่า
- เทศบาลตำบลสันป่าตอง
โครงการส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาทักษะอาชีพของชุมชนเทศบาลตำบลสันป่าตอง สู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน
- วิทยาลัยชุมชนชาพันปีแม่ปิงโน
โครงการสร้างเศรษฐกิจชุมชนบนฐานต้นทุนทรัพยากรท้องถิ่นและภูมิปัญญาของชุมชน บทบาทของแม่ปิงโน

นครพนม

- คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม
โครงการพัฒนาและยกระดับทักษะอาชีพการผลิตใบตองรีด เพื่อเพิ่มรายได้กลุ่มผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์และด้อยโอกาส
- คณะเกษตรและเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยนครพนม
โครงการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพเพื่อสร้างรายได้ของเครือข่ายชมรมผู้ฝึกทำอาหารเมือง จังหวัดนครพนม

นครราชสีมา

- สำนักการศึกษา เทศบาลนครนครราชสีมา
โครงการพัฒนาทักษะชีวิตและส่งเสริมอาชีพตามความต้องการของผู้ร่วมเรียนรู้ โดยศูนย์วิวัฒน์การศึกษา

นครศรีธรรมราช

- วิทยาลัยชุมชนกลุ่มอนุรักษ์วิถีชีวิตตำบลควนหนองควัว
โครงการการเรียนรู้สู่อาชีพที่มีเกียรติได้ประจำสร้างนวัตกรรมชุมชน
- สมาคมคนรักอาชีพ
โครงการสร้างกระบวนการเรียนรู้เพื่อสร้างโอกาสทางการศึกษาให้กับกลุ่มเปราะบาง เครือข่ายคนคูเมืองนคร
- ชมรมผู้ประกอบการเด็กเพื่อการจังหวัดนครศรีธรรมราช
โครงการส่งเสริมสุขภาพและอาชีพตามบริบทครอบครัวผู้ประกอบการและเด็กพิการ จังหวัดนครศรีธรรมราช
- สมาคมผู้ปกครองคนพิการทางปัญญาจังหวัดนครศรีธรรมราช
โครงการเรียนรู้ชีวิต สู่การพัฒนาอาชีพ และยกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชนสัมมาชีพชุมชน ตำบลกรูหยิน

นนทบุรี

- บริษัท ที เค โรเชน จำกัด
โครงการ i CHANGE MY CHANCE: สร้างโอกาสใหม่ให้ชีวิต

นราธิวาส

- สมาคมผู้ปกครองคนพิการตำบลลูกกระดาก
โครงการปลูกพืชปลอดภัยเพื่อสร้างรายได้เสริมในครัวเรือน

น่าน

- วิทยาลัยชุมชนการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนห้วยท่าน
โครงการพัฒนาอาชีพชุมชน ด้วยแนวคิดการทำกรรไกรกินได้ในชุมชนบ้านห้วยท่าน จ.น่าน

บุรีรัมย์

- คณะเกษตรศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสุรินทร์
โครงการพัฒนาอาชีพ ผลิตภัณฑ์อาหารสัตว์เพื่อเพิ่มมูลค่า ด้วยเทคโนโลยี และนวัตกรรม ตำบลโศภน จังหวัดบุรีรัมย์

ปราจีนบุรี

- วิทยาลัยชุมชนเกษตรแปลงใหญ่อินทรีย์ตำบลสนทรี จังหวัดปราจีนบุรี
โครงการส่งเสริมการเพาะเลี้ยงเห็ดและแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร เพื่อการพัฒนาอาชีพอย่างยั่งยืน

ปัตตานี

- องค์การบริหารส่วนตำบลปะการัง
โครงการสร้างการเรียนรู้ พัฒนาอาชีพ สู้วิถีชุมชนพอเพียง
- สหกรณ์ประมงพื้นบ้านป่าตม จำกัด
โครงการส่งเสริมโอกาสการเรียนรู้ด้านการประกอบอาชีพแก่กลุ่มแรงงานนอกระบบ ในชุมชนประมงพื้นบ้านป่าตม
- องค์การบริหารส่วนตำบลสาธิต
โครงการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้และพัฒนาศักยภาพกลุ่มแรงงาน และเยาวชนนอกระบบในพื้นที่สาธิตบน-สาธิตใต้
- วิทยาลัยชุมชนฝึกหัดครูบ้านสวน
กินดี อยู่ดี ชุมชนดี ที่โคกโพธิ์

พิษณุโลก

- ชมรมบูรณาการอย่างยั่งยืนคนพิการปากโทก
โครงการพัฒนาอาชีพและผลิตภัณฑ์จากผ้า
- มูลนิธิบ้านพระคุณ (องค์การเพื่อสาธารณประโยชน์)
โครงการพัฒนาทักษะการประกอบอาชีพด้านอาหารอย่างยั่งยืนโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน
- องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านกลาง
โครงการส่งเสริมอาชีพการคดแต่งสถานที่สำหรับงานพิธีกรรมในชุมชน

มหาสารคาม

- คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
โครงการพัฒนาอาชีพจากผ้าพื้นเมืองด้วยศิลปะผ้าไหมสีวาดลายจากใบไม้ สู่การสร้างศักยภาพใหม่ของผู้ขาดโอกาส
- คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
โครงการสร้างความมั่นคงทางสุขภาพ เศรษฐกิจและสังคมแบบ”ยังแคร่” ยกระดับผู้ร่วมเรียนรู้รองรับสังคมสูงวัย
- ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอเมืองมหาสารคาม
โครงการเกษตรอินทรีย์เพื่อทางเลือกและทางเลือกของผู้ร่วมเรียนรู้ในวิชุมชนทั้งเมือง กิ่งชนบท จังหวัดมหาสารคาม
- ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้วัฒนธรรมพื้นบ้านอีสาน
โครงการพัฒนาวัฒนธรรมพื้นบ้านอีสานสู่อาชีพทางจำ-กองยาว สำหรับผู้มีความรู้ได้น้อยอย่างยั่งยืน
- วิทยาลัยชุมชนเกษตรอินทรีย์บ้านหนองโจด
โครงการเสริมสร้างและพัฒนาผู้ประกอบการในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองมหาสารคาม สู่ความมั่นคงทางด้านอาหารที่ยั่งยืน

ภูเก็ต

- องค์การดับคำ (เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก เยาวชน และครอบครัว)
โครงการส่งเสริมและพัฒนา เยาวชน เกษตรกรในการประกอบอาชีพตามศักยภาพ และความถนัดที่สามารถพึ่งพาตนเองได้
- กลุ่มพ่อแม่ผู้เลี้ยง จังหวัดภูเก็ต
โครงการส่งเสริมความรู้และพัฒนาทักษะอาชีพของกลุ่มความหลากหลายทางเพศ จังหวัดภูเก็ต

แม่ฮ่องสอน

- สมาคมผู้ปกครองคนพิการตำบลเมืองปอน
โครงการนิเทศเรียนรู้ เกษตร “ปลูกดีวิถี” ในชุมชนประมง

ยะลา

- วิทยาลัยชุมชน Concur
โครงการชุมชนสร้างสรรค์ พัฒนากิจกรรมเพื่ออนาคต
- คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
โครงการพัฒนากระบวนการเรียนรู้และทักษะอาชีพเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิต โดยใช้โมเดลงาน

ร้อยเอ็ด

- สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดร้อยเอ็ด
โครงการเพิ่มทักษะอาชีพคนพิการด้วยการเลี้ยงปลาดุกและอาชีพตามศักยภาพ ความสนใจ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนพิการ

ลำปาง

- วิทยาลัยชุมชนกลุ่มเศรษฐกิจพอเพียงบ้านศรีบุญเรือง
โครงการเพิ่มทักษะอาชีพคนพิการด้วยการเลี้ยงปลาดุกและอาชีพตามศักยภาพ ในชุมชนบ้านศรีบุญเรือง

เลย

- ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอภูกระดึง
โครงการส่งเสริมและพัฒนาทักษะอาชีพการแปรรูปผลิตภัณฑ์หนองไผ่
- ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอเอราวัณ
โครงการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาอาชีพแปรรูปผ้าสาละ
- ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอคำชะโนด
โครงการส่งเสริมอาชีพการทำผลิตภัณฑ์ของใช้ที่ระลึกผืนผ้า
- ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอผาขาว
โครงการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาอาชีพการทอผ้าฝ้ายและการแปรรูปผ้าฝ้าย
- ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอหนองบัว
โครงการส่งเสริมอาชีพการทำสวนผลไม้และสวนผลไม้ สร้างอาชีพ สร้างรายได้ พัฒนาสู่การค้าออนไลน์

ศรีสะเกษ

- วิทยาลัยชุมชนแปลงใหญ่ข้าว หมู่ 6 ตำบลนิคมพัฒนา อำเภออุทุมพร จ.ศรีสะเกษ
โครงการสร้างกระบวนการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาสัมมาชีพชุมชนบนฐานทุนทรัพยากรชุมชน ตำบลนิคมพัฒนา
- สมาคมผู้ปกครองคนพิการ
โครงการสร้างรายได้เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้มีความรู้ อำเภอปรางค์กู่ จังหวัดศรีสะเกษ

สงขลา

- สถาบันกัญชาศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ
โครงการพัฒนาอาชีพบนฐานความหลากหลายชีวภาพและภูมิปัญญาชุมชนบ้านม่วง
- มูลนิธิเพื่อการพัฒนาแรงงานและอาชีพ
โครงการการพัฒนา “Food & Souvenir HUB” เพื่อยกระดับเศรษฐกิจฐานราก กรณีกลุ่มแรงงานนอกระบบ จังหวัดสงขลา

สระแก้ว

- มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาดงรัก ในพระบรมราชูปถัมภ์
โครงการยกระดับทักษะอาชีพผู้มีความรู้ได้โดยด้วยนวัตกรรมเรียนรู้ สร้างมูลค่าเศรษฐกิจเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต

สมุทรปราการ

- ชมรมผู้ประกอบการทางสติปัญญาจังหวัดสมุทรปราการ
โครงการเป็นต้นแบบการอยู่อย่างพอเพียงตามรอยพ่อหลวง

อำนาจเจริญ

- กองทุนสวัสดิการประชาชนตำบลผาผึ้ง
โครงการสร้างอาชีพ คนคืนถิ่น อยู่อย่างมีศักดิ์ศรี

อุดรธานี

- วิทยาลัยชุมชนกลุ่มแปรรูปอาหารจากปลาบ้านดอนนาเพลิน หมู่ 6
โครงการสร้างการเรียนรู้และพัฒนาอาชีพการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากปลา ของชุมชนบ้านใหม่ดอนนาเพลิน

อุทัยธานี

- กลุ่มวิสาหกิจชุมชนส่งเสริมการท่องเที่ยวสัตว์ป่าตำบลบ่อ
โครงการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการท่องเที่ยวสัตว์ป่า ตำบลบ่อ

อุบลราชธานี

- เครือข่ายชุมชนคนรักน้ำของจังหวัดอุบลราชธานี
โครงการพัฒนาและเพิ่มมูลค่าผ้าไหมเชิงนิเวศชุมชน
- องค์การยูเนสโก
โครงการสร้างแรงบันดาลใจ พัฒนากิจกรรม พัฒนาความรู้ สู่ชีวิตที่ยั่งยืน
- คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม
โครงการพัฒนาทักษะการทำผ้าไหมเชิงนิเวศคุณภาพดี ผ่านกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน ของเครือข่ายการพัฒนา

บริษัท บางกอก ลิงค์ จำกัด (พื้นที่ดำเนินการจังหวัดกรุงเทพมหานคร)

โครงการพัฒนทักษะอาชีพและการใช้เทคโนโลยี
เพื่อส่งเสริมโอกาสการเรียนรู้ในเขตชุมชนเมือง

ลักษณะองค์กร	ภาคเอกชน
ประเภทโครงการ	โครงการใหม่
ประเภทอาชีพ	เกษตรกรรม

พื้นที่ดำเนินการ

- ชุมชนเอื้ออาทรคู้บอน แขวงท่าแร้ง เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร

ฐานทุนชุมชน

- ทุนทางวัฒนธรรม: ความหลากหลายทางวัฒนธรรม ประเพณี และประชากร
- ทุนความรู้ภูมิปัญญา: เกษตรกรรมเมืองและการแปรรูป หัตถกรรมสิ่งทอ และการออกแบบผลิตภัณฑ์ งานช่างบำรุงรักษาเครื่องใช้ไฟฟ้า

กระบวนการเรียนรู้

- พัฒนากลไกและการเตรียมความพร้อมผู้ร่วมเรียนรู้ สำรวจ วิเคราะห์ ต้นทุนพื้นที่และชุมชน ออกแบบการเรียนรู้และทักษะอาชีพที่สอดคล้อง กับวิถีชีวิตและความสนใจของผู้ร่วมเรียนรู้ ได้แก่ เกษตรกรรมเมืองและการแปรรูป เทคโนโลยีและงานบริการเฉพาะทาง และการเพิ่มมูลค่าผ้า และการออกแบบ
- พัฒนาทักษะอาชีพเชิงระบบที่เชื่อมโยงกับผู้ร่วมเรียนรู้โดยการปฏิบัติจริง เช่น การพิมพ์ลายผ้าจากวัสดุธรรมชาติ (Eco Print) การปลูกพืชระยะสั้น การทำเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพ ช่างล้างเครื่องปรับอากาศเบื้องต้น การปัก และเพิ่มมูลค่าผ้า การใช้เทคโนโลยีเครื่องมือสร้างสรรค์ดิจิทัล เพื่อส่งเสริมการประกอบอาชีพและการเข้าถึงความรู้ด้านการตลาด เช่น ใช้แอปพลิเคชัน LINE สำหรับการสื่อสาร และการใช้แพลตฟอร์มดิจิทัล เช่น Google, YouTube และ TikTok เรียนรู้การแต่งภาพ ด้วย Canva และการตัดต่อวิดีโอด้วย CapCut การสร้างคอนเทนต์ และการขายออนไลน์
- กิจกรรมสัมมนากลุ่มย่อย “จากไอเดียสู่อาชีพ วางแผนให้เป็นจริง” เรียนรู้แนวคิดการตลาด โดยสังเกตพฤติกรรมผู้บริโภคในชุมชน และช่วยสร้างจุดเด่นในการขาย การบริหารต้นทุน งบการเงิน บัญชีรายรับ-รายจ่าย การคำนวณราคาขายสินค้าบริการผ่านแบบฟอร์มเปรียบเทียบราคาวัสดุ เปลี่ยนจากผู้เรียนรู้สู่ผู้ประกอบการ

ที่มาและความสำคัญ

ชุมชนเอื้ออาทรคู้บอน เป็นชุมชนที่ตั้งอยู่ใกล้ย่านธุรกิจ ในเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร ที่มีความหลากหลายทางสังคมสูง ทั้งด้านสถานภาพ ตำแหน่ง ฐานะ รายได้ และอาชีพ ส่งผลให้เกิดความเหลื่อมล้ำและความไม่เท่าเทียมในหลายมิติ โดยเฉพาะการเข้าถึงโอกาสทางการศึกษา การเข้าถึงทรัพยากร และสิทธิหน้าที่อื่นพืงมี คนในชุมชนส่วนใหญ่เป็นผู้มีรายได้น้อยจากต่างจังหวัด เข้ามาทำงานในเมืองเพื่อหารายได้ มีวุฒิการศึกษาไม่สูงมาก ขาดทักษะอาชีพ และมีความเสี่ยงที่จะถูกชักนำไปสู่พฤติกรรมไม่พึงประสงค์หรือผิดกฎหมาย ผู้ปกครองบางคนเป็นลูกจ้างรายวันและมีเงินไม่เพียงพอส่งเสียบุตรหลานให้ได้รับการศึกษา ส่งผลให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมา บริษัท บางกอก ลิงค์ จำกัด จึงทำโครงการพัฒนทักษะอาชีพและการใช้เทคโนโลยีเพื่อส่งเสริมโอกาสการเรียนรู้ในเขตชุมชนเมือง เพื่อส่งเสริมสนับสนุนและจัดกระบวนการเรียนรู้ให้กับเยาวชนนอกระบบการศึกษาและแรงงานนอกระบบ ให้ได้รับการพัฒนาทักษะอาชีพตามความถนัด สร้างรายได้ลดรายจ่าย รวมถึงพัฒนาทักษะการเรียนรู้ และจัดพื้นที่การเรียนรู้ที่เหมาะสมสำหรับคนในชุมชนเมือง จนนำไปสู่การพัฒนาทักษะต่าง ๆ ทั้งการดูแลสุขภาพ การใช้เทคโนโลยีเพื่อการเข้าถึงความรู้ และการวางแผนการเงินที่เหมาะสม

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 50 คน

- บริการ 8 คน
- ค้าขาย 9 คน
- ผู้ว่างงาน 16 คน
- ผู้พิการ 2 คน
- ผู้สูงอายุ 11 คน
- เยาวชนนอกระบบการศึกษา 4 คน

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- เกิดผลิตภัณฑ์ต้นแบบจากกระบวนการเรียนรู้ เช่น ผลิตภัณฑ์งานผ้า พืชผักปลูกในที่พักอาศัย และคอนเทนต์ออนไลน์เพื่อส่งเสริมการขาย
- เกิดภาคีเครือข่ายความร่วมมือทั้งในและนอกพื้นที่ชุมชนเอื้ออาทรคู่บอน ดังนี้
 - ผู้นำชุมชนและคณะกรรมการชุมชน เอื้อเฟื้อพื้นที่ส่วนกลางเป็นศูนย์การเรียนรู้ ประชาสัมพันธ์ ประสานงานระหว่างโครงการกับคนในชุมชน
 - อาสาสมัครสาธารณสุข (ออส.) ส่งเสริมกิจกรรมด้านสุขภาพ คัดกรองและส่งต่อผู้มีปัญหาเข้าสู่ระบบสาธารณสุข และก่อตั้งชมรมแอโรบิกกับผู้ร่วมเรียนรู้
 - อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.) ร่วมสำรวจและคัดกรองคนในชุมชนที่ต้องการความช่วยเหลือด้านสวัสดิการสังคมเพื่อประสานงาน ส่งต่อความช่วยเหลือไปยังหน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้อง
 - กลุ่มผู้ประกอบการและผู้มีความรู้ในชุมชน เกิดการถ่ายทอดองค์ความรู้ และประสบการณ์ให้ผู้ร่วมเรียนรู้ โดยไม่คิดค่าใช้จ่าย และรับซื้อผลผลิตทางการเกษตรในโครงการ
 - การเคหะนครหลวง เอื้อเฟื้อสถานที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้
 - วิสาหกิจชุมชนพอใจในวิถีพอเพียง แนะนำกระบวนการทำงานและวิทยากร
 - ชมรมเครือข่ายชนพัฒน์นันทบุรี แนะนำแหล่งเรียนรู้ด้านการเกษตร
 - มูลนิธิวีรชนดวงแก้ว ให้คำปรึกษาด้านการดูแลสุขภาพองค์กร

ผู้ร่วมเรียนรู้

- มีรายได้เกิดขึ้น ดังนี้
 - เกษตรกรเมืองและการแปรรูป 12 คน รายได้เฉลี่ยเพิ่มขึ้น 1,000 - 3,000 บาทต่อเดือน ลดค่าใช้จ่ายในการบริโภค 500-1,000 บาทต่อครัวเรือนต่อเดือน
 - ช่างล้างเครื่องปรับอากาศ 10 คน มีรายได้เสริมจากการล้างเครื่องปรับอากาศในพื้นที่ชุมชน 300 บาทต่อเครื่อง สามารถลดค่าใช้จ่ายในการล้างเครื่องปรับอากาศที่บ้านได้ 1,200 บาทต่อปี

- ด้านงานผ้า 14 คน ได้รับการพัฒนาทักษะงานสิ่งทอ สามารถประยุกต์ใช้ความรู้ด้านการปักผ้าในการต่อยอดเสื้อผ้ามือสองเพื่อการใช้งานส่วนตัว ลดค่าใช้จ่ายในการซื้อเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายใหม่และมีการจำหน่ายในตลาดนัดชุมชน กลุ่มที่มีความเชี่ยวชาญด้านการถักโครเชต์ได้เริ่มการผลิตชิ้นส่วนตุ๊กตาเพื่อจำหน่ายให้แก่ห้างสรรพสินค้า
- สร้างช่องทางขายออนไลน์ของตัวเอง เช่น การไลฟ์สดขายสินค้าผ่านเพจเฟซบุ๊ก, TikTok, LINE Man, GrabFood

ชุมชน

- เกิดการรวมกลุ่มและการทำงานร่วมกันของผู้ร่วมเรียนรู้ในแต่ละสาขาอาชีพ มีปฏิสัมพันธ์ที่ดี มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันภายในชุมชน
- เกิดแหล่งเรียนรู้ในพื้นที่ส่วนกลางของชุมชน
- เกิดชมรมเต้นแอโรบิกที่เป็นกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพให้ผู้ร่วมเรียนรู้และคนในชุมชน

องค์ความรู้

- หลักสูตรการเรียนรู้ด้านเกษตรกรรมเมืองและการแปรรูป งานช่างเครื่องปรับอากาศ งานหัตถกรรม เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษาและการเพิ่มโอกาสการเพิ่มรายได้ และการจัดการการเงินพื้นฐาน
- นวัตกรรม 2 นวัตกรรม ได้แก่ 1. นวัตกรรมเชิงความคิดพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ในบริบทชุมชนเมืองที่มีข้อจำกัดด้านพื้นที่และเวลา 2. นวัตกรรมการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นและตอบสนองความแตกต่างของผู้เรียน ใช้กิจกรรมกลุ่มแบบมีส่วนร่วม และการประยุกต์เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้

ผลิตภัณฑ์:

สลัดโรล เครื่องดื่มคอมบูชา ผ้าปัก น้ำผักผลไม้ปั่น ช่างล้างเครื่องปรับอากาศ

ช่องทางการจัดจำหน่าย:

- ในชุมชน ตลาดในชุมชน
- ออนไลน์ การไลฟ์สดขายสินค้าผ่านเพจเฟซบุ๊ก, TikTok, LINE Man, GrabFood

ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ ระดับอำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี

โครงการส่งเสริมโอกาสทางการเรียนรู้ด้านการประกอบอาชีพ
และสร้างรายได้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน

ลักษณะองค์กร	สถาบันการศึกษา
ประเภทโครงการ	โครงการใหม่
ประเภทอาชีพ	เกษตรกรรม

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 50 คน

- เกษตรกร 20 คน
- ผู้สูงอายุ 20 คน
- เยาวชนนอกระบบการศึกษา 5 คน
- ผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์และด้อยโอกาส 5 คน

พื้นที่ดำเนินการ

- กลุ่มวิสาหกิจชุมชนรีไซเคิลบ้านสำนักเย็น ตำบลพระแท่น อำเภوتاมะกา จังหวัดกาญจนบุรี
- ศูนย์เรียนรู้ DADDI 21 ตำบลท่าไม้ อำเภوتاมะกา จังหวัดกาญจนบุรี
- ตำบลท่ามะกา อำเภوتاมะกา จังหวัดกาญจนบุรี

ฐานทุนชุมชน

- ทุนความรู้ภูมิปัญญา: ศูนย์เรียนรู้ด้านการเกษตร ครัวภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านสมุนไพรและการเกษตร
- ทรัพยากรบุคคล: ผู้นำชุมชนมีความเข้มแข็ง

กระบวนการเรียนรู้

- เวทีเปิดโครงการชี้แจงวัตถุประสงค์โครงการ วิเคราะห์ความต้องการ ผู้ร่วมเรียนรู้ พัฒนาทักษะการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม และการเรียนรู้แบบ Active Learning สร้างแรงบันดาลใจ และพัฒนาพื้นฐานการเรียนรู้ ทักษะกระบวนการกลุ่ม
- ฝึกอบรมปฏิบัติวางแผนการผลิต การดูแลรักษา การเก็บเกี่ยวสมุนไพรและพืชพื้นถิ่น การบำรุงรักษาผลผลิตทางการเกษตร การกำจัดศัตรูพืช การจำแนกชนิดพืชตามฤดูกาลปลูก โรคพืชที่พบบ่อย อาทิ โรคใบเหลือง ใบจุด ใบไหม้ ฯลฯ เรียนรู้การใช้กับดักแมลงชีวภาพ หรือสารสกัดจากธรรมชาติ

ที่มาและความสำคัญ

อำเภوتاมะกา จังหวัดกาญจนบุรี แบ่งเขตการปกครองเป็น 17 ตำบล จากการที่ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภوتاมะกา (สกร.) ได้ทำงานในพื้นที่ตำบลพระแท่น ตำบลท่ามะกา ตำบลท่าไม้ พบว่าอาชีพหลักของประชาชนในพื้นที่ คือ เกษตรกรรม โดยปลูกพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ คือ อ้อย ข้าว มันสำปะหลัง ไม้ผล พืชผัก แต่ยังมีประชาชนส่วนหนึ่ง ไม่มีพื้นที่ของตนเอง ต้องเช่าพื้นที่เพื่อทำการเกษตร ทำให้มีรายได้ไม่เพียงพอ กับการใช้จ่าย เกิดปัญหาหนี้สิน ส่งผลต่อคุณภาพชีวิต รวมทั้งยังพบข้อมูลเด็กและเยาวชนเรียนไม่จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภوتاมะกา จังหวัดกาญจนบุรี จึงทำโครงการส่งเสริมโอกาสทางการเรียนรู้ ด้านการประกอบอาชีพและสร้างรายได้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน โดยใช้ทรัพยากรท้องถิ่น ภูมิปัญญาชาวบ้าน และภาคีเครือข่ายความร่วมมือทั้งภายในและภายนอกพื้นที่เป็นกลไกขับเคลื่อนการเรียนรู้ให้เข้าถึงผู้ร่วมเรียนรู้ อย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมและพัฒนาความรู้ความสามารถ สร้างอาชีพ สร้างรายได้จากทรัพยากรที่มีอยู่ในพื้นที่ เช่น พืชสมุนไพร และพืชผักพื้นถิ่น การผลิตแบบปลอดภัย การแปรรูปผลผลิตเพื่อเพิ่มมูลค่า เพื่อให้ผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์และด้อยโอกาสให้มีคุณภาพชีวิตดีขึ้น

- อบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพกายใจ การรับประทานอาหาร การออกกำลังกาย การคลายเครียด
- อบรมให้ความรู้เกี่ยวกับฮอร์โมนพืชในท้องถิ่น ฮอร์โมนเร่งราก เร่งดอก เร่งผล บำรุงต้น ใบ และการเจริญเติบโต
- ฝึกปฏิบัติการแปรรูปผลิตภัณฑ์พริกแกงสูตรต่าง ๆ อาทิ แกงเขียวหวาน พริกเผา และการออกแบบบรรจุภัณฑ์
- พัฒนาความรู้เรื่องระบบการบริหารจัดการตลาดและการจัดตั้งกลุ่ม
- สรุปบทเรียนและประเมินผลการเรียนรู้ กิจกรรมแสดงผลงาน การทำพริกแกง การทำน้ำพริกเผา การทำฮอร์โมนชีวภาพ กิจกรรมสะท้อนความรู้สึก กิจกรรมชมผลงานและจำหน่ายผลผลิต ของกลุ่มผู้ร่วมเรียนรู้

ชุมชน

- ความสัมพันธ์ในชุมชนดีขึ้น เกิดเครือข่ายด้านการพัฒนาอาชีพ ระหว่างตำบล
- เกิดแนวคิดการรวมกลุ่มประกอบอาชีพทำพริกแกง
- เยาวชนกลุ่มเสี่ยงยาเสพติดและพิกทางสติปัญญาได้รับการยอมรับจากชุมชนมากขึ้น

องค์ความรู้

- ด้านการผลิตพริกแกงพื้นบ้านจากภูมิปัญญาเดิม 3 สูตร ได้แก่ พริกแกงเผ็ด พริกแกงเขียวหวาน และพริกเผา

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- เทศบาลตำบลพระแท่นให้การสนับสนุนต่อในโครงการพัฒนากลุ่มอาชีพของเทศบาล
- เห็นความสำคัญกับการออกแบบกิจกรรมให้เชื่อมโยงกับบริบทพื้นที่ โดยเฉพาะการใช้ฐานทรัพยากรในชุมชน เช่น พืชสมุนไพร ภูมิปัญญาท้องถิ่น และศูนย์การเรียนรู้
- เห็นความสำคัญของ “ความสัมพันธ์เชิงบวก” ที่เกิดขึ้นจากการมีพื้นที่ปลอดภัยสำหรับการเรียนรู้ร่วมกัน ทำให้ผู้ร่วมเรียนรู้มีความมั่นใจในตนเองและสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ
- ปรับบทบาทจากผู้จัดอบรมแบบเดิมมาเป็น “ผู้ออกแบบกระบวนการเรียนรู้ร่วมกับชุมชน” โดยยึดผู้เรียนเป็นตัวตั้ง และใช้ทรัพยากรชุมชนเป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนการเรียนรู้

ผู้ร่วมเรียนรู้

- มีรายได้เสริมจากการทำพริกแกง ลดรายจ่ายในครัวเรือน
- มีความรู้และทักษะใหม่ ๆ สามารถนำไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน มีทักษะการคิดวิเคราะห์ การวางแผน และการตัดสินใจเกี่ยวกับอาชีพหรือการดำเนินชีวิต
- มีคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น มีความภาคภูมิใจ และเห็นคุณค่าในตัวเอง

ผลิตภัณฑ์:

พริกแกงเผ็ด พริกแกงเขียวหวาน และพริกเผา

ช่องทางการจัดจำหน่าย:

- ในชุมชน

วิสาหกิจชุมชนเกษตรผสมผสาน สมุนไพรพื้นบ้านพืชผักอินทรีย์ บ้านหนองแขวง จังหวัดกาฬสินธุ์

โครงการวิถีชีวิตใหม่หัวใจเกษตรอินทรีย์

ลักษณะองค์กร	องค์กรชุมชน
ประเภทโครงการ	โครงการใหม่
ประเภทอาชีพ	เกษตรกรรม

พื้นที่ดำเนินการ

- ชุมชนบ้านหนองแขวง หมู่ 1 หมู่ 9 และหมู่ 16 ตำบลหนองแขวง อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

ฐานทุนชุมชน

- **ทุนทรัพยากรธรรมชาติ:** แหล่งน้ำสาธารณะขนาดใหญ่ มีปริมาณน้ำเพียงพอต่อการทำเกษตรหลังฤดูเก็บเกี่ยว และมีพื้นที่ป่ากร้าง
- **ทุนชุมชน:** แหล่งวัตถุดิบที่ใช้ในสายพานอาชีพเกษตรอินทรีย์ วัสดุเหลือใช้จากโรงงาน และโรงสีข้าวของผู้ประกอบการในพื้นที่ คือ เปลือกมะพร้าว แกลบดิบ และเศษกิ่งไม้ไผ่ ไม้ยูคาลิปตัส ไม้เบญจพรรณ
- **ทุนความรู้ภูมิปัญญา:** ด้านเกษตรอินทรีย์ครบวงจร

กระบวนการเรียนรู้

- เตรียมความพร้อมคณะทำงานและผู้ร่วมเรียนรู้ในการดำเนินงานโครงการและแบ่งบทบาทหน้าที่
- วิเคราะห์กลุ่มผู้ร่วมเรียนรู้และความต้องการในการพัฒนาทักษะอาชีพ
- จัดทำหลักสูตรการเรียนรู้ทักษะในการประกอบอาชีพตามความเหมาะสมและความถนัด 5 หลักสูตร
- เตรียมความพร้อมผู้ร่วมเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลงชีวิตใหม่ด้วยการบริหารจัดการระบบการเงิน
- ออกแบบกระบวนการเรียนรู้และสร้างโอกาสการเรียนรู้ของผู้ร่วมเรียนรู้
- อบรมเชิงปฏิบัติการทักษะการปรับสภาพดินเพื่อความเหมาะสมกับการทำเกษตร การปลูกผัก การขยายพันธุ์ผัก
- อบรมเรื่องบรรพบุรุษและการตลาด การขายสินค้าในสายพานอาชีพปลูกผักอินทรีย์ และสนับสนุนเครื่องมือประกอบอาชีพผู้ร่วมเรียนรู้
- ลงพื้นที่ติดตามหนุนเสริมผู้ร่วมเรียนรู้
- ประชุมสรุปผลการดำเนินโครงการ

ที่มาและความสำคัญ

ชุมชนบ้านหนองแขวง หมู่ 9 เป็นชุมชนกึ่งเมือง คนในชุมชนประกอบอาชีพหลักคือ ทำนา เนื่องจากทางเลือกในการประกอบอาชีพมีน้อย หลังฤดูกาลเก็บเกี่ยวเกษตรกรจึงว่างงาน ต้องออกไปทำงานรับจ้างทั่วไป มีรายได้ไม่แน่นอน และไม่เพียงพอต่อการดำรงชีวิต ขณะที่วัยทำงานบางส่วนที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ถูกเลิกจ้างจึงต้องกลับสู่ภูมิลำเนา และกลายเป็นผู้ว่างงาน รวมถึงกลุ่มเปราะบางที่อาศัยอยู่ในชุมชน โดยเฉพาะผู้พ้นโทษที่ออกจากเรือนจำ ซึ่งมีจำนวนเพิ่มขึ้น ไม่สามารถสร้างงานสร้างอาชีพได้ เนื่องจากชุมชนยังไม่เชื่อมั่น ขณะที่กลุ่มเยาวชนนอกระบบการศึกษามีความเสี่ยงจะเข้าไปอยู่ในวังวนของการทำผิดกฎหมายและยาเสพติด **วิสาหกิจชุมชนเกษตรผสมผสานสมุนไพรพื้นบ้านพืชผักอินทรีย์บ้านหนองแขวง จังหวัดกาฬสินธุ์** จึงทำโครงการวิถีชีวิตใหม่หัวใจเกษตรอินทรีย์ เพื่อส่งเสริมและพัฒนาผู้ร่วมเรียนรู้ให้มีความรู้ด้านการผลิต และฝึกทักษะจากสายพานอาชีพปลูกผักอินทรีย์ที่เหมาะสมกับศักยภาพและบริบทชุมชน ให้มีรายได้ และลดรายจ่ายในครัวเรือนจากสายพานอาชีพการปลูกผักอินทรีย์ และอาชีพตามความถนัด ส่งเสริมให้ผู้ร่วมเรียนรู้เกิดการรวมกลุ่มอาชีพที่นำไปสู่การจัดการผลผลิตและการตลาดร่วมกัน

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 50 คน

- เกษตรกร 11 คน
- ผู้สูงอายุ 5 คน
- ผู้ว่างงาน 12 คน
- ผู้พิการ 4 คน
- ผู้พ้นโทษ 13 คน

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- เกิดความร่วมมือกับผู้ประกอบการค้าปลีกและค้าส่งผักทั้งในและนอกพื้นที่
- เกิดภาคีเครือข่ายความร่วมมือทั้งในและนอกพื้นที่ ดังนี้
 - สำนักงานเกษตรอำเภอสมเด็จ สนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ในการทำสารกำจัดแมลงและศัตรูพืช
 - สำนักงานคุมประพฤติจังหวัดกาฬสินธุ์ และสำนักงานกวิจยและพัฒนาเกษตรเขต 3 จังหวัดขอนแก่น (สวพ 3.) ร่วมกำหนดหลักสูตรให้ความรู้ และแผนการตลาด
 - สำนักงานพัฒนาที่ดินจังหวัดกาฬสินธุ์ สนับสนุนบุคลากร และตรวจคุณภาพดิน
 - มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ สนับสนุนบุคลากร เตาเผาถ่านเพื่อผลิตน้ำส้มควันไม้ และการขายออนไลน์
 - ธนาคารออมสิน สาขาสมเด็จ หนุนเสริมทุนเพื่อการประกอบอาชีพ
 - ประชาชนแผ่นดินสาขาเศรษฐกิจพอเพียง สนับสนุนองค์ความรู้ด้านการขยายพันธุ์พืช การทำเกษตรอินทรีย์ เศรษฐกิจพอเพียง และช่องทางการจำหน่ายต้นกล้า
 - เทศบาลตำบลสมเด็จ หนุนเสริมเรื่องการจำหน่ายสินค้าในตลาดนัดเทศบาลทุกวัน ที่ 12, 20, 30 ของเดือน
 - ศูนย์จัดการดินปุ๋ย และกำจัดศัตรูพืช ตำบลหนองแวง สนับสนุนความรู้ด้านการทำปุ๋ยหมักสำหรับการทำเกษตรอินทรีย์
 - กรมตรวจบัญชีกลางจังหวัดกาฬสินธุ์ สนับสนุนสมุดบัญชีครัวเรือน
 - กลุ่มยุวชนสร้างชาติ สนับสนุนบุคลากรให้ความรู้เรื่องการผลิตน้ำส้มควันไม้คุณภาพสูง

ผู้ร่วมเรียนรู้

- ผู้ร่วมเรียนรู้ต้นแบบ 5 คน สามารถสร้างแรงบันดาลใจให้ผู้ร่วมเรียนรู้คนอื่นมีความมุ่งมั่นในการสร้างรายได้ที่ยั่งยืน
- ผู้ร่วมเรียนรู้ 50 คน ประกอบอาชีพตามสายพานอาชีพเกษตรอินทรีย์ 5 อาชีพ ดังนี้ 1.อาชีพปลูกผักอินทรีย์แบบใช้ดิน 26 คน 2. อาชีพปลูกผักแบบใช้น้ำ (ผักไฮโดรโปนิกส์) 2 คน 3. อาชีพเพาะต้นกล้า/ขยายพันธุ์พืช 6 คน 4. อาชีพแปรรูป 2 คน และ 5. อาชีพผลิตน้ำส้มควันไม้ 14 คน
- เกิดผู้ประกอบการตามสายพานอาชีพเกษตรอินทรีย์ 6 คน
- มีรายได้ 300-2,000 บาทต่อเดือน และสามารถลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือนได้ 200-300 บาทต่อเดือน
- ผู้ร่วมเรียนรู้ 1 คน สามารถออมเงินจากการจำหน่ายผักอินทรีย์และปลดหนี้ได้จำนวน 30,000 บาท

ชุมชน

- เกิดแหล่งเรียนรู้ในชุมชน คือ ศูนย์เรียนรู้เพื่อความเสมอภาคบ้านคุณนาย
- เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมกรรมการบริโภคผักปลอดภัยหรือผักปลอดสารเคมี
- เกิดความร่วมมือและส่งเสริมการผลิตผักอินทรีย์ทั้งระบบใช้ดินและระบบใช้น้ำ
- ชุมชนเปิดใจยอมรับกลุ่มเปราะบาง โดยเฉพาะผู้พิการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชน เช่น งานเลี้ยงปีใหม่ งานบวช งานมงคลสมรส กิจกรรมอบรมอื่น ๆ เป็นต้น

องค์ความรู้

- หลักสูตรอาชีพตามสายพานอาชีพ 5 อาชีพ ได้แก่ 1. ปลูกผักอินทรีย์แบบใช้ดิน 2. ปลูกผักแบบใช้น้ำ (ปลูกผักไฮโดรโปนิกส์) 3. เพาะกล้า/ขยายพันธุ์พืช 4. การแปรรูปผัก 5. การผลิตน้ำส้มควันไม้
- หลักสูตรการเรียนรู้ 3 หลักสูตร ได้แก่ 1. ปลูกผักอินทรีย์แบบใช้ดิน 2. การเพาะกล้าและขยายพันธุ์พืช 3. การผลิตน้ำส้มควันไม้ และถ่านคุณภาพสูงไร้สารก่อมะเร็ง

ผลิตภัณฑ์:

น้ำส้มควันไม้ไล่แมลง ถ่านคุณภาพสูงไร้สารก่อมะเร็งจากเศษไม้เหลือทิ้ง ผักอินทรีย์ที่ได้มาตรฐาน Organic Thailand แบรินด์ Organic Fresh

ช่องทางการจัดจำหน่าย:

- ในชุมชน
- ออนไลน์
- ห้างสรรพสินค้า

กองทุนหมู่บ้านหนองแ้ ม.15 จังหวัดกาฬสินธุ์

โครงการสร้างทักษะการใช้ชีวิตและฝึกอาชีพ
ให้กับเยาวชนและแรงงานนอกระบบด้วยพลังชุมชน
บ้านหนองแ้

ลักษณะองค์กร องค์กรชุมชน
ประเภทโครงการ โครงการใหม่
ประเภทอาชีพ การแปรรูป

พื้นที่ดำเนินการ

- บ้านหนองแ้ หมู่ 3 หมู่ 8 หมู่ 11 และหมู่ 15 ตำบลจุมจัง อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

ฐานทุนชุมชน

- ทุนทรัพยากรธรรมชาติ: ทรัพยากรในพื้นที่ที่สามารถนำมาแปรรูปเป็นอาชีพที่ใช้ชุมชนเป็นฐานได้ เช่น กากอ้อย กากน้ำตาล เป็นต้น
- ทุนชุมชน: โรงปุ๋ยและเครื่องผลิตปุ๋ยชีวภาพ กลุ่มผลิตน้ำตาลอ้อยก่อนกลุ่มผู้สูงอายุ (सानชะลอม) กลุ่มเยาวชน (ปลูกอ้อยปลอดสาร) กลุ่มปลูกถั่วลิสง กลุ่มปลูกผักปลอดสารเคมี
- ทุนทรัพยากรบุคคล: จิตอาสาที่มีองค์ความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ

กระบวนการเรียนรู้

- ประชุมคณะทำงานและภาคีเครือข่ายเพื่อวางแผนการดำเนินงาน วิเคราะห์ความต้องการของผู้ร่วมเรียนรู้
- ออกแบบหลักสูตรและสร้างกระบวนการเรียนรู้ของกลุ่มอาชีพ
- อบรมสร้างความรู้ความเข้าใจเศรษฐกิจในครัวเรือน การจัดทำบัญชีรายรับ รายจ่าย และการออม
- เวทีสานฝันสร้างอาชีพเกิดรายได้และยกระดับคุณภาพชีวิตที่ดีให้แก่ผู้ด้อยโอกาสในชุมชน
- อบรมให้ความรู้เสริม เพิ่มทักษะการดูแลสุขภาพกายและใจ
- อบรมการทำปุ๋ยชีวภาพและสารทดแทนการใช้ปุ๋ยเคมีและสารเคมีทางการเกษตร การปลูกอ้อยปลอดสารเคมี การทำน้ำอ้อยก่อนปลอดสารเคมี การปลูกถั่วลิสงปลอดสารเคมี การปลูกผักปลอดสารเคมี การทำชะลอมบรรจุน้ำอ้อยก่อน
- อบรมการจัดการตลาด การขายสินค้าและผลิตภัณฑ์ ฝึกทักษะและประสบการณ์การขายสินค้าและผลิตภัณฑ์ตามตลาดนัดและงานแสดงสินค้า
- เวทีแลกเปลี่ยนประสบการณ์ของผู้ร่วมเรียนรู้ในการฝึกอาชีพ

ที่มาและความสำคัญ

บ้านหนองแ้ หมู่ 3 หมู่ 8 หมู่ 11 และหมู่ 15 ตำบลจุมจัง อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ คนในชุมชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนาปีและไร่อ้อย เมื่อหมดฤดูกาลจึงไม่มีงานทำ เนื่องจากขาดความรู้และขาดทักษะในการประกอบอาชีพ ขาดทัศนคติที่ดี ไม่เห็นคุณค่าทรัพยากรที่มีอยู่ในพื้นที่ที่สามารถนำมาเป็นต้นทุนในการประกอบอาชีพทั้งด้านสินค้าและบริการ แม้จะมีหน่วยงานเข้ามาส่งเสริมการผลิตสินค้าแต่ไม่มีความต่อเนื่อง และขาดการเชื่อมโยงกิจกรรมตั้งแต่ต้นน้ำไปจนถึงปลายน้ำ ทำให้ไม่สามารถพัฒนาอาชีพและสร้างรายได้ให้แก่คนในชุมชนได้อย่างแท้จริง กองทุนหมู่บ้านหนองแ้ ม.15 จังหวัดกาฬสินธุ์ จึงทำโครงการสร้างทักษะการใช้ชีวิตและฝึกอาชีพให้กับเยาวชนและแรงงานนอกระบบด้วยพลังชุมชนบ้านหนองแ้ โดยออกแบบหลักสูตรการเรียนรู้ที่ตอบสนองความต้องการของเยาวชนและแรงงานนอกระบบในชุมชน ส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้ด้อยโอกาสในชุมชนมีความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพตามความถนัด สร้างกระบวนการเรียนรู้ในการส่งเสริมพัฒนาสายพานอาชีพสร้างรายได้และลดค่าใช้จ่ายในครอบครัว และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 50 คน

- เกษตรกร 3 คน
- ผู้สูงอายุ 13 คน
- ผู้ว่างงาน 4 คน
- ผู้พิการ 3 คน
- ผู้พันโท 2 คน
- เยาวชนนอกระบบการศึกษา 25 คน

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- เทศบาลตำบลจุมจัง อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ สนับสนุนบุคลากรหนุนเสริมการดำเนินงาน แนะนำช่องทางการสนับสนุนงบประมาณการรวมกลุ่มอาชีพในพื้นที่ สนับสนุนงบประมาณในการจัดโซนร้านค้าสำหรับคนในชุมชน นำสินค้าที่เป็นผลิตภัณฑ์ชุมชนมาวางขายบริเวณตลาดสดเทศบาลตำบลจุมจัง และมีนโยบายสำหรับตราในเทศบัญญัติประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2569 เพื่อให้การขับเคลื่อนการสนับสนุนและส่งเสริมให้คนในชุมชนเขตเทศบาลตำบลจุมจัง จำนวน 15 หมู่บ้าน เกิดอาชีพและสร้างรายได้แบบยั่งยืนในชุมชน
- สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ สนับสนุนการสร้างกระบวนการเรียนรู้ให้แก่กลุ่มผู้ร่วมเรียนรู้และผู้นำชุมชน ส่งเสริมการรวมกลุ่มอาชีพและสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มอาชีพ ส่งเสริมการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน การจัดการตลาด และการจดทะเบียนเป็นสินค้าผลิตภัณฑ์ชุมชน OTOP
- สกร.ระดับอำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ สนับสนุนองค์ความรู้และทักษะการขายสินค้าที่เป็นผลิตภัณฑ์ของชุมชนในตลาดออนไลน์
- สำนักงานเกษตรอำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ สนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ องค์ความรู้ และทักษะในการผลิตสารทดแทนการใช้สารเคมีและปุ๋ยเคมีแบบครบวงจร ที่นำไปสู่การปรับเปลี่ยนสภาพแวดล้อมในการทำเกษตรอินทรีย์แบบครบวงจรและมีความยั่งยืนในชุมชน
- รพ.สต.บ้านจุมจัง อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ สนับสนุนองค์ความรู้และทักษะในการป้องกันและเสริมสร้างสุขภาพ
- บริษัทน้ำตาลมิตรผล สาขาอำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ สนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ในการทำปุ๋ยหมักชีวภาพ

ผู้ร่วมเรียนรู้

- มีรายได้เกิดขึ้น ดังนี้
 - กลุ่มทำน้ำอ้อยก่อนมีรายได้เสริมซึ่งเป็นผลกำไรหลังหักค่าใช้จ่ายในการซื้อวัตถุดิบและวัสดุอุปกรณ์เฉลี่ย 38,700 บาทต่อเดือน
 - กลุ่มแปรรูปถั่วลิสง มีผลกำไรหลังหักต้นทุนแล้วเฉลี่ย 27,560 บาทต่อเดือน
 - การขายผักปลอดสารเคมีเฉลี่ย 1,800 – 2,000 บาทต่อคนต่อเดือน
 - การขายปุ๋ยชีวภาพและดินปลูกเฉลี่ย 1,200 บาท – 1,500 บาทต่อคนต่อเดือน
 - การสานชะลอมเฉลี่ย 2,000 – 2,800 บาทต่อคนต่อเดือน

- เกิดการรวมกลุ่มอาชีพ 5 กลุ่ม มีการระดมทุน และมีการบริหารจัดการกลุ่มอย่างเป็นระบบ
- เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการดำเนินชีวิต เช่น ด้านอาหาร ลดอาหารหวาน มัน เค็ม การออกกำลังกาย ลดการดื่มสุรา และสูบบุหรี่เฉลี่ยคนละ 600 – 700 บาทต่อเดือน
- สามารถสร้างเพจขายสินค้าทางออนไลน์ และการขายสินค้าในระบบออนไลน์ทุกรูปแบบ สามารถสร้างรายได้หลักและรายได้เสริมให้แก่ครอบครัว
- ยกระดับเป็นผู้ประกอบการรายใหม่ 1 กลุ่มอาชีพหลัก ได้แก่ กลุ่มทำน้ำอ้อยก่อน
- ยกระดับเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพให้แก่คนในชุมชน

ชุมชน

- เกิดศูนย์การเรียนรู้ภูมิปัญญาน้ำอ้อยก่อน บ้านหนองแซ่ ตำบลจุมจัง อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ซึ่งเป็นพื้นที่ศึกษาดูงาน

องค์ความรู้

- หลักสูตรอาชีพ 5 หลักสูตร ได้แก่ 1. การทำปุ๋ยชีวภาพและสารทดแทนการใช้ปุ๋ยเคมี 2. การปลูกอ้อยและทำน้ำอ้อยก่อนปลอดสารเคมี 3. การสานชะลอม (กระท่อ) บรรจุน้ำอ้อยก่อน 4. การปลูกถั่วลิสงปลอดสารเคมี 5. การปลูกผักปลอดสารเคมี

ผลิตภัณฑ์:

น้ำอ้อยก่อน ถั่วลิสงแปรรูป ผักปลอดสารเคมี ปุ๋ยชีวภาพ ดินปลูกชะลอม

ช่องทางการจัดจำหน่าย:

- ในชุมชน

เครือข่ายบ้านมั่นคงเมืองชุมแพ จังหวัดขอนแก่น

โครงการคนวัยใสหัวใจคืนถิ่นกับวิถีทำกิน
คนจนเมืองชุมแพ

ลักษณะองค์กร องค์กรชุมชน
ประเภทโครงการ โครงการใหม่
ประเภทอาชีพ อาหาร

พื้นที่ดำเนินการ

- ชุมชนบ้านมั่นคงสว่างร่มเย็น ชุมชนหนองตาไ้ 2 ชุมชนโพธิ์ทองพัฒนา ตำบลชุมแพ และชุมชนบ้านหนองทุ่ม ตำบลหนองไผ่ อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น

ฐานทุนชุมชน

- **ทุนทางสังคม:** ระบบสวัสดิการดูแลผู้ที่เกิด ป่วย เสียชีวิต การศึกษา และส่งเสริมด้านอาชีพ รวมถึงกองทุนสวัสดิการเด็ก และกองทุนพัฒนาที่อยู่อาศัยเมืองชุมแพ
- **ทุนทรัพยากรบุคคล:** กลุ่มเยาวชนคนรุ่นใหม่ “โฮมยืม 3 ดีเมืองชุมแพ” ทำหน้าที่ร่วมสืบสาน สร้างสรรค์ และสร้างการเปลี่ยนแปลงให้กับชุมชน ร่วมกับแกนนำชุมชน และแกนนำเด็กเยาวชนในพื้นที่
- **ทุนความรู้ภูมิปัญญา:** ทักษะพื้นฐานในการประกอบอาชีพของคนในพื้นที่ และเป็นพื้นที่ศึกษาดูงานการแก้ปัญหาด้านที่อยู่อาศัย

กระบวนการเรียนรู้

- วิเคราะห์ศักยภาพความต้องการ และวางแผนชีวิตผู้ร่วมเรียนรู้ จัดทำหลักสูตร ออกแบบกระบวนการเรียนรู้ที่ตอบโจทย์ความต้องการรายบุคคล
- “กิจกรรมการเปิดบ้านเรียนรู้” รู้จักอาชีพต่าง ๆ เช่น อาหาร เบเกอรี่ ขนมไทย ตัดเย็บ เพื่อเป็นแนวทางสร้างอาชีพให้กับผู้ร่วมเรียนรู้
- ฝึกทักษะอาชีพ เช่น ออกแบบเมนูของฉ้น “อร่อยบ้านฉ้นของดีเมืองชุมแพ” รวมถึงฝึกสมาธิและวิถีจัดการความเครียด
- เปิดพื้นที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้สำหรับกลุ่มคนรุ่นใหม่หรือกลุ่มผู้ประกอบการในเมืองชุมแพที่มีการรวมกลุ่มกันสร้างอาชีพและรายได้
- ฝึกทักษะการทำอาหารสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุ (Healthy Food for Aging) จากกลุ่มอาหารเพื่อสุขภาพอำเภอชุมแพ เพื่อผลิตเมนูในลักษณะปันโตสุขภาพ
- ฝึกทักษะงานช่างต่าง ๆ จากสถาบันพัฒนาฝีมือแรงงาน 6 ขอนแก่น
- พัฒนาทักษะอาชีพและสร้างรายได้ Bake By Me (คนทำเค้ก) รับผิดชอบอาหารว่าง ขนม และเครื่องดื่ม โดยเน้นวัตถุดิบและประเภทเมนูที่สอดคล้องกับบริบทชุมชน
- ฝึกการตัดเย็บกระเป๋าผ้าไทย และผลิตภัณฑ์จากผ้าในชุมชน การออกแบบ การเลือกใช้ผ้า และการตัดเย็บที่มีรายละเอียดซับซ้อน
- ฝึกทักษะเทคนิคการถ่ายภาพสินค้าและทำโปสเตอร์เพื่อการโฆษณา พร้อมฝึกการเชื่อมต่อแอปพลิเคชันการบริการส่งถึงบ้าน (Delivery) และการเลือกใช้บรรจุภัณฑ์ที่เหมาะสม

ที่มาและความสำคัญ

เครือข่ายบ้านมั่นคงเมืองชุมแพ มีภารกิจสำคัญในการแก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัยของคนจนเมืองในอำเภอชุมแพ รวมถึงการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนในพื้นที่ตั้งแต่ปี 2546 - ปัจจุบัน โดยแก้ไขปัญหาเรื่องที่อยู่อาศัยของคนจนเมืองชุมแพจำนวน 1,052 ครัวเรือน จำนวนประชากร 3,956 คน แต่ด้วยเศรษฐกิจและความเปลี่ยนแปลงของสังคม ปัจจุบันคนในพื้นที่ซึ่งส่วนใหญ่ทำงานหาเช้ากินค่ำเผชิญกับปัญหาปากท้องและรายได้ลดลงถึงร้อยละ 50 รวมทั้งภาระหนี้สินของคนในครอบครัว ทำให้หลายคนตกงาน และมีเยาวชนหลุดจากระบบการศึกษามากขึ้น วัยแรงงานย้ายถิ่นฐานเข้าไปทำงานทำในเมืองและทิ้งลูกหลานไว้กับผู้สูงอายุ จึงเกิดปัญหาอื่น ๆ ตามมา เครือข่ายบ้านมั่นคงเมืองชุมแพ จังหวัดขอนแก่น จึงทำโครงการคนวัยใสหัวใจคืนถิ่นกับวิถีทำกินคนจนเมืองชุมแพ เพื่อส่งเสริมให้ผู้ร่วมเรียนรู้มีทักษะอาชีพและความสนใจในการประกอบอาชีพตามความถนัด ตอบโจทย์วิถีคนเมือง สุขภาพ และสังคมผู้สูงอายุ โดยใช้ฐานทุนที่มีสร้างพื้นที่ในการเรียนรู้ร่วมกัน ยกกระดับทักษะอาชีพให้มีคุณภาพมาตรฐาน ลดรายจ่ายสร้างรายได้ในครอบครัว พร้อมทั้งสร้างกลุ่มอาชีพให้กับคนรุ่นใหม่ และจัดตั้งกองทุนการพัฒนา “พื้นอาชีพคืนถิ่น ให้มีกินตามวิถีคนชุมแพ” เพื่อต่อยอดอาชีพให้คนในพื้นที่ต่อไป

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 56 คน

- เกษตรกร 5 คน
- ค้าขาย 5 คน
- บริการ 4 คน
- ผู้สูงอายุ 14 คน
- ผู้ว่างงาน 9 คน
- ผู้พันโทษ 1 คน
- ผู้พิการ 3 คน
- เยาวชนนอกระบบการศึกษา 15 คน

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- เกิดเครือข่ายคณะทำงานเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะทีมงานคนรุ่นใหม่ ที่เข้ามาช่วยงานจัดการเรียนรู้และดูแลคุณภาพชีวิตให้แก่ผู้ร่วมเรียนรู้
- ได้เรียนรู้วิถีชีวิตของผู้อยู่อาศัยในบ้านมั่นคง และเห็นต้นทุนความรู้ ปรากฏชาวบ้านที่สามารถเชื่อมโยงการเรียนรู้ให้คนในพื้นที่ได้
- มีแนวทางในการจัดกิจกรรมให้เด็กและเยาวชนทุกวันอาทิตย์ ในพื้นที่ บ้านเด็ก
- เกิดเครือข่ายความร่วมมือในพื้นที่ ดังนี้
 - ร่วมมือกับเทศบาลเมืองชุมแพ ชุมชน และสถาบันวิชาการ จัดกิจกรรมเรียนรู้ต่าง ๆ
 - ร่วมมือกับเทศบาลเมืองชุมแพและกลุ่มต่าง ๆ ในพื้นที่สนับสนุน เรื่องการตลาด

ผู้ร่วมเรียนรู้

- มีทักษะในการประกอบอาชีพที่หลากหลาย ออกแบบการเรียนรู้ด้วยตนเอง สามารถลดรายจ่ายในครัวเรือน และมีทางเลือกในการประกอบอาชีพ เพิ่มขึ้น
- วัยแรงงานมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ ๆ ในการสร้างอาชีพที่ตอบโจทย์พื้นที่ เช่น การเป็น HUB ด้านสุขภาพ
- เกิด “กลุ่มคนรุ่นใหม่หัวใจอมมอม” สามารถจัดทำบัญชีรายรับ รายจ่ายในครัวเรือน มีเงินออม และสามารถใช้เป็นทุนหมุนเวียน ในการประกอบอาชีพได้
- ผู้ร่วมเรียนรู้ที่ว่างงานหรือมีหนี้ในระบบ 30 คน สามารถจัดการหนี้สิน ได้ดีขึ้น
- เกิดการรวมกลุ่มอาชีพ 4 กลุ่ม โดยแต่ละกลุ่มมีการบริหารจัดการ ภายในกลุ่มอย่างเป็นระบบ พร้อมทั้งมีกองทุนหมุนเวียนภายในกลุ่ม เพื่อส่งเสริมการประกอบอาชีพ ดังนี้
 - กลุ่มอาหารสุขภาพ “ปันโตผูกรัก”
 - กลุ่ม Bake By Me เยาวชนคนรุ่นใหม่คีนถิ่น รับผิดชอบอาหารว่าง ขนมไทย และเบเกอรี่ มีรายได้เฉลี่ยเพิ่มขึ้น 2,000-5,000 บาทต่อเดือน

- กลุ่มช่างบ้านบ้าน เช่น ช่างไม้ ช่างก่อสร้าง ช่างไฟฟ้า ช่างอิเล็กทรอนิกส์ ช่างฝีมือ ช่างซ่อมบ้าน ช่างแอร์ ฯลฯ มีรายได้เฉลี่ยเพิ่มขึ้น 1,000-4,500 บาทต่อเดือน
- กลุ่มตัดเย็บหัตถกรรมตั้งเป็น “กลุ่มวิสาหกิจชุมชนหัตถกรรมบ้านมั่นคง เมืองชุมแพ” มีรายได้เฉลี่ยเพิ่มขึ้น 2,000-3,000 บาทต่อเดือน

ชุมชน

- เกิดกลุ่มช่างจิตอาสา “คลินิกรวมช่างบ้านบ้าน” ช่วยซ่อมแซม/สร้างบ้านเรือนให้ผู้ยากไร้ในพื้นที่ และเชื่อมโยงงานช่วยซ่อม/สร้างบ้านพอเพียง ในเทศบาลเมืองชุมแพ
- เกิดวิทยากรให้ความรู้กลุ่มงานประเภทต่าง ๆ ในเครือข่ายบ้านมั่นคง เมืองชุมแพ
- ภาคีท้องถิ่นและภาคีเครือข่ายมาช่วยสนับสนุนร่วมกับหน่วยจัดการเรียนรู้ เปิดพื้นที่กลางการเรียนรู้ในชุมชน เช่น นารวมเมืองชุมแพ สหกรณ์ วิสาหกิจชุมชน บ้านเด็กเมืองชุมแพ เพื่อขยายผลไปสู่ชุมชนใกล้เคียง หรือส่งต่อโอกาสให้กลุ่มอื่น ๆ ต่อไป

องค์ความรู้

- สื่อการเรียนรู้ 2 ชุด ได้แก่ 1. สื่อการซ่อมสร้างบ้านพอเพียง 2. สื่อการสอน การพัฒนาทักษะสร้างอาชีพ
- ชุดความรู้การพัฒนาคนกลุ่มเปราะบาง “แบ่งเบาความจน” โดยพัฒนาทักษะ การประกอบอาชีพโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน

ผลิตภัณฑ์:

กระเป๋ากาไทยทำมือ บริการรับจ้างตัดเย็บ รับจัดอาหารว่าง ขนมไทย เบเกอรี่ และปันโตอาหารสุขภาพ ช่างฝีมือ ช่างซ่อมบ้าน ช่างแอร์

ช่องทางการจัดจำหน่าย:

- ในชุมชน
- ออนไลน์ เช่น Facebook, TikTok และ Shopee

วิสาหกิจชุมชนกลุ่มอาชีพบ้านหัวเด่น จังหวัดชัยนาท

โครงการส่งเสริมโอกาสการพัฒนาคุณภาพชีวิต ด้วยทักษะของชุมชนจังหวัดชัยนาท

ลักษณะองค์กร	องค์กรชุมชน
ประเภทโครงการ	โครงการใหม่
ประเภทอาชีพ	เกษตรกรรม

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 53 คน

- เกษตรกร 20 คน
- ผู้สูงอายุ 12 คน
- รับจ้างทั่วไป 13 คน
- ผู้ว่างงาน 8 คน

พื้นที่ดำเนินการ

- ตำบลบางซุด อำเภอสรรคบุรี จังหวัดชัยนาท

ฐานทุนชุมชน

- ทุนความรู้ภูมิปัญญา: ด้านการปลูกผัก ทำไม้กวาด ทำน้ำพริก และองค์ความรู้ด้านทักษะอาชีพ จากวิสาหกิจชุมชนกลุ่มอาชีพบ้านหัวเด่น และศูนย์เรียนรู้ชุมชนแทนคุณแผ่นดินตำบลบางซุด
- ทุนชุมชน: วัด ศูนย์กระจายสินค้าชุมชน และตลาดชุมชน

กระบวนการเรียนรู้

- ประชุมเพื่อสร้างความเข้าใจแนวทางการดำเนินงาน ค้นหา วิเคราะห์ สำรวจข้อมูลผู้ร่วมเรียนรู้
- จัดเวทีสร้างความเข้าใจโครงการ และวิเคราะห์ความต้องการของผู้ร่วมเรียนรู้
- อบรมเชิงปฏิบัติการการทำไม้กวาดดอกหญ้า ไม้กวาดจากขวดพลาสติก การทำดินปลูก การทำดินเพื่อจำหน่าย การปลูกต้นดาวเรือง การปลูกผักสวนครัว ผักสลัด การทำปุ๋ยหมักบำรุงต้นไม้ชนิดน้ำและชนิดแห้ง การแปรรูปน้ำพริกชนิดต่าง ๆ
- อบรมทักษะด้านการตลาด ทั้งรูปแบบออนไลน์ และหน้าร้าน
- สรุบทบทเรียนและถอดชุดความรู้

ที่มาและความสำคัญ

บ้านหัวเด่น ตำบลบางซุด อำเภอสรรคบุรี จังหวัดชัยนาท ได้รับผลกระทบจากการทำนาหลายปีจาย ทั้งต้นทุนการผลิต ราคาผลผลิตตกต่ำ ภัยแล้ง การใช้ปุ๋ยเคมีทำให้ดินเสื่อมโทรม มีหนี้สิน ส่งผลให้คุณภาพชีวิตคนในชุมชนไม่มั่นคง มีฐานะยากจน ประกอบกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่ผ่านมา ทำให้ประชากรวัยแรงงานตกงานกลับสู่ภูมิลำเนาเป็นจำนวนมาก ส่วนผู้สูงอายุ และคนพิการที่ขาดแคลนทุนทรัพย์ต้องพึ่งพิงสวัสดิการรัฐ และรอรับการช่วยเหลือจากหน่วยงานภาครัฐเพียงอย่างเดียว คนในชุมชนส่วนใหญ่ขาดทักษะความรู้ในการประกอบอาชีพอื่น ๆ ส่งผลให้เกิดความเครียด และมีภาวะซึมเศร้า ขณะที่เด็กและเยาวชนบางส่วนไม่มีโอกาสได้เรียนต่อ เพราะต้องทำงานช่วยเหลือครอบครัว เด็กจบใหม่ไม่มีงานรองรับ ต้องกลับมาอยู่บ้าน ไม่มีรายได้ นำไปสู่การกู้ยืมเงินทั้งในและนอกระบบ เกิดภาวะหนี้สินครัวเรือนสูงและมีโอกาสสูญเสียที่ดินทำกินในอนาคต วิสาหกิจชุมชนกลุ่มอาชีพบ้านหัวเด่น จึงทำโครงการส่งเสริมโอกาสการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้วยทักษะของชุมชนจังหวัดชัยนาท เพื่อส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพและรูปแบบการจัดการศึกษาทางเลือกของผู้ร่วมเรียนรู้ ที่สอดคล้องกับบริบทชุมชนและการพัฒนาระบบเศรษฐกิจและสังคม สร้างกระบวนการให้ผู้ร่วมเรียนรู้มีทักษะ มีศักยภาพที่สามารถพึ่งพาตนเองได้ รวมถึงสร้างการเชื่อมโยงเครือข่ายการทำงานในพื้นที่ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตให้กับผู้ร่วมเรียนรู้

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- เกิดเครือข่ายด้านการประกอบอาชีพ 3 เครือข่าย คือ 1. เครือข่ายกลุ่มน้ำพริกห่อระฆัง 2. เครือข่ายกลุ่มปลูกผักชุมชนตำบลบางซุด และ 3. เครือข่ายกลุ่มไม้กวาดตำบลบางซุด โดยมีผู้ร่วมเรียนรู้บริหารจัดการและมีคณะทำงานเป็นพี่เลี้ยงสนับสนุนและประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- เกิดการพัฒนาเป็นศูนย์การเรียนรู้ต้นแบบและสามารถขยายผลสู่ชุมชนใกล้เคียงได้
- เกิดความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายทั้งในและนอกพื้นที่ ดังนี้
 - มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม สนับสนุนการทำแผนการปลูกผักต่อยอดเป็นผักไฮโดรโปนิกส์แบบโรงเรือน โดยใช้ระบบเทคโนโลยีให้น้ำเป็นเวลา
 - สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดชัยนาท ร่วมกับบริษัทประชารัฐรักสามัคคีประสานงานเปิดตลาดในห้างสรรพสินค้าโลตัส เพื่อนำผลิตภัณฑ์ผักน้ำพริก และไม้กวาด ไปจำหน่ายเป็นการเพิ่มช่องทางการตลาด
 - สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) สนับสนุนการเพิ่มช่องทางการตลาด
 - เทศบาลตำบลบางซุด จัดทำแผนในการสนับสนุนอาชีพให้กับผู้ร่วมเรียนรู้
 - ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งจังหวัดชัยนาท ทำแผนสนับสนุนเงินสงเคราะห์ให้กับครอบครัวผู้มีรายได้น้อย งบประมาณปี 2569

ผู้ร่วมเรียนรู้

- มีทักษะในการประกอบอาชีพโดยใช้วัตถุดิบที่มีอยู่ในชุมชน คือ 1. น้ำพริก 15 คน 2. ไม้กวาด 11 คน 3. ปลูกผัก 24 คน และสามารถนำความรู้ไปประกอบอาชีพสร้างรายได้ให้กับตัวเองและครอบครัว
- มีทักษะการเรียนรู้ด้านการตลาดออนไลน์ สร้างแบรนด์ สร้างเพจขายผลิตภัณฑ์ของตนเอง
- มีรายได้จากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ทั้งในและนอกชุมชน
- มีทักษะการบริหารจัดการเงิน และหนี้สิน เรียนรู้การทำบัญชีครัวเรือน
- มีทักษะการดูแลสุขภาพกายและใจ มีคุณภาพชีวิตดีขึ้น

ชุมชน

- เกิดศูนย์เรียนรู้ชุมชนแทนคุณแผ่นดินตำบลบางซุด อำเภอสรรคบุรี จังหวัดชัยนาท
- เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างรุ่นและกลุ่มอาชีพ
- เกิดการฟื้นฟูองค์ความรู้ดั้งเดิม เช่น การปลูกผัก การทำไม้กวาด การทำน้ำพริก ฯลฯ เพื่อสืบต่อวัฒนธรรมชุมชน
- เกิดผลิตภัณฑ์ชุมชนใหม่ ๆ ที่มีอัตลักษณ์ท้องถิ่นและมีตลาดรองรับ

องค์ความรู้

- หลักสูตรน้ำพริกชนิดต่าง ๆ การทำดินเพาะปลูก การทำปุ๋ยหมักชนิดแห้งและชนิดน้ำ การปลูกผักสวนครัวและผักสลัด การทำไม้กวาด

ผลิตภัณฑ์:

น้ำพริก ดินเพาะปลูก ปุ๋ยหมักชนิดแห้งและชนิดน้ำ ผักสวนครัว ผักสลัด ไม้กวาด

ช่องทางการจัดจำหน่าย:

- ในชุมชน เช่น ตลาดนัดในชุมชน วันอาทิตย์ จันทร พุทธ และศุกร์
- ออกบูธขายหน้าศาลากลางจังหวัดและหน้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ หนองบัวระเหว จังหวัดชัยภูมิ

โครงการพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวโดยชุมชน เพื่อสร้างโอกาสให้กับชุมชนคนหนองบัวระเหว

ลักษณะองค์กร	องค์กรชุมชน
ประเภทโครงการ	โครงการใหม่
ประเภทอาชีพ	การบริการและการท่องเที่ยว

พื้นที่ดำเนินการ

- บ้านหนองบัวระเหว หมู่ 1, 4, 5 และ 6 ตำบลหนองบัวระเหว และตำบลใกล้เคียง อำเภอหนองบัวระเหว จังหวัดชัยภูมิ

ฐานทุนชุมชน

- **ทุนทรัพยากรธรรมชาติ:** มีทรัพยากรที่โดดเด่นและเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เช่น อุทยานแห่งชาติไทรทอง แหล่งเรียนรู้ทางธรณีวิทยา อย่างแหล่งขุดค้นไดโนเสาร์ และ “วัดเขาตาเงาะอุดมพร” ซึ่งเป็นที่เคารพนับถือจากลูกศิษย์ทั่วประเทศ
- **ทุนความรู้ภูมิปัญญา:** ด้านการดูแลสุขภาพ มีผู้ประกอบการอาชีพนวดแผนไทย แต่ยังไม่ขาดการรับรองมาตรฐาน
- **ทุนทางสังคม:** มีการรวมตัวของคนในพื้นที่จัดตั้งเป็น “กลุ่มวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ อำเภอหนองบัวระเหว” ซึ่งเป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชนด้วยตนเอง และ “ศูนย์เวลเนสหนองบัวระเหว (Rawe Wellness Center)” โดยโรงพยาบาลหนองบัวระเหว

กระบวนการเรียนรู้

- สร้างความสัมพันธ์และทำความเข้าใจบริบทชีวิต จัดกิจกรรม Workshop “ค้นหาความเป็นผู้นำผ่านสัตว์สี่ชนิด” และ “การค้นหาตนเอง” เพื่อให้ผู้ร่วมเรียนรู้เข้าใจจุดแข็ง จุดอ่อน และเป้าหมายของตนเอง
- ส่งเสริมให้เกิดการรวมตัวกันเป็นกลุ่มอาชีพตามความถนัดและความสนใจ 6 กลุ่มหลัก ได้แก่ 1. นวดแผนไทย 2. นักสื่อสาร 3. คำขาย 4. ช่างซ่อมรถมอเตอร์ไซด์ 5. เกษตรกรรม และ 6. หัตถกรรม
- กลุ่มนวดแผนไทยเรียนรู้และฝึกทักษะกับทีมแพทย์จากโรงพยาบาลโดยตรง และมีการสนับสนุนอุปกรณ์ที่จำเป็นสำหรับการประกอบอาชีพ เช่น ทักษะการนวดแผนไทย กัวซา สปาเท้า ครอบแก้ว นวดผ่อนคลาย และแนวทางการขออนุญาตเป็นหมอฟันบ้าน
- อบรมพื้นฐานอาชีพ อาทิ งานหัตถกรรม เช่น การถักโครเชต์ไหมพรม งานเกษตรกรรม การจัดการดินและน้ำ การจัดการศัตรูพืชอย่างปลอดภัย สร้างมาตรฐานการรับรอง และทักษะงานช่างต่าง ๆ
- จัด “มหกรรมตลาดนัด” เพื่อให้ผู้ร่วมเรียนรู้ได้ทดลองนำเสนอสินค้าและบริการแก่ลูกค้ารายกลุ่มในพื้นที่จริง เช่น ที่ว่าการอำเภอ และสถานีตำรวจ สร้างเครือข่ายเชื่อมโยงกับผู้ประกอบการในพื้นที่ เพื่อสร้างโอกาสทางการตลาดและการจ้างงาน
- อบรมเชิงปฏิบัติการงานวิทยากรในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ
- อบรมทักษะการสื่อสาร และช่องทางในการสื่อสารยุคใหม่ เช่น Facebook, LINE OA, TikTok, Podcast และเทคนิคการทำ Content รูปแบบต่าง ๆ เช่น Infographic

ที่มาและความสำคัญ

พื้นที่อำเภอหนองบัวระเหว จังหวัดชัยภูมิ มีโครงสร้างทางสังคมและเศรษฐกิจที่พึ่งพิงภาคการเกษตรเป็นหลัก ซึ่งเต็มไปด้วยความผันผวนและความไม่แน่นอนทางรายได้ ส่งผลให้ประชากรวัยแรงงานจำนวนมากต้องย้ายถิ่นฐานเข้าไปทำงานในเมืองใหญ่หรือต่างจังหวัด เกิดปัญหาครอบครัวห่างไกลที่ผู้สูงอายุต้องรับภาระในการเลี้ยงดูหลาน ประชาชนจำนวนไม่น้อยเผชิญปัญหาหนี้สินจากการเกษตร ส่วนหนึ่งว่างงาน และขาดทักษะในการประกอบอาชีพ ส่งผลให้เด็กและเยาวชนหลุดจากระบบการศึกษามากขึ้น กลุ่มวิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเชิงสุขภาพหนองบัวระเหว จังหวัดชัยภูมิ จึงทำโครงการพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวโดยชุมชน เพื่อสร้างโอกาสให้กับชุมชนคนหนองบัวระเหว เพื่อเป็นสะพานเชื่อมระหว่าง “ปัญหา” และ “ศักยภาพ” ที่มีอยู่ ผ่านการพัฒนาทักษะอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ พร้อมทั้งสร้าง “สายพานอาชีพ” ขึ้นใหม่ ซึ่งจะช่วยสร้างงานที่มีคุณค่าในท้องถิ่น ลดความจำเป็นในการย้ายถิ่นฐาน สร้างทางเลือกอาชีพให้แก่เยาวชนและคนในพื้นที่ เพื่อให้เกิดรายได้จากการท่องเที่ยวกระจายสู่คนในชุมชนอย่างแท้จริง

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 50 คน

- เกษตรกรรม 15 คน
- บริการ 6 คน
- ผู้ว่างงาน 15 คน
- ผู้ด้อยโอกาส 10 คน
- เยาวชนนอกระบบการศึกษา 4 คน

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- เกิดโมเดลการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนที่ยั่งยืนผ่านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ซึ่งสามารถเป็นต้นแบบให้พื้นที่อื่นได้
- เกิดความร่วมมือกับภาคีเครือข่าย ดังนี้
 - โรงพยาบาลหนองบัวระเหว, เฟลีนไพร ออร์แกนิก SE และวัดเขาตาเงาะ ในการสร้าง “สายพานอาชีพ” ที่เชื่อมโยงทักษะต่าง ๆ เข้ากับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของอำเภอ
 - เฟลีนไพร ออร์แกนิก SE ร่วมทำการตลาดเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และเป็นช่องทางจำหน่ายผลิตภัณฑ์ปลอดภัยของชุมชน
 - เกิดการจัดตั้ง “วิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเชิงสุขภาพฯ” เป็นกลไกในการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ

ผู้ร่วมเรียนรู้

- เกิดผู้ให้บริการนวดแผนไทยที่มีมาตรฐานและเชื่อมโยงกับผู้ประกอบการ
- กลุ่มนวดแผนไทย 33 คน มีรายได้เฉลี่ย 8,000 - 20,000 บาทต่อเดือน
- เกิดเครือข่ายผู้ให้บริการนวดแผนไทยที่ได้มาตรฐานในชุมชน
- เกิดการจ้างงานจริงในพื้นที่ โดยโรงพยาบาลหนองบัวระเหวได้จ้างงานผู้ร่วมเรียนรู้ 10 ตำแหน่ง เพื่อให้บริการในศูนย์เวลเนสและนอกสถานที่ (Delivery)
- เกิดกลุ่มช่างชุมชนซึ่งเป็นเยาวชน 5 คน สามารถรับงานซ่อมและสร้างรายได้เสริมได้สม่ำเสมอ
- ผู้สูงอายุในกลุ่มเกษตรกรรมปลอดภัย สามารถนำความรู้เรื่องสมุนไพรและการทำอาหารสุขภาพที่ได้เรียนรู้มาปรับใช้ในชีวิตประจำวันของตนเองและครอบครัว ช่วยลดการเจ็บป่วยและลดการใช้จ่ายได้
- สมาชิกกลุ่มค้าขายมีอาชีพ (กลุ่มขายของเก่า) เริ่มทำบัญชีรายรับรายจ่าย สามารถวางแผนจัดสรรกำไรส่วนหนึ่งไว้เป็นเงินออมและลงทุนซื้อของเข้าร้าน
- ผู้ร่วมเรียนรู้บางรายกลายเป็น “ผู้นำการเรียนรู้” (Local Learning Leader) หรือเป็นต้นแบบในการประกอบอาชีพให้แก่คนอื่น

ชุมชน

- คนในชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ทั้งด้านรายได้ สุขภาพ และความสัมพันธ์ในครอบครัว
- เกิดระบบเศรษฐกิจหมุนเวียนในชุมชน ลดการย้ายถิ่นฐาน และสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชนในระยะยาว
- เกิดทัศนคติเชิงบวกในการประกอบอาชีพ เป็นแรงบันดาลใจให้แก่เด็กและเยาวชนในครอบครัวเห็นคุณค่าของการพัฒนาตนเอง
- กลุ่มเกษตรกรรมปลอดภัยขยายผลสู่การทำโครงการ “ปลูกผักกินเอง” ในหมู่บ้านหนองโจด ซึ่งสร้างประโยชน์ด้านความมั่นคงทางอาหาร และสุขภาพให้กับคนทั้งหมู่บ้าน
- วัดเขาตาเงาะ ซึ่งเป็นศูนย์รวมนักท่องเที่ยวและผู้มีจิตศรัทธาจำนวนมาก มีการวางแผนเชื่อมโยงบริการของวัดเข้ากับชุมชน

องค์ความรู้

- หลักสูตรอาชีพที่สอดคล้องกับบริบทชุมชน 6 หลักสูตร ได้แก่
 1. นวดแผนไทย: สอนทักษะการนวดพื้นฐาน, กัวซา, สปาเท้า, ครอบแก้ว และนวดจุดสะท้อนเท้า
 2. นักสื่อสารชุมชน: สอนทักษะการสร้างสื่อออนไลน์เพื่อประชาสัมพันธ์สินค้าและบริการของชุมชน
 3. ช่างชุมชน: สอนทักษะการซ่อมบำรุงพื้นฐาน เช่น การซ่อมรถจักรยานยนต์
 4. เกษตรกรรมปลอดภัย: สอนทักษะการเกษตรสมัยใหม่ เช่น การเพาะเห็ดนางฟ้า, การเลี้ยงไก่ไข่, การปลูกผักสลัด
 5. หัตถกรรม: สอนทักษะการสร้างสร้อยงานฝีมือ เช่น การถักไหมพรม
 6. ค้าขายมีอาชีพ: สอนทักษะการบริหารจัดการร้านค้า และการตลาดเบื้องต้น

ผลิตภัณฑ์:

แพ็คเกจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ บริการนวดแผนไทย แพ็คเกจนวดเดลิเวอรี่ การนวดบำบัดอาการออฟฟิศซินโดรม ชุดสมุนไพรประคบ ผักอินทรีย์ ไข่ไก่ งานหัตถกรรม และบริการงานช่างต่าง ๆ

ช่องทางการจัดจำหน่าย:

- ในชุมชน เช่น ตลาดในชุมชน ร้านอาหารในชุมชน
- ออนไลน์ เช่น Facebook สุขภาพดีที่หนองบัวระเหว, LINE OA และ TikTok

วิสาหกิจชุมชนชีววิถีบ้านท่า จังหวัดชุมพร

โครงการพัฒนาทักษะอาชีพตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อผู้ด้อยโอกาสจากศูนย์เรียนรู้บ้านชีววิถีบ้านท่า

ลักษณะองค์กร	องค์กรชุมชน
ประเภทโครงการ	โครงการใหม่
ประเภทอาชีพ	เกษตรกรรม

พื้นที่ดำเนินการ

- บ้านท่า หมู่ 2 และบ้านคลองเพรา หมู่ 3 ตำบลตะโก อำเภอทุ่งตะโก จังหวัดชุมพร

ฐานทุนชุมชน

- ทุนทรัพยากรธรรมชาติ: พื้นที่เหมาะกับการทำการเกษตร
- ทุนความรู้ภูมิปัญญา: มีศูนย์เรียนรู้ และปราชญ์ที่มีความรู้เฉพาะด้าน สามารถให้คำแนะนำและเป็นตัวอย่างในชุมชนได้

กระบวนการเรียนรู้

- สำรวจความต้องการ ออกแบบ และวางแผนการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ร่วมเรียนรู้ พัฒนาศักยภาพแกนนำในพื้นที่
- ร่วมกันกำหนดหลักสูตรเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติจริง
- พัฒนาทักษะอาชีพที่หลากหลาย เช่น การเลี้ยงสัตว์ การปลูกผัก การจัดการการเงิน การดูแลสุขภาพกายและใจ เพื่อให้ผู้ร่วมเรียนรู้มีความพร้อมในการประกอบอาชีพ
- สร้างการมีส่วนร่วมในการวางแผนและออกแบบเส้นทางอาชีพเฉพาะบุคคล โดยวิเคราะห์ความต้องการและศักยภาพของผู้ร่วมเรียนรู้รายบุคคล ให้ผู้ร่วมเรียนรู้ประกอบอาชีพตามความถนัด
- สร้างพื้นที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้ นำไปสู่การพัฒนาวิธีการที่เหมาะสม และเกิดเครือข่ายการช่วยเหลือกันในกลุ่มผู้ร่วมเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

ที่มาและความสำคัญ

ตำบลตะโก อำเภอทุ่งตะโก จังหวัดชุมพร คนในพื้นที่ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม มีรายได้ไม่แน่นอนและไม่เพียงพอต่อรายจ่าย โดยเฉพาะกลุ่มผู้สูงอายุ ผู้พิการ ผู้ว่างงาน คนพิการ ฯลฯ ล้วนมีอุปสรรคในการดำรงชีวิต เช่น ปัญหาด้านสุขภาพ ไม่มีอาชีพประจำ และไม่สามารถออกไปทำงานนอกบ้านได้ วิสาหกิจชุมชนชีววิถีบ้านท่า จังหวัดชุมพร จึงทำโครงการพัฒนาทักษะอาชีพตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อผู้ด้อยโอกาสจากศูนย์เรียนรู้บ้านชีววิถีบ้านท่า เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ดูแลสุขภาพและจิตใจ ด้านการเงินและหนี้สิน และด้านการเรียนรู้ในโลกปัจจุบัน (IT) พร้อมทั้งยกระดับการประกอบอาชีพให้กับคนในพื้นที่ โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ฝึกพัฒนาทักษะอาชีพ เพื่อลดรายจ่ายในครัวเรือน และเพิ่มโอกาสในการสร้างอาชีพ ทำให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และเพิ่มโอกาสในการพัฒนาด้านอื่น ๆ ต่อไป

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 52 คน

- เกษตรกร 3 คน
- ค้าขาย 3 คน
- ผู้สูงอายุ 17 คน
- ผู้ว่างงาน 22 คน
- คนพิการ 2 คน
- ผู้พิการ 2 คน
- เยาวชนนอกระบบการศึกษา 3 คน

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- เกิดต้นแบบการประกอบอาชีพโดยใช้ชุมชนเป็นฐานที่สามารถขยายผลไปสู่พื้นที่อื่นได้
- เกิดการจัดการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงองค์ความรู้ท้องถิ่นกับกระบวนการเรียนรู้เชิงปฏิบัติ ประยุกต์ใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียง สร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนและภาคีเครือข่าย
- เกิดความร่วมมือกับหน่วยงานภาคีทั้งในและนอกพื้นที่ ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบล โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ศูนย์เรียนรู้ชุมชน และผู้นำชุมชน

ผู้ร่วมเรียนรู้

- เกิดทักษะใหม่ในการประกอบอาชีพ เช่น การเลี้ยงไก่ เลี้ยงเป็ด เลี้ยงปลา และ การปลูกผักปลอดสาร การเพาะเห็ด พร้อมทักษะวิธีการดูแลสัตว์ การจัดการอาหาร การป้องกันโรคสัตว์ ตลอดจนเทคนิคการปลูกผักที่เหมาะสมกับพื้นที่ของตนเอง
- สามารถต่อยอดผลผลิตไปสู่การจำหน่าย เพื่อสร้างรายได้เสริม เพิ่มความมั่นคงทางอาหารในครัวเรือน ลดรายจ่ายในชีวิตประจำวัน
- ยกระดับเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ด้านการเลี้ยงสัตว์ การปลูกผัก และช่องทางการตลาดขนาดย่อม

ชุมชน

- เกิดนิเวศการแบ่งปัน ถ่ายทอดและขยายผลความรู้ในชุมชน
- เกิดเครือข่ายการเรียนรู้และสร้างความเข้มแข็งในระดับชุมชน

องค์ความรู้

- เกิดหลักสูตร/ชุดความรู้ด้านอาชีพ ดังนี้
 - หลักสูตรการเพาะเห็ดนางฟ้า
 - หลักสูตรการปลูกผักสวนครัวและผักปลอดสาร
 - หลักสูตรการเลี้ยงไก่พื้นเมือง ไก่ไข่ เลี้ยงเป็ด และเลี้ยงปลาดุก
 - เสริมทักษะด้านการดูแลสุขภาพสัตว์และการจัดการฟาร์มขนาดย่อม

ผลิตภัณฑ์:

ผักปลอดสาร ผักสวนครัว ปลาดุก ปลาดุกแดดเดียว ไข่ไก่ ไข่เค็ม เห็ดนางฟ้า

ช่องทางการจัดจำหน่าย:

- ในชุมชน เช่น ตลาดชุมชน

วิสาหกิจชุมชนมีชีวาผลิตภัณฑ์ เพื่อสุขภาพ จังหวัดเชียงราย

โครงการสร้างผู้ประกอบการการเพาะเลี้ยง และแปรรูปไข่ผ่า อำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย

ลักษณะองค์กร	องค์กรชุมชน
ประเภทโครงการ	โครงการใหม่
ประเภทอาชีพ	เกษตรกรรม

พื้นที่ดำเนินการ

- ตำบลเวียงชัย ตำบลเมืองชุม ตำบลเวียงเหนือ ตำบลดอนศิลา อำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย

ฐานทุนชุมชน

- ทุนทรัพยากรธรรมชาติ:** แหล่งน้ำและสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเพาะเลี้ยงไข่ผ่า
- ทุนภาคีเครือข่าย:** หน่วยงานภาครัฐให้การสนับสนุน เช่น ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดเชียงราย สำนักงานพัฒนาชุมชน เครือข่ายการศึกษา เครือข่ายภาคประชาชน สามารถจัดกระบวนการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้ร่วมเรียนรู้
- ทุนชุมชน:** ลักษณะที่อยู่อาศัยส่งเสริมการเพาะเลี้ยงไข่ผ่าเพื่อเป็นแหล่งประกอบอาชีพ คนในชุมชนมีความสัมพันธ์ที่ดีทำให้เกิดการรวมกลุ่มและสร้างเครือข่ายที่เชื่อมโยงกันได้

กระบวนการเรียนรู้

- การเพาะเลี้ยงไข่ผ่าเพื่อสร้างรายได้แบบองค์รวมครอบคลุมทุกขั้นตอน การเพาะเลี้ยง การดูแล รักษา การเก็บเกี่ยวผลผลิต การแปรรูป และการตลาด
- การพัฒนาผลิตภัณฑ์และเพิ่มมูลค่าไข่ผ่า การแปรรูปผลิตภัณฑ์จากไข่ผ่า เพื่อสร้างรายได้ การรับรองมาตรฐานสินค้า การบริหารการเงิน และการบริหารหนี้สิน การทำบัญชีครัวเรือนและบัญชีต้นทุนการผลิต
- การตลาดและการส่งเสริมการขายในยุคดิจิทัล BMC การวิเคราะห์ธุรกิจผ่าน Business Model Canvas การนำเสนอขายสินค้าให้น่าสนใจ และการทำ Content สู่แพลตฟอร์มออนไลน์
- การออกบูธประชาสัมพันธ์และจำหน่ายผลิตภัณฑ์จากไข่ผ่า เรียนรู้กระบวนการบริหารจัดการร้านค้า การทำสต็อกสินค้า ฝึกประสบการณ์ขายผ่านการออกบูธเพื่อเข้าถึงกลุ่มลูกค้า
- การแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงไข่ผ่า การแปรรูปผลิตภัณฑ์จากไข่ผ่า และการตลาดดิจิทัล
- เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้และนำเสนอผลงาน (ตลาดไข่ผ่าริมน้ำ) เปิดพื้นที่ให้คนในชุมชนได้เห็นกระบวนการเพาะเลี้ยงไข่ผ่า การแปรรูป และช่องทางการจัดจำหน่าย

ที่มาและความสำคัญ

อำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย เป็นชุมชนกึ่งเมืองกึ่งชนบท อยู่ห่างจากอำเภอเมืองเชียงรายประมาณ 20 กิโลเมตร คนในชุมชนนิยมเข้าไปซื้อสินค้าและบริการในเมืองเชียงรายที่มีร้านค้าขนาดใหญ่ ทำให้คนในชุมชนมีปฏิสัมพันธ์กันน้อย มีความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา เด็กและเยาวชนในพื้นที่เข้าไม่ถึงโอกาสในการประกอบอาชีพที่หลากหลาย ครอบครัวมีรายได้น้อย เนื่องจากขาดองค์ความรู้ที่จะพัฒนาต่อยอดด้านอาชีพ ประกอบกับการทำการเกษตรในปัจจุบันมีต้นทุนการผลิตสูงประสบปัญหาขาดทุน จึงต้องออกไปทำงานนอกพื้นที่ ขณะที่ในชุมชนมีแหล่งน้ำและสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเพาะเลี้ยงไข่ผ่า ซึ่งเป็นพื้นที่ขนาดเล็กที่มีคุณค่าทางโภชนาการสูง อุดมไปด้วยโปรตีน เหมาะกับกระแสสุขภาพของผู้บริโภคยุคใหม่ วิสาหกิจชุมชนมีชีวาผลิตภัณฑ์เพื่อสุขภาพ จังหวัดเชียงราย จึงทำโครงการสร้างผู้ประกอบการการเพาะเลี้ยง และแปรรูปไข่ผ่า อำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย เพื่อให้ผู้ร่วมเรียนรู้เกิดทักษะการเรียนรู้และสามารถผลิตและแปรรูปไข่ผ่าเพื่อสร้างรายได้เพิ่ม เกิดการรวมกลุ่มผู้ประกอบการการเพาะเลี้ยงและแปรรูปไข่ผ่า อำเภอเวียงชัย และเกิดหลักสูตรการเพาะเลี้ยงไข่ผ่าเบื้องต้น

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 50 คน

- เกษตรกร 26 คน
- ผู้ว่างงาน 20 คน
- เยาวชนนอกระบบการศึกษา 4 คน

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- เกิดการทำงานร่วมกับภาคีเครือข่ายในพื้นที่ ดังนี้
 - ผู้นำชุมชน/เทศบาลตำบลเวียงชัย ช่วยประชาสัมพันธ์โครงการ ค้นหาผู้ร่วมเรียนรู้ สนับสนุนสถานที่ฝึกอบรม ทำให้เข้าถึงผู้ร่วมเรียนรู้อย่างทั่วถึงและเกิดความร่วมมือจากคนในชุมชน
 - ศูนย์วิจัยและพัฒนาสัตว์น้ำจืด จังหวัดเชียงราย เป็นแหล่งเรียนรู้ เรื่องการเพาะเลี้ยงไข่ม้วน และสถานที่ศึกษาดูงาน เพื่อให้ผู้เรียนรู้สามารถนำไปทดลองเพาะเลี้ยงไข่ม้วน
 - สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ ให้คำปรึกษาเรื่องการรวมกลุ่มอาชีพ และยกระดับสินค้าชุมชนให้เป็นสินค้า OTOP รวมถึงแนะนำแหล่งเงินทุนหมุนเวียนภายในกลุ่ม
 - มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย นำความรู้จากงานวิจัยมาพัฒนาเป็นบะหมี่ไข่ม้วนแห้ง และวิทยาลัยเกษตร จังหวัดเชียงราย นำสูตรข้าวเกรียบไข่ม้วนมาเผยแพร่ให้ผู้ร่วมเรียนรู้ได้ฝึกทำเพื่อสร้างรายได้
 - สำนักงานเกษตรอำเภอเวียงชัย ให้คำปรึกษาเรื่องการรวมกลุ่มอาชีพ และการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชน รวมถึงการเตรียมเอกสารเพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณในอนาคต
- เป็นแหล่งเรียนรู้ดูงานในพื้นที่
 - ศูนย์วิจัยและเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืด จังหวัดเชียงราย นำเจ้าหน้าที่ในเครือข่ายที่ทำงานเกี่ยวกับ BCG เข้าศึกษาดูงานเรื่องระบบการเพาะเลี้ยงไข่ม้วนสู่การเป็นอาหาร
 - คณะนักศึกษาปริญญาโท มหาวิทยาลัยพะเยา เข้ามาศึกษาแนวทางการทำธุรกิจชุมชน การเพาะเลี้ยงและแปรรูปผลิตภัณฑ์จากไข่ม้วน
 - นักศึกษามหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวงที่ได้รับทุนสนับสนุนจากธนาคารออมสิน มูลนิธิยุวพัฒน์ สนใจนำไข่ม้วนไปสกัดเป็นเครื่องสำอาง

ผู้ร่วมเรียนรู้

- กลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์และตลาดจำนวน 10 ราย มีรายได้เพิ่มขึ้น 300 - 2,000 บาท
- มีการนำไข่ม้วนไปประกอบอาหาร เพื่อลดรายจ่ายในครัวเรือนได้ถึงเดือนละ 80 - 500 บาท
- เกิดผู้ประกอบการการเพาะเลี้ยงหรือแปรรูปไข่ม้วนไม่น้อยกว่า 32 คน
- เกิดกลุ่มไลน์ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เรื่องการเพาะเลี้ยงและแปรรูปผลิตภัณฑ์จากไข่ม้วน

ชุมชน

- เกิดเครือข่ายกลุ่มผู้เพาะเลี้ยงไข่ม้วนในชุมชน
- สร้างเศรษฐกิจฐานรากให้กับคนในพื้นที่ เนื่องจากคนในชุมชนเห็นแนวทางในการสร้างรายได้จากอาชีพการเพาะเลี้ยงไข่ม้วน
- เห็นคุณค่าไข่ม้วนว่าเป็น “แหล่งโปรตีน” ที่สร้างรายได้
- เกิดการถ่ายทอดองค์ความรู้สู่ครอบครัวและชุมชน ส่งเสริมให้เกิดการประกอบอาชีพในครัวเรือนเพิ่มขึ้น

องค์ความรู้

- นวัตกรรมเครื่องล้างไข่ม้วนแบบ เพื่อใช้ในการทำความสะอาดไข่ม้วนก่อนนำไปแปรรูป ซึ่งเป็นนวัตกรรมเชิงปฏิบัติที่ตอบโจทย์ปัญหาได้อย่างแท้จริง
- คู่มือสร้างผู้ประกอบการการเพาะเลี้ยงและแปรรูปไข่ม้วน
- หลักสูตรการเพาะเลี้ยงไข่ม้วน การแปรรูปไข่ม้วน การตลาดและการสร้างแบรนด์

ผลิตภัณฑ์:

ไข่ม้วน บะหมี่ไข่ม้วน ข้าวเกรียบไข่ม้วน น้ำพริกไข่ม้วน ทองม้วนไข่ม้วน อาลัวไข่ม้วน

ช่องทางการจัดจำหน่าย:

- ในชุมชน

เทศบาลตำบลพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย

โครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตส่งเสริมโอกาสการเรียนรู้
ด้วยภูมิปัญญาพืชสมุนไพรพื้นบ้าน (ชิม ช้อป แชะ)

ลักษณะองค์กร	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
ประเภทโครงการ	โครงการใหม่
ประเภทอาชีพ	การแปรรูป

พื้นที่ดำเนินการ

- บ้านสันสะลีก หมู่ 1 บ้านหนองสองห้อง หมู่ 2 บ้านสันติธรรม หมู่ 11 บ้านเม็งราย หมู่ 10 ตำบลเม็งราย และบ้านสันเชียงใหม่ หมู่ 10 บ้านทุ่งเจ้า หมู่ 18 ตำบลแม่เปา (บางส่วน) อำเภอเม็งราย จังหวัดเชียงราย

ฐานทุนชุมชน

- ทุนทรัพยากรธรรมชาติ: วัดดอยม่อนปายาง (หมู่ 11 บ้านสันติธรรม) เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพในการปลูกสมุนไพร
- ทุนความรู้ภูมิปัญญา: การดูแลสุขภาพด้วยสมุนไพร หมอพื้นบ้าน ปราชญ์ชุมชน
- ทุนภาคีเครือข่าย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย โรงพยาบาลพญาเม็งราย ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอพญาเม็งราย สำนักงานพัฒนาชุมชน อำเภอพญาเม็งราย เกษตรอำเภอพญาเม็งราย วิสาหกิจชุมชนสมุนไพร
- ทุนทางเศรษฐกิจ: วัดดอยม่อนปายาง และกลุ่มวิสาหกิจชุมชนสมุนไพร ที่มีศักยภาพด้านการตลาด

กระบวนการเรียนรู้

- ประชุมให้ความรู้และสร้างความเข้าใจกับชุมชน ออกแบบแนวทางค้นหา เก็บข้อมูลผู้ร่วมเรียนรู้ สรุปลงข้อมูลผู้ร่วมเรียนรู้ กำหนดรูปแบบกิจกรรม กฎกติกาและบทบาทหน้าที่
- กิจกรรมฝึกอบรมการแปรรูปดอกคาโมมายและพืชสมุนไพรพื้นบ้าน และการพัฒนาผลิตภัณฑ์
- ฝึกอบรมเรียนรู้การทำตลาดผ่านช่องทางออนไลน์ TikTok, Facebook และ LINE
- อบรมเชิงปฏิบัติการกระบวนการปลูก การบำรุง การดูแลดอกคาโมมายด์ และสมุนไพรพื้นบ้าน

ที่มาและความสำคัญ

ตำบลพญาเม็งราย อำเภอเม็งราย จังหวัดเชียงราย คนในชุมชน ส่วนใหญ่ทำนาเป็นอาชีพหลัก แต่ขาดแคลนแหล่งน้ำและระบบชลประทาน ทำให้สามารถทำนาได้เพียงปีละ 1 ครั้ง ไม่มีอาชีพเสริม ทั้งยังเผชิญกับ ต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้นจากการพึ่งพาเทคโนโลยี ผลผลิตไม่ได้มาตรฐานที่ดี จากการใช้สารเคมี ส่งผลกระทบต่อสุขภาพของเกษตรกร รวมถึงปัญหาสังคม เช่น ยาเสพติด การลักเล็กขโมยน้อย และการพนัน ประกอบกับโครงสร้าง ประชากรที่เข้าสู่สังคมสูงอายุ โดยพื้นที่เทศบาลตำบลพญาเม็งราย มีประชากรสูงอายุ 949 คน จากประชากรทั้งหมด 4,113 คน และมีผู้พิการ จำนวน 171 คน มีกลุ่มคนว่างงานในกลุ่มผู้สูงอายุ คนพิการ และแม่บ้าน ซึ่งส่งผลกระทบโดยตรงต่อคุณภาพประชาชนในพื้นที่ เทศบาลตำบล พญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย จึงทำโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิต ส่งเสริมโอกาสการเรียนรู้ด้วยภูมิปัญญาพืชสมุนไพรพื้นบ้าน (ชิม ช้อป แชะ) เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนผู้สูงอายุ คนพิการ แม่บ้าน และผู้ด้อยโอกาส ดูแลสุขภาพด้วยภูมิปัญญาสมุนไพรพื้นบ้าน พัฒนาทักษะอาชีพการผลิต และแปรรูปสมุนไพร ยกระดับองค์ความรู้ของผู้สูงอายุ ด้วยการสร้างคุณค่า จากภูมิปัญญาสมุนไพรให้เกิดมูลค่าทางเศรษฐกิจ และสร้างแหล่งเรียนรู้ชุมชน ด้วยภูมิปัญญาสมุนไพรพื้นบ้าน

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 60 คน

- ผู้สูงอายุ 20 คน
- ผู้ว่างงาน 20 คน
- ผู้พิการ 16 คน
- ผู้ป่วยจิตเวช 4 คน

- ฝึกอบรมการดูแลสุขภาพด้วยสมุนไพรใกล้มือโดยวิทยากรผู้เชี่ยวชาญด้านการแพทย์แผนไทย และจัดทำแผนการดูแลสุขภาพกายใจเป็นรายบุคคล
- กิจกรรมศึกษาฐานงานเกี่ยวกับการบริหารจัดการกลุ่ม ทั้งการเพาะกล้าพันธุ์ การปลูก การดูแล การเก็บเกี่ยวผลผลิต การแปรรูป การจำหน่าย จากกลุ่มวิสาหกิจชุมชนสมุนไพร
- ฝึกอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการแปรรูปดอกคาโมมายล์และพืชสมุนไพรพื้นบ้านเป็นผลิตภัณฑ์ จำนวน 12 ชนิด ได้แก่ 1. ชาดอกคาโมมายล์ 2. ชาสมุนไพรสามรส 3. ชาดอกดาวเรือง 4. ชาว่านกาบหอย 5. ชาเชียงดา 6. ชามะกรูด 7. ยาต้มสมุนไพร 8. ยาหม่องพญาฮอย 9. สเปรย์พญาฮอย 10. สเปรย์ไถ่ยุ่ง 11. แชมพูอัญชันมะกรูดว่านหางจระเข้ 12. สบู่เหลวมะขามน้ำผึ้งขมิ้น
- จัดเวทีเสวนา สรุปและถอดบทเรียน

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- เปลี่ยนบทบาทจากผู้ให้บริการสาธารณะเป็น “ผู้จัดการกระบวนการเรียนรู้” และ “ผู้เชื่อมโยงโอกาส” ในการเรียนรู้สิ่งใหม่
- ยกระดับเป็น “องค์กรแห่งการเรียนรู้” ที่สามารถออกแบบและบริหารจัดการโครงการที่ซับซ้อนได้อย่างมีประสิทธิภาพ สร้างเครือข่ายความร่วมมือที่แข็งแกร่งและยั่งยืนกับภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ ภาควิชาการ และภาคประชาชน
- เป็น “กลไกขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลง” ที่สามารถนำพาชุมชนไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืนได้ด้วยพลังของความรู้ ภูมิปัญญา และความร่วมมือ
- เกิดการพัฒนาโมเดลการจัดการเรียนรู้ที่ใช้ภูมิปัญญาชุมชนสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นนวัตกรรมที่สามารถนำไปเผยแพร่และเป็นต้นแบบให้กับชุมชนอื่นได้ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาชุมชนข้างเคียง
- เพิ่มขีดความสามารถของบุคลากรให้มีทักษะและความรู้ที่หลากหลาย อาทิ การจัดการด้านสุขภาพ การตลาดดิจิทัล การจัดการการเงิน และการทำงานเชิงบูรณาการ สามารถนำไปปรับใช้ในการทำงานอื่นได้

ผู้ร่วมเรียนรู้

- มีทักษะอาชีพกระบวนการแปรรูปสมุนไพรเป็นผลิตภัณฑ์ทั้งสิ้น 12 ชนิด
- เกิดการตั้งกลุ่มอาชีพเพื่อผลิต แปรรูป และจำหน่ายผลิตภัณฑ์ ซึ่งนำไปสู่การก่อตั้งวิสาหกิจชุมชนในอนาคต
- เกิดผลิตภัณฑ์สำหรับทดลองใช้และจำหน่าย และมีการอบรมความรู้พื้นฐาน ในการตลาดออนไลน์ผ่าน TikTok Facebook และ LINE นำไปสู่การจัดตั้งแหล่งเรียนรู้เป็นแหล่งจัดวางสินค้า จุดสาธิตการผลิตสินค้า และจุดจำหน่ายสินค้าให้เป็นรูปธรรมต่อไป

ชุมชน

- มีการพัฒนาวัดดอยม่อนป่ายาง “แหล่งเรียนรู้และพัฒนาผลิตภัณฑ์สมุนไพรชุมชน” ที่เป็นรูปธรรม อาทิ แปลงสาธิต มีพื้นที่แปรรูป และจุดจำหน่ายสินค้าในโครงการ “ชิม ซ้อป แซะ” ทำให้ชุมชนมีศักยภาพในการเป็น “แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและเรียนรู้” ดึงดูดนักท่องเที่ยวและผู้สนใจจากภายนอก นำมาซึ่งรายได้และการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้

องค์ความรู้

- หลักสูตรและการจัดการเรียนรู้แบบ “ครบวงจรชีวิต” สำหรับกลุ่มเปราะบาง การบูรณาการทักษะ 4 ด้าน (สุขภาพ-อาชีพ-ดิจิทัล-การเงิน)
- หลักสูตรสมุนไพรครบวงจร ตั้งแต่การเลือกชนิดสมุนไพร การปลูกสมุนไพร เทคนิคการเพาะปลูก การเก็บเกี่ยวและการจัดการหลังเก็บเกี่ยว

ผลิตภัณฑ์:

ชาดอกคาโมมายล์ ชาสมุนไพรสามรส ชาดอกดาวเรือง ชาว่านกาบหอย ชาเยงคา ชามะกรูด ยาต้มสมุนไพร ยาหม่องพญาฮอย สเปรย์พญาฮอย สเปรย์ไถ่ยุ่ง แชมพูอัญชันมะกรูดว่านหางจระเข้ สบู่เหลวมะขาม น้ำผึ้งขมิ้น

ช่องทางการจัดจำหน่าย:

- ในชุมชน
- ออนไลน์ TikTok, Facebook และ LINE

กลุ่มการเดินทางของเมล็ดพันธุ์ (Seeds Journey) จังหวัดเชียงราย

โครงการปฏิบัติการอาหารเพื่อคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืน

ลักษณะองค์กร	องค์กรชุมชน
ประเภทโครงการ	โครงการใหม่
ประเภทอาชีพ	เกษตรกรรม

ฐานทุนชุมชน

- **ทุนทรัพยากรธรรมชาติ:** เป็นชุมชนอำเภอ ตั้งอยู่บนพื้นที่เนินเขา รายล้อมด้วยป่าไม้ที่อุดมสมบูรณ์ สภาพอากาศเอื้อต่อการทำเกษตร
- **ทุนความรู้ภูมิปัญญา:** การปลูกพืชผักท้องถิ่นและพืชอัตลักษณ์ของชนเผ่า เช่น รากชู หอมเส้มม้า และว่านหอมเส้มม้า
- **ทุนภาคีเครือข่าย:** มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงรายเข้ามาสนับสนุนและส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการ
- **ทุนทางเศรษฐกิจ:** เป็นแหล่งท่องเที่ยวชุมชน มีนักท่องเที่ยวต่างชาตินิยมเข้ามาท่องเที่ยวตามเส้นทางธรรมชาติ

กระบวนการเรียนรู้

- จัดเวทีประชุมชี้แจงวัตถุประสงค์โครงการ ค้นหาผู้ร่วมเรียนรู้ วิเคราะห์ศักยภาพและออกแบบกิจกรรมอย่างมีส่วนร่วม
- จัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพกายและใจ โดยนักวิชาการด้านสุขภาพจากโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในพื้นที่มาเป็นวิทยากรให้ความรู้ และคุณค่าจากการรับประทานพืชอัตลักษณ์เพื่อเป็นแนวทางการดูแลตนเองให้ห่างไกลจากโรค NCD
- ศึกษาฐานเกี่ยวกับการถนอมอาหารและการตลาดในเครือข่าย โดยวิทยากรจากมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
- เรียนรู้การยกระดับการถนอมอาหาร โดยอาจารย์จากภาควิชาพฤกษศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- เรียนรู้การพัฒนาบรรจุภัณฑ์และตราสินค้าที่ตรงกับความต้องการของชุมชน
- เรียนรู้การสร้างตลาดของคนในชุมชน โดยจัดเวทีเชิญผู้แทนชุมชนภาคีเครือข่าย สนทนาแนวคิดการสร้างตลาดในชุมชนอย่างมีส่วนร่วม
- กิจกรรมถอดบทเรียนร่วมกับผู้เรียนรู้ โดยแบ่งกลุ่มย่อยวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง อุปสรรค และแนวทางการแก้ไข ผลผลิตที่เกิดขึ้นรวมถึงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับผู้ร่วมเรียนรู้ และกิจกรรมสร้างภาคีเครือข่าย

ที่มาและความสำคัญ

บ้านสันป่าสัก ตำบลโป่งผา อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย เผชิญกับปัญหาหลายด้านที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของผู้อยู่ในชุมชน โดยเฉพาะกลุ่มเปราะบาง ได้แก่ ปัญหาสถานะทางบุคคลและทะเบียนราษฎร ทำให้เด็กที่เกิดใหม่ประสบปัญหาด้านสถานะ ไม่สามารถเข้าถึงสวัสดิการพื้นฐานได้ มีฐานะยากจน มีรายได้ไม่เพียงพอต่อรายจ่าย ส่งผลให้เด็กและเยาวชนหลายคนต้องหลุดออกจากระบบการศึกษา นอกจากนี้ยังมีปัญหายาเสพติด ปัญหาพ่อแม่วัยรุ่นเพิ่มสูงขึ้น ถูกหลอกไปทำงานเริ่บนอนออนไลน์ หรือคอลเซ็นเตอร์ในต่างประเทศ คนรุ่นใหม่ในชุมชนไม่สามารถประกอบอาชีพตามวุฒิการศึกษาหรือประกอบอาชีพที่มั่นคง จึงต้องผันตัวไปเป็นแรงงานในต่างแดน กลุ่มการเดินทางของเมล็ดพันธุ์ (Seeds Journey) ซึ่งเป็นคนรุ่นใหม่ในพื้นที่ จึงรวมตัวกับผู้สูงอายุ (ปราชญ์ชุมชน) จัดทำโครงการปฏิบัติการอาหารเพื่อคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้และการสืบสานวัฒนธรรมผ่านการมีส่วนร่วมของชุมชน พัฒนาและยกระดับพืชท้องถิ่นอำเภอให้เกิดรายได้ รวมถึงพัฒนาอาชีพที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมท้องถิ่น เช่น การปลูกและการถนอมวัตถุดิบท้องถิ่น เพื่อให้คนรุ่นใหม่มีทางเลือกในการกลับมาประกอบอาชีพในชุมชน และร่วมกันอนุรักษ์รักษาองค์ความรู้ วัฒนธรรม และประเพณีท้องถิ่นได้อย่างยั่งยืน

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 50 คน

- เกษตรกร 20 คน
- รับจ้างทั่วไป 15 คน
- ผู้สูงอายุ 15 คน

พื้นที่ดำเนินการ

- บ้านสันป่าสัก หมู่ที่ 7 ตำบลโป่งผา อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- เกิดภาคีเครือข่าย 2 หน่วยงานจากภาครัฐ ได้แก่ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลโป่งผา อำเภอแม่สาย และองค์การบริหารส่วนตำบลโป่งผา อำเภอแม่สาย และหน่วยงานจากภาคเอกชน คือ วิทยาลัยอาชีวศึกษา และเครือข่ายสตรีสี่รัฐ

ผู้ร่วมเรียนรู้

- เกิดผลิตภัณฑ์ 2 ผลิตภัณฑ์ คือ ผงกลมกล่อม และผงลาบอำข่า จากการนำผลผลิตที่ผู้ร่วมเรียนรู้ได้ทดลองปลูกในชุมชนแบบเกษตรอินทรีย์
- เกิดตราสินค้า 2 ชิ้น จากการที่ผู้ร่วมเรียนรู้ได้มีโอกาสศึกษาดูงานเพื่อมาพัฒนาวัตถุดิบในชุมชนให้มีคุณค่าและมูลค่าที่เข้าถึงผู้บริโภค
- เพิ่มรายได้และลดการพึ่งพาอาหารจากภายนอก สามารถเข้าถึงแหล่งอาหารที่หลากหลายและมีคุณภาพ
- ได้เรียนรู้ทักษะใหม่ เช่น การแปรรูปพืชพื้นบ้าน การแปรรูปอาหารเมนูใหม่ ๆ เช่น ซาลาเปาไส้ลาบ
- เกิดเครือข่ายกลุ่มย่อยในชุมชน
- มองเห็นช่องทางตลาดชุมชนและการตั้งราคาขายที่เหมาะสม ได้ฝึกคิดต้นทุน กำไร รู้จักวางแผนธุรกิจ และเกิดความร่วมมือในการต่อยอดไอเดียใหม่ ๆ

ชุมชน

- เกิดแกนนำคนรุ่นใหม่ในชุมชน 5 คน เด็กและเยาวชนเห็นคุณค่าของท้องถิ่น เกิดการสืบทอดความรู้และความผูกพันกับบ้านเกิด
- ใช้พื้นที่ว่างเปล่าของชุมชนให้เป็นแหล่งอาหารที่หลากหลาย ช่วยลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ให้ครัวเรือน
- มีผักพื้นบ้านที่เป็นพืชอัตลักษณ์เป็นผลิตภัณฑ์ที่สร้างมูลค่าเพิ่ม และร้านอาหารหรือโรงแรมให้ความสนใจ และเริ่มมีการสั่งซื้อผักพื้นบ้าน

- เกิดการรวมกลุ่มผู้ผลิตและแปรรูปสินค้าจากผู้ร่วมเรียนรู้และคนในชุมชน เกิดพื้นที่แลกเปลี่ยนอาหารและเมล็ดพันธุ์ท้องถิ่น
- เกิดการจัดการทรัพยากรร่วมอย่างรู้คุณค่า
- เกิดพื้นที่เรียนรู้นอกห้องเรียนกระจายอยู่ในครัวเรือน แปลงผัก ตลาดและวงพูดคุยในชุมชนที่ทุกคนมีส่วนร่วม

องค์ความรู้

- หลักสูตรการเรียนรู้การเพาะปลูกในพื้นที่ที่เหมาะสม
- นวัตกรรมการเก็บผลผลิตที่ถูกต้องตามฤดูกาล
- นวัตกรรมการพัฒนาผลผลิตและการส่งออกผลผลิตที่เป็นพืชอัตลักษณ์ของชุมชน

ผลิตภัณฑ์:

ซาลาเปา (ไส้ลาบ) ขนมหีบจากพืชอัตลักษณ์ในท้องถิ่น ทริปท่องเที่ยวชุมชนเรียนรู้พืชอัตลักษณ์และวิถีกินเพื่อสุขภาพส่งเสริมการสร้างระบบนิเวศที่หลากหลายผ่านวิถีชาติพันธุ์

ช่องทางการจัดจำหน่าย:

- ในชุมชน นักท่องเที่ยวในชุมชน

เครือข่ายสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมท้องถิ่น จังหวัดเชียงราย

โครงการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าปักลายวิถีชีวิตชนเผ่าม้ง

ลักษณะองค์กร	องค์กรไม่แสวงหาผลกำไร
ประเภทโครงการ	โครงการใหม่
ประเภทอาชีพ	หัตถกรรมและงานฝีมือ

ฐานทุนชุมชน

- **ทุนทรัพยากรธรรมชาติ:** อยู่ติดสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว อยู่ใกล้สถานที่ท่องเที่ยวภูชี้ฟ้า
- **ทุนความรู้ภูมิปัญญา:** การปักผ้าลวดลายวิถีชีวิตของชาติพันธุ์ม้งด้วยมือ สืบทอดต่อกันมาจากบรรพบุรุษจนถึงปัจจุบัน

กระบวนการเรียนรู้

- ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้ร่วมเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วม โดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 4 ฐาน ใน 4 หมู่บ้าน เน้นผู้ร่วมเรียนรู้เป็นตัวตั้ง และใช้ประสบการณ์ร่วมบนฐานทุนวัฒนธรรมเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ และพัฒนาทักษะการคิดสร้างสรรค์
- กิจกรรมการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ่านการลงมือปฏิบัติ การออกแบบ การคัดเลือกวัสดุ กำหนดขนาด ลวดลาย ทำแพตเทิร์น การตัดเย็บ และตกแต่งลวดลายการปักผ้า
- ฝึกทักษะกระบวนการผลิตผ่านการประกอบอาชีพจริง เช่น การแบ่งบทบาทหน้าที่การวางแผนการผลิต การคำนวณต้นทุน วัสดุ เวลา แรงงาน การตั้งราคาขาย การทำบรรจุภัณฑ์ การติดฉลากแบรนด์ และสร้างจุดเด่นให้สินค้า
- ฝึกทักษะการเป็นผู้ประกอบการสู่การวิเคราะห์ตลาด กลุ่มลูกค้า และแนวโน้มแฟชั่น เรียนรู้การประชาสัมพันธ์ เช่น การใช้โซเชียลมีเดีย การถ่ายภาพสินค้า การเขียนคำโปรโมต ฝึกทักษะการขาย การเจรจา และบริการลูกค้า
- เปิดโอกาสให้ผู้ร่วมเรียนรู้มีโอกาส มีพื้นที่ มีสิทธิในการกำหนดการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างมีส่วนร่วม และหนุนเสริมอาชีพตามฐานทุนและความถนัดรายบุคคล

ที่มาและความสำคัญ

ประชากรส่วนใหญ่ในพื้นที่ตำบลต้าบเต้า อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย เป็นชาติพันธุ์ม้งที่มีภูมิปัญญาการปักผ้าลวดลายวิถีชีวิตของชาติพันธุ์ม้ง แต่ยังไม่ได้รับการสนับสนุนให้เกิดประโยชน์ในด้านอาชีพ แม้พื้นที่แห่งนี้จะเป็นทางผ่านไปยังภูชี้ฟ้า สถานที่ท่องเที่ยวสำคัญของจังหวัดเชียงราย แต่กลับพบว่าชุมชนยังไม่มีรายได้จากการท่องเที่ยวและไม่มีแหล่งจำหน่ายผลิตภัณฑ์ ประกอบกับคนในชุมชนส่วนใหญ่มีอาชีพหลักคือ การปลูกพืชเชิงเดี่ยว (ข้าว ข้าวโพด กระหล่ำปลี) จึงมีรายได้เฉพาะฤดูกาล ทำให้ฐานะยากจน เนื่องจากขาดทางเลือกในการประกอบอาชีพ และส่งผลต่อการขาดโอกาสทางการศึกษาของบุตรหลาน **เครือข่ายสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่น จังหวัดเชียงราย จึงทำโครงการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าปักลายวิถีชีวิตชนเผ่าม้ง เพื่อสร้างการเรียนรู้ และพัฒนาทักษะกระบวนการเรียนรู้ให้สามารถยกระดับผลิตภัณฑ์ผ้าปักวิถีชีวิตชนเผ่าม้ง ให้เป็นที่ต้องการของตลาด เกิดอาชีพเสริมที่สามารถสร้างมูลค่าให้กับตนเอง ครอบครัว และชุมชน**

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 50 คน

- ค้าขาย 2 คน
- ผู้ว่างงาน 11 คน
- ผู้สูงอายุ 3 คน
- เยาวชนนอกระบบการศึกษา 3 คน
- ผู้ปกครอง/ครอบครัวนักเรียนทุนยากจนพิเศษ 31 คน

พื้นที่ดำเนินการ

- บ้านรักแผ่นดิน หมู่ 15, บ้านแผ่นดินทอง หมู่ 12, บ้านราษฎร์รักษา หมู่ 17 และบ้านราษฎร์ภักดี หมู่ 10 ตำบลต้าบเต้า อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- เกิดการทำงานร่วมกับหน่วยงานในพื้นที่ ได้แก่ โรงเรียนบ้านรักแผ่นดิน โรงเรียนบ้านแผ่นดินทอง โรงเรียนบ้านราษฎร์รักดี และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ รวมถึงองค์การบริหารส่วนตำบลต๋องคำ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อนุเคราะห์วิทยากรกระบวนการภาษาม้ง
- มีแนวทางออกแบบการเรียนรู้ให้กับผู้ร่วมเรียนรู้อย่างครอบคลุมตามแนวทาง TUBTAO โมเดล “หัวใจคือชุมชน” สร้างกระบวนการเรียนรู้เพื่อฝึกทักษะอาชีพ วิธีสร้างแบรนด์ พัฒนาผลิตภัณฑ์ และขยายผลแนวคิดสู่ชุมชนและหน่วยงานอื่นต่อไป

ผู้ร่วมเรียนรู้

- มีรายได้เสริมจากการออกแบบและพัฒนาลายปักม้งให้มีความร่วมสมัยและประยุกต์ใช้กับผลิตภัณฑ์ พร้อมต่อยอดเชิงพาณิชย์ เพิ่มโอกาสในการสร้างอาชีพอย่างยั่งยืน ลดการพึ่งพารายได้จากเกษตรกรรม
- ยกย่องผู้ร่วมเรียนรู้เป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ในการขยายแนวคิดการพัฒนาแบบ TUBTAO โมเดล ไปยังพื้นที่อื่น เกิดทักษะการเอาตัวรอดโดยใช้ฐานทุนวัฒนธรรมเพื่อสร้างรายได้โดยยังคงคุณค่าของวัฒนธรรมพื้นถิ่น
- สามารถนำองค์ความรู้ไปใช้ในการประกอบอาชีพของตนเอง เกิดผลิตภัณฑ์ต้นแบบของที่ระลึกจากผ้าปักลายม้งที่เป็นที่ต้องการของตลาดนักท่องเที่ยว
- นำผ้าปักม้งมาออกแบบพัฒนาเป็นอาชีพด้วยลวดลายใหม่ที่เป็นอัตลักษณ์ชุมชน
- ยกย่องทักษะการตัดเย็บ การแปรรูปผ้าปัก ประยุกต์ลวดลาย รูปแบบการใช้งานเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม
- ผู้หญิงชาติพันธุ์ม้งเกิดความมั่นใจในการประกอบอาชีพ มีรายได้ และสามารถจัดการหนี้สินในครอบครัว ส่งผลต่อแรงบันดาลใจในการสร้างสรรคงานใหม่ ๆ

ชุมชน

- มีเครือข่ายอาชีพใหม่ “ม้งมิตร” (มิตรภาพ 4 ชุมชน) ที่เป็นแรงงานสำคัญในการทำผลิตภัณฑ์
- มีการจัดการกองทุนเกิดขึ้น
- เกิดแบรนด์สินค้า “ม้งมิตร” ผลิตภัณฑ์ชุมชนที่มีเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมม้ง
- มีเงินทุนเวียนภายในชุมชนเกิดขึ้น เช่น ร้านขายอุปกรณ์เย็บผ้า ไหมปัก
- เด็กนักเรียนในชุมชนมีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมฝึกอาชีพ ฝึกปักผ้า และเรียนรู้วัฒนธรรม โรงเรียนสามารถบูรณาการกิจกรรมเข้ากับแผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้ “ครูชุมชน”
- ชุมชนกลายเป็นจุดเช็คอินเพื่อซื้อของฝากของที่ระลึก ในเส้นทางไปยังภูชี้ฟ้าของนักท่องเที่ยว
- ร้านม้งมิตร (Monglong Community) เป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับทักษะที่จำเป็นต่อการประกอบอาชีพ การเป็นผู้ประกอบการทั้งการผลิต และจำหน่ายสินค้า

องค์ความรู้

- หลักสูตรชุมชนการปักผ้าม้งลายวิถีชีวิตเพื่อสร้างรายได้
- โมเดล TUBTAO “หัวใจคือชุมชน” คือ
 - T – Tradition อัตลักษณ์ชนเผ่า
 - U – Unity ความร่วมมือ
 - B – Branding สร้างแบรนด์ “ม้งมิตร”
 - T – Transformation ปรับตัวเชิงสร้างสรรค์
 - A – Accessibility เข้าถึงง่าย
 - O – Ownership ความเป็นเจ้าของร่วม

ผลิตภัณฑ์:

ผลิตภัณฑ์ผ้าปักลายวิถีชีวิตชาติพันธุ์ม้ง เช่น กระเป๋า ร้องเท้า หมอน และผักสวนครัว

ช่องทางการจัดจำหน่าย:

- ในชุมชน จุดเช็คอินทางผ่านไปแหล่งท่องเที่ยวภูชี้ฟ้า

กลุ่มเกษตรยั่งยืนบ้านป่าเกี๊ยะ จังหวัดเชียงราย

โครงการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ สร้างอาชีพ สร้างรายได้ ให้ชุมชนบ้านป่าเกี๊ยะ

ลักษณะองค์กร	กลุ่มชุมชน
ประเภทโครงการ	โครงการใหม่
ประเภทอาชีพ	การบริการและการท่องเที่ยว

พื้นที่ดำเนินการ

- บ้านป่าเกี๊ยะ ตำบลท่าก้อ อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย

ฐานทุนชุมชน

- **ทุนทรัพยากรธรรมชาติ:** มีภูมิประเทศและธรรมชาติที่สวยงาม มีศักยภาพในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
- **ทุนวัฒนธรรม:** มรดกทางวัฒนธรรมและองค์ความรู้ของชนเผ่าอาข่า และลาหู่
- **ทุนชุมชน:** โฮมสเตย์บ้านป่าเกี๊ยะที่ก่อตั้งขึ้นในปี 2555 และได้รับการยอมรับ จากองค์กรต่าง ๆ
- **ทุนทรัพยากรบุคคล:** คนรุ่นใหม่ที่มีแรงบันดาลใจในการพัฒนาชุมชน อย่างยั่งยืน

กระบวนการเรียนรู้

- กิจกรรมเสริมสร้างศักยภาพของชุมชน กำหนดเป้าหมายการดำเนินงาน วิเคราะห์ปัญหาและการพัฒนาชุมชนเชิงลึก วิเคราะห์ปัญหาความต้องการ ผู้ร่วมเรียนรู้ และออกแบบการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม
- ให้ความรู้เรื่องการบริหารค่าใช้จ่ายในครัวเรือน การทำบัญชีรายรับ รายจ่าย การวางแผนทางการเงิน
- ให้ความรู้เรื่องการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน การกระจายรายได้ ในชุมชน และการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวในชุมชน เพื่อยกระดับ การท่องเที่ยวโฮมสเตย์บ้านป่าเกี๊ยะ
- ฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการให้ความรู้เรื่องการจัดการโฮมสเตย์และการ พัฒนามาตรฐานโฮมสเตย์
- อบรมเชิงปฏิบัติการให้ความรู้ในการพัฒนาทักษะอาชีพงานหัตถกรรมชนเผ่า เพื่อการท่องเที่ยว
- การอบรมเชิงปฏิบัติการให้ความรู้เรื่องการทำเกษตรผสมผสาน และการปลูกพืชผักปลอดสารพิษ เพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหารในครัวเรือน และสร้างรายได้เสริม
- ยกระดับศิลปวัฒนธรรมชนเผ่าอาข่าและลาหู่ เพื่อเป็นฐานการเรียนรู้ แลกเปลี่ยนวัฒนธรรม
- อบรมเชิงปฏิบัติการเรื่องการบริการการท่องเที่ยว มัคคุเทศก์ชุมชน และทักษะภาษาอังกฤษเบื้องต้นเพื่อการท่องเที่ยว
- สรุปถอดบทเรียนโครงการ

ที่มาและความสำคัญ

ชุมชนบ้านป่าเกี๊ยะ อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย คนในชุมชนส่วนใหญ่ เป็นชาติพันธุ์อาข่าและลาหู่ เป็นชนพื้นเมืองบนพื้นที่สูงต้องเผชิญกับความไม่มั่นคงทางเศรษฐกิจและความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อมมายาวนาน มีแหล่งรายได้หลักคือ การปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ซึ่งส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศอย่างรุนแรง เพราะการพึ่งพาเกษตรกรรมเชิงเดี่ยว ไม่เพียงแต่ทำให้ทรัพยากรธรรมชาติหมดไป แต่ยังทำให้ชุมชนติดอยู่ในวงจรของหนี้สิน และความยากจน มีต้นทุนสูง และราคาผลผลิตตกต่ำ เนื่องจากพ่อค้าคนกลางกดราคา ประกอบกับปัญหาสิทธิที่ดินทำกิน ทำให้คนหนุ่มสาวจำนวนมากต้องอพยพไปทำงานในเมือง นำไปสู่การสูญเสียความรู้ และมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่น กลุ่มเกษตรยั่งยืนบ้านป่าเกี๊ยะ จังหวัดเชียงราย จึงทำโครงการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ สร้างอาชีพ สร้างรายได้ ให้ชุมชนบ้านป่าเกี๊ยะ เพื่อพัฒนาคุณภาพและรูปแบบการจัดการศึกษาทางเลือก ที่ผสมผสานความรู้ดั้งเดิมของชนเผ่าอาข่าและลาหู่ เพื่อสร้างอาชีพและรายได้ให้กับแรงงานนอกระบบและกลุ่มคนเปราะบางในชุมชน ส่งเสริมการเรียนรู้ และเสริมสร้างศักยภาพให้สอดคล้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การอนุรักษ์วัฒนธรรมและทรัพยากรธรรมชาติของชุมชน สร้างองค์ความรู้จากการวิจัยเชิงปฏิบัติการ และกระบวนการทำงาน เพื่อพัฒนาองค์ความรู้ ชนเผ่าพื้นเมืองในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในชุมชน

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 50 คน

- เกษตรกร 17 คน
- ผู้สูงอายุ 10 คน
- คนพิการ 9 คน
- ผู้ด้อยโอกาส (ไม่มีสัญชาติ) 10 คน
- เยาวชนนอกระบบการศึกษา 4 คน

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- เกิดเครือข่ายการเรียนรู้และการช่วยเหลือเกื้อกูลกันในชุมชน
- เกิดการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ ภูมิปัญญา และประสบการณ์จริงจนสามารถสร้างแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่นที่เหมาะสมกับพื้นที่
- เกิดการเชื่อมเครือข่ายกับสมาคม IMPECT หรือมหาวิทยาลัยเชิงรายด้านการตลาดออนไลน์ การพัฒนาผลิตภัณฑ์ และการสื่อสารสาธารณะ
- เกิดกลุ่มอาชีพใหม่ เช่น กลุ่มโฮมสเตย์ กลุ่มหัตถกรรม กลุ่มเกษตรปลอดสาร และกลุ่มเลี้ยงสัตว์พื้นบ้าน
- มีแผนจัดตั้ง “ศูนย์การเรียนรู้วัฒนธรรมชนเผ่าบ้านป่าเกี๊ยะ” เพื่อพัฒนาเป็นแหล่งฝึกอบรม การท่องเที่ยว และการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมระดับตำบล สร้างเครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศระหว่างชุมชนเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานรากและส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต

ผู้ร่วมเรียนรู้

- มีทางเลือกอาชีพจากการทำโฮมสเตย์ หัตถกรรม เกษตรปลอดสาร และการเลี้ยงสัตว์พื้นบ้าน ทำให้ครัวเรือนมีรายได้เสริมเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 20-30
- มีเยาวชนที่เป็นมัคคุเทศก์ชุมชนสามารถแนะนำ และให้บริการการท่องเที่ยวในชุมชน 3 คน
- มีผักปลอดสารพิษในชุมชน 25 แปลง
- กลุ่มแม่บ้านผลิตและจำหน่ายผ้าทอและของที่ระลึกแก่นักท่องเที่ยว
- กลุ่มเกษตรกรเลี้ยงไก่พันธุ์พื้นเมืองและเลี้ยงสุกร สามารถคำนวณต้นทุนและลดรายจ่าย โดยใช้พืชผลทางการเกษตรที่ปลูกในครัวเรือนช่วยลดรายจ่ายในการซื้ออาหารสำเร็จรูป สร้างรายได้เฉลี่ยเพิ่มขึ้นร้อยละ 3-5 ต่อครัวเรือนต่อเดือน

ชุมชน

- เกิดปราชญ์ชุมชนคนรุ่นใหม่ในชุมชน 10 คน
- เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวโฮมสเตย์จำนวน 9 หลัง ที่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวโฮมสเตย์ได้
- เกิดคณะกรรมการบริหารการท่องเที่ยวโดยชุมชน และมีระบบบริหารจัดการรายได้ร่วมกัน
- เกิดการรวมกลุ่มและความร่วมมือระหว่างเด็ก เยาวชน ผู้ใหญ่ และผู้สูงอายุ ร่วมกันพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและผลิตภัณฑ์หัตถกรรมพื้นบ้านที่สร้างรายได้แก่กลุ่มสตรีในบ้านป่าเกี๊ยะ 3 ผลิตภัณฑ์
- เกิดการฟื้นฟูศิลปการแสดงและดนตรีชนเผ่าอาข่า-ลาหู่ ผ่าน “ฐานเรียนรู้ศิลปะดนตรีชนเผ่า” ซึ่งกลายเป็นแหล่งเรียนรู้และกิจกรรมท่องเที่ยวสำคัญที่สร้างรายได้เสริมให้แก่ผู้สูงอายุในชุมชน
- มีการปรับระบบการปลูกพืชผสมผสานและลดการเผาในพื้นที่ ทำให้ระบบนิเวศเริ่มฟื้นตัว

องค์ความรู้

- หลักสูตรการจัดการโฮมสเตย์เชิงนิเวศ
- หลักสูตรการจัดการการเงินและการบริหารหนี้สินสำหรับครัวเรือน เช่น การจัดทำงบประมาณครัวเรือน การบันทึกรายรับ-รายจ่าย และการวางแผนค่าใช้จ่าย การออม การบริหารและวางแผนการชำระหนี้ เทคนิคการลดภาระหนี้ การเข้าถึงสิทธิและมาตรการช่วยเหลือทางการเงินที่ถูกต้องตามกฎหมาย

ผลิตภัณฑ์:

การบริการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม โฮมสเตย์ สินค้าเกษตร และสินค้าหัตถกรรม เช่น เสื้อผ้าลวดลายอัตลักษณ์ชนเผ่า กระเป๋าเครื่องประดับ

ช่องทางการจัดจำหน่าย:

- ในชุมชน ตลาดในชุมชน
- ออนไลน์ LINE

สำนักยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น และบริการวิชาการ มหาวิทยาลัย ราชภัฏเชียงราย จังหวัดเชียงราย

โครงการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะ
อาชีพทางเลือกสำหรับชุมชนชาติพันธุ์
ตำบลโป่งงาม อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย

ลักษณะองค์กร สถาบันการศึกษา
ประเภทโครงการ โครงการใหม่
ประเภทอาชีพ หัตถกรรมและงานฝีมือ

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 45 คน

- ผู้ด้อยโอกาส 23 คน
- เยาวชนนอกระบบการศึกษา 22 คน

พื้นที่ดำเนินการ

- บ้านผาอี หมู่ 11 และศูนย์คาทอลิกพระวิสุทธิวงษ์ ตำบลโป่งงาม อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย

ฐานทุนชุมชน

- ทุนทรัพยากรธรรมชาติ: เป็นพื้นที่ราบสูง มีพื้นที่ติดกับหมู่บ้านท่องเที่ยวที่มีทิวทัศน์สวยงาม
- ทุนความรู้ภูมิปัญญา: อัตลักษณ์ความเป็นชาติพันธุ์ที่โดดเด่นในงานหัตถกรรมฝีมือการเย็บและปักผ้าของชาติพันธุ์

กระบวนการเรียนรู้

- ประชุมชี้แจงวัตถุประสงค์โครงการและแนวทางการดำเนินโครงการ และออกแบบกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน
- การส่งเสริมทักษะการบริหารจัดการการเงิน หนี้สิน และการจัดทำบัญชีอย่างง่าย
- ส่งเสริมทักษะการเรียนรู้งานผ้าแบบมีอาชีพ เช่น ความคิดสร้างสรรค์กับการออกแบบลวดลายผ้า การสร้างแพตเทิร์นเสื้อ กระโปรง กางเกง หรือกระเป๋าที่มีมาตรฐาน การเลือกโทนสีผ้าและด้าย การตัดเย็บชุดแต่งกายผลิตภัณฑ์สินค้าจากผ้าอย่างมีอาชีพ
- การใช้สื่อสารสนเทศที่สามารถนำมาช่วยออกแบบลวดลายผลิตภัณฑ์และเพิ่มช่องทางการตลาด
- การส่งเสริมหลักโภชนาการอาหารสำหรับครัวเรือนและชุมชน
- เวทีสรุปและถอดบทเรียนการดำเนินโครงการ

ที่มาและความสำคัญ

ศูนย์คาทอลิกพระวิสุทธิวงษ์ตำบลโป่งงาม อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย เป็นองค์กรทางศาสนาคริสต์ นิกายโรมันคาทอลิก เป็นสถานที่พักอาศัยให้กับเยาวชนชาติพันธุ์อาข่าที่มีอายุระหว่าง 13 – 15 ปี ที่ขาดโอกาสทางการศึกษามีการจัดหาอาชีพที่เด็กและเยาวชนสามารถทำได้เพื่อเป็นอาชีพติดตัวหลังจากที่เด็กกลับเข้าไปอยู่กับครอบครัว โดยเฉพาะกิจกรรมตัดเย็บผ้าและปักผ้า แต่ขาดพื้นฐานด้านการออกแบบ การจัดการระบบบัญชีและการตลาดในระดับที่สูงขึ้น ขณะที่ชุมชนผาอี หมู่ 11 ตำบลโป่งงาม อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย เป็นชุมชนชาติพันธุ์ลาหู่ อพยพมาจากแคว้นเชียงตุง สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา มีฐานะยากจน ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม แต่เดิมนิยมปลูกฝิ่นเพื่อเลี้ยงชีพ ปัจจุบันหันมาปลูกกาแฟเป็นพืชเศรษฐกิจ ภูมิประเทศเป็นพื้นที่ราบสูง อยู่ติดกับหมู่บ้านท่องเที่ยวที่มีทิวทัศน์สวยงาม มีการรักษาวัฒนธรรมด้านการปักผ้าชนเผ่าลาหู่ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว และมีการถ่ายทอดความรู้งานปักผ้าชนเผ่าลาหู่จากรุ่นสู่รุ่น แต่ขาดการรวมกลุ่ม ไม่มีลวดลายเอกลักษณ์เป็นของตนเองเนื่องจากขนาดแคลนอุปกรณ์ ขาดเทคนิคการปักผ้า และขาดความรู้เรื่องการเย็บผ้า สำนักยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นและบริการวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย จึงทำโครงการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพทางเลือกสำหรับชุมชนชาติพันธุ์ตำบลโป่งงาม อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ด้านความคิดสร้างสรรค์ ทักษะฝีมืองานผ้า ทักษะการส่งเสริมสุขภาพให้พร้อมกับการเรียนรู้ ส่งเสริมทักษะการใช้สื่อสารสนเทศ ที่สามารถนำมาสนับสนุนงานผ้าและช่องทางการตลาดให้กับผลิตภัณฑ์สินค้าของทั้งสองชุมชน

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- สามารถออกแบบกิจกรรมเสริมเพิ่มจากกิจกรรมที่วางไว้ในแผน เช่น กิจกรรมกีฬาสนับสนุนการให้กับเยาวชน กิจกรรมเชิญร่วมออกบูธขายผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการสนับสนุนจากโครงการ กสศ. เพื่อให้ผู้ร่วมเรียนรู้มีรายได้จากการพัฒนาผลิตภัณฑ์ด้านผ้าเพิ่มขึ้น

ผู้ร่วมเรียนรู้

- เกิดทักษะการออกแบบลวดลายผ้าที่เกิดจากความคิดสร้างสรรค์ ไม่น้อยกว่า 20 แบบ
- เกิดทักษะการออกแบบแพตเทิร์นเสื้อ กระโปรง กางเกง หรือกระเป๋า ให้มีมาตรฐาน ทักษะการเลือกโทนสีผ้าและด้าย ทักษะการตัดเย็บอย่างมืออาชีพเพิ่มขึ้น
- เกิดผลิตภัณฑ์ต้นแบบจากผู้ร่วมเรียนรู้ ไม่น้อยกว่า 20 ผลิตภัณฑ์
- รู้จักการวางแผนชีวิตด้านการเงิน
- ผู้ร่วมเรียนรู้ชุมชนผาอีเกิดการรวมกลุ่มในการต่อยอดพัฒนาผลิตภัณฑ์
- ผู้ร่วมเรียนรู้ศูนย์คหาลิก สามารถต่อยอดสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์เพื่อจำหน่ายภายใต้ศูนย์ฯ

ชุมชน

- เกิดเครือข่ายการส่งเสริมการเรียนรู้ของชุมชนและเยาวชนด้วยโอกาสในพื้นที่

องค์ความรู้

- ด้านการยกระดับการทอผ้าสู่การเป็นผู้ประกอบการด้านการเย็บผ้า

ผลิตภัณฑ์:

ผลิตภัณฑ์ลวดลายชนเผ่าอ่าข่าประยุกต์ และลวดลายชนเผ่าลาหู่ประยุกต์ เช่น เสื้อ กระโปรง กางเกง

ช่องทางการจัดจำหน่าย:

- ในชุมชน

ศูนย์บริการส่งเสริมศักยภาพ คนหูหนวกจังหวัดเชียงใหม่

โครงการส่งเสริมศักยภาพคนหูหนวก
การเรียนรู้และพัฒนาทักษะชีวิตแก่คนหูหนวกในพื้นที่
จังหวัดเชียงใหม่

ลักษณะองค์กร องค์กรไม่แสวงหาผลกำไร
ประเภทโครงการ โครงการใหม่
ประเภทอาชีพ การแปรรูป

พื้นที่ดำเนินการ

- ตำบลสารภี อำเภอสารภี ตำบลสันทรายหลวง อำเภอสันทราย
ตำบลสันผีเสื้อ และตำบลหนองหอย อำเภอเมืองเชียงใหม่
จังหวัดเชียงใหม่

ฐานทุนชุมชน

- ทุนภาคีเครือข่าย: มีภาคีเครือข่ายหลายหน่วยงานให้การสนับสนุน
ทั้งความรู้และงบประมาณ

กระบวนการเรียนรู้

- ประชุมทีมงานและทีมวิทยากร เพื่อออกแบบและพัฒนาหลักสูตร
การเรียนรู้ทักษะการประกอบอาชีพสำหรับผู้พิการทางการได้ยิน
- อบรมเชิงปฏิบัติการแนวทางการบริหารจัดการชีวิต เพื่อคุณภาพชีวิต
ของผู้พิการทางการได้ยิน เช่น การดูแลสุขภาพ การวางแผนการจัดการ
ทางการเงิน การใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต
การทำแผนชีวิต และการทำแผนธุรกิจ
- อบรมเชิงปฏิบัติการแนวทางประกอบอาชีพยุคหลังโควิดเรื่อง
การตลาดออนไลน์และการเกษตร
- เรียนรู้การวางแผนประกอบอาชีพด้วยเครื่องมือ “Business Model
Canvas (BMC)” ศึกษาแนวคิดการทำแผนธุรกิจบนผืนผ้า วิเคราะห์
ความเป็นไปได้ของอาชีพ นำเสนอแผนพัฒนาอาชีพของตนเอง
- เสริมสร้างความมั่นใจและศักดิ์ศรีให้ผู้พิการทางการได้ยิน ทั้งด้านจิตใจ
การยอมรับในศักยภาพและความสามารถของตนเอง ฝึกคิด วางแผน
และตัดสินใจด้วยตนเอง เพื่ออยู่ในสังคมอย่างมีศักดิ์ศรี
- พัฒนาทักษะการถ่ายภาพและผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ ฝึกถ่ายภาพ
ตัดต่อวิดีโอ และออกแบบสื่อออนไลน์ นำผลงานไปเผยแพร่
ผ่านช่องทางโซเชียลมีเดียของหน่วยจัดการเรียนรู้

ที่มาและความสำคัญ

ผู้พิการทางการได้ยินประสบปัญหาสำคัญคือ การสื่อสาร ทำให้
ขาดโอกาสในการเรียนรู้ การเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร สิทธิและสวัสดิการรัฐ
แม้จะมีการจัดล่ามภาษามือและสิ่งอำนวยความสะดวก แต่การเข้าถึงยังจำกัด
ทั้งจำนวนล่ามและคุณภาพการสื่อสาร ส่งผลให้ผู้พิการทางการได้ยิน
จำนวนมากไม่สามารถใช้สิทธิและพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพ และ
ส่วนใหญ่ยังเผชิญปัญหาซ้ำซ้อน ทั้งด้านเศรษฐกิจที่มีรายได้น้อยต้องพึ่งพา
ครอบครัว ขาดต้นทุนในการประกอบอาชีพ เข้าไม่ถึงแหล่งเรียนรู้ และ
สื่อที่เหมาะสม และขาดช่องทางสื่อสารกับบุคลากรทางการแพทย์โดยตรง
ด้วยข้อจำกัดเหล่านี้ ทำให้ผู้พิการทางการได้ยินจำนวนมากต้องอยู่
ในภาวะพึ่งพิง ขาดความมั่นใจ และขาดโอกาสในการสร้างอาชีพหรือ
พัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืน ศูนย์บริการส่งเสริมศักยภาพคนหูหนวก
จังหวัดเชียงใหม่ จึงทำโครงการส่งเสริมศักยภาพคนหูหนวกการเรียนรู้
และพัฒนาทักษะชีวิตแก่คนหูหนวกในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อพัฒนา
ทักษะชีวิตและทักษะอาชีพให้กับผู้พิการทางการได้ยิน สร้างพื้นที่
ในการแลกเปลี่ยนรู้ และสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาคุณภาพชีวิต
และการพัฒนาอาชีพให้กับผู้พิการทางการได้ยิน ส่งเสริมยกระดับคุณภาพชีวิต
และเพิ่มโอกาสในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้พิการทางการได้ยิน
ให้มีความรู้ที่ดีขึ้น

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 50 คน

- ผู้พิการทางการได้ยิน 50 คน

- พัฒนาศักยภาพการขายสินค้าและการตลาดออนไลน์ เรียนรู้การสร้างเพจ การใช้แฮชแท็ก การทำ SEO และการนำเสนอสินค้าเพื่อเพิ่มการเข้าถึงลูกค้า ฝึกใช้เครื่องมือออนไลน์ เช่น Facebook, TikTok, Canva, Lemon8 เพื่อสร้างสื่อประชาสัมพันธ์และขายสินค้า และสนับสนุนการสร้างเครือข่ายความร่วมมือภายในชุมชน เพื่อขยายโอกาสทางการตลาด
- พัฒนาศักยภาพการอ่าน เขียน และการใช้ภาษามือ เพื่อการสื่อสารในชีวิตประจำวันและการประกอบอาชีพ เพื่อวางแผนการตลาดและวางแผนอาชีพได้อย่างถูกต้อง
- สร้างการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมผ่านกลุ่มไลน์ เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลความรู้และประสบการณ์ของผู้ร่วมเรียนรู้

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- ภาควิชาเข้าช่วยเข้าสนับสนุนการทำงาน ดังนี้
 - สำนักศิลปากรที่ 7 เชียงใหม่ สนับสนุนพื้นที่จำหน่ายสินค้า
 - เทศบาลนครเชียงใหม่ สนับสนุนการใช้พื้นที่บริเวณช่วงประตูท่าแพ สำหรับจัดกิจกรรม
 - สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดเชียงใหม่ โดยศูนย์บริการคนพิการจังหวัดเชียงใหม่ ส่งเสริมองค์ความรู้ต่าง ๆ ให้คนพิการและผู้ดูแลคนพิการสามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้
- มีความรู้และทักษะในการจัดการหลักสูตร “Business Model Canvas (BMC)” เทคนิคการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้บรรลุเป้าหมาย สามารถนำไปพัฒนาเป็นหลักสูตรสำหรับผู้พิการทางการได้ยินโดยเฉพาะ
- สามารถพัฒนาสื่อและวิธีการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับคนพิการทางการได้ยิน ออกแบบสื่อและกิจกรรมให้ผู้เรียนเข้าถึง เข้าใจ และทบทวนได้ด้วยตนเอง ส่งเสริมให้เกิดรูปแบบการเรียนรู้และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างกัน

ผู้ร่วมเรียนรู้

- มีรายได้เพิ่มขึ้นเฉลี่ย 200-300 บาทต่อวัน
- สามารถเข้าถึงข้อมูลด้านสุขภาพ สิทธิการรักษาพยาบาล และการดูแลตนเองได้อย่างเหมาะสม
- มีทักษะด้านการตลาดออนไลน์และการสื่อสารเชิงสร้างสรรค์ เรียนรู้พื้นฐานการตลาดออนไลน์ การใช้แพลตฟอร์มต่าง ๆ เช่น Facebook, TikTok, Canva, Instagram มีความเข้าใจคำศัพท์และภาษามือที่เกี่ยวข้องกับการตลาดออนไลน์ สามารถถ่ายภาพ ตัดต่อ และการทำคลิปเพื่อประชาสัมพันธ์สินค้าได้

ชุมชน

- เกิดการรวมกลุ่มอาชีพ ได้แก่ กลุ่มหัตถกรรมเย็บผ้า/กระเป๋า กลุ่มอาหารและเครื่องดื่ม กลุ่มเกษตรกรรม

องค์ความรู้

- หลักสูตร “การวางแผนประกอบอาชีพด้วยเครื่องมือ Business Model Canvas สำหรับผู้พิการทางการได้ยิน (Business Model Canvas for Deaf: BMC-D)”
- หลักสูตร “การตลาดออนไลน์สำหรับผู้พิการทางการได้ยิน” ครอบคลุมเรื่องการสร้างสื่อประชาสัมพันธ์บน Facebook, TikTok, Instagram และ Canva รวมถึงกฎหมายและข้อควรระวัง เทคนิคการถ่ายภาพ ตัดต่อวิดีโอ และการสื่อสารเชิงการตลาดด้วยภาษามือ

ผลิตภัณฑ์:

ผลผลิตทางการเกษตร กระเป๋า เครื่องดื่มแบรนด์ Deaf Café

ช่องทางการจัดจำหน่าย:

- ในชุมชน ตลาดในชุมชน
- ออนไลน์ Facebook, TikTok และ Instagram

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่

โครงการกลุ่มเรียนรู้ทักษะอาชีพเกษตรและอาหารชุมชน
เพื่อคนมีรายได้น้อยในสบเปิง แม่แตง เชียงใหม่

ลักษณะองค์กร	สถาบันการศึกษา
ประเภทโครงการ	โครงการใหม่
ประเภทอาชีพ	เกษตรกรรม

พื้นที่ดำเนินการ

- หมู่ 3 ตำบลสบเปิง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่

ฐานทุนชุมชน

- ทุนทรัพยากรบุคคล: ประชาชนชุมชน/นั้ตรอาชีพที่หลากหลาย
- ทุนความรู้ภูมิปัญญา: เกษตรกรรม อาหาร การดูแลสุขภาพ
- ทุนภาคีเครือข่าย: อาสาสมัครสาธารณสุขประจำตำบล มูลนิธิศึกษาพัฒนาชนบท โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับตำบล
- ทุนทางสังคม: กลุ่มเกษตรอินทรีย์ กลุ่มเกษตรกรมัยยั้งยั้ง ตลาดนัดสินค้าเกษตรในชุมชน

กระบวนการเรียนรู้

- ศึกษาและสำรวจข้อมูลรายได้ รายจ่าย และข้อมูลด้านสุขภาพ ความต้องการด้านอาชีพของชุมชน ออกแบบกิจกรรมพัฒนาทักษะที่จำเป็นให้ผู้ร่วมเรียนรู้ ชี้แจงวัตถุประสงค์โครงการ
- อบรมเชิงปฏิบัติการทักษะอาชีพชุมชน เช่น การปลูกผักสวนครัว การแปรรูป ผลิตภัณฑ์ถักทอ งานช่างบริการ
- อบรมให้ความรู้เรื่องการจัดการบัญชีครัวเรือน การจัดการหนี้สิน และการจัดการกลุ่ม
- การแปลงแผนธุรกิจหรือแผนพัฒนาชีวิตผู้ร่วมเรียนรู้ไปสู่การปฏิบัติ (รายบุคคล) และสร้างกลุ่มพัฒนาอาชีพตามความสนใจ
- เวทีเสวนาปิดโครงการ

ที่มาและความสำคัญ

ตำบลสบเปิง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ เป็นพื้นที่ที่มีกลุ่มเปราะบาง และผู้มีรายได้น้อยจำนวนมาก เช่น ผู้สูงอายุ ผู้ป่วยเรื้อรัง และครอบครัวเกษตรกรรายย่อย ซึ่งมีความเสี่ยงทั้งด้านรายได้ สุขภาพ และความมั่นคงในอาชีพ เนื่องจากขาดแคลนปัจจัยการผลิตทางการเกษตร พึ่งพาสารเคมีในกระบวนการผลิตเกินความจำเป็น ทำให้เกิดปัญหาด้านสุขภาพ และต้นทุนการผลิตสูง ขาดโอกาสในการเข้าถึงแหล่งความรู้และการพัฒนาทักษะอาชีพที่ตอบโจทย์ตลาด รวมทั้งขาดการดูแลสุขภาพด้านอาหารและจิตใจอย่างยั่งยืน สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ จึงทำโครงการกลุ่มเรียนรู้ทักษะอาชีพเกษตรและอาหารชุมชน เพื่อคนมีรายได้น้อยในสบเปิง แม่แตง เชียงใหม่ เพื่อพัฒนาทักษะที่จำเป็นในการประกอบอาชีพและการดำเนินชีวิตให้กับผู้มีรายได้น้อยในพื้นที่ พัฒนาคุณภาพชีวิตที่สอดคล้องกับศักยภาพของตนเองและเหมาะสมกับบริบทแวดล้อม พัฒนาหลักสูตรการจัดการเรียนรู้และพัฒนาภาคีความร่วมมือในการพัฒนาทักษะและคุณภาพชีวิตให้กับผู้มีรายได้น้อยในพื้นที่

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 70 คน

- ค้าขาย 10 คน
- บริการ 10 คน
- หัตถกรรม 10 คน
- เกษตรกร 40 คน

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากกองทุนพัฒนาสุขภาพจังหวัดเชียงใหม่ เพื่อสานต่อในปี 2568 จำนวน 100,000 บาท ภายใต้ชื่อ “นวัตกรรมผู้สูงอายุด้านเกษตรและอาหารบ้านสบเปิง”
- เกิดภาคีเครือข่ายในพื้นที่ ดังนี้
 - เครือข่ายการเรียนรู้อาชีพ: สกร.ระดับตำบล มูลนิธิศึกษาพัฒนาชนบท และมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ หน่วยงานราชการ เช่น อบต.สบเปิง สำนักงานปศุสัตว์อำเภอแม่แตง สำนักงานเกษตรอำเภอ สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอแม่แตง
 - เครือข่ายด้านการตลาด: กลุ่มเกษตรกรอินทรีย์ กลุ่มเกษตรกรมัยยีน ตลาดนัดสินค้าเกษตร โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล สหกรณ์วัดป่าดาราภิรมย์
 - เครือข่ายสุขภาพ: ร่วมกับ รพ.สบเปิง ติดตามสุขภาพ การกิน การออกกำลังกาย และขยายบทบาท อสม. เข้าสู่งานอาชีพ
 - เครือข่ายผู้สูงอายุ: พัฒนานวัตกรรมผู้สูงอายุให้เป็นวิทยากรในโรงเรียนผู้สูงอายุ

ผู้ร่วมเรียนรู้

- มีรายได้เพิ่มขึ้น 300 – 700 บาทต่อเดือน จากการเพาะเห็ด การเลี้ยงไก่ไข่ การปลูกผักปลอดภัย และการแปรรูปอาหาร และลดรายจ่ายในครัวเรือน
- เกิดการถ่ายทอดองค์ความรู้และสร้างนวัตกรรมชุมชนรุ่นใหม่ให้สามารถเป็น “ครูพี่เลี้ยงชุมชน” ถ่ายทอดความรู้ให้กับเยาวชน ผู้สูงอายุ และกลุ่มเปราะบางในพื้นที่
- เกิดจิตสำนึกในการพึ่งพาตนเองและค้นคุณค่าสู่ชุมชน ใช้ทรัพยากรท้องถิ่นอย่างรู้คุณค่า ลดการใช้สารเคมี เห็นความสำคัญของสุขภาพ และอาหารปลอดภัย

ชุมชน

- เกิดการจัดตั้ง 8 กลุ่มอาชีพหลัก ได้แก่ กลุ่มผักปลอดภัย กลุ่มเพาะเห็ด กลุ่มเลี้ยงไก่ กลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์กล้วย กลุ่มแปรรูปไข่เค็ม กลุ่มบริการขนมพื้นบ้าน กลุ่มหัตถกรรมถักทอ และกลุ่มธนาคารควายวัว
- เกิด “สังคมอาชีพและการเรียนรู้กลุ่มเปราะบาง” ครอบคลุมทั่วตำบลสบเปิง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่
- มีการจัดตั้งกองทุนอาชีพและแบ่งรายได้ส่วนหนึ่งเพื่อช่วยเหลือกลุ่มเปราะบาง
- เกิดการรวมกลุ่มจัดตั้ง “วิสาหกิจชุมชนรวมรักษ์” ผลิตและจำหน่ายสินค้าทางการเกษตรและอาหาร เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้เรื่องการสร้างเครือข่ายอาชีพ การตลาด และองค์ความรู้ต่างๆ ในชุมชน
- เกิดศูนย์การเรียนรู้เกษตรและอาหารตำบลสบเปิง เป็นพื้นที่เรียนรู้ร่วมของคนในชุมชน

องค์ความรู้

- หลักสูตรสำหรับผู้มีรายได้น้อย 8 กลุ่มอาชีพ ได้แก่ ผักปลอดภัย เพาะเห็ด เลี้ยงไก่ แปรรูปผลิตภัณฑ์กล้วย แปรรูปไข่เค็ม ขนมพื้นบ้าน หัตถกรรมถักทอ และเลี้ยงสัตว์ (โค กระบือ)

ผลิตภัณฑ์:

ไข่แปด ไข่ไก่ ผักปลอดภัย ไข่ผ่า เห็ดโคนน้อย ไข่เค็ม ผงแป้งกล้วย ขนมพื้นบ้าน สลัดโรล ผักปลอดภัย ห่วงถัก

ช่องทางการจัดจำหน่าย:

- ในชุมชน เช่น ตลาดชุมชน ร้านค้าชุมชน
- ออนไลน์

ศูนย์วิจัยพหุวัฒนธรรม และนโยบายการศึกษา สถาบันวิจัยพหุศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่

โครงการชุมชนส่งเสริมการเรียนรู้ในการปรับตัว
สร้างทักษะ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำและสร้างความมั่นคง
ริมคลองแม่ข่า

ลักษณะองค์กร	สถาบันการศึกษา
ประเภทโครงการ	โครงการใหม่
ประเภทอาชีพ	หัตถกรรมและงานฝีมือ

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 70 คน

- ค้าขาย 38 คน
- ผู้สูงอายุ 19 คน
- ผู้ว่างงาน 12 คน
- เยาวชนนอกระบบการศึกษา 1 คน

พื้นที่ดำเนินการ

- ชุมชนริมคลองแม่ข่าและลำน้ำสาขา ตำบลช้างคลาน อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่

ฐานทุนชุมชน

- ทุนทรัพยากรธรรมชาติ: คลองแม่ข่า แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของชุมชน
- ทุนวัฒนธรรม: ชุมชนพหุวัฒนธรรมที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ มีการรวมกลุ่มที่เข้มแข็ง และมีสินค้าที่เป็นอัตลักษณ์
- ทุนภาคีเครือข่าย: เทศบาลนครเชียงใหม่และ Mae ka City lab, Learning City สนับสนุนการปรับปรุงพื้นที่เพื่อใช้ประโยชน์ด้านการท่องเที่ยว ทำให้สามารถใช้ประโยชน์เรื่องการท่องเที่ยว

กระบวนการเรียนรู้

- พัฒนากลไกคณะทำงานในการขับเคลื่อนการดำเนินงานวางแผน ติดตาม และประเมินผลโครงการ
- จัดทำฐานข้อมูลต้นทุนทรัพยากรในพื้นที่ผ่านกิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการจัดทำผังชุมชนริมคลองแม่ข่าและลำน้ำสาขา จัดทำปฏิทินวัฒนธรรมและเศรษฐกิจของชุมชน
- กิจกรรมส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ และพัฒนาทักษะสร้างโอกาสในการประกอบอาชีพ ผ่านการอบรมเชิงปฏิบัติการและออกแบบอัตลักษณ์หรือแบรนด์ของชุมชน
- กิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการออกแบบนวัตกรรมยกระดับผลิตภัณฑ์กระเป๋าสาน งานหัตถกรรมชาติพันธุ์ การปลูกผัก และการดูแลพืชผัก

ที่มาและความสำคัญ

คลองแม่ข่า เป็นคลองโบราณสายหนึ่งของจังหวัดเชียงใหม่ เดิมทำหน้าที่เป็นคูเมืองชั้นนอกที่โอบล้อมเมือง และเป็นทางระบายน้ำล้นลงสู่แม่น้ำปิง เมื่อเมืองเชียงใหม่มีการขยายตัวและเติบโตขึ้นอย่างรวดเร็ว มีผู้ใช้แรงงานเข้ามาขายแรงงานในเมืองเชียงใหม่เป็นจำนวนมาก บ้างก็มาจับจองบุกเบิกพื้นที่ว่างเปล่าสร้างตลอดแนวริมคลองแม่ข่าและแนวกำแพงเมืองโบราณ จนกลายเป็นชุมชนแออัด ทำให้พื้นที่คลองแม่ข่ามีลักษณะเป็นสังคมพหุวัฒนธรรม เริ่มแคบและทรุดโทรมลงจากการทิ้งของเสียของสถานประกอบการและบ้านเรือน น้ำในคลองเน่าเสียและกลายเป็นปัญหาเรื้อรัง แม้จะมีการปรับปรุงคลองให้สะอาด รวมถึงปรับปรุงทัศนียภาพให้คลองแม่ข่าเป็นสถานที่ท่องเที่ยวของจังหวัด แต่พบว่าการพัฒนาดังกล่าวส่งผลในแง่เศรษฐกิจให้กับคนในชุมชนริมคลองแม่ข่า ศูนย์วิจัยพหุวัฒนธรรมและนโยบายการศึกษา สถาบันวิจัยพหุศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จึงทำโครงการชุมชนส่งเสริมการเรียนรู้ ในการปรับตัว สร้างทักษะ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำและสร้างความมั่นคงริมคลองแม่ข่า เพื่อพัฒนาวัฒนธรรมในการยกระดับทักษะอาชีพ และความสามารถของคนในชุมชน สร้างความพร้อมในการต่อยอดเป็นวิสาหกิจชุมชนอย่างยั่งยืน พัฒนาอัตลักษณ์ที่เป็นภาพแทนชุมชน สำหรับการพัฒนาลินค้า ผลิตภัณฑ์บริการต่าง ๆ ของชุมชนริมคลองแม่ข่า และสร้างพื้นที่กลางสำหรับการเรียนรู้ แลกเปลี่ยนการดำเนินงานของชุมชน

- กิจกรรมให้ความรู้ด้านการออกแบบเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และประวัติศาสตร์ชุมชนริมคลองแม่ข่าและลำน้ำสาขา การเป็นมัคคุเทศก์ชุมชน ทดลองจัดการท่องเที่ยวชุมชน
- กิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการการทำการตลาดอย่างไรให้ปัง
- กิจกรรมกาดมั่วคว่ของดีชุมชนริมน้ำแม่ข่า

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- เกิดแกนนำกลุ่มและทีมงานขับเคลื่อนโมเดลนวัตกรรมที่ช่วยพัฒนาเศรษฐกิจ และชุมชนให้เกิดความยั่งยืน
- เห็นแนวทางการวางแผนอย่างเป็นรูปธรรมให้กับคนในชุมชนด้านการตลาด การขายสินค้าออนไลน์ การออกแบบผลิตภัณฑ์ เพื่อให้ชาวบ้านสามารถพึ่งพาตนเองได้
- สามารถกำหนดแนวทางการพัฒนารูปแบบสินค้าและผลิตภัณฑ์ ทิศทางการพัฒนาอาชีพ และการสร้างความร่วมมือในชุมชนที่จะนำไปสู่การพึ่งพาตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- เกิดรูปแบบเศรษฐกิจหมุนเวียนในพื้นที่ชุมชนริมคลองแม่ข่าและริมลำน้ำสาขานำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

ผู้ร่วมเรียนรู้

- มีทักษะอาชีพด้านมัคคุเทศก์และการปลูกผัก สามารถนำไปประกอบอาชีพสร้างรายได้ให้ตัวเองและครอบครัว
- มีความรู้ความเข้าใจและเห็นความสำคัญของการรักษาต้นทุนทรัพยากรในพื้นที่ชุมชนตนเอง
- เกิดแบรนด์สินค้าอัตลักษณ์ชุมชน “ฮักแม่ข่า” ที่มีสีและลวดลายสอดคล้องกับพื้นที่คลองแม่ข่า โดยชาวบ้านในชุมชนสามารถนำไปใช้ได้โดยไม่ต้องขออนุญาต เนื่องจากเป็นการออกแบบร่วมกันและเป็นผลงานในชุมชน และเกิดผลิตภัณฑ์ที่เป็นสินค้าของชุมชน 3 ชิ้น คือ งานหัตถกรรม กระเป๋าดำ ปุยมูลไส้เดือน และน้ำพริก

ชุมชน

- เกิดเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศ 1 เส้นทาง
- เกิดโมเดลท่องเที่ยวชุมชนบนฐานทรัพยากรท้องถิ่นและประวัติศาสตร์
- เกิดแหล่งเรียนรู้ด้านหัตถกรรมและเกษตรกรรม

องค์ความรู้

- คู่มือเส้นทางท่องเที่ยวชุมชนเชิงนิเวศประวัติศาสตร์ในพื้นที่ริมคลองแม่ข่า
- ชุดความรู้ต้นทุนทรัพยากรในพื้นที่ชุมชนที่นำไปเป็นฐานข้อมูลในการขับเคลื่อนโครงการและต้นทุนในการพัฒนาของพื้นที่

ผลิตภัณฑ์:

น้ำพริกแม่ข่า ผลิตภัณฑ์ปุยมูลไส้เดือน กระเป๋า เสื้อผ้า ไม้ดอกไม้ประดับ

ช่องทางการจัดจำหน่าย:

- ในชุมชน

เทศบาลตำบลสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่

โครงการส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาทักษะอาชีพ
ของชุมชนเทศบาลตำบลสันป่าตองสู่การพัฒนา
อย่างยั่งยืน

ลักษณะองค์กร	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
ประเภทโครงการ	โครงการใหม่
ประเภทอาชีพ	การแปรรูป

พื้นที่ดำเนินการ

- ตำบลสันป่าตอง ตำบลยุหว่า ตำบลทุ่งด้อม และตำบลมะขามหลวง
อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่

ฐานทุนชุมชน

- ทุนความรู้ภูมิปัญญา: องค์ความรู้ด้านการทำอาหารพื้นถิ่น
- ทุนวัฒนธรรม: ความหลากหลายทางด้านวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์
7 กลุ่ม คือ กลุ่มชาติพันธุ์คนพื้นเมือง กลุ่มไทยยอง กลุ่มลัวะหรือละว้า
กลุ่มมอญ กลุ่มคนจีน กลุ่มคนอินเดีย กลุ่มคนที่นับถืออิสลาม

กระบวนการเรียนรู้

- ศึกษาบริบทชุมชนบนฐานทรัพยากร และศึกษาความต้องการของชุมชน
จัดเสวนาเตรียมความพร้อม และชี้แจงวัตถุประสงค์โครงการ
- พัฒนาหลักสูตรและทักษะเพื่อการประกอบอาชีพ โดยกระบวนการ
มีส่วนร่วมของชุมชนและภาคีเครือข่าย
- สาธิตและลงมือปฏิบัติการทำข้าวพองสันป่าตองอบกรอบ วุ้นกรอบ
น้ำมะตูม ยาฝักออร์แกนิก และเมี่ยงค่น้าน้ำพริกจินห์หมู
- กิจกรรมสร้างสรรค์วันผู้ประกอบการ/เวทีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และ
การประกวดผลิตภัณฑ์ การจัดนิทรรศการมีชีวิต การสาธิต และ
ฝึกการเป็นผู้ประกอบการและการตลาดจำลอง
- กิจกรรมส่งเสริมการตลาด ช่องทางจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ และการจัดทำ
สื่อออนไลน์เพื่อการเรียนรู้ตามอัธยาศัย ออกแบบบรรจุภัณฑ์ต้นแบบ
ที่เหมาะสมกับผลิตภัณฑ์
- กิจกรรมเพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์โครงการและคืนความรู้สู่ชุมชน
ผ่านพื้นที่ส่วนกลางเพื่อส่งเสริมอาชีพ

ที่มาและความสำคัญ

พื้นที่เทศบาลตำบลสันป่าตอง อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่
ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพค้าขาย ธุรกิจส่วนตัว รับราชการ
รับจ้างทั่วไป และเกษตรกรกรรม มีประชากรทั้งสิ้น 4,267 คน เป็นพื้นที่
ชุมชนเมือง และชุมชนชนบทดั้งเดิม มีความหลากหลายทางด้าน
วัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ 7 กลุ่ม คือ กลุ่มชาติพันธุ์คนพื้นเมือง
กลุ่มไทยยอง กลุ่มลัวะหรือละว้า กลุ่มมอญ กลุ่มคนจีน กลุ่มคนอินเดีย
กลุ่มคนที่นับถืออิสลาม มีต้นทุนชุมชนทางด้านสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ
วัฒนธรรม การเมือง และทุนมนุษย์ที่ดี แต่การมีส่วนร่วมในชุมชนยังมีน้อย
ขาดภาคีเครือข่ายสนับสนุนกิจกรรมพัฒนาในชุมชน มีข้อจำกัด
ด้านงบประมาณสนับสนุนการจัดกิจกรรม มีรายได้ไม่เพียงพอ
ต่อค่าใช้จ่าย ขาดพื้นที่กลางของชุมชน เทศบาลตำบลสันป่าตอง
จึงทำโครงการส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาทักษะอาชีพของชุมชน
เทศบาลตำบลสันป่าตองสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน เพื่อพัฒนาทักษะ
และศักยภาพด้านอาชีพและการเป็นผู้ประกอบการ และพึ่งพาตนเองได้
เสริมสร้างชุมชนให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ และสังคมแห่งการแบ่งปัน

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 50 คน

- เกษตรกร 3 คน
- ค้าขาย 5 คน
- ผู้สูงอายุ 20 คน
- ผู้ว่างงาน 5 คน
- ผู้พิการ 5 คน
- ผู้ด้อยโอกาส 12 คน

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- สกร.นำหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นจากโครงการไปขยายผลเพื่อจัดการเรียนรู้ตามอัยาศัยผ่านสื่อออนไลน์
- มีผู้ประกอบการในชุมชนร่วมเป็นเครือข่าย 5 ราย ได้แก่
 - สาขาการตลาด คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยพายัพ ร่วมมือด้านวิชาการ
 - สำนักส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอสันป่าตอง ร่วมมือด้านชุมชน
 - ร้านค้าชุมชนเทศบาลตำบลสันป่าตอง รับฝากจำหน่ายผลิตภัณฑ์วุ้นกรอบน้ำมะตูม
 - ตลาดสหกรณ์การเกษตรสันป่าตอง รับฝากจำหน่ายผลิตภัณฑ์วุ้นกรอบน้ำมะตูม
 - ร้านต้นตองเดิม รับฝากจำหน่ายเมี่ยงค่น้ำ น้ำพริกจินหมู
- เกิดการทำงานร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสำหรับผู้ร่วมเรียนรู้ ระหว่างเทศบาลฯ และมหาวิทยาลัยพายัพ ได้แก่ สาขาวิชาการจัดการโรงแรม (การจัดการต้นทุน) สาขาวิชาการจัดการนวัตกรรมการธุรกิจอาหาร (การจัดการวัตถุดิบและการผลิต) และสาขาการตลาดดิจิทัล (การพัฒนา สื่อเรียนรู้ และการออกแบบบรรจุภัณฑ์ต้นแบบ)

ผู้ร่วมเรียนรู้

- มีรายได้เพิ่มขึ้นจากการทำข้าวพองสันป่าตองอบกรอบ วุ้นกรอบน้ำมะตูม ยำผักกอร์แกนิก และเมี่ยงค่น้ำ น้ำพริกจินหมู เฉลี่ย 500 บาทต่อคนต่อเดือน
- ยกระดับเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ 12 คน
- มีบรรจุภัณฑ์ต้นแบบ ชื่อ “บ้านต้นตอง” สำหรับผลิตภัณฑ์ชุมชน 2 ผลิตภัณฑ์ ได้แก่ ข้าวพองสันป่าตองอบกรอบ วุ้นกรอบน้ำมะตูมแบบถุง

ชุมชน

- เกิดแหล่งเรียนรู้ด้านการทำอาหารท้องถิ่น

องค์ความรู้

- หลักสูตรการพัฒนาทักษะการประกอบอาชีพด้านอาหาร 4 หลักสูตร ได้แก่ 1. หลักสูตรการทำข้าวพองสันป่าตองอบกรอบ 2. หลักสูตรการทำวุ้นกรอบน้ำมะตูม 3. หลักสูตรการทำยำผักกอร์แกนิก 4. หลักสูตรการทำเมี่ยงค่น้ำ น้ำพริกจินหมู

ผลิตภัณฑ์:

ข้าวพองอบกรอบสันป่าตอง วุ้นกรอบน้ำมะตูม เมี่ยงค่น้ำ น้ำพริกจินหมู ยำผักกอร์แกนิก

ช่องทางการจัดจำหน่าย:

- ในชุมชน

วิสาหกิจชุมชนชาพันธุ์แม่ใน จังหวัดเชียงใหม่

โครงการสร้างเศรษฐกิจชุมชนบนฐานต้นทุน
ทรัพยากรท้องถิ่นและภูมิปัญญาของชุมชน
ปากะเกะแม่ใน

ลักษณะองค์กร	องค์กรชุมชน
ประเภทโครงการ	โครงการใหม่
ประเภทอาชีพ	การแปรรูป

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 70 คน

- เกษตรกร 39 คน
- ผู้สูงอายุ 10 คน
- ผู้พิการ 1 คน
- เยาวชนนอกระบบการศึกษา 20 คน

พื้นที่ดำเนินการ

- ชุมชนแม่ใน ตำบลแม่ศึก อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่

ฐานทุนชุมชน

- ทุนทรัพยากรธรรมชาติ: ป่าชุมชน วัตถุประสงค์ตามฤดูกาล
- ทุนความรู้ภูมิปัญญา: การทำชาพันธุ์แม่ใน การทำผ้าฝ้ายทอมือย้อมสีธรรมชาติ การแปรรูปผลผลิตตามฤดูกาล การดูแลจัดการป่าชุมชน บนฐานองค์ความรู้ปากะเกะ
- ทุนวัฒนธรรม: วิถีวัฒนธรรมปากะเกะ

กระบวนการเรียนรู้

- เวทีสืบค้นต้นทุนชุมชน ความต้องการของผู้ร่วมเรียนรู้ และชี้แจงวัตถุประสงค์โครงการ ออกแบบงานร่วมกับภาคีเครือข่าย
- ศึกษาดูงานชุมชนต้นแบบด้านการออกแบบเศรษฐกิจชุมชนบนฐานวัฒนธรรมปากะเกะที่บ้านห้วยอีค่าง ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อสร้างแรงบันดาลใจในการบริหารจัดการกลุ่ม
- กิจกรรมการแปรรูปชาพันธุ์แม่ในจากป่าชุมชน ฝึกทักษะการแปรรูปผลิตภัณฑ์ การย้อมผ้าและทอผ้าจากสีธรรมชาติ การออกแบบและแปรรูปผ้าย้อมสีธรรมชาติ และออกแบบพื้นที่เรียนรู้เรื่องผ้าย้อมสีธรรมชาติ ให้กับเด็กเยาวชนในชุมชน

ที่มาและความสำคัญ

ชุมชนแม่ใน เป็นชุมชนปากะเกะอยู่ ตั้งอยู่ในพื้นที่ตำบลแม่ศึก อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ มีองค์ความรู้ภูมิปัญญาที่ส่งต่อกันมาจากรุ่นสู่รุ่น โดยเฉพาะวิถีการอยู่ร่วมกับป่าและทรัพยากรธรรมชาติ คนในชุมชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม เช่น ข้าวโพดที่เป็นพืชเศรษฐกิจเชิงเดี่ยว ควบคู่กับการทำไร่หมุนเวียนตามวิถีวัฒนธรรมของคนในชุมชนที่เปรียบเสมือนฐานอาหารที่สามารถหาอยู่หากินได้ตลอดทั้งปี และหล่อเลี้ยงคนในชุมชนแม่ในมาหลายชั่วอายุคน แต่ในช่วงหลายปีที่ผ่านมา คนในชุมชนเริ่มมองเห็นว่าข้าวโพดไม่ใช่คำตอบ เพราะต้องใช้สารเคมีและยาฆ่าแมลงเป็นจำนวนมาก ทำให้ต้นทุนการผลิตสูงขึ้น ประสบปัญหาขาดทุน มีหนี้สิน และปัญหาสุขภาพ นอกจากนี้ยังประสบปัญหาการเข้าถึงระบบสาธารณสุขของภาครัฐ โดยเฉพาะการคมนาคมไฟฟ้าและการศึกษา เนื่องจากเป็นชุมชนที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกล เด็กและเยาวชนหลายคนต้องออกไปศึกษาต่อนอกชุมชนตั้งแต่ยังเล็ก ขณะที่บางครอบครัวที่ไม่มีทุนทรัพย์ให้บุตรหลานได้ศึกษาต่อ ส่งผลให้เด็กเยาวชนส่วนหนึ่งหลุดจากระบบการศึกษา วิสาหกิจชุมชนชาพันธุ์แม่ใน จังหวัดเชียงใหม่ จึงทำโครงการสร้างเศรษฐกิจชุมชนบนฐานต้นทุนทรัพยากรท้องถิ่นและภูมิปัญญาของชุมชนปากะเกะแม่ใน เพื่อพัฒนาการออกแบบทักษะอาชีพของผู้ร่วมเรียนรู้ทุกเพศทุกวัยในชุมชนแม่ในบนฐานทุนของปากะเกะ เกิดการจัดการกลุ่มทักษะอาชีพและยกระดับศักยภาพของผู้ร่วมเรียนรู้และกลุ่ม รวมถึงเสริมสร้างแนวคิดและกระบวนการอยู่ร่วมอย่างสมดุลระหว่างคนกับธรรมชาติตามวิถีปากะเกะ

- กิจกรรมการแปรรูปผลผลิตจากไร่หมุนเวียนและป่า ระดมองค์ความรู้ เรื่องการแปรรูปผลผลิตตามวิถีปากเอะญอ ออกแบบและแปรรูปผลผลิต การใช้และดูแลทรัพยากรและป่าผ่านการเลี้ยงผึ้งโพรงตามองค์ความรู้ ปากเอะญอ
- พัฒนาและเสริมศักยภาพพบปะของเยาวชนในการสื่อสารและการเชื่อมต่อกับตลาด เช่น การสื่อสารเรื่องราวของชุมชนให้คนภายนอก รู้จักมากขึ้น
- ถอดบทเรียนและออกแบบงานร่วมกับภาคีเครือข่ายหลังเสร็จสิ้น โครงการ

ชุมชน

- เกิดเครือข่ายการทำงานร่วมกันทั้งชุมชน ภาครัฐ ภาคเอกชน
- คนภายนอกรู้จักชุมชนมากขึ้นจากผลิตภัณฑ์ของชุมชนผ่านสื่อต่าง ๆ

องค์ความรู้

- ด้านการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากป่าอย่างยั่งยืน

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- เกิดพื้นที่ทำงานร่วมกับภาคีเครือข่ายภายนอก เช่น กลุ่มตลาดออร์แกนิก และการจัดบูธแสดงสินค้าที่กรุงเทพฯ

ผู้ร่วมเรียนรู้

- เกิดเพจเฟซบุ๊กเล่อซอ สำหรับเป็นพื้นที่กลางในการติดต่อกับลูกค้า และสำหรับใช้เป็นพื้นที่สื่อสารการทำงาน/การนำเสนอผลิตภัณฑ์ของแต่ละกลุ่มอาชีพ
- มีการนำทรัพยากรในชุมชนมาพัฒนาเป็นอาชีพหลัก สามารถเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ตามฤดูกาลและสร้างรายได้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง
- เกิดการรับรู้พื้นที่ปริมาณต้นทุนของตนเองในป่าและในไร่หมุนเวียน นำไปสู่ปฏิทินฤดูกาลของผลผลิตในพื้นที่ ทำให้เห็นคุณค่าและมูลค่าของผลผลิตในชุมชน
- มีความรู้เกี่ยวกับระบบการจัดการการเงินของตนเองและครอบครัว
- เห็นความสำคัญของการทำอาชีพเสริมเพื่อลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน เช่น การทำสบู่ และไม้กวาด เป็นต้น
- ลดการใช้สารเคมีและเพิ่มพื้นที่สีเขียวในพื้นที่ของผู้ร่วมเรียนรู้ โดยการปลูกไม้ผลเพิ่มมากขึ้น

ผลิตภัณฑ์:

ผ้าทอมือย้อมสีธรรมชาติ สบู่ชาพันปี

ช่องทางการจัดจำหน่าย:

- ในชุมชน
- ออนไลน์ Facebook เล่อซอ

คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม จังหวัดนครพนม

โครงการพัฒนาและยกระดับทักษะอาชีพ
การผลิตใบตองรีด เพื่อเพิ่มรายได้
กลุ่มผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์และด้อยโอกาส

ลักษณะองค์กร	สถาบันการศึกษา
ประเภทโครงการ	โครงการใหม่
ประเภทอาชีพ	การแปรรูป

นครพนม

พื้นที่ดำเนินการ

- บ้านโคกสว่างพัฒนา ตำบลธาตุพนมเหนือ อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม

ฐานทุนชุมชน

- ทุนทรัพยากรธรรมชาติ: ระบบชลประทานที่เอื้อต่อการทำเกษตร
- ทุนความรู้ภูมิปัญญา: การรีดใบตอง การเกษตร
- ทุนภาคีเครือข่าย: ผู้ประกอบการกะละแมโบราณนครพนม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่อำนวยความสะดวกในการดำเนินงานในพื้นที่
- ทุนชุมชน: ผู้นำชุมชนมีภาวะความเป็นผู้นำ มีส่วนร่วมทำวิจัยกับหน่วยจัดการเรียนรู้มาตั้งแต่ปี 2563 จนถึงปัจจุบัน

กระบวนการเรียนรู้

- ประชุมคณะทำงานเพื่อออกแบบกระบวนการเรียนรู้ สร้างพื้นที่การเรียนรู้ และสร้าง Mindset ผู้ร่วมเรียนรู้ พัฒนาหลักสูตรการพัฒนาทักษะอาชีพ วิเคราะห์ประเมินหลักสูตรจากภาคีเครือข่าย
- ปฏิบัติการจัดทำแผนพัฒนาอาชีพโดยผู้ร่วมเรียนรู้ตามความต้องการศักยภาพของร่างกาย และความเชี่ยวชาญ 3 กลุ่ม ได้แก่ อาชีพรีดใบตอง อาชีพปลูกกล้วย และอาชีพทำถ่านอัดแท่ง
- สร้างเครือข่ายการจัดสรรพื้นที่สาธารณะสำหรับกลุ่มคนยากไร้เพื่อการเกษตร
- ปฏิบัติการจัดทำแบบจำลองธุรกิจ และการเชื่อมโยงกับตลาดในพื้นที่ ได้แก่ ผู้ประกอบการกะละแมโบราณนครพนม และตลาดนอกพื้นที่ โดยให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดทำตลาดออนไลน์ เพื่อเข้าถึงลูกค้ากลุ่มใหม่ เช่น การจัดทำ Business Model Canvas การสื่อสารการตลาด และการทำตลาดออนไลน์สำหรับธุรกิจ
- อบรมให้ความรู้การบริหารจัดการการเงิน และสร้างนวัตกรรมชุมชน เพื่อส่งต่อความรู้ให้เกิดความยั่งยืน

ที่มาและความสำคัญ

บ้านโคกสว่างพัฒนา ตำบลธาตุพนมเหนือ อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม คนในชุมชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนาเป็นหลัก เนื่องจากมีแหล่งน้ำจากระบบชลประทานทำให้สามารถทำการเกษตรได้ตลอดทั้งปี ประกอบอาชีพเสริมคือ การรีดใบตองห่อกะละแมโบราณ ซึ่งเป็นอัตลักษณ์คู่จังหวัดมาช้านาน แต่ยังมีข้อจำกัดด้านกำลังการผลิตจากการใช้ถ่านไม้ ทำให้มีต้นทุนการผลิตสูง มีกำไรต่ำ ขณะที่ในพื้นที่มีกลุ่มผู้พิการ ผู้ยากไร้ และแรงงานนอกระบบที่มีรายได้เฉลี่ยต่ำกว่า 3,500 บาทต่อเดือน เนื่องจากขาดโอกาสทางการศึกษาและทักษะอาชีพ ทำให้รายได้ไม่เพียงพอต่อรายจ่าย คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม จึงทำโครงการพัฒนาและยกระดับทักษะอาชีพ การผลิตใบตองรีด เพื่อเพิ่มรายได้กลุ่มผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์และด้อยโอกาส เพื่อยกระดับความรู้และทักษะอาชีพตามความต้องการและศักยภาพของผู้ร่วมเรียนรู้ ส่งเสริมอาชีพบนฐานชุมชนเพื่อลดรายจ่าย สร้างรายได้ พัฒนาศักยภาพการเป็นผู้ประกอบการ และการบริหารจัดการกลุ่มผู้ร่วมเรียนรู้

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 50 คน

- เกษตรกร 33 คน
- ผู้ด้อยโอกาส 4 คน
- ผู้สูงอายุ 11 คน
- ผู้พิการ 2 คน

- อบรมให้ความรู้ในการสร้างกลุ่มและการบริหารจัดการกลุ่ม
- ฝึกปฏิบัติการพัฒนาทักษะอาชีพฝึก กรีด รีดใบตอง การเกษตร และการทำถ่านอัดแท่ง
- ทดลองดำเนินธุรกิจตามกลุ่มอาชีพ

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- มีเครือข่ายการทำงานร่วมกัน ดังนี้
 - สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอธาตุพนม เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์
 - สำนักงานเกษตรอำเภอธาตุพนม ให้ความรู้และอำนวยความสะดวกในการจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชน
 - ผู้ประกอบการผลิตกะละแมโบราณนครพนม ร่วมแลกเปลี่ยนการผลิตใบตองรีดให้มีคุณภาพและมาตรฐานใบตองรีดที่ต้องการ
 - เกิดเครือข่ายการผลิตใบตองรีดให้กับภัตตาคารแม่น้ำพร
- เกิดการรวมกลุ่มอย่างไม่เป็นทางการ 1 กลุ่ม เพื่อการออมเงินสำหรับเป็นทุนหมุนเวียนในการประกอบอาชีพ และมีการวางแผนจดทะเบียนเป็นวิสาหกิจชุมชน 1 กลุ่ม
- เกิดการเชื่อมโยงการขายใบตองสดให้กับคนทำพานบายศรี คนผลิตใบตองห่อกะละแม และธุรกิจหอยอ
- เป็นศูนย์กลางในการถ่ายทอดองค์ความรู้เกี่ยวกับการผลิตใบตองรีด โดยมีการจัดกิจกรรมฝึกอบรม ฝึกปฏิบัติการ และการให้คำปรึกษาแก่ผู้สนใจอย่างต่อเนื่อง เป็นต้นแบบในการสร้างหลักสูตรฝึกอบรมอาชีพ
- เกิด “บทเรียนการทำงานร่วมกับชุมชน” ที่บูรณาการศาสตร์ที่หลากหลายสู่การพัฒนาพื้นที่จริง

ผู้ร่วมเรียนรู้

- มีรายได้เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 15 จากฐานรายได้เดิม
- มีทักษะการเก็บเกี่ยวใบตองสดที่ตรงกับความต้องการของผู้ขาย เช่น ใบตองทำพานบายศรี ใบตองรีดห่อกะละแมโบราณนครพนม ใบตองสำหรับนำไปเป็นบรรจุภัณฑ์ในร้านอาหาร
- มีความต้องการพัฒนาอาชีพด้านการเกษตรในพื้นที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว การปรับปรุงดินให้เหมาะสมกับปลูกผักชีฝรั่ง การปลูกดอกดาวเรือง

ชุมชน

- เกิดรายได้หมุนเวียนในชุมชนจากการเปิดเพจตลาดชุมชนออนไลน์
- เกิดการจ้างงานคนยากไร้ในพื้นที่
- เกิดความภาคภูมิใจในภูมิปัญญาท้องถิ่น และเกิดการอนุรักษ์องค์ความรู้ควบคู่กับการปรับตัวให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดสมัยใหม่
- เกิดแหล่งเรียนรู้ในชุมชนที่เป็นศูนย์กลางการถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ด้านการผลิตใบตองรีดอย่างเป็นระบบ พร้อมทั้งเป็น “ต้นแบบ” ให้กับชุมชนอื่น ๆ ในการพัฒนาทักษะอาชีพจากภูมิปัญญาท้องถิ่นควบคู่ไปกับการสร้างรายได้และความยั่งยืนทางเศรษฐกิจในระยะยาว

องค์ความรู้

- หลักสูตร 3 หลักสูตร ได้แก่ 1. หลักสูตรการผลิตใบตองรีดให้ได้คุณภาพและมาตรฐาน 2. หลักสูตรการปลูกกล้วยตามความต้องการของผู้ใช้ 3. หลักสูตรการผลิตถ่านอัดแท่งจากเศษวัสดุเหลือในพื้นที่

ผลิตภัณฑ์:

ใบตองรีด ถ่านอัดแท่ง พืชผลทางการเกษตร

ช่องทางการจัดจำหน่าย:

- ในชุมชน
- ออนไลน์ Facebook

คณะเกษตรและเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยนครพนม จังหวัดนครพนม

โครงการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพ
เพื่อสร้างรายได้ของเครือข่ายชมรมผู้พิการ
อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม

ลักษณะองค์กร	สถาบันการศึกษา
ประเภทโครงการ	โครงการใหม่
ประเภทอาชีพ	เกษตรกรรม

พื้นที่ดำเนินการ

- ตำบลหนองญาติ ตำบลโพธิ์ตาก และตำบลนาราชควาย อำเภอเมืองนครพนม จังหวัดนครพนม

ฐานทุนชุมชน

- ทุนทรัพยากรธรรมชาติ: เป็นเมืองท่องเที่ยว มีการส่งเสริมการบริโภคอาหารปลอดภัยและอาหารสุขภาพ
- ทุนชุมชน: ตลาดริมโขง โรงผลิตก้อนเห็ด โรงอบก้อนเห็ดนางฟ้า และแปลงเกษตรผสมผสาน

กระบวนการเรียนรู้

- ประชุมสร้างความเข้าใจในคณะทำงานและภาคีเครือข่ายเพื่อร่วมออกแบบและวางแผนการดำเนินงาน การวิเคราะห์และประเมินความต้องการของผู้ร่วมเรียนรู้ ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมต่อความสนใจ ความถนัด และข้อจำกัดของผู้ร่วมเรียนรู้ สานสัมพันธ์ เข้าใจ เข้าถึง พัฒนาผู้ร่วมเรียนรู้ เพื่อสร้างความพร้อมในการทำกิจกรรม
- ออกแบบและพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมทักษะอาชีพ และทักษะการดำรงชีวิต สุขภาพกายใจ การจัดการการเงิน
- ฝึกอบรมการดูแลสุขภาพกายใจผู้พิการ และผู้ปกครองผู้พิการ
- ฝึกอบรมการเพาะเห็ดนางฟ้า ทำปุ๋ยอินทรีย์ น้ำหมักชีวภาพและการปลูก
- พัฒนาการตลาดและการขายสินค้าเกษตรทั้งระดับกลุ่มและระดับเครือข่าย
- ประเมินผลการประกอบอาชีพ การขาย การตลาด และการดูแลสุขภาพผู้ร่วมเรียนรู้
- การติดตามประเมินผลทักษะชีวิต ทักษะอาชีพผู้ปกครอง และอาชีพบำบัดผู้พิการ
- สรุปผลการเรียนรู้และถอดบทเรียนผู้ร่วมเรียนรู้

ที่มาและความสำคัญ

จังหวัดนครพนม เป็นจังหวัดชายแดนที่มีผู้พิการจำนวนมาก โดยมีผู้พิการขึ้นทะเบียนทั้งสิ้น 24,147 คน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้พิการทางการเคลื่อนไหว 11,935 คน และผู้พิการทางสติปัญญา 1,831 คน ตลอดจนมีเยาวชนนอกระบบการศึกษาในพื้นที่ที่กำลังเผชิญกับความท้าทายด้านเศรษฐกิจ สังคม และสุขภาพที่ซับซ้อน ส่งผลให้คุณภาพชีวิตไม่เป็นไปตามมาตรฐานที่พึงมี คณะเกษตรและเทคโนโลยีมหาวิทยาลัยนครพนม จังหวัดนครพนม จึงทำโครงการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพเพื่อสร้างรายได้ของเครือข่ายชมรมผู้พิการ อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม เพื่อหาทางออกสำคัญในการแก้ไขปัญหาเหล่านี้ ผ่านการพัฒนาทักษะอาชีพที่เหมาะสมและสร้างโอกาสในการมีรายได้ที่มั่นคง ด้วยการส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้ร่วมเรียนรู้มีความรู้ มีทักษะและความสามารถในการประกอบอาชีพตามความถนัดที่สอดคล้องกับบริบทชุมชน และสังคม นำไปสู่การเกิดรายได้และลดรายจ่ายในครัวเรือน และเกิดการรวมกลุ่มด้านอาชีพของเครือข่ายชมรมผู้พิการ อำเภอเมือง นครพนม จังหวัดนครพนม

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 50 คน

- เกษตรกร 17 คน
- ผู้พิการ 24 คน
- ผู้ด้อยโอกาส 4 คน
- เยาวชนนอกระบบการศึกษา 5 คน

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- เกิดศูนย์เรียนรู้บ้านหนองบัวและศูนย์การผลิตก้อนเห็ด (Hub) เป็นศูนย์กลางในการฝึกอบรมและการกระจายสินค้าในระดับชุมชน
- เกิด “โมเดลต้นแบบ” การพัฒนากลุ่มเปราะบางที่สามารถถ่ายทอดให้กับพื้นที่อื่นในจังหวัดนครพนมและจังหวัดใกล้เคียง เพื่อขยายผลการพัฒนาในวงกว้าง
- เกิดผลิตภัณฑ์ต้นแบบ เช่น ก้อนเห็ด ดินปลูก น้ำหมักชีวภาพ และผักอินทรีย์
- เกิด “กลุ่มออมทรัพย์” หรือ “การจัดการเงินภายในกลุ่ม”
- เกิดภาคีเครือข่าย วัด โรงเรียน ศูนย์การศึกษาพิเศษ กรมจัดหางาน และสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดนครพนม เป็นนิเวศการเรียนรู้ ที่ยั่งยืนและครอบคลุมคนทุกกลุ่มในชุมชน

ผู้ร่วมเรียนรู้

- มีรายได้เสริมจากการประกอบอาชีพ ดังนี้
 - กลุ่มเพาะเห็ดเฉลี่ย 3,000–5,000 บาทต่อครัวเรือน
 - กลุ่มปลูกผักเฉลี่ย 2,000–4,000 บาทต่อเดือน
 - กลุ่มปุ๋ยชีวภาพเฉลี่ย 1,500–3,000 บาทต่อเดือน
- มีความมั่นใจในตนเองมากขึ้น มีความสัมพันธ์ที่ดีในครอบครัวและชุมชน สามารถแบ่งปันความรู้ให้ผู้อื่นและร่วมกันพัฒนาชุมชนอย่างต่อเนื่อง
- เกิดแนวความคิดการแปรรูปเห็ดเป็น “เห็ดกรอบ” บรรจุจากซองซิปปแบบใช้ซ้ำหรือรวมกลุ่มไปขายที่งานประจำปีในอำเภอ

ชุมชน

- เกิดการรวมกลุ่มอาชีพ 3 กลุ่ม คือ กลุ่มเพาะเห็ดนางฟ้า กลุ่มปลูกผัก และกลุ่มผลิตปุ๋ย พร้อมสนับสนุนให้จัดตั้งแปลงสาธิต เพื่อใช้ในการเรียนรู้และเป็นต้นแบบในพื้นที่
- เกิดระบบการเรียนรู้แบบเครือข่าย “เพื่อนช่วยเพื่อน” ที่ขับเคลื่อนโดยชุมชน
- เปลี่ยนทัศนคติต่อผู้พิการ แรงงาน และเยาวชน เป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณค่า และสามารถสร้างประโยชน์ให้กับสังคม

องค์ความรู้

- หลักสูตรการเพาะเห็ดนางฟ้า (แบบกึ่งอุตสาหกรรม) โดยระบบการผลิตด้วยเครื่องจักรที่เหมาะสมสำหรับผู้พิการ
- หลักสูตรการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพและเพาะเลี้ยงจุลินทรีย์สังเคราะห์แสง เน้นการใช้วัตถุดิบในท้องถิ่นและกระบวนการผลิตที่ปลอดภัย เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มและต่อยอดผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร
- หลักสูตรการปลูกพืชผักสวนครัวในระบบอินทรีย์

ผลิตภัณฑ์:

ก้อนเห็ดนางฟ้า เห็ดกรอบ พืชผัก และปุ๋ยชีวภาพ

ช่องทางการจัดจำหน่าย:

- ในชุมชน ตลาดสด
- ออนไลน์ Facebook และ LINE

สำนักการศึกษา เทศบาลนครนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา

โครงการพัฒนาทักษะชีวิตและส่งเสริมอาชีพ
ตามความต้องการของผู้ร่วมเรียนรู้
โดยศูนย์วิจัยนวัตกรรมการศึกษา

ลักษณะองค์กร องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
ประเภทโครงการ โครงการใหม่
ประเภทอาชีพ ผู้ประกอบการ

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 55 คน

- ค้าขาย 3 คน
- บริการ 5 คน
- ผู้ว่างงาน 10 คน
- ผู้พ้นโทษ 1 คน
- เยาวชนนอกระบบการศึกษา 26 คน
- เด็กยากจนพิเศษนอกระบบการศึกษา 10 คน

พื้นที่ดำเนินการ

- ชุมชนเขต 1-4 เทศบาลนครนครราชสีมา ตำบลในเมือง อำเภอเมือง นครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา

ฐานทุนชุมชน

- ทุนชุมชน: เป็นชุมชนเมืองขนาดกลางและขนาดใหญ่ มีความหนาแน่นของประชากรสูง มีรายได้จากการค้า การบริการ และการท่องเที่ยวเป็นหลัก
- ทุนภาคีเครือข่าย: องค์กรในพื้นที่ที่มีความสำคัญกับการพัฒนาและยกระดับคุณภาพชีวิตของกลุ่มเยาวชน

กระบวนการเรียนรู้

- ประชุมทีมงานและเครือข่ายสร้างกระบวนการเรียนรู้ในโครงการประชาสัมพันธ์ ชี้แจงโครงการในพื้นที่กับผู้ร่วมเรียนรู้และภาคีเครือข่ายเกี่ยวกับแนวทางดำเนินโครงการสร้างความร่วมมือระหว่างเด็กและเยาวชนนอกระบบ ผู้ร่วมเรียนรู้ และภาคีเครือข่ายในพื้นที่ ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและปรับเปลี่ยนแผน ให้สอดคล้องกับบริบทท้องถิ่น
- ออกแบบวิธีการและเครื่องมือที่ใช้การดำเนินโครงการสื่อการนำเสนอ เช่น วิดีโอ คู่มือ และสื่อดิจิทัล
- ออกแบบหลักสูตรที่สอดคล้องกับความต้องการของเด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษา เช่น หลักสูตรออนไลน์ หลักสูตรตัดผม หลักสูตรช่างยนต์ หลักสูตรช่างไฟฟ้าบำรุง หลักสูตรทำขนม
- ปฏิบัติการเรียนรู้ตามหลักสูตรการจัดการศึกษาอาชีพ ด้านการบริหารและการแสดง เช่น วิชาชีพหลักสูตรช่างตัดผมชาย วิชาช่างซ่อมจักรยานยนต์ วิชาหลักสูตรช่างซ่อมไฟฟ้าและการบำรุง วิชาหลักสูตรการทำขนมและอาหาร
- ประชุมคณะทำงาน ติดตามการดำเนินงาน และสรุปผลการดำเนินโครงการ

ที่มาและความสำคัญ

พื้นที่ในเขตชุมชน 1-4 เทศบาลนครนครราชสีมา ตำบลในเมือง อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา เป็นชุมชนเมือง ปัญหาที่ชุมชนพบเจอจึงมีความหลากหลาย ทั้งปัญหาด้านพฤติกรรมและสภาพแวดล้อม เยาวชนบางส่วนมีพฤติกรรมรุนแรง เนื่องจากเติบโตมาในครอบครัวที่ขาดเสถียรภาพ หรืออยู่ในสภาพแวดล้อมที่เต็มไปด้วยความรุนแรง ส่งผลให้มีปัญหาในการปรับตัว ขาดทักษะชีวิตที่เหมาะสม การย้ายถิ่นฐาน และสภาพเศรษฐกิจทำให้เด็กและเยาวชนขาดโอกาสในการเรียนรู้และพัฒนาตนเอง การกระทำผิดกฎหมายและการเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม สูญเสียโอกาสในการศึกษาและการประกอบอาชีพที่ถูกต้องตามกฎหมาย ขาดความรับผิดชอบ ขาดวินัย และแรงจูงใจในการเรียนรู้ รวมถึงการใช้สารเสพติด สำนักการศึกษาเทศบาลนครนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา จึงทำโครงการพัฒนาทักษะชีวิตและส่งเสริมอาชีพตามความต้องการของผู้ร่วมเรียนรู้โดยศูนย์วิจัยนวัตกรรมการศึกษา เพื่อส่งเสริมและพัฒนาทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต ทักษะการคิดเชิงบวก และแผนการดำเนินชีวิตให้กับผู้ร่วมเรียนรู้ โดยเฉพาะกลุ่มเยาวชนนอกระบบการศึกษา พัฒนาทักษะอาชีพการบริหาร สร้างอาชีพ ลดรายจ่าย และผลิตภัณท์ตามความสนใจ และเชื่อมโยงหน่วยงานองค์กรในพื้นที่ให้เข้มาร่วมส่งเสริมทักษะอาชีพนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้ร่วมเรียนรู้

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- สามารถพัฒนาเครื่องมือคัดกรองผู้ร่วมเรียนรู้แบบรายกรณี และมีการบูรณาการการทำงานร่วมกับหน่วยงานพัฒนาสังคม โรงเรียน วิทยาลัย หน่วยงานด้านกระบวนการยุติธรรม ครูในระบบและนอกระบบการศึกษา เพื่อให้การช่วยเหลือเด็กและเยาวชนได้ตรงจุดและยั่งยืน
- เกิดการยกระดับคุณภาพชีวิตของผู้เรียนและครอบครัว ทำให้ครอบครัวมีรายได้เพิ่มขึ้น ลดภาระหนี้ เยาวชนไม่ตกอยู่ในวงจรความรุนแรง ยาเสพติด หรือการตั้งครุฑไม่พร้อม เด็กบางคนได้กลับเข้าสู่ระบบการศึกษาที่ยืดหยุ่น เช่น เข้าศึกษาต่อชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เพื่อให้จบการศึกษาภาคบังคับ
- โครงการนี้กลายเป็นส่วนหนึ่งของแนวทางปฏิบัติในการลดจำนวนเด็กนอกระบบการศึกษา (Korat Zero Dropout) โดยได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานด้านนโยบาย เช่น สำนักงานศึกษาธิการ สำนักงานคุมประพฤติ ศาลเยาวชน ฯลฯ
- มีการพัฒนาแนวทางจัดการศึกษาที่ยืดหยุ่น โดยใช้ “หลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น” รวมถึงการบริหารจัดการแบบยืดหยุ่น ตาม พ.ร.บ. ส่งเสริมการเรียนรู้ พ.ศ. 2566 สร้างแนวปฏิบัติใหม่ในท้องถิ่น

ผู้ร่วมเรียนรู้

- ได้รับการฝึกวิชาชีพระยะสั้นใน 4 สาขาหลัก ได้แก่ ช่างไฟฟ้าบำรุงช่างตัดผมชาย ช่างซ่อมรถจักรยานยนต์ ทำขนมและอาหาร โดยทุกหลักสูตรมีใบรับรองจากวิทยาลัยเทคโนโลยี ช่างกลพณิชยการนครราชสีมา (ช.พ.น.) พร้อมใช้สมัครงานและประกอบอาชีพ ได้จริง
- มีรายได้จากการประกอบอาชีพในชุมชน ดังนี้
 - ช่างตัดผมชาย เฉลี่ย 200-500 บาทต่อวัน
 - ช่างซ่อมรถจักรยานยนต์ เฉลี่ย 3,000-5,000 บาทต่อเดือน
 - ช่างไฟฟ้าบำรุง เฉลี่ย 4,000-6,000 บาทต่อเดือน
 - ทำขนมและอาหาร เฉลี่ย 200-400 บาทต่อวัน
- มีสถานะที่ดีขึ้นในสายตาสังคม จากเด็กนอกระบบที่เคยถูกตีตรา กลายเป็น “ผู้มีศักยภาพ” เกิดความภาคภูมิใจในตนเอง และมองเห็นศักยภาพของอาชีพอิสระที่เหมาะสมกับตนเอง

ชุมชน

- กลายเป็น “ฐานการเรียนรู้” ต้นแบบ เช่น ชุมชนรุ่งเรือง ที่เป็นเวทีเรียนรู้ฝึกอาชีพร่วมกัน
- ผู้ใหญ่ในชุมชน เช่น อสม. ประธานชุมชน ผู้สูงอายุ ครูชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลช่วยเหลือเด็กและเยาวชนมากขึ้น
- เปลี่ยนค่านิยมของชุมชน จากการตีตรา “เด็กพลาดคือภาระ” เป็น “เด็กพลาดคือคนที่ต้องช่วยให้กลับมา” เกิดความภาคภูมิใจร่วมกัน เมื่อเด็กในชุมชนสำเร็จการศึกษาหรือมีอาชีพ สะท้อนให้เห็นว่า ชุมชนไม่ใช่แค่ผู้ให้ข้อมูล แต่กลายเป็นเจ้าของร่วมของการเปลี่ยนแปลงให้ความสำคัญกับการศึกษาแบบยืดหยุ่นมากขึ้น
- เกิดการรวมกลุ่มเป็น “ห้องเรียนชุมชน” (Community of Practice) ที่มีหน่วยงานท้องถิ่น ภาคีเครือข่าย เช่น โรงเรียน ศาล ตำรวจ อปท. มหาวิทยาลัย ครูชุมชน ผู้นำชุมชน อสม. ประธานชุมชน และผู้ประกอบการร้านค้าในชุมชน ฯลฯ ร่วมหนุนเสริมทุกมิติ

องค์ความรู้

- “หลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น” ใน 4 สาขาหลัก ได้แก่ ช่างตัดผมชาย ช่างไฟฟ้าบำรุง ช่างซ่อมรถจักรยานยนต์ ทำขนมและอาหาร โดยผู้ผ่านการฝึกอบรมจะได้รับประกาศนียบัตรจากวิทยาลัยเทคโนโลยีช่างกลพณิชยการ (ช.พ.น.) หรือ KTEC

ผลิตภัณฑ์:

ช่างตัดผมชาย ช่างซ่อมจักรยานยนต์ ช่างไฟฟ้าบำรุง ขนมและอาหาร

ช่องทางการจัดจำหน่าย:

- ในชุมชน

วิสาหกิจชุมชนกลุ่มอนุรักษ์ไถ่ศรีวิชัย ตำบลควนหนองคว่ำ จังหวัดนครศรีธรรมราช

โครงการการเรียนรู้สู่อาชีพมีกินมีรายได้ประจำ
สร้างนวัตกรรมชุมชน

ลักษณะองค์กร	องค์กรชุมชน
ประเภทโครงการ	โครงการใหม่
ประเภทอาชีพ	เกษตรกรรม

พื้นที่ดำเนินการ

- หมู่ที่ 1 ตำบลควนหนองคว่ำ อำเภอจุฬาภรณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช

ฐานทุนชุมชน

- ทุนทรัพยากรธรรมชาติ: เทือกเขารามโรม มีแหล่งน้ำที่อุดมสมบูรณ์ อยู่ในเขตพื้นที่พัฒนาลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เหมาะกับการทำเกษตรและค้าขาย เนื่องจากมีสถานีรถไฟชุมทางเขาชุมทอง
- ทุนทรัพยากรบุคคล: มีกลุ่ม องค์กร ประชาชนชาวบ้าน และภูมิปัญญาที่สามารถถ่ายทอดความรู้ด้านการเลี้ยงไก่และการแปรรูปไก่ศรีวิชัย การผลิตอาหารสัตว์ และเศรษฐกิจพอเพียง
- ทุนภาคีเครือข่าย: สหกรณ์การเกษตรจุฬาภรณ์พัฒนา จำกัด ส่งเสริมการออมเงินและรวบรวมผลผลิต

กระบวนการเรียนรู้

- จัดประชุมคณะทำงานเพื่อทำความเข้าใจโครงการ วางแผนการดำเนินงาน พัฒนาศักยภาพคณะทำงานและแกนนำชุมชน
- กิจกรรมวิเคราะห์และออกแบบแผนอาชีพของผู้ร่วมเรียนรู้และสายพานอาชีพ
- กิจกรรมพัฒนาทักษะอาชีพตามความถนัด เช่น การทำปุ๋ย การเลี้ยงไก่ การทำอาหารไก่ และการดูแลสุขภาพไก่
- กิจกรรมเรียนรู้การบริหารจัดการหนี้สินครัวเรือนและการจัดทำบัญชีครัวเรือน การตลาดออนไลน์ การโฆษณาประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ชุมชน
- การจัดการสร้างแหล่งเรียนรู้ชุมชน “รู้สีกู้ ฐานรู้ตัว”
- เวทีสรุปถอดบทเรียนองค์ความรู้การดำเนินงาน และนำเสนอผลงาน

ที่มาและความสำคัญ

ตำบลควนหนองคว่ำ อำเภอจุฬาภรณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช คนในชุมชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำสวนยางพารา สวนปาล์ม น้ำมัน ทำนา เลี้ยงสัตว์ รับจ้าง และรับราชการ ในอดีตเป็นชุมชนที่สงบสุข แต่สถานการณ์ปัจจุบันพบว่า ประชากรในพื้นที่มีปัญหาด้านสังคม และสุขภาพ มีรายได้ไม่เพียงพอต่อรายจ่าย มีภาวะหนี้สิน เนื่องจากผลผลิตทางการเกษตรตกต่ำ โดยเฉพาะราคายางพารา รวมถึงปัญหาผู้สูงอายุที่ต้องดูแลบุตรหลาน ปัญหาเยาวชนนอกระบบการศึกษา ไม่กล้าเข้าสังคม ชอบอยู่กับเพื่อน อยากลองอยากรู้ ซึ่งส่งผลต่อการใช้สารเสพติด และปัญหาผู้พิการ วิสาหกิจชุมชนกลุ่มอนุรักษ์ไถ่ศรีวิชัยตำบลควนหนองคว่ำ จังหวัดนครศรีธรรมราช จึงทำโครงการการเรียนรู้สู่อาชีพมีกินมีรายได้ ประจำสร้างนวัตกรรมชุมชน เพื่อพัฒนาข้อมูลชุมชน/พื้นที่ จัดทำแผนการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มเปราะบางและด้อยโอกาสในชุมชน ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านวิถีคิดในการดำเนินชีวิต ทั้งด้านทักษะอาชีพ การเงิน สังคม และมีความสามารถใช้ความรู้ถ่ายทอดให้ผู้อื่นได้ อีกทั้งเกิดหน่วยการเรียนรู้ในชุมชน 1 หน่วย

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 50 คน

- เกษตรกร 23 คน
- ผู้สูงอายุ 16 คน
- ผู้พิการ 5 คน
- เยาวชนนอกระบบการศึกษา 6 คน

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- เกิดแหล่งเรียนรู้ 2 แหล่ง ได้แก่ แหล่งเรียนรู้บัญชีครัวเรือน และแหล่งเรียนรู้ไก่ศรีวิชัย
- ร่วมมือกับเกษตรอำเภออุพหกรณ์ นำผู้ร่วมเรียนรู้ที่เป็นเกษตรกรกรรียางพาราเข้าเป็นสมาชิกแปลงใหญ่ยางพาราควนหนองควัวเข้าร่วมประชุมทุก 3 เดือน

ผู้ร่วมเรียนรู้

- เปลี่ยนแนวคิดไม่ติดกับดักความยากจน รู้จักแบ่งปัน และมีจิตสาธารณะ เปลี่ยนจากผู้รับเป็นผู้ให้
- ปลูกไม้ป่า ไม้ยืนต้นในสวนของตนเอง รวมจำนวน 3,000 ต้น เพื่อลดภาวะโลกร้อน และสร้างอากาศที่ดีให้กับชุมชน
- เกิดตลาดชุมชนออนไลน์ รวบรวม แปรรูป จำหน่าย ผลิตภัณฑ์
- มีแผนงานที่จะพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ OTOP ของชุมชน โดยมีการประสานกับพัฒนาชุมชนในเบื้องต้น
- มีความรู้ด้านการทำปุ๋ยหมัก การทำอาหารไก่ และการเลี้ยงไก่
- เกิดรายได้จากการขายผักเฉลี่ย 300 บาทต่อครัวเรือนต่อเดือน และขายไก่เฉลี่ย 200 บาทต่อครัวเรือนต่อเดือน

ชุมชน

- เกิดการบริหารจัดการหนี้สินครัวเรือนโดยการออมทรัพย์กับกองทุนชุมชน จัดตั้งศูนย์จัดการการเงินชุมชน โดยปรับโครงสร้างหนี้ให้เป็นสัญญาเดี่ยว เพื่อให้มีดอกเบี้ยต่ำ หรือไม่มีดอกเบี้ย ทำให้คุณภาพชีวิตดีขึ้น
- ชุมชนมีอาหารปลอดภัยไว้บริโภค
- เกิดกลุ่มอาชีพในชุมชน เช่น กลุ่มอาชีพกรีดยาง กลุ่มปลูกผักสวนครัว

องค์ความรู้

- นวัตกรรมทางไหลแดงไล่แมลงครอบจักรวาล
- การทำปุ๋ย การเลี้ยงไก่ และการปรับโครงสร้างหนี้ของชุมชน

ผลิตภัณฑ์:

ผักตามฤดูกาล ไก่สด อาหารไก่ ปุ๋ย

ช่องทางการจัดจำหน่าย:

- ในชุมชน

สมาคมคนรักผักถิ่น จังหวัดนครศรีธรรมราช

โครงการสร้างกระบวนการเรียนรู้
เพื่อสร้างโอกาสทางการศึกษาให้กับกลุ่มเปราะบาง
เครือข่ายคนคูเมืองนคร

ลักษณะองค์กร องค์กรไม่แสวงหาผลกำไร
ประเภทโครงการ โครงการใหม่
ประเภทอาชีพ การแปรรูป

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 60 คน

- ผู้สูงอายุ 26 คน
- แรงงานนอกระบบ 9 คน
- ผู้พิการ 5 คน
- ผู้ว่างงาน 9 คน
- ผู้เร่ร่อน 1 คน
- เยาวชนนอกระบบการศึกษา 8 คน
- ผู้ติดเชื้อ HIV หรือครอบครัวผู้ที่ได้รับผลกระทบ 2 คน

พื้นที่ดำเนินการ

- ชุมชนสิริสุข ชุมชนคูขวาง 3 ตำบลท่าวัง และชุมชนหัวถนนก้าน้ำ ตำบลในเมือง อำเภอเมืองนครศรีธรรมราช จังหวัดนครศรีธรรมราช

ฐานทุนชุมชน

- ทุนทางสังคม: ความหลากหลายของผู้คน
- ทุนวัฒนธรรม: มี “ศาลหลวงปู่ชี” เป็นศูนย์รวมจิตใจที่หล่อหลอมให้ชุมชนมีความเหนียวแน่นและผูกพันกัน
- ทุนภาคีเครือข่าย: ภาคีเครือข่ายหลายหน่วยงานเข้ามาหนุนเสริมการเรียนรู้ตามความสนใจและความถนัด

กระบวนการเรียนรู้

- เตรียมความพร้อมคณะทำงานและผู้ร่วมเรียนรู้ สร้างแกนนำชุมชน คัดเลือกแกนนำชุมชนติดตามและสนับสนุนผู้ร่วมเรียนรู้ พัฒนาศักยภาพ คณะทำงาน วิเคราะห์ข้อมูลผู้ร่วมเรียนรู้
- ออกแบบกระบวนการเรียนรู้และสร้างโอกาสการเรียนรู้ของผู้ร่วมเรียนรู้ เช่น การดูแลสุขภาพ ศึกษาดูงานการจัดการใต้โหนด
- อบรมเชิงปฏิบัติการพัฒนาอาชีพตามความสนใจ เช่น ตัดผมชาย การทำดอกไม้จันทน์ เหยี่ยวโปรยทาน การปลูกผักปลอดสารพิษ การทำเบเกอรี่ การทำเล็บเจล การทำน้ำยาเอนกประสงค์ ขนมหอมม้วน
- อบรมทักษะการทำงานชุมชน การทำงานกับพ่อแม่ผู้ใส่
- เวทีสรุปผลการดำเนินงาน

ที่มาและความสำคัญ

หลายพื้นที่ในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราชกำลังเผชิญปัญหาความไม่มั่นคงทางที่อยู่อาศัยและเศรษฐกิจ โดยเฉพาะ “ชุมชนสิริสุข ชุมชนหัวถนนก้าน้ำ และชุมชนคูขวาง 3” ซึ่งส่วนใหญ่เป็นครัวเรือนที่อาศัยอยู่บนที่ดินของรัฐและเอกชนที่ไม่มีเอกสารสิทธิ ส่งผลให้ขาดความมั่นคงในชีวิตและไม่สามารถพัฒนาชุมชนได้อย่างยั่งยืน ที่ผ่านมาชุมชนทั้งสามได้เข้าร่วมโครงการพัฒนาและเสริมพลังกลุ่มเปราะบางในเมืองทำให้เกิดการรวมกลุ่มทำกิจกรรมเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิต เช่น การปลูกผักปลอดสาร การออมทรัพย์ และการช่วยเหลือกลุ่มเปราะบางในพื้นที่ก่อให้เกิด “เครือข่ายคนคูเมือง” เพื่อขับเคลื่อนการแก้ปัญหาร่วมกันของชุมชน แต่ปัญหาหลักของพื้นที่ยังคงอยู่ ได้แก่ ความไม่มั่นคงทางรายได้จากการรับจ้างรายวัน การเพิ่มขึ้นของผู้สูงอายุและภาวะพึ่งพิง เด็กและเยาวชนขาดโอกาสทางการศึกษา รวมถึงปัญหาพ่อแม่ผู้ใส่ ผู้พิการ และผู้ป่วยติดเตียงที่ต้องพึ่งพาผู้อื่น ตลอดจนปัญหาน้ำท่วมซ้ำซาก และสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรม

สมาคมคนรักผักถิ่น จังหวัดนครศรีธรรมราช จึงทำโครงการสร้างกระบวนการเรียนรู้เพื่อสร้างโอกาสทางการศึกษาให้กับกลุ่มเปราะบางเครือข่ายคนคูเมืองนคร เพื่อลดรายจ่ายและเพิ่มรายได้ สร้างการเรียนรู้เรื่องอาชีพเสริม และสร้างทักษะการดูแลสุขภาพด้วยตนเองให้กับผู้ร่วมเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- เกิดการสร้างภาคีเครือข่ายความร่วมมือทั้งในและนอกพื้นที่ ดังนี้
 - กองทุนยาไส้ยาใจ: วิทยากรด้านการปลูกผัก ศึกษาดูงานตลาดใต้โหนด และการทำเกษตรยั่งยืน
 - สวนป่าบุญ 2 (ศูนย์หมอมะเขี๋ย): สนับสนุนสถานที่และวิทยากร ในการดูแลสุขภาพแบบพึ่งตน
 - ฝ่ายพิทักษ์สิทธิ มูลนิธิเพื่อนหญิง: วิทยากรอบรมแนวทางการทำงาน กับกลุ่มพ่อแม่ผู้เลี้ยง
 - เทศบาลนครนครศรีธรรมราช: สนับสนุนสถานที่จัดกิจกรรมของโครงการ
 - สหทัยมูลนิธิ: ส่งเสริมให้เครือข่ายครอบครัวเข้าร่วมกิจกรรมการปลูกผัก และเชิญตัวแทนเครือข่ายคนคู่มือไปเป็นวิทยากร

ผู้ร่วมเรียนรู้

- ลดรายจ่าย เพิ่มรายได้จากการประกอบอาชีพ เช่น การปลูกผักปลอดสาร การทำขนม การบริการเสริมสวย การทำน้ายาเอนกประสงค์
- ส่งเสริมสุขภาพและการดูแลตนเองตามแนวทาง “แพทย์วิถีธรรม (หมอมะเขี๋ย)” ทำให้เข้าใจสาเหตุของโรคร้าย สามารถดูแลสุขภาพตนเอง ได้เบื้องต้นและนำไปปรับใช้ในชีวิตรประจำวัน
- สร้างความสัมพันธ์และเครือข่ายการเรียนรู้ในชุมชน ผู้ร่วมเรียนรู้ ได้พบปะแลกเปลี่ยนกับเพื่อนทั้งในและนอกชุมชน ผ่านกิจกรรมต่อเนื่อง ของโครงการ เกิดความรู้สึกไม่โดดเดี่ยว ได้รับกำลังใจ และได้รับการยอมรับ จากครอบครัวและชุมชน มีการสร้างกลุ่มไลน์ “เครือข่ายคนคู่มือเมือง” เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน
- ความสัมพันธ์ในครอบครัวดีขึ้น เช่น สามีย่อยปลูกผัก ลูกช่วยขายขนม หรือผู้สูงอายุในบ้านช่วยดูแลเด็ก
- ยกระดับทักษะฝีมือและคุณภาพอาชีพ เช่น การทำขนมสูตรดั้งเดิม การปรับปรุงคุณภาพงานช่าง และการจัดร้านอาหารให้สะอาด น่ารับประทานมากขึ้น

ชุมชน

- เกิดการรวมกลุ่มอาชีพ เช่น กลุ่มดอกไม้จันทร์ ชุมชนหัวถนนก้าวหน้า กลุ่มขนมเบเกอรี่ ชุมชนคูขวาง 3 กลุ่มปลูกผัก ชุมชนศิริสุข
- เกิดแนวคิดใหม่ในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน เช่น การรวมกลุ่ม หลายอาชีพ เพื่อเปิด “ตลาดนัดชุมชน” หรือ “ย่านร้านค้าชุมชน” สร้างพื้นที่จำหน่ายสินค้าของคนในชุมชนเอง
- ได้รับการยอมรับมากขึ้น เช่น ชุมชนศิริสุข ซึ่งเป็นสมาชิกเครือข่าย คนคู่มือเมือง ได้รับการยกย่องจากเทศบาลนครนครศรีธรรมราชเป็นต้นแบบ “สวนผักคนเมือง” และได้รับโอกาสในการร่วมทำงานพัฒนาชุมชน กับหน่วยงานภาครัฐมากขึ้น
- มีการทำกิจกรรมสาธารณะ และร่วมกันแก้ไขปัญหาในพื้นที่อย่างมีส่วนร่วม

องค์ความรู้

- ชุดความรู้ด้านการทำเกษตรปลอดภัยครบวงจร ตั้งแต่การเตรียมดิน การปลูก การดูแล การเก็บเมล็ดพันธุ์ และการจัดการตลาด
- เกิดแหล่งเรียนรู้ในชุมชน เช่น แปลงผัก สวนผักคนคู่มือชุมชนศิริสุข

ผลิตภัณฑ์:

ตัดผมชาย ดอกไม้จันทร์ เหยี่ยวโปรยทาน เบเกอรี่ ผักปลอดสารพิษ การทำเล็บเจล น้ายาเอนกประสงค์ ขนมทองม้วน

ช่องทางการจัดจำหน่าย:

- ในชุมชน เช่น ตลาดในชุมชน
- ออนไลน์ LINE, Facebook

ชมรมผู้ปกครองเด็กพิการ จังหวัดนครศรีธรรมราช

โครงการสร้างเสริมสุขภาวะและอาชีพ
ตามบริบทครอบครัวผู้ปกครองและเด็กพิการ
จังหวัดนครศรีธรรมราช

ลักษณะองค์กร องค์กรไม่แสวงหาผลกำไร
ประเภทโครงการ โครงการใหม่
ประเภทอาชีพ อื่น ๆ

พื้นที่ดำเนินการ

- อำเภอปากพนัง อำเภอร่อนพิบูลย์ อำเภอลานสกา และอำเภอเมือง นครศรีธรรมราช จังหวัดนครศรีธรรมราช

ฐานทุนชุมชน

- ทุนทรัพยากรธรรมชาติ:
 - อำเภอร่อนพิบูลย์มีจุดแข็งด้านเศรษฐกิจและทรัพยากร มีสินค้าและวัตถุดิบท้องถิ่น
 - อำเภอปากพนังเป็นพื้นที่เกษตรกรรมที่มีศักยภาพ
 - อำเภอลานสกาตั้งอยู่ใกล้ภูเขา มีทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์เหมาะแก่การฟื้นฟูสุขภาพ
 - อำเภอเมืองนครศรีธรรมราช มีความหลากหลาย ของประชากรและวัฒนธรรมที่สามารถพัฒนาเป็นฐานการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ มีโครงสร้างพื้นฐานดี
- ทุนภาคีเครือข่าย: การรวมกลุ่มช่วยเหลือกันในรูปแบบเครือข่ายผู้ปกครองเด็กพิการที่สะท้อนถึงพลังชุมชน

กระบวนการเรียนรู้

- ประชุมคณะทำงานและแกนนำขับเคลื่อนประเด็นสร้างเสริมสุขภาวะและอาชีพผู้ร่วมเรียนรู้ พัฒนาศักยภาพคณะทำงาน เก็บข้อมูลสุขภาวะ
- กิจกรรมค้นหา เก็บข้อมูล และวิเคราะห์ความต้องการด้านสุขภาวะอาชีพของผู้ร่วมเรียนรู้ และทำแผนการพัฒนาสุขภาวะ อาชีพ และระบบดูแลผู้ร่วมเรียนรู้รายพื้นที่
- กิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการการสร้างเสริมสุขภาพเด็กพิการ
- กิจกรรมพัฒนาและหนุนเสริมทักษะอาชีพผู้ร่วมเรียนรู้ตามกลุ่มอาชีพและบริบทครอบครัว เช่น การทำอาหาร การเย็บผ้า การแปรรูปสมุนไพร และการเกษตรเพื่อการพึ่งตนเอง
- กิจกรรมสรุปถอดบทเรียนและแลกเปลี่ยนเรียนรู้การดำเนินงานโครงการ

ที่มาและความสำคัญ

ชมรมผู้ปกครองเด็กพิการ จังหวัดนครศรีธรรมราช มีสมาชิกทั้งสิ้น 97 คน ในจำนวนนี้เป็นเด็กพิการทางสมองที่มีปัญหาด้านการเคลื่อนไหว 85 คน ทำให้เด็กทุกคนต้องมีผู้ปกครองดูแลอย่างใกล้ชิด ขณะที่ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีปัญหาด้านการเงิน เนื่องจากไม่สามารถออกไปทำงานได้ ประกอบกับการดูแลเด็กพิการมีค่าใช้จ่ายค่อนข้างสูง นอกจากนี้ยังประสบปัญหาการเข้าถึงบริการหรือสวัสดิการของรัฐ แม้ปัจจุบันจะมีการออกกฎหมายสวัสดิการของรัฐหรือท้องถิ่นสำหรับคนพิการ แต่ครอบครัวส่วนหนึ่งยังขาดโอกาสที่จะเข้าถึงบริการหรือสวัสดิการที่มีอยู่ ชมรมผู้ปกครองเด็กพิการ จังหวัดนครศรีธรรมราช จึงทำโครงการสร้างเสริมสุขภาวะและอาชีพตามบริบทครอบครัวผู้ปกครองและเด็กพิการ เพื่อสร้างเสริมสุขภาวะให้กับเด็กพิการและผู้ปกครอง โดยมุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพ (Upskill) ของผู้ปกครองหรือผู้ดูแลเด็กพิการให้สามารถดูแลตนเองและเด็กพิการ รวมไปถึงครอบครัวให้มีสุขภาวะที่ดีขึ้นทั้งด้านร่างกายและจิตใจ สร้างเครือข่ายและพัฒนาศักยภาพแกนนำ การดำเนินงานเด็กพิการและครอบครัวในชุมชน

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 56 คน

- เกษตรกร 17 คน คำชาย 6 คน
- รับจ้าง 10 คน ผู้พิการ 11 คน
- ผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ 12 คน

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- เกิดต้นแบบการทำงานที่เชื่อมโยงเด็กพิการ ครอบครัว และชุมชนที่สามารถต่อยอดไปสู่การพัฒนาเชิงระบบได้
- มีการวางแผนการเรียนรู้ที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน มีการพัฒนาและแต่งตั้งแกนนำระดับพื้นที่เกิดการจัดทำแผนพัฒนารายบุคคลที่สามารถต่อยอดได้ในระยะยาว และการพัฒนาชุดความรู้และหลักสูตรต้นแบบเพื่อการขยายผล
- เกิดรูปแบบการถ่ายทอดความรู้และกระบวนการเรียนรู้ในการเป็น “อาสาดูแลเด็กพิการ”
- สามารถนำข้อมูลบริบทชุมชนมาใช้ในการออกแบบการพัฒนาสุขภาวะและอาชีพ เช่น ผักปลอดภัย ทักษะการนวดไทย งานฝีมือชุมชน
- สามารถออกแบบวิธีการสร้างสุขภาวะและอาชีพของตนเอง “รายบุคคล” มีการสร้างระบบติดตามระดับพื้นที่ เพื่อให้แผนที่ทำขึ้นทำได้จริงตามบริบทของผู้ร่วมเรียนรู้รายบุคคล
- เกิดการสร้างเครือข่ายในพื้นที่ ดังนี้
 - สาขาวิชาการตลาด วิทยาลัยสารพัดช่างนครศรีธรรมราช สนับสนุนวิทยากรด้านการตลาด
 - เกษตรอำเภอเมืองนครศรีธรรมราช สนับสนุนวิทยากรด้านการเกษตร
 - พุทธสมาคมนครศรีธรรมราช สนับสนุนวิทยากรการพัฒนาสุขภาวะด้านจิตใจ
 - กายภาพบำบัด โรงพยาบาลมหาราช สนับสนุนวิทยากรพร้อมเครื่องมือในการฝึกกายภาพบำบัด
 - บารอกส์ฟาร์ม สนับสนุนวิทยากรด้านการปลูกผักไฮโดรโปนิกส์
 - ศูนย์การศึกษาพิเศษนครศรีธรรมราช สนับสนุนวิทยากรเรื่องการดูแลเด็กพิการ
 - หน่วยงานท้องถิ่น ตำบลปากพ่อง ตำบลปากพูน ตำบลลานสกา ตำบลร่อนพิบูล สนับสนุนบุคลากรเป็นแกนนำระดับพื้นที่

ผู้ร่วมเรียนรู้

- มีทัศนคติดีขึ้น เข้าใจศักยภาพตนเอง ครอบครัวมีความสัมพันธ์แน่นแฟ้นจากการมีส่วนร่วมในการวางแผนชีวิต สามารถนำความรู้ไปสร้างรายได้หรือพัฒนาชีวิตประจำวัน
- ได้รับทักษะใหม่ด้านอาชีพ เช่น การแปรรูปสินค้า การทำผลิตภัณฑ์ชุมชนหรือการบริการในรูปแบบที่ตอบโจทย์ตลาด
- ลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน และใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจ

ชุมชน

- เกิดการพัฒนาเครือข่ายอาชีพ เช่น กลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์

องค์ความรู้

- หลักสูตรการพัฒนาสุขภาวะครอบครัวและเด็กพิการ

ผลิตภัณฑ์:

ช่องทางการจัดจำหน่าย:

สภาองค์กรชุมชนตำบลกรุงหยัน จังหวัดนครศรีธรรมราช

โครงการเรียนรู้ชีวิต สู่การพัฒนาอาชีพ
และยกระดับผลิตภัณท์บนฐานสัมมาชีพชุมชน
ตำบลกรุงหยัน

ลักษณะองค์กร องค์กรชุมชน
ประเภทโครงการ โครงการใหม่
ประเภทอาชีพ เกษตรกรรม

พื้นที่ดำเนินการ

- ตำบลกรุงหยัน อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช

ฐานทุนชุมชน

- **ทุนทรัพยากรธรรมชาติ:** พื้นที่เหมาะกับการทำเกษตร มีโครงการอ่างเก็บน้ำคลองสังข์ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ แหล่งท่องเที่ยวชุมชนที่สมบูรณ์ทางธรรมชาติ เช่น ทะเลสองห้อง ทะเลปรน ถ้ำเขาน้ำเหวี่ยง ถ้ำเพดาน ถ้ำปลา เป็นต้น
- **ทุนความรู้ภูมิปัญญา:** เกษตรกรรม การบริหารจัดการกองทุน เช่น กองทุนสัมมาชีพ กองทุนสวัสดิการชุมชน กองทุนที่อยู่อาศัย กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต
- **ทุนภาคีเครือข่าย:** อบต. กลุ่มอาสาสมัคร เช่น อพม. อสม. อช. สตรีอาสา กลุ่มแกนนำชุมชน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โรงเรียนระดับประถมศึกษา และมีมัธยมศึกษา และสกร.ระดับตำบล
- **ทุนทรัพยากรบุคคล:** ผู้นำชุมชน ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน ที่มีความเสียสละ และมีจิตอาสา

กระบวนการเรียนรู้

- ประชุมคณะทำงานชี้แจงวัตถุประสงค์และสร้างความเข้าใจเป้าหมายร่วมกัน ค้นหาศักยภาพ รายได้ ทักษะเดิม ความสนใจ และต้นทุนที่มีอยู่ ประเมินสถานะเศรษฐกิจพื้นฐาน เช่น รายรับ-รายจ่าย หนี้สิน และสินทรัพย์ วิเคราะห์ศักยภาพรายบุคคลและครัวเรือน กำหนดแนวทางพัฒนาทักษะอาชีพที่เหมาะสม
- วิเคราะห์ทุนชุมชนและความต้องการด้านอาชีพของผู้ร่วมเรียนรู้ ออกแบบแผนงานอาชีพ/สายพานอาชีพ
- จัดกิจกรรมฝึกอาชีพ/สาธิตอาชีพตามความต้องการของผู้ร่วมเรียนรู้ พร้อมสร้าง “กลุ่มทดลองประกอบอาชีพ” เพื่อเรียนรู้ร่วมกันในชุมชน เช่น กลุ่มปลูกผัก เลี้ยงไก่ เลี้ยงกบ จัดดอกไม้ ฯลฯ
- จัดกิจกรรมส่งเสริมทักษะการดูแลสุขภาพและสุขภาวะของผู้ร่วมเรียนรู้
- เรียนรู้การบริหารจัดการหนี้สินครัวเรือนและการจัดทำบัญชีครัวเรือน บัญชีต้นทุนอาชีพ บัญชีรายรับ-รายจ่าย การวางแผนทางการเงิน และการออมเงินตามเป้าหมาย
- ทดลองขายสินค้าจริง และช่องทางออนไลน์ เช่น ตลาดนัดสีเขียว ทุกวันพุธที่ 1 และ 3 ของเดือน ณ ศาลาประชุมหมู่ 4 ตำบลกรุงหยัน อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช
- เวทีสรุปและถอดบทเรียนองค์ความรู้การดำเนินงาน

ที่มาและความสำคัญ

สภาองค์กรชุมชนตำบลกรุงหยัน อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช ขับเคลื่อนงานในพื้นที่ตำบลกรุงหยันมานานกว่า 10 ปี แต่พบว่ายังมีกลุ่มเปราะบาง กลุ่มผู้ด้อยโอกาส รวมถึงผู้ที่ไม่ถึงนโยบายของรัฐหรือหลุดออกจากระบบการศึกษา ส่งผลให้เกิดปัญหาในพื้นที่สะสมต่อเนื่อง ทั้งด้านสังคม คุณภาพชีวิต เศรษฐกิจ สุขภาพ ค่านิยม และสิ่งแวดล้อม สภาองค์กรชุมชนตำบลกรุงหยัน จึงทำโครงการเรียนรู้ชีวิต สู่การพัฒนาอาชีพ และยกระดับผลิตภัณท์บนฐานสัมมาชีพชุมชนตำบลกรุงหยัน เพื่อสนับสนุนให้ผู้ร่วมเรียนรู้มีทักษะในการจัดการด้านเศรษฐกิจระดับบุคคล และครัวเรือน สนับสนุนการเรียนรู้ด้านอาชีพตามความต้องการและความถนัด พร้อมทั้งพัฒนากลไกความร่วมมือระหว่างชุมชน ท้องที่ ท้องถิ่น และภาคีเครือข่าย ทั้งในและนอกพื้นที่

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 64 คน

- เกษตรกร 35 คน ● ค้าขาย 2 คน
- ผู้ป่วยติดเตียง 5 คน ● ผู้พิการ 2 คน
- ผู้สูงอายุ 13 คน
- เยาวชนนอกระบบการศึกษาและเสี่ยงติดยาเสพติด 7 คน

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- เกิดภาคีเครือข่ายความร่วมมือทั้งในและนอกพื้นที่ ดังนี้
 - สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอทุ่งใหญ่ สนับสนุนวิทยากร อุปกรณ์ และองค์ความรู้
 - องค์การบริหารส่วนตำบลกรุงหยัน สนับสนุนงบประมาณ วิทยากร สถานจัดกิจกรรม และประชาสัมพันธ์โครงการ
 - วัด โรงเรียน สนับสนุนสถานที่ในการจัดประชุม จัดตลาดนัดสีเขียว
 - มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช สนับสนุนงานวิชาการ
 - เกษตรอำเภอทุ่งใหญ่สนับสนุนการพัฒนากลุ่มอาชีพและส่งเสริมการจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชน
 - ศูนย์เรียนรู้ชุมชนตำบล/อำเภอ สนับสนุนวิทยากร อุปกรณ์ และองค์ความรู้ในการฝึกอาชีพ
 - โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลกรุงหยัน สนับสนุนวิทยากร อุปกรณ์ และองค์ความรู้
 - ภาคเอกชน/ร้านค้าในพื้นที่ สนับสนุนอุปกรณ์ วัสดุดิบ เปิดโอกาสให้ผู้ร่วมเรียนรู้ไปฝึกงาน
- กลุ่มองค์กรชุมชน กองทุนสวัสดิการชุมชน กลุ่มอาสาสมัคร สนับสนุนข้อมูล และประชาสัมพันธ์โครงการ

ผู้ร่วมเรียนรู้

- เริ่มมีรายได้ ลดรายจ่ายในครัวเรือน
- ยกระดับจาก “ผู้รับโอกาส” สู่ “ผู้ส่งต่อโอกาส” โดยทำหน้าที่เป็นวิทยากร ให้คนในชุมชน
- ยกระดับเป็นคณะทำงาน 9 คน

ชุมชน

- เกิดกลุ่มสาธิตอาชีพ/การฝึกปฏิบัติ ได้แก่ การทำน้ายาล้างจาน การจัดดอกไม้ (การทำพานขันหมากและบายศรี) การทำเครื่องแกง การทำขนม
- เกิดพื้นที่เรียนรู้ในครัวเรือน เช่น บ้านเรียนรู้เรื่องเกษตรพอเพียง เกษตรอินทรีย์ บ้านเรียนรู้เรื่องการเลี้ยงไก่ไข่ บ้านเรียนรู้เรื่องการปลูกผัก ไร้ดิน บ้านเรียนรู้เรื่องการเลี้ยงกบ และบ้านเรียนรู้เรื่องการเพาะเลี้ยงเห็ด
- เกิดศูนย์เรียนรู้ขนาดย่อม ได้แก่ ศาลาหมู่บ้านที่ใช้จัดกิจกรรมฝึกอาชีพ เช่น การทำเครื่องแกง การทำพืมน้ำยาหม่องสมุนไพร การทำ ไตปลาแห้ง การทำแกงเคยเครื่อง การทำน้ายาล้างจาน น้ายาซักผ้า
- เกิด “ตลาดสีเขียว” หรือพื้นที่จำหน่ายสินค้าชุมชน ลดการพึ่งพาตลาดภายนอก และส่งเสริมการบริโภคอาหารปลอดภัย
- ให้ความสำคัญกับสมุนไพรพื้นบ้านและการดูแลสุขภาพ
- ส่งเสริมการใช้ทรัพยากรอย่างรู้คุณค่า เช่น การใช้เชื้อเพลิง การปลูกผักกินเอง และการทำของใช้ในครัวเรือน
- เกิดการเรียนรู้ระหว่างรุ่น (Intergenerational Learning) ถ่ายทอดภูมิปัญญา และต่อยอดทุนความรู้ชุมชน
- พื้นที่เรียนรู้ในชุมชนได้รับการยอมรับจากคนในพื้นที่และหน่วยงานภายนอก ให้เป็นแหล่งศึกษาดูงานและต้นแบบการเรียนรู้ของชุมชน
- เกิดความมั่นใจและเข้าถึงหน่วยงานรัฐและเครือข่ายได้สะดวกขึ้น

องค์ความรู้

- ชุดการเรียนรู้เกี่ยวกับการพัฒนาทักษะอาชีพ

ผลิตภัณฑ์:

น้ายาล้างจาน น้ายาซักผ้า พืมน้ำยาหม่องสมุนไพร ขนมหวาน น้ำพริก ผักสวนครัวปลอดสาร เห็ดนางฟ้า

ช่องทางการจัดจำหน่าย:

- ในชุมชน เช่น ตลาดนัดสีเขียว ตลาดชุมชน
- ออนไลน์ LINE, Facebook Page

บริษัท ทีเค ครีเอชั่น จำกัด จังหวัดกรุงเทพมหานคร (พื้นที่ดำเนินการจังหวัดนนทบุรี)

โครงการ I CHANGE MY CHANCE:
สร้างโอกาสใหม่ให้ชีวิต

ลักษณะองค์กร ภาคเอกชน/กิจการเพื่อสังคม
ประเภทโครงการ โครงการใหม่
ประเภทอาชีพ เกษตรกรรม

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 53 คน

- เกษตรกร 22 คน
- ผู้ว่างงาน 20 คน
- ผู้ด้อยโอกาส 11 คน

พื้นที่ดำเนินการ

- ตำบลทวีวัฒนา ตำบลหนองเพรางาย ตำบลไทรน้อย อำเภไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี

ฐานทุนชุมชน

- ทุนทรัพยากรธรรมชาติ: เป็นชุมชนกึ่งเมืองกึ่งชนบท พื้นที่เกษตรกรรม
- ทุนความรู้ภูมิปัญญา: ทำนา ทำสวน

กระบวนการเรียนรู้

- การพัฒนากลไกและการเตรียมความพร้อมของผู้ร่วมเรียนรู้ การพัฒนาทักษะอาชีพเชิงระบบที่เชื่อมต่อการเรียนรู้ ทบทวนเป้าหมายชีวิต เชื่อมโยงหลักเศรษฐกิจพอเพียง
- ประชุมคณะทำงานเพื่อพิจารณาคัดเลือกผู้ร่วมเรียนรู้
- เวทีชี้แจงการดำเนินกิจกรรมโครงการ และวิเคราะห์ความต้องการของผู้ร่วมเรียนรู้
- กิจกรรมค้นหาตัวเอง ทบทวนเป้าหมายชีวิต เชื่อมโยงหลักเศรษฐกิจพอเพียง
- กิจกรรมอบรมส่งเสริมอาชีพด้านเกษตรผสมผสาน เช่น การแปรรูปอาหารและผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร อาทิ กล้วยกรอบ น้ำพริก การปลูกผัก และการผสมดิน
- กิจกรรมอบรมให้ความรู้และเทคนิคด้านการตลาดออนไลน์
- ประชุมถอดบทเรียนและสรุปโครงการ

ที่มาและความสำคัญ

ตำบลทวีวัฒนา ตำบลเพรางาย และตำบลไทรน้อย อำเภไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี เป็นชุมชนที่มีภูมิปัญญาด้านอาชีพที่หลากหลาย คนในชุมชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ทำนา ทำสวนผลไม้ เนื่องจากมีการขยายตัวของเมือง ส่งผลให้ทั้ง 3 ชุมชนกลายเป็นชุมชนกึ่งเมือง ที่มีทั้งหมู่บ้านจัดสรร ห้างสรรพสินค้า โรงงาน และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ทำให้การประกอบอาชีพดั้งเดิมคือ เกษตรกรรม เปลี่ยนไปเป็นการรับจ้าง ในโรงงานหรือธุรกิจในพื้นที่ คนในชุมชนที่มีฐานะบางส่วนสามารถส่งเสียบุตรหลานให้ได้รับการศึกษา ส่วนคนที่มีรายได้น้อยต้องย้ายออกจากชุมชนไปทำงานในเมือง ทำให้คนในชุมชนเหลือแต่ผู้สูงอายุอาศัยอยู่เพียงลำพัง ผลกระทบที่เกิดขึ้นคือ เด็กและเยาวชนในพื้นที่บางคนต้องหลุดออกจากระบบการศึกษา บางส่วนเป็นแรงงานไร้ฝีมือหรือแรงงานนอกระบบ และมีความเสี่ยงที่จะถูกชักนำเข้าสู่พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ เช่น ยาเสพติด หรือการกระทำความผิดกฎหมาย บริษัท ทีเค ครีเอชั่น จำกัด จึงทำโครงการ I CHANGE MY CHANCE: สร้างโอกาสใหม่ให้ชีวิต เพื่อส่งเสริมให้ผู้ร่วมเรียนรู้มีความรู้และเพิ่มทักษะอาชีพ และทักษะอื่น ๆ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น พัฒนาหลักสูตรอาชีพที่เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการ และต้นทุนทางสังคม ภูมิปัญญา และทรัพยากรในพื้นที่ มีรายได้จากอาชีพใหม่ หรืออาชีพเสริมเพิ่มขึ้น

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- เกิดเครือข่ายเพื่อนร่วมพัฒนาในพื้นที่ศูนย์เรียนรู้สมุนไพรบ้านจันทร์โสม ตำบลหนองเพรางาย ร่วมเป็นคณะทำงานและช่วยเหลือโครงการต่าง ๆ

ผู้ร่วมเรียนรู้

- มีความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะอาชีพ และทักษะอื่น ๆ ที่จำเป็นต่อสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน
- สามารถจัดการการเงิน มีทักษะการเรียนรู้ในโลกปัจจุบัน มีสุขภาพกายใจดีขึ้น
- เกิดการรวมกลุ่มเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้และพัฒนาอาชีพ
- มีรายได้จากการขายกล้วยอบกรอบ ลดรายจ่ายจากการปลูกผักไว้บริโภคในครัวเรือน

ชุมชน

- เกิดการรวมกลุ่มอาชีพของผู้ร่วมเรียนรู้สำหรับพูดคุยแลกเปลี่ยนประสบการณ์เพื่อนำไปต่อยอดอาชีพในอนาคต
- ร่วมกันพัฒนาทักษะความรู้ในด้านการเกษตรและร่วมกันปลูกผักอินทรีย์ในพื้นที่

องค์ความรู้

- ด้านการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร

ผลิตภัณฑ์:

น้ำพริก กล้วยอบกรอบ สมุนไพร

ช่องทางการจัดจำหน่าย:

- ในชุมชน

สภาองค์กรชุมชน เทศบาลตำบลบุเกีตา จังหวัดนราธิวาส

โครงการปลูกพริกปลอดภัย
เพื่อสร้างรายได้เสริมในครัวเรือน

ลักษณะองค์กร	องค์กรชุมชน
ประเภทโครงการ	โครงการใหม่
ประเภทอาชีพ	เกษตรกรรม

พื้นที่ดำเนินการ

- เขตเทศบาลตำบลบุเกีตา และเขตบริการองค์การบริหารส่วนตำบลละลุจูด อำเภอนาแก จังหวัดนราธิวาส

ฐานทุนชุมชน

- **ทุนทรัพยากรธรรมชาติ:** อยู่ติดกับประเทศมาเลเซีย มีสภาพอากาศ สภาพดินเหมาะแก่การเพาะปลูก มีสถานที่ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ มีพื้นที่ป่าอุดมสมบูรณ์ และมีสัตว์ป่าหายาก
- **ทุนชุมชน:** สะพานเชื่อมมิตรภาพไทย - มาเลเซีย มีด่านศุลกากรบุเกีตา ที่เอื้อต่อการทำการตลาดในประเทศมาเลเซีย
- **ทุนภาคีเครือข่าย:** อบต. หน่วยงานราชการ และผู้นำชุมชน
- **ทุนความรู้ภูมิปัญญา:** การทำซอสพริกและเครื่องแกง

กระบวนการเรียนรู้

- ลงพื้นที่สำรวจและวิเคราะห์ต้นทุนผู้ร่วมเรียนรู้ เพื่อออกแบบ กระบวนการเรียนรู้ให้ตอบโจทย์
- จัดรูปแบบการเรียนรู้ที่ชัดเจนและเป็นระบบ พัฒนาพื้นที่ตำบลละลุจูด ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรและอนุรักษ์ที่ยังคงรักษาวิถีชีวิต ภูมิปัญญา และการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข เพื่อเป็นทางเลือกและ สร้างประสบการณ์ใหม่ ๆ ให้กับนักท่องเที่ยว
- การเรียนรู้ร่วมกันระหว่างคน 3 วัย ได้แก่ ผู้สูงอายุ วัยแรงงาน และ เยาวชน ด้วย Active Learning
- ผลักดันให้กลุ่มผู้สูงอายุนำความรู้เดิมมาพัฒนาอาชีพ เช่น การนำสมุนไพร (ใบเฮนนา) มาผลิตสบู่ และแชมพู
- พัฒนาทักษะอาชีพตามความต้องการ เช่น การทำขนม การทำขนมหมาก การซ่อมมอเตอร์ไซด์ การปลูกพืชผัก สมุนไพร และการทำตลาดออนไลน์
- การวางแผนการใช้ชีวิต เช่น การทำบัญชีครัวเรือน การใช้เครื่องมือเือง ชีวิตช่วยวิเคราะห์เศรษฐกิจครัวเรือน
- การศึกษาดูงานนอกสถานที่
- สรุปผลการดำเนินโครงการ

ที่มาและความสำคัญ

เทศบาลตำบลบุเกีตา และองค์การบริหารส่วนตำบลละลุจูด อำเภอนาแก จังหวัดนราธิวาส มีชายแดนติดประเทศมาเลเซีย มีสะพานเชื่อมมิตรภาพ ไทย-มาเลเซีย มีด่านศุลกากร (บุเกีตา) ที่เอื้อต่อการทำการตลาด ในประเทศมาเลเซีย มีสภาพอากาศและดินเหมาะแก่การเพาะปลูก ประชาชนอยู่ร่วมกันเป็นครอบครัวใหญ่ โดย 1 ครัวเรือน อาศัยอยู่ 2-4 ครอบครัว ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพกสิกรรม การเกษตร ค้าขาย บางส่วน ประกอบอาชีพในประเทศมาเลเซีย เช่น เปิดร้านอาหาร นำของไปขาย รับจ้างขายของ รับจ้างก่อสร้าง ฯลฯ โดยประชาชนส่วนใหญ่มีการศึกษา ไม่เกินชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เนื่องจากครอบครัวมีฐานะยากจน มีลูกหลายคน พี่คนโตจำเป็นต้องออกจากโรงเรียนกลางเทอมเพื่อหารายได้เพิ่มให้กับ ครอบครัว เด็กและเยาวชนบางคนหนีไปพึ่งพายาเสพติด ทำให้เกิดปัญหา ในชุมชน สภาองค์กรชุมชนเทศบาลตำบลบุเกีตา จังหวัดนราธิวาส จึงทำโครงการปลูกพริกปลอดภัย เพื่อสร้างรายได้เสริมในครัวเรือน เพื่อส่งเสริมอาชีพให้คนในชุมชนที่ใช้แรงงานในชุมชนเมืองและประเทศมาเลเซีย กลับมาอยู่บ้าน เพิ่มทักษะความรู้ด้านเกษตรปลอดภัย การแปรรูป และการตลาด และเพื่อให้เยาวชนห่างไกลจากสิ่งเสพติด เป็นแบบอย่างที่ดี ในชุมชนได้

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 54 คน

- ค้าขาย 3 คน
- เกษตรกร 20 คน
- รับจ้างทั่วไป 5 คน
- ผู้ว่างงาน 5 คน
- ผู้สูงอายุ 5 คน
- คนพิการ 2 คน
- เยาวชนนอกระบบการศึกษา 12 คน
- ผู้ไม่มีสถานะทางทะเบียนราษฎร (คนไร้สัญชาติ) 2 คน

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- เกิดการบูรณาการความรู้ ร่วมกับหน่วยงานอื่น ๆ เช่น เกษตร พัฒนาชุมชน วิทยาลัยการอาชีพ
- เกิดการเชื่อมโยงทรัพยากร ภูมิปัญญาท้องถิ่น แหล่งทุน แหล่งความรู้ ทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อเป็นกลไกขับเคลื่อนการดำเนินงาน สร้างอาชีพ และรายได้ให้แก่ชุมชน
- ส่งเสริมเชื่อมโยงการพัฒนาชุมชนระหว่างภาคีเครือข่ายระดับพื้นที่ ทำให้มีการจ้างงานในชุมชนและยกระดับผลิตภัณฑ์เชื่อมโยงกับการท่องเที่ยว ทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้น

ผู้ร่วมเรียนรู้

- เยาวชนมีแนวโน้มกลับเข้าสู่ระบบการเรียนรู้หรือการฝึกอาชีพต่อเนื่อง ลดความเสี่ยงทางสังคม
- ลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ จากการปลูกผัก และขายสินค้าฝีมือตนเอง เช่น ขนมหาก ขนมหาก สบู่ยาสระผม มีรายได้เฉลี่ยเพิ่มขึ้น 300 – 1500 บาทต่อเดือน
- ปฏิสัมพันธ์ในครอบครัวดีขึ้น พ่อแม่ลูกช่วยกันผลิต ช่วยกันโพสต์ขายสินค้า
- เกิดกลุ่มอาชีพ 6 กลุ่ม ดังนี้
 - กลุ่มผู้สูงอายุ - การแปรรูปภูมิปัญญาท้องถิ่น (ใบเฮนนำ) “สูตรชุมชน” เป็นสบู่และยาสระผมที่ปลอดภัยและมีคุณภาพ
 - กลุ่มเกษตรกร - การจัดตั้งกลุ่มเกษตรกรเลี้ยงวัวแบบหมุนเวียน การใช้ระบบปลูกแบบอินทรีย์ในแปลงเล็ก (Micro-farm) การพัฒนาแนวคิดสมุนไพรในครัวเรือน การแปรรูปผลิตภัณฑ์ เช่น ชาสมุนไพร ผงตั๋มยาอบแห้ง
 - กลุ่มว่างงาน - การออกแบบขนมหวานแนวใหม่ โดยผสมดอกไม้สด กับของกินเล่น ขนมหากบ้าน การทำแพ็คเกจขนมหวานขายเป็นของขวัญในเทศกาลต่าง ๆ ในชุมชน
 - กลุ่มค้าขาย - การสร้างร้านค้าออนไลน์ในเพจ Facebook
 - กลุ่มเยาวชน - การจัดตั้งชมรมช่างเยาวชน ให้บริการงานซ่อมเล็ก ๆ ในหมู่บ้าน เช่น การเปลี่ยนยาง การเช็คเบรก การสร้างวิดีโอสอนการซ่อมอย่างง่ายด้วยตนเองเผยแพร่ผ่าน YouTube เรียนรู้ การรับงานผ่านแอปพลิเคชันหรือโซเชียล

ชุมชน

- เกิดการรวมกลุ่มผลิตสินค้าร่วมกัน และการจัดการกลุ่มออมทรัพย์
- เกิดการช่วยเหลือเกื้อกูล เกิดความภาคภูมิใจในท้องถิ่น ลดปัญหาการย้ายถิ่นฐานเพื่อประกอบอาชีพ

องค์ความรู้

- หลักสูตรระยะสั้น 6 หลักสูตร ได้แก่ 1. หลักสูตรการทำสบู่และแชมพูสมุนไพรจากใบเฮนนำ 2. หลักสูตรการเลี้ยงวัวแบบประณีตในชุมชน 3. หลักสูตรการปลูกพืชผักสมุนไพรแบบอินทรีย์ 4. หลักสูตรการทำขนมหวาน และขนมพื้นบ้าน 5. หลักสูตรการค้าขาย 6. หลักสูตรช่างซ่อมมอเตอร์ไซด์

ผลิตภัณฑ์:

พืชผักสมุนไพรอินทรีย์ ชาสมุนไพร ผงตั๋มยาอบแห้ง แชมพูและสบู่จากใบเฮนนำ การทำขนมหวาน ขนมหากบ้าน ช่างซ่อมมอเตอร์ไซด์

ช่องทางการจัดจำหน่าย:

- ในชุมชน เช่น ตลาดชุมชน ร้านค้าชุมชน

วิสาหกิจชุมชนการจัดการท่องเที่ยว โดยชุมชนห้วยพ่าน จังหวัดน่าน

โครงการพัฒนาอาชีพชุมชน ด้วยแนวคิด
การทำการวิจัยได้ในชุมชนบ้านห้วยพ่าน
จังหวัดน่าน

ลักษณะองค์กร	องค์กรชุมชน
ประเภทโครงการ	โครงการใหม่
ประเภทอาชีพ	เกษตรกรรม

พื้นที่ดำเนินการ

- บ้านห้วยพ่าน ตำบลเปือ อำเภอยางตลาด จังหวัดน่าน

ฐานทุนชุมชน

- **ทุนทรัพยากรธรรมชาติ:** อยู่ในพื้นที่ภูเขาสลับซับซ้อน มีป่าชุมชนกว่า 15,000 ไร่ ที่เอื้อต่อการทำเกษตรอินทรีย์และเกษตรผสมผสาน เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่มีชื่อเสียง
- **ทุนวัฒนธรรม:** วิถีชาติพันธุ์ลัวะ
- **ทุนความรู้ภูมิปัญญา:** ด้านความมั่นคงทางอาหารของชุมชน เช่น การทำปุ๋ยอินทรีย์ การปลูกพืชพื้นบ้าน
- **ทุนภาคเครือข่าย:** หน่วยงานท้องถิ่นและเครือข่ายเกษตรปลอดภัย พร้อมสนับสนุนด้านความรู้และตลาด

กระบวนการเรียนรู้

- ประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อสร้างความเข้าใจโครงการ ค้นหาผู้ร่วมเรียนรู้ จัดเวทีประชาคมในหมู่บ้าน เปิดตัวโครงการ
- กิจกรรมทำชุดข้อมูลพืชผักสวนครัวผักพื้นบ้านตามฤดูกาล และผลไม้ในชุมชน
- กิจกรรมแผนที่เดินดินและกำหนดพื้นที่การวางแผนวิจัยได้ในชุมชน (Zoning)
- ศึกษาฐานเรื่องเกษตรปลอดภัยในพื้นที่จังหวัดน่าน เช่น ฟาร์มเสกสรร การเกษตร บริษัท กุลวัฒน์ ฟู้ดแลนด์ จำกั บ้านต้นข้าว&ต้นน้ำ ฟาร์มสเตย์
- กิจกรรมเติมทักษะด้านการเพาะเมล็ดผัก การปลูกผัก การผสมดินปลูก การเสียบกล้า การเพาะเห็ดในถุง
- กิจกรรมเติมทักษะด้านการทำปุ๋ยหมัก หรือทำปุ๋ยใช้เองสำหรับพืชผักสวนครัว
- กิจกรรมส่งเสริมทักษะเฉพาะอาชีพด้วยการตลาดและการทดลองประกอบการ เสริมทักษะการขายสินค้าออนไลน์ และกิจกรรมส่งเสริมทักษะด้านการจัดการการเงิน การบริหารหนี้สิน การแปรรูปสินค้า เช่น แหยมเห็ดนางฟ้า เห็ดกรอบทรงเครื่อง เห็ดสวรรค์ น้ำพริกเห็ดนางฟ้า
- ถอดบทเรียนโครงการเพื่อนำไปสู่การต่อยอดอาชีพ และรวบรวมข้อมูลเพื่อจัดทำหลักสูตรวิชาการพัฒนาอาชีพเกษตรปลอดภัยโดยชุมชน
- เวทีปิดโครงการและสร้างการมีส่วนร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ที่มาและความสำคัญ

ชุมชนบ้านห้วยพ่าน อำเภอยางตลาด จังหวัดน่าน เป็นชุมชนชาติพันธุ์ลัวะขนาดเล็ก มีประชากร 181 คน 56 ครัวเรือน ตั้งอยู่ในพื้นที่ภูเขาสลับซับซ้อน ห่างจากตัวอำเภอยางตลาด 15 กิโลเมตร การคมนาคมไม่สะดวก และพื้นที่อยู่อาศัยส่วนใหญ่อยู่ในเขตป่าไม้ คนในชุมชนประกอบอาชีพเกษตรกรรม และรับจ้างทั่วไป มีป่าชุมชนกว่า 15,000 ไร่ เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่มีชื่อเสียง และมี “ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนธรรมชาติบ้านห้วยพ่าน” ซึ่งเป็นโรงเรียนทางเลือกที่ใช้ชุมชนและธรรมชาติเป็นฐานการเรียนรู้ (Active Learning) ส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนเรียนรู้จากวิถีชีวิตจริงในชุมชน วิสาหกิจชุมชนการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านห้วยพ่าน จึงทำโครงการพัฒนาอาชีพชุมชน ด้วยแนวคิดการทำการวิจัยได้ในชุมชนบ้านห้วยพ่าน จังหวัดน่าน เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจ เพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย โดยใช้ฐานทรัพยากรในชุมชน ส่งเสริมการเรียนรู้และการออกแบบพื้นที่การทำแปลงผักสวนครัว (วิจัยได้) ให้ผู้ร่วมเรียนรู้ได้ใช้ประโยชน์จากผักสวนครัวที่ปลูกเอง มีอาหารที่สะอาด มีสุขภาพที่ดี ต่อยอดเป็นผู้ประกอบการและการตลาดภายนอกเพื่อเพิ่มมูลค่าท้องถิ่น และให้คนในชุมชนสามารถเข้าถึงกระบวนการ วิธีการ ภูมิปัญญาในการพัฒนาความมั่นคงทางอาหารของชุมชน ผ่านหลักสูตรวิชาการพัฒนาอาชีพเกษตรปลอดภัยโดยชุมชน

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 50 คน

- เกษตรกร 35 คน
- ผู้สูงอายุ 12 คน
- เยาวชนนอกระบบการศึกษา 3 คน

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- เกิดการเชื่อมโยงภาคีเครือข่ายในพื้นที่ ดังนี้
 - เสกสรรการเกษตร บริษัท กุลวัฒน์ ฟู้ดแลนด์ จำกัด และบ้านต้นข้าว & ต้นน้ำฟาร์มสเตย์ สนับสนุนการศึกษาดูงาน ทำให้มีโอกาสในการขยายตลาดผักปลอดภัยไปยังเครือข่ายภายนอก
 - ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอเชียงกลาง สนับสนุนความรู้ด้านการทำปุ๋ยหมัก
 - หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน กลุ่มเกษตรกร และวิสาหกิจชุมชน ในจังหวัดน่าน ร่วมพัฒนาตลาดและการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

ผู้ร่วมเรียนรู้

- มีรายได้เพิ่มขึ้น ดังนี้
 - การปลูกผักสวนครัว: เยาวชนนำผลผลิตไปจำหน่ายในตลาดนัดชุมชน มีรายได้เสริมเฉลี่ย 100–500 บาทต่อเดือน เกษตรกร 100–200 บาทต่อเดือน ผู้สูงอายุ 100–500 บาทต่อเดือน
 - การเพาะเห็ดนางฟ้า: เกษตรกร เฉลี่ย 100–500 บาทต่อครัวเรือนต่อเดือน เยาวชน เฉลี่ย 100–500 บาทต่อเดือน ผู้สูงอายุ เฉลี่ย 100–300 บาทต่อเดือน
- ลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน ดังนี้
 - กลุ่มเยาวชนลดค่าใช้จ่ายด้านอาหารในครัวเรือนได้เฉลี่ย 300–500 บาทต่อเดือน
 - กลุ่มผู้สูงอายุลดค่าใช้จ่ายด้านการซื้อผักและเห็ดในครัวเรือนเฉลี่ย 500–700 บาทต่อเดือน
 - กลุ่มเกษตรกรลดการพึ่งพาปุ๋ยเคมี และลดค่าใช้จ่ายครัวเรือนเฉลี่ย 700–1,000 บาทต่อเดือน
- รวมกลุ่มเป็นผู้ประกอบการชุมชน ส่งออกผักชุมชนสู่ตลาดภายนอก
- เห็นช่องทางเครือข่ายในการพัฒนาตนเองและช่องทางการขายที่มากขึ้น
- ต่อยอดสู่การแปรรูปผลิตภัณฑ์เพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้า เช่น น้ำพริกเห็ดเห็ดอบกรอบ หรือชาเห็ด

ชุมชน

- เกิดการรวมกลุ่มเพื่อสร้างเครือข่ายผู้ประกอบการชุมชน มีการถ่ายทอดองค์ความรู้ข้ามรุ่นเพื่ออนุรักษ์ไว้ซึ่งภูมิปัญญาท้องถิ่น
- เกิดตลาดผักปลอดภัยในชุมชน
- ลดการปลูกพืชเชิงเดี่ยวและการใช้สารเคมี พื้นฟูระบบนิเวศด้วยการปลูกพืชผักที่หลากหลาย

องค์ความรู้

- หลักสูตรวิชาการพัฒนาอาชีพเกษตรปลอดภัยโดยชุมชน
- ชุดสำรวจข้อมูลพืชผักสวนครัว ผักพื้นบ้านตามฤดูกาล ผลไม้ในชุมชน เทคนิคการปลูกผักแบบใหม่
- ชุดความรู้เรื่องการใช้ประโยชน์ปุ๋ยหมักอินทรีย์ การเพาะเห็ด การเพาะเมล็ดพันธุ์ และการดูแลต้นกล้า

ผลิตภัณฑ์:

พืชผักอินทรีย์ ผักพื้นบ้าน ปุ๋ยหมักอินทรีย์ เห็ดนางฟ้า ชาเห็ด เห็ดอบกรอบ น้ำพริกเห็ด แหนมเห็ด ผักแปรรูป

ช่องทางการจัดจำหน่าย:

- ในชุมชน เช่น ตลาดในชุมชน

คณะเกษตรศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี วิทยาเขตสุรินทร์ (พื้นที่ดำเนินการจังหวัดบุรีรัมย์)

โครงการพัฒนาอาชีพ ผลิตภัณฑ์อาหารสัตว์
เพื่อเพิ่มมูลค่า ด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม
ตำบลไพศาล จังหวัดบุรีรัมย์

ลักษณะองค์กร	สถาบันการศึกษา
ประเภทโครงการ	โครงการใหม่
ประเภทอาชีพ	เกษตรกรรม

พื้นที่ดำเนินการ

- ตำบลไพศาล อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์

ฐานทุนชุมชน

- **ทุนความรู้ภูมิปัญญา:** การทำเกษตรอินทรีย์และเลี้ยงไก่พื้นเมือง ปรากฏชุมชนผู้มีความรู้ เครื่องมือที่ทันสมัย
- **ทุนชุมชน:** ชุมชนมีความเข้มแข็ง มีการทำงานเป็นกลุ่มที่สนับสนุนการเลี้ยงไก่อินทรีย์ มีศักยภาพในการพัฒนาเป็นแหล่งเรียนรู้
- **ทุนภาคีเครือข่าย:** กลุ่มวิสาหกิจแปลงใหญ่ไก่พื้นเมืองบุรีรัมย์ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนส่งเสริมอาชีพผู้ปกครองคนพิการทางสติปัญญาเลี้ยงสัตว์ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปลงข้าวใหญ่ หมู่ 9 บ้านกระโดน และความร่วมมือกับเกษตรจังหวัด

กระบวนการเรียนรู้

- ประชุมวางแผนการทำงาน ค้นหาผู้ร่วมเรียนรู้ และออกแบบการเรียนรู้ร่วมกับภาคีเครือข่าย
- กิจกรรมสานสัมพันธ์ชาวตำบลไพศาล ให้ผู้ร่วมเรียนรู้วิเคราะห์ความต้องการด้านอาชีพ และเสริมทักษะด้านสุขภาพโดยผู้เชี่ยวชาญด้านกีฬาและนันทนาการ
- ออกแบบและพัฒนาหลักสูตรโดยเน้นการมีส่วนร่วมของผู้ร่วมเรียนรู้
- อบรมเชิงปฏิบัติการหลักสูตรฝึกอบรมการทำปุ๋ยอินทรีย์ การพัฒนาแปลงหญ้าอาหารสัตว์ การเลี้ยงไก่พื้นเมืองอินทรีย์
- ถอดบทเรียนการทำโครงการ

ที่มาและความสำคัญ

ประชากรส่วนใหญ่ในพื้นที่ตำบลไพศาล อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ เป็นเกษตรกรที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านการทำเกษตรและปศุสัตว์ เช่น การเลี้ยงไก่พื้นเมือง แต่ยังขาดการจัดการองค์ความรู้อย่างเป็นระบบ ขาดการเข้าถึงเทคโนโลยีสมัยใหม่ และขาดการพัฒนาทรัพยากรในพื้นที่ เพื่อเพิ่มช่องทางในการประกอบอาชีพ ซึ่งส่งผลกระทบโดยตรงต่อกลุ่มเปราะบาง เช่น แรงงานนอกระบบ ผู้สูงอายุ และผู้พิการ ที่ต้องเผชิญกับความไม่มั่นคงด้านอาชีพ เนื่องจากขาดการเข้าถึงโอกาสการเรียนรู้ ด้านทักษะที่จำเป็นต่อการพัฒนาตนเอง คณะเกษตรศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี วิทยาเขตสุรินทร์ จึงทำโครงการพัฒนาอาชีพผลิตภัณฑ์อาหารสัตว์เพื่อเพิ่มมูลค่า ด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม ตำบลไพศาล จังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อส่งเสริมความรู้สายพานอาชีพ การเลี้ยงไก่พื้นเมือง การผลิตและการจัดการอาหารสัตว์ ด้วยนวัตกรรมสมัยใหม่ เสริมสร้างทักษะชีวิตด้านการเงินและการบริหารหนี้สิน สร้างรายได้ให้กับผู้ร่วมเรียนรู้ นำไปสู่เครือข่ายชุมชนแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 50 คน

- เกษตรกร 27 คน
- ผู้สูงอายุ 15 คน
- ผู้พิการ 8 คน

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- เกิดภาคีเครือข่ายร่วมสนับสนุนงานในพื้นที่ ดังนี้
 - เกษตรจังหวัดสนับสนุนให้เกิดการสร้างกลุ่มปลูกผักอินทรีย์ และประสานงานกับ บริษัท นอร์เทิส รับเบอร์ จำกัด ในการให้ทุนสนับสนุน
 - ปศุสัตว์จังหวัดสนับสนุนทุนการปรับปรุงคอกไก่ และมีโครงการมอบวัวให้กับผู้ร่วมเรียนรู้

ผู้ร่วมเรียนรู้

- มีรายได้เกิดขึ้น ดังนี้
 - การขายอาหารไก่อินทรีย์สำเร็จรูป เฉลี่ยมี 3,000 – 4,000 บาท ต่อเดือน สามารถลดต้นทุนการเลี้ยงไก่ได้ประมาณตัวละ 15 บาท
 - การขายเนื้อไก่แช่แข็ง เฉลี่ย 7,000 – 8,000 บาทต่อเดือน มีกำไรจากการขายไก่เพิ่มขึ้นตัวละ 15 บาท มีการรับซื้อไก่จากสมาชิกในกลุ่ม ทำให้ไม่ถูกกดราคาจากพ่อค้าคนกลาง
 - การขายน้ำหมักปลาทะเลขวดละ 20 บาท ขายปุ๋ยหมักถุงละ 25 บาท
 - มีรายได้เสริมจากการรับงานสร้างโรงเรือนเลี้ยงไก่มาตรฐาน
- เกิดธนาคารปุ๋ย และธนาคารหญ้า ทำให้ผู้ปลูกข้าวอินทรีย์ และผู้ปลูกผักอินทรีย์ สามารถลดต้นทุนการผลิตจากการใช้ปุ๋ยหมักอินทรีย์ และการผลิตหญ้าอาหารสัตว์
- มีความรู้สายพานอาชีพด้านเกษตรอินทรีย์ การทำปุ๋ยอินทรีย์ การเลี้ยงไก่พื้นเมือง การพัฒนาแหล่งอาหารสัตว์ และการจัดการอาหารสัตว์ ด้วยนวัตกรรมสมัยใหม่
- มีทักษะการออกแบบและสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์และบริการใหม่ ๆ บนฐานทุนเดิมของชุมชน การขายออนไลน์และออฟไลน์ การทำโปรโมชั่น และการผลิตสื่อเพื่อส่งเสริมการขาย

ชุมชน

- ได้รับรางวัลชนะเลิศในการประกวดการจัดนิทรรศการผลงานของคณะกรรมการหมู่บ้าน (กม.) ประจำปี 2568 ในระดับอำเภอ
- เกิดกลุ่มเครือข่ายอาชีพด้านเกษตรอินทรีย์เพิ่มขึ้น ได้แก่ กลุ่มทำปุ๋ยอินทรีย์ และกลุ่มผู้ปลูกผักอินทรีย์

องค์ความรู้

- หลักสูตรการทำปุ๋ยอินทรีย์ การทำหัวเชื้อน้ำหมักปลาทะเล การพัฒนาแปลงหญ้าอาหารสัตว์ การเลี้ยงไก่พื้นเมืองอินทรีย์ การสร้างคอกไก่มาตรฐาน

ผลิตภัณฑ์:

อาหารไก่พื้นเมืองอินทรีย์ น้ำหมักปลาทะเล ปุ๋ยอินทรีย์ บริการรับสร้างคอกไก่

ช่องทางการจัดจำหน่าย:

- ในชุมชน และพื้นที่ใกล้เคียง

วิสาหกิจชุมชนเกษตรแปลงใหญ่ อินทรีย์ตำบลนทรี จังหวัดปราจีนบุรี

โครงการส่งเสริมการเพาะเลี้ยงเห็ด
และแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร
เพื่อการพัฒนาอาชีพอย่างยั่งยืน

ลักษณะองค์กร องค์กรชุมชน
ประเภทโครงการ โครงการใหม่
ประเภทอาชีพ เกษตรกรรม

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 50 คน

- เกษตรกร 12 คน
- ผู้สูงอายุ 18 คน
- ผู้ว่างงาน 10 คน
- ผู้พิการ 7 คน
- เยาวชนนอกระบบการศึกษา 3 คน

พื้นที่ดำเนินการ

- บ้านหนองข่า หมู่ 12 บ้านนทรี หมู่ 8 บ้านหนองบัว หมู่ 9 ตำบลนทรี อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี

ฐานทุนชุมชน

- ทุนชุมชน: เป็นพื้นที่อุตสาหกรรมที่จะพัฒนาเป็นนิคมอุตสาหกรรม EEC

กระบวนการเรียนรู้

- จัดประชุมคณะทำงานเพื่อพัฒนากลไก และเตรียมความพร้อมของผู้ร่วมเรียนรู้
- กิจกรรมเปิดเวทีประชุมสร้างความเข้าใจวัตถุประสงค์โครงการ พร้อมชี้แจงการดำเนินโครงการ และค้นหาความต้องการของผู้ร่วมเรียนรู้
- กิจกรรมให้ความรู้ สร้างแรงบันดาลใจ ความเชื่อมั่นในระบบการศึกษาทักษะอาชีพ การจัดการด้านการเงินและหนี้สิน ส่งเสริมสุขภาพกายใจ และสิ่งแวดล้อมที่ดี
- กิจกรรมศึกษาดูงานในพื้นที่รูปธรรม เช่น กลุ่มเพาะเห็ด กลุ่มเลี้ยงไก่ไข่ กลุ่มปลูกผักเพื่อสนับสนุนการพัฒนาอาชีพ ผลิตได้ขายเป็น
- กิจกรรมฝึกทักษะอาชีพและวางแผนการทำงานกับผู้ร่วมเรียนรู้ในการพัฒนาอาชีพด้านการเกษตรอินทรีย์และแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร
- กิจกรรมสนับสนุนการพัฒนาตลาด 1 พื้นที่ 1 แห่ง
- กิจกรรมเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ติดตาม และสรุปบทเรียน

ที่มาและความสำคัญ

ตำบลนทรี อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี เป็นพื้นที่ที่มีการขยายตัวทางเศรษฐกิจสูง เนื่องจากการพัฒนาเป็นนิคมอุตสาหกรรม EEC แม้การพัฒนาดังกล่าวจะเป็นไปในทิศทางที่ดี แต่กลับแฝงไว้ซึ่งปัญหานานับประการ โดยเฉพาะปัญหาสุขภาพที่มาจากสารเคมีในโรงงานอุตสาหกรรม สิ่งแวดล้อมเป็นพิษจากการจัดการไม่ได้มาตรฐาน เนื่องจากตลอดชีวิตการทำงานอยู่กับโรงงานอุตสาหกรรมมาโดยตลอด ทำให้คนเหล่านี้ขาดการวางแผนอาชีพในอนาคต ประกอบกับในชุมชนยังมีกลุ่มคนที่ไม่มีความรู้ เช่น ผู้ว่างงาน ผู้พิการ ผู้สูงอายุ เกษตรกรนอกระบบเป็นจำนวนมาก กลุ่มที่มีอาชีพในปัจจุบัน วิสาหกิจชุมชน เกษตรแปลงใหญ่อินทรีย์ตำบลนทรี จึงได้จัดทำโครงการส่งเสริม การเพาะเลี้ยงเห็ดและแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร เพื่อการพัฒนาอาชีพ อย่างยั่งยืน เพื่อให้กลุ่มผู้ด้อยโอกาสเข้าถึงโอกาสและสามารถพัฒนาทักษะอาชีพที่ตรงกับความต้องการของตนเอง สร้างรายได้ให้กับครอบครัว สามารถปรับตัวและใช้เทคโนโลยี ดูแลวิถีสุขภาพกายใจ และสิ่งแวดล้อมที่ดี จัดการการเงินและบริหารหนี้สินโดยทำบัญชีครัวเรือน และเพื่อให้เยาวชนนอกระบบการศึกษาเข้าถึงโอกาสการเรียนรู้ตามความต้องการของตนเอง

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- เกิดกลุ่มอาชีพ 3 กลุ่ม คือ กลุ่มเพาะเห็ด กลุ่มเลี้ยงไก่ไข่ และกลุ่มปลูกผัก

ผู้ร่วมเรียนรู้

- มีทักษะความรู้ในการพัฒนาตนเองด้านอาชีพ การผลิต การขาย การตลาด การทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย การดูแลสุขภาพ
- เห็นคุณค่าของตัวเอง เกิดความสุขในครอบครัว
- เยาวชนนอกระบบการศึกษา มีทางเลือกในการศึกษาตามความต้องการของตนเอง

ชุมชน

- เกิดแหล่งเรียนรู้ใน 4 พื้นที่ดังนี้
 - พื้นที่แปลงใหญ่ผักนทรี บ้านวังหรี หมู่ 11 กลุ่มอาชีพเพาะเห็ดและเลี้ยงไก่ไข่อารมณ์ดี
 - พื้นที่บ้านหนองข่า หมู่ 12 กลุ่มอาชีพเพาะเห็ดและเลี้ยงไก่ไข่อารมณ์ดี
 - พื้นที่บ้านหนองบัว หมู่ 9 กลุ่มอาชีพเพาะเห็ดและปลูกผักในระบบอินทรีย์
 - พื้นที่บ้านนทรี หมู่ 8 กลุ่มอาชีพปลูกผักในระบบอินทรีย์

องค์ความรู้

- หลักสูตรอาชีพ 3 หลักสูตร ได้แก่ การเลี้ยงไก่ไข่ การปลูกพืชผักด้วยเกษตรอินทรีย์ และการเพาะเห็ด

ผลิตภัณฑ์:

ไข่ไก่ ผักอินทรีย์ เห็ด

ช่องทางการจัดจำหน่าย:

- ในชุมชน

องค์การบริหารส่วนตำบลปะกาอะรัง จังหวัดปัตตานี

โครงการสร้างการเรียนรู้ พัฒนาอาชีพ
สู่วิถีชุมชนพอเพียง

ลักษณะองค์กร องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
ประเภทโครงการ โครงการใหม่
ประเภทอาชีพ เกษตรกรรม

พื้นที่ดำเนินการ

- หมู่ 4 บ้านจือแรนิง ตำบลปะกาอะรัง อำเภอเมืองปัตตานี จังหวัดปัตตานี

ฐานชุมชน

- ทุนทรัพยากรธรรมชาติ: ความหลากหลายทางทรัพยากรในพื้นที่ เหมาะกับการทำการเกษตรและการประมง
- ทุนความรู้ภูมิปัญญา: เกษตรกรรม การทำนา การทำประมง

กระบวนการเรียนรู้

- ประชุมคณะทำงานและประสานงานข้อมูลในเครือข่ายพื้นที่ สสำรวจข้อมูล และวิเคราะห์ชุมชน จัดทำฐานข้อมูลเพื่อวิเคราะห์ต้นทุนและศักยภาพ
- ออกแบบกระบวนการเรียนรู้เกี่ยวกับอาชีพที่เลือกอย่างมีส่วนร่วม
- ฝึกทักษะอาชีพให้กับผู้ร่วมเรียนรู้ตามความสนใจ เช่น เลี้ยงไก่ เลี้ยงเป็ด เลี้ยงแพะ ทำไข่เค็ม เพอร์นเจอร์ไม้ไผ่ อาหารสัตว์ ขนหมุดอกจอก ขนหมุดอกจอก โรตีสกรอบ ตัดเย็บเสื้อผ้า
- จัดกิจกรรม “อาหารปลอดภัย ใส่ใจสุขภาพ” ให้ความรู้เรื่อง อาหารปลอดภัย และการบริโภคที่ถูกหลักโภชนาการ การจัดการอาหาร เพื่อสุขภาพตามหลักศาสนาอิสลาม และจัดประกวด “ปิ่นโตสุขภาพ” เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน
- เรียนรู้การบริหารจัดการหนี้สินและบัญชีครัวเรือน สอนการทำบัญชี รายรับ-รายจ่าย ประเมินผลรายสัปดาห์ เพื่อสร้างวินัยทางการเงิน แนะนำการลดค่าใช้จ่ายเพิ่มรายได้
- การพัฒนาผลิตภัณฑ์สินค้าชุมชน เช่น การออกแบบผลิตภัณฑ์ การเลือก และวิเคราะห์บรรจุภัณฑ์ การออกแบบโลโก้
- พัฒนาทักษะการขายและการตลาดออนไลน์ และช่องทางจำหน่ายสินค้า
- ศึกษาดูงานวิสาหกิจชุมชนสัมฤทธิ์จะนะ จังหวัดสงขลา เรื่องการจัดตลาดนัดชุมชน การบริหารจัดการกลุ่ม
- ถอดบทเรียนและสรุปผลการดำเนินโครงการ

ที่มาและความสำคัญ

ตำบลปะกาอะรัง อำเภอเมืองปัตตานี จังหวัดปัตตานี คนในชุมชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม เลี้ยงสัตว์ ทำนา ทำกระชังปลา ค้าขาย และรับจ้างทั่วไป ที่ผ่านมามีการบริหารส่วนตำบลปะกาอะรัง มีการส่งเสริมให้คนในชุมชนรวมกลุ่มพัฒนาอาชีพ เพื่อสร้างรายได้ลดรายจ่าย และเสริมความเข้มแข็งของชุมชนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง แต่ในพื้นที่ยังมีกลุ่มเปราะบางทางสังคม เช่น เด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษา ผู้สูงอายุ และคนพิการ ที่ขาดโอกาสทางเศรษฐกิจและการศึกษา ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำในชุมชน องค์การบริหารส่วนตำบลปะกาอะรัง จึงทำโครงการสร้างการเรียนรู้ พัฒนาอาชีพ สู่วิถีชุมชนพอเพียง เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของเยาวชนและแรงงานนอกระบบ ให้เกิดการรวมกลุ่มกันแปรรูปผลิตภัณฑ์ในชุมชน นำไปสู่การจ้างงานเยาวชน และคนในชุมชนที่ว่างงาน พัฒนาศักยภาพคนในพื้นที่ให้พร้อมสำหรับการพัฒนาพื้นที่ ให้เป็นแหล่งเรียนรู้การท่องเที่ยวเชิงเกษตรและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 55 คน

- เกษตรกร 24 คน
- ผู้ว่างงาน 11 คน
- ผู้สูงอายุ 6 คน
- เยาวชนนอกระบบการศึกษา 7 คน
- ผู้ด้อยโอกาส (แม่บ้าน/แม่หม้าย/แม่เลี้ยงเดี่ยว) 6 คน
- ผู้ติดเชื้อ HIV หรือครอบครัวผู้ที่ได้รับผลกระทบ 1 คน

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- เกิดตลาดและแหล่งเรียนรู้ชุมชนที่นำไปสู่การพัฒนาด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตรและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม 1 แหล่ง คือ กลุ่มข้าวพองสามารถนำสินค้าไปแสดงนิทรรศการต่าง ๆ ได้ เช่น งานแสดงสินค้าในพื้นที่จังหวัดปัตตานี สาธิตการทำข้าวพองในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานีที่ใช้วัตถุดิบข้าวสารพันธุ์ชิบูกันดั่งที่ปลูกในพื้นที่ตำบลปะกาอะรัง
- เกิดระบบการจัดการทุนชุมชนของตำบลปะกาอะรังโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน
- เกิดกลไกการสร้างอาชีพ และการรวมกลุ่มการผลิต การแปรรูปผลิตภัณฑ์ในชุมชน นำไปสู่การจ้างงานเยาวชนและประชาชนในพื้นที่ว่างงาน
- เกิดภาคีเครือข่ายความร่วมมือ ดังนี้
 - สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดปัตตานี ให้ความรู้เกี่ยวกับการทำอาหารลดต้นทุนโดยวัตถุดิบในชุมชน
 - วิทยาลัยอาชีวศึกษาปัตตานี สนับสนุนการพัฒนาสินค้าชุมชน
 - สำนักงานเกษตรอำเภอเมืองปัตตานี ให้ความรู้เกี่ยวกับดูแลสัตว์ให้เหมาะสมกับพื้นที่
 - สถานประกอบการในพื้นที่ สนับสนุนความรู้ด้านการทำเฟอร์นิเจอร์จากไม้ไผ่ และการตลาด
- สามารถพัฒนา “หลักสูตรอาชีพจากฐานชีวิต” ที่เหมาะสมกับพื้นที่ และต่อยอดหลักสูตรไปสู่วิทยาลัยอาชีวศึกษาปัตตานี

ผู้ร่วมเรียนรู้

- ลดรายจ่ายในครัวเรือนเฉลี่ย 200 – 500 บาทต่อเดือน
- เกิดกลุ่มอาชีพ 8 กลุ่ม และเกิดผลิตภัณฑ์ชุมชน 5 ชนิด ได้แก่ กลุ่มขนมดอกจอก กลุ่มข้าวพอง กลุ่มไข่เค็มสมุนไพร กลุ่มตัดเย็บเสื้อผ้า กลุ่มเฟอร์นิเจอร์จากไม้ไผ่
- ยกระดับเป็นวิทยากรชุมชน

- เยาวชนและคนรุ่นใหม่ต่อยอดอาชีพ เช่น กลุ่มเฟอร์นิเจอร์ไม้ไผ่มีความสนใจการคิดออกแบบผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ มีจิตสาธารณะ และเป็นแบบอย่างที่ดี ให้แก่คนในชุมชน
- กลุ่มผู้พิการและผู้ดูแลคนพิการมีทักษะอาชีพเพิ่มขึ้น เช่น การเลี้ยงสัตว์ การทำอาหารสัตว์ สามารถสร้างรายได้เสริม และดูแลครอบครัวไปพร้อมกัน

ชุมชน

- ร้านค้าในหมู่บ้านชายวัดตุดิบได้เพิ่มขึ้น ทำให้เกิดรายได้หมุนเวียนในชุมชน
- เกิดการแลกเปลี่ยนสูตรขนมและช่วยกันโปรโมตสินค้าในชุมชน
- มีขนมพื้นบ้านเป็นของฝากประจำหมู่บ้าน เช่น ขนมดอกจอก ข้าวพอง และไข่เค็ม
- เกิดการรวมตัวทำกิจกรรมสาธารณะในชุมชน

องค์ความรู้

- หลักสูตรอาชีพจากฐานชีวิตที่สอดคล้องกับวิถีและศักยภาพของคนในพื้นที่ เช่น การเลี้ยงเป็ด ไก่ และแกะ การทำโรตีสี่สำเร็จรูป ข้าวพอง และขนมดอกจอก การตัดเย็บเสื้อผ้า การทำเฟอร์นิเจอร์ไม้ไผ่ การทำไข่เค็มสมุนไพร

ผลิตภัณฑ์:

ขนมดอกจอก โรตีสี่กรอบ ข้าวพอง ไข่เค็มสมุนไพร เฟอร์นิเจอร์ไม้ไผ่

ช่องทางการจัดจำหน่าย:

- ในชุมชน เช่น ร้านกาแฟในชุมชน ตลาดนัดชุมชน ตลาดเกษตรมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ตลาดประชารัฐหน้าอำเภอเมืองปัตตานี
- ออนไลน์ เช่น ปัตตานีเดลิเวอรี่

สหกรณ์ประมงพื้นบ้าน ปาตาติมอ จำกัด จังหวัดปัตตานี

โครงการส่งเสริมโอกาสการเรียนรู้
ด้านการประกอบอาชีพแก่กลุ่มแรงงานนอกระบบ
ในชุมชนประมงพื้นบ้านปาตาติมอ

ลักษณะองค์กร องค์กรชุมชน
ประเภทโครงการ โครงการใหม่
ประเภทอาชีพ การแปรรูป

พื้นที่ดำเนินการ

- ชุมชนบ้านปาตาติมอ ตำบลตะลุบัน อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี

ฐานทุนชุมชน

- **ทุนทรัพยากรธรรมชาติ:** พื้นที่โดยรอบติดกับอ่าวปัตตานี มีความหลากหลายทางด้านภูมิศาสตร์และระบบนิเวศ พื้นที่เชื่อมต่อระหว่างภูเขากับแม่น้ำ ส่งผลให้เกิดความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติในอ่าวปัตตานี มีปายายเลที่ยทำหน้าที่เป็นแหล่งอนุบาลสัตว์น้ำเป็นแหล่งประมงพื้นบ้าน และแหล่งอาหารทะเลที่สำคัญของชุมชน
- **ทุนความรู้ภูมิปัญญา:** การทำประมงพื้นบ้าน การแปรรูปอาหารทะเล

กระบวนการเรียนรู้

- สสำรวจบริบทชุมชน วิเคราะห์สถานการณ์ปัญหา วิเคราะห์ข้อมูลด้านประชากรของชุมชนเป้าหมาย เพื่อให้สามารถค้นหากลุ่มผู้ร่วมเรียนรู้ได้ครบถ้วนตามวัตถุประสงค์ของโครงการ
- จัดประชุมคณะทำงานร่วมกับตัวแทนชุมชน ชี้แจงวัตถุประสงค์ การดำเนินงาน คัดเลือกบุคคลที่จะเข้ามาเป็นแกนนำชุมชนและดำเนินงานร่วมกับหน่วยจัดการเรียนรู้
- ออกแบบและพัฒนาหลักสูตรการจัดการเรียนรู้ด้านอาชีพ และทักษะที่จำเป็น ได้แก่ ทักษะการดูแลสุขภาพกายและใจ ทักษะในศตวรรษที่ 21 ทักษะด้านการจัดการการเงิน
- ส่งเสริมความรู้ด้านการออกแบบการเรียนรู้ด้านอาชีพ ค้นหาโมเดลในการแก้ปัญหาผ่านกระบวนการคิดเชิงออกแบบ และฝึกอบรมทักษะตามสายพานอาชีพ เช่น การซ่อมเรือ ตัดผม การจัดการวัตถุดิบปลา และการแลปลา การถ่ายภาพ การเปิดร้านค้าออนไลน์ การตัดต่อวิดีโอ
- อบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพด้วยสมุนไพรไล่ตัว ฝึกทำยาต้มสมุนไพรอย่างง่าย

ที่มาและความสำคัญ

ชุมชนบ้านปาตาติมอ ตำบลตะลุบัน อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี ประกอบอาชีพประมงพื้นบ้านและเกษตรกรรมขนาดย่อม กลุ่มแรงงานในพื้นที่ต้องเผชิญกับความท้าทายหลายด้าน ได้แก่ รายได้ที่ไม่แน่นอนตามฤดูกาล สภาพอากาศเปลี่ยนแปลง ทรัพยากรทางทะเลที่ลดลง มีหนี้สินจากเงินกู้ยืมนอกระบบ และขาดการสนับสนุนด้านอาชีพเสริมและการเรียนรู้เชิงระบบ มีข้อจำกัดด้านการศึกษา โดยส่วนใหญ่จบการศึกษาไม่เกินระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ทำให้ขาดทักษะในการปรับตัวกับสถานการณ์เศรษฐกิจและเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว สหกรณ์ประมงพื้นบ้านปาตาติมอ จำกัด จึงทำโครงการส่งเสริมโอกาสการเรียนรู้ด้านการประกอบอาชีพแก่กลุ่มแรงงานนอกระบบในชุมชนประมงพื้นบ้านปาตาติมอ โดยบูรณาการองค์ความรู้ในชุมชนกับกระบวนการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ เช่น Design Thinking และ Community-Based Learning เพื่อสร้างระบบการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นมีส่วนร่วม และตอบโจทย์ปัญหาของผู้ร่วมเรียนรู้ในเชิงลึก สร้างต้นแบบการพัฒนาอาชีพที่ยั่งยืนในระดับครัวเรือนและชุมชน อันนำไปสู่การลดความเหลื่อมล้ำและสร้างโมเดลกลไกในการแก้ปัญหาและยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 50 คน

- ผู้ว่างงาน 17 คน ● ชาวประมงที่มีหนี้สิน 29 คน
- เยาวชนนอกระบบการศึกษา 4 คน

- อบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการเตรียมตัวรับมือกับภัยพิบัติน้ำท่วม ระบบ และช่องทางการสื่อสารสถานการณ์และการขอความช่วยเหลือจากช่องทางต่าง ๆ
- อบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการทำบัญชีรายรับรายจ่ายผ่าน Daily Routine ของแต่ละกลุ่มอาชีพ การจัดการด้านการเงิน การบริหารหนี้สิน และการวิเคราะห์ช่องทางการตลาด
- กิจกรรมสร้างเสริมประสบการณ์และทักษะตามสายพานอาชีพที่โรงงาน Alfalah กรือโปะทรงเครื่อง โดยศึกษากระบวนการผลิตข้าวเกรียบ บรรจุน้ำ และ การตลาด
- กิจกรรมถอดบทเรียนและสรุปผลการดำเนินงาน

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- เกิดศูนย์การเรียนรู้ชุมชน 1 แห่ง สำหรับเป็นพื้นที่ส่วนกลางชุมชน ซึ่งเป็นกรรมสิทธิ์ของสหกรณ์ประมงพื้นบ้านปาตาคิมอ และเรือนผลิตของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปอาหารทะเลตากแห้งสำหรับใช้เป็นพื้นที่หลักในการถ่ายทอดความรู้และฝึกอบรมอาชีพ เช่น การแปรรูปปลาหวาน ปลาตากแห้ง ตัดผม ซ่อมเรือ
- มีแผนปรับอาคารเพื่อเปิดร้านตัดผมของชุมชน ซึ่งเป็นการขยายพื้นที่เรียนรู้เพิ่มเติม
- หน่วยงานภาคีในพื้นที่ เช่น อบท. สหกรณ์ โรงเรียนท้องถิ่น เริ่มเห็นความสำคัญของการสร้างกระบวนการเรียนรู้แบบยืดหยุ่นและมีส่วนร่วม ทำให้เกิดการต่อยอดสนับสนุนในระดับพื้นที่
- ทำหน้าที่เป็น “ผู้อำนวยความสะดวก” ด้านการเรียนรู้ (Facilitator) ที่มีประสิทธิภาพ และเชื่อมโยงภาคีท้องถิ่นอื่น ๆ เข้าร่วมกระบวนการพัฒนาชุมชน

ผู้ร่วมเรียนรู้

- กลุ่มแปรรูปปลาหวาน/ปลาทากแห้ง สามารถผลิตและจำหน่ายสินค้า โดยมีมอเตอร์จากงานแสดงสินค้าในพื้นที่ มีรายได้เฉลี่ย 500 – 3,000 บาท ต่อเดือน
- กลุ่มตัดผมเริ่มเปิดให้บริการแก่คนในชุมชนและกำลังพัฒนาพื้นที่ให้บริการถาวร
- กลุ่มขายของออนไลน์สามารถเปิดร้านเองในแพลตฟอร์มออนไลน์ และเรียนรู้การทำคอนเทนต์มากขึ้น มีกำไรเฉลี่ยครั้งละ 200 – 300 บาท
- กลุ่มซ่อมเรือสามารถซ่อมแซมเรือของตนเองได้ ช่วยลดรายจ่ายลงได้อย่างมีนัยสำคัญ
- ยกระดับเป็นแกนนำชุมชน 5 คน

ชุมชน

- เกิดการถ่ายทอดความรู้ในครอบครัวและชุมชน
- เปิดโอกาสให้แกนนำชุมชน ผู้นำศาสนา ผู้สูงวัย และวิทยากรท้องถิ่น เข้ามามีส่วนร่วมในการทำงานทำให้เกิดการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างกลุ่มคนหลากหลายวัย
- เกิดแนวคิดรวมกลุ่มอาชีพเพื่อสร้างแบรนด์สินค้า และจัดระบบการผลิตแบบหมุนเวียน

องค์ความรู้

- หลักสูตรอาชีพ 5 หลักสูตรได้แก่ 1. แปรรูปอาหารทะเล เช่น ปลาหวาน ปลาตากแห้ง 2. ซ่อมเรือ 3. ตัดผม 4. นักขายออนไลน์ 5. Content Creator
- หลักสูตรทักษะเสริม ได้แก่ 1. ทักษะการเงินและการบริหารหนี้ 2. ทักษะสุขภาพกายและใจ

ผลิตภัณฑ์:

ปลาหวาน ปลาตากแห้ง ยาต้มสมุนไพร ช่างตัดผม ช่างซ่อมเรือ

ช่องทางการจัดจำหน่าย:

- ในชุมชน
- ออนไลน์ Facebook และ LINE OA

องค์การบริหารส่วนตำบลสาครอน จังหวัดปัตตานี

โครงการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้และพัฒนาศักยภาพ
กลุ่มแรงงานและเยาวชนนอกระบบในพื้นที่
สาครอน-สาครไต่

ลักษณะองค์กร	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
ประเภทโครงการ	โครงการใหม่
ประเภทอาชีพ	การแปรรูป

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 51 คน

- เกษตรกร 18 คน
- ค้าขาย 11 คน
- ผู้สูงอายุ 8 คน
- ผู้ว่างงาน 4 คน
- ผู้พิการ 1 คน
- เยาวชนนอกระบบการศึกษา 5 คน
- ผู้ด้อยโอกาสที่เป็นกลุ่มเสี่ยงติดยาเสพติด 4 คน

พื้นที่ดำเนินการ

- ตำบลสาครอน และตำบลสาครไต่ อำเภอมายอ จังหวัดปัตตานี

ฐานทุนชุมชน

- ทุนทรัพยากรบุคคล: คนในชุมชนมีความสามัคคี ให้ความร่วมมือ ทำกิจกรรมอย่างเต็มที่ ให้เกียรติกันและกัน พร้อมเรียนรู้และปรับตัว เพื่อพัฒนาตนเอง

กระบวนการเรียนรู้

- ชี้แจงวัตถุประสงค์โครงการระหว่างผู้นำชุมชน เยาวชนนอกระบบการศึกษา ผู้ว่างงาน ผู้สูงอายุ และคณะกรรมการ ประชุมคณะกรรมการ พัฒนาทีมครู นอกระบบ วิเคราะห์สถานการณ์ชุมชน กำหนดเป้าหมายร่วมกัน ผ่านกระบวนการกลุ่ม
- ออกแบบแผนการเรียนรู้วิเคราะห์ตนเอง แผนที่เดินดิน แผนผังเครือข่าย
- ออกแบบหลักสูตรการจัดการเรียนรู้เพื่ออาชีพโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน และการเลือกอาชีพที่สนใจ
- กิจกรรมห้องเรียนนักทำ ลงมือฝึกทักษะอาชีพจริง เช่น การทำขนม ปลุกผัก การทำเครื่องแกง การเลี้ยงไก่ ค้าขาย และการตัดเย็บ
- กิจกรรมห้องเรียนผู้มั่งคั่งทั้ง 2 โลก คือ การเงินและสุขภาพกายใจ ที่เชื่อมโยงอิสลามกับการบริหารเงิน-ใจ ฝึกเขียนบัญชีรายรับรายจ่าย การวางแผนบริหารจัดการหนี้สิน
- กิจกรรมเปิดโลกห้องเรียนทักษะการเรียนรู้ในโลกปัจจุบัน จำลองสถานการณ์อพยพ/วางแผนช่วยเหลือผู้สูงอายุในบ้าน/แผนประจำครอบครัว
- ประชุมภาคีเครือข่ายเพื่อต่อยอดการทำงาน
- เวทีถอดบทเรียนและปิดโครงการ นำเสนอผ่านนิทรรศการอาชีพที่บอกเล่าความเปลี่ยนแปลง ตลาดเปิดโอกาส และปิ่นโตรวมใจสาครอน

ที่มาและความสำคัญ

พื้นที่ตำบลสาครอน อำเภอมายอ จังหวัดปัตตานี เป็นชุมชนชนบทที่มีบริบททางศาสนาและวัฒนธรรมที่เข้มแข็ง แต่ในช่วงหลายปีที่ผ่านมา ชุมชนประสบปัญหาทางเศรษฐกิจ การว่างงาน และภาวะเปราะบางในกลุ่มเยาวชนและแรงงานนอกระบบโดยเฉพาะเยาวชนนอกระบบการศึกษา และแม่บ้านที่ขาดโอกาสในการเข้าถึงทักษะอาชีพที่เหมาะสม ส่งผลให้ชาวบ้านจำนวนมากต้องเผชิญกับปัญหาหนี้สิน ขาดความมั่นคงในชีวิต ต้องพึ่งพาผู้อื่นอย่างต่อเนื่อง สถานการณ์ดังกล่าวสะท้อนถึงความจำเป็นในการมีพื้นที่การเรียนรู้ที่ “เข้าถึงง่าย ยืดหยุ่น และเชื่อมโยงชีวิตจริง” และเพื่อให้คนในชุมชนได้มีโอกาสเรียนรู้พัฒนาตนเอง และต่อยอดไปสู่อาชีพที่พึ่งพาตนเองได้ในระยะยาว องค์การบริหารส่วนตำบลสาครอน จังหวัดปัตตานี จึงทำโครงการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้และพัฒนาศักยภาพกลุ่มแรงงานและเยาวชนนอกระบบในพื้นที่สาครอน-สาครไต่ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาทักษะการประกอบอาชีพ ให้กลุ่มแรงงาน เยาวชนนอกระบบการศึกษา ผู้ด้อยโอกาส และกลุ่มเปราะบางในพื้นที่พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้นอกระบบการศึกษา และพัฒนาความร่วมมือภาคีเครือข่ายในพื้นที่ ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของแรงงานและเยาวชนนอกระบบการศึกษาในตำบลสาครอน-สาครไต่

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- อบต.สาครบ่น ร่วมวางแผนสนับสนุนงบประมาณในการส่งเสริมอาชีพที่เหมาะสมกับบริบทชุมชน
- ได้รับความร่วมมือในระดับสูงจากหลากหลายภาคส่วนในพื้นที่ เกิดความรู้สึก “เป็นเจ้าของโครงการร่วมกัน” รวมถึงแนวทางการต่อยอดในปีถัดไป
 - ผู้นำชุมชน โต๊ะอิหม่าม ผู้ใหญ่บ้าน สนับสนุนให้ใช้วัสดุ โรงเรียนตาดีกา และศาลาชุมชนเป็นพื้นที่เรียนรู้ ช่วยให้โครงการเชื่อมโยงกับศาสนา และวัฒนธรรมมุสลิมในพื้นที่
 - เครือข่ายครอบครัวและอาสาสมัครในหมู่บ้านช่วยดูแลบุตรหลาน กระตุ้นให้คนในครอบครัวเข้าร่วมกิจกรรม
- เกิดการทำ MOU ในพื้นที่ซึ่งเป็น “กลไกความร่วมมือท้องถิ่น” ทำให้การเรียนรู้นอกระบบมีเจ้าภาพร่วมชัดเจน ดังนี้
 - สำนักงานเกษตรอำเภอ นำผู้เชี่ยวชาญมาเสริมองค์ความรู้ พร้อมเชื่อมโยงตลาด
 - สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดปัตตานี (สกร.) พัฒนาหลักสูตร ฝึกทักษะอาชีพ พร้อมประเมินผล
 - ชมรมมุสลิมะห์ฯ หนุนบทบาทสตรี ผลักดันกลุ่มอาชีพ และส่งเสริมแนวคิด “นักธุรกิจ 2 โลก”
 - บัณฑิตอาสาทำหน้าที่เชื่อมข้อมูล ติดตามงาน และเป็นตัวกลางระหว่างหน่วยงานกับชุมชน เกิดต้นแบบความร่วมมือระดับตำบล ที่ขยายผลได้

ผู้ร่วมเรียนรู้

- นำความรู้จากกิจกรรมไปประกอบอาชีพหรือสร้างรายได้ เช่น ขายขนมหวาน เย็บผ้า ปลุกผัก เลี้ยงไก่ไข่
- เริ่มต้นค้าขายออนไลน์ หรือผลิตเครื่องแกงในครัวเรือน โดยมีรายได้เสริมจากอาชีพที่เรียนรู้ เช่น ขายขนม ผัก ไข่ เย็บผ้า
- เกิดการรวมกลุ่มผลิต/ขายสินค้า เช่น เครื่องแกง ขนม ไข่
- เกิดแผนการเงินแบบง่าย ๆ เช่น เก็บเงินวันละ 10 บาท หรือจ่ายหนี้ครั้งละ 100 บาทต่อเดือน และวางแผนออมเงินเพื่ออนาคต

ชุมชน

- เกิดการรวมกลุ่มอาชีพ เช่น กลุ่มเครื่องแกง กลุ่มขนมหวาน
- ผู้หญิงในชุมชนมีบทบาทเป็นผู้นำเศรษฐกิจครัวเรือน มีเป้าหมายชีวิตที่ชัดเจนขึ้น
- เกิดความไว้วางใจระหว่างชุมชนกับหน่วยงานภายนอก
- ชุมชนและภาคีเครือข่ายเห็นเป้าหมายร่วมกันเรื่องการพัฒนาที่ไม่ใช่แค่ให้การสนับสนุนเฉพาะกิจ แต่เป็นการสร้างโอกาสให้เยาวชนและแรงงานนอกระบบ คือ การลงทุนเพื่ออนาคต และวางแผนพัฒนาเป็นศูนย์เรียนรู้ในอนาคต
- เกิดรูปแบบความสัมพันธ์ที่ไม่ใช่แค่ทางราชการ แต่เป็นความสัมพันธ์แบบ “เครือข่ายร่วมทางพัฒนา”

องค์ความรู้

- ชุดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ออกแบบจากบริบทชีวิตจริงของผู้เรียน

ผลิตภัณฑ์:

ขนมหวาน เครื่องแกง ไข่ไก่ พืชผัก เย็บผ้า

ช่องทางการจัดจำหน่าย:

- ในชุมชน

วิสาหกิจชุมชนผักกอกแคร์บ้านสวน จังหวัดปัตตานี

โครงการกินดี อยู่ดี ชุมชนดี ที่โคกโพธิ์

ลักษณะองค์กร	องค์กรชุมชน
ประเภทโครงการ	โครงการใหม่
ประเภทอาชีพ	เกษตรกรรม

พื้นที่ดำเนินการ

- หมู่ 5 หมู่ 6 หมู่ 11 และหมู่ 12 ตำบลโคกโพธิ์ อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี

ฐานทุนชุมชน

- ทุนทรัพยากรธรรมชาติ:** พื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์ เหมาะแก่การทำเกษตร เช่น การปลูกผักปลอดสาร การเลี้ยงสัตว์มีแหล่งน้ำธรรมชาติ และพื้นที่ที่สามารถพัฒนาเป็นแหล่งผลิตอาหารได้ มีการใช้วัสดุเหลือใช้ในห้องถิ่น เช่น ต้นสาเก เศษพืช วัสดุธรรมชาติ มาทำเป็นวัตถุดิบในการผลิตอาหารสัตว์และปุ๋ย
- ทุนความรู้ภูมิปัญญา:** เกษตรกรรม

กระบวนการเรียนรู้

- เตรียมความพร้อมคณะทำงานและผู้ร่วมเรียนรู้ วิเคราะห์ศักยภาพ ข้อจำกัด และความต้องการพัฒนาด้านอาชีพของผู้ร่วมเรียนรู้ ออกแบบการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม วิเคราะห์ศักยภาพชุมชน
- พัฒนาองค์ความรู้และฝึกทักษะของผู้เรียนรู้ด้านอาชีพ เช่น กลุ่มปลูกผัก Microgreen กลุ่มปลูกผักกอกแคร์ กลุ่มเลี้ยงปลาในบ่อ กลุ่มเลี้ยงแพะ กลุ่มเลี้ยงไก่พื้นเมือง กลุ่มเลี้ยงเป็ด กลุ่มแปรรูปขนมไทยและขนมพื้นถิ่น
- ฝึกอบรมให้ความรู้การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (Food Agriculture Practices: GAP) ด้านการผลิตพืชการทำการมปศุสัตว์ การรับรองความปลอดภัยด้านอาหาร (Food Safety)
- ฝึกอบรมให้ความรู้การผลิตเชื้อราชีวเวอร์เรีย การทำอาหารลดต้นทุน การจัดการดินและปุ๋ย การเลี้ยงเห็ดนางฟ้า การทำน้ำหมัก และการประกอบแคร์อย่างง่าย
- ฝึกอบรมและปฏิบัติให้ความรู้การทำขนมดอกจอก ขนมชั้น ขนมเปียกปูน ขนมลูกชุบ การทำกิมจิผักกวางตุ้ง การทำไข่เค็มสมุนไพร ปลาตากแดดเดียว การทำน้ำสลัด การทำผ้ามัดย้อมจากใบกาแฟ การเพาะต้นอ่อนทานตะวัน
- ฝึกอบรมให้ความรู้เรื่องหลักการทำบัญชีครัวเรือน รายรับ-รายจ่าย การบริหารจัดการกลุ่ม การตลาด การแปรรูปผลิตภัณฑ์ เทคนิคการสร้างแบรนด์ของชุมชน
- ถอดบทเรียนและสรุปผลการดำเนินโครงการ

ที่มาและความสำคัญ

ชุมชนตำบลโคกโพธิ์ อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี มีพืชเศรษฐกิจสำคัญ ได้แก่ ยางพารา ปาล์มน้ำมัน และทุเรียน ที่ประสบปัญหาหาค่าผลผลิตตกต่ำ เนื่องจากต้นทุนการผลิตสูง และโรคแมลงระบาด ส่งผลกระทบต่อรายได้และความมั่นคงของครัวเรือนอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ยังพบปัญหาครอบครัวที่ส่งผลให้เด็กและเยาวชนบางส่วนขาดแรงจูงใจในการเรียน แต่ในชุมชนยังมีต้นทุนที่สามารถต่อยอดไปสู่การพัฒนาอาชีพได้ เช่น มีระบบประปาหมู่บ้านและแหล่งน้ำสำหรับอุปโภคบริโภคและการเกษตร มีสภาพดินที่เหมาะสมต่อการทำเกษตร มีสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนสอนศาสนา การศึกษานอกระบบ และแหล่งเรียนรู้ในชุมชน เช่น ศูนย์การเรียนรู้ และปราชญ์ชาวบ้าน มีการคมนาคมสะดวก ด้วยถนนลาดยางและคอนกรีตเป็นส่วนใหญ่ วิสาหกิจชุมชนผักกอกแคร์บ้านสวน จึงดำเนินโครงการกินดี อยู่ดี ชุมชนดี ที่โคกโพธิ์ เพื่อพัฒนาอาชีพและยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน โดยเฉพาะกลุ่มเด็กเยาวชน และเกษตรกรในการสร้างโอกาสในการเรียนรู้พัฒนาอาชีพ และเสริมสร้างระบบสนับสนุนที่ทำให้คนในพื้นที่สามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 50 คน

- ผู้ว่างงาน 4 คน
- เยาวชนนอกระบบการศึกษา 4 คน
- ผู้มีรายได้น้อย 5 คน
- เกษตรกร 21 คน
- ผู้พิการ 2 คน
- ผู้สูงอายุ 14 คน

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- มีการบูรณาการนวัตกรรมการเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของชุมชน โดยหน่วยงานและภาคีเสนอแนวทางจัดตั้ง “โรงเรียน Smart Green House” ระบบควบคุมอัจฉริยะที่สามารถบริหารจัดการน้ำ ปุ๋ย และ อุณหภูมิผ่านแอปพลิเคชัน
- มีการสนับสนุนเครื่องผสมดินและปุ๋ย เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการเพาะปลูก และพัฒนาเป็นแหล่งเรียนรู้ต้นแบบด้านเทคโนโลยีเกษตรของชุมชน
- เกิดเครือข่ายความร่วมมือระหว่างชุมชนกับหน่วยงานภาคี ในการขับเคลื่อนกิจกรรม เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงาน ภาครัฐ กลุ่มภาคีเครือข่ายต่าง ๆ เช่น สำนักงานเกษตร ปศุสัตว์ ประมง อบต. ผู้นำชุมชน ศอ.บต. สสส. และ กอ.รมน.

ผู้ร่วมเรียนรู้

- เกิดการต่อยอดอาชีพและสร้างรายได้ในชุมชน เช่น กลุ่มเลี้ยงเป็ด แปรรูปไข่เป็นไข่เค็มสมุนไพร กลุ่มปลูกผักผลิตต้นอ่อนทานตะวัน ผักสด สลัดผัก สลัดโรล และน้ำผักเพื่อสุขภาพ มีการจำหน่ายผลผลิต เช่น ผักสด ต้นอ่อนทานตะวัน ไข่เค็ม ขนมหอมจาก สลัดไก่กรอบ และ น้ำผักเพื่อสุขภาพ เกิดรายได้เสริมให้ครัวเรือน
- ครัวเรือนมีแหล่งอาหารปลอดภัย เหลือจากบริโภคสามารถแจกจ่าย แลกเปลี่ยน หรือจำหน่ายต่อ เกิดความสัมพันธ์และการพึ่งพาในชุมชน
- สามารถนำองค์ความรู้ไปพัฒนาเป็นอาชีพเสริม ลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ ในครัวเรือน เกิดการแบ่งปันผลผลิตในชุมชนและขยายผลการเรียนรู้สู่ครัวเรือนอื่น

ชุมชน

- เกิดการรวมกลุ่มและจัดตั้งกลุ่มอาชีพในชุมชน เช่น กลุ่มทำขนม กลุ่มปลูกผัก และกลุ่มออมทรัพย์ เพื่อสร้างแหล่งเงินทุนหมุนเวียน สำหรับประกอบอาชีพและใช้จ่ายในครัวเรือน
- เกิดแหล่งเรียนรู้ต้นแบบเพื่อพัฒนาอาชีพและการจัดการทุนชุมชน มีระบบการบริหารจัดการทุนชุมชนที่เป็นรูปธรรม สร้างการเรียนรู้ร่วมกัน และขยายผลสู่ครัวเรือนอื่น ๆ ในพื้นที่
- ตลาดและแหล่งเรียนรู้ของชุมชนได้รับการพัฒนา นำไปสู่การต่อยอด เป็น “แหล่งเรียนรู้ด้านเกษตรและสิ่งแวดล้อม” และพัฒนาเชื่อมโยงสู่การท่องเที่ยวเชิงเกษตรโดยใช้ทุนทรัพยากรธรรมชาติ วิถีวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น

องค์ความรู้

- ด้านการปลูกผักปลอดสารพิษและผักยกแคร่ การเพาะเลี้ยงสัตว์ การแปรรูปผลิตภัณฑ์เกษตร

ผลิตภัณฑ์:

ผักสด ต้นอ่อนทานตะวัน ไข่เค็ม ขนมหอมจาก สลัดไก่กรอบ สลัดโรล น้ำผักเพื่อสุขภาพ

ช่องทางการจัดจำหน่าย:

- ในชุมชน เช่น ตลาดในชุมชน
- ออนไลน์

ชมรมบูรณาการอย่างยั่งยืน คนพิการปากโทก จังหวัดพิษณุโลก

โครงการพัฒนาอาชีพและผลิตภัณฑ์จากผ้า

ลักษณะองค์กร	องค์กรไม่แสวงหาผลกำไร
ประเภทโครงการ	โครงการใหม่
ประเภทอาชีพ	หัตถกรรมและงานฝีมือ

พื้นที่ดำเนินการ

- หมู่ 1 - 7 ตำบลปากโทก อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก

ฐานทุนชุมชน

- ทุนทรัพยากรธรรมชาติ: เป็นพื้นที่ที่มีการปลูกกล้วยน้ำว้ามะลิอ่อน และผลิตเป็นสินค้าของฝากขึ้นชื่อของจังหวัด
- ทุนความรู้ภูมิปัญญา: งานฝีมือ การตัดเย็บ การปักผ้า การย้อมผ้า
- ทุนภาคีเครือข่าย: องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานภาครัฐในพื้นที่

กระบวนการเรียนรู้

- การพัฒนาคลังและเตรียมความพร้อมผู้ร่วมเรียนรู้ กำหนดวัตถุประสงค์เป้าหมาย การพัฒนาศักยภาพการจัดกระบวนการเรียนรู้ ให้สอดคล้องกับความต้องการ วิเคราะห์ชุมชนต้นแบบผลิตภัณฑ์จากผ้า
- การพัฒนาทักษะอาชีพให้เหมาะสมกับผู้พิการและผู้ดูแล
- ศึกษาและเข้าใจตลาดและผลิตภัณฑ์ เช่น สำรวจการตลาดท้องถิ่น ออกแบบ และสร้างแบรนด์สินค้าที่เป็นเอกลักษณ์ท้องถิ่น
- ออกแบบผลิตภัณฑ์จากผ้าอย่างกล้วย ออกแบบและทำแพทเทิร์น
- ฝึกตัดเย็บเสื้อผ้าและผลิตภัณฑ์ เช่น เสื้อ เดรส กางเกง หมวก กระเป๋า
- ทดลองการขายออนไลน์ เช่น TikTok Facebook ตลาดนัดจำลอง การตอบแชท การใช้สื่อดิจิทัล
- การสร้างแผนการตลาดและประชาสัมพันธ์
- ออกร้านจำหน่ายสินค้าในงานท้องถิ่นร่วมกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชนในพื้นที่
- วิเคราะห์ศักยภาพและทักษะอาชีพของผู้ร่วมเรียนรู้

ที่มาและความสำคัญ

ตำบลปากโทก อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก มีผู้พิการจำนวน 165 คน รวมตัวกันจัดตั้ง “ชมรมบูรณาการคนพิการอย่างยั่งยืน” เพื่อสร้างอาชีพและรายได้ในชุมชน เนื่องจากผู้พิการส่วนใหญ่มีข้อจำกัดด้านการเดินทาง ทำให้ไม่สามารถออกไปทำงานนอกบ้านได้ ส่งผลให้ขาดรายได้ ขาดโอกาสในการประกอบอาชีพอย่างต่อเนื่อง ชมรมฯ มีการผลิต “ผ้าคันมือ” เป็นอาชีพเสริมต่อเนื่องกว่า 5 ปี โดยมีผลิตภัณฑ์หลัก ได้แก่ กระเป๋า พวงกุญแจ และเบาะรองนั่ง แม้จะมีทักษะด้านงานฝีมือ แต่ประสบปัญหาด้านต้นทุนที่สูงขึ้น ความหลากหลายของผลิตภัณฑ์น้อย และขาดเอกลักษณ์ของสินค้า ทำให้จำเป็นต้องรับจ้างผลิตให้กลุ่มอื่น ส่งผลให้รายได้ไม่เพียงพอต่อการดำรงชีพ ชมรมบูรณาการอย่างยั่งยืนคนพิการปากโทก จึงทำโครงการพัฒนาอาชีพและผลิตภัณฑ์จากผ้า เพื่อให้ผู้ร่วมเรียนรู้เกิดทักษะการประกอบอาชีพผู้ผลิตผลิตภัณฑ์จากผ้าอย่างยั่งยืนโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน มีทักษะการเรียนรู้ในโลกปัจจุบันและการเชื่อมโยงกับตลาด สร้างความร่วมมือกับองค์กรหรือภาคีเครือข่ายในการจัดจำหน่ายสินค้าเพื่อความยั่งยืน

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 50 คน

- ผู้ด้อยโอกาส 1 คน
- บริการ 5 คน
- เกษตรกร 12 คน
- เยาวชนนอกระบบการศึกษา 1 คน
- ผู้ว่างงาน 4 คน
- ผู้สูงอายุ 6 คน
- ผู้พิการทางร่างกายหรือการเคลื่อนไหว 21 คน

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- เป็นต้นแบบการส่งเสริมทักษะอาชีพให้กลุ่มเปราะบาง เช่น ผู้พิการ ผู้สูงอายุ และแรงงานนอกระบบ สามารถพัฒนาทักษะอาชีพ สร้างรายได้ได้อย่างเป็นรูปธรรม
- เกิดการสร้างภาคีเครือข่ายทั้งในและนอกพื้นที่ โดยร่วมมือกับกลุ่มผู้ผลิตผ้าในชุมชนใกล้เคียง มีจุดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ในจังหวัดพิษณุโลก เช่น ร้านค้าชุมชน งานแสดงสินค้า และตลาดนัดท้องถิ่น พร้อมขยายโอกาสสู่ตลาดระดับประเทศในอนาคต
- เกิดความร่วมมือกับภาคีเครือข่าย ได้แก่
 - มหาวิทยาลัยนเรศวร ให้คำปรึกษาและสนับสนุนองค์ความรู้
 - แบรินดส์ รุ่งผลิตสินค้าภายใต้แบรนด์ และจ้างงานเย็บกระเป๋
 - เครือข่ายภาครัฐและเอกชน ได้แก่ มาดามอีเวนตส์ สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดพิษณุโลก บริษัท ไทยแอร์เวย์ จำกัด สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.) และสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด (พมจ.)
- มีแผนการสอนการประกอบอาชีพผู้ผลิตผลิตภัณฑ์จากผ้าอย่างยั่งยืน โดยใช้ชุมชนฐาน
- ศูนย์กลางถ่ายทอดความรู้ด้านการออกแบบ และการตลาดในพื้นที่

ผู้ร่วมเรียนรู้

- มีรายได้เสริมเฉลี่ย 500–2,000 บาทต่อเดือน
- สามารถผลิตผลิตภัณฑ์จากผ้าภายใต้แบรนด์ตัวเอง และมีหน้าร้านจัดจำหน่ายที่ท่าอากาศยาน จังหวัดพิษณุโลก
- มีทักษะการประกอบอาชีพผู้ผลิตผลิตภัณฑ์จากผ้าอย่างยั่งยืน มีผลิตภัณฑ์จากผ้า 5 ชนิด ประกอบด้วย เสื้อ กางเกง ชุดเดรส หมวก กระเป๋า
- มีช่องทางการจัดจำหน่ายออนไลน์ 2 ช่องทาง คือ Facebook Tiktok จำหน่ายสินค้าผ่านทางมาร์เกตเพลส 2 ช่องทาง ได้แก่ Lazada Shopee

ชุมชน

- คนในชุมชนปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพ เช่น เลิก/ลดการดื่มสุรา สูบบุหรี่ และยาเสพติด มีสุขภาพจิตดีขึ้น ใจเย็นลง ลดความเครียด และอาการซึมเศร้า ความสัมพันธ์ในครอบครัวดีขึ้น

องค์ความรู้

- คู่มือการสอนตัดเย็บ ออกแบบ และการตลาด
- แผนการสอนการประกอบอาชีพผู้ผลิตผลิตภัณฑ์จากผ้าอย่างยั่งยืน ครอบคลุม 4 ทักษะ ได้แก่ 1. การผลิต ปั่นลายผ้าจากยางกล้วย และเย็บผ้า 2. การออกแบบการคิดตลาดเฉพาะถิ่น การใช้สีและวัสดุธรรมชาติ 3. การตลาด การสร้างแบรนด์ ทำคอนเทนต์ออนไลน์ ถ่ายภาพ 4. การบริหารจัดการ คำนวณต้นทุน ตั้งราคาขาย และทำบัญชีรายรับรายจ่าย

ผลิตภัณฑ์:

เสื้อ กระเป๋า กางเกง หมวก และเดรส

ช่องทางการจัดจำหน่าย:

- ในชุมชน เช่น ร้านค้าชุมชน งานแสดงสินค้า และตลาดนัดท้องถิ่น
- ออนไลน์ Facebook, Tiktok, Lazada, Shopee

มูลนิธิบ้านร่มพระคุณ (องค์กรเพื่อสาธารณะประโยชน์) จังหวัดพิษณุโลก

โครงการพัฒนาศักยภาพการประกอบอาชีพร้านอาหาร
อย่างยั่งยืนโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน

ลักษณะองค์กร	องค์กรไม่แสวงหาผลกำไร
ประเภทโครงการ	โครงการใหม่
ประเภทอาชีพ	อาหาร

พื้นที่ดำเนินการ

- ชุมชนประชาธิปไตย ชุมชนพระลือ ชุมชนชาวแพ ชุมชนเขตอำเภอเมือง
ตำบลในเมือง อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก

ฐานทุนชุมชน

- ทุนชุมชน: อยู่ใกล้แหล่งที่ขายอาหาร ตลาดนัด ถนนคนเดิน หอพัก
สถานศึกษา
- ทุนทรัพยากรบุคคล: ผู้นำชุมชนและกรรมการชุมชนที่เข้มแข็ง
มีความสัมพันธ์ที่ดีกับองค์กรภายนอก
- ทุนความรู้ภูมิปัญญา: ด้านการทำอาหาร

กระบวนการเรียนรู้

- ค้นหาและคัดเลือกผู้ร่วมเรียนรู้ ชี้แจงวัตถุประสงค์โครงการ
ประชุมเตรียมความพร้อมคณะทำงาน วิทยากร และภาคีเครือข่าย
- วิเคราะห์ความต้องการของผู้ร่วมเรียนรู้ เพื่อค้นหาความถนัดและ
จัดกลุ่มการเรียนรู้ โดยให้ผู้ร่วมเรียนรู้รู้จักลักษณะการทำงานของ
ร้านอาหารในรูปแบบต่าง ๆ
- กิจกรรมสร้างแรงบันดาลใจ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ด้าน
ร้านอาหาร ด้วยการศึกษาดูงานในร้านอาหารจริง 2 กลุ่ม คือ
กลุ่มอาหารคาว และกลุ่มของหวานและเครื่องดื่ม
- กิจกรรมพัฒนาอาชีพร้านอาหารโดยจัดกลุ่มตามความสนใจ คือ
กลุ่มอาหาร กลุ่มเบเกอรี่ กลุ่มเครื่องดื่ม โดยมีเชฟสาธิตวิธีการทำ
การคิดต้นทุน และปริมาณวัตถุดิบ ให้ผู้ร่วมเรียนรู้ลงมือปฏิบัติจริง
ในรูปแบบการประกวดทำอาหาร
- กิจกรรมพัฒนาทักษะการขาย การจัดการร้านอาหารออนไลน์ และ
การใช้เทคโนโลยีในการขาย
- จัดตลาดนัดอาหารชุมชน สร้างประสบการณ์การเป็นผู้ประกอบการ
รายย่อย
- สร้างภาคีเครือข่ายร้านอาหารในพื้นที่ประชุมถอดบทเรียนร่วมกับ
ผู้ร่วมเรียนรู้

ที่มาและความสำคัญ

ชุมชนตำบลในเมือง อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก
เป็นชุมชนแออัด มีปัญหาความยากจนข้ามรุ่น ซึ่งเกิดจากการที่คนในชุมชน
ขาดความรู้ ขาดทักษะความคิด และไม่สามารถปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลง
ของโลกในปัจจุบันได้ อีกทั้งจากผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของ
เชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ทำให้หลายครอบครัวตกงาน กลายเป็นผู้รับจ้างรายวัน
ส่งผลให้มีภาระหนี้สินสูงขึ้น นำมาซึ่งปัญหาอื่น ๆ เช่น ปัญหายาเสพติด
ปัญหาติดการพนัน ปัญหาเด็กหลุดออกจากระบบการศึกษา และปัญหา
สุขภาพ แม้ที่ผ่านมา**มูลนิธิบ้านร่มพระคุณ**ได้ให้การช่วยเหลือเด็กและ
เยาวชนผู้ด้อยโอกาสมาโดยตลอด แต่กลับพบว่าการพัฒนาคุณภาพชีวิต
ของเด็กและเยาวชนต้องทำควบคู่ไปกับการสร้างอาชีพที่มั่นคงให้แก่
ผู้ปกครอง จึงจัดทำ**โครงการพัฒนาศักยภาพการประกอบอาชีพ
ร้านอาหารอย่างยั่งยืนโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน** เพื่อให้ผู้ร่วมเรียนรู้มีทักษะ
การประกอบอาชีพร้านอาหารอย่างยั่งยืนโดยใช้ชุมชนเป็นฐานเรียนรู้
โลกปัจจุบัน และการเชื่อมโยงการตลาด สร้างภาคีเครือข่ายผู้ประกอบการ
ร้านอาหารในพื้นที่จังหวัดพิษณุโลก

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 50 คน

- ผู้สูงอายุ 5 คน
- ผู้ว่างงาน 5 คน
- กลุ่มผู้ด้อยโอกาส 40 คน

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- เกิดภาคีเครือข่ายผู้ประกอบการร้านอาหารในพื้นที่จังหวัดพิษณุโลก
- เกิดระบบพี่เลี้ยง (Coaching/Monitoring) โดยมีผู้ประกอบการร้านอาหารเป็นพี่เลี้ยง ถ่ายทอดองค์ความรู้ให้คำแนะนำ และเปิดโอกาสฝึกงานให้แก่ผู้ร่วมเรียนรู้
- มีบทบาทเป็น “ศูนย์กลางประสานสร้างเครือข่าย” ให้กับชุมชน และเป็น “ศูนย์กลางการเรียนรู้พัฒนาอาชีพในชุมชน” จากการจัดตลาดนัดชุมชน
- ได้รับความไว้วางใจจากผู้นำชุมชนและภาคีเครือข่ายในการขยายผลสู่ชุมชน

ผู้ร่วมเรียนรู้

- มีรายได้หลักและรายได้เสริมจากการเปิดร้านขายอาหารหน้าบ้าน ขายผ่านโซเชียลมีเดีย หรือขายในตลาดนัด เช่น เบเกอรี่ อาหารกล่อง เครื่องดื่ม
- สร้างช่องทางขายอาหารของตนเองผ่านเพจ Facebook, LINE, LINE MAN และ Grab Food
- มีความรู้เรื่องโภชนาการ สุขลักษณะที่ดีทางด้านอาหาร และสุขอนามัยส่วนบุคคล เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือในเรื่องความสะอาดของอาหารที่ผลิตขาย รวมทั้งมีการปรับสูตรอาหารและบริการให้เหมาะสมกับแนวโน้มสุขภาพในปัจจุบัน
- มีความรู้พื้นฐานในการจัดการรายรับ-รายจ่าย ต้นทุน-กำไร การวางแผนการเงิน

ชุมชน

- เกิดเครือข่ายการทำงานร่วมกันระหว่างชุมชนและเครือข่ายร้านอาหาร
- เกิดความสัมพันธ์ที่ดีขึ้นในครอบครัว
- ผู้นำชุมชนให้ความสนใจและสนับสนุนการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง
- เกิดพื้นที่การเรียนรู้ “ตลาดนัดชุมชน” มีการเปิดร้านร่วมกันเพื่อประหยัดต้นทุนและลดรายจ่าย
- เกิดเศรษฐกิจหมุนเวียนในชุมชน จากการใช้วัตถุดิบและแรงงานในท้องถิ่น
- คนในชุมชนมีความตื่นตัวในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองมากขึ้น

องค์ความรู้

- นวัตกรรม 5 นวัตกรรม ได้แก่ 1. กระบวนการเรียนรู้แบบกลุ่มแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 2. การส่งเสริมอาชีพเฉพาะกลุ่มด้วยชุดทักษะเฉพาะ 3. การจัดสรรทรัพยากรอย่างตรงจุด (อุปกรณ์อาชีพเฉพาะบุคคล) 4. การทำหลักสูตรการจัดกระบวนการสร้างการเรียนรู้ให้กับชุมชน 5. สูตรอาหาร เครื่องดื่ม ขนมเบเกอรี่ ในแบบฉบับของผู้ร่วมเรียนรู้

ผลิตภัณฑ์:

กาแฟ โกโก้ ชามะนาว น้ำดื่มเพื่อสุขภาพ ชีสเค้กผลไม้ คุกกี้ขนมเนย บราวนี่ชาเขียว หมูกรอบ น้ำพริกแห้งหนังไก่กรอบทรงเครื่อง น้ำสลัดซีฟู้ด

ช่องทางการจัดจำหน่าย:

- ในชุมชน เช่น ตลาดนัดชุมชน ร้านอาหารหน้าบ้าน
- ออนไลน์ Facebook Page, LINE, LINE MAN และ Grab Food

องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านกลาง จังหวัดพิษณุโลก

โครงการส่งเสริมอาชีพการตกแต่งสถานที่ สำหรับงานพิธีกรรมในชุมชน

ลักษณะองค์กร	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
ประเภทโครงการ	โครงการใหม่
ประเภทอาชีพ	อื่น ๆ

พื้นที่ดำเนินการ

- หมู่ 4 ตำบลบ้านกลาง อำเภोजังหวัดพิษณุโลก

ฐานทุนชุมชน

- **ทุนวัฒนธรรม:** ความเชื่อ ประเพณี และวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดพิธีกรรมต่าง ๆ
- **ทุนความรู้ภูมิปัญญา:** การจัดดอกไม้ การจับผ้า การตกแต่งสถานที่ สำหรับงานพิธีกรรมต่าง ๆ เช่น งานบุญ งานบวช งานแต่งงาน งานศพ
- **ทุนภาคีเครือข่าย:** การสนับสนุนจากภาคีเครือข่ายในพื้นที่ เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล วัด ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับตำบล

กระบวนการเรียนรู้

- เตรียมความพร้อมผู้ร่วมเรียนรู้ ค้นหาทักษะการประกอบอาชีพตามสายพานอาชีพการตกแต่งสถานที่ เพื่อให้ผู้ร่วมเรียนรู้ทราบถึงความสามารถพื้นฐานที่มีอยู่ พัฒนาศักยภาพการทำงานเป็นทีมของผู้ร่วมเรียนรู้ และทีมหนุนเสริม
- ฝึกอบรมทักษะการจัดตกแต่งออกแบบสถานที่พิธีกรรม และพัฒนาทักษะการใช้ชีวิตในสถานการณ์ปัจจุบัน
- พัฒนาทักษะทางอารมณ์ของผู้ร่วมเรียนรู้ใช้เครื่องมือวัดโดยนักจิตวิทยาและนักพฤติกรรมบำบัด จากโรงพยาบาลจิตเวชพิษณุโลก เปรียบเทียบผลการประเมินทั้งก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรม
- การเพิ่มทักษะทางอาชีพด้านการจัดดอกไม้และออกแบบพวงหรีด เช่น ความสวยงาม ความสมดุล การเลือกใช้ดอกไม้และวัสดุให้เหมาะสมกับงานและสถานที่
- สรุปบทเรียนการฝึกทักษะผู้ร่วมเรียนรู้

ที่มาและความสำคัญ

ตำบลบ้านกลาง อำเภोजังหวัดพิษณุโลก เป็นพื้นที่ที่มีประชากรหนาแน่น ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมและรับจ้างทั่วไป มีปัญหาความยากจนและความไม่มั่นคงทางอาชีพ โดยเฉพาะในกลุ่มเปราะบาง เช่น ผู้พิการ ผู้สูงอายุ ผู้มีรายได้น้อย ซึ่งเป็นกลุ่มที่ขาดโอกาสในการเข้าถึงอาชีพที่มั่นคงและขาดการสนับสนุนด้านทักษะแรงงาน ขณะเดียวกัน การบริการจัดพิธีกรรม ไม่ว่าจะเป็นงานบวช งานแต่ง หรืองานศพ ซึ่งต้องอาศัยการจัดดอกไม้ การจับผ้า และการตกแต่งสถานที่ ในชุมชนยังมีความต้องการสูง และสามารถพัฒนาเป็นอาชีพได้อย่างยั่งยืน องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านกลาง จึงจัดทำโครงการส่งเสริมอาชีพการตกแต่งสถานที่สำหรับงานพิธีกรรมในชุมชน เพื่อส่งเสริมและต่อยอดการพัฒนาทักษะและทางเลือกในการประกอบอาชีพที่หลากหลายของกลุ่มเปราะบาง เสริมสร้างจิตสำนึกในการตอบแทนสังคมและสนับสนุนผู้ด้อยโอกาส เป็นต้นแบบของการเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ส่งเสริมอาชีพให้กับกลุ่มเปราะบางบนพื้นฐานการวิเคราะห์ความต้องการของผู้ร่วมเรียนรู้

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 50 คน

- ผู้สูงอายุ 23 คน
- ผู้พิการ 2 คน
- กลุ่มผู้ด้อยโอกาส 25 คน

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- เกิดกลุ่มกิจการเพื่อสังคมบ้านเนินสว่าง 5 กลุ่ม โดยมีการตั้งคณะกรรมการแบ่งบทบาทหน้าที่ ประกอบด้วย หัวหน้ากลุ่ม เภรณญิก และหัวหน้าทีมสำหรับการประกอบอาชีพตกแต่งสถานที่
- เกิดความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายในพื้นที่ ได้แก่ วัดบ้านเนินสว่าง ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับตำบลบ้านกลาง คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดพิษณุโลก โรงพยาบาลจิตเวชพิษณุโลก

ผู้ร่วมเรียนรู้

- มีรายได้จากการทำของชำร่วย ดอกไม้จันทน์ พวงหรีด และการตกแต่งสถานที่ ของกลุ่มอาชีพ 5 กลุ่ม กลุ่มละ 10 คน เฉลี่ย 40,000 บาท ต่อเดือน หรือเฉลี่ย 1,000 บาทต่อคนต่อเดือน
- เกิดความมั่นใจในศักยภาพของตนเองมากขึ้นจากการผลิตชิ้นงานได้เอง นำไปสู่ความภาคภูมิใจและสร้างสรรค์ผลงานอย่างเต็มที่
- เกิดช่องทางการประกอบอาชีพรับจัดงานตกแต่งสถานที่และงานพิธีการภายในชุมชน และเกิดอาชีพทางเลือกทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้น ลดภาระครอบครัว สร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจในระดับครัวเรือนและชุมชน

ชุมชน

- เกิดการรับรู้และสนับสนุนโดยการจ้างงานกลุ่มอาชีพให้ไปจัดตกแต่งสถานที่ในชุมชน
- เกิดการรวมกลุ่มอาชีพหรือเครือข่ายผู้ให้บริการตกแต่งสถานที่ในตำบลบ้านกลาง ซึ่งสามารถรับงานภายในและนอกพื้นที่ได้
- มีความเข้มแข็งและยั่งยืน เกิดการช่วยเหลือเกื้อกูลและพึ่งพาตนเองได้
- เกิดการอนุรักษ์ส่งเสริมภูมิปัญญาและเอกลักษณ์ของท้องถิ่น จากการใช้วัตถุดิบในท้องถิ่นมาสร้างสรรค์เป็นผลงานได้อย่างมีคุณภาพ
- เกิดกองทุนสาธารณประโยชน์หมุนเวียนในชุมชน ลดการพึ่งพาผู้ให้บริการจากภายนอก

องค์ความรู้

- คู่มือการจัดดอกไม้ การจับผ้า และการตกแต่งสถานที่สำหรับงานพิธีกรรม

ผลิตภัณฑ์:

ช่อดอกไม้ พวงหรีด ดอกไม้จันทน์ ของชำร่วย การตกแต่งสถานที่ในงานพิธีกรรม

ช่องทางการจัดจำหน่าย:

- ในชุมชน

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ มหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม

โครงการพัฒนาอาชีพจากผ้าพื้นเมือง
ด้วยศิลปะผ้าพิมพ์สีสวดลายจากใบไม้
สู่การสร้างศักยภาพใหม่ของผู้ขาดโอกาส

ลักษณะองค์กร สถาบันการศึกษา
ประเภทโครงการ โครงการใหม่
ประเภทอาชีพ หัตถกรรมและงานฝีมือ

พื้นที่ดำเนินการ

- กลุ่มทอผ้าพื้นเมือง (ศรีนคร) ตำบลท่าตูม อำเภอเมืองมหาสารคาม และกลุ่มแปรรูปกระเป๋าสตรี (สายทอง) ตำบลศรีสุข อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม

ฐานทุนชุมชน

- **ทุนทรัพยากรธรรมชาติ:** มีวัสดุธรรมชาติที่สามารถนำมาใช้ในการพิมพ์สีสวดลาย เช่น ใบสะแกนา ใบแคนา ใบมันสำปะหลัง ใบสัก ใบหูกวาว ใบยูคาลิปตัส ใบละหุ่ง ใบโพธิ์ เป็นต้น
- **ทุนความรู้ภูมิปัญญา:** เทคนิคการทำผ้าพิมพ์ใบไม้ (Eco Print) การทอผ้าพื้นบ้าน การย้อมคราม/ครั่ง และสีธรรมชาติ ผลิตภัณฑ์กระเป๋า ศูนย์การเรียนรู้ด้านการออกแบบและการตัดเย็บเสื้อผ้า กลุ่มหัตถกรรมแปรรูปกระเป๋า กลุ่มทอผ้าฝ้าย
- **ทุนภาคีเครือข่าย:** องค์การบริหารส่วนตำบลท่าตูม องค์การบริหารส่วนตำบลศรีสุข สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดมหาสารคาม สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอเมืองมหาสารคาม และอำเภอกันทรวิชัย ศูนย์หม่อนไหมจังหวัดมหาสารคาม ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอเมืองและอำเภอกันทรวิชัย สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดมหาสารคาม
- **ทุนวัฒนธรรม:** ภาพพื้นเมือง วรรณกรรมท้องถิ่น

กระบวนการเรียนรู้

- วิเคราะห์ผู้ร่วมเรียนรู้ สำรวจทรัพยากรท้องถิ่น และออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้
- กิจกรรม “รู้จัก รู้ใจ สานสายใยผู้ร่วมเรียนรู้” เพื่อเตรียมความพร้อมผู้ร่วมเรียนรู้และพัฒนาทักษะอาชีพที่เหมาะสม วิเคราะห์ปัญหาความต้องการของตนเองในการเข้าสู่อาชีพ
- อบรมเชิงปฏิบัติการการทำผ้าพิมพ์สีและสวดลายจากใบไม้ เทคนิคการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากผ้าเป็นเครื่องแต่งกายชาย/หญิง และกระเป๋า
- อบรมเชิงปฏิบัติการการพัฒนาการตลาดและการประกอบการ เช่น การวางแผนการผลิต การพัฒนาแบบผลิตภัณฑ์ และการวางแผนจำหน่าย การออกแบบบรรจุภัณฑ์ การตั้งราคาสินค้า การโปรโมตสินค้า ผ่านช่องทางต่าง ๆ ทั้งออนไลน์และออฟไลน์ บ่มเพาะแนวคิดผู้ประกอบการ (Entrepreneurial Mindset) ควบคู่กับการสร้างแผนธุรกิจเบื้องต้น
- นำเสนอผลงานในนิทรรศการหรือช่องทางออนไลน์ เพื่อฝึกทักษะการสื่อสารและการขาย
- สรุปและถอดบทเรียนการดำเนินโครงการ

ที่มาและความสำคัญ

ตำบลท่าตูม อำเภอเมืองมหาสารคาม และตำบลศรีสุข อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม เผชิญกับปัญหาความยากจนและการเคลื่อนย้ายแรงงาน เนื่องจากรายได้จากการเกษตรไม่เพียงพอต่อการเลี้ยงชีพ โดยเฉพาะในกลุ่มเกษตรกร ผู้สูงอายุที่ขาดรายได้และการดูแล เยาวชนนอกระบบการศึกษาซึ่งเป็นกลุ่มที่ขาดทักษะและโอกาสในการประกอบอาชีพ สถานการณ์ดังกล่าว ส่งผลให้ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยเฉพาะการทอผ้าพื้นเมือง กำลังจะสูญหาย เพราะขาดผู้สืบทอดจากคนรุ่นใหม่ที่มีแนวโน้มว่าถ้าสมัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงจัดทำโครงการพัฒนาอาชีพจากผ้าพื้นเมืองด้วยศิลปะผ้าพิมพ์สีสวดลายจากใบไม้ สู่การสร้างศักยภาพใหม่ของผู้ขาดโอกาส เพื่อให้ผู้ร่วมเรียนรู้เห็นคุณค่าของตนเองและชุมชน นำไปสู่การเรียนรู้และพัฒนาทักษะต่าง ๆ ได้อย่างสอดคล้องกับศักยภาพ เช่น การทอผ้า การทำผ้าพิมพ์สีสวดลายต่าง ๆ การออกแบบผลิตภัณฑ์เชิงสร้างสรรค์บนฐานความหลากหลายของระบบนิเวศชุมชน การแปรรูปผลิตภัณฑ์ การตลาด และการประกอบการจากผ้าพิมพ์สีจากใบไม้ท้องถิ่นด้วยนวัตกรรมสมัยใหม่ เพื่อสร้างอาชีพ สร้างรายได้ และสามารถลดรายจ่ายให้กับครอบครัว

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 50 คน

- เกษตรกร 25 คน
- ผู้สูงอายุ 10 คน
- ผู้ว่างงาน 7 คน
- เยาวชนนอกระบบการศึกษา 8 คน

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- เกิดภาคีเครือข่ายร่วมขับเคลื่อนงานในพื้นที่ ดังนี้
 - ผู้นำชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อบต./เทศบาล) สนับสนุนสถานที่ วัสดุ ประสานงาน ประชาสัมพันธ์โครงการ และให้ข้อมูลกลุ่มผู้ขาดโอกาสในพื้นที่
 - กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มสตรี กลุ่มทอผ้าชุมชน ถ่ายทอดองค์ความรู้เรื่อง ผ้าพื้นเมืองและภูมิปัญญาท้องถิ่น สนับสนุนการรวมกลุ่มผลิตภัณฑ์ ช่วยวางแผนทางการต่อยอดอาชีพ
 - โรงเรียน สกร. สนับสนุนการเรียนรู้ข้ามวัย ร่วมจัดกิจกรรมสาธิตและ ฝึกทักษะในโรงเรียนหรือศูนย์การเรียนรู้
 - คณะครูศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม สนับสนุนวิทยากรฝึกอบรม ถ่ายทอดความรู้ ด้านศิลปะ และเทคนิค Eco Print ร่วมออกแบบเนื้อหา และติดตาม การประเมินผลการเรียนรู้ของผู้ร่วมเรียนรู้
 - สำนักงานพัฒนาชุมชน กรมส่งเสริมการเกษตร สถาบันการเรียนรู้ สนับสนุนความรู้ด้านการตลาด การสร้างผลิตภัณฑ์ การจัดจำหน่าย การจดทะเบียนเป็นผู้ประกอบการ
 - ภาคเอกชนในท้องถิ่น ร้านค้า เครือข่ายตลาดชุมชน เปิดพื้นที่ ในการจำหน่ายสินค้าต้นแบบของผู้ร่วมเรียนรู้ ร่วมประเมินคุณภาพ ผลิตภัณฑ์ และให้คำแนะนำในการพัฒนาสินค้าให้แข่งขันได้
- เกิดเครือข่ายอาชีพด้านหัตถกรรมทอผ้าพื้นเมืองและการแปรรูป ผลิตภัณฑ์จากผ้าพื้นเมืองในพื้นที่ เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาสู่การเป็นแหล่งเรียนรู้ในชุมชนและตำบลใกล้เคียง

ผู้ร่วมเรียนรู้

- เกิดทักษะอาชีพด้านหัตถกรรมทอผ้าพื้นเมือง การออกแบบ และแปรรูปผลิตภัณฑ์จากผ้า การตัดเย็บผ้าให้เป็นผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ เช่น เสื้อผ้า กระเป๋า ผ้าพันคอ ผ้าคลุมไหล่ มีรายได้เสริมเฉลี่ย 2,000–2,500 บาทต่อเดือน
- มีช่องทางการตลาดที่หลากหลาย เช่น ตลาดออนไลน์ งานแสดงสินค้า OTOP ตลาดชุมชน ทำให้เกิดรายได้เสริมที่มั่นคง
- มีแผนรวมกลุ่มจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชน หรือผู้ประกอบการรายย่อย (Entrepreneur) เพื่อผลิตและจำหน่ายอย่างต่อเนื่อง
- เกิดอาชีพ “ศิลปินชุมชน” ที่มีความชำนาญด้านการ Eco Print และ ถ่ายทอดต่อได้

ชุมชน

- ได้แนวทางการพัฒนาสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้ด้านหัตถกรรมทอผ้าพื้นเมือง แบ่งปันเทคนิคการทอผ้า การออกแบบลวดลาย และการประยุกต์ใช้ Eco Print
- เกิดการรวมกลุ่มของคนในพื้นที่ ช่วยเสริมสร้างความสัมพันธ์ในชุมชน
- เกิดความตระหนักในการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะ การเห็นคุณค่าใบไม้ พืชพื้นถิ่น และทรัพยากรในชุมชน

องค์ความรู้

- หลักสูตรการเรียนรู้เชิงปฏิบัติ (Workshop-Based Learning) เกี่ยวกับการสร้างสรรค์ผลงาน Eco Print

ผลิตภัณฑ์:

เครื่องแต่งกาย ผ้าพันคอ กระเป๋าผ้า เสื้อคลุม ผ้าเช็ดหน้า เสื้อ กระเป๋า ของแต่งบ้าน แหล่งเรียนรู้ท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

ช่องทางการจัดจำหน่าย:

- ในชุมชน
- ออนไลน์ Facebook
- ออกบูธแสดงสินค้า OTOP

คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม

โครงการสร้างความมั่นคงทางสุขภาพ
เศรษฐกิจและสังคมแบบ “ยังแคร่”
ยกระดับผู้ร่วมเรียนรู้รองรับสังคมสูงวัย

ลักษณะองค์กร	สถาบันการศึกษา
ประเภทโครงการ	โครงการใหม่
ประเภทอาชีพ	การบริการและการท่องเที่ยว

พื้นที่ดำเนินการ

- ตำบลโนนภิบาล อำเภอแกลง จังหวัดมหาสารคาม

ฐานทุนชุมชน

- ทุนความรู้ภูมิปัญญา: องค์ความรู้ด้านการดูแลผู้สูงอายุที่อยู่ในภาวะพึ่งพิง
- ทุนภาคีเครือข่าย: คณะแพทยศาสตร์ คณะสาธารณสุข มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ศูนย์อนามัยที่ 7 สำนักงานป้องกันโรคที่ 7 องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) และโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลโนนภิบาล
- ทุนชุมชน: เป็นพื้นที่ที่มีโครงการพัฒนาร่วมกับเครือข่ายทั้งภายในและภายนอกชุมชนอย่างต่อเนื่อง มีการทำแผนและงบประมาณสนับสนุนโครงการสุขภาพและกิจกรรมของสภาเด็กและเยาวชนทุกปี

กระบวนการเรียนรู้

- จัดเวทีสร้างความเข้าใจร่วมกันในการจัดทำโครงการ วิเคราะห์ปัญหา ความต้องการ ความเป็นไปได้ในการพัฒนา และวางแผนพัฒนาร่วมกับคณะทำงานและผู้เกี่ยวข้องในพื้นที่ ได้แก่ ผู้นำชุมชน อสม. 14 หมู่บ้าน และสภาเด็กและเยาวชน โดยสื่อสารผ่านกลุ่มไลน์ “ยังแคร่แกล่”
- ร่วมกันกำหนดเกณฑ์การคัดเลือกผู้ร่วมเรียนรู้ และค้นหาในแต่ละหมู่บ้าน ศึกษาวิเคราะห์ปัญหาและโอกาสพัฒนา กลุ่ม “ยังแคร่แกล่” สภาเด็กและเยาวชน และกลุ่มเยาวชนเป้าหมาย
- ออกแบบโครงสร้างหลักสูตรหรือกิจกรรมพัฒนาศักยภาพผู้ร่วมเรียนรู้ 4 กลุ่มอาชีพ และทักษะที่จำเป็นตามความต้องการ
- ส่งเสริมความรู้ทักษะชีวิตเพื่อเสริมความรู้เท่าทันด้านสื่อ การบริหารจัดการด้านการเงิน การทำบัญชีครัวเรือน การใช้สื่อเทคโนโลยีในการทำธุรกิจ การค้าขายและผลิตภัณฑ์สุขภาพ หลักการดูแลผู้สูงอายุ
- อบรมทักษะอาชีพ 4 อาชีพ โดยการลงพื้นที่เรียนรู้จากผู้ที่มีประสบการณ์และประสบความสำเร็จ และฝึกอบรมหลักสูตรผู้ดูแล (CG) 70 ชั่วโมง เพื่อให้สามารถนำไปประกอบอาชีพได้
- กิจกรรมการสรุปบทเรียนและผลสำเร็จในการดำเนินงาน

ที่มาและความสำคัญ

พื้นที่ตำบลโนนภิบาล ส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรรม และรับจ้าง มีรายได้ครัวเรือนน้อยกว่า 6,500 บาทต่อเดือน เยาวชนหลายคนหลังจบการศึกษาภาคบังคับจะไปทำงานในโรงงานที่ต่างจังหวัด มีสัดส่วนผู้สูงอายุ ผู้พิการ และมีภาวะพึ่งพิงสูงกว่าระดับประเทศ ขาดผู้ดูแลในครอบครัว ต้องพึ่งพาระบบการดูแลระยะยาวของหน่วยงานในพื้นที่ รวมถึง CG หรือ Care Giver ซึ่งยังมีจำนวนไม่เพียงพอและไม่สามารถดูแลได้อย่างใกล้ชิด คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม จึงทำโครงการสร้างความมั่นคงทางสุขภาพ เศรษฐกิจ และสังคมแบบ “ยังแคร่” ยกระดับผู้ร่วมเรียนรู้รองรับสังคมสูงวัย เพื่อเสริมสร้างความรู้ ทักษะคิดต่อการให้คุณค่าต่อตัวเอง ครอบครัว และชุมชนในการดูแลสุขภาพกายใจ สร้างแรงบันดาลใจในการดูแลซึ่งกันและกัน มีความพร้อมเข้าสู่อาชีพตามความต้องการและศักยภาพของผู้ร่วมเรียนรู้ พัฒนาทักษะอาชีพการดูแลผู้สูงอายุ ผู้ที่มีภาวะพึ่งพิง และอาชีพบนฐานชุมชนให้เป็นทางเลือกอาชีพเพื่อสร้างรายได้ ลดรายจ่ายของครัวเรือนบนพื้นฐานศักยภาพของผู้ร่วมเรียนรู้โดยการเชื่อมโยงกับเครือข่ายทั้งในและนอกชุมชน และพัฒนาการรวมกลุ่มในรูปแบบศูนย์การเรียนรู้วิถี “ยังแคร่” ให้เป็นพื้นที่กลางในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ช่วยเหลือ และพัฒนาระดับคุณภาพชีวิตของชุมชนโดยความร่วมมือจากหลายฝ่าย

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 50 คน

- เกษตรกร 8 คน
- ผู้สูงอายุ 5 คน
- ผู้ว่างงาน 10 คน
- ผู้พิการ 2 คน
- เยาวชนนอกระบบการศึกษา 25 คน

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- การให้ชุมชนมีส่วนร่วมตั้งแต่การกำหนดเกณฑ์คัดเลือกผู้ร่วมเรียนรู้ไปจนถึงการออกแบบกลุ่มอาชีพ ทำให้หน่วยจัดการเรียนรู้ไม่ใช่ “ผู้จัดให้” แต่เป็น “ผู้ร่วมเดินทาง” ซึ่งส่งผลให้เกิดพลังความร่วมมือที่แท้จริง
- เกิดการประสานกับ อบต. รพ.สต. ศูนย์สุขภาพจิต โรงเรียน และหน่วยงานวิชาการ ทำให้เกิดการสนับสนุนทั้งด้านทรัพยากร งบประมาณ และบุคลากรอย่างรอบด้าน โดยเฉพาะบทบาทของทีมพี่เลี้ยงระดับพื้นที่ ที่ช่วยดูแลผู้ร่วมเรียนรู้รายบุคคล
- ร่วมกันหาแนวทางในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาสืบสานและพัฒนาให้เกิดคุณค่าในการดูแลสุขภาพผู้ที่มีภาวะพึ่งพิง และเกิดมูลค่าได้ โดยมีการจักสานกระติบข้าว เพื่อช่วยในการควบคุมการบริโภคข้าวเหนียวสำหรับผู้ป่วยเบาหวานและกลุ่มเสี่ยงเบาหวาน ตอบสนองนโยบายนักรับของกระทรวงสาธารณสุข โดยอยู่ระหว่างการคำนวณคาร์บสำหรับกระติบข้าวเพื่อออกแบบและผลิตต่อไป

ผู้ร่วมเรียนรู้

- มีความรู้ มีทักษะ และทัศนคติที่ดีต่อผู้สูงอายุหรือผู้ที่มีภาวะพึ่งพิง ในครอบครัว ชุมชน และสามารถให้การดูแลได้อย่างเหมาะสมตามสภาพปัญหาสุขภาพรายกรณี
- กลุ่ม CG 14 คน ได้รับการขึ้นทะเบียนการเป็นผู้ดูแลผู้สูงอายุและผู้มีภาวะพึ่งพิงในโครงการดูแลสุขภาพระยะยาว (Long Term Care) โดย อบจ. และดูแลกำกับโดย รพ.สต.โนนภิบาล มีรายได้เฉลี่ย 2,000 บาท ต่อคนต่อเดือน
- กลุ่มเลี้ยงกบ 9 คน มีรายได้จากการจำหน่ายกบ เช่น บึงกบ ไม้ละ 50 บาท (1 ไม้ 3 ตัว) และจำหน่ายกบเป็นราคากิโลกรัมละ 100 บาท
- กลุ่มจักสาน 12 คน มีผลิตภัณฑ์เป็นกระติบข้าวและหวดนั่งข้าวจำหน่ายได้มากขึ้น

ชุมชน

- มีเครือข่ายการตลาดของกลุ่มอาชีพทั้งในศูนย์การเรียนรู้และออนไลน์
- มีศูนย์การเรียนรู้เกี่ยวกับสุขภาพหรืออาชีพที่เป็นศูนย์กลางการรวมคน และการสร้างกิจกรรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม
- มีฐานข้อมูลสำคัญที่ช่วยในการดูแลช่วยเหลือสุขภาพคนในชุมชน เช่น ข้อมูลปราชญ์ชาวบ้านด้านภูมิปัญญา ด้านอาชีพ การฝีมือ ฯลฯ ด้านสุขภาพ ที่ช่วยในการเฝ้าระวัง ป้องกัน และแก้ไขปัญหาด้านสุขภาพ
- เกิดระบบการจัดการการเงินในระดับครัวเรือนและระดับชุมชน
- เยาวชนเข้ามาร่วมกิจกรรมชุมชน ช่วยพ่อแม่ทำอาชีพและเรียนรู้การช่วยเหลือผู้สูงอายุหรือบุพการี

องค์ความรู้

- หลักสูตรพัฒนาทักษะชีวิต 4 ด้าน สมุดบันทึกการเรียนรู้และสมุดบัญชีเศรษฐกิจครัวเรือน
- หลักสูตรทักษะอาชีพ 4 หลักสูตร คือ 1. หลักสูตรอาชีพเลี้ยงไก่ชน 2. หลักสูตรจักสาน (กระติบข้าว และหวดนั่งข้าว) 3. หลักสูตรเลี้ยงกบ 4. หลักสูตรผู้ช่วยเหลือดูแลผู้สูงอายุและผู้มีภาวะพึ่งพิง (CG)

ผลิตภัณฑ์:

จักสาน กบ ผู้ดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง (CG)

ช่องทางการจัดจำหน่าย:

- ในชุมชน

ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม

โครงการเกษตรอินทรีย์เพื่อทางเลือกและทางรอดของผู้ร่วมเรียนรู้ในวิถีชุมชนกึ่งเมืองกึ่งชนบท จังหวัดมหาสารคาม

ลักษณะองค์กร	สถาบันการศึกษา
ประเภทโครงการ	โครงการใหม่
ประเภทอาชีพ	เกษตรกรรม

มหาสารคาม

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 50 คน

- เกษตรกร 33 คน
- ผู้สูงอายุ 12 คน
- ผู้ว่างงาน 5 คน

พื้นที่ดำเนินการ

- บ้านโค หมู่ 3 ตำบลห้วยแอ่ง บ้านหนองบัว หมู่ 4 ตำบลบัวค้อ และบ้านหนองอีดำ หมู่ 3 ตำบลหนองโน อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม

ฐานทุนชุมชน

- ทุนทรัพยากรธรรมชาติ:
 - บ้านโค หมู่ 3 ตำบลห้วยแอ่ง: พื้นที่ใกล้แหล่งน้ำธรรมชาติ ทำให้สามารถพัฒนาเกษตรผสมผสานได้หลากหลาย ดินมีความอุดมสมบูรณ์ ในบางพื้นที่ เหมาะแก่การปลูกผักและพืชระยะสั้น อยู่ใกล้ตัวเมืองมหาสารคาม มีโอกาสในการเชื่อมโยงตลาดท้องถิ่น
 - บ้านหนองบัว หมู่ 4 ตำบลบัวค้อ: เป็นพื้นที่ราบสูง ดินร่วนปนทราย มีความชื้นต่ำ ทำให้พืชโตช้า มีปัญหาขาดแคลนนํ้าอย่างรุนแรง ในฤดูแล้ง และไม่มีระบบเก็บน้ำที่มีประสิทธิภาพ เหมาะแก่การทำเกษตรแบบใช้นํ้าน้อย เช่น พืชผักแห้งหรือปลูกในฤดูฝน
 - บ้านอีดำ หมู่ 3 ตำบลหนองโน: เป็นพื้นที่ราบลุ่มใกล้แนวป่า ไม่มีแหล่งน้ำประจำต้องพึ่งน้ำฝนเป็นหลัก
- ทุนความรู้ภูมิปัญญา: ด้านการเกษตร และเครือข่ายเกษตรกรมายั่งยืน

ที่มาและความสำคัญ

พื้นที่บ้านโค หมู่ 3 ตำบลห้วยแอ่ง บ้านหนองบัว หมู่ 4 ตำบลบัวค้อ และบ้านหนองอีดำ หมู่ 3 ตำบลหนองโน อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม เป็นชุมชนกึ่งเมืองกึ่งชนบทที่ผสมผสานกันระหว่างเกษตรกรรมและอุตสาหกรรม คนในชุมชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพปลูกผักซึ่งมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของคนในชุมชน เนื่องจากเป็นแหล่งอาหารที่สำคัญ และเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตที่สืบทอดกันมาจากรุ่นสู่รุ่น ในชุมชนมีการแลกเปลี่ยนความรู้และเทคนิคการปลูกผักระหว่างกัน ซึ่งเป็นทั้งการสร้างรายได้และการสนับสนุนความมั่นคงทางอาหารของชุมชน แต่เนื่องจากในชุมชนมีแหล่งน้ำไม่เพียงพอต่อการทำเกษตร ประกอบกับดินมีความเป็นกรดสูงและขาดแร่ธาตุสำคัญ เกษตรกรขาดความรู้ด้านการเกษตรที่ทันสมัย มีปัญหาการใช้สารเคมีกำจัดแมลงทำให้เกิดสารตกค้างในพืชผักที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ทำให้ผลผลิตต่ำและไม่มีคุณภาพ รวมถึงปัญหากล้ง จากสถานการณ์ปัญหาข้างต้น ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม จึงทำโครงการเกษตรอินทรีย์เพื่อทางเลือกและทางรอดของผู้ร่วมเรียนรู้ในวิถีชุมชนกึ่งเมืองกึ่งชนบท จังหวัดมหาสารคาม เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องการทำการเกษตรอินทรีย์ผสมผสาน ที่ช่วยสร้างระบบนิเวศที่สมดุลและยั่งยืน พัฒนาการเรียนรู้และพัฒนาทักษะ ในระบบเกษตรอินทรีย์ผสมผสาน บนฐานชุมชนสู่การประกอบอาชีพตามศักยภาพของผู้ร่วมเรียนรู้ ส่งเสริมการพัฒนาผลผลิตและการตลาดตามสายพานอาชีพ ในระบบเกษตรอินทรีย์ผสมผสานที่ก่อให้เกิดรายได้ของครัวเรือนผู้ร่วมเรียนรู้

กระบวนการเรียนรู้

- ประชุมวางแผนการทำงานภาพรวมทั้งโครงการ และชี้แจงวัตถุประสงค์โครงการในพื้นที่ดำเนินงาน วิเคราะห์ผู้ร่วมเรียนรู้และครอบครัวสู่การพัฒนาทักษะชีวิตและทักษะอาชีพที่ตอบโจทย์
- ให้ความรู้พื้นฐานการปลูกพืชผักผสมผสานในระบบเกษตรอินทรีย์เพื่อให้ผู้ร่วมเรียนรู้มีความเข้าใจเรื่องหลักการและแนวคิดของระบบเกษตรอินทรีย์อย่างถูกต้อง
- ให้ความรู้ด้านการพัฒนาทักษะการจัดการผลิตในระบบอินทรีย์ผสมผสาน เพื่อเสริมทักษะในการวางแผนและบริหารจัดการการผลิตอย่างมีประสิทธิภาพ
- ให้ความรู้ในการจัดการและดูแลผลผลิตให้เกิดประสิทธิภาพ เน้นการดูแลพืชผลในทุกขั้นตอน เพื่อให้ได้คุณภาพที่ตรงตามมาตรฐาน
- ให้ความรู้ด้านการแปรรูปสินค้าพืชผักอินทรีย์และการตลาดในระดับชุมชนเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม
- วางรากฐานระบบตลาดในระดับครัวเรือนและชุมชน
- กิจกรรมติดตามหนุนเสริมเยี่ยมบ้านเยี่ยมแปลง
- สรุปบทเรียนคณะทำงานหน่วยจัดการเรียนรู้

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- เกิดการเชื่อมโยงความรู้ระหว่างครู สกร. กับภูมิปัญญาท้องถิ่น ทำให้เกิดรูปแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับชุมชน
- เกิดต้นแบบการเรียนรู้ที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน ที่สามารถขยายผลไปสู่ตำบลหรืออำเภออื่นได้
- เด็กและเยาวชนในชุมชนบางส่วนเริ่มให้ความสนใจเกษตรปลอดภัยและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ผ่านกิจกรรมร่วมของครอบครัว
- เกิด “พื้นที่ผลิตอาหารปลอดภัย” อย่างน้อย 15 แปลง ในรูปแบบแปลงผักอินทรีย์หลังบ้าน หรือแปลงผสมผสานที่ใช้พื้นที่ว่างให้เกิดประโยชน์ เช่น การปลูกไม้ผลแนวรั้ว แปลงผักหมุนเวียน หรือการเลี้ยงไก่ไข่แบบปล่อยธรรมชาติ พื้นที่เหล่านี้ไม่เพียงเป็นแหล่งอาหาร ของแต่ละครอบครัว แต่กลายเป็น “จุดเรียนรู้ย่อย” ให้แก่เพื่อนบ้านหรือญาติที่มาเยี่ยมชม

ผู้ร่วมเรียนรู้

- รายได้เพิ่มขึ้นเฉลี่ย 1,000 – 3,000 บาทต่อเดือน
- ลดรายจ่ายในครัวเรือนเฉลี่ย 600 – 1,200 บาทต่อเดือน
- เกิดการสร้างแบรนด์ที่เป็นสัญลักษณ์พื้นบ้านเพื่อระบุแหล่งผลิต เช่น “ผักจากบ้านหนองบัว” หรือ “ปลาแห่งอินทรีย์บ้านโคก”
- สามารถวางแผนการปลูกพืชผักที่หลากหลายสอดคล้องกับความต้องการของตลาด
- สามารถลดต้นทุนการผลิตด้านปุ๋ย ยา และแรงงานได้อย่างเห็นได้ชัด
- ให้ความสำคัญกับการดูแลสุขภาพและสิ่งแวดล้อมของตนเองและครอบครัว

ชุมชน

- เกิดการรวมกลุ่มผลิตและจำหน่ายผลผลิตปลอดภัย ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของเศรษฐกิจฐานราก
- มีการก่อตั้งกลุ่มเกษตรอินทรีย์ระดับหมู่บ้าน ที่มีระบบการเรียนรู้ร่วมกันแบบไม่เป็นทางการ
- มีแนวโน้มพึ่งพาตนเองมากขึ้น โดยใช้ทรัพยากรในท้องถิ่น เช่น ปุ๋ยหมักจากเศษพืช น้ำหมักจากวัสดุพื้นบ้าน
- เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน สร้างความตื่นตัวด้านเกษตรกรรมทางเลือก และกระตุ้นให้เกิดความร่วมมือระหว่างคนรุ่นใหม่กับคนรุ่นเก่าในการพัฒนาชีวิตที่พึ่งพิงตนเองในระยะยาว

องค์ความรู้

- ด้านการทำเกษตรอินทรีย์ผสมผสาน

ผลิตภัณฑ์:

ผักอินทรีย์ พริก ต้นหอม สมุนไพรในครัวเรือน น้ำพริก ผักดองอินทรีย์ น้ำยาเอนกประสงค์ หรือน้ำยาล้างจานจากมะกรูด

ช่องทางการจัดจำหน่าย:

- ในชุมชน เช่น ตลาดนัดชุมชน เครือข่ายผู้บริโภคในหมู่บ้าน การสั่งจองสินค้าหน้าบ้านหน้าสวน

ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ วัฒนธรรมพื้นบ้านอีสาน จังหวัดมหาสารคาม

โครงการพัฒนาวัฒนธรรมพื้นบ้านอีสาน
สู่อาชีพนางรำ-กลองยาวสำหรับผู้มีรายได้น้อย
อย่างยั่งยืน

ลักษณะองค์กร	ศูนย์การเรียนรู้
ประเภทโครงการ	โครงการใหม่
ประเภทอาชีพ	ดนตรี ศิลปะ และวัฒนธรรม

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 60 คน

- เกษตรกร 35 คน
- บริการ 3 คน
- ผู้สูงอายุ 4 คน
- ผู้ว่างงาน 8 คน
- ผู้พิการ 1 คน
- เยาวชนนอกระบบการศึกษา 9 คน

พื้นที่ดำเนินการ

- บ้านวังปลาโด และบ้านวังใหม่ ตำบลวังใหม่ อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม

ฐานทุนชุมชน

- **ทุนวัฒนธรรม:** ประเพณีตามเทศกาลต่าง ๆ เช่น งานบวช งานแต่งงาน ประเพณีแห่พระวันสงกรานต์ ประเพณีแห่เทียนเข้าพรรษา ประเพณีลอยกระทง งานบุญผ้าป่า งานบุญกฐิน งานบุญมหาชาติ งานฉลองเจดีย์พุทธมตตา และงานบุญบั้งไฟ
- **ทุนความรู้ภูมิปัญญา:** การฟ้อนรำ การเล่นดนตรีพื้นบ้านอีสาน หัตถกรรม เช่น สานสวิง กระติบข้าว กระดัง ตะกร้า ดอกไม้ประดิษฐ์ โคมไฟกระดาษ
- **ทุนภาคีเครือข่าย:** วัดวังปลาโด ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน กองทุนหมู่บ้าน คณะอาจารย์จากคณะศิลปกรรมศาสตร์และวัฒนธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม และคณะอาจารย์จากวิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

กระบวนการเรียนรู้

- ประชุมเตรียมความพร้อมคณะทำงานและผู้ร่วมเรียนรู้
- ออกแบบกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาหลักสูตรการเรียนรู้และปฏิบัติการเชิงสร้างสรรค์
- พัฒนาทักษะอาชีพนางรำและกลองยาว ฝึกทำฟ้อนรำประกอบดนตรีพื้นบ้าน ทั้งแบบช้าและเร็ว
- พัฒนาทักษะการใช้เครื่องดนตรี ประกอบด้วย กลองยาว กลองรำมะนา ฉิ่ง ฉาบ พิณ แคน ซอ และเครื่องดนตรีอื่น ๆ รวมถึงแลกเปลี่ยนความรู้เรื่องเครื่องดนตรี
- สรุปผลการเรียนรู้และถอดบทเรียนผู้ร่วมเรียนรู้

ที่มาและความสำคัญ

บ้านวังปลาโด และบ้านวังใหม่ ตำบลวังใหม่ อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม เป็นชุมชนชนบท อยู่ห่างไกลความเจริญ ประชากรมีทั้งผู้สูงอายุ แรงงานนอกระบบ ผู้พิการ ผู้ว่างงาน เยาวชนนอกระบบ การศึกษา ประกอบอาชีพทำนา ทำไร่ รับจ้างทั่วไป เลี้ยงสัตว์ ส่วนใหญ่มีฐานะยากจน ด้วยสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงทั้งทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม สภาพภูมิอากาศที่ฝนไม่ตกตามฤดูกาล ประสบปัญหาภัยแล้ง คนในชุมชนต้องไปทำงานต่างถิ่น ความสัมพันธ์ในครอบครัวลดลง รวมถึงประเพณีวัฒนธรรมพื้นบ้านที่เคยสืบทอดกันมาและเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจเริ่มเลือนหายไป โดยเฉพาะคณะนางรำในงานพิธี และประเพณีตามเทศกาลต่าง ๆ ที่มีค่านิยมใหม่เข้ามาแทนซึ่งเรียกว่า “วัฒนธรรมแห่” ส่งผลให้ลูกหลานหรือเยาวชนรุ่นใหม่ลืม “ราก” ทางวัฒนธรรมอีสานของชุมชนตนเอง ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้วัฒนธรรมพื้นบ้านอีสาน จังหวัดมหาสารคาม ที่เกิดขึ้นจากการรวมตัวของคนในชุมชน จึงทำโครงการพัฒนาวัฒนธรรมพื้นบ้านอีสานสู่อาชีพนางรำ-กลองยาวสำหรับผู้มีรายได้น้อยอย่างยั่งยืน เพื่อพัฒนาผู้ร่วมเรียนรู้ให้มีความรู้ความเข้าใจ และมีทัศนคติที่ดีต่อศิลปการรำและกลองยาว พัฒนาทักษะการประกอบอาชีพ ผ่านศิลปะการแสดงที่มีอัตลักษณ์ของชุมชนท้องถิ่น เพื่อสร้างอาชีพและรายได้จากการประกอบอาชีพนางรำ และกลองยาวให้เป็นอาชีพที่มีคุณค่าบนฐานวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- เกิดการจัดตั้งคณะนางรำ - กลองยาว ศวอ. เพื่อสร้างอาชีพและรายได้เสริมให้กับคนในชุมชน
- เกิดภาคีเครือข่ายร่วมขับเคลื่อนงาน ดังนี้
 - วัดวังปลาโต สนับสนุนพื้นที่จัดกิจกรรม
 - ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ร่วมเป็นทีมดำเนินงานในชุมชนเพื่อดูแลด้านปัญหาสุขภาพในโครงการ
 - กองทุนหมู่บ้านบ้านวังปลาโต ทำหน้าที่ประสานงาน และประชาสัมพันธ์ เชื่อมโยงกับคนในชุมชน
 - คณาจารย์จากคณะศิลปกรรมศาสตร์และวัฒนธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เป็นวิทยากรรับเชิญ (ผู้ทรงคุณวุฒิ) และร่วมออกหลักสูตรสำหรับผู้เรียนรู้
 - คณาจารย์จากวิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เป็นวิทยากรรับเชิญ (ผู้ทรงคุณวุฒิ) และร่วมออกแบบหลักสูตรสำหรับผู้เรียนรู้

ผู้ร่วมเรียนรู้

- ได้รับการพัฒนาทักษะทั้งด้านการฟ้อนรำและการตีกลองยาว และทักษะการประกอบอาชีพเชิงธุรกิจ ซึ่งเป็นการอนุรักษ์และสืบสานวัฒนธรรมประจำถิ่นได้อย่างสร้างสรรค์
- มีการคิดค้นทำใหม่ เช่น ทำรำศรีโคตรบูรณ ระเบียบจำปาศรี รำวงย้อนยุคพื้นบ้าน
- มีทัศนคติที่ดีและมีความพร้อมที่จะพัฒนาความรู้ความเข้าใจต่อศิลปะการฟ้อนรำ และการเล่นดนตรีในวงกลองยาวบนรากฐานวัฒนธรรมชุมชนที่มีอัตลักษณ์เชิงสร้างสรรค์

ชุมชน

- มีค่านิยมรักและหวงแหนวัฒนธรรมท้องถิ่น/พื้นบ้านของตนเอง
- เป็น “ต้นแบบ” ด้านการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นประเภท “นางรำ-กลองยาว” เพื่อขยายผลไปยังชุมชนอื่น

องค์ความรู้

- ด้านการฟ้อนรำ-กลองยาว

ผลิตภัณฑ์:

คณะนางรำ

ช่องทางการจัดจำหน่าย:

- ในชุมชน

วิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์ บ้านหนองโจด จังหวัดมหาสารคาม

โครงการเสริมสร้างและพัฒนาผู้เปราะบาง
ในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองมหาสารคาม
สู่ความมั่นคงทางด้านอาหารที่ยั่งยืน

ลักษณะองค์กร	องค์กรชุมชน
ประเภทโครงการ	โครงการใหม่
ประเภทอาชีพ	เกษตรกรรม

พื้นที่ดำเนินการ

- ชุมชนดักสิลา 1 ชุมชนเครือวัลย์ 2 ชุมชนโพธิ์ศรี 1 ชุมชนบ้านแมต ตำบลตลาด อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม

ฐานทุนชุมชน

- **ทุนทรัพยากรธรรมชาติ:** มีแหล่งน้ำธรรมชาติ พื้นที่สวนสาธารณะ พื้นที่เกษตรกรรมในชุมชนเมือง
- **ทุนวัฒนธรรม:** เป็นที่ตั้งเมืองโบราณในอดีต มีการค้นพบโครงกระดูกและภาชนะเครื่องปั้นดินเผาอายุกว่าพันปี
- **ทุนภาคีเครือข่าย:** เทศบาลเมืองมหาสารคาม คณะกรรมการตลาดฯ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีการวางระบบเครือข่ายหมุนเวียนนำผลิตผลการเกษตรจากไร่นาไปจำหน่ายที่ตลาด
- **ทุนชุมชน:** ตลาดสีเขียว ตลาดนัดบ้านค้อ ที่จำหน่ายอาหารเพื่อสุขภาพและอาหารพื้นบ้าน

กระบวนการเรียนรู้

- จัดเวทีชี้แจงวัตถุประสงค์โครงการ ค้นหาผู้ร่วมเรียนรู้ วิเคราะห์ศักยภาพและออกแบบกิจกรรมอย่างมีส่วนร่วม
- กิจกรรม “เศรษฐกิจครัวเรือน” การออกแบบชีวิต พัฒนาทักษะชีวิตและออกแบบแผนอาชีพสร้างการพึ่งพาตนเองด้านอาหารของครัวเรือนและชุมชน โดยแบ่งกลุ่มย่อยเพื่อวิเคราะห์ศักยภาพผู้ร่วมเรียนรู้เพื่อกำหนดแผนอาชีพ
- กิจกรรมศึกษาดูงานรูปแบบการสร้าง ความมั่นคงด้านอาหารที่เหมาะสมกับบริบทผู้ร่วมเรียนรู้ โดยแบ่งเป็นสองกลุ่ม ได้แก่ การศึกษารูปธรรมการผลิต การจัดการแปลง การดูแลพืชผัก และการศึกษาวิถีชีวิตเจ้าของแปลง บทบาทหน้าที่ของคนในครัวเรือน
- อบรมเชิงปฏิบัติการ “สวนผักคนเมือง” โดยแบ่งเป็นสองห้องเรียน ได้แก่ ห้องเรียนการทำดินปลูก ปุ๋ยหมัก และจุลินทรีย์สังเคราะห์แสง และห้องเรียนการทำดินเพาะกล้า การเพาะกล้า และน้ำหมักชีวภาพ
- กิจกรรม “เอาแสงสร้างแปลงรวมใจ สร้างแหล่งอาหารของชุมชน” ให้ผู้ร่วมเรียนรู้ร่วมมือกันทำแปลงปลูกผักในชุมชน ร่วมกันออกแบบการผลิต ปรับปรุงแปลงรวมใจให้สามารถทำการผลิตได้อย่างต่อเนื่อง

ที่มาและความสำคัญ

เทศบาลเมืองมหาสารคาม เป็นพื้นที่ที่มีประชากรหนาแน่น มีแหล่งน้ำธรรมชาติและพื้นที่สาธารณะหลายแห่ง แต่กำลังเผชิญกับวิกฤตสิ่งแวดล้อม โดยแหล่งน้ำในชุมชนกลายเป็นที่ระบายน้ำทิ้ง ส่งผลให้แหล่งอาหารตามธรรมชาติลดลง เกิดปัญหาด้านความสะอาดและสุขภาพอนามัย ซึ่งสถานการณ์นี้ส่งผลกระทบต่อกลุ่มเปราะบางและผู้พิการที่ขาดความมั่นคงทางอาหาร เนื่องจากอุทกภัยและสภาพอากาศที่ร้อนจัด ทำให้ไม่สามารถปลูกผักกินเองได้ ต้องพึ่งพาอาหารจากตลาดที่มีราคาสูง อีกทั้งการขาดความรู้ทักษะ และมีพื้นที่จำกัดในชุมชนเมือง ทำให้ความสามารถในการพึ่งพาตนเองด้านอาหารลดลง **วิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์บ้านหนองโจด จึงทำโครงการเสริมสร้างและพัฒนาผู้เปราะบางในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองมหาสารคามสู่ความมั่นคงทางด้านอาหารที่ยั่งยืน** เพื่อพัฒนาทักษะการผลิตเพื่อการพึ่งพาตนเองด้านอาหาร การจัดการผลผลิต และการตลาด ตามสายพานอาชีพของผู้ร่วมเรียนรู้ให้เป็นทางเลือกอาชีพเพื่อเสริมรายได้ ลดรายจ่ายด้านอาหาร พัฒนาพื้นที่กลางให้เป็นพื้นที่เรียนรู้ร่วมกันเชิงสร้างสรรค์ในการแลกเปลี่ยนปฏิบัติการ “สวนผักแบบคนเมือง” ให้เป็นต้นแบบการผลิตอาหารเพื่อการพึ่งพาตนเองที่คนในชุมชน และผู้เปราะบางสามารถเข้ามาเรียนรู้และเก็บผลผลิตไปบริโภคได้

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 56 คน

- ผู้สูงอายุ 18 คน
- แรงงานนอกระบบ 9 คน
- ผู้ว่างงาน 5 คน
- ผู้พิการ 19 คน
- คนเร่ร่อน 5 คน

- กิจกรรม “เอาแสงแปลงต้นแบบสวนผักคนเมือง” โดยให้ผู้ร่วมเรียนรู้และคณะทำงานหมุนเวียนช่วยกันปรับปรุงสถานที่สวนบริเวณเลิงน้ำจั้น ตัดหญ้า ทำโครงหลังคามุงผ้าสแลน ทำโต๊ะปลูกผัก แปลงปลูกผัก ผสมดินปลูก จัดทำระบบน้ำ รวักกัน และที่ปักชำคร่าว จัดเวรดูแลสวน และจำหน่ายผลผลิต เกิดเป็น “แหล่งเรียนรู้สวนผักคนเมือง มหาสารคามโพธิ์ศรีศิลาเม็ด”
- อบรรมเสริมทักษะอาชีพลดรายจ่าย สร้างรายได้สำหรับครอบครัวผู้พิการ เรื่องการปลูกผักเพื่อบริโภคในครัวเรือน
- กิจกรรม “ติดตามเยี่ยมยามถามไถ่ เสริมพลังใจในการพัฒนาอาชีพ” ลงพื้นที่เยี่ยมบ้านเยี่ยมแปลงผู้ร่วมเรียนรู้ทุกคน เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงด้านอาหาร

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- เกิดภาคีเครือข่ายเข้ามาหนุนเสริมการสร้างความมั่นคงด้านอาหารชุมชนเมือง ดังนี้
 - เทศบาลเมืองมหาสารคาม โดยกองสวัสดิการ นำผลการดำเนินงานและกระบวนการทำงานขยายไปสู่ชุมชนอื่น ทั้งการพัฒนาคุณภาพชีวิต แผนการพัฒนาทักษะอาชีพ
 - มูลนิธิเกษตรกรรมยั่งยืนแห่งประเทศไทย สนับสนุนให้คณะทำงานไปศึกษาดูงานสวนผักคนเมืองที่ภาคกลาง และวางแผนร่วมกันในการทำงานในระยะต่อไป
 - สำนักงานเกษตรอำเภอเมืองมหาสารคาม สนับสนุนการจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชน สวนผักคนเมือง
- มีหน่วยงานนอกพื้นที่เข้ามาศึกษาดูงาน ได้แก่ สำนักงานความร่วมมือระหว่างประเทศของญี่ปุ่น (JICA) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เครือข่ายชุมชนปรับตัวต่อสภาพภูมิอากาศ จังหวัดขอนแก่น
- เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างจังหวัดขอนแก่น มหาสารคาม และสุรินทร์

ผู้ร่วมเรียนรู้

- มีรายได้สะสมจากการจำหน่ายผลผลิตในพื้นที่แปลงรวม ดังนี้
 - ชุมชนตักสิลา 1 จำนวน 2,000 บาท
 - แปลงสวนเลิงน้ำจั้น จำนวน 4,500 บาท
 - แปลงรวมชุมชนเครือข่าย 2 จำนวน 1,500 บาท
- ลดรายจ่ายในครัวเรือนเฉลี่ย 100 บาทต่อครัวเรือนต่อเดือน
- มีกลุ่มไลน์สื่อสาร “สวนผักคนเมืองมหาสารคาม” มีสมาชิก 59 คน เป็นพื้นที่นำเสนอความก้าวหน้า ปัญหา ความสำเร็จ และความรู้ให้กับสมาชิก

ชุมชน

- เกิดการพัฒนาพื้นที่กลาง “แปลงรวม” ทั้งในพื้นที่สาธารณะของชุมชน และในพื้นที่เอกชนที่สนับสนุนโครงการ
 - เทศบาลเมืองมหาสารคาม สนับสนุนพื้นที่ในบริเวณเลิงน้ำจั้น “สวนผักคนเมืองมหาสารคามโพธิ์ศรีศิลาเม็ด” เป็นพื้นที่กลางทำการปลูกผักเพื่อจำหน่าย เป็นพื้นที่จัดการเรียนรู้ และเป็นพื้นที่ศึกษาดูงานของผู้สนใจทั่วไป
 - เกิดแปลงรวมชุมชนใน 4 พื้นที่
- เกิดครัวเรือนต้นแบบ 17 ครัวเรือน
- เกิดการขยาย/เพิ่มพื้นที่รู้ธรรมไปยังชุมชนในเขตเทศบาลไม่น้อยกว่า 8 ชุมชน

องค์ความรู้

- หลักสูตร 2 หลักสูตร คือ 1. หลักสูตรการเรียนรู้การสร้าง ความมั่นคงด้านอาหาร 2. หลักสูตรการอบรมเชิงปฏิบัติการสวนผักคนเมือง
- นวัตกรรมสิ่งประดิษฐ์โต๊ะปลูกยกแปลงชาวอีสานปลูก

ผลิตภัณฑ์:

ต้นหอม ผักชีหอม ผักชีลาว กระเพรา แมงลัก ผักกาด มะเขือ พริก คื่นช่าย สลัด

ช่องทางการจัดจำหน่าย:

- ในชุมชน เช่น ตลาดนัดชุมชน ร้านค้าในชุมชน อีเวนต์ต่าง ๆ

องค์กรต้นกล้า (เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก เยาวชน และครอบครัว) จังหวัดมุกดาหาร

โครงการส่งเสริมและพัฒนา เยาวชน เกษตรกร ในการประกอบอาชีพตามศักยภาพและความถนัดที่สามารถพึ่งพาตนเองได้

ลักษณะองค์กร	องค์กรไม่แสวงหาผลกำไร
ประเภทโครงการ	โครงการใหม่
ประเภทอาชีพ	เกษตรกรรม

พื้นที่ดำเนินการ

- ตำบลมุกดาหาร อำเภอเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร

ฐานทุนชุมชน

- ทุนวัฒนธรรม: งานบุญเดือน 6 ขึ้น 8 ค่ำ ประเพณีบุญผะเหวด ผ้าป่าประจำปี บุญข้าวสากขึ้นไหว้ปู่ตาที่ภูผาเจียะ
- ทุนความรู้ภูมิปัญญา : เกษตรกรรมครัวเรือน

กระบวนการเรียนรู้

- ประชุมคณะทำงานเพื่อวางแผน ทบทวนการทำงาน สรุปงานและปรับปรุงการทำงาน
- จัดประชุมชี้แจงวัตถุประสงค์ ออกแบบกระบวนการเรียนรู้ร่วมกับผู้ร่วมเรียนรู้ เพื่อออกแบบหลักสูตรทักษะอาชีพตามความสนใจของผู้ร่วมเรียนรู้
- พัฒนาศักยภาพผู้ร่วมเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติการประกอบอาชีพ เรียนรู้ทักษะ 4 ด้าน ได้แก่ ทักษะอาชีพและการประกอบการ ทักษะการเรียนรู้ในโลกปัจจุบัน ทักษะการดูแลกายและใจ ทักษะชีวิตด้านการเงินและการบริหารหนี้สิน
- ให้ความรู้อาชีพทางเลือก เน้นแนวคิดต่อยอดการพัฒนาอาชีพเพื่อให้เกิดความมั่นใจในกลุ่มจักสาน กลุ่มผักอินทรีย์ กลุ่มเลี้ยงกบในกระชัง กลุ่มเลี้ยงไก่พื้นเมือง กลุ่มเลี้ยงปลาในกระชัง
- อบรมเชิงปฏิบัติการด้านการบริหารการเงินครัวเรือน บัญชีรายรับ รายจ่าย และการออม
- เวทีแลกเปลี่ยนประสบการณ์การทำงาน

ที่มาและความสำคัญ

เทศบาลตำบลมุก จังหวัดมุกดาหาร เป็นชุมชนกึ่งเมืองกึ่งชนบท คนในชุมชนส่วนใหญ่อพยพมาจากที่อื่น มีอาชีพรับจ้าง ไม่มีเอกสารสิทธิที่ดิน เป็นสังคมที่มีความกลมกลืนระหว่างผู้อาศัยเดิมและผู้อพยพมาจากพื้นที่อื่น ๆ เช่น ข้าราชการ แรงงานนอกพื้นที่ ประชากรแฝงจากประเทศลาว โดยส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรรม รับจ้างทั่วไปตามฤดูกาล ส่งผลให้รายได้ต่อครัวเรือนต่ำกว่า 6,500 บาทต่อเดือนซึ่งไม่เพียงพอต่อสมาชิกในครอบครัว ทำให้เด็กและเยาวชนต้องออกจากการศึกษากลางคัน เพื่อช่วยผู้ปกครองทำงานหารายได้ช่วยเหลือครอบครัว องค์กรต้นกล้า (เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก เยาวชน และครอบครัว) จังหวัดมุกดาหาร จึงทำโครงการส่งเสริมและพัฒนา เยาวชน เกษตรกร ในการประกอบอาชีพ ตามศักยภาพและความถนัดที่สามารถพึ่งพาตนเองได้ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้และเสริมสร้างศักยภาพของเยาวชนนอกระบบการศึกษาและเกษตรกรที่ขาดแคลนทุนทรัพย์ ในการประกอบอาชีพ ที่สอดคล้องกับบริบทของตนเอง สร้างองค์ความรู้จากการปฏิบัติจริง ลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ นำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิต

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 50 คน

- เกษตรกร 38 คน
- เยาวชนนอกระบบการศึกษา 12 คน

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- เกิดการส่งต่อเด็กและเยาวชนในโครงการฯ เข้าเรียนต่อในศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับตำบลทุกอาหาร ณ บ้านกุดโง้ง จำนวน 3 คน
- เกิดผู้ประกอบการ 5 กลุ่มอาชีพ ได้แก่ 1. กลุ่มปลูกผักอินทรีย์ 2. กลุ่มเลี้ยงปลาดุก 3. กลุ่มเลี้ยงกบในกระชัง 4. กลุ่มเลี้ยงปลาดุกในกระชังหรือบ่อซีเมนต์ และ 5. กลุ่มจักสานตะกร้าพลาสติกและท่อเลือก
- พัฒนาทักษะที่จำเป็นต่อการดำเนินงานให้คำปรึกษา การสร้างภาวะผู้นำ การสร้างแรงจูงใจในการทำงานเพื่อช่วยเหลือคนในชุมชน และสร้างบรรยากาศในการส่งเสริมและให้กำลังใจกันและกัน

ผู้ร่วมเรียนรู้

- มีรายได้เสริมเพิ่มขึ้นเฉลี่ย 100 – 300 บาทต่อสัปดาห์ ลดภาวะการเป็นหนี้ในระบบ
- ลดรายจ่ายจากการบริโภคสินค้าและผลิตภัณฑ์ได้อย่างน้อยเดือนละ 400-600 บาท
- เกิดแกนนำเยาวชน 3 คน แกนนำเกษตรกร 10 คน มีความมั่นใจ มีภาวะผู้นำ กล้าแสดงออก และสามารถถ่ายทอดความรู้ให้กับเพื่อนในกลุ่มและข้ามกลุ่มได้
- มีช่องทางการจำหน่ายสินค้าและผลิตภัณฑ์ เช่น ร้านค้าในหมู่บ้านตามคำ 2 ร้าน ออกบูธในงานประชุมต่าง ๆ ของภาคีเครือข่าย ตลาดกุดโง้ง ตลาดแฮกมหานครริมโขง ตลาดตาตแคนและช่องแพลตฟอร์มออนไลน์ เช่น กลุ่มไลน์ กลุ่มเฟซบุ๊ก ฯลฯ

ชุมชน

- เกิดแกนนำระดับชุมชนที่สามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ในการเป็นวิทยากร ร่วมกับหน่วยจัดการเรียนรู้เรื่องการเลี้ยงแพนด้า การทำจุลินทรีย์สังเคราะห์แสง หมักหน่อกล้วย และการจักสาน
- เกิดกลุ่มเครือข่ายในการแลกเปลี่ยนสินค้าอุปโภคและบริโภคที่มีคุณภาพและราคาในชุมชนตนเอง

องค์ความรู้

- หลักสูตรการเรียนรู้ 5 หลักสูตร ได้แก่ 1. หลักสูตรการเลี้ยงปลาดุกในกระชังและบ่อดิน 2. หลักสูตรการเลี้ยงกบในกระชังบก 3. หลักสูตรการเลี้ยงไก่พื้นเมือง 4. การปลูกผักเกษตรธรรมชาติอินทรีย์ และ 5. หลักสูตรจักสานตะกร้าจากเส้นพลาสติก

ผลิตภัณฑ์:

ปลาดุก ไก่พื้นเมือง กบ ผักอินทรีย์ ตะกร้าพลาสติก

ช่องทางการจัดจำหน่าย:

- ในชุมชน เช่น ร้านค้าในหมู่บ้านตามคำ 2 ร้าน ออกบูธในงานประชุม ตลาดแฮกมหานครริมโขง ตลาดกุดโง้ง ตลาดตาตแคน
- ออนไลน์ Facebook, LINE

กลุ่มหอแก้วสี่รุ้ง จังหวัดมุกดาหาร

โครงการส่งเสริมความรู้และพัฒนาทักษะอาชีพ
ของกลุ่มความหลากหลายทางเพศ
จังหวัดมุกดาหาร

ลักษณะองค์กร องค์กรไม่แสวงหาผลกำไร
ประเภทโครงการ โครงการใหม่
ประเภทอาชีพ ผู้ประกอบการ

พื้นที่ดำเนินการ

- ตำบลมุกดาหาร อำเภอเมืองมุกดาหาร ตำบลนิคมคำสร้อย อำเภอนิคมคำสร้อย และตำบลดอนตาล อำเภอดอนตาล จังหวัดมุกดาหาร

ฐานทุนชุมชน

- ทุนความรู้ภูมิปัญญา: แผนที่ชุมชน ประสบการณ์การทำงานด้านสุขภาพและสิทธิมนุษยชน
- ทุนวัฒนธรรม: ประเพณีฮีตสิบสองคองสิบสี่ ประเพณีแข่งเรือ ประเพณีออกพรรษา ประเพณีสงกรานต์ ประเพณีบุญบั้งไฟ วันผู้ไทโลก วันตรุษจีน
- ทุนชุมชน: แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม เช่น วัดภูมโนรมย์แก่งกะเบา ภูผาเทิบ ตลาดอินโดจีน

กระบวนการเรียนรู้

- จัดเวทีชี้แจงวัตถุประสงค์การทำโครงการ ประสานความร่วมมือภาคีเครือข่าย วิเคราะห์ความต้องการของผู้ร่วมเรียนรู้ ออกแบบและพัฒนาหลักสูตรการเรียนรู้
- กิจกรรมสร้างพื้นที่ปลอดภัยด้านจิตใจ Empowerment & Health Well-being เรียนรู้เรื่องความหลากหลายทางเพศ รู้จักตัวตน รับมือกับการกระทำเชิงลบ เสริมพลังใจ และค้นหาอาชีพในฝัน
- กิจกรรมพัฒนาทักษะด้านการเขียนแผนธุรกิจ “พัฒนานวัตกรรมและผลิตภัณฑ์ใหม่ด้วย Business Model Canvas (BMC)”
- กิจกรรมพัฒนาทักษะการจัดการบัญชี การเงิน และการจัดการหนี้สิน
- อบรมเชิงปฏิบัติการด้านทักษะอาชีพช่างแต่งหน้า การทำพานบายศรี และช่างดอกไม้
- กิจกรรมพัฒนาทักษะด้านการตลาด วิเคราะห์ความต้องการของผู้ร่วมเรียนรู้ การสร้างแบรนด์ การใช้สื่อออนไลน์ เช่น สร้างเพจ Facebook เขียนคอนเทนต์ขายของ ถ่ายภาพสินค้าด้วยมือถือ ออกแบบโปสเตอร์ออนไลน์ด้วย Canva
- การจัดตั้งศูนย์ประสานงานและให้คำปรึกษาทางด้านธุรกิจ เป็นพื้นที่กลางสำหรับแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ด้านการวางแผนธุรกิจ การตลาด การเงิน สุขภาพ
- จัดเวทีสรุปบทเรียนและสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานที่สนับสนุน และเชื่อมโยงตลาดเพื่อกลุ่มอาชีพที่นำโดยกลุ่มความหลากหลายทางเพศ

ที่มาและความสำคัญ

จังหวัดมุกดาหาร มีความเข้มแข็งทางวัฒนธรรมและประเพณีจากหลากหลายกลุ่มชาติพันธุ์ แต่ในทางปฏิบัติยังคงมีมายาคติ การตีตรา และการเลือกปฏิบัติต่อบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ (LGBTQ+) โดยเฉพาะในระดับครอบครัว ชุมชน องค์กรภาครัฐ และเอกชน ส่งผลกระทบต่อกลุ่มคนดังกล่าว เช่น การกีดกันทางการศึกษา ถูกจำกัดสิทธิในการเรียนรู้ ถูกลดทอนคุณค่าด้วยคำพูดเชิงเหยียดหยาม ทำให้เข้าถึงการศึกษาน้อย มีความเปราะบางทางเศรษฐกิจ การขาดวุฒิการศึกษา และการเลือกปฏิบัติด้วยเหตุแห่งเพศสภาพ ทำให้ขาดโอกาสทางอาชีพและการหางานทำที่เป็นธรรม บางส่วนต้องผันตัวไปทำงานบริการทางเพศในต่างถิ่น รวมถึงปัญหาด้านสุขภาพจิต การถูกตีตรา การถูกดูต่ำ ถูกไล่ออกจากบ้าน ก่อให้เกิดการลดทอนคุณค่าตนเองและอาการซึมเศร้า **กลุ่มหอแก้วสี่รุ้ง จังหวัดมุกดาหาร จึงทำโครงการส่งเสริมความรู้และพัฒนาทักษะอาชีพของกลุ่มความหลากหลายทางเพศ จังหวัดมุกดาหาร** เพื่อให้บุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศรวมถึงครอบครัว มีความรู้ความเข้าใจในการเสริมพลังใจ ไม่ลดทอนคุณค่าตนเอง นำไปสู่การใช้ชีวิตเชิงบวก และมีทักษะการฝึกอาชีพที่ต้องการตามความถนัด เพื่อให้มีอาชีพและรายได้เพิ่มขึ้น ลดรายจ่ายในครัวเรือน เกิดการรวมกลุ่ม เสริมสร้างความเข้มแข็งและสร้างเครือข่ายด้านอาชีพ

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 50 คน

- ผู้ว่างงาน 16 คน
- แรงงานนอกระบบ 34 คน

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- เกิดการเชื่อมโยงเครือข่ายสนับสนุนส่งเสริม และช่วยเหลือต่อยอดสายพานอาชีพในชุมชน LGBTQ ภายใต้แนวคิด “เพื่อนช่วยเพื่อน”
- เกิดเครือข่ายการทำงานในพื้นที่ ดังนี้
 - ร่วมกับผู้ประกอบการในพื้นที่ ได้แก่ ร้านดอกไม้ลามดฟลาวเวอร์ ร้านแต่งหน้าคุณกวางสตูดิโอ ร้านร้อยรักเวดดิ้งสตูดิโอ ร้านนิพนธ์ดอกไม้สด ร้านมาสวย ร้านแต่งไมดอกไม้สวย ในการเป็นวิทยากรและรับผู้ร่วมเรียนรู้เข้าฝึกงานในร้าน
 - ร่วมมือกับหน่วยงานรัฐเปิดพื้นที่ทดลองตลาดในสถานที่ท่องเที่ยว ได้แก่ เทศกาลงานจ๊ว
 - ต่อยอดการฝึกอาชีพตัดเย็บเสื้อผ้าโดยสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอเนินคมคำสร้อย
 - สนับสนุนชุดความรู้ และหลักสูตรในการจัดอบรม ได้แก่ วิทยาลัยชุมชนมุกดาหาร สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดมุกดาหาร สำนักงานพัฒนาชุมชน อำเภอเนินคมคำสร้อย สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดมุกดาหาร
- เกิดศูนย์ประสานงานและให้คำปรึกษาด้าน Supply Chain อำเภอเมืองมุกดาหาร

ผู้ร่วมเรียนรู้

- เกิดการจ้างงานของกลุ่มความหลากหลายทางเพศ ดังนี้
 - การบริการแต่งหน้า 10 คน มีรายได้ 200 บาทต่อคนต่อวัน (วันละ 2 ชั่วโมง) จำนวน 5 วัน
 - การทำพานบายศรี จำนวน 5 งาน 2 คน มีรายได้ 1,500 บาทต่องาน
 - กลุ่มจัดดอกไม้ได้รับการจ้างงานเป็นลูกจ้างชั่วคราวร้านดอกไม้ลามดฟลาวเวอร์ 7 คน มีรายได้ 700 บาทต่อคนต่อวัน
- มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องเพศและพื้นฐานความเป็นมนุษย์
- เกิดอำนาจการต่อรองในสังคม มีโอกาสในการเรียกร้องสิทธิ ความเท่าเทียม และการยอมรับในวงกว้างมากขึ้น

- สามารถให้ข้อเสนอแนะด้านการวางแผนอาชีพผ่านการเขียนแผนธุรกิจ และนำแผนธุรกิจไปปรับใช้ให้เกิดประโยชน์ได้จริงในชีวิตประจำวัน เช่น การกำหนดราคาสินค้าและบริการ การคำนวณต้นทุนและวัตถุดิบ การประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความน่าสนใจให้กับสินค้าและบริการของตน และการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับลูกค้าเพื่อให้ลูกค้ากลับมาใช้บริการซ้ำอีกครั้ง

ชุมชน

- มีทัศนคติเชิงบวกเรื่องความหลากหลายทางเพศ นำไปสู่การสร้างโอกาสในการเข้าถึงอาชีพอย่างเป็นธรรม
- เกิดการรวมกลุ่มของผู้มีความหลากหลายทางเพศ เพื่อสร้างรายได้และช่วยเหลือสังคม

องค์ความรู้

- หลักสูตรช่างแต่งหน้า การทำพานบายศรี การจัดดอกไม้

ผลิตภัณฑ์:

พานบายศรี ช่อดอกไม้ กระเช้าดอกไม้ เข็มกลัดดอกไม้ ช่อดอกไม้บูชา พวงมาลัย บริการแต่งหน้า

ช่องทางการจัดจำหน่าย:

- ในชุมชน

สภาองค์กรชุมชนตำบลเมืองปอน จังหวัดแม่ฮ่องสอน

โครงการนิเวศเรียนรู้ เกาะชู "ปศุสัตว์วิถี"
ในชุมชนเปราะบาง

ลักษณะองค์กร	องค์กรชุมชน
ประเภทโครงการ	โครงการใหม่
ประเภทอาชีพ	เกษตรกรรม

พื้นที่ดำเนินการ

- ตำบลเมืองปอน อำเภอขุนยวม ตำบลแม่ลาหลวง และตำบลแม่โถ อำเภอมะลัน้อย จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ฐานทุนชุมชน

- ทุนทรัพยากรธรรมชาติ:** อยู่ในพื้นที่ต้นแม่น้ำยวมและลำห้วยสาขาสำคัญ มีการผลิตพืชอาหารในระบบไร่หมุนเวียน อยู่ห่างไกลจากพื้นที่เมืองหรือพื้นที่เศรษฐกิจ การคมนาคมไม่สะดวก
- ทุนความรู้ภูมิปัญญา:** การเลี้ยงหมูดั้งเดิมเพื่อเป็นรายได้และอาหารตามพิธีกรรม

กระบวนการเรียนรู้

- สร้างความเข้าใจในแนวทางการทำงาน ออกแบบการเรียนรู้และวิเคราะห์ผู้ร่วมเรียนรู้ 4 พื้นที่ ร่วมกับผู้เรียนรู้
- เวทีวิเคราะห์และเรียนรู้ความหลากหลายพันธุ์ การคัดเลือกสายพันธุ์ที่เหมาะสมในการเลี้ยง
- เวทีวิเคราะห์กระบวนการเลี้ยงหมูตามแบบภูมิปัญญาดั้งเดิม และการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการเลี้ยงสัตว์
- กิจกรรมการผลิตอาหารสัตว์ตามวิถีภูมินิเวศท้องถิ่น จากผลผลิตในชุมชน ลดต้นทุนอาหารสัตว์และถูกต้องตามหลักการเจริญเติบโตของสัตว์เลี้ยง เกิดการยกระดับความรู้สูตรอาหารสัตว์ แปลรูปเป็นผลิตภัณฑ์ตัวอย่าง
- กิจกรรมฝึกหัดชำแหละเนื้อหมูสู่อาหารที่ถูกสุขลักษณะเหมาะสมแก่การทำอาหารและแปรรูป
- การเรียนรู้แบบข้ามพื้นที่ของกลุ่มผู้ร่วมเรียนรู้ (พี่สอนน้อง-คนละดอยเดียวกัน)
- เวทีการเชื่อมโยงแผนงานยุทธศาสตร์เชิงพื้นที่ภูมินิเวศกลุ่มน้ำยวมสู่การเรียนรู้ 4 ชุมชนร่วมกับหน่วยงานแบบบูรณาการ
- เวทีสรุปบทเรียนถอดองค์ความรู้ ร่วมกับผู้ร่วมเรียนรู้และผู้เกี่ยวข้อง
- เวทีเสนอผลการดำเนินงานเพื่อเชื่อมโยงแผนยกระดับไปสู่ยุทธศาสตร์แก้ไขปัญหาความยากจนของจังหวัดแม่ฮ่องสอน
- การจัดทำสื่อเพื่อขยายผลความรู้และบทเรียนการทำงาน

ที่มาและความสำคัญ

ตำบลเมืองปอน อำเภอขุนยวม ตำบลแม่ลาหลวง และตำบลแม่โถ อำเภอมะลัน้อย จังหวัดแม่ฮ่องสอน เป็นตำบลที่มีอาณาเขตติดต่อกัน มีภูมิเวศอยู่ในต้นแม่น้ำยวมและลำห้วยสาขาสำคัญ มีชุมชนเปราะบางกระจายตัวอยู่ 8 ชุมชน ได้แก่ หมู่บ้านมะหินหลวง หมู่บ้านห้วยไม้ซาง หมู่บ้านแม่ซอ หมู่บ้านแม่ลาเกะ ตำบลเมืองปอน หมู่บ้านห้วยกองเปาะ หมู่บ้านขุนสุ หมู่บ้านห้วยปู ตำบลแม่ลาหลวง และหมู่บ้านมอปู (โป่งน้ำร้อน) ตำบลแม่โถ โดยทั้ง 8 ชุมชนเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ปกาเกอญอที่อยู่ในเป้าหมายการได้รับการสนับสนุนช่วยเหลือซ่อมแซมที่อยู่อาศัยภายใต้โครงการบ้านมั่นคงชนบท ตำบลแม่ลาหลวง ตำบลเมืองปอน และโครงการบ้านพอเพียงหมู่บ้านมอปู ตำบลแม่โถ แต่ยังขาดศักยภาพในการประกอบอาชีพที่สามารถสร้างรายได้เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิต โดยมีสาเหตุสำคัญ คือ การขาดโอกาสในการเรียนรู้เนื่องจากครอบครัวส่วนใหญ่มีฐานะยากจน สภาองค์กรชุมชนตำบลเมืองปอน จังหวัดแม่ฮ่องสอน จึงทำโครงการนิเวศเรียนรู้ปศุสัตว์วิถีในชุมชนเปราะบาง เพื่อฟื้นฟูวิถีชุมชนในด้านการเลี้ยงหมูดำ จัดระเบียบพื้นที่ป่าที่เอื้อต่อการบริการอาหารสำหรับหมูดำ และเชื่อมโยงคนชุมชนเป้าหมาย เป็นระบบกลไกเครือข่ายชุมชนเลี้ยงหมู สร้างคนรุ่นใหม่ และพัฒนาเป็นโมเดลต้นน้ำไปสู่การขยายผลในการเป็นต้นแบบการแก้ไขปัญหาความยากจนในชุมชนอื่นต่อไป

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 53 คน

- เกษตรกร 49 คน
- ผู้ว่างงาน 4 คน

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- เกิดกลไกสนับสนุน 3 ระดับ ได้แก่
 - กลไกสภาองค์กรชุมชนตำบลเมืองปอน สนับสนุนเชิงนโยบายที่เอื้อให้เกิดการสร้างพื้นที่รูปธรรม และเกิดคนรุ่นใหม่เข้ามาขับเคลื่อนงานในชุมชน
 - กลไกระดับชุมชน กลุ่มผู้เลี้ยงหมูมีการรวมกลุ่มเพื่อร่วมกันดำเนินการจัดการปัญหา ทั้งระหว่างดำเนินโครงการและหลังดำเนินโครงการ
 - กลไกเครือข่ายชุมชนที่เชื่อมกับกลไกการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกลุ่มน้ำยม เชื่อมโยงการจัดการวิถีธรรมชาติทั้งระบบ
- เกิดแผนพัฒนาทักษะอาชีพที่บรรจุไว้ในข้อบัญญัติตำบลว่าด้วยการพัฒนาทักษะอาชีพ
- ชุดความรู้การดำเนินงาน ปศุสัตว์วิถี ถูกยกระดับไปสู่การเป็นแผนยุทธศาสตร์การส่งเสริมอาชีพของภาคประชาชน จังหวัดแม่ฮ่องสอน (แผนยุทธศาสตร์ด้านเศรษฐกิจ)
- เกิดการจัดวางผังชุมชนในหมู่บ้านมะหินหลวง ตำบลเมืองปอน อำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน ซึ่งเชื่อมโยงไปถึงการพัฒนาข้อมูลสู่การยกระดับเป็นหมู่บ้านเขตวัฒนธรรมพิเศษปากาเกอญอ ภายในปี พ.ศ.2569 และเป็นพื้นที่ปฏิบัติการของหน่วยงานต่าง ๆ ในการสร้างรูปธรรมทุกมิติ รวมถึงปัญหาความยากจนที่เป็นปัญหาสำคัญของจังหวัดแม่ฮ่องสอน
- การพัฒนาสู่แผนพัฒนาทักษะอาชีพ พัฒนาคุณภาพชีวิตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- ยกระดับผังชุมชนเป็นแผนพัฒนาเชิงพื้นที่ ซึ่งเป็นแผนตั้งต้นในการออกแบบการทำงานเชิงพื้นที่ทุกมิติร่วมกันของทุกหน่วยงานเพื่อร่วมกำหนดเป้าหมายร่วมกัน
- เกิดการส่งต่อข้อมูลกลุ่มเป้าหมาย 21 คน จาก 53 คน ให้กับสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) เพื่อช่วยเหลือซ่อมแซมที่อยู่อาศัย

ผู้ร่วมเรียนรู้

- มีรายได้จากการเลี้ยงหมูเฉลี่ยครัวเรือนละ 28,000 บาทต่อรุ่นการเลี้ยงหมู
- มีทักษะความรู้เพิ่มขึ้น ดังนี้ การแปรรูปหมู เพื่อถนอมอาหารพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์สำคัญสำหรับวางแผนการผลิตเพื่อจำหน่ายในอนาคต และการทำอาหารหมูเพื่อลดต้นทุน และสามารถต่อยอดไปสู่การทำขายหรือใช้เองในครัวเรือน

ชุมชน

- ชุมชนมะหินหลวงเกิดการเชื่อมโยงพื้นที่การผลิตในระบบไร่หมุนเวียน พื้นที่การผลิตพืชเชิงเดี่ยว (ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์) ป่าอนุรักษ์ ป่าชุมชน และป่าอาหารสัตว์
- ชุมชนบ้านห้วยปูเกิดการวางผังชุมชน เพื่อยกระดับการจัดการทรัพยากร โดยมีพื้นฐานการวางผังมาจากการเชื่อมโยงพื้นที่เลี้ยงสัตว์

องค์ความรู้

- ชุดความรู้การเลี้ยงหมูด้า “ปศุสัตว์วิถี” 4 ชุดความรู้

ผลิตภัณฑ์:

การหมักสุตเด็ก แหนมหมู แคบหมู หมูแดดเดียว และน้ำมันหมู

ช่องทางการจัดจำหน่าย:

- ในชุมชน

วิสาหกิจชุมชน Concur จังหวัดยะลา

โครงการชุมชนสร้างสรรค์
พัฒนาทักษะเพื่ออนาคต

ลักษณะองค์กร องค์กรชุมชน
ประเภทโครงการ โครงการใหม่
ประเภทอาชีพ การแปรรูป

พื้นที่ดำเนินการ

- หมู่ 1 และหมู่ 6 ตำบลบันนังสวาง หมู่ 5 และหมู่ 11 ตำบลสะเตงนอก อำเภอเมืองยะลา จังหวัดยะลา

ฐานทุนชุมชน

- ทุนทรัพยากรธรรมชาติ: เป็นพื้นที่อุดมสมบูรณ์เหมาะแก่การทำเกษตร โดยเฉพาะการปลูกยางพารา ทุเรียน มังคุด ลองกอง
- ทุนความรู้ภูมิปัญญา: ด้านเกษตรกรรม อาหารพื้นบ้าน และหัตถกรรม เช่น การตัดเย็บเสื้อผ้า การถักหมวกกะปิเยาะ

กระบวนการเรียนรู้

- เตรียมความพร้อมคณะทำงานและพี่เลี้ยง ชี้แจงเป้าหมายโครงการ วางแผนการทำงานและบทบาทหน้าที่ร่วมกัน วางแผนการจัดกิจกรรมสำหรับผู้ร่วมเรียนรู้
- เวทีวิเคราะห์ผู้ร่วมเรียนรู้ 4 พื้นที่ ผู้ร่วมเรียนรู้วิเคราะห์ทุนศักยภาพของตนเองและพื้นที่ ออกแบบความต้องการในการพัฒนาทักษะอาชีพของตน
- พัฒนาศักยภาพหน่วยจัดการเรียนรู้ ด้านทักษะความเป็นผู้นำ ทักษะ Soft Skills และ Hard Skills โดยกระบวนการสร้างการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม
- เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้ามพื้นที่ด้านการพัฒนาอาชีพที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้ร่วมเรียนรู้และสายพานอาชีพแต่ละอาชีพ
- พัฒนาความรู้และทักษะอาชีพตามแผนความต้องการของผู้ร่วมเรียนรู้ โดยเน้นการลงมือปฏิบัติจริงตามอาชีพที่เลือก เช่น อาหาร งานฝีมือ การแปรรูปผลผลิต และออกแบบผลิตภัณฑ์หรือบริการต้นแบบ

ที่มาและความสำคัญ

ตำบลบันนังสวาง และตำบลสะเตงนอก อำเภอเมืองยะลา จังหวัดยะลา เป็นชุมชนเมือง มีทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์เหมาะแก่การทำเกษตรกรรม ทั้งยังมีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่สามารถต่อยอดเป็นผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นได้ แต่ยังคงประสบปัญหาความยากจนเรื้อรังจากการขาดแคลนเงินทุนและทรัพยากร ขาดทักษะความรู้ด้านการตลาด ขาดโอกาสทางการศึกษา และผลกระทบจากความไม่สงบในพื้นที่ ทำให้ไม่สามารถยกระดับคุณภาพชีวิตและสร้างรายได้ที่เพียงพอต่อตนเองและครอบครัว วิสาหกิจชุมชน Concur จึงทำโครงการชุมชนสร้างสรรค์พัฒนาทักษะเพื่ออนาคต เพื่อสร้างรากฐานความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคมให้แก่ชุมชน พัฒนาศักยภาพผู้ด้อยโอกาสให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ เสริมสร้างทักษะใหม่ที่ตรงตามความต้องการของตลาด นำไปสู่การสร้างงานสร้างรายได้ที่มั่นคง พื้นฟูทัศนคติเชิงบวกเพื่อให้ชุมชนมีความพร้อม และมีแรงบันดาลใจในการยกระดับคุณภาพชีวิตของตนเอง

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 60 คน

- ผู้สูงอายุ 5 คน
- ผู้ว่างงาน 45 คน
- เยาวชนนอกระบบการศึกษา 10 คน

- ส่งเสริมการพัฒนาชีวิตของผู้ร่วมเรียนรู้ วิเคราะห์และออกแบบรายรับ-รายจ่ายในครอบครัวและสุขภาพของผู้ร่วมเรียนรู้
- เวทีถอดบทเรียนระหว่างกลุ่มผู้ร่วมเรียนรู้และกลไกพี่เลี้ยง

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- เกิดภาคีเครือข่ายความร่วมมือในการสนับสนุนวิทยากร เช่น ผู้นำชุมชน มัสยิด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โรงเรียนเอกชน
- เกิดการต่อยอดจากโครงการของรัฐหรือองค์กรพัฒนาเอกชน (NGO)

ผู้ร่วมเรียนรู้

- มีรายได้เสริมจากการทำงานฝีมือและการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น
- ผู้ร่วมเรียนรู้บางส่วนเริ่มทำงานอิสระหรือรวมกลุ่มผลิตสินค้า เช่น ขายอาหาร งานฝีมือ
- มีทักษะใหม่ (Reskill) ทักษะสอดคล้องกับตลาดแรงงานในปัจจุบัน เช่น การขายออนไลน์ เทคโนโลยี การใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการเรียนรู้และสร้างรายได้
- มีสุขภาพจิตดีขึ้นจากการมีปฏิสัมพันธ์ในกิจกรรมกลุ่ม และรู้จักดูแลตนเองมากขึ้น

ผลิตภัณฑ์:

ดอกไม้ถัก เสื้อยืดคราม ขนมหันบ้าน เบเกอร์รี่ ช่างซ่อมมอเตอร์ไซด์ ช่างตัดผม ช่างลายหินอ่อน

ช่องทางการจัดจำหน่าย:

- ในชุมชน

ชุมชน

- เกิดการรวมกลุ่มเพื่อประกอบอาชีพ
- เกิดผู้นำกลุ่มหรือพี่เลี้ยง
- อัตราการว่างงานในชุมชนลดลง

องค์ความรู้

- ด้านการทำขนมพื้นบ้าน เบเกอร์รี่ การตัดเย็บเสื้อผ้า ถักโครเชต์ ช่างซ่อมมอเตอร์ไซด์ ช่างตัดผม ช่างลายหินอ่อน

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา จังหวัดยะลา

โครงการพัฒนาระบบการเรียนรู้
และทักษะอาชีพเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิต

ลักษณะองค์กร	สถาบันการศึกษา
ประเภทโครงการ	โครงการใหม่
ประเภทอาชีพ	การแปรรูป

ฐานทุนชุมชน

- **ทุนทรัพยากรธรรมชาติ:** เทือกเขาสันกาลาคีรี และเทือกเขาบือยอ และที่ราบเนินเขา ที่ราบลุ่มตามแนวที่แม่น้ำปัตตานีไหลผ่าน และดินที่เหมาะสมกับการปลูกไม้สายพันธุ์ที่มีศักยภาพสูงในการพัฒนาเชิงพาณิชย์
- **ทุนภูมิปัญญา:** เกษตรกรรม งานช่าง หัตถกรรม
- **ทุนภาคีเครือข่าย:** อาสาสมัครชุมชนที่คุ้นเคยกับพื้นที่และผู้ร่วมเรียนรู้

กระบวนการเรียนรู้

- ประชุมเตรียมความพร้อม พัฒนาศักยภาพคณะทำงาน วางแผนการดำเนินงาน
- จัดเก็บข้อมูลรายละเอียดผู้ร่วมเรียนรู้โดยอาสาสมัครชุมชน
- เวทีชี้แจงวัตถุประสงค์โครงการและการค้นหาตนเอง เพื่อให้ผู้ร่วมเรียนรู้จักตนเองพร้อมทั้งเกิดแนวทางการพัฒนาอาชีพ
- เวทีวิเคราะห์ตนเอง บริบทชุมชน และทวงโซ่ไม่ไผ่ ที่นำไปสู่การวางแผนออกแบบการพัฒนาอาชีพให้เหมาะสมกับตนเองและบริบทพื้นที่
- จัดเวทีระดมความต้องการ วางแผนและออกแบบกิจกรรมเรียนรู้เกี่ยวกับการใช้ประโยชน์จากไม้พื้ลังงาน ทำให้ได้แผนการขับเคลื่อนอาชีพ 5 อาชีพ ประกอบด้วย อาชีพทำขนม อาชีพเลี้ยงไก่ขุน อาชีพเลี้ยงวัว อาชีพแปรรูปไม้ไผ่ และอาชีพช่างเชื่อมเหล็ก
- จัดฝึกอบรมเพิ่มทักษะการเงิน สุขภาพ และการเรียนรู้เพื่อให้เท่าทันสถานการณ์โลกในปัจจุบัน
- ศึกษาดูงานแหล่งอาชีพที่เกี่ยวกับไม้ไผ่ ทั้งการแปรรูปไม้ การสร้างผลิตภัณฑ์จากไม้เพื่อจำหน่าย

ที่มาและความสำคัญ

บริบทพื้นที่บ้านแปแเง ตำบลสะเอะ อำเภอกงป็นัง จังหวัดยะลา เป็นที่ราบลุ่มเนินเขา มีแม่น้ำตาปีไหลผ่าน ทำให้มีทรัพยากรธรรมชาติที่หลากหลาย คนในชุมชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมและรับจ้าง มีรายได้ต่ำ ไม่มีทักษะอาชีพ พึ่งพารายได้จากการรับจ้าง ยาวจนจบการศึกษาระดับประถมศึกษา และเข้าไม่ถึงโครงการพัฒนาของรัฐ สาขาวิชาการพัฒนาชุมชน ชั้น 5 มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา จึงจัดทำโครงการพัฒนาระบบการเรียนรู้และทักษะอาชีพเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตโดยใช้ไม้พื้ลังงาน เพื่อพัฒนาอาชีพโดยใช้ไม้พื้ลังงานเป็นฐานบริหารจัดการการใช้ประโยชน์จากไม้พื้ลังงาน การบริหารจัดการกลุ่มเพื่อเพิ่มรายได้และลดรายจ่าย

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 50 คน

- แรงงานนอกระบบ 49 คน
- ผู้ว่างงาน 1 คน

พื้นที่ดำเนินการ

- บ้านแปแเง หมู่ 5 ตำบลสะเอะ อำเภอกงป็นัง จังหวัดยะลา

- ศึกษาดูงานการเลี้ยงวัวขุน การดูแลฟาร์ม การใช้วัตถุดิบในท้องถิ่น เป็นอาหารให้กับวัวขุน
- จัดฝึกอบรมการแปรรูปไม้ไผ่ การนำไม้ไผ่มาสร้างผลิตภัณฑ์เพื่อสร้างอาชีพ เช่น การทำซีกรงนก
- จัดฝึกอบรมการเชื่อมเหล็กเบื้องต้น การตัดเหล็กเพื่อเตรียมชิ้นงาน การตกแต่งชิ้นงาน และการกำหนดราคาชิ้นงาน
- ฝึกอบรมการทำผลิตภัณฑ์เหล็กด้วยการเชื่อม เช่น ราวตากผ้า ที่วางรองเท้า

ชุมชน

- เกิดการรวมกลุ่มตามสายพานอาชีพเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างกัน

องค์ความรู้

- ด้านการเชื่อมเหล็ก การแปรรูปไม้ไผ่ การทำขนม การเลี้ยงวัวขุน การเลี้ยงไก่ขุน

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- มีแนวทางขับเคลื่อนโครงการต่อเนื่องในอนาคต

ผู้ร่วมเรียนรู้

- มีทักษะด้านการตลาดและช่องทางการจัดจำหน่ายในรูปแบบต่าง ๆ
- มีทักษะการทำขนม การเลี้ยงไก่ การทำอาหารไก่ เป็นต้น
- สามารถแปรรูปไม้ไผ่เป็นอาชีพ โดยการทำเส้นตอกไม้ไผ่ การทำซีกรงนก จากไม้ไผ่ การประกอบกรงนกขาย ตลอดจนรู้วิธีป้องกันการเกิดเชื้อราในไม้ไผ่
- สามารถสร้างผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับเหล็กขายเป็นอาชีพ เช่น ราวตากผ้า ที่วางรองเท้า ทำให้มีรายได้ และพร้อมขยายตลาดสู่ภายนอกชุมชน
- สามารถนำทักษะความรู้ที่ได้รับไปพัฒนาเป็นอาชีพหลักและอาชีพเสริมที่เหมาะสมกับต้นทุนของตนเอง ครอบครัว และชุมชน เพื่อสร้างรายได้ อย่างยั่งยืน

ผลิตภัณฑ์:

กรงนกจากไม้ไผ่ อาหารวัวขุนจากวัตถุดิบท้องถิ่น ที่วางรองเท้า ราวตากผ้า แก้วเหล็ก โต๊ะเหล็ก ขนมหั่วทอด

ช่องทางการจัดจำหน่าย:

- ในชุมชน

สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ ประจำจังหวัดร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด

โครงการเพิ่มทักษะอาชีพคนพิการ
ด้วยการเลี้ยงปลาตก และอาชีพตามศักยภาพ
ความสนใจ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนพิการ

ลักษณะองค์กร	สถาบันการศึกษา
ประเภทโครงการ	โครงการใหม่
ประเภทอาชีพ	เกษตรกรรม

พื้นที่ดำเนินการ

- อำเภอเมืองร้อยเอ็ด อำเภอจังหาร อำเภอเชียงขวัญ อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด

ฐานทุนชุมชน

- ทุนทรัพยากรธรรมชาติ: เป็นที่ราบขั้นบันได พื้นที่เหมาะสำหรับทำการเกษตร ประมง และปศุสัตว์
- ทุนความรู้ภูมิปัญญา: การเกษตร การเลี้ยงปลาตก
- ทุนชุมชน: มีตลาดนัดในชุมชน

กระบวนการเรียนรู้

- ประชุมคณะทำงาน ชี้แจงวัตถุประสงค์โครงการ และออกแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับบริบทพื้นที่
- วิเคราะห์ศักยภาพความต้องการที่นำไปสู่การวางแผนชีวิตของคนพิการและครอบครัว ผ่านกระบวนการสร้างการมีส่วนร่วมและถ่ายทอดข้อมูลจากปราชญ์ชาวบ้าน เพื่อให้ผู้ร่วมเรียนรู้เกิดแนวทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ รวมถึงการสร้างสุขภาพกายใจที่ดีต่อการดำเนินชีวิต
- ให้ความรู้และทักษะการบริหารจัดการการเงินและบัญชีครัวเรือน
- ประชุมเชิงปฏิบัติการเพิ่มทักษะอาชีพผู้พิการด้วยการเลี้ยงปลาตกในกระชังบ่อและอาชีพอื่น ๆ ตามศักยภาพและความสนใจ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้พิการ เช่น การออกแบบการแปรรูปผลิตภัณฑ์ โลโก้สินค้า และบรรจุภัณฑ์
- การติดตามและประเมินผลผู้ร่วมเรียนรู้ และสรุปผลการดำเนินงาน

ที่มาและความสำคัญ

บริบทพื้นที่จังหวัดร้อยเอ็ดส่วนใหญ่เป็นที่ราบขั้นบันได ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนาและเลี้ยงโคกระบือ มีปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาและความไม่มั่นคงทางรายได้ มีกลุ่มผู้มีรายได้น้อยกระจายอยู่ทั่วพื้นที่ โดยเฉพาะกลุ่มผู้พิการที่ด้อยโอกาส ทั้งด้านการศึกษา สุขภาพ และการพัฒนาอาชีพ สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดร้อยเอ็ด จึงทำโครงการเพิ่มทักษะอาชีพคนพิการด้วยการเลี้ยงปลาตก และอาชีพตามศักยภาพ ความสนใจ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนพิการ เพื่อให้ผู้ร่วมเรียนรู้ (คนพิการ) และผู้ดูแลคนพิการ มีทักษะการประกอบอาชีพในการเลี้ยงปลาตกและอาชีพอื่น ๆ ตามศักยภาพ ความสนใจของคนพิการ มีทักษะการดูแลสุขภาพกายใจและสังคมสู่การยกระดับคุณภาพชีวิตผู้ร่วมเรียนรู้ (คนพิการ) และครอบครัวลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ และดำรงชีวิตอย่างมีความสุข

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 50 คน

- สกร.ระดับอำเภอเมืองร้อยเอ็ด 20 คน
- สกร.ระดับอำเภอจังหาร 10 คน
- สกร.ระดับอำเภอเชียงขวัญ 10 คน
- สกร.ระดับอำเภอเมืองสรวง 10 คน

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- เกิดเครือข่ายความร่วมมือระหว่างหน่วยงานในพื้นที่ ได้แก่ สาธารณสุขอำเภอ เกษตรอำเภอ ประมงจังหวัด กลุ่มส่งเสริมอาชีพอำเภอ สำนักงาน พัฒนาชุมชน และกลุ่มนักศึกษา
- เกิดความร่วมมือระหว่างหน่วยการเรียนรู้ ครูผู้สอนคนพิการ ผู้ดูแล และผู้นำชุมชน ส่งผลให้ผู้ร่วมเรียนรู้เกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ

ผู้ร่วมเรียนรู้

- ผู้ร่วมเรียนรู้ (คนพิการ) และผู้ดูแล มีอาชีพทางเลือกเพิ่มขึ้น สามารถสร้างรายได้ให้กับตนเองและครอบครัวตามความถนัดและศักยภาพของตนเองดังนี้
 - การจำหน่ายปลาประมาณ 200 - 500 บาทต่อเดือน
 - การเลี้ยงไก่ ประมาณ 200 - 800 บาทต่อเดือน
 - การทำไข่เค็ม 200 - 500 บาทต่อเดือน
- มีทักษะการแปรรูปจากปลาตุ๋กและอาชีพอื่น ๆ ทักษะการประกอบอาหาร และการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์
- เกิดช่องทางออนไลน์ในการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ไข่เค็มและปลาจากธรรมชาติ ทั้งใน Facebook Tiktok และ LINE กลุ่มหมู่บ้าน

ชุมชน

- เกิดการรวมกลุ่มในพื้นที่ สกร.ระดับอำเภอจังหวัด ในการทำไข่เค็มแห้ง โดยการหนุนเสริมของวิสาหกิจชุมชน ทำให้สามารถแปรรูปพร้อมจำหน่ายได้ตลอดเวลา
- ผู้นำชุมชนร่วมเป็นแกนนำหลักและร่วมมือdy[องค์กรชุมชนอื่น ๆ เพื่อขยายผลการดำเนินโครงการให้ครอบคลุมมากขึ้น

องค์ความรู้

- หลักสูตรการเลี้ยงปลาตุ๋ก การทำไข่เค็ม การเลี้ยงไก่ไข่

ผลิตภัณฑ์:

ไข่เค็ม ไข่ไก่ ผลิตภัณฑ์แปรรูปจากปลาตุ๋ก

ช่องทางการจัดจำหน่าย:

- ในชุมชน
- ออนไลน์ Facebook Tiktok และ LINE กลุ่มหมู่บ้าน

วิสาหกิจชุมชน กลุ่มเศรษฐกิจพอเพียง บ้านศรีบุญเรือง จังหวัดลำปาง

โครงการส่งเสริมการเรียนรู้ทักษะอาชีพ
การแปรรูปส้มเกลี้ยงและมะนาวในชุมชน
บ้านศรีบุญเรือง

ลักษณะองค์กร องค์กรชุมชน
ประเภทโครงการ โครงการใหม่
ประเภทอาชีพ การแปรรูป

พื้นที่ดำเนินการ

- ชุมชนบ้านศรีบุญเรือง ตำบลแม่ว๊ะ อำเภอเถิน จังหวัดลำปาง

ฐานทุนชุมชน

- **ทุนทรัพยากรธรรมชาติ:** พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่มริมแม่น้ำดินมีความอุดมสมบูรณ์ แม่น้ำวังไหลผ่าน สามารถทำการเกษตรปลูกส้มเกลี้ยงและมะนาวได้ตลอดทั้งปี
- **ทุนความรู้ภูมิปัญญา:** การปลูกส้มเกลี้ยงและมะนาว การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร
- **ทุนภาคีเครือข่าย:** ศูนย์การเรียนรู้ระดับตำบลแม่ว๊ะ ส่งเสริมอาชีพเศรษฐกิจพอเพียง การตลาด
- **ทุนชุมชน:** เครื่องมือสำหรับแปรรูปส้มเกลี้ยงและมะนาว

กระบวนการเรียนรู้

- จัดการประชุมสำหรับหน่วยจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างความเข้าใจ ทบทวนวิเคราะห์ และวางแผนกิจกรรมการเรียนรู้
- จัดการประชุมสำหรับผู้ร่วมเรียนรู้เพื่อวิเคราะห์ตนเอง และประเมินทักษะความถนัดของแต่ละบุคคล เพื่อหาแนวทางการเพิ่มมูลค่าส้มเกลี้ยงมะนาว และผลผลิตทางการเกษตรในชุมชนที่เชื่อมโยงกับการวิเคราะห์ทางการตลาด
- เรียนรู้ทักษะการแปรรูปมะนาว เช่น การทำหัวเชื้อคอมบูชาที่มีมะนาวเป็นส่วนประกอบ สเปรย์ไล่ยุง มะนาวดอง เป็นต้น
- เรียนรู้ทักษะการแปรรูปส้มเกลี้ยง เช่น การทำแยมส้มเกลี้ยงที่มีรสชาติเป็นเอกลักษณ์ การทำน้ำหอมจากผิวส้มเกลี้ยง เป็นต้น
- เรียนรู้การออกแบบบรรจุภัณฑ์ ออกแบบสินค้าและแพ็คเกจ เช่น การบรรจุผลส้มเกลี้ยงในชะลอม การบรรจุแยมส้มเกลี้ยงในขวดแก้ว
- เรียนรู้การวางแผนการตลาด การคำนวณต้นทุนกำไร
- ถอดบทเรียนและสรุปผลการดำเนินงาน

ที่มาและความสำคัญ

พื้นที่ส่วนใหญ่ในชุมชนบ้านศรีบุญเรือง ตำบลแม่ว๊ะ อำเภอเถิน จังหวัดลำปาง เป็นที่ราบลุ่มริมฝั่งแม่น้ำ ผืนดินมีความอุดมสมบูรณ์ และมีแม่น้ำวังไหลผ่าน ทำให้เกษตรกรสามารถปลูกส้มเกลี้ยงและมะนาวได้ตลอดทั้งปี เมื่อถึงฤดูเก็บเกี่ยวเกษตรกรจะคัดผลผลิตเกรดเอ (ลูกโต) ตามที่ตลาดต้องการ ส่วนผลเล็กเกษตรกรจะนำมาขายเองซึ่งได้ราคาต่ำ ส่วนผลมะนาวถูกปล่อยทิ้งไว้เปล่าประโยชน์ ทำให้เกษตรกรผู้ปลูกส้มเกลี้ยงและมะนาวสูญเสียรายได้ และขาดแรงจูงใจในการบริหารจัดการผลผลิตอย่างเต็มศักยภาพ วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเศรษฐกิจพอเพียงบ้านศรีบุญเรือง จังหวัดลำปาง จึงจัดทำโครงการส่งเสริมการเรียนรู้ทักษะอาชีพ การแปรรูปส้มเกลี้ยงและมะนาวในชุมชนบ้านศรีบุญเรือง เพื่อแก้ไขปัญหาผลผลิตเหลือทิ้ง เพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจให้กับผลผลิตทางการเกษตรของชุมชน เป็นศูนย์กลางในการส่งเสริมการเรียนรู้และเพิ่มทักษะด้านการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากส้มเกลี้ยงและมะนาว สร้างทางเลือกอาชีพให้กับเกษตรกร ผู้สูงอายุ ผู้พิการ และผู้ด้อยโอกาสในชุมชน สามารถพึ่งพาตนเองได้

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 50 คน

- เกษตรกร 19 คน • ผู้สูงอายุ 25 คน
- ผู้พิการ 4 คน • ผู้มีรายได้น้อย 2 คน

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- เกิดภาคีเครือข่ายร่วมขับเคลื่อนงานในพื้นที่ ดังนี้
 - หน่วยงานระดับอำเภอและระดับจังหวัดชักชวนให้นำผลิตภัณฑ์ไปออกบูธในกิจกรรมอำเภอเคลื่อนที่
 - อุทยานแห่งชาติแม่สะเมิง หนุนเสริมความรู้ด้านการตลาด และการประชาสัมพันธ์ โดยจัดทำวิดีโอการทำแยมส้มเกลี้ยง และทองม้วนส้มเกลี้ยง เพื่อโปรโมทผลิตภัณฑ์ในชุมชนให้นักท่องเที่ยวได้รับรู้
 - ร้านค้าท้องถิ่นในอำเภอเอนิ นำผลิตภัณฑ์ไปวางขายตามร้านกาแฟ และร้านอาหารในพื้นที่
 - ศูนย์การเรียนรู้ระดับตำบลแม่สะเมิง เข้ามามีบทบาทเป็นผู้ประสานงานหลักในการขับเคลื่อนโครงการ จัดทำแผนการดำเนินงาน และจัดกระบวนการเรียนรู้

ผู้ร่วมเรียนรู้

- เกิดการรวมตัวของกลุ่มผู้ร่วมเรียนรู้ ดังนี้
 - กลุ่มเกษตรกร มีรายได้เพิ่มขึ้นจากการนำผลผลิตมาแปรรูป แทนการขายส้มเกลี้ยงในราคาถูกหรือปล่อยให้เน่าเสีย
 - กลุ่มผู้สูงอายุ เกิดอาชีพทางเลือกเพิ่มขึ้น จากผลิตไปจนถึงการจำหน่ายผลิตภัณฑ์
- เกิดทักษะการแปรรูป การพัฒนาสูตร การออกแบบคัดค้านผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ จากส้มเกลี้ยงและมะนาวสามารถสร้างเรื่องราวให้กับผลิตภัณฑ์ เพื่อเพิ่มมูลค่าทางการตลาดให้กับผลผลิต
- สามารถขยายพันธุ์ส้มเกลี้ยงและมะนาวได้ด้วยตนเอง ลดต้นทุนการทำสวน สร้างรายได้เสริมจากการเพาะต้นกล้าเพื่อขายให้กับคนในชุมชนและชุมชนใกล้เคียง
- สามารถนำทักษะแปรรูปที่ได้รับไปประยุกต์ใช้กับผลผลิตอื่นๆ ในชุมชน เช่น กล้วยตาก ลำไยอบแห้ง

ชุมชน

- เกิดการรวมกลุ่มเกษตรกรและกลุ่มแปรรูปผลผลิตในชุมชน
- สามัคคีกันมากขึ้นจากการร่วมกันแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ และพัฒนาวัตถุดิบของท้องถิ่น
- มีการวางขายสินค้าเอกลักษณ์ประจำท้องถิ่นในร้านค้าชุมชน

องค์ความรู้

- หลักสูตรการทำขนมทองม้วนส้มเกลี้ยง จำนวน 3 ชั่วโมง โดยศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอเอนิ
- ชุดความรู้ด้านการแปรรูปส้มเกลี้ยงและมะนาวเพื่อการสร้างมูลค่าเพิ่ม การขยายพันธุ์ส้มเกลี้ยงและมะนาว และการสร้างแบรนด์ผลิตภัณฑ์ของตนเอง

ผลิตภัณฑ์:

คอมบูชา สเปรย์ไล่ยุง มะนาวดอง แยมส้มเกลี้ยง ทองม้วนส้มเกลี้ยง วุ้นส้มเกลี้ยง น้ำหมักผลไม้ ไซรัป น้ำปรุงหอมบุรินทร์

ช่องทางการจัดจำหน่าย:

- ในชุมชน เช่น ร้านค้าชุมชน ร้านกาแฟ ร้านอาหารในอำเภอ ออกบูธแสดงสินค้าต่าง ๆ ในระดับตำบลและอำเภอ

ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ ระดับอำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย

โครงการส่งเสริมและพัฒนาทักษะอาชีพ
การแปรรูปผลิตภัณฑ์หน่อไม้

ลักษณะองค์กร	สถาบันการศึกษา
ประเภทโครงการ	โครงการใหม่
ประเภทอาชีพ	การแปรรูป

พื้นที่ดำเนินการ

- บ้านห้วยเตือ หมู่ 8 บ้านทานตะวัน หมู่ 11 ตำบลศรีฐาน อำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย

ฐานทุนชุมชน

- **ทุนทรัพยากรธรรมชาติ:** ปลูกไผ่มากกว่า 1,200 ไร่ และมีพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ อุทยานแห่งชาติภูกระดึง เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ภูค้อภูกระแต และป่าชุมชน สภาพดินและแหล่งน้ำเหมาะแก่การปลูกไผ่
- **ทุนความรู้ภูมิปัญญา:** การปลูกไผ่ และการแปรรูปหน่อไม้
- **ทุนภาคีเครือข่าย:** สำนักงานพัฒนาชุมชน สำนักงานเกษตรอำเภอภูกระดึง มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาอำเภอภูกระดึง และธนาคารออมสินสาขาอำเภอภูกระดึง

กระบวนการเรียนรู้

- ประชุมคณะทำงาน ทบทวนผู้ร่วมเรียนรู้ร่วมกับผู้นำชุมชนชี้แจงวัตถุประสงค์โครงการ วิเคราะห์ความต้องการของผู้ร่วมเรียนรู้
- เวทีวิเคราะห์สายพันธุ์ของไผ่ การดูแลรักษาป้องกันศัตรูพืช การเพิ่มผลผลิตและเพิ่มแปลงปลูกไผ่ วิเคราะห์ความต้องการทางการตลาดในปัจจุบันและอนาคต
- วิเคราะห์และพัฒนาหลักสูตรวิชาไผ่เลี้ยงชีวิต
- เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อการส่งเสริมสุขภาพกาย ใจ และสิ่งแวดล้อมที่ดี และขั้นตอนการขยายพันธุ์ไผ่ (ชีวิตคนชีวิตไผ่)
- เรียนรู้ขั้นตอนการทำหน่อไม้สด หน่อไม้ดอง หน่อไม้ตากแห้ง
- เรียนรู้เทคโนโลยีและโลกปัจจุบัน การออกแบบโลโก้สินค้าและการพัฒนาบรรจุภัณฑ์
- เรียนรู้การบริหารจัดการการเงิน การบัญชี การระดมทุน และการบริหารสินทรัพย์ ส่งเสริมการตลาด
- เวทีสรุปผลและแลกเปลี่ยนเรียนรู้

ที่มาและความสำคัญ

พื้นที่ตำบลศรีฐาน อำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย มีการปลูกไผ่มากกว่า 1,200 ไร่ และมีพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ มีอุทยานแห่งชาติภูกระดึง เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ภูค้อภูกระแต และป่าชุมชน สำหรับให้คนในชุมชน ขุดหน่อไม้เพื่อนำมาจำหน่าย ทั้งในรูปแบบหน่อไม้สด หน่อไม้ดอง หน่อไม้อัดถุงและแบบอัดบิ๊บ แต่การจำหน่ายยังมีปัญหา เช่น หน่อไม้เกิดการเน่าเสีย สินค้าไม่มีมาตรฐานรับรอง บรรจุภัณฑ์ไม่สวยงาม และจำหน่ายผ่านพ่อค้าคนกลางทำให้มีรายได้ไม่เพียงพอต่อรายจ่าย ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย จึงทำโครงการส่งเสริมและพัฒนาทักษะอาชีพการแปรรูปผลิตภัณฑ์หน่อไม้ เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพด้านการแปรรูปหน่อไม้ และการผลิตให้ได้มาตรฐาน การบริหารจัดการเงิน การทำบัญชีรายรับรายจ่าย การคำนวณภาษี การออกแบบแผนการใช้จ่าย การออกแบบตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์ ให้เหมาะสม เพิ่มรายได้ให้แก่ตนเองและครอบครัว และพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้ร่วมเรียนรู้ให้มีคุณภาพสูงขึ้น มีใบประกาศ ใบรับรองความรู้ และหลักสูตรที่ได้รับการรับรองจากหน่วยงานการศึกษา

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 60 คน

- เกษตรกร 20 คน
- ผู้สูงอายุ 10 คน
- ผู้ว่างงาน 10 คน
- บริการ 5 คน
- ค้าขาย 5 คน
- เยาวชนนอกระบบการศึกษา 5 คน
- ผู้ด้อยโอกาสและขาดแคลนทุนทรัพย์ 5 คน

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- เกิดภาคีเครือข่ายร่วมขับเคลื่อนงานในพื้นที่ ดังนี้
 - ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาอำเภอภูกระดึง และธนาคารออมสินสาขาอำเภอภูกระดึง ให้ความรู้เรื่องการจัดการการเงิน และการบริหารหนี้สิน
 - มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย สำนักงานพัฒนาชุมชน สำนักงานเกษตรอำเภอภูกระดึง ให้ความรู้เรื่องเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการค้นคว้าข้อมูล การวิเคราะห์สายพันธุ์ไม้ การแปรรูปหน่อไม้ การออกแบบผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ การจัดทำบัญชี การบริหารสินทรัพย์ การเรียนรู้ในรูปแบบออนไลน์การวิเคราะห์ความต้องการของตลาดในปัจจุบัน
 - สำนักงานสาธารณสุขอำเภอภูกระดึง ให้ความรู้เรื่องความปลอดภัยของอาหาร การรักษาสุขอนามัยของการผลิตสินค้า
- เกิดหลักสูตรสถานศึกษาเรื่องไผ่เลี้ยงชีวิตนำไปใช้ขยายผลในพื้นที่หรือชุมชนอื่น
- เกิดหลักสูตรการแปรรูปหน่อไม้

ผู้ร่วมเรียนรู้

- มีรายได้เพิ่มจากการประกอบอาชีพแปรรูปหน่อไม้
- มีทักษะอาชีพด้านการแปรรูปและการเป็นผู้ประกอบการ

ชุมชน

- ครอบครัวผู้ร่วมเรียนรู้มีรายได้เพิ่มขึ้นจากการประกอบอาชีพแปรรูปหน่อไม้อัดถุง
- มีอาชีพเสริมที่สร้างมูลค่าเพิ่มจากทรัพยากรในท้องถิ่น ลดการว่างงาน
- เสริมสร้างศักยภาพแรงงานและความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานรากในพื้นที่

องค์ความรู้

- หลักสูตรสถานศึกษาไผ่เลี้ยงชีวิตนำไปใช้ขยายผลในพื้นที่ หรือชุมชนอื่น
- หลักสูตรการแปรรูปหน่อไม้

ผลิตภัณฑ์:

หน่อไม้อัดถุง หน่อไม้ดอง หน่อไม้ตากแห้ง

ช่องทางการจัดจำหน่าย:

- ในชุมชน

ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ ระดับอำเภอเอราวัณ จังหวัดเลย

โครงการส่งเสริมการเรียนรู้
เพื่อพัฒนาอาชีพแปรรูปผ้าสาหล่า

ลักษณะองค์กร	สถาบันการศึกษา
ประเภทโครงการ	โครงการใหม่
ประเภทอาชีพ	การแปรรูป

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 50 คน

- เกษตรกร 33 คน
- ค้าขาย 7 คน
- ผู้สูงอายุ 4 คน
- ผู้ว่างงาน 6 คน

พื้นที่ดำเนินการ

- บ้านโนนสวรรค์ หมู่ 3 บ้านศูนย์พัฒนา หมู่ 6 บ้านห้วยสวรรค์ หมู่ 8 และบ้านหนองตม หมู่ 10 ตำบลผาสายมอด อำเภอเอราวัณ จังหวัดเลย

ฐานทุนชุมชน

- ทุนทรัพยากรธรรมชาติ: พื้นที่เหมาะกับการทำเกษตร
- ทุนความรู้ภูมิปัญญา: มีกลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์ผ้าสาหล่า และมีวิทยากรประจำกลุ่มที่มีความรู้ความสามารถ เป็นทั้งศูนย์เรียนรู้ในชุมชนเกี่ยวกับการผลิตและการบริหารจัดการกลุ่ม

กระบวนการเรียนรู้

- ประชุมคณะทำงาน ชี้แจงวัตถุประสงค์โครงการในพื้นที่ดำเนินงาน และวิเคราะห์ความต้องการของผู้ร่วมเรียนรู้
- จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อการส่งเสริมสุขภาพ ใจ และสิ่งแวดล้อมที่ดี
- จัดเวทีวิเคราะห์ความต้องการของตลาดในปัจจุบัน และความเป็นไปได้ในการผลิตเพื่อขาย การออกแบบผลิตภัณฑ์ โลโก้
- จัดทำหลักสูตรการเรียนรู้เพื่อพัฒนาอาชีพแปรรูปผ้าสาหล่า ผ่านกิจกรรมมาเล่าว่าพื้น การรวบรวมข้อมูลพื้นฐานความเป็นมาของชุมชน และความเกี่ยวข้องกับกลุ่มผ้าสาหล่าในชุมชน
- กิจกรรมการออกแบบผลิตภัณฑ์ โลโก้สินค้าและบรรจุภัณฑ์

ที่มาและความสำคัญ

ตำบลผาสายมอด อำเภอเอราวัณ จังหวัดเลย เป็นชุมชนขนาดใหญ่ มีจำนวนครัวเรือน และประชากรหนาแน่นและมีความหลากหลายสูง คนในชุมชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม รับจ้างทั่วไป แม้ชุมชนจะมีศักยภาพด้านแรงงานและทรัพยากรมนุษย์สูง แต่ยังคงประสบปัญหาความเหลื่อมล้ำทางรายได้ได้อย่างชัดเจน โดยครัวเรือนส่วนใหญ่มีรายได้ไม่เพียงพอต่อค่าใช้จ่ายประจำวัน ขาดโอกาสในการเข้าถึงแหล่งทุน และขาดอุปกรณ์ที่จำเป็นต่อการประกอบอาชีพ ทำให้ไม่สามารถพัฒนาอาชีพให้เกิดความมั่นคงและยั่งยืนได้ ส่งผลให้บางครอบครัวต้องพึ่งพารายได้เพียงทางเดียว มีความเสี่ยงสูงต่อภาวะหนี้สิน และอาจนำไปสู่ปัญหาสังคมอื่น ๆ เช่น การว่างงาน การย้ายถิ่นเพื่อหางานทำ หรือการขาดโอกาสทางการศึกษาในเด็กและเยาวชน ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอเอราวัณ จังหวัดเลย จึงทำโครงการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาอาชีพแปรรูปผ้าสาหล่า เพื่อพัฒนาผู้ร่วมเรียนรู้ ให้มีความรู้ และทักษะในการประกอบอาชีพด้านการแปรรูปผ้าสาหล่า รู้เท่าทันสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน มีอาชีพสามารถสร้างรายได้ให้กับครอบครัว และพัฒนาหลักสูตรการเรียนรู้เพื่อพัฒนาอาชีพแปรรูปผ้าสาหล่าไปใช้ในการเทียบโอนผลการเรียนตลอดจนการสนับสนุนทุนและอุปกรณ์ประกอบอาชีพ เพื่อเพิ่มโอกาสในการสร้างรายได้ลดช่องว่างความเหลื่อมล้ำ และเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชนทั้งในด้านเศรษฐกิจและคุณภาพชีวิตของประชาชนในระยะยาว

- พัฒนาศักยภาพผู้ร่วมเรียนรู้ด้านการบริหารจัดการการเงิน และการบริหารหนี้สิน การจัดทำบัญชีรายรับรายจ่าย
- พัฒนาศักยภาพผู้ร่วมเรียนรู้ด้านทักษะการทำผลิตภัณฑ์ และบรรจุภัณฑ์ การบริหารจัดการตลาดในระดับชุมชน การสร้างเพจร้านค้าออนไลน์ และการไลฟ์ขายของออนไลน์
- ถอดบทเรียนปลายทาง เวทีสรุปผลและแลกเปลี่ยนเรียนรู้
- ประชุมคณะทำงานสรุปผลการดำเนินงานและพัฒนาหลักสูตร ให้สามารถเทียบโอนผลการเรียนได้

ชุมชน

- มีอาชีพเสริมที่สร้างมูลค่าเพิ่มจากทรัพยากรในท้องถิ่น ลดการว่างงาน
- เสริมสร้างศักยภาพแรงงานและความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานรากในพื้นที่

องค์ความรู้

- หลักสูตรการแปรรูปผ้าสาหล่า

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- เกิดหลักสูตรการเรียนรู้เพื่อพัฒนาอาชีพแปรรูปผ้าสาหล่า
- เกิดแหล่งเรียนรู้ 2 แห่ง คือ แหล่งเรียนรู้เรื่องอาชีพแปรรูปผ้าสาหล่า และ แหล่งเรียนรู้ในการพัฒนาหลักสูตร
- สร้างความร่วมมือในการทำงาน ประสานงานกับภาคีเครือข่ายเข้าถึง ชุมชนมากขึ้น ด้วยการเปิดโอกาสในการสร้างอาชีพให้กับคนในชุมชน รวมถึงพัฒนาทักษะต่าง ๆ ที่จำเป็นในการประกอบอาชีพ และเกิดความภาคภูมิใจที่ได้ทำสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนและสังคม

ผู้ร่วมเรียนรู้

- เกิดแบรนด์ ERA LOEI โดยมีผลิตภัณฑ์ 5 ชนิดได้แก่ ตุ๊กตาผีตาโชน หมอนผ้าห่ม ผ้าคลุมไหล่ ที่นอนหมาแมว และ เครื่องประดับ เช่น กิ๊ฟติดผมและที่คาดผม
- มีทักษะการแปรรูปผ้าสาหล่า ประกอบการ การตลาดทั้งการขายตรง และการขายออนไลน์ มีทักษะในการทำผลิตภัณฑ์ บรรจุภัณฑ์ และการออกแบบโลโก้ของตัวเอง
- มีอาชีพทางเลือกเพิ่มขึ้น สามารถสร้างรายได้ให้กับครอบครัว

ผลิตภัณฑ์:

ยางรัดผม กิ๊ฟติดผม ที่คาดผม หมอนผ้าห่ม ผ้าคลุมไหล่ ตุ๊กตาผีตาโชน ที่นอนหมาแมว

ช่องทางการจัดจำหน่าย:

- ในชุมชน

ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ ระดับอำเภอด้านซ้าย จังหวัดเลย

โครงการส่งเสริมอาชีพการทำผลิตภัณฑ์
ของที่ระลึกผัดไท

ลักษณะองค์กร	สถาบันการศึกษา
ประเภทโครงการ	โครงการใหม่
ประเภทอาชีพ	หัตถกรรมและงานฝีมือ

พื้นที่ดำเนินการ

- ตำบลโคกงาม และตำบลด่านซ้าย อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย

ฐานทุนชุมชน

- ทุนวัฒนธรรม: ประเพณีผัดไท เป็นวัฒนธรรมที่มีอัตลักษณ์โดดเด่น และมีชื่อเสียงระดับประเทศ และนานาชาติ เกิดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม
- ทุนความรู้ภูมิปัญญา: การทำหน้ากากผัดไท

กระบวนการเรียนรู้

- ประชุมคณะทำงานเพื่อสร้างความเข้าใจ แบ่งปันข้อมูล และแนวคิด การทำงานโครงการ กำหนดบทบาทของคณะทำงาน และวางแผน กิจกรรมการดำเนินงาน
- จัดเวทีชี้แจงโครงการต่อผู้ร่วมเรียนรู้และชุมชน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อการส่งเสริมสุขภาพกายใจ และสิ่งแวดล้อมที่ดี
- วิเคราะห์ทักษะกระบวนการออกแบบในการทำผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก ผัดไทในเชิงวัฒนธรรมและเศรษฐกิจ ระบุจุดขายที่โดดเด่น และช่องทางการตลาดที่เหมาะสมสำหรับผลิตภัณฑ์
- การทำผลิตภัณฑ์หน้ากากผัดไทเล็กตั้งโต๊ะ และติดฝาผนัง ผัดไทจิ๋ว ผัดไทรูปแบบเข็มกลัด แม็กเน็ต นาฬิกา จักรยาน โคมไฟแฟนตาซี พวงกุญแจแบบถักไหมพรม และถุงผ้าลายปัก
- การออกแบบโลโก้สินค้า การพัฒนาบรรจุภัณฑ์ ตลอดจนการจัดทำ ผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ และวิเคราะห์ความต้องการของตลาด
- บริหารจัดการการเงิน การบัญชี การระดมทุน การบริหารสินทรัพย์ และช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้าและผลิตภัณฑ์โดยการส่งเสริม การตลาดแบบออนไลน์
- การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา
- ประชุมคณะทำงาน สรุปผลการดำเนินงาน

ที่มาและความสำคัญ

ตำบลโคกงาม และตำบลด่านซ้าย อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย คนในชุมชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพการทำเกษตรตามฤดูกาล มีรายได้ไม่แน่นอน จากสภาพภูมิอากาศแปรปรวน ประกอบกับต้นทุนการผลิตสูงขึ้น ตั้งแต่กระบวนการผลิตไปจนถึงการเก็บเกี่ยว ได้ผลผลิตน้อย ทำให้รายได้ไม่เพียงพอต่อรายจ่าย บางรายขาดทุนมีปัญหาหนี้สิน ขณะที่แรงงานนอกระบบที่ประกอบอาชีพค้าขายขาดทักษะในการทำธุรกิจ ขาดการเข้าถึงแหล่งทุน มีข้อจำกัดในการเข้าถึงตลาดและข้อมูล รวมถึงการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี ซึ่งส่งผลกระทบต่อการทำงาน ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย จึงทำโครงการส่งเสริมอาชีพการทำผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกผัดไท เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ให้ผู้ร่วมเรียนรู้มีทักษะในการสร้างอาชีพ เพิ่มรายได้ มีคุณภาพชีวิตที่ดี และต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น สร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกผัดไท และสร้างช่องทางการตลาด โดยการสร้างสรรค์เอกลักษณ์ทางภูมิปัญญาท้องถิ่น และยกระดับให้มีคุณภาพ และมาตรฐานเป็นที่ยอมรับของตลาด ตลอดจนเกิดการบูรณาการกับหน่วยงานภาคีเครือข่าย ให้เกิดการรวมกลุ่มและพัฒนา สุวิสาหกิจชุมชน นำไปสู่การสร้างการแข่งขันให้กับชุมชนอย่างยั่งยืน

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 50 คน

- เกษตรกร 30 คน
- ค้าขาย 5 คน
- ผู้ว่างงาน 15 คน

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- เกิดแหล่งเรียนรู้ตาโชนรักษ์โลกโรงเรียนศรีสองรักษ์วิทยา
- เกิดภาคีเครือข่ายร่วมขับเคลื่อนงานในพื้นที่ ดังนี้
 - สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดเลยสนับสนุนแนวคิด “เรียนรู้ตลอดชีวิต” ผลักดันให้ผู้ร่วมเรียนรู้ได้รับโอกาสในการเรียนรู้ฝึกอาชีพ โดยเฉพาะงานหัตถกรรมและศิลปะที่เชื่อมโยงกับอัตลักษณ์ท้องถิ่น
 - สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดเลย สนับสนุนการจัดกิจกรรมในพื้นที่ แผนการเรียนรู้ วิทยาการ ประสานงานกับหน่วยงานและชุมชน
 - พิพิธภัณฑ์ผีตาโชนเป็นแหล่งข้อมูลสำคัญที่ให้ความรู้ด้านประวัติศาสตร์ ความเป็นมา ความเชื่อ และความหมายของผีตาโชน
 - โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลโคกงามสนับสนุนองค์ความรู้เกี่ยวกับสุขภาพกายและใจในการทำงานฝีมือ
 - แหล่งเรียนรู้เชิงพื้นที่บ้านท่าหน้าทำหน้าที่ถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น ทำของที่ระลึกผีตาโชน โดยเน้นการใช้วัสดุธรรมชาติจากท้องถิ่น

ผู้ร่วมเรียนรู้

- มีทักษะการทำของที่ระลึกเพิ่มขึ้น สามารถนำทักษะไปผลิตและจำหน่ายจริง โดยครอบครัวมีส่วนร่วมในการผลิตและจำหน่าย
- ครั้วเรือนมีรายได้เฉลี่ยเพิ่มขึ้น
- เกิดการรวมกลุ่มและพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น

ชุมชน

- เกิดความร่วมมือกับกลุ่มคนในชุมชน และส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่ม เช่น ช่างฝีมือดั้งเดิม กลุ่มแม่บ้านเยาวชน เป็นต้น
- ครั้วเรือนมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจมากขึ้นจากรายได้เสริม
- ภูมิปัญญาท้องถิ่น “ผีตาโชน” ได้รับการต่อยอดเชิงสร้างสรรค์ สร้างคุณค่าเชิงเศรษฐกิจและวัฒนธรรม
- ผลิตภัณฑ์ชุมชนได้รับการพัฒนาและยกระดับคุณภาพ
- มีรายได้หมุนเวียนเพิ่มขึ้นในชุมชน
- เกิดความสัมพันธ์ที่ดีในชุมชน

องค์ความรู้

- หลักสูตรผสมผสานระหว่างการพัฒนาทักษะด้านการประดิษฐ์ การสร้างอาชีพ การตลาด และการบริหารจัดการธุรกิจ

ผลิตภัณฑ์:

ผลิตภัณฑ์หน้ากากผีตาโชนเล็กตั้งโต๊ะ และติดฝาผนัง ผีตาโชนजू เข้มกลัดผีตาโชน แม็กเน็ตผีตาโชน นาฬิกาผีตาโชน จักรยานผีตาโชน โคมไฟแฟนตาซีผีตาโชน พวงกุญแจผีตาโชนแบบลึกลับใหม่พรมถุงผ้าลายปักผีตาโชน

ช่องทางการจัดจำหน่าย:

- ในชุมชน เช่น สถานที่ท่องเที่ยวในพื้นที่

ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ ระดับอำเภอผาขาว จังหวัดเลย

โครงการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาอาชีพ
การทอผ้าฝ้ายและการแปรรูปผ้าฝ้าย

ลักษณะองค์กร	สถาบันการศึกษา
ประเภทโครงการ	โครงการใหม่
ประเภทอาชีพ	การแปรรูป

พื้นที่ดำเนินการ

- บ้านสันติภาพพัฒนา บ้านโนนรัง บ้านโนนป่าซาง บ้านป่าซาง ตำบลโนนป่าซาง อำเภอผาขาว จังหวัดเลย

ฐานทุนชุมชน

- ทุนทรัพยากรธรรมชาติ: เป็นที่ราบเนินเขา มีป่าชุมชน และแหล่งน้ำธรรมชาติ ต้นไม้ วัสดุจากธรรมชาติ ที่ให้สีธรรมชาติ
- ทุนความรู้ภูมิปัญญา: การทอผ้าฝ้ายที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษ
- ทุนทรัพยากรบุคคล: กลุ่มอาชีพทอผ้าฝ้ายจำหน่าย และกลุ่มทอผ้าฝ้ายในชุมชน

กระบวนการเรียนรู้

- จัดเวทีทบทวนผู้ร่วมเรียนรู้ร่วมกับผู้นำชุมชน ชี้แจงวัตถุประสงค์โครงการในพื้นที่ดำเนินงาน และวิเคราะห์ความต้องการของผู้ร่วมเรียนรู้ และจัดเวทีแลกเปลี่ยนการดูแลสุขภาพกายใจและสิ่งแวดล้อมที่ดี
- พัฒนาศักยภาพผู้ร่วมเรียนรู้เรื่องฝ้าย กระบวนการย้อมฝ้ายจากสีธรรมชาติ ขั้นตอนวิธีการทอผ้าฝ้ายและการแปรรูปผลิตภัณฑ์
- พัฒนาศักยภาพผู้ร่วมเรียนรู้เกี่ยวกับเทคนิคและวิธีการย้อมฝ้ายจากสีธรรมชาติ
- พัฒนาศักยภาพผู้ร่วมเรียนรู้เกี่ยวกับเทคนิคและวิธีการมัดหมี่ ได้แก่ การปั่นด้าย การคันหมี่ การกรอเข้าหลอด
- พัฒนาศักยภาพผู้ร่วมเรียนรู้ ด้านเทคนิคและวิธีการทอผ้า ได้แก่ การขึ้นก๊อผ้า การขึ้นเครื่องทอ (Warping) การสับทูก การเรียงเส้นด้าย และกระบวนการทอผ้าเป็นการทำซ้ำ 3 ขั้นตอนหลักอย่างเป็นจังหวะต่อเนื่อง คือ 1. การเหยียบตะกอก 2. การพุ่งกระสวย 3. การกระทบฟันหวี

ที่มาและความสำคัญ

ตำบลโนนป่าซาง อำเภอผาขาว จังหวัดเลย ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมและรับจ้างทั่วไป บางส่วนประกอบอาชีพทอผ้าฝ้ายจำหน่าย ในชุมชนมีภูมิปัญญาและปราชญ์ชาวบ้านที่มีฝีมือมีความรู้ความสามารถในด้านการทอผ้าซึ่งสืบทอดมาจากบรรพบุรุษ ในช่วงที่มีสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่ส่งผลกระทบต่อสภาพเศรษฐกิจของประเทศไทยในด้านการเกษตร อุตสาหกรรม ท่องเที่ยว และบริการ ทำให้การผลิตผ้าฝ้ายลดลง กลุ่มทอผ้าฝ้ายขาดรายได้ เนื่องจากไม่มีตลาดรองรับการผลิตที่แน่นอน ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอผาขาว จังหวัดเลย จึงทำโครงการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาอาชีพการทอผ้าฝ้าย และการแปรรูปผ้าฝ้าย เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพด้านการทอผ้าฝ้าย การแปรรูปผ้าฝ้าย การออกแบบผลิตภัณฑ์ บรรจุภัณฑ์ การจัดการการเงิน และการบริหารหนี้สิน การจัดทำบัญชีครัวเรือน เสริมทักษะสารสนเทศ สื่อเทคโนโลยี ทักษะชีวิต และอาชีพสร้างรายได้ให้แก่ตนเองและครอบครัว รวมถึงพัฒนาหลักสูตรการเรียนรู้เพื่อพัฒนาอาชีพ การทอผ้าฝ้าย และการแปรรูปผ้าฝ้าย

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 50 คน

- เกษตรกร 40 คน
- ผู้สูงอายุ 5 คน
- ผู้ว่างงาน 5 คน

- จัดกิจกรรมการแปรรูปผลิตภัณฑ์ ได้แก่ กระเป๋าจากผ้าฝ้าย ผ้าพันคอ ผ้าคลุมไหล่ เสื้อ ให้ผู้ร่วมเรียนรู้ออกแบบและสร้างแพทเทิร์นด้วยตัวเอง
- ให้ความรู้เรื่องทักษะสารสนเทศ สื่อเทคโนโลยี ทักษะชีวิตและอาชีพ
- ให้ความรู้เรื่องการจัดการเงินและการบริหารหนี้ การจัดทำบัญชีครัวเรือน
- จัดทำหลักสูตรการทอผ้าฝ้าย และการแปรรูปผ้าฝ้าย
- ประชุมคณะทำงานสรุปผลการดำเนินงาน

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- เกิดภาคีเครือข่ายในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรม ดังนี้
 - คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมหาวิทยาลัยราชภัฏเลย ให้ความรู้เรื่องการออกแบบ ผลิตภัณฑ์/บรรจุภัณฑ์
 - โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลโนนป่าซาง ให้ความรู้เรื่องทักษะการดูแลสุขภาพกายและใจ
 - กรมตรวจบัญชีสหกรณ์เลย ให้ความรู้เรื่องการทำบัญชีครัวเรือน
 - ธนาคารเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาอำเภอผาขาว ให้ความรู้เรื่องการจัดการเงินและการบริหารหนี้
- เครือข่าย ผู้นำชุมชน องค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานเพื่อพัฒนาศักยภาพผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์ และผู้ด้อยโอกาสในการพัฒนาอาชีพบนฐานข้อมูลความรู้ ทุนชุมชน ทุนทางสังคม เศรษฐกิจและทรัพยากรในท้องถิ่น

ผู้ร่วมเรียนรู้

- มีทักษะความรู้ด้านทอผ้าฝ้าย การย้อมผ้าฝ้ายจากสีธรรมชาติ ไปใช้ในการรับจ้างย้อมสีธรรมชาติตามกลุ่มวิสาหกิจชุมชน
- มีความรู้เรื่องการประกอบอาชีพ มีอาชีพทางเลือกเพิ่มขึ้น สามารถสร้างรายได้ให้กับตนเองและครอบครัว
- แปรรูปผ้าฝ้ายเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ เช่น กระเป๋า ผ้าพันคอ ผ้าคลุมไหล่ เสื้อผ้าสตรี กล่องสำหรับใส่ผลิตภัณฑ์ และกระเป๋าผ้า เพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้า

ชุมชน

- เกิดการสืบสานองค์ความรู้และเทคนิคการทอผ้าที่เป็นเอกลักษณ์ท้องถิ่น
- มีผ้าทอที่มีลวดลายและเทคนิคเฉพาะถิ่น คือ “ลายมัดหมี่ลายไข่ขวาง” ซึ่งเป็นการส่งเสริมเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมให้เป็นที่รู้จักในวงกว้าง

องค์ความรู้

- หลักสูตรการทอผ้าฝ้ายและการแปรรูปผ้าฝ้าย

ผลิตภัณฑ์:

กระเป๋า ผ้าพันคอ ผ้าคลุมไหล่ เสื้อผ้าสตรี กล่องสำหรับใส่ผลิตภัณฑ์

ช่องทางการจัดจำหน่าย:

- ในชุมชน งานเทศกาลต่าง ๆ ในตำบล อำเภอ จังหวัด และจังหวัดใกล้เคียง
- ออนไลน์ผ่านเฟซบุ๊ก LINE และ TiktTok

ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ ระดับอำเภอนาแห้ว จังหวัดเลย

โครงการส่งเสริมทักษะอาชีพ
การทำแฉอด้าน้ำผักสะทอน สร้างอาชีพ
สร้างรายได้ พัฒนาสู่การค้าออนไลน์

ลักษณะองค์กร	สถาบันการศึกษา
ประเภทโครงการ	โครงการใหม่
ประเภทอาชีพ	อาหาร

ฐานทุนชุมชน

- **ทุนทรัพยากรธรรมชาติ:** อยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติภูสวนทราย และเขตป่าสงวนแห่งชาติ มีต้นผักสะทอนเป็นพืชพื้นถิ่น มีสรรพคุณเป็นยาบรรเทาอาการปวดท้อง แก้ไข้ และมีแหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรมและทางธรรมชาติ
- **ทุนความรู้ภูมิปัญญา:** การถนอมอาหาร การทำแฉอด้าน้ำผักสะทอน
- **ทุนวัฒนธรรม:** ประเพณีแห่ต้นดอกไม้งาม

กระบวนการเรียนรู้

- ประชุมคณะทำงาน ทบทวนผู้ร่วมเรียนรู้ร่วมกับผู้นำชุมชน ชี้แจงวัตถุประสงค์โครงการ วิเคราะห์ความต้องการของผู้ร่วมเรียนรู้ ส่งเสริมสุขภาพกายใจ และสิ่งแวดล้อม
- วิเคราะห์ความต้องการของตลาดในปัจจุบันและการเรียนรู้ทักษะเรื่อง Digital Literacy และ หลักสูตร E-Commerce
- จัดทำหลักสูตรเพื่อทักษะอาชีพ การทำแฉอด้าน้ำผักสะทอน และการค้าออนไลน์
- เรียนรู้คุณค่าและมูลค่าจากภูมิปัญญาน้ำผักสะทอน การพัฒนามาตรฐานกระบวนการผลิต การเตรียมวัตถุดิบให้ถูกสุขลักษณะ เทคนิคการแปรรูปเก็บรักษาอาหารให้คงคุณภาพ และยืดอายุการใช้งาน
- การออกแบบโลโก้สินค้า การออกแบบบรรจุภัณฑ์
- การบริหารจัดการการเงินการบัญชี การระดมทุน และการบริหารสินทรัพย์
- การส่งเสริมการตลาดออนไลน์ ใน Facebook, TikTok live
- สรุปผลและแลกเปลี่ยนเรียนรู้

ที่มาและความสำคัญ

ตำบลแสงภา อำเภอนาแห้ว จังหวัดเลย มีสภาพภูมิประเทศเป็นภูเขาสูงชัน มีความลาดชันสูง บางส่วนเป็นที่ลาดเชิงเขาและแหล่งน้ำตั้งอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติ และเขตป่าสงวนแห่งชาติ ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางการเกษตร แต่เนื่องจากผลผลิตทางการเกษตรตกต่ำทำให้ประชาชนมีรายได้ไม่เพียงพอต่อรายจ่าย ส่งผลให้เกิดปัญหาความเหลื่อมล้ำทางด้านรายได้และการศึกษา รวมถึงขาดโอกาสในการพัฒนาอาชีพ ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอนาแห้ว จังหวัดเลย จึงทำโครงการส่งเสริมทักษะอาชีพการทำแฉอด้าน้ำผักสะทอน สร้างอาชีพ สร้างรายได้ พัฒนาสู่การค้าออนไลน์ เพื่อส่งเสริมให้ผู้ร่วมเรียนรู้มีทักษะการทำแฉอด้าน้ำผักสะทอนในสร้างอาชีพสร้างรายได้ มีความรู้และทักษะเรื่อง Digital Literacy และ E-Commerce ส่งเสริมพัฒนาให้ผู้ร่วมเรียนรู้ประกอบอาชีพการค้าออนไลน์โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 50 คน

- เกษตรกร 24 คน
- ผู้ว่างงาน 10 คน
- ผู้สูงอายุ 16 คน

พื้นที่ดำเนินการ

- บ้านภาส่ง หมู่ 1 ตำบลแสงภา อำเภอนาแห้ว จังหวัดเลย

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- เกิดการบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นกับเทคโนโลยีสมัยใหม่ นำสูตรดั้งเดิม แฉ่ดำน้ำผักสะทอน มาปรับปรุงให้เหมาะกับการตลาดยุคใหม่
- เกิดภาคีเครือข่ายในพื้นที่ ดังนี้
 - ผู้นำชุมชนในตำบลแสงภา ประสานงานและประชาสัมพันธ์โครงการ
 - องค์การบริหารส่วนตำบลแสงภา สนับสนุนบุคลากร และสถานที่อบรม
 - ภูมิปัญญาท้องถิ่น ให้ความรู้เรื่องการส่งเสริมสุขภาพกายใจ และสิ่งแวดล้อม
 - สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอหนองบัว สนับสนุนวิทยากรให้ความรู้

ผู้ร่วมเรียนรู้

- มีความรู้เรื่องผลิตแฉ่ดำน้ำผักสะทอนครบวงจร การถ่ายภาพผลิตภัณฑ์ การตั้งราคาสินค้า และการสร้างตัวตนบนแพลตฟอร์มออนไลน์
- สามารถผลิตแฉ่ดำน้ำผักสะทอนแปรรูป มีแนวโน้มยกระดับเป็นของฝากท้องถิ่นที่มีมูลค่าเพิ่ม
- สามารถขายผลิตภัณฑ์ในช่องทางต่าง ๆ เช่น ตลาดชุมชน, Facebook Page, LINE และงานแสดงสินค้าในพื้นที่
- มีรายได้เพิ่มขึ้น บางรายสามารถชำระหนี้ หรือออมเงินได้มากขึ้น
- เกิดรวมกลุ่มผลิตและจำหน่ายสินค้าในชุมชน ลดการย้ายถิ่นฐานไปทำงานในเมือง

ชุมชน

- เกิดเครือข่ายอาชีพ ที่มีแนวโน้มต่อยอดเป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชนหรือกลุ่มอาชีพสร้างรายได้หมุนเวียนในชุมชน
- เชื่อมความสัมพันธ์ข้ามรุ่น (เด็ก-ผู้ใหญ่-ผู้สูงอายุ)
- ต่อยอดสู่อาชีพและเศรษฐกิจชุมชน โดยเฉพาะกลุ่มแม่บ้าน/เยาวชน มีแนวคิดต่อยอดแฉ่ดำเป็นผลิตภัณฑ์ชุมชน เช่น แฉ่ดำบองแห้ง แฉ่ดำบรรจุขวด
- เชื่อมโยงกับการท่องเที่ยวชุมชน เช่น การสาธิตทำแฉ่ดำให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้และทดลองทำ

องค์ความรู้

- หลักสูตรการทำแฉ่ดำน้ำผักสะทอน

ผลิตภัณฑ์:

แฉ่ดำน้ำผักสะทอน

ช่องทางการจัดจำหน่าย:

- ในชุมชน
- ออนไลน์ Facebook Marketplace และ LINE OA
- งานแสดงสินค้า

วิสาหกิจชุมชนแปลงใหญ่ข้าว หมู่ 6 ตำบลนิคมพัฒนา อำเภوخุขันธุ์ จังหวัดศรีสะเกษ

โครงการสร้างกระบวนการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาสมาชิกชุมชนบนฐานทุนทรัพยากรชุมชน ตำบลนิคมพัฒนา

ลักษณะองค์กร	องค์กรชุมชน
ประเภทโครงการ	โครงการใหม่
ประเภทอาชีพ	เกษตรกรรม

พื้นที่ดำเนินการ

- หมู่ที่ 1-10 ตำบลนิคมพัฒนา อำเภوخุขันธุ์ จังหวัดศรีสะเกษ

ฐานทุนชุมชน

- ทุนทรัพยากรธรรมชาติ: ภูมิประเทศเป็นพื้นที่ราบลุ่ม มีคลองส่งน้ำไหลผ่านพื้นที่การเกษตร ดินอุดมสมบูรณ์
- ทุนความรู้ภูมิปัญญา: เกษตรกรรม

กระบวนการเรียนรู้

- ประชุมคณะทำงานโครงการ คณะทำงานระดับตำบล และทีมพี่เลี้ยงปฐมนิเทศผู้ร่วมเรียนรู้ พัฒนาหลักสูตรอาชีพ
- ศึกษาดูงานเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้
- อบรมเชิงปฏิบัติการทักษะอาชีพตามศักยภาพและความสนใจของผู้ร่วมเรียนรู้ ได้แก่ การฝึกทักษะการประกอบอาชีพ การสร้างและพัฒนาบรรจุภัณฑ์ การเสริมทักษะการจำหน่ายสินค้าออนไลน์
- ประชุมผู้ร่วมเรียนรู้เพื่อจัดตั้งกลุ่มอาชีพ จัดทำแผนธุรกิจ และการส่งเสริมการออมเงินภาคครัวเรือน
- การสร้างและพัฒนาบรรจุภัณฑ์สินค้า อบรมทักษะการจำหน่ายสินค้าออนไลน์
- ถอดบทเรียนถ่ายทอดองค์ความรู้ และสรุปผลการดำเนินโครงการ

ที่มาและความสำคัญ

ตำบลนิคมพัฒนา อำเภوخุขันธุ์ จังหวัดศรีสะเกษ เป็นพื้นที่ราบลุ่ม มีคลองส่งน้ำไหลผ่าน เหมาะแก่การทำการเกษตร คนในชุมชนประกอบอาชีพเกษตรกรรม เช่น ทำนา ทำไร่ แต่เนื่องจากสถานการณ์การทำการเกษตรเปลี่ยนแปลงไป มีการนำเครื่องจักรกลทางการเกษตรเข้ามาใช้เพื่อความสะดวก รวดเร็ว รวมถึงใช้ปุ๋ยเคมีในปริมาณมาก ทำให้ต้นทุนการผลิตสูง ประกอบกับเกษตรกรขาดทักษะความเชี่ยวชาญในอาชีพเกษตร วิสาหกิจชุมชนแปลงใหญ่ข้าว หมู่ 6 ตำบลนิคมพัฒนา อำเภوخุขันธุ์ จังหวัดศรีสะเกษ จึงจัดทำโครงการสร้างกระบวนการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาสมาชิกชุมชนบนฐานทุนทรัพยากรชุมชน ตำบลนิคมพัฒนา เพื่อพัฒนาทักษะการประกอบอาชีพตามความต้องการและศักยภาพของผู้ร่วมเรียนรู้ลดรายจ่ายเพิ่มรายได้ให้กับกลุ่มแรงงานนอกระบบ เยาวชนนอกระบบการศึกษา และกลุ่มผู้ว่างงาน เกิดผลิตภัณฑ์ชุมชน และผลิตภัณฑ์ได้รับมาตรฐาน OTOP

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 55 คน

- เกษตรกร 49 คน
- เยาวชนนอกระบบการศึกษา 3 คน
- ผู้ด้อยโอกาสและขาดแคลนทุนทรัพย์ 3 คน

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- เกิดกลไกการทำงาน 3 ระดับ ได้แก่ 1. คณะทำงานโครงการซึ่งเป็นหน่วยบริหารจัดการโครงการในภาพรวม 2. คณะทำงานระดับตำบลเป็นหน่วยบริหารจัดการโครงการในระดับตำบลและเชื่อมโยงภาคีเครือข่ายการทำงานร่วมกัน 3. ทีมพี่เลี้ยงซึ่งมีบทบาทหน้าที่ในการติดตามการดำเนินกิจกรรมของผู้ร่วมเรียนรู้
- มีการนำผลิตภัณฑ์ขึ้นทะเบียน OTOP กับสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ 2 ผลิตภัณฑ์

ผู้ร่วมเรียนรู้

- เปลี่ยนการทำการเกษตรจากปุ๋ยเคมีเป็นแบบอินทรีย์
- สามารถลดรายจ่ายในครัวเรือนและเพิ่มรายได้
- เกิดทักษะการเป็นผู้ประกอบการ

ชุมชน

- เกิดการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่น สภาพดิน ป่าไม้ ลำน้ำ เป็นต้น
- ชุมชนมีอาชีพเสริมที่สร้างมูลค่าเพิ่มจากทรัพยากรท้องถิ่น
- เกิดผลิตภัณฑ์ที่คนในชุมชนเป็นเจ้าของร่วมกัน
- เกิดเศรษฐกิจหมุนเวียนในชุมชน

องค์ความรู้

- หลักสูตร 3 หลักสูตร ได้แก่ 1. หลักสูตรการเลี้ยงไหมดแดง 2. หลักสูตรการทำปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยชีวภาพ และ 3. หลักสูตรการทำอาหารสัตว์
- เกิดการบูรณาการความรู้จากสถานศึกษา หรือองค์กรภาครัฐ ไปขยายผลในชุมชนให้เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม

ผลิตภัณฑ์:

ปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยชีวภาพ ดินปลูก

ช่องทางการจัดจำหน่าย:

- ในชุมชน
- ออนไลน์ Facebook และ LINE

สภาองค์กรชุมชนตำบลสมอ จังหวัดศรีสะเกษ

โครงการสร้างรายได้เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต
ผู้มีรายได้น้อย อำเภอปรางค์กู่ จังหวัดศรีสะเกษ

ลักษณะองค์กร	องค์กรชุมชน
ประเภทโครงการ	โครงการใหม่
ประเภทอาชีพ	เกษตรกรรม

พื้นที่ดำเนินการ

- ตำบลสมอ ตำบลสวาย ตำบลตู อำเภอปรางค์กู่ จังหวัดศรีสะเกษ

ฐานทุนชุมชน

- ทุนความรู้ภูมิปัญญา: การผลิตพันธุ์ข้าว การทำเกษตร
- ทุนชุมชน: กลุ่มข้าวอินทรีย์ตำบลสมอ กลุ่มข้าวอินทรีย์ตำบลสวาย วิสาหกิจชุมชนป่าครอบครัว เครือข่ายข้าวระยะเฝ้าบ้านหนองเพดาน กลุ่มทอผ้าไหมมัดหมี่

กระบวนการเรียนรู้

- ประชุมคณะทำงานเพื่อวางแผนการดำเนินงานโครงการ สสำรวจและวิเคราะห์ข้อมูลชุมชน
- ประชุมชี้แจงโครงการ วิเคราะห์ศักยภาพ ความต้องการ การวางแผนชีวิต ออกแบบการเรียนรู้
- กิจกรรมยกระดับทักษะชีวิตในด้านการจัดการการเงิน การควบคุมดูแล การบัญชี การทำบัญชีครัวเรือน การวางแผนการเงิน และการจัดการความเครียด
- อบรมเชิงปฏิบัติการการเลี้ยงหนอนแมลงโปรตีน การผลิตปุ๋ยมูลไส้เดือน การทอผ้าไหมมัดหมี่ ย้อมสีธรรมชาติ
- กิจกรรมทดลองตลาด นำผลิตภัณฑ์ชุมชนไปจำหน่าย เช่น ผ้าไหม ผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร และการจัดบูธในงานแสดงสินค้าประจำปีของอำเภอ
- สรุปผลโครงการและถอดบทเรียนการดำเนินงาน

ที่มาและความสำคัญ

ชุมชนตำบลสมอ อำเภอปรางค์กู่ จังหวัดศรีสะเกษ มีสัดส่วนของผู้มีรายได้น้อยและกลุ่มเปราะบางที่ต้องพึ่งพิงรายได้จากการประกอบอาชีพที่ไม่แน่นอน เช่น การรับจ้างทั่วไป หรือการเกษตรที่ต้องพึ่งพาสภาพอากาศเป็นหลัก ทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ขาดความมั่นคง และมีหนี้สินครัวเรือนเพิ่มขึ้น ประกอบกับสถานการณ์เศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบันได้ส่งผลกระทบโดยตรงต่อกลุ่มครัวเรือนผู้มีรายได้น้อยในพื้นที่ชนบท อีกทั้งยังขาดแคลนโอกาสในการเข้าถึงแหล่งทุน องค์ความรู้ และช่องทางการประกอบอาชีพที่มั่นคง ส่งผลให้เกิดความเหลื่อมล้ำทางรายได้และคุณภาพชีวิตในชุมชนอย่างต่อเนื่อง สภาองค์กรชุมชนตำบลสมอ จังหวัดศรีสะเกษ จึงทำโครงการสร้างรายได้เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้มีรายได้น้อย อำเภอปรางค์กู่ จังหวัดศรีสะเกษ เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพการเลี้ยงหนอนแมลงโปรตีน เพื่อลดต้นทุนอาหารสัตว์ การทำปุ๋ยมูลไส้เดือนเพื่อลดต้นทุนการเกษตร และการทอผ้าไหมมัดหมี่เพื่อฟื้นฟูภูมิปัญญาและสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ชุมชน ส่งเสริมกลุ่มอาชีพให้เรียนรู้ระบบการผลิต การตลาด และการเงิน เพื่อสร้างรายได้ที่ยั่งยืน

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 50 คน

- เกษตรกร 36 คน
- ผู้สูงอายุ 10 คน
- ผู้พิการ 2 คน
- เยาวชนนอกระบบการศึกษา 2 คน

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- เกิดความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายในพื้นที่ เช่น สำนักงานพัฒนาชุมชน อำเภอปรังค์กู สำนักงานเกษตรอำเภอปรังค์กู ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอปรังค์กู อบต.สวาย อบต.สมอ อบต.คูเรือข่ายวิสาหกิจชุมชนป่าครอบครัว BeDo สภาองค์กรชุมชนตำบลสวาย สภาองค์กรชุมชนตำบลคูเรือ สภาองค์กรชุมชนตำบลสมอ วิสาหกิจชุมชนวนิดาไหมไทย บ้านน้อยนาเจริญ

ผู้ร่วมเรียนรู้

- มีรายได้เกิดขึ้น ดังนี้
 - การผลิตปุ๋ยมูลไส้เดือน 6,375 บาท
 - การทอผ้าไหมมัดหมี่รวม 3,000 บาท
- ลดค่าใช้จ่ายด้านปุ๋ยเคมี เฉลี่ย 500-800 บาทต่อไร่ต่อฤดูกาลเพาะปลูก
- เกิดพฤติกรรมกรออม เฉลี่ย 200-500 บาทต่อเดือน

ชุมชน

- เกิดศูนย์เรียนรู้ต้นแบบ 3 แห่ง ได้แก่ 1. ศูนย์เรียนรู้การเลี้ยงหนอนแมลงโปรตีน (BSF) 2. ศูนย์เรียนรู้การผลิตปุ๋ยมูลไส้เดือน 3. ศูนย์เรียนรู้ผ้าไหมมัดหมี่
- เกิดกลุ่มอาชีพต้นแบบ 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มหนอนแมลงโปรตีน กลุ่มปุ๋ยมูลไส้เดือน กลุ่มทอผ้าไหมมัดหมี่
- ชุมชนได้รับการยอมรับในฐานะ “แหล่งเรียนรู้ชุมชน” และมีแนวโน้มพัฒนาไปสู่การเป็นศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับตำบลในอนาคต
- ความสัมพันธ์ในครอบครัวและในชุมชนดีขึ้น
- ลดปัญหาขยะอินทรีย์ในครัวเรือน
- ครัวเรือนเริ่มปลูกผักปลอดสารไว้รับประทานเอง ส่งผลให้มีอาหารปลอดภัย ลดค่าใช้จ่ายด้านอาหาร และช่วยเสริมสร้างสุขภาพครอบครัว

องค์ความรู้

- หลักสูตรระยะสั้น การเลี้ยงหนอนแมลงโปรตีน BSF การผลิตปุ๋ยมูลไส้เดือน การทอผ้าไหมมัดหมี่

ผลิตภัณฑ์:

หนอนแมลงโปรตีน BSF ปุ๋ยมูลไส้เดือน ผ้าไหมมัดหมี่ พืชผลทางการเกษตร

ช่องทางการจัดจำหน่าย:

- ในชุมชน งานแสดงสินค้าประจำปีของอำเภอ

สถาบันทักษิณคดีศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ จังหวัดสงขลา

โครงการพัฒนาอาชีพบนฐานความหลากหลายชีวภาพ
และภูมิปัญญาชุมชนบ้านม้าเงย

ลักษณะองค์กร	สถาบันการศึกษา
ประเภทโครงการ	โครงการใหม่
ประเภทอาชีพ	เกษตรกรรม

พื้นที่ดำเนินการ

- หมู่ 1 บ้านป่าชิง ตำบลป่าชิง อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา

ฐานทุนชุมชน

- ทุนทรัพยากรธรรมชาติ: พื้นที่เหมาะกับการทำเกษตร
- ทุนความรู้ภูมิปัญญา: เกษตรกรรม การทำอาหารพื้นบ้าน หัตถกรรม เช่น การจักสานย่านลิเภา การผูกผ้างานพิธี การทำดอกไม้จันทน์ งานช่าง เช่น ช่างตัดผม ช่างก่อสร้าง
- ทุนาศีเครือข่าย: พัฒนาชุมชนอำเภोजะนะ เกษตรอำเภोजะนะ เครือข่ายสตรีพัฒนา องค์การบริหารส่วนตำบลป่าชิง โรงไฟฟ้าจะนะ
- ทุนชุมชน: มีการรวมกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชน เช่น กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร จักสานย่านลิเภา หน่วยจิตอาสาบำบัดผู้ติดยาเสพติด “ญานันบารู” และชมรมผู้สูงอายุ

กระบวนการเรียนรู้

- ประชุมเชิงปฏิบัติการสำหรับคณะทำงาน สรรวแกนนำชุมชนและภาคีเครือข่าย
- เวทีพัฒนาระดับแกนนำเพื่อค้นหาผู้ร่วมเรียนรู้
- กิจกรรมวิเคราะห์ชุมชนและการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้
- กิจกรรมพัฒนาทักษะอาชีพ และทักษะการเรียนรู้ในโลกปัจจุบัน ทักษะการจัดการชีวิต จัดการเงิน และบริหารหนี้สิน
- กิจกรรมเปิดตลาดนัดเรียนรู้และสร้างภาคีเครือข่าย “ชิม ช้อป ช้อป แชร์ แช็ต การพัฒนาอาชีพบนฐานความหลากหลายทางชีวภาพ และภูมิปัญญาชุมชนตำบลป่าชิง” และกิจกรรมฐานการเรียนรู้ เช่น การจักสานย่านลิเภา เกษตรกรรม ช่างตัดผม รับจ้างตัดหญ้า ทำกรรณกแปรรูปขนมพื้นบ้าน
- ถอดบทเรียนสรุปการดำเนินโครงการ

ที่มาและความสำคัญ

ตำบลป่าชิง อำเภोजะนะ จังหวัดสงขลา เป็นพื้นที่เกษตรกรรม คนในชุมชนส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ย 5,733 บาทต่อเดือน จากการประกอบอาชีพกรีดยาง ทำนา ทำสวน แต่ปัญหาความไม่สงบในพื้นที่ ทำให้คนในชุมชนให้ความสำคัญกับความปลอดภัยก่อนเป็นลำดับแรก จึงไม่สามารถพัฒนาศักยภาพของตนเองและยกระดับเศรษฐกิจชุมชนได้ สถาบันทักษิณคดีศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ จังหวัดสงขลา จึงทำโครงการพัฒนาอาชีพบนฐานความหลากหลายชีวภาพและภูมิปัญญาชุมชนบ้านม้าเงย เพื่อพัฒนาศักยภาพทักษะชีวิต และทักษะในการประกอบอาชีพของชุมชนบ้านม้าเงย โดยใช้ฐานทรัพยากรความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น สร้างกลไกความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ประชาสังคม และเอกชนในการยกระดับทักษะอาชีพ ทักษะชีวิตของผู้ร่วมเรียนรู้ในชุมชนบ้านม้าเงยและชุมชนใกล้เคียง เพื่อเป็นต้นแบบในการจัดการเรียนรู้ โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 54 คน

- ผู้พิการ 2 คน
- เกษตรกร 26 คน
- ผู้สูงอายุ 22 คน
- ผู้เสพยาและเข้าสู่อการบำบัด 4 คน

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- เกิดต้นแบบและทางเลือกทักษะชีวิตและอาชีพเพิ่มขึ้น โดยองค์การบริหารส่วนตำบลได้นำมาเป็นแนวทางในการกำหนดเทศบัญญัติและยุทธศาสตร์ตำบลโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน
- เกิดการบูรณาการองค์ความรู้เชิงวิชาการ โดยการนำศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นมาใช้เกิดประโยชน์สูงสุด
- เกิดภาคีเครือข่ายในพื้นที่อำเภอจะนะ ได้แก่ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับตำบลป่าชิง สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอจะนะ สำนักงานเกษตรอำเภอ สำนักงานไฟฟ้าฝ่ายผลิตวิทยาลัยเทคนิคจะนะ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลป่าชิง
- เกิดความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายนอกพื้นที่ ได้แก่ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสงขลา สำนักงานแรงงานจังหวัดสงขลา

ผู้ร่วมเรียนรู้

- เกิดทักษะชีวิตและทักษะอาชีพบนฐานทรัพยากรความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาชุมชน
- เกิด “บุคคลต้นแบบ” และ “ครอบครัวต้นแบบ” ที่เกิดการเปลี่ยนแปลงชีวิตใหม่ “มีวิชาชีพและวิชาชีพ” สามารถขยายผลในระดับชุมชนและสังคม
- ลดค่าใช้จ่าย เพิ่มรายได้ในครัวเรือนจากการประกอบอาชีพ โดยใช้ทรัพยากรท้องถิ่นให้คุ้มค่า

ชุมชน

- เกิดเครือข่ายการทำงานร่วมกันทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม
- เกิดการรวมกลุ่ม “จักสานบ้านม้าเอย” เพื่อถ่ายทอดความรู้และพัฒนาผลิตภัณฑ์
- มีต้นแบบด้านการดูแลสุขภาพจากสมุนไพรท้องถิ่น ภูมิปัญญาจากปราชญ์ท้องถิ่น และทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อลดรายจ่าย และแก้ปัญหาโรคซึมเศร้าในกลุ่มผู้สูงอายุ
- มีต้นแบบในการแก้ปัญหากลุ่มเปราะบางที่ติดสารเสพติด

องค์ความรู้

- หลักสูตร 4 หลักสูตร ดังนี้ 1. การเกษตร ได้แก่ ทำสวน ปลูกผัก ทำปุ๋ย และสารกำจัดศัตรูพืช ตัดหญ้า 2. การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร และพืชสมุนไพรท้องถิ่นเป็นอาหารและขนมพื้นบ้าน 3. หัตถกรรม ได้แก่ จักสานย่านลิเภา กรงนก 4. งานช่าง ได้แก่ ช่างซ่อมจักรยานยนต์ ช่างตัดผม ช่างเชื่อม

ผลิตภัณฑ์:

อาหารและขนมพื้นบ้าน ผักปลอดสาร ผลิตภัณฑ์ย่านลิเภา กรงนก ช่างตัดผม ช่างซ่อมจักรยานยนต์ ช่างเชื่อมเหล็ก รับจ้างตัดหญ้า

ช่องทางการจัดจำหน่าย:

- ในชุมชน
- ออนไลน์

มูลนิธิเพื่อการพัฒนาแรงงาน และอาชีพ จังหวัดสงขลา

โครงการการพัฒนา "Food & Souvenir HUB" เพื่อยกระดับเศรษฐกิจฐานราก องค์กรกลุ่มแรงงานนอกระบบ จังหวัดสงขลา

ลักษณะองค์กร องค์กรไม่แสวงหาผลกำไร
ประเภทโครงการ โครงการใหม่
ประเภทอาชีพ เกษตรกรรม

พื้นที่ดำเนินการ

- ตำบลบ้านใหม่ อำเภอรอนด ตำบลบ่อยาง และตำบลทุ่งหวัง อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา

ฐานทุนชุมชน

- ทุนทรัพยากรธรรมชาติ:
 - ตำบลบ้านใหม่ เป็นแหล่งผลิตข้าวที่สำคัญของภาคใต้
 - ตำบลบ่อยาง เป็นชุมชนริมทะเล
 - ตำบลทุ่งหวัง ใกล้ตัวเมือง มีพื้นที่ทำนา ปลูกผัก ปลูกมะพร้าว น้ำหอม
- ทุนความรู้ภูมิปัญญา: การปลูกข้าว การปลูกมะพร้าว น้ำหอม
- ทุนชุมชน: มีการรวมกลุ่มเพื่อประกอบอาชีพ เช่น กลุ่มบ่อยางปาเต๊ะ กลุ่มเก้าเส้งปลาอ่อย กลุ่มตัดเย็บแพชั่น กลุ่มเสริมสวย กลุ่มรับจ้างทั่วไป กลุ่มออมทรัพย์ และมีแกนนำที่เข้มแข็ง

กระบวนการเรียนรู้

- ประชุมคณะทำงานและผู้ร่วมเรียนรู้ วางแผนออกแบบกิจกรรม และสร้างความเข้าใจร่วมกัน
- เวทีเปิดและชี้แจงโครงการ สรรวจข้อมูลผู้ร่วมเรียนรู้
- เวทีวิเคราะห์ต้นทุน ปัญหา ศักยภาพ และจัดทำแผนการเรียนรู้
- ประชุมเตรียมความพร้อมแกนนำเพื่อพัฒนาศักยภาพทีมโค้ช
- กระบวนการสร้างการเรียนรู้ต่อยอดอาชีพ เช่น กลุ่มตัดเย็บ ออกแบบผลิตภัณฑ์และของที่ระลึกจากผ้าปาเต๊ะ การเลี้ยงไข่ผ้า กลุ่มผ้าปาเต๊ะ อบรมศิลป์วาดกั้นสูงสำหรับนักสร้างสรรค์มีอาชีพ การทำปุ๋ยสั่งตัด การทำอาหาร
- อบรมให้ความรู้เพื่อพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีในการสื่อสาร
- อบรมเชิงปฏิบัติการบริหารจัดการการเงินในครัวเรือน
- สรุปบทเรียนและปิดโครงการ

ที่มาและความสำคัญ

ตำบลบ้านใหม่ อำเภอรอนด ตำบลบ่อยาง ตำบลทุ่งหวัง อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา เป็นแหล่งปลูกข้าวและมะพร้าว น้ำหอม มีการรวมกลุ่มกันเพื่อประกอบอาชีพในชุมชน เช่น รับจ้างทั่วไป และผลิตสินค้าจากทรัพยากรท้องถิ่น แต่พบว่าแรงงานนอกระบบในพื้นที่กำลังเผชิญปัญหาค่าครองชีพและค่าใช้จ่ายในครัวเรือนสูงขึ้น ความเปลี่ยนแปลงทางสังคม ทั้งการจัดระเบียบเมืองใหม่ และความต้องการของผู้บริโภค ทำให้คนในชุมชนมีภาระหนี้สิน เกิดความไม่มั่นคงทางอาชีพ มูลนิธิเพื่อการพัฒนาแรงงานและอาชีพ จังหวัดสงขลา จึงทำโครงการการพัฒนา "Food & Souvenir HUB" เพื่อยกระดับเศรษฐกิจฐานราก องค์กรกลุ่มแรงงานนอกระบบ จังหวัดสงขลา เพื่อพัฒนาศักยภาพทีมงาน และพัฒนาแกนนำให้เป็นโค้ช ออกแบบ และสร้างกระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสมให้กับผู้ร่วมเรียนรู้ ปรับวิธีคิด และออกแบบชีวิตเพื่อพัฒนาอาชีพของตนเองได้อย่างเหมาะสม รวมถึงสร้างภาคีเครือข่ายที่เข้มแข็งในพื้นที่

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 60 คน

- ผู้สูงอายุ 5 คน
- แรงงานนอกระบบ 37 คน
- ผู้ว่างงาน 5 คน
- ผู้พิการ 8 คน
- ผู้ด้อยโอกาส (แม่หม้าย/แม่เลี้ยงเดี่ยว) 5 คน

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- เกิดความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายหลายหน่วยงาน ดังนี้
 - มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา สนับสนุนด้านวิชาการ
 - สภาองค์กรชุมชนตำบลทุ่งหวัง และสมาคมสวัสดิการภาคประชาชนฯ เป็นคณะทำงานและช่วยประสานงานในพื้นที่
 - องค์กรบริหารส่วนตำบลทุ่งหวัง เทศบาลนครสงขลา สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ และเกษตรอำเภอ ให้คำแนะนำที่สามารถต่อยอดกิจกรรมในอนาคต
- เกิดกลไกการทำงานในรูปแบบทีมโค้ช ที่สามารถติดตามและสนับสนุนการเปลี่ยนแปลงในพื้นที่ได้อย่างต่อเนื่อง
- องค์ความรู้และรูปแบบการทำงานที่สามารถนำไปขยายผลกับกลุ่มแรงงานนอกระบบในพื้นที่

ผู้ร่วมเรียนรู้

- เกิดคณะทำงานขับเคลื่อนหลัก 7 คน
- เกิดแกนนำที่สามารถพัฒนาเป็นทีมโค้ชได้ 15 คน
- เกิดกลุ่มการเรียนรู้ขนาดเล็ก (1 โค้ช: 4 ผู้ร่วมเรียนรู้) ที่สามารถขยายผลการเรียนรู้และพัฒนาสู่การเป็นผู้ประกอบการต้นแบบ
- ลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ในครัวเรือน

ชุมชน

- เกิดเครือข่ายการเรียนรู้ของแรงงานนอกระบบในจังหวัดสงขลา อย่างไม่เป็นทางการ มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร และเริ่มมีการจัดทำฐานระบบข้อมูลแรงงานนอกระบบจังหวัดสงขลา
- เกิดความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจฐานรากมากขึ้น
- มีการเริ่มต้นสร้าง “Food & Souvenir HUB” เพื่อเป็นศูนย์กลางรวบรวมและจำหน่ายสินค้าของกลุ่มแรงงานนอกระบบ
- มีกลุ่มที่สามารถพัฒนาเป็นแหล่งเรียนรู้ได้ เช่น กลุ่มผลิตอาหาร กลุ่มผลิตผ้า

องค์ความรู้

- หลักสูตรที่ยืดหยุ่นตามความต้องการของผู้ร่วมเรียนรู้ ได้แก่ ทักษะการวิเคราะห์ตนเองและออกแบบชีวิต ทักษะอาชีพเฉพาะทาง (เช่น การแปรรูปอาหาร งานผ้า) ทักษะการเป็นผู้ประกอบการ (การตลาด การคำนวณต้นทุน) และทักษะชีวิต (การเงิน สุขภาพ AI)

ผลิตภัณฑ์:

อาหารกล่อง ผลิตภัณฑ์และของที่ระลึกจากผ้าปาเต๊ะ

ช่องทางการจัดจำหน่าย:

- ในชุมชน
- ออนไลน์ Facebook
- งานแสดงสินค้าต่าง ๆ

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ (พื้นที่ดำเนินการจังหวัดสระแก้ว)

โครงการยกระดับทักษะอาชีพผู้มีรายได้น้อย
ด้วยนวัตกรรมเรียนรู้สร้างมูลค่าเศรษฐกิจ
ทางการเกษตร

ลักษณะองค์กร	สถาบันการศึกษา
ประเภทโครงการ	โครงการใหม่
ประเภทอาชีพ	การแปรรูป

พื้นที่ดำเนินการ

- วิสาหกิจชุมชนเหี่ยว ซ้อป ชิม บวรอนท้าวตำบลบ้านแก่ง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว
- กลุ่มบ้านมั่นคงชนบทคลองหินปูน อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว
- วิสาหกิจชุมชนเกษตรผสมผสานกิตติพัฒนา อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว
- กลุ่มออมทรัพย์บ้านมั่นคงชนบท ตำบลทุ่งมหาเจริญ อำเภอนาเยื้อง จังหวัดสระแก้ว

ฐานทุนชุมชน

- ทุนทรัพยากรธรรมชาติ: พื้นที่เหมาะกับการทำเกษตร มีวัสดุเหลือทิ้งตามธรรมชาติที่สามารถนำมาต่อยอดผลิตภัณฑ์ได้
- ทุนความรู้ภูมิปัญญา: การเผาถ่านแบบดั้งเดิม และเตาเผาถ่านประสิทธิภาพสูง

กระบวนการเรียนรู้

- พัฒนากลไกและเตรียมความพร้อมของผู้ร่วมเรียนรู้ ประชุมชี้แจงค้นหาศักยภาพผู้ร่วมเรียนรู้ เพื่อวางแผนภาพอนาคต (Scenario Plan) ที่สอดคล้องกับชีวิตจริง
- ยกระดับทักษะอาชีพจากฐานทรัพยากรท้องถิ่น (Reskill & Upskill) ผู้ร่วมเรียนรู้เข้าร่วมกิจกรรมฝึกทักษะการเกษตร เช่น การปลูกพริก ตั้งแต่การเตรียมดิน การดูแล จนถึงการเก็บเกี่ยวและเชื่อมโยงตลาดการฝึกอบรมผลิตเตาเผาถ่านประสิทธิภาพสูง เพื่อใช้ประโยชน์จากวัสดุเหลือทิ้งทางการเกษตรและสร้างรายได้เพิ่ม
- จัดอบรมเชิงปฏิบัติการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากทรัพยากรพื้นถิ่น เช่น การทำสบู่อโรมาติก และสบู่น้ำส้มควันไม้จากวัตถุดิบเตาเผา
- การสร้างแบรนด์และพัฒนาแนวทางการตลาด ออกแบบตราและบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์ “น้ำส้มควันไม้บริสุทธิ์” เรียนรู้การตลาดเบื้องต้น การวางแผนช่องทางจำหน่าย และการสร้างแบรนด์สินค้าท้องถิ่นให้เป็นที่รู้จักมากขึ้น
- ถอดบทเรียน และสรุปการดำเนินโครงการ

ที่มาและความสำคัญ

คนในพื้นที่จังหวัดสระแก้วส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมและรับจ้างทั่วไป แต่ประสบปัญหาขาดทักษะอาชีพทางเลือก ต้นทุนการผลิตสูง รายได้ไม่สอดคล้องกับค่าครองชีพ อีกทั้งยังขาดพื้นที่ทำกิน เครื่องมือทำมาหากิน และมีภาระหนี้สิน ส่งผลให้คุณภาพชีวิตของกลุ่มเปราะบาง เช่น ผู้สูงอายุ ผู้พิการ และแรงงานนอกระบบ อยู่ในภาวะเปราะบางทางเศรษฐกิจ แต่ในพื้นที่มีทรัพยากรและเศษวัสดุเหลือทิ้งทางการเกษตรจำนวนมากที่ยังไม่ได้ใช้ประโยชน์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์ จึงได้ทำโครงการยกระดับทักษะอาชีพผู้มีรายได้น้อยด้วยนวัตกรรมเรียนรู้สร้างมูลค่าเศรษฐกิจทางการเกษตร เพื่อยกระดับทักษะอาชีพให้กับกลุ่มผู้เข้าร่วมเรียนรู้ที่นำไปสู่การสร้างและกระจายรายได้อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม ศึกษาและพัฒนารูปแบบการพัฒนาอาชีพกลุ่มผู้ร่วมเรียนรู้ในรูปแบบ LIP ที่มีประสิทธิภาพสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงสถานการณ์ทางเศรษฐกิจและสังคมเพื่อส่งเสริมนวัตกรรมและสร้างนวัตกรรมชุมชนที่เสริมสร้างขีดความสามารถของผู้ร่วมเรียนรู้และชุมชนให้สามารถพึ่งพาตนเองได้จนนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 70 คน

- เกษตรกร 49 คน
- ผู้สูงอายุ 14 คน
- ผู้พิการ 6 คน
- เยาวชนนอกระบบการศึกษา 1 คน

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- เกิดภาคีเครือข่ายความร่วมมือระดับพื้นที่ ระดับตำบล ระดับอำเภอ และระดับจังหวัด เพื่อขยายผลไปสู่กลุ่มอื่น ๆ ในพื้นที่จังหวัดสระแก้ว
- เกิดแผนการขับเคลื่อนและแก้ไขปัญหาของกลุ่มผู้ร่วมเรียนรู้ที่เชื่อมต่อกับแผนระดับตำบล อำเภอ และจังหวัดที่จะมีโอกาสนำไปใช้ในการจัดสรรงบประมาณในการช่วยเหลือในอนาคต
- เกิดหลักสูตรและกลไกการเรียนรู้ที่เชื่อมต่อกับภาครัฐ ภาคเอกชน เพื่อความต่อเนื่องในการพัฒนา
- เกิดความร่วมมือจากภาคีเครือข่าย ดังนี้
 - สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) สนับสนุนการประสานงานและบุคลากรทั้งในและนอกพื้นที่
 - สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงาน 31 สระแก้ว สนับสนุนการฝึกอบรม
 - เครือข่ายบ้านมั่นคงชนบทจังหวัดสระแก้ว สนับสนุนการดำเนินงานในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง

ผู้ร่วมเรียนรู้

- รู้จักออมเงินผ่านกลุ่มออมทรัพย์บ้านมั่นคงชนบท ตำบลทุ่งมหาเจริญ ตำบลตาหลังโน และตำบลคลองหินปูน
- ได้รับองค์ความรู้และทักษะใหม่เรื่องการผลิตและการใช้งาน “เตาเผาถ่านประสิทธิภาพสูง” รวมถึงการต่อยอดผลผลิต เช่น ถ่านคุณภาพสูง และน้ำส้มควันไม้บริสุทธิ์
- เกิดการ Reskill & Upskill พัฒนาเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการผลิตเตาเผาประสิทธิภาพสูง สามารถสร้างรายได้จากการผลิตเตาได้จริง
- เกิดตราผลิตภัณฑ์น้ำส้มควันไม้บริสุทธิ์

ชุมชน

- เกิดเครือข่ายการทำงานระดับชุมชน
- เกิดกลุ่มอาชีพ 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มการปลูกพลู กลุ่มผักชีฝรั่ง และกลุ่มผลิตเตาเผาถ่าน ทำให้ชุมชนมีศักยภาพในการต่อรองราคากับผู้ประกอบการรายใหญ่ และเกิดการพัฒนาระบบการผลิตแบบร่วมมือกัน

องค์ความรู้

- สูตรปรับปรุงคุณภาพดินด้วยทรัพยากรท้องถิ่น

ผลิตภัณฑ์:

ถ่านเชื้อเพลิง ปุ๋ยไบโอชาร์อัดเม็ด สปุไบโอชาร์ถนอมผิว ถูดูดซับกลิ่น สเปรย์ดับกลิ่นจากน้ำส้มควันไม้ สเปรย์ไล่แมลงวันจากน้ำส้มควันไม้ สปุกำจัดเห็บหมัดในสัตว์ ปลาแคตเดียว

ช่องทางการจัดจำหน่าย:

- ในชุมชน
- นอกชุมชน ในพื้นที่กรุงเทพฯ และภาคกลาง

ชมรมผู้ปกครองคนพิการทางสติปัญญา จังหวัดสมุทรปราการ

โครงการป็นดินเป็นดาวอยู่อย่างพอเพียงตามรอยพ่อหลวง

ลักษณะองค์กร องค์กรไม่แสวงหาผลกำไร
ประเภทโครงการ โครงการใหม่
ประเภทอาชีพ อื่น ๆ

สมุทรปราการ

พื้นที่ดำเนินการ

- ตำบลบางเมืองใหม่ ตำบลบางเมือง อำเภอเมืองสมุทรปราการ ตำบลบางปลา ตำบลบางแก้ว อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ

ฐานทุนชุมชน

- ทุนทรัพยากรบุคคล: มีเจ้าหน้าที่ภาคสนามและวิทยากรผู้ถ่ายทอดองค์ความรู้ ฝึกอบรม และให้คำปรึกษา รวมถึงอาสาสมัคร ผู้นำชุมชน และผู้มีประสบการณ์
- ทุนชุมชน: ชุมชนมีศักยภาพในการพัฒนาอาชีพ เช่น กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มเยาวชนท้องถิ่น ฟาร์มชุมชน ศูนย์พัฒนาเด็กพิการ และศูนย์เรียนรู้
- ทุนภาคีเครือข่าย: หน่วยงานท้องถิ่นให้การสนับสนุนด้านงบประมาณ และทรัพยากร เช่น ห้องประชุม อุปกรณ์การเรียนรู้

กระบวนการเรียนรู้

- กระบวนการค้นหาและวิเคราะห์ผู้ร่วมเรียนรู้
- เวทีสร้างความเข้าใจและชี้แจงแนวทางการดำเนินโครงการ และเตรียมความพร้อมในการเรียนรู้ตามความสนใจของผู้ร่วมเรียนรู้
- เวทีเตรียมความพร้อมและพัฒนาสมรรถนะของผู้ดูแลและผู้พิการในการเข้าสู่การพัฒนาอาชีพตามสมรรถนะ 4 ด้าน ได้แก่ ทักษะการดูแล สุขภาพกาย สุขภาพใจ ทักษะอาชีพและการประกอบการ ทักษะการเรียนรู้ในโลกปัจจุบัน
- การพัฒนาทักษะอาชีพเชิงระบบที่เชื่อมโยงต่อการเรียนรู้ เช่น การฝึกทำน้ายาเอนกประสงค์สมุนไพรสำหรับการเรียนรู้ของผู้ดูแลและคนพิการ การนำสินค้าไปเปิดตลาดในจังหวัดสมุทรปราการ
- ผู้ร่วมเรียนรู้วิเคราะห์ศักยภาพและสมรรถภาพในการทำกิจกรรมลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือนเพื่อต่อยอดการทำอาชีพร่วมกัน เช่น ทำสบู่ปลูกผักในกระถาง แปรรูปอาหารในครัวเรือน
- ประเมินผลและสรุปบทเรียน

ที่มาและความสำคัญ

กลุ่มคนพิการทางสติปัญญาคือ บุคคลที่มีความบกพร่องด้านพัฒนาการเรียนรู้ตั้งแต่กำเนิด ทั้งในด้านการรับรู้ การสื่อสาร และการเคลื่อนไหว รวมถึงมีภาวะเจ็บป่วยหรือโรคประจำตัว เช่น ภาวะไทรอยด์ผิดปกติ ผนังหัวใจรั่ว เท้าแป ฯลฯ ซึ่งต้องได้รับการดูแลอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยเฉพาะการเรียนรู้ที่ต้องปรับให้เหมาะสมกับศักยภาพเฉพาะบุคคล ในจังหวัดสมุทรปราการยังมีครอบครัวอีกจำนวนมากที่ประสบปัญหาในลักษณะเดียวกัน โดยเฉพาะการขาดโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาและการฝึกทักษะชีวิตที่เหมาะสม ครอบครัวขาดความรู้และทักษะในการดูแลส่งเสริมพัฒนาการของเด็กพิการ คนพิการมักถูกมองข้ามจากสังคม ไม่มีโอกาสมีส่วนร่วมอย่างเท่าเทียม ประสบปัญหาความยากจน ขาดรายได้ประจำ และขาดแหล่งเรียนรู้อาชีพที่เหมาะสม **ชมรมผู้ปกครองคนพิการทางสติปัญญาจังหวัดสมุทรปราการ จึงทำโครงการป็นดินเป็นดาวอยู่อย่างพอเพียงตามรอยพ่อหลวง** เพื่อให้ผู้ดูแลสามารถฝึกทักษะความรู้ให้คนพิการมีความพร้อมในการทำงานและใช้ชีวิตในสังคม โดยเชื่อมโยงกับสถานประกอบการ มีการสร้างความร่วมมือกับองค์กรหรือภาคีเครือข่ายในการจัดจำหน่ายสินค้าเพื่อความยั่งยืน สร้างกระบวนการเรียนรู้ของผู้ดูแล และผู้พิการด้านทักษะการใช้ชีวิต การสื่อสาร และการเคลื่อนไหว เพื่อสร้างโอกาส ความเท่าเทียม และคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืนให้กับทุกครอบครัว

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 60 คน

- ผู้พิการทางสติปัญญา 23 คน
- ผู้ดูแลคนพิการ 37 คน

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- เกิดเครือข่ายความร่วมมือระหว่างภาครัฐ เอกชน และชุมชน เพื่อสร้างความยั่งยืน
- สามารถจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ปลอดภัย และส่งเสริมให้คนพิการพัฒนาได้เต็มศักยภาพ

ผู้ร่วมเรียนรู้

- ผู้ดูแลคนพิการมีทัศนคติเชิงบวกต่อบทบาทหน้าที่ของตนเอง เห็นคุณค่าในตนเอง และในคนพิการที่ตนดูแล มีความเข้มแข็งทางใจมากขึ้น จากการแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับผู้ดูแลคนอื่น ๆ ผ่านเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และกิจกรรมกลุ่ม ลดความเครียดและความรู้สึกโดดเดี่ยวจากการได้รับการกำลังใจและเครือข่ายความช่วยเหลือ
- ได้รับความรู้และฝึกฝนทักษะในการกระตุ้นพัฒนาการของคนพิการทางสติปัญญา เช่น การฝึกกล้ามเนื้อมัดเล็กผ่านกิจกรรมศิลปะ การพัฒนาอารมณ์ผ่านการเล่นดนตรี และการใช้กิจกรรมซ้ำ ๆ เพื่อส่งเสริมความจำและการเรียนรู้
- เข้าใจวิธีการสื่อสารและปรับพฤติกรรมที่เหมาะสมกับระดับพัฒนาการของคนพิการ เช่น การใช้ภาพประกอบ การสื่อสารซ้ำและชัดเจน การใช้ภาษากายเสริม
- เห็นความสำคัญของการทำบัญชีครัวเรือน จัดบันทึกรายรับรายจ่ายประจำวัน เพื่อช่วยควบคุมค่าใช้จ่าย และวางแผนการเงินให้สอดคล้องกับรายได้
- มีความรู้ด้านอาชีพ เช่น การทำน้ำยาเอนกประสงค์ น้ำยาล้างจาน น้ำยาซักผ้า สบู่ล้างมือ จากวัตถุดิบในท้องถิ่น สามารถผลิตใช้ในครัวเรือนได้ ลดค่าใช้จ่ายจากการซื้อผลิตภัณฑ์จากภายนอก โดยเฉพาะในครอบครัวที่มีรายได้น้อย

ชุมชน

- เป็น “พื้นที่ต้นแบบ” ที่สามารถต่อยอดได้ในระยะยาว
- เกิดความเข้าใจ เห็นคุณค่าของคนพิการ และให้การสนับสนุนมากขึ้น

องค์ความรู้

- หลักสูตรทักษะชีวิตและอาชีพ 5 หลักสูตร เช่น ทักษะอาชีพพื้นฐาน ในครัวเรือน การดูแลสุขภาพกายและใจ ด้านการเงิน และการบริหารครัวเรือน การสื่อสารและการสร้างเครือข่ายในชุมชน พัฒนาต่อยอดสู่การสร้างรายได้

ผลิตภัณฑ์:

น้ำยาล้างจาน น้ำยาซักผ้า สบู่เหลว ยาต้มสมุนไพร

ช่องทางการจัดจำหน่าย:

- ในชุมชน

กองทุนสวัสดิการประชาชน ตำบลนาฝือ จังหวัดอำนาจเจริญ

โครงการสร้างอาชีพ คนคืบถิ่น อยู่อย่างมีศักดิ์ศรี

ลักษณะองค์กร	องค์กรไม่แสวงหาผลกำไร
ประเภทโครงการ	โครงการใหม่
ประเภทอาชีพ	การแปรรูป

พื้นที่ดำเนินการ

- บ้านโคกกอก หมู่ 3 บ้านหนองสองห้อง หมู่ 6 และบ้านนาเรือง หมู่ 5 ตำบลนาฝือ อำเภอเมืองอำนาจเจริญ จังหวัดอำนาจเจริญ

ฐานทุนชุมชน

- ทุนทรัพยากรธรรมชาติ: อ่างเก็บน้ำขนาดเล็ก ลำห้วยละโงง เขตอนุรักษ์พันธุ์ปลา และป่าสาธารณะ
- ทุนความรู้ภูมิปัญญา: การทำลูกประคบสมุนไพร การทำของชำร่วย เช่น ดอกไม้จันทน์ ยาต้ม ยานวด
- ทุนวัฒนธรรม: ประเพณีบุญบั้งไฟ บุญคุณลาน
- ทุนชุมชน: มีกลุ่มองค์กรที่สามารถเป็นแกนนำในระดับตำบล คือ สภาองค์กรชุมชนตำบล กองทุนสวัสดิการ ร้านสังฆภัณฑ์ชุมชน ร้านค้าชุมชน กลุ่มออมทรัพย์

กระบวนการเรียนรู้

- ประชุมชี้แจงโครงการ และแผนการดำเนินงานให้กับภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง เช่น อบต.นาฝือ โรงเรียนนาฝือโคกกอก
- วิเคราะห์ความต้องการการเรียนรู้ ศักยภาพ และบริบทชุมชน และสร้างแรงบันดาลใจ วิเคราะห์สายพานอาชีพ
- การพัฒนาหลักสูตรร่วมกับภาคีเครือข่ายด้านการฝึกทักษะอาชีพและผลิตภัณฑ์
- ฝึกทักษะอาชีพช่างเสริมสวย พัฒนาผลิตภัณฑ์ลูกประคบและสมุนไพร
- ฝึกทักษะอาชีพและพัฒนาผลิตภัณฑ์สาน เช่น ตะกร้าพลาสติก สานมวน นึ่งข้าวเหนียว
- เสริมทักษะการบริหารจัดการการเงิน และวางแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองและครอบครัว
- เวทีสรุปบทเรียนโครงการ

ที่มาและความสำคัญ

ตำบลนาฝือ อำเภอเมืองอำนาจเจริญ จังหวัดอำนาจเจริญ คนในชุมชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนา ค่าขาย และรับจ้างทั่วไป ในพื้นที่มีอ่างเก็บน้ำขนาดเล็ก 2 แห่ง มีลำห้วยละโงงไหลผ่าน 5 หมู่บ้าน มีเขตอนุรักษ์พันธุ์ปลา 3 แห่ง และมีป่าสาธารณะ สถานการณ์ภาพรวมในพื้นที่ไม่ต่างจากพื้นที่อื่นของภาคอีสานมีแรงงานอพยพคืบถิ่น หลังจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ยังไม่สามารถกลับไปประกอบอาชีพเดิมมีรายได้ยังไม่เพียงพอจากช่องว่างรายได้ที่แท้จริงระหว่างแรงงานภาคกลางและตะวันออกเฉียงเหนือ ส่งผลให้แรงงานคืบถิ่น บางรายไม่มีรายได้ไม่มีอาชีพที่มั่นคง กองทุนสวัสดิการประชาชน ตำบลนาฝือ จังหวัดอำนาจเจริญ จึงทำโครงการสร้างอาชีพ คนคืบถิ่น อยู่อย่างมีศักดิ์ศรี เพื่อสนับสนุนผู้ร่วมเรียนรู้ได้พัฒนาศักยภาพความสามารถ ในการสร้างอาชีพ มีรายได้จากทักษะอาชีพที่ได้รับการพัฒนา ยกระดับผลิตภัณฑ์และอาชีพงานบริการในชุมชนนำไปสู่การสร้างรายได้ให้กับผู้ร่วมเรียนรู้ และสร้างความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายให้เข้ามามีส่วนร่วมพัฒนาหลักสูตรและสนับสนุนผู้ร่วมเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 50 คน

- แรงงานคืบถิ่น 49 คน
- เยาวชนนอกระบบการศึกษา 1 คน

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- เกิดภาคีเครือข่ายความร่วมมือในพื้นที่ ดังนี้
 - องค์การบริหารส่วนตำบลนาฝื่อ มีแผนนำเรื่องการส่งเสริมอาชีพไปบรรจุไว้ในแผนพัฒนาตำบลเพิ่มเติม
 - ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนตำบลนาฝื่อ สนับสนุนการเรียนรู้ทักษะอาชีพให้กับกลุ่มผู้สนใจ
 - สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดอำนาจเจริญ สนับสนุนงบประมาณ จำนวน 50,000 บาท เพื่อสนับสนุนกระบวนการเรียนรู้ทักษะชีวิต เรียนรู้เท่าทันสื่อสังคมปลอดภัย

ผู้ร่วมเรียนรู้

- มีรายได้จากกลุ่มตะกร้าสานพลาสติก เฉลี่ย 40,000 – 50,000 บาท ต่อปี หรือเฉลี่ย 3,750 บาทต่อเดือน
- มีทักษะอาชีพเพิ่มขึ้น เช่น ช่างเสริมสวย การผลิตลูกประคบสมุนไพร การผลิตตะกร้าพลาสติก และการผลิตมวนึ่งข้าวเหนียว

ชุมชน

- ชุมชนมีแหล่งเรียนรู้ต้นแบบที่ใช้ชุมชนเป็นฐานการเรียนรู้ตลอดชีวิต
- ผลิตภัณฑ์ชุมชนได้รับการยกระดับ 3 ชนิด คือ 1. ผลิตภัณฑ์ลูกประคบสมุนไพร 2. ผลิตภัณฑ์ตะกร้าพลาสติก 3. ผลิตภัณฑ์มวนึ่งข้าวเหนียว ให้มีรูปลักษณ์สวยงามมีคุณภาพ

องค์ความรู้

- หลักสูตรการจัดการเรียนรู้ที่มีความยืดหยุ่นตามบริบทผู้ร่วมเรียนรู้

ผลิตภัณฑ์:

ลูกประคบสมุนไพร ตะกร้าพลาสติก มวนึ่งข้าวเหนียว ช่างเสริมสวย

ช่องทางการจัดจำหน่าย:

- ในชุมชน เช่น รพ.สต.นาฝื่อ และ รพ.สต.โนนหนามแท่ง กองบุญสวัสดิการฯ และกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลกุดปลาตุก ตลาดนัดประจำตำบล และงานสัมมนาวิชาการ
- ออนไลน์

วิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปอาหารจากปลาบ้านถ่อนนาเพลิน หมู่ที่ 6 จังหวัดอุดรธานี

โครงการสร้างการเรียนรู้และพัฒนาอาชีพการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากปลาของชุมชนบ้านใหม่ถ่อนนาเพลิน

ลักษณะองค์กร องค์กรชุมชน
ประเภทโครงการ โครงการใหม่
ประเภทอาชีพ การแปรรูป

พื้นที่ดำเนินการ

- ชุมชนบ้านถ่อนนาเพลิน และชุมชนบ้านใหม่สามัคคี ตำบลนาทราย อำเภอฟิบุลย์รักษ์ จังหวัดอุดรธานี

ฐานทุนชุมชน

- ทุนความรู้ภูมิปัญญา: การเลี้ยงปลา เกษตรกรรม การทอผ้า การแปรรูปต่าง ๆ ได้แก่ ปลาแห้งสมุนไพร ปลาร้า ปลาสาม
- ทุนชุมชน: กลุ่มแปรรูปอาหารจากปลา กลุ่มเกษตรกร กลุ่มทอผ้า กลุ่มเลี้ยงปลา กลุ่มประมงพื้นบ้าน

กระบวนการเรียนรู้

- ประชุมคณะทำงานและภาคีเครือข่ายเพื่อวางแผนการดำเนินงาน วิเคราะห์ความต้องการของผู้ร่วมเรียนรู้ ออกแบบและพัฒนาหลักสูตร อย่างมีส่วนร่วม
- ประชุมวางแผนปฏิบัติการฝึกอาชีพผู้ร่วมเรียนรู้ 4 กลุ่มอาชีพตาม ความต้องการ ได้แก่ แปรรูปอาหารจากปลา ปลุกผักปลอดสาร ทอเสื่อกก เย็บผ้า
- อบรมเชิงปฏิบัติการพัฒนาอาชีพการแปรรูปผลิตภัณฑ์ปลาสาม ปลาแห้งสมุนไพร ตั้งแต่การคัดเลือกปลา การชำแหละปลา และการแปรรูปปลา
- อบรมเชิงปฏิบัติการพัฒนาการตลาดและการขายสินค้าจากกลุ่มอาชีพ ผู้ร่วมเรียนรู้ เช่น ช่องทางการขายสินค้า การสร้างรูปแบบผลิตภัณฑ์ การทำสื่อออนไลน์เพื่อการจำหน่าย โดยวิทยากรจากสำนักงานพัฒนา ชุมชนอำเภอฟิบุลย์ และสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอฟิบุลย์รักษ์
- ทดลองจำหน่ายผลิตและสินค้าแปรรูปจากปลา ได้แก่ ปลาสาม ปลาร้า แจ่วบอง ปลาแห้งสมุนไพร ในงานประจำปีของอำเภอฟิบุลย์รักษ์
- เวทีสรุปบทเรียนและนำเสนอผลการดำเนินโครงการ

ที่มาและความสำคัญ

ชุมชนบ้านถ่อนนาเพลิน และชุมชนบ้านใหม่สามัคคี ตำบลนาทราย อำเภอฟิบุลย์รักษ์ จังหวัดอุดรธานี เป็นชุมชนที่มีทุนทางสังคมคล้ายคลึงกัน มักมีการดำเนินงานร่วมกันอยู่เสมอ ทั้งยังมีกลุ่มอาชีพที่หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มเกษตรกร กลุ่มทอผ้า และกลุ่มแปรรูปปลา อย่างไรก็ตาม กลุ่มผู้ด้อยโอกาสในชุมชนยังคงประสบปัญหาภาวะหนี้สินและขาดโอกาสในการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพที่จะช่วยสร้างความมั่นคงทางรายได้ วิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปอาหารจากปลาบ้านถ่อนนาเพลิน หมู่ที่ 6 จังหวัดอุดรธานี จึงทำโครงการสร้างการเรียนรู้และพัฒนาอาชีพการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากปลาของชุมชนบ้านใหม่ถ่อนนาเพลิน เพื่อส่งเสริมให้ผู้ร่วมเรียนรู้เกิดความรู้ในด้านทักษะชีวิต และทักษะอาชีพ ได้อย่างเหมาะสม เกิดการพัฒนาทักษะอาชีพด้านการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากปลาและอาชีพตามความถนัดตามศักยภาพที่สอดคล้องกับบริบทชุมชน พัฒนาอาชีพการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากปลาให้ผู้ร่วมเรียนรู้เกิดรายได้ และลดรายจ่ายในครัวเรือน

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 52 คน

- เกษตรกร 20 คน
- ผู้พิการ 4 คน
- ผู้สูงอายุ 15 คน
- ผู้ว่างงาน 13 คน

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- เกิดภาคีเครือข่ายขับเคลื่อนงานในพื้นที่ ดังนี้
 - องค์การบริหารส่วนตำบลนาทราย สนับสนุนบุคลากร แนะนำช่องทางการสนับสนุนงบประมาณการรวมกลุ่มอาชีพในพื้นที่ สนับสนุนงบประมาณในการจัดโซนร้านค้าสำหรับคนในชุมชน
 - สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอพิบูลย์รักษ์ สนับสนุนการสร้างกระบวนการเรียนรู้ ส่งเสริมการรวมกลุ่มอาชีพและสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มอาชีพ และการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน การจัดการตลาด และการจดทะเบียนเป็นผลิตภัณฑ์ OTOP
 - สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอพิบูลย์รักษ์ สนับสนุนองค์ความรู้ด้านการขายสินค้า และผลิตภัณฑ์ชุมชนในตลาดออนไลน์
 - สำนักงานเกษตรอำเภอพิบูลย์รักษ์ สนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ องค์ความรู้ในการผลิตสารพัดแทนการใช้สารเคมีและปุ๋ยเคมีแบบครบวงจร

ผู้ร่วมเรียนรู้

- มีรายได้จากกลุ่มอาชีพต่าง ๆ ดังนี้
 - กลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ปลาแห้งและปลาต้ม 16 คน เฉลี่ย 1,200 บาทต่อเดือน
 - กลุ่มหาปลา 8 คน เฉลี่ย 900 - 1,200 บาทต่อเดือน
 - กลุ่มทอดเสือก 3 คน เฉลี่ย 2,400 บาทต่อเดือน
- เกิดเครือข่ายผู้ผลิตวิสาหกิจชุมชน ที่นำไปสู่การลดรายจ่ายและเพิ่มรายได้ในระดับครัวเรือน
- เกิดแนวทางการขยายผลธุรกิจชุมชน มีการรวมกลุ่มผลิตและจำหน่ายสินค้า โดยวางแผนเข้าสู่ระบบมาตรฐาน ออย. หรือ OTOP ในอนาคต
- มองเห็นช่องทางในการเข้าหาแหล่งเงินทุน เช่น กองทุนหมู่บ้าน ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สามารถชำระหนี้ได้สม่ำเสมอ

ชุมชน

- เกิดกลไกหน่วยจัดจำหน่ายผลผลิตอย่างยั่งยืน โดยมีวิสาหกิจชุมชนแปรรูปอาหารจากปลาเป็นตัวกลางกระจายสินค้าและจำหน่าย มีการหักรายได้ร้อยละ 10 เป็นสวัสดิการกลุ่ม
- เกิดการรวมกลุ่มทำกิจกรรมอื่น ๆ ในชุมชน เช่น การเดิน การรำไม้พลอง
- ลดปัญหาการย้ายถิ่นฐาน มีการส่งเสริมการสืบสานอาชีพท้องถิ่น กลุ่มคนรุ่นใหม่เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาบ้านเกิดมากขึ้น
- เกิดการสร้างทุนทางปัญญาของท้องถิ่นที่สามารถขยายผลเป็น “ชุมชนต้นแบบ”
- เกิดเพจเฟซบุ๊ก “ศูนย์การเรียนรู้บ้านใหม่ถ่อนนาเพลินพันธุ์ปลา” สำหรับขายสินค้าและรับศึกษาดูงานทั่วไป

องค์ความรู้

- นวัตกรรมการทำน้ำพริกปลาตะเพียนกรอบ และนวัตกรรมการพัฒนาบรรจุภัณฑ์และแบรนด์สินค้า
- หลักสูตร 5 หลักสูตร ได้แก่ แปรรูปปลา หาปลา เลี้ยงปลาในบ่อปูน ทอดเสือก ปลุกผักปลอดสารเคมี

ผลิตภัณฑ์:

ปลาต้ม ปลาแจ่วบอง ปลาแห้งสมุนไพร ปลาแดดเดียว น้ำพริกปลาตะเพียนกรอบ ผักปลอดสารเคมี เสือก

ช่องทางการจัดจำหน่าย:

- ในชุมชน
- ออนไลน์ Facebook ศูนย์การเรียนรู้บ้านใหม่ถ่อนนาเพลินพันธุ์ปลา LINE และ TikTok

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนส่งเสริม การท่องเที่ยวสัตว์ป่าตำบลระบำ จังหวัดอุทัยธานี

โครงการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ
การจัดการท่องเที่ยวสัตว์ป่าตำบลระบำ

ลักษณะองค์กร	องค์กรชุมชน
ประเภทโครงการ	โครงการใหม่
ประเภทอาชีพ	การบริการและการท่องเที่ยว

พื้นที่ดำเนินการ

- ตำบลระบำ อำเภอลานสัก จังหวัดอุทัยธานี

ฐานทุนชุมชน

- ทุนทรัพยากรธรรมชาติ: เป็นที่ราบสูงและภูเขา มีพื้นที่ติดกับเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้ง
- ทุนความรู้ภูมิปัญญา: การทอผ้า การพัฒนาลายผ้า และบรรจุภัณฑ์ การแปรรูป การเก็บของป่า เกษตรกรรม ความรู้เรื่องธรรมชาติ เช่น สัตว์ป่า นก การใช้กล้องดูนก การใช้คู่มือดูนก

กระบวนการเรียนรู้

- ค้นหาผู้ร่วมเรียนรู้และความต้องการของผู้ร่วมเรียนรู้ โดยแบ่งกลุ่มตามความต้องการของผู้ร่วมเรียนรู้ ได้แก่ กลุ่มเรือ กลุ่มรถยนต์นำเที่ยว กลุ่มร้านค้า กลุ่มเกษตร กลุ่มทอผ้า และกลุ่มลานกางเต็นท์
- ประชุมเพื่อพัฒนากลไกและกำหนดแนวทางในการสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- เรียนรู้ระบบการจัดการท่องเที่ยวและอัตลักษณ์การท่องเที่ยวของตำบลระบำ
- ฝึกอบรมพัฒนาศักยภาพแกนนำผู้ร่วมเรียนรู้หลักสูตร Business Model Canvas
- อบรมเชิงปฏิบัติการพัฒนาศักยภาพด้านการเป็นผู้นำเที่ยว (นักสื่อสารการช่วยเหลือนักท่องเที่ยวและการพยาบาล) โดยศึกษาดูงานในพื้นที่เขตห้ามล่าสัตว์ป่าบึงบอระเพ็ด จังหวัดนครสวรรค์
- อบรมเชิงปฏิบัติการพัฒนาศักยภาพด้านการดูนก ความรู้เกี่ยวกับสัตว์ป่าและทรัพยากรธรรมชาติ
- อบรมเชิงปฏิบัติการพัฒนาศักยภาพผู้ร่วมเรียนรู้ตามความต้องการ เช่น แปรรูปผลิตภัณฑ์ การขับเรือ/ขับรถอย่างปลอดภัย การทำอาหารพื้นถิ่นตามฤดูกาล และการจัดการที่พัก
- อบรมเชิงปฏิบัติการพัฒนาศักยภาพการสื่อสารทั้งออฟไลน์และออนไลน์ เพื่อนำเสนออัตลักษณ์การท่องเที่ยวให้กับกลุ่มนักท่องเที่ยว
- ประชุมกลุ่มผู้ร่วมเรียนรู้การท่องเที่ยวสัตว์ป่า เพื่อถอดบทเรียนจุดแข็งและจุดอ่อน

ที่มาและความสำคัญ

ตำบลระบำ อำเภอลานสัก จังหวัดอุทัยธานี มีพื้นที่ส่วนใหญ่ติดกับเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้ง คนในชุมชนประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก ในช่วงหลายปีที่ผ่านมาประสบปัญหาสัตว์ป่าออกมาหากินในพื้นที่ทำกินมากขึ้น ส่งผลให้ผลผลิตทางการเกษตรเสียหาย เกษตรกรจึงต้องอาศัยการรับจ้างและเก็บของป่าเพื่อหารายได้เลี้ยงคนในครอบครัว แต่ถูกสัตว์ป่าทำร้ายอยู่บ่อยครั้ง เกษตรกรบางกลุ่มจึงคิดหาวิธีการสร้างรายได้จากการที่สัตว์ป่าออกมาหากินพื้นที่ โดยรวมกลุ่มทดลองทำการท่องเที่ยว แต่ก็ยังขาดความรู้และประสบการณ์ด้านการจัดการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติและสัตว์ป่า กลุ่มวิสาหกิจชุมชนส่งเสริมการท่องเที่ยวสัตว์ป่าตำบลระบำ จึงทำโครงการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการท่องเที่ยวสัตว์ป่าตำบลระบำ เพื่อสนับสนุนให้เกษตรกรและผู้ด้อยโอกาสได้มีทางเลือกในการประกอบอาชีพทั้งอาชีพหลักและอาชีพเสริมตามความถนัด พัฒนาต่อยอดอาชีพ เช่น กลุ่มขับรถยนต์นำเที่ยว กลุ่มขับเรือนำเที่ยว เป็นต้น และต่อยอดภาคีเครือข่ายให้เข้ามาสนับสนุนและพัฒนาขีดความสามารถของผู้เรียนรู้ให้เกิดความยั่งยืนในอนาคต

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 52 คน

- เกษตรกร 37 คน
- ผู้สูงอายุ 10 คน
- ผู้ว่างงาน 3 คน
- เยาวชนนอกระบบการศึกษา 2 คน

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- ผ่านเกณฑ์การประเมินรับรองมาตรฐานการท่องเที่ยวโดยชุมชน จากคณะกรรมการกรรมการท่องเที่ยว เมื่อวันที่ 19 สิงหาคม 2568
- เกิดภาคีเครือข่ายขับเคลื่อนงานในพื้นที่ ดังนี้
 - เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้ง เขตห้ามล่าสัตว์ป่าห้วยทับเสลา-ห้วยระบำ และสถานีเพาะเลี้ยงสัตว์ป่าห้วยขาแข้ง ร่วมกำหนดแนวทางในการนำนักท่องเที่ยวเข้าไปยังพื้นที่ โดยปฏิบัติตามมาตรการที่จำเป็นและเหมาะสม
 - มูลนิธิสืบนาคะเสถียร ให้การช่วยเหลือทางวิชาการ และประสานงานกับหน่วยงานภาคีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งในและนอกพื้นที่

ผู้ร่วมเรียนรู้

- มีความรู้ในการประกอบอาชีพ เช่น การนำเสนอ การพูด การใช้กล้องดูนก การใช้คู่มือดูนก การรู้จักสัตว์ที่พบได้ตามแนวขอบป่า การใช้สื่อ และการแปรรูปผลิตภัณฑ์ ทำให้มีความมั่นใจและมีความพร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยว ดังนี้
 - กลุ่มรถยนต์นำเที่ยว กลุ่มเรือนำเที่ยว รู้จักใช้กล้องส่องทางไกลเบื้องต้น ทราบชนิดของนก และสัตว์ป่าในพื้นที่ เป็นนักเล่าเรื่อง และนำเที่ยวได้
 - กลุ่มร้านค้า เกิดแนวความคิดในการผลิตเมนูอาหารพื้นถิ่น ดูแลเรื่องความสะอาด
 - กลุ่มทอผ้า เริ่มมองเห็นโอกาสและสร้างผลิตภัณฑ์จำหน่ายให้กับนักท่องเที่ยว เช่น ผ้าคลุมไหล่ ผ้าขาวม้า ถุงผ้า
 - กลุ่มเกษตรกร มองเห็นโอกาสในการจำหน่ายพืชผักให้กลุ่มร้านค้า หรือคนทำอาหาร และจำหน่ายให้แก่นักท่องเที่ยว
- สามารถสื่อสารและการนำเสนอสินค้าของดีชุมชนผ่านสื่อต่าง ๆ เช่น Facebook, LINE, TikTok และค้นหาตัวอย่าง หรือเรียนรู้รูปแบบการพัฒนาผลิตภัณฑ์ และการบริการต่าง ๆ จากสื่อออนไลน์
- สามารถสร้างรายได้ให้แก่ตนเองและครอบครัว

ชุมชน

- เกิดกลุ่มอาชีพ เช่น กลุ่มรถยนต์นำเที่ยว กลุ่มเรือนำเที่ยว กลุ่มร้านค้า กลุ่มทอผ้า กลุ่มเกษตร
- เกิดการบริการนักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ ทำให้มีนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น ก่อให้เกิดรายได้ต่อชุมชนและพื้นที่ใกล้เคียง
- มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ร่วมอนุรักษ์มรดกโลกห้วยขาแข้ง สามารถอาศัยอยู่ในพื้นที่ได้อย่างมีความสุขมากขึ้น

องค์ความรู้

- ด้านการท่องเที่ยวสัตว์ป่า การดูนก การแปรรูปผลิตภัณฑ์ การขับรถ การขับเรือ การจัดทำอาหารพื้นถิ่นตามฤดูกาล การจัดการที่พัก และการสื่อสาร

ผลิตภัณฑ์:

กิจกรรมนำเที่ยว ผ้าคลุมไหล่ ผ้าขาวม้า ถุงผ้า ผัก อาหารจากพืชผักท้องถิ่น

ช่องทางการจัดจำหน่าย:

- ในชุมชน
- ออนไลน์

เครือข่ายชุมชนคนฮักน้ำ ของจังหวัดอุบลราชธานี

โครงการพัฒนาและเพิ่มมูลค่าฝ้ายริมโขง
บนฐานชุมชน

ลักษณะองค์กร	กลุ่มชุมชน
ประเภทโครงการ	โครงการใหม่
ประเภทอาชีพ	หัตถกรรมและงานฝีมือ

พื้นที่ดำเนินการ

- ตำบลห้วยไผ่ ตำบลนาโพธิ์กลาง อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี

ฐานทุนชุมชน

- **ทุนทรัพยากรธรรมชาติ:** อยู่ริมฝั่งแม่น้ำโขง แหล่งปลูกฝ้ายออร์แกนิก แหล่งผลิตผ้าฝ้ายทอมือ แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เช่น น้ำตก จุดชมพระอาทิตย์ขึ้น อาหารพื้นถิ่น เช่น ผักหวาน เห็ด หน่อไม้ ปลาแม่น้ำโขง
- **ทุนความรู้ภูมิปัญญา:** การทอผ้าฝ้าย การย้อมฝ้ายจากสีธรรมชาติ การแปรรูปเส้นฝ้าย
- **ทุนวัฒนธรรม:** ประเพณีออกพรรษา ไหลเรือไฟ บั้งไฟพญานาค
- **ทุนชุมชน:** กลุ่มอาชีพฝ้ายริมโขง ได้แก่ กลุ่มย้อมฝ้ายสีธรรมชาติ กลุ่มทอผ้าฝ้าย กลุ่มพัฒนาเส้นฝ้าย (การทำตุ้งจากเส้นฝ้าย ย้อมสีธรรมชาติ) และกลุ่มปักลายผ้า

กระบวนการเรียนรู้

- ประชุมคณะทำงานเพื่อทำความเข้าใจการดำเนินงาน พร้อมแบ่งบทบาทหน้าที่
- กระบวนการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำท้องถิ่นและชุมชน โดยใช้เครื่องมือ SWOT เพื่อวิเคราะห์ปัญหาและสถานการณ์ชุมชนในทุกมิติอาชีพ
- อบรมการวิเคราะห์สายพานอาชีพ และการวางแผนชีวิตด้านการจัดการการเงินและบริหารหนี้สิน
- อบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาศักยภาพและทักษะอาชีพการย้อมฝ้าย เช่น การทำน้ำด่าง การย้อมคราม การก่อหม้อคราม
- อบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาศักยภาพและทักษะอาชีพการแปรรูปเส้นฝ้าย เช่น การทอผ้าจากลายปลา ลายดอกแก้ว และลายดอกผักแว่น
- อบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาศักยภาพและทักษะอาชีพการแปรรูปเส้นใย การทำแพทเทิร์น และตัดเย็บผลิตภัณฑ์จากผ้าฝ้าย เช่น ผ้าถุง กระเป๋า เสื้อ
- อบรมเชิงปฏิบัติการด้านการผลิตเส้นฝ้าย การย้อมฝ้ายจากสีธรรมชาติ และการทำของที่ระลึกจากเส้นใยฝ้าย
- เปิดตลาดสินค้าและผลิตภัณฑ์ฝ้ายริมโขง
- สรุปผลการดำเนินโครงการ

ที่มาและความสำคัญ

ตำบลห้วยไผ่และตำบลนาโพธิ์กลาง อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี เป็นชุมชนริมแม่น้ำโขงที่มีความหลากหลายทางทรัพยากรธรรมชาติ มีการใช้ประโยชน์จากป่าและแม่น้ำในการหาอาหารและรายได้ ควบคู่ไปกับ ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการย้อมสีธรรมชาติและการทอผ้าฝ้าย อย่างไรก็ตาม ชุมชนยังคงเผชิญกับความท้าทายสำคัญคือ การขาดทักษะด้านการแปรรูปผลิตภัณฑ์เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม และการขาดการสืบทอดภูมิปัญญาจากคนรุ่นใหม่ เครือข่ายชุมชนคนฮักน้ำของจังหวัดอุบลราชธานี จึงทำโครงการพัฒนาและเพิ่มมูลค่าฝ้ายริมโขงบนฐานชุมชน เพื่อส่งเสริมและยกระดับทักษะของผู้ร่วมเรียนรู้โดยใช้ฐานทุนชุมชนให้เกิดประสิทธิภาพ ไม่ว่าจะเป็นการผลิตเส้นฝ้าย การย้อมฝ้ายจากสีธรรมชาติ การผลิตสินค้า และของที่ระลึกจากเส้นใยฝ้าย เพื่อสร้างรายได้ที่ยั่งยืน และอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมของชุมชนริมโขง

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 61 คน

- ผู้ด้อยโอกาส 26 คน
- ผู้สูงอายุ 7 คน
- ผู้ว่างงาน 9 คน
- เกษตรกร 18 คน
- เยาวชนนอกระบบการศึกษา 1 คน

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- เกิดภาคีเครือข่ายความร่วมมือ ดังนี้
 - ชุมชนและโรงเรียนบ้านตามุย ร่วมจัดกระบวนการเรียนรู้
 - ชุมชนตำบลนาโพธิ์กลาง จัดทำร้านจำหน่ายสินค้าชุมชน
 - มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี จัดกระบวนการถอดบทเรียน และ ประสานงานออกบูธจำหน่ายสินค้า
 - สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอโขงเจียม สนับสนุนการร่วมงานแสดง สินค้าชุมชน
 - องค์การภาคประชาสังคม สมาคมสถาบันชุมชนลุ่มน้ำโขง พัฒนา สินค้าชุมชน ออกแบบผลิตภัณฑ์ และการตลาด

ผู้ร่วมเรียนรู้

- เกิดทักษะการแปรรูปฝ้าย สามารถตัดเย็บจนได้เป็นผลิตภัณฑ์จากฝ้าย ทำให้เกิดรายได้เสริม ดังนี้ ตัดเย็บเป็นกระเป๋าหรือเสื้อ 10 คน การทำตุ๊ก พูพัว หรือพวงกุญแจจากเส้นฝ้าย 5 คน ทอผ้าจกลายปลาหรือ ลายดอกผักแว่น 20 คน และผลิตเส้นฝ้าย 4 คน
- รวมกลุ่มจำหน่ายสินค้าภายใต้ชื่อ “กลุ่มฝ้ายดอกแรก” สามารถบริหารจัดการ รายได้เพื่อใช้ต่อยอดการผลิต
- เกิดความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นขึ้นภายในครอบครัวจากการที่สมาชิก ครอบครัวได้ทำงานร่วมกัน

ชุมชน

- เกิดแหล่งเรียนรู้ชุมชนบ้านตามุย และแหล่งเรียนรู้ชุมชนบ้านคันท่าเกวียน
- เกิดกลุ่มสายพายอาชีพฝ้ายริมโขงที่จะนำไปสู่การก่อตั้งวิสาหกิจชุมชน ฝ้ายริมโขง

องค์ความรู้

- ด้านการทำตุ๊กจากเส้นใยฝ้าย การจกลายปลา การย้อมคราม การทอหม้อคราม การตัดเย็บกระเป๋า การปักผ้า และการทำพวงพู่

ผลิตภัณฑ์:

ผลิตภัณฑ์จากเส้นใยฝ้าย เช่น ตุ๊ก พูพัว พวงกุญแจปลา กระเป๋าผ้า ฝ้ายจกลายปลา ฝ้ายจกลายดอกผักแว่น ฝ้ายย้อมคราม/ครั่ง

ช่องทางการจัดจำหน่าย:

- ในชุมชน
- ออนไลน์ Facebook Page อ้านักของ และTikTok ดาวกระจาย
- งานสินค้าต่าง ๆ

องค์กรยุวสตรี จังหวัดอุบลราชธานี

โครงการสร้างแรงบันดาลใจ พัฒนาทักษะ
พัฒนาความรู้ สู่ชีวิตที่ยั่งยืน

ลักษณะองค์กร	กลุ่มชุมชน
ประเภทโครงการ	โครงการใหม่
ประเภทอาชีพ	ผู้ประกอบการ

อุบลราชธานี

พื้นที่ดำเนินการ

- ตำบลคำขวาง อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี

ฐานทุนชุมชน

- ทุนความรู้ภูมิปัญญา: ผ้าทอ จักสาน การทำเหรียญโปรยทาน การทำขนมผิงบ้านแค
- ทุนวัฒนธรรม: ประเพณีสำคัญทางพระพุทธศาสนา เช่น บุญพระเวส หรือบุญมหาชาติ ประเพณีสงกรานต์ ประเพณีบุญบั้งไฟ บุญเข้าพรรษา บุญข้าวประดับดิน บุญข้าวสาก บุญออกพรรษา ตักบาตรเทโวโรหณะ และบุญกฐิน

กระบวนการเรียนรู้

- เวทีประชุมคณะทำงาน เตรียมความพร้อมและวางแผนการทำงาน ประชุมชี้แจงวัตถุประสงค์โครงการ สร้างความร่วมมือกับหน่วยงาน ภาคีเครือข่ายและชุมชน
- สร้างแรงบันดาลใจ วิเคราะห์ศักยภาพ และความต้องการผู้ร่วมเรียนรู้ และวางแผนการเรียนรู้
- จัดทำหลักสูตรและออกแบบกระบวนการจัดการเรียนรู้ โดยเรียนรู้ทักษะอาชีพ 6 หลักสูตร ได้แก่ 1. หลักสูตรอาชีพช่างทำเล็บ 2. หลักสูตรช่างต่อชนตา 3. หลักสูตรอาชีพร้านขายของ ทำอาหาร เป็นผู้ประกอบการร้านค้าชุมชน 4. ช่างเสริมสวย แต่งหน้า ตัดผม 5. หลักสูตรขายของออนไลน์ 6. หลักสูตรทอผ้า ออกแบบผ้า จักสาน งานประดิษฐ์พื้นบ้าน
- ถอดบทเรียนและสรุปการดำเนินโครงการ

ที่มาและความสำคัญ

พื้นที่ตำบลคำขวาง อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี เป็นชุมชนกึ่งเมืองกึ่งชนบท ประกอบอาชีพเกษตรกรรม จักสาน อาศัยอยู่รวมกันเป็นครอบครัวใหญ่ ผู้ปกครองต้องไปทำงานในกรุงเทพฯ เพื่อส่งเงินกลับมาให้ผู้สูงอายุเลี้ยงดูบุตรหลาน มีปัญหาความยากจน ส่งผลให้เด็กและเยาวชนจำนวนไม่น้อยต้องออกจากโรงเรียนมาทำงานเลี้ยงดูครอบครัว มีภาวะตั้งคร่ำครวก่อนวัยอันควร ประกอบกับเป็นพื้นที่ที่อยู่ใกล้เมืองที่มีทั้งห้างสรรพสินค้า สถานบันเทิง เด็กและเยาวชนจึงมีค่านิยมฟุ้งเฟ้อ นำไปสู่การหาเงินด้วยวิธีที่ผิดกฎหมาย เช่น การค้ายาเสพติด เป็นต้น องค์กรยุวสตรี จังหวัดอุบลราชธานี จึงทำโครงการสร้างแรงบันดาลใจ พัฒนาทักษะพัฒนาความรู้ สู่ชีวิตที่ยั่งยืน เพื่อสร้างแรงบันดาลใจ สนับสนุนการเรียนรู้ทักษะ 4 ด้าน และพัฒนาทักษะอาชีพที่สอดคล้องกับความต้องการยกระดับเป็นผู้ประกอบการสร้างรายได้ให้ตนเองและครอบครัว พัฒนาเครือข่ายและกลไกความร่วมมือระดับพื้นที่ในการส่งเสริมการเรียนรู้ และพัฒนาอาชีพของผู้ด้อยโอกาส มีรายได้และลดรายจ่ายในครัวเรือน

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 15 คน

- แรงงานนอกระบบ 6 คน
- เยาวชนนอกระบบการศึกษา 9 คน

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- เกิดความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐและองค์กรท้องถิ่น ดังนี้
 - กรมส่งเสริมการเรียนรู้ (สกร.) และเทศบาลคำขวาง เปิดโอกาสให้ผู้ร่วมเรียนรู้สามารถศึกษาต่อในระบบ และการศึกษานอกโรงเรียน
 - องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อบต./เทศบาล) สนับสนุนงบประมาณ และโครงการฝึกอบรมวิชาชีพตามที่มีหน่วยงานสนับสนุน เช่น กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี สนับสนุนพื้นที่และทรัพยากรสำหรับกิจกรรมพัฒนาอาชีพ เช่น ตลาดชุมชนเทศบาลคำขวาง
 - มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี เปิดคอร์สฝึกอบรมวิชาชีพที่ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน
 - ผู้ประกอบการด้านอาหารและเครื่องดื่มให้บริการที่ปรึกษาด้านการพัฒนาอาชีพและการทำธุรกิจ
 - ภาคเอกชนและเครือข่ายผู้ประกอบการสนับสนุนการฝึกงานและจ้างงานให้กับแรงงานที่ได้รับการฝึกอาชีพ

ผู้ร่วมเรียนรู้

- เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้และสนับสนุนการพัฒนาทักษะอาชีพของคนในครอบครัว
- มองเห็นแนวทางในการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง
- สามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกดิจิทัล และใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ได้ดีขึ้น
- พัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ
- มีภูมิคุ้มกันต่อตนเอง ไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับอบายมุข สุรา การพนันออนไลน์

ชุมชน

- มีการรวมกลุ่มหรือจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน
- เกิดความร่วมมือระหว่างภาคีเครือข่ายในการสนับสนุนการเรียนรู้ของสมาชิกในชุมชน
- มีแนวโน้มเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ที่เปิดกว้าง และพร้อมพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

องค์ความรู้

- หลักสูตร 6 หลักสูตร ได้แก่ 1. หลักสูตรอาชีพช่างทำเล็บ 2. หลักสูตรช่างต่อขนตา 3. หลักสูตรอาชีพร้านขายของ ทำอาหาร เป็นผู้ประกอบการร้านค้าชุมชน 4. ช่างเสริมสวย แต่งหน้า ตัดผม 5. หลักสูตรขายของออนไลน์ 6. หลักสูตรทอผ้า ออกแบบผ้า จักสาน ประดิษฐ์พื้นบ้าน

ผลิตภัณฑ์:

ช่างทำเล็บ ช่างต่อขนตา ช่างเสริมสวย จักสาน

ช่องทางการจัดจำหน่าย:

- ในชุมชน

คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม จังหวัดนครพนม (พื้นที่ดำเนินการ จังหวัดอุบลราชธานี)

โครงการพัฒนาทักษะการทำฝ้ายเป็นมือ
คุณภาพดี ผ่านกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน
ของเครือข่ายการพัฒนา

ลักษณะองค์กร	สถาบันการศึกษา
ประเภทโครงการ	โครงการใหม่
ประเภทอาชีพ	หัตถกรรมและงานฝีมือ

ผู้ร่วมเรียนรู้ จำนวน 50 คน

- เกษตรกร 31 คน
- ค้าขาย 1 คน
- ผู้สูงอายุ 7 คน
- ผู้ว่างงาน 10 คน
- ผู้พิการ 1 คน

พื้นที่ดำเนินการ

- บ้านดงนา ตำบลหนามแท่ง อำเภอศรีเมืองใหม่ จังหวัดอุบลราชธานี

ฐานทุนชุมชน

- ทุนทรัพยากรธรรมชาติ: เป็นพื้นที่ชายขอบ อยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติภูผาแต้ม อยู่ติดแม่น้ำโขงมีการพัดพาตะกอนดินที่มีแร่ธาตุอาหารที่เหมาะสมกับการปลูกฝ้าย
- ทุนความรู้ภูมิปัญญา: การทำเส้นฝ้าย การทอผ้าฝ้ายด้วยมือ

กระบวนการเรียนรู้

- กิจกรรมเรียบเรียงเรื่องราว ย้อนวันวาน สร้างความสัมพันธ์ของฝ้ายบ้านดงนา
- กิจกรรมจัดตั้งกลุ่มเพื่อการเรียนรู้พัฒนากลุ่มสู่การจัดตั้งกลุ่มการผลิต
- กิจกรรมศึกษาดูงาน และแลกเปลี่ยนเรียนรู้การทำเส้นฝ้ายเส้นมือ อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย และศึกษาดูงานผู้ใช้ฝ้ายเส้นมือ ได้แก่ กลุ่มทอผ้าในจังหวัดสกลนคร กลุ่มทำฝ้ายเส้นมือและทอผ้า จังหวัดเลย เครือข่ายทอผ้าจังหวัดร้อยเอ็ด
- พัฒนาหลักสูตรปฏิบัติการฝึกทักษะอาชีพการปลูกฝ้ายและเส้นฝ้ายให้ได้คุณภาพและมาตรฐาน
- ฝึกอบรมการปลูกฝ้ายพันธุ์ดี และทดลองปลูกฝ้ายพันธุ์ดีที่มีเส้นใหญ่ยาวสำหรับนำไปทำผลิตภัณฑ์คุณภาพดี
- ฝึกทักษะอาชีพการผลิตเส้นฝ้ายเส้นมือคุณภาพดี และวิธีการผสมผสานเครื่องมือและอุปกรณ์การผลิตฝ้ายเส้นมือร่วมกับภูมิปัญญาการผลิตท้องถิ่น
- เรียนรู้ปรับประยุกต์ใช้เทคโนโลยีการใช้เครื่องมืออุปกรณ์ผลิตเส้นฝ้ายเส้นมือ อีว หาลา ตีตเปีย และอีวไฟฟ้า ผสานกับภูมิปัญญาชุมชนพัฒนาสู่อาชีพ
- การสร้างกลุ่มผู้ผลิตเป็นองค์กรเพื่อความยั่งยืนในการประกอบอาชีพ
- สรุปผลการดำเนินโครงการ

ที่มาและความสำคัญ

พื้นที่บ้านดงนา ตำบลหนามแท่ง อำเภอศรีเมืองใหม่ จังหวัดอุบลราชธานี เป็นพื้นที่ชายขอบ อยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติภูผาแต้ม ปัจจุบันชุมชนบ้านดงนา ยังคงอาชีพการปลูกฝ้ายริมฝั่งแม่น้ำโขง และทำการประมงในแม่น้ำโขง เพื่อนำฝ้ายไปแลกข้าวเปลือก หรือนำไปขายเพื่อเป็นรายได้ของชุมชน ต่างจากแหล่งปลูกฝ้ายอื่นในประเทศไทยที่ทยอยเลิกปลูกฝ้ายไปตั้งแต่ปี 2526 เนื่องจากต้นทุนการปลูกฝ้ายสูงขึ้น และต้องใช้ยาฆ่าแมลงและน้ำในการปลูกเป็นจำนวนมาก ซึ่งความพิเศษของพื้นที่ปลูกฝ้ายริมโขงในชุมชนบ้านดงนา และชุมชนใกล้เคียง คือ ไม่ต้องใช้น้ำและยาฆ่าแมลง แต่อาศัยความชื้น และปุ๋ยจากตะกอนดินในแม่น้ำโขงที่มีแร่ธาตุอาหารของพืช ถือเป็นพื้นที่ปลูกฝ้ายธรรมชาติขนาดใหญ่ที่เหลืออยู่แห่งเดียวในประเทศไทย คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม จึงทำโครงการพัฒนาทักษะการทำฝ้ายเส้นมือคุณภาพดี ผ่านกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของเครือข่ายการพัฒนา เพื่อพัฒนาทักษะการทำฝ้ายเส้นมือคุณภาพดี ที่ก่อให้เกิดอาชีพ และมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต และ เพิ่มมูลค่าเส้นฝ้ายเส้นมือ สู่การเป็นอาชีพชุมชนด้วยภูมิปัญญาองค์ความรู้ และเทคโนโลยีอย่างง่าย

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

หน่วยจัดการเรียนรู้

- เกิดภาคีเครือข่ายขับเคลื่อนงานในพื้นที่ ดังนี้
 - แบรนด์ไยดีย์ นำเส้นฝ้ายเส้นมือจากชุมชนไปใช้ผลิตผ้าเช็ดตัวและ Home Fabric ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และจัดทริปเพื่อเสริมสร้างการท่องเที่ยวให้กับชุมชน
 - ภาคีเครือข่ายผู้ประกอบการผลิตผ้าคราม จังหวัดสกลนคร มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เทคนิคการเข็น การย้อม และร่วมทดลองผลิตสินค้ารูปแบบใหม่จากเส้นฝ้ายชุมชน
 - กลุ่มผู้ผลิตผ้าฝ้ายทำมือ อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เรื่องวัตถุดิบ เทคนิคการเข็น การย้อม และร่วมทดลองผลิตสินค้ารูปแบบใหม่จากเส้นฝ้ายชุมชน
 - อำเภอศรีเมืองใหม่ จังหวัดอุบลราชธานี สนับสนุนการจัดเวทีประชาคม การขับเคลื่อนกลุ่มวิสาหกิจ และร่วมวางแผนการใช้พื้นที่สาธารณะ เพื่อพัฒนาเป็น “ศูนย์เรียนรู้ฝ้ายบ้านดงนา”
 - วัฒนธรรมจังหวัดอุบลราชธานี ผลักดันการขึ้นทะเบียนผ้าทอฝ้ายพื้นบ้านในฐานะ “มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม” ของชุมชน และสนับสนุนงานแสดงผ้าทอในระดับจังหวัด
 - บริษัท ไทยเบฟเวอเรจ จำกัด (มหาชน) จัดกิจกรรมส่งเสริมผลิตภัณฑ์ชุมชน ในงานเทศกาล/กิจกรรม CSR และให้คำแนะนำด้านภาพลักษณ์แบรนด์ฝ้ายชุมชนในระดับสื่อสารการตลาด
 - สำนักงานวัฒนธรรมแห่งชาติ (องค์การมหาชน) หรือ NIA สนับสนุนองค์ความรู้ด้านวัฒนธรรมเพื่อสังคม ส่งเสริมให้ชุมชนออกแบบต้นแบบเครื่องมือพื้นฐานในการแปรรูปฝ้าย เช่น เครื่องเข็นฝ้าย กิ่งอัตโนมิติ
- สามารถเพิ่มมูลค่าเส้นฝ้ายเส้นมือจากเดิม 350 บาทต่อกิโลกรัม เป็นฝ้ายคุณภาพดี 400 บาทต่อกิโลกรัม ทำให้ชุมชนสามารถสร้างอาชีพ สร้างรายได้ และยกระดับผลิตภัณฑ์สู่ตลาดคุณภาพ โดยมีโอกาสต่อยอดสู่การรับรองมาตรฐานสินค้า GI หรือการส่งเสริมเป็นอาชีพในเศรษฐกิจฐานรากต่อไป

ผู้ร่วมเรียนรู้

- ผู้ร่วมเรียนรู้ 25 ครั้วเรือน สามารถสร้างรายได้จากการขายเส้นฝ้ายเส้นมือคุณภาพดีเฉลี่ย 10,000 บาทต่อครัวเรือนต่อเดือน
- สามารถวางแผนการเพาะปลูกฝ้ายให้ได้ปริมาณ และคุณภาพตามที่ตลาดต้องการ

ชุมชน

- สามารถถ่ายทอดและยกระดับภูมิปัญญาดั้งเดิมไปสู่การสร้างอาชีพที่ยั่งยืน เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างชุมชนและเครือข่ายภายนอก
- มีการวางแผนเพื่อหาทุนสำรองในการสร้างธุรกิจของชุมชน และวางแผนการจำหน่ายให้มีกำไรมากขึ้น

องค์ความรู้

- หลักสูตร 2 หลักสูตร ได้แก่ 1. หลักสูตรการปลูกฝ้ายริมโขงคุณภาพดี 2. หลักสูตรการแปรรูปและผลิตฝ้ายเส้นมือคุณภาพสูง
- คู่มือมาตรฐานเส้นใยฝ้ายเส้นมือสำหรับการซื้อขาย

ผลิตภัณฑ์:

ฝ้ายทอมือ ฝ้ายเส้นมือ

ช่องทางการจัดจำหน่าย:

- ในชุมชน

Share & Learn

ปี 2567-2568

สร้างโอกาส
สร้างงาน
สร้างชุมชน

กสศ

สำนักพัฒนานวัตกรรมเพื่อสร้างโอกาสการเรียนรู้

กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.)

เลขที่ 388 อาคารเอส. พี. ชั้น 13 ถนนพหลโยธิน แขวงสามเสนใน
เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร 10400

สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม

0-2079-5475 กด 3

065 9691364

Community@EEF.or.th

ทุนส่งเสริมโอกาสการเรียนรู้ที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน

Facebook

แผนที่การทำงาน

www.eef.or.th

เรื่องเล่าจากพื้นที่